

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Pomorze
Zachodnie

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: **Europa inwestująca w obszary wiejskie**
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 – **Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi**

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ OBSZARÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO WRAZ Z ANALIZĄ SWOT

Raport końcowy

SZCZECIN, LIPIEC 2013

Redakcja merytoryczna:
Włodzimierz Durka

Autorzy:

dr hab. Małgorzata Stasińska, prof. US
dr hab. Zofia Sotek, prof. US
dr Ryszard Czyszkiewicz
dr Włodzimierz Durka
dr inż. Zenon Królikowski
dr inż. Marek Molewicz

Specjalne podziękowania za pomoc w realizacji badania składamy:
gronu ekspertów, którzy wzięli udział w panelu dyskusyjnym:

Irminie Olejnik-Czerwonce (LGR „Partnerstwo Jezior”)

Cecylii Wojnik-Witek (ZODR Barzkowice)

Michałowi Durce (ZZMiUW)

Dominikowi Gronetowi (WRiR UM WZ)

Józefowi Kaliszewskiemu (ARiMR ZOR)

Andrzejowi Karbowemu (ZIR)

Łukaszowi Myśliwcowi (WPROW UM WZ)

oraz zespołowi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego:

Agnieszce Czarnobrywy

Sławomirowi Doburzyńskiemu

Wykonawca badania:

Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Sp. z o.o.

Al. Wojska Polskiego 31/8

70-473 Szczecin

tel: (91) 350 70 90, fax: (91) 350 70 91,

sekretariat@crsg.pl; www.crsg.pl

NIP: 851-309-12-59, REGON: 320681593

Spis treści

Słowniczek skrótów	5
Wstęp.....	6
Wstępne uwagi metodyczne.....	6
Zakres opracowania.....	6
Delimitacja obszarów wiejskich	7
Badania jakościowe	13
Rozdział 1. Obraz demograficzny obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego.....	15
1.1. Liczba ludności na obszarach wiejskich w latach 2000-2011.....	15
1.2. Ruch naturalny.....	19
1.3. Migracje	21
1.4. Zdrowie	23
Rozdział 2. Potencjał ekonomiczny obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego	25
2.1. Ogólny potencjał ekonomiczny obszarów wiejskich	25
2.2. Potencjał gospodarki rolniczej	27
2.3. Przedsiębiorstwa i zatrudnienie	28
2.4. Potencjał dochodów w przedsiębiorstwach	31
2.5. Bezrobocie	35
2.6. Podsumowanie	38
Rozdział 3. Infrastruktura techniczna służąca obsłudze mieszkańców na obszarach wiejskich	40
3.1. Stan infrastruktury komunalnej oraz kulturalno-sportowej.....	40
3.2. Proces dekapitalizacji i zaniku infrastruktury komunalnej.....	54
3.3. Dostępność do subregionalnych ośrodków rozwoju i struktur sieciowych	56
Stan dróg	56
Transport publiczny	58
Dostępność energetyczna i teleinformatyczna	64
Rozdział 4. Kapitał ludzki i społeczny na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego. 68	
4.1. Zróżnicowanie dochodowe	68
4.2. Poziomy ubóstwa.....	70
4.3. Wskaźnik Rozwoju Wspólnot Terytorialnych.....	75
4.4. Kapitał ludzki i edukacja.....	79
4.5. Aktywność społeczna i obywatelska.....	82
4.6. Podsumowanie	87
Rozdział 5. Ochrona środowiska naturalnego i różnorodność biologiczna na obszarach wiejskich.....	89
5.1. Stan ochrony różnorodności biologicznej	89
5.2. Stan ochrony jakości wód	92
Rzeki	92
Jeziora.....	95
Wody przejściowe i przybrzeżne	96
Wody podziemne	98
5.3. Poziom wykorzystania zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa	100
Rozdział 6. Efekty wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w województwie zachodniopomorskim.....	112

6.1. Absorpcja środków unijnych w ramach polityki spójności	112
Struktura absorpcji środków pomocowych w województwie zachodniopomorskim według obszarów wsparcia	112
Aktywność w pozyskiwaniu środków unijnych przez gminy i ich jednostki	117
6.2. Płatności bezpośrednie	120
Wielkość dopłat bezpośrednich w województwie zachodniopomorskim	121
6.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	123
Działania realizowane przez Zachodniopomorski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	126
Realizacja PROW 2007-2013 przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	129
6.4. Podsumowanie	148
Rozdział 7. Podsumowanie: analiza SWOT i rekomendacje	151
7.1. Analiza SWOT	151
7.1.1. Ludność, zatrudnienie, bezrobocie	151
7.1.2. Infrastruktura techniczna	152
7.1.3. Kapitał ludzki i kapitał społeczny	153
7.1.4. Ochrona środowiska	154
7.2. Rekomendacje	156
Załączniki	165
Załącznik tabelaryczny do rozdziału I	165
Załącznik tabelaryczny do rozdziału II	169
Załącznik tabelaryczny do rozdziału III	265
Załącznik tabelaryczny do rozdziału IV	306
Załącznik tabelaryczny do rozdziału VI	347

Słowniczek skrótów

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

CIT (ang. *Corporate Income Tax*) – podatek dochodowy od osób prawnych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

HDI (ang. *Human Development Index*) –Wskaźnik Rozwoju Społecznego

JCW – jednolite części wód

KPZK – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

KSI – Krajowy System Informatyczny

LHDI (ang. *Local Human Development Index*) – Lokalny Wskaźnik Rozwoju Społecznego

LGD – Lokalna Grupa Działania

LGR – Lokalna Grupa Rybacka

LZS – Ludowe Zespoły Sportowe

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PIT (ang. *Personal Income Tax*) – podatek dochodowy od osób fizycznych

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

PSR – Powszechny Spis Rolny

SIMIK - System Informatyczny Monitoringu i Kontroli Finansowej

S IPL – System Informacji Planistycznej

UKE – Urząd Komunikacji Elektronicznej

UM WZ – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

VAT (ang. *Value Added Tax*) – podatek od wartości dodanej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WRWT – Wskaźnik Rozwoju Wspólnot Terytorialnych

WUP – Wojewódzki Urząd Pracy

ZZMiUW - Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

Wstęp

Niniejszy raport oparty jest na wiarygodnych i aktualnych danych statystycznych za okres 2008-2012, dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego. Diagnoza uwzględnia specyfikę gmin znajdujących się w obrębie obszarów funkcjonalnych miast oraz gmin położonych na obszarach zachowujących swój wiejski charakter. W tym celu przeprowadzona została delimitacja obszarów funkcjonalnych oraz oddziaływania przestrzennego ośrodków miejskich, opisana w dalszej części opracowania.

Rozdział 1 raportu obejmuje podstawowe dane demograficzne obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego. W rozdziale 2 opisany jest potencjał ekonomiczny (w tym rynek pracy). Następne części raportu dotyczą infrastruktury technicznej, kapitału ludzkiego i społecznego oraz stanu i ochrony środowiska naturalnego. Przeanalizowana została także absorpcja środków unijnych na badanych obszar. Podsumowanie badania oparte jest na analizie SWOT.

W raporcie zastosowano ciągłą numerację tabel, map i wykresów, choć część z nich znajduje się w aneksach do opracowania.

Wstępne uwagi metodyczne

Zakres opracowania

Wykonawca przeprowadził diagnozę w 6 obszarach i odpowiedział na następujące pytania:

1. Jaka jest dynamika i rozkład terytorialny zjawisk demograficznych na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego?
2. Jaki jest potencjał ekonomiczny obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego?
  - a. Struktura sektora rolno-spożywczego;
  - b. Struktura gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego;
  - c. Rodzaje form aktywności ekonomicznej (rolniczej i pozarolniczej) mieszkańców obszarów wiejskich oraz sytuacja rynku pracy;
3. Jaki jest stan infrastruktury służącej obsłudze mieszkańców na obszarach wiejskich?
  - a. Stan infrastruktury na obszarach wiejskich (w szczególności w zakresie infrastruktury komunalnej, sanitarno-wodociągowej oraz kulturalno-sportowej);
  - b. Zakres i przedmiot procesu dekapitalizacji i zaniku infrastruktury;
  - c. Dostępność do subregionalnych ośrodków rozwoju i struktur sieciowych (stan dróg, transport publiczny, internet, sieci przesyłowe);
4. Jaka jest jakość kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach wiejskich?
  - a. Stan edukacji na obszarach wiejskich (w odniesieniu do poziomu wykształcenia, wiedzy oraz kompetencji mieszkańców);
  - b. Stan ochrony zdrowia na obszarach wiejskich (w odniesieniu do dostępu do usług zdrowotnych i opiekuńczych);
  - c. Stan rozwoju form aktywności społecznej i publicznej;
5. Jaka jest sytuacja w zakresie ochrony środowiska naturalnego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich?
  - a. Stan ochrony różnorodności biologicznej (także unikalnych ekosystemów oraz fauny i flory) związanych z gospodarką rolną i rybacką;
  - b. Stan ochrony jakości wód;
  - c. Poziom wykorzystania zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa;
  - d. Poziom retencji wodnej na obszarach wiejskich;

- e. Stan gleby (w odniesieniu do właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych);
6. W jakim stopniu wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 ma wpływ na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich w województwie zachodniopomorskim?

W pracach nad diagnozą wykorzystano dane wtórne o charakterze ilościowym, pochodzące z oficjalnych i rzetelnych źródeł, wymienionych poniżej, oraz dane pierwotne, uzyskane w wyniku badań jakościowych.

Dane wtórne pochodzą z następujących źródeł:

- Bank Danych Lokalnych (GUS);
- System Informacji Planistycznej (SIPL);
- raporty gminne z Waloryzacji Przyrodniczej Województwa Zachodniopomorskiego (Biuro Konserwacji Przyrody S.C. w Szczecinie);
- Izba Skarbowa:
  - dane dotyczące przychodów i kosztów działalności płatników podatku VAT wg jednostek podziału terytorialnego (powiaty i gminy);
  - dane dotyczące dochodów ludności i przedsiębiorstw (PIT i CIT) wg jednostek podziału terytorialnego (powiaty i gminy);
- Regionalna Izba Obrachunkowa: informacje o strukturze dochodów jednostek samorządu terytorialnego;
- WUP w Szczecinie i powiatowe urzędy pracy województwa zachodniopomorskiego: bezrobocie rejestrowane;
- KSI SIMIK 07-13: absorpcja środków unijnych na obszarach wiejskich;
- Wydział PROW UM WZ: wielkości dofinansowania w ramach PROW;
- ARiMR Oddział Zachodniopomorski:
  - wielkości dofinansowania w ramach PROW;
  - wysokość dopłat bezpośrednich;
- inne opracowania zastane (diagnozy, strategie, prognozy odnoszące się do przedmiotu diagnozy).

Delimitacja obszarów wiejskich

Jeszcze w 1921 roku, aż 75,4% ludności Polski mieszkało na wsi. Obecnie, po 90 latach, spis powszechny z 2011 roku wykazał, iż na obszarach wiejskich mieszka 39,2% Polaków. W województwie zachodniopomorskim odsetek ten jest jeszcze niższy i wynosi niewiele ponad 31%. Jedynie w dwóch polskich regionach udział mieszkańców wsi jest niższy – są to województwa śląskie i dolnośląskie¹. W procesie powyższej zmiany najistotniejszą rolę odegrała *urbanizacja*. Jest ona definiowana jako proces społeczno-ekonomicznej integracji ludności w miastach i rozprzestrzeniania się miejskiego stylu życia².

W okresie realnego socjalizmu w województwie zachodniopomorskim proces urbanizacji na obszarach wiejskich wyrażał się zwłaszcza w praktycznym wdrażaniu idei agromiasta³. W ostatnich latach na upowszechnianie się miejskiego stylu życia na wsi nakładał się także proces suburbanizacji, który polega na przesiedlaniu się mieszkańców miast na obszary wiejskie bez zmiany dotychczasowej aktywności zawodowej i charakteru uczestnictwa w kulturze. Występują także procesy odwrotne - procesy *ruralizacji*, które polegają na upowszechnianiu się wiejskiego stylu życia wśród mieszkańców miasta. Miało to miejsce zwłaszcza w latach powojennych, kiedy mieszkańcy małych i średnich miast Pomorza Zachodniego adaptowali przestrzeń miejską do typowych potrzeb gospodarstwa wiejskiego⁴.

¹ Mały Rocznik Statystyczny 2013, GUS, Warszawa 2013.

² J. Z. Holzer, Demografia, Warszawa 2003, s. 126.

³ Agromiasta powstawały jako osiedla o typowo miejskiej zabudowie (bloki mieszkalne). Mieszkańcy byli do miejsca pracy dowożeni, a osiedla posiadały bogatą infrastrukturę socjalną (przedszkola, szkoły, stołówki, domy kultury). Idea agromiasta powstała w latach 50-tych XX wieku w ZSRR. Por.: W. Durka, B. Klepajczuk, S. Kołodziejczak, A. Terelak, Liderzy lokalni w procesie odnowy wsi. Odniesienia socjologiczne, [w:] Model przywództwa, Pr. zb. pod red. A. Piaseckiego, Kraków 2006.

⁴ Por. A. Pawełczyńska, Na granicy miasta i wsi (Iłsko i Węgorzyno) oraz w powiatowym mieście (Stargard i Łobez), OBOP, Warszawa 1964.

Problem określenia poziomu umiastowienia i wiejskości konkretnych miejscowości jest niezwykle złożony. Urbaniści wskazują głównie na kwestie charakteru zabudowy. Wyróżnikiem miasta jest zabudowany rynek oraz pełnienie funkcji usługowych w stosunku do okolicznych miejscowości. Dla socjologów najważniejszy jest styl życia, rozdzielenie miejsca pracy od miejsca wypoczynku, a dla ekonomistów - pozarolnicza aktywność zawodowa. Wreszcie dla demografów wyróżnikiem jest typ rodziny. Obszary wiejskie to te, gdzie dominuje rodzina tradycyjna, szeroka, wielopokoleniowa, wielodzietna, pełniąca funkcje opiekuńcze wobec osób starszych. W rzeczywistości granice zacierają się i wyodrębnienie obszarów wiejskich i miejskich staje się coraz trudniejsze.

Dobrym przykładem są tu prace nad miejskimi obszarami funkcjonalnymi ośrodków wojewódzkich w KPZK 2030. W definicji miejskiego obszaru funkcjonalnego przyjęto definicję obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, jako spójnej pod względem przestrzennym strefy oddziaływania miasta, charakteryzującej się istnieniem powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, wyróżniającej się z otoczenia i upodabniającej się pod pewnymi względami do głównego miasta⁵.

Dla potrzeb niniejszego raportu opracowano delimitację gmin obejmującą 5 kategorii funkcjonalnych:

- gminy aglomeracyjne (należące do silnie zurbanizowanych obszarów podmiejskich Koszalina i Szczecina);
- gminy miejsko-wiejskie (centra powiatowe i miejskie);
- gminy nadmorskie (jednoznacznie określona funkcja turystyczno-rekreacyjna);
- gminy wiejsko-miejskie (gminy z przewagą ludności wiejskiej);
- gminy wiejskie.

Z analizy wyłączono 11 tzw. gmin prezydenckich: Miasto Białogard, Miasto Darłowo, Miasto Szczecin, Miasto Koszalin, Miasto Kołobrzeg, Miasto Sławno, Miasto Stargard, Miasto Szczecinek, Miasto Świdwin, Świnoujście oraz Miasto Wałcz.

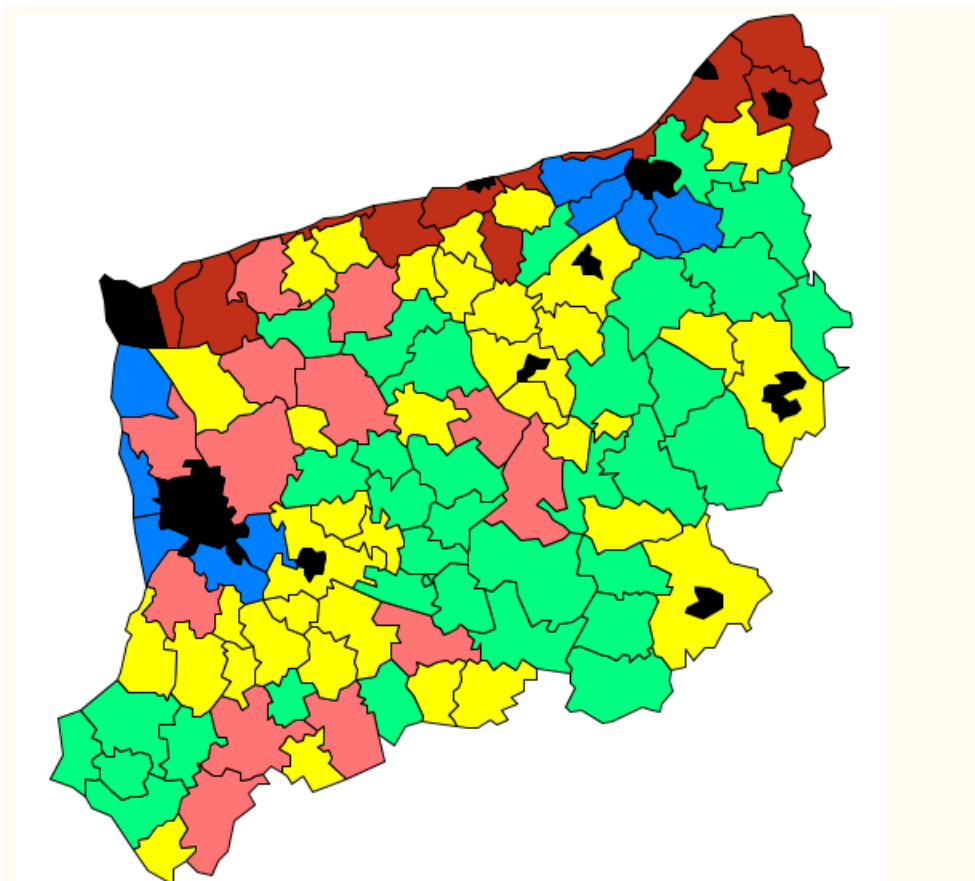
Zastosowaną delimitację ilustruje poniższa mapka oraz zestawienie.

---

⁵ Jako podstawową jednostkę delimitacyjną przyjęto gminę, która zapewnia odpowiedni stopień zróżnicowania, przy jednoczesnej zwartości funkcjonalnej oraz odpowiada ewentualnym potrzebom organizacji terytorialnej i zarządzania danym obszarem. Przyjęto 7 wskaźników delimitacyjnych w trzech grupach: I. Wskaźniki funkcjonalne (F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 (2006); F2 – liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 (2009); II. Wskaźniki społeczno-gospodarcze (S1 – udział pracujących w zawodach pozarolniczych jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2002); S2 – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2011); S3 – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2011); III. Wskaźniki morfologiczne (M1 – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 50% (2011); M2 – liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002-2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%). Por.: [Pr.zb.] Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich, MRR, Warszawa 2013.

Mapa 1. Delimitacja zastosowana w niniejszym raporcie (legenda poniżej)

Gminy aglomeracyjne
Dobra; Kołbaskowo; Nowe Warpno; Stare Czarnowo; Kobylanka; Będzino; Biesiekierz; Manowo; Świeszyno.
Gminy miejsko-wiejskie (centra powiatowe i miejskie)
Choszczno; Drawsko Pomorskie; Gryfice; Kamień Pomorski; Myślibórz; Pyrzyce; Police; Goleniów; Gryfino; Łobez; Nowogard; Barlinek; Dębno Lubuskie.
Gminy nadmorskie
Rewal; Trzebiatów; Dziwnów; Międzyzdroje; Wolin; Gościno; Kołobrzeg; Ustronie Morskie; Mielno; Darłowo; Postomino.
Gminy wiejsko-miejskie
Karlino; Tychowo; Drawno; Pelczyce; Recz; Czaplonek; Kalisz Pomorski; Złocieniec; Maszewo; Płoty; Cedynia; Chojna; Mieszkowice; Moryń; Trzcińsko Zdrój; Golczewo; Bobolice; Polanów; Sianów; Lipiany; Chociwel; Dobrzany; Ińsko; Suchań; Barwice; Biały Bór; Borne Sulinowo.
Gminy wiejskie
Białogard; Bierzwnik; Krzęcin; Ostrowice; Wierzchowo; Osina; Przybiernów; Stepnica; Brojce; Karnice; Banie; Widuchowa; Świerzno; Dygowo; Rymań; Siemyśl; Boleszkowice; Nowogródek Pomorski; Bielice; Kozielice; Przelewice; Warnice; Malechowo; Sławno; Dolice; Marianowo; Stara Dąbrowa.

Przyjęta delimitacja znajduje potwierdzenie w udziale podatku leśnego i rolnego w dochodach własnych gmin. Mimo nielicznych wyjątków, wielkości te wewnątrz poszczególnych klas są najczęściej

zbliżone, a w stosunku do pozostałych klas - dystynktywne. Zestawienie udziału podatków leśnego i rolnego według klas funkcjonalnych gmin ilustruje poniższa tabela.

Tabela 1. Udział podatku leśnego i rolnego łącznie w dochodach własnych gmin województwa zachodniopomorskiego w latach 2008 i 2012

Nazwa gminy	Wartość podatku leśnego i rolnego w roku:	
	2008	2012
Gminy aglomeracyjne		
Dobra Szczecińska	1,05	2,03
Kołbaskowo	4,27	3,65
Nowe Warpno	8,73	0,98
Stare Czarnowo	8,09	9,04
Kobylanka	2,8	3,04
Będzino	9,39	10,98
Biesiekierz	8,68	5,56
Manowo	4,39	3,66
Świeszyno	5,14	5,5
Gminy miejsko-wiejskie		
Choszczno	7,04	6,89
Drawsko Pomorskie	2,43	3,5
Gryfice	5,01	6,05
Kamień Pomorski	5,39	6,22
Myślibórz	7,41	9,09
Pyrzyce	8,54	10,83
Police	0,63	0,56
Goleniów	1,29	1,96
Gryfino	5,01	2,21
Łobez	6,15	5,97
Nowogard	6,84	8,27
Barlinek	3,73	4,69
Dębno	2,37	3,4
Gminy nadmorskie		
Rewal	0,3	0
Trzebiatów	3,77	4,9
Dziwnów	0,37	0,41
Międzyzdroje	0,2	0,35
Wolin	6,26	4,56
Gościno	15,87	5,59
Kołobrzeg	3,8	3,61

Ustronie Morskie	2,89	3,15
Mielno	0	1,01
Darłowo	5,09	5,36
Postomino	7,12	10,72
Gminy wiejsko-miejskie		
Karlino	7,28	3,25
Tychowo	13,8	13,89
Drawno	15,65	22,17
Pełczyce	22,53	27,8
Recz	20,49	22,05
Czaplinek	4,85	5,17
Kalisz Pomorski	3,86	4,18
Złocieniec	2,27	1,87
Maszewo	13,22	19,72
Ploty	12,87	16,72
Cedynia	10,67	15,19
Chojna	10,63	5,96
Mieszkowice	15,64	16,58
Moryń	17,41	23,09
Trzcińsko Zdrój	19,61	23,26
Golczewo	11,59	16,85
Bobolice	10,5	8,99
Polanów	13,31	15,67
Sianów	6,1	5,66
Lipiany	10,64	15,54
Chociwel	10,95	12,56
Dobrzany	10,44	7,9
Ińsko	6,65	11,72
Suchań	19,48	10,17
Barwice	13,21	12,76
Biały Bór	4,04	3,94
Borne Sulinowo	8,01	6,4
Połczyn Zdrój	7,04	7,63
Człopa	16,11	18,88
Miroslawiec	4,94	6,97
Tuczno	14,99	19
Dobra	20,89	24,51
Resko	13,18	14,53

Węgorzyno	14,65	15,42
Gminy wiejskie		
Białogard	8,85	12,41
Bierzwnik	20,86	24,8
Krzęcin	27,7	23,64
Ostrowice	22,47	13,96
Wierzchowo	14,56	13,46
Osina	12,77	10,25
Przybiernów	9,64	13,43
Stepnica	1,94	1,66
Brojce	36,05	37,59
Karnice	20,78	18,27
Banie	23,25	25,87
Widuchowa	17,64	24,28
Świerzno	16,62	25,8
Dygowo	19,32	13,28
Rymań	16,26	10,09
Siemyśl	18,27	12,25
Boleszkowice	16,08	14,46
Nowogródek Pomorski	16,27	17,38
Bielice	30,65	31,03
Kozielice	23,65	40,93
Przelewice	24,81	37,56
Warnice	29,33	36,42
Malechowo	23,63	20,68
Sławno	26,03	17,78
Dolice	30,52	28,36
Marianowo	14,96	22,67
Stara Dąbrowa	20,44	19,73
Stargard Szczeciński	21,7	15,51
Grzmiąca	26,61	17,58
Szczecinek	9,85	11,82
Brzeżno	28,33	14,72
Rąbino	39,12	25,06
Sławoborze	13,18	18,18
Świdwin	26,24	20,03
Wałcz	22,98	18,75
Radowo Małe	26,92	16,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie

W odniesieniu do analizy powiatów, w ich delimitacji za celowy uznano podział na subregiony, gdyż w dużej mierze odpowiada on prowadzonej na ich obszarach działalności gospodarczej (zwłaszcza wyróżnienie subregionu stargardzkiego jako obszaru intensywnej produkcji rolnej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego) – vide mapa poniżej.

Mapa 2. Podział na subregiony stosowany w niniejszym raporcie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie

Poza Miastem Szczecin z analizy na poziomie powiatów wyłączone zostaną także dwa pozostałe powiaty grodzkie: Koszalin i Swinoujście.

Badania jakościowe

Metody jakościowe skupiają się na poznaniu, opisie i pogłębionym zrozumieniu specyfiki i różnorodności zjawisk, pozwalają więc np. na zrozumienie motywów postępowania, przyczyn zachowań, na poznanie i zinterpretowanie ukrytych przekonań. Cechą badań jakościowych jest wykorzystywanie w charakterze informatorów pojedynczych osób lub małych grup, dobranych w sposób celowy, podporządkowany wąskiemu zwykle tematowi badawczemu. Zasadą jest stosowanie niestandardyzowanych narzędzi badawczych (np. elastycznych dyspozycji do wywiadu, indywidualnych obserwacji). Metody jakościowe nie wymagają analizy statystycznej, a interpretacja ich wyników bazuje na analizie mającej na celu sformułowanie kategorii pojęciowych i powiązań między nimi, popartej doświadczeniem i kapitałem wiedzy badaczy.

W ramach prac nad niniejszym raportem wykorzystano dwie metody badawcze związane z badaniami jakościowymi: *indywidualne wywiady pogłębione* oraz *panel ekspertów*.

Indywidualny wywiad pogłębiony to klasyczna technika badań jakościowych. Dysponując listą pytań badacz ma w trakcie rozmowy możliwość dopasowania przebiegu rozmowy do wiedzy i kompetencji respondenta, uzyskując pogłębione bądź uzupełniające informacje, rozszerzające obszar badawczy. Zastosowanie wywiadów pogłębionych pozwala na uzyskanie większej ilości informacji odnoszących się do poszczególnych pytań badawczych niż w przypadku innych technik badań terenowych. Technika ta pozwala również na pozyskanie pogłębionych opinii respondentów.

Panel ekspertów jest z kolei rodzajem dyskusji, w której specjaliści z danej dziedziny dyskutują na tematy związane z celami badania oraz weryfikują i oceniają materiał zgromadzony przez zespół badawczy.

Panel ekspertów został przeprowadzony z zewnętrznymi ekspertami posiadającymi zarówno wąsko rozumianą wiedzę sektorową, jak również wiedzę ogólną w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, polityk krajowych i regionalnych. Panel odbył się w siedzibie Wykonawcy, wzięło w nim udział 10 ekspertów. Zadaniem panelu ekspertów było podsumowanie zgromadzonych wyników oraz sformułowanie syntetycznego osądu integrującego najważniejsze wnioski płynące z badania. Zaangażowanie ekspertów zewnętrznych zwiększyło również zakres perspektyw badawczych, co pozwoliło uzyskać bogatszy obraz analizowanych obszarów.

Rozdział 1. Obraz demograficzny obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego

Na obraz demograficzny mieszkańców obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego składa się liczba ludności, ruch naturalny, migracje oraz poziom korzystania z usług medycznych.

1.1. Liczba ludności na obszarach wiejskich w latach 2000-2011.

Stan ludności wiejskiej rozumiany będzie tutaj dwójako. Najpierw zostaną przedstawione zmiany w liczbie ludności ze względu na formalny status administracyjny miejsca zamieszkania. Następnie liczba ludności z obszarów wiejskich zostanie przedstawiona z uwzględnieniem zaproponowanej przez zespół badawczy delimitacji w pięciu kategoriach ruralizacji/urbanizacji. W wyniku zastosowania tego drugiego zabiegu będziemy mogli zaobserwować dokonujące się zmiany w sposób bardziej szczegółowy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku w województwie zachodniopomorskim na 114 gmin ogółem status gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich miało łącznie 103 gminy.

Tabela 1.1. Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ		Gminy ^a	Liczba ludności wiejskiej	
			w liczbach bezwzględnych	w % ogółu ludności
OGÓŁEM	2000	103	514956	30,3
	2005	103	522270	30,8
	2010	103	535104	31,0
	2011	103	536772	31,2
Poniżej 2000		5	6358	0,4
2000 – 4999		52	183680	10,7
5000 – 6999		26	154921	9,0
7000 – 9999		13	105299	6,1
10000 i więcej		7	86514	5,0

^a Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Pomimo, iż od 2000 roku w województwie zachodniopomorskim aż 4 miejscowości zmieniły swój status z wiejskiego na miejski, to liczba mieszkańców na obszarach wiejskich zwiększyła się z blisko 515 tys. do prawie 537 tys. Wzrost dotyczył więc prawie 22 tys. osób. To tak, jakby wszyscy mieszkańcy Goleniowa lub Gryfina w tym czasie wyprowadzili się na wieś.

W latach 2000-2011 liczba mieszkańców miast zwiększyła się zaledwie o 2,9 tys., co oznacza, że udział ludności wiejskiej w liczbie ludności ogółem wzrósł. Wzrost ten liczył 0,9%, ale należy zwrócić uwagę na fakt, że zwłaszcza liczba mieszkańców terenów wiejskich zlokalizowanych wokół aglomeracji jest niedoszacowana. Wynika to w dużej części z niedopełniania obowiązku meldunkowego w celu utrzymania możliwości uczęszczania dzieci do przedszkoli oraz szkół w miastach.

Przedstawiona w tabeli 1.1 liczba mieszkańców dotyczy wyłącznie mieszkańców obszarów wiejskich, ale we wszystkich 103 gminach mieszkało 31 XII 2011 roku łącznie z mieszkańcami małych miast ponad 0,9 mln osób (910 028 osób). Zgodnie bowiem z przedstawionymi we wstępie zasadami delimitacji obszarów wiejskich, także mieszkańcy małych miast zostali objęci dalszą analizą zarówno w części demograficznej, jak i w pozostałych obszarach diagnozy.

Liczba mieszkańców w poszczególnych typach miejscowości ze względu na poziom ruralizacji kształtuje się od 67 tys. w gminach aglomeracyjnych, 83 tys. w gminach nadmorskich, 187 tys. w gminach

wiejskich, 265 tys. w gminach wiejsko-miejskich, aż po ponad 308 tys. w gminach miejsko-wiejskich, czyli gminach, w których dominują mieszkańcy miasta w stosunku do mieszkańców wsi. Szczegółowe zestawienie liczby ludności ze wskazaniem dynamiki zmian w latach 2000-2011 przedstawiono w tabeli 1.2.

Tabela 2.2. Liczba ludności w latach 2000-2011 według typów ruralizacji

Gminy według typów	Liczba ludności w roku:			Zmiana liczby ludności 2011/2000
	2000	2005	2011	
aglomeracyjne	48480	55789	66690	18210
Będzino	9230	9265	8505	-725
Biesiekierz	4681	5346	6144	1463
Dobra (Szczecińska)	7709	11892	17511	9802
Kobylanka	3047	3626	4614	1567
Kołbaskowo	6552	8595	11020	4468
Manowo	6589	6315	6809	220
Nowe Warpno	1739	1559	1702	-37
Stare Czarnowo	3680	3575	3867	187
Świeszyno	5253	5616	6518	1265
nadmorskie	82015	80582	83043	1028
Darłowo	7735	7548	7982	247
Dziwnów	4437	4170	4112	-325
Gościno	5207	5135	5218	11
Kołobrzeg	8145	9036	10152	2007
Mielno	5059	5073	5103	44
Międzyzdroje	6845	6495	6699	-146
Postomino	7073	6982	7081	8
Rewal	3305	3393	3791	486
Trzebiatów	17475	16829	16755	-720
Ustronie Morskie	3664	3587	3652	-12
Wolin	13070	12334	12498	-572
miejsko-wiejskie	309888	302481	308225	-1663
Barlinek	20229	19568	19834	-395
Choszczno	22735	22258	22406	-329
Dębno	21306	20821	21068	-238
Drawsko Pomorskie	17179	16606	16747	-432
Goleniów	32237	33029	35164	2927
Gryfice	25001	23545	24066	-935
Gryfino	31989	31296	32144	155
Kamie Pomorski	15354	14396	14655	-699
Łobez	14763	14522	14514	-249
Myślibórz	21894	20945	20716	-1178
Nowogard	25044	24513	24989	-55
Police	42025	41416	42093	68
Pyrzyce	20132	19566	19829	-303
wiejsko-miejskie	270476	262216	264868	-5608
Barwice	9370	8918	8943	-427
Biały Bór	5820	5175	5408	-412

Gminy według typów	Liczba ludności w roku:			Zmiana liczby ludności 2011/2000
	2000	2005	2011	
Bobolice	10278	9905	9807	-471
Borne Sulinowo	8742	9200	9827	1085
Cedynia	4376	4349	4467	91
Chociwel	6163	6106	6075	-88
Chojna	14119	13931	14061	-58
Czaplinek	12223	11795	11986	-237
Człopa	5175	5116	5106	-69
Dobra	4635	4451	4507	-128
Dobrzany	5273	5076	5103	-170
Drawno	5740	5348	5319	-421
Golczewo	6208	6106	6070	-138
Ińsko	3601	3496	3619	18
Kalisz Pomorski	7542	7193	7356	-186
Karlino	9425	9162	9405	-20
Lipiany	6393	6033	6174	-219
Maszewo	8229	8282	8661	432
Mieszkowice	7671	7467	7476	-195
Mirosławiec	6634	6043	5617	-1017
Moryń	4436	4290	4435	-1
Pełczyce	8149	8115	8108	-41
Płoty	9339	9221	9201	-138
Polanów	9383	9201	9183	-200
PołczynZdrój	17268	16041	16062	-1206
Recz	5720	5754	5771	51
Resko	8606	8259	8378	-228
Sianów	13483	13247	13649	166
Suchań	4532	4344	4354	-178
Trzcińsko Zdrój	5967	5699	5676	-291
Tuczno	4986	4964	5093	107
Tychowo	7155	6973	7022	-133
Węgorzyno	7343	7339	7272	-71
Złocieniec	16492	15617	15677	-815
wiejskie	187292	184904	187200	-92
Banie	6663	6364	6555	-108
Białogard	8174	7782	8015	-159
Bielice	2966	2918	3153	187
Bierzwnik	4920	4845	4868	-52
Boleszkowice	3219	2916	2955	-264
Brojce	3773	3658	3843	70
Brzeźno	2832	2875	2902	70
Dolice	8122	8178	8124	2
Dygowo	5543	5602	5591	48
Grzmiąca	5385	5015	5078	-307
Karnice	4103	4180	4181	78

Gminy według typów	Liczba ludności w roku:			Zmiana liczby ludności 2011/2000
	2000	2005	2011	
Kozielice	2503	2631	2625	122
Krzęcin	3995	3829	3876	-119
Malechowo	6532	6577	6631	99
Marianowo	3225	3127	3221	-4
Nowogródek Pomorski	3317	3288	3423	106
Osina	2879	2886	2991	112
Ostrowice	2672	2520	2630	-42
Przelewice	5642	5267	5384	-258
Przybiernów	5200	5187	5238	38
Radowo Małe	3842	3759	3737	-105
Rąbino	4106	3947	3864	-242
Rymań	4130	4176	4137	7
Siemyśl	3488	3597	3702	214
Sławno	8856	8861	8908	52
Sławoborze	4191	4277	4253	62
Stara Dąbrowa	3891	3885	3703	-188
Stargard Szczeciński	10854	11293	12315	1461
Stepnica	4696	4867	4902	206
Szczecinek	10370	10150	9497	-873
Świdwin	6269	6189	6202	-67
Świerzno	4228	4183	4357	129
Wałcz	12745	12436	12711	-34
Warnice	3614	3586	3607	-7
Widuchowa	5694	5538	5591	-103
Wierzchowo	4653	4515	4430	-223

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

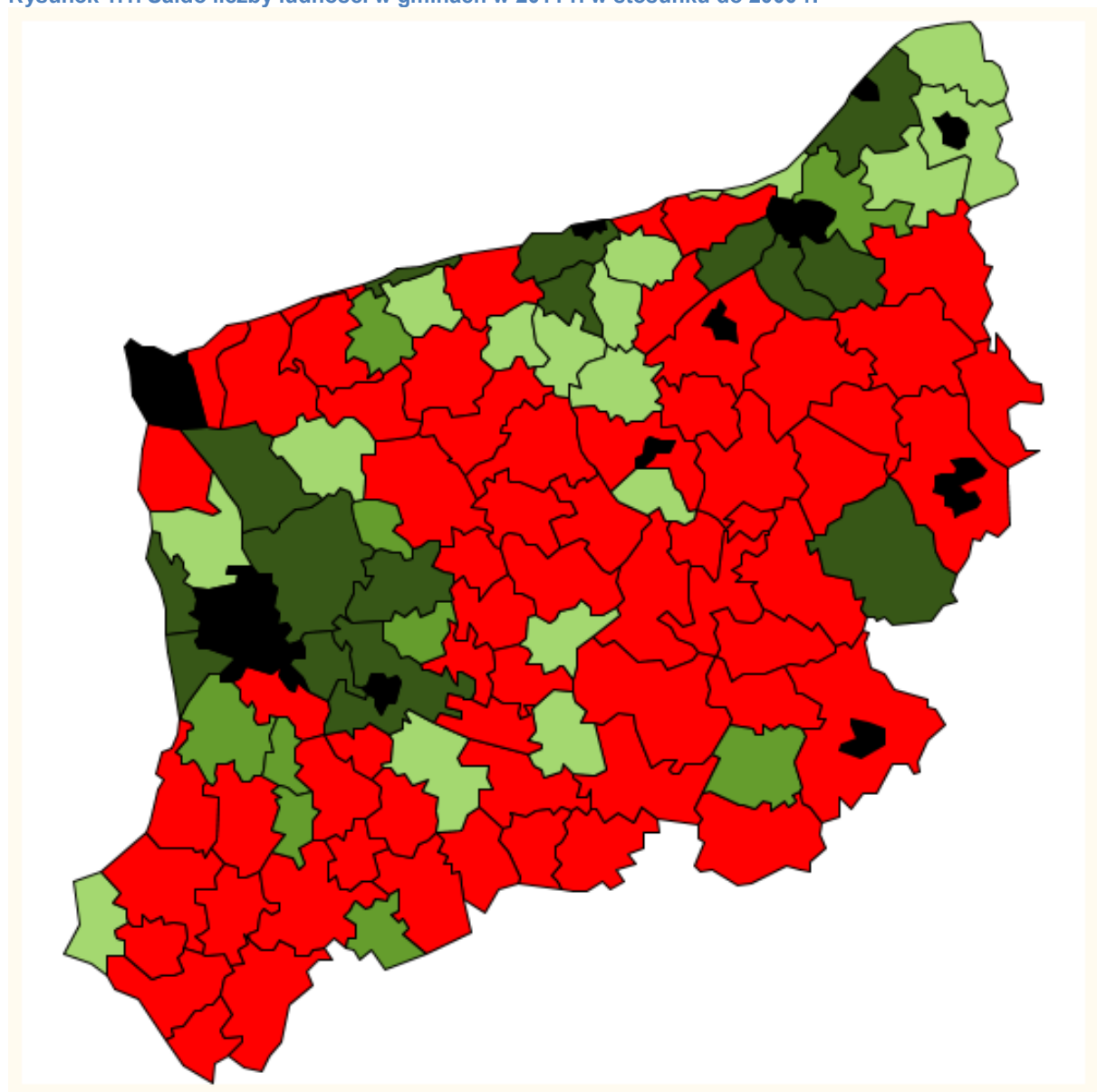
Największy przyrost liczby ludności nastąpił w gminach aglomeracyjnych. W ciągu 11 lat liczba ludności wzrosła o ponad 18 tys. - z 48,5 do 66,7 tys. mieszkańców. Stosunkowo duży wzrost liczby ludności nastąpił także w gminach nadmorskich. Tutaj wzrost ten dotyczy nieco ponad 1 tys. mieszkańców. W pozostałych typach gmin nastąpił spadek liczby ludności. Najmniejszy miał miejsce w gminach wiejskich - jedynie o 92 osoby, większy w gminach miejsko-wiejskich - o 1,6 tys., a największy w gminach wiejsko-miejskich - o 5,6 tys.

Proces wyludniania się obszarów wiejskich dotyczy więc głównie małych miast, co winno być interpretowane w kontekście spadającego znaczenia tych miast w układzie funkcjonalny oraz ich słabej roli w stosunku do otaczających je obszarów wiejskich. Obecnie małe miasta nie są już miejscem świadczenia usług czy zaopatrywania się w produkty mieszkańców wsi. Konkurencyjne są przede wszystkim duże miasta z siecią sklepów dyskontowych i supermarketów. Wywołuje to określone reperkusje dla rynku pracy, zwłaszcza w odniesieniu do całkowitego upadku usług okołorolniczych oraz wstępnego przetwórstwa rolno-spożywczego, które jeszcze przed 20 laty było zlokalizowane głównie w małych miastach stanowiących zaplecze do rolnictwa wielkoobszarowego PGR-ów oraz rolników indywidualnych.

Warto zwrócić uwagę, iż w ciągu analizowanych 11 lat liczba ludności zmalała aż w 61 gminach. Wzrost powyżej 1 tys. mieszkańców nastąpił tylko w gminach: Świeszyno, Stargard Szczeciński (G), Biesiekierz, Kobyłanka, Kołobrzeg(G), Goleniów, Kołbaskowo, Dobra Szczecińska. Wszystkie te miejscowości znajdują się w otoczeniu dużych miast: Szczecina, Koszalina, Stargardu Szczecińskiego oraz Kołobrzegu. Jedynie Goleniów wykazuje się rozwojem endogenicznym wynikającym z rozwoju Goleniowskiego Parku Przemysłowego, ale też przez bliskie związki ze Szczecinem.

Na rys. 1.1. przedstawiono przestrzenne zróżnicowanie zmian liczby ludności w latach 2000-2011. Kolor czerwony oznacza ujemne saldo ludności w badanym okresie, zaś intensywność koloru zielonego wskazuje na wielkość przyrostu liczby ludności w poszczególnych gminach.

Rysunek 1.1. Saldo liczby ludności w gminach w 2011 r. w stosunku do 2000 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

1.2. Ruch naturalny

Stan ludności wynika z dwóch procesów demograficznych: migracji oraz ruchu naturalnego. Ruch naturalny ludności to termin socjologiczny oznaczający zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych takich jak zawieranie związków małżeńskich, rozwodów, urodzeń i zgonów. W demografii podstawowe znaczenie ma analiza urodzeń i zgonów. Zawieranie małżeństw oraz wiek nowożeńców z reguły rozpatrywane są z punktu widzenia potrzeb analizy urodzeń.

Rozpatrując różnice pomiędzy ruchem naturalnym na wsi i w mieście, zgodnie z klasycznym ujęciem administracyjnym, nie dostrzeżemy specjalnie dużych różnic.

Tabela 1.3. Ruch naturalny ludności

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mażeństwa		Separacje	Rozwody	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	
	Ogółem	w tym wyznaniowe				Ogółem	w tym niemowląt		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH									
OGÓŁEM	2000	9018	5488	32	2363	16881	15018	152	1863
	2005	8441	5147	285	3678	16108	15267	114	841
	2010	9521	5260	82	3314	17340	16529	91	811
	2011	8612	4607	80	3657	16002	16149	97	-147
Miasta	2000	6234	3612	30	2062	10469	10395	95	74
	2005	5933	3489	208	2965	10356	10519	67	-163
	2010	6468	3500	68	2687	11192	11438	60	-246
	2011	5860	3064	65	2964	10365	11195	61	-830
Wieś	2000	2784	1876	2	301	6412	4623	57	1789
	2005	2508	1658	77	713	5752	4748	47	1004
	2010	3053	1760	14	627	6148	5091	31	1057
	2011	2752	1543	15	693	5637	4954	36	683
NA 1000 LUDNOŚCI									
OGÓŁEM	2000	5,3	3,2	1,9 ^b	1,4	10,0	8,9	9,0 ^c	1,1
	2005	5,0	3,0	16,8 ^b	2,2	9,5	9,0	7,1 ^c	0,5
	2010	5,5	3,1	4,8 ^b	1,9	10,1	9,6	5,2 ^c	0,5
	2011	5,0	2,7	4,6^b	2,1	9,3	9,4	6,1^c	-0,1
Miasta	2000	5,3	3,1	2,6 ^b	1,7	8,9	8,9	9,1 ^c	0,1
	2005	5,1	3,0	17,8 ^b	2,5	8,9	9,0	6,5 ^c	-0,1
	2010	5,4	2,9	5,7 ^b	2,3	9,4	9,6	5,4 ^c	-0,2
	2011	4,9	2,6	5,5^b	2,5	8,7	9,4	5,9^c	-0,7
Wieś	2000	5,4	3,6	0,4 ^b	0,6	12,3	8,9	8,9 ^c	3,4
	2005	4,8	3,1	14,6 ^b	1,4	10,9	9,0	8,2 ^c	1,9
	2010	5,7	3,3	2,6 ^b	1,2	11,5	9,5	5,0 ^c	2,0
	2011	5,1	2,9	2,8^b	1,3	10,5	9,2	6,4^c	1,3

^a Ze skutkami cywilnymi. ^b Na 100 tys. ludności. ^c Na 1000 urodzeń żywych.

Źródło: Województwo zachodniopomorskie. Podregiony, powiaty gminy 2012. Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012.

W tabeli 1.3. przedstawiono podstawowe wskaźniki dla tak wyróżnionych mieszkańców miasta i wsi. Przedstawione wskaźniki demograficzne, jak liczba zawieranych małżeństw, separacje, rozwody i urodzenia żywe na 1000 ludności, nie wykazują tak dużych różnic, jak w innych województwach Polski. Z socjologicznego punktu widzenia jest ciekawe, iż w województwie zachodniopomorskim jest na wsi więcej separacji niż w mieście, a w mieście więcej rozwodów, ale nie są to też bardzo duże rozbieżności. Z drugiej strony, obszary wiejskie charakteryzuje nieco wyższy poziom wskaźnika urodzeń żywych. Różnica wynosi tutaj prawie dwa promile, co ostatecznie zaważa na dodatnim przyroście naturalnym na wsi i ujemnym w miastach.

O wartościach wskaźników demograficznych ruchu naturalnego zaważają duże miasta. Wyraźnie możemy to zaobserwować w tabeli 1.4, w której zestawiono wskaźniki gminne według typów ruralizacji.

Tabela 1.4. Podstawowe wskaźniki ruchu naturalnego w gminach według typu ruralizacji w 2011 r.

Gminy według typów ruralizacji	Małżeństwa na 1000 mieszk.	Urodzenia żywe na 1000 mieszk.	Zgony na 1000 mieszk.	Przyrost naturalny (promile)
aglomeracyjne	4,9	9,5	7,1	3,0
nadmorskie	5,4	9,0	8,9	2,6
miejsko-wiejskie	4,9	9,4	9,3	1,4
wiejsko-miejskie	5,0	10,1	10,0	1,3
wiejskie	5,3	10,9	9,5	2,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

We wszystkich typach gmin występowały korzystne wskaźniki demograficzne, co zaważyło na dodatnim przyroście naturalnym. Bardzo korzystna jest zwłaszcza sytuacja w gminach aglomeracyjnych, gdzie występuje najniższy wskaźnik zgonów. Korzystna jest także sytuacja w gminach wiejskich, gdzie przy najwyższym wskaźniku urodzeń żywych występuje jednak najwyższy wskaźnik zgonów.

Osobną kwestią jest relacja kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do ludności ogółem. Wskaźnik ten jest dla badanych gmin bardzo niekorzystny. Kwestia ta jest omawiana w rozdziale trzecim przy okazji oceny aktywności zawodowej.

1.3. Migracje

Do roku 2009 podstawą dla wyliczeń współczynników demograficznych i dotyczących migracji ludności (np. na 1000 ludności) była kategoria ludności zameldowanej na pobyt stały. Począwszy od danych za 2010 r. podstawą opracowania współczynników jest średnia liczba ludności według kategorii ludności faktycznie zamieszkałej w danej jednostce administracyjnej lub terytorialnej (gminie, powiecie, województwie; w podziale na tereny miejskie i wiejskie), np. dla okresów rocznych podstawą dla współczynników jest ludność faktycznie zamieszkała według stanu w dniu 30 VI danego roku. Poziom migracji jest więc szacowany, stąd informacje dostępne są dopiero na poziomie powiatu.

Ogólne saldo migracyjne w województwie jest ujemne. W 2011 roku napływ wyniósł 21817 osób, zaś odpływ 22672 osoby. W rezultacie saldo migracji wyniosło -855 osób, tj. ubyło 1/2 promila mieszkańców regionu. Warto przy tym podkreślić, iż ujemne saldo migracji trwa nieustannie od powstania województwa i średniorocznie z powodu migracji ubywa około 0,7 promila ludności, czyli ponad 1000 osób.

Poziom migracji, napływy i odpływy ludności nie mają jednak identycznego poziomu w całym województwie. Największy odpływ ma miejsce w subregionie koszalińskim i stargardzkim. W 2011 roku z subregionu koszalińskiego wyemigrowało ponad 8,5 tys. osób, zaś ze stargardzkiego - 5668 osób. W rezultacie, przy stosunkowo niewielkim napływie ludności - odpowiednio w koszalińskim 7830 i stargardzkim 4606 osób, w subregionach tych ubyło łącznie 1789 osób. Z kolei w subregionie szczecińskim migracja objęła 10454 osób (łącznie odpływ i napływ), ale saldo migracji jest dodatnie - w subregionie osiedliło się o 892 osób więcej, niż z niego się wyprowadziło. Podobnie miasto Szczecin, napływy objęły tylko 3708 osób, ale odpływ był mniejszy o 32 osoby, co oznacza wzrost liczby mieszkańców miasta z tytułu ruchów migracyjnych.

Jeśli przyjrzymy się bliżej danym na poziomie powiatów, to okazuje się, że jedynie nieliczne powiaty wykazują dodatnie saldo migracyjne. Poza dwoma miastami na prawach powiatu, Świnoujściem i Szczecinem, dodatnie saldo migracyjne odnosi się do trzech powiatów, w których zachodzą procesy suburbanizacji. Należą do nich: powiat policki (+935 osób), koszaliński (+240) i kołobrzeski (+149).

Tabela 1.5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2011 roku

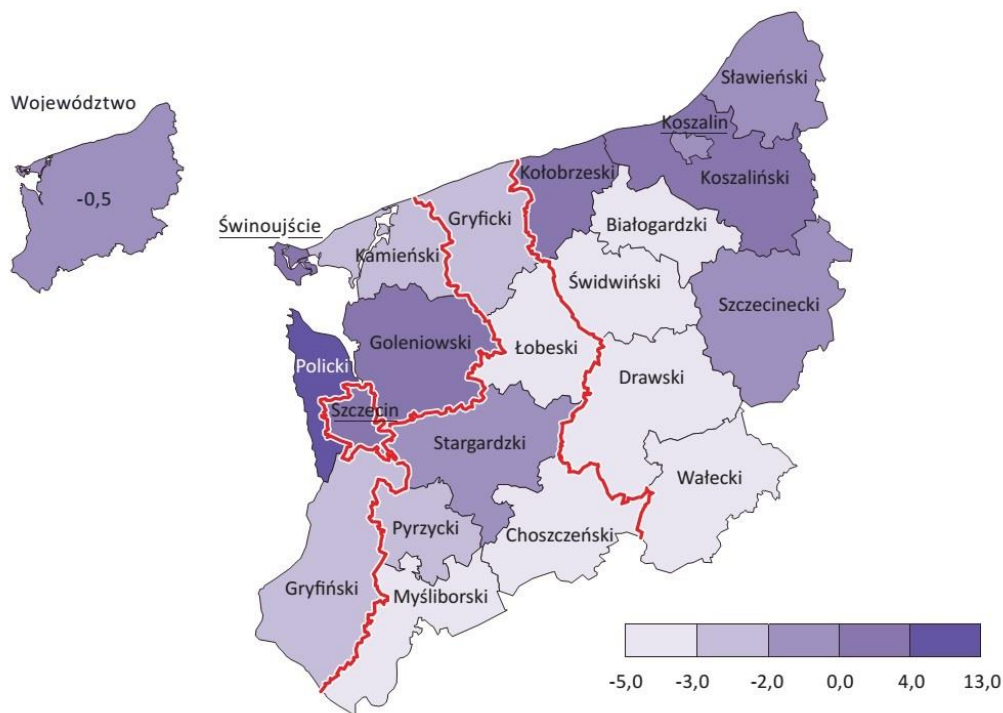
WYSZCZEGÓLNIENIE	Napływ ^a			Odpływ ^b			Saldo migracji	
	ogółem	w tym		ogółem	w tym		ogółem	na 1000 ludności
		z miast	z zagranicy		do miast	za granicę		
WOJEWÓDZTWO	21817	12981	749	22672	12633	633	-855	-0,5
Podregion:								
Koszaliński	7830	4390	301	8547	4917	328	-717	-1,2
Powiaty:								
białogardzki	511	256	20	683	414	26	-172	-3,5
drawski	781	403	19	978	605	33	-197	-3,3
kołobrzeski	1199	757	17	1050	564	10	149	1,9
koszaliński.....	1179	797	53	939	584	48	240	3,7
ślawieński	641	356	33	724	425	43	-83	-1,4
szczecinecki ...	1001	554	71	1068	699	14	-67	-0,8
świdwiński	611	317	6	842	528	3	-231	-4,7
walecki	612	313	6	839	556	2	-227	-4,1
m. Koszalin	1295	637	76	1424	542	149	-129	-1,2
Stargardzki	4606	2481	161	5668	3331	139	-1062	-2,8
Powiaty:								
choszczeński.....	532	313	7	772	458	-	-240	-4,8
gryficki.....	870	434	26	1017	624	1	-147	-2,4
łobeski.....	494	228	7	627	420	-	-133	-3,5
myśliborski.....	713	358	14	980	584	21	-267	-3,9
pyrzycki.....	395	194	10	510	339	2	-115	-2,8
stargardzki.....	1602	954	97	1762	906	115	-160	-1,3
M. Szczecin	3708	2163	144	3676	1475	5	32	0,1
m. Szczecin.....	3708	2163	144	3676	1475	5	32	0,1
Szczeciński	5673	3947	143	4781	2910	161	892	2,7
Powiaty:								
goleniowski	1362	875	38	1231	660	73	131	1,6
gryfiński.....	1027	542	25	1207	706	33	-180	-2,1
kamieński.....	667	401	14	772	489	5	-105	-2,2
policki	2119	1809	25	1184	780	49	935	13,0
m. Świnoujście	498	320	41	387	275	1	111	2,7

Źródło Województwo zachodniopomorskie. Podregiony, powiaty gminy 2012. Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012.

Bardzo wyraźnie więc widać, że głównymi ośrodkami skupienia stają się duże miasta i otaczające je gminy. Nowych mieszkańców przyciągają dogodnym położeniem względem zróżnicowanego i dającego większe szanse rynku pracy. Jest to tradycyjny model migracji ze wsi do miast. Migracja do miast ma różne przyczyny. Przeważają przyczyny ekonomiczne, zarówno te wypychające z dotychczasowego miejsca zamieszkania, jak i te przyciągające do nowego miejsca zamieszkania. W województwie zachodniopomorskim, w większym stopniu niż w pozostałej części kraju, z obszarów

wiejskich do miast częściej migrują kobiety niż mężczyźni. Zjawisko to nasila się już od połowy lat siedemdziesiątych XX wieku i jest rezultatem aspiracji wiejskich kobiet do poprawy swojej sytuacji⁶.

Rysunek 1.2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2011 r.

Źródło Województwo zachodniopomorskie. Podregiony, powiaty gminy 2012. Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012.

Migracja ma wyraźnie przestrzenną strukturę. Odpływ ludności występuje z obszarów peryferyjnych, którymi – paradoksalnie – są gminy i powiaty położone w centrum województwa.

1.4. Zdrowie

Łatwy dostęp do placówek opieki zdrowotnej i usług medycznych jest niezwykle ważnym elementem infrastruktury społecznej wpływającym w dużym stopniu na jakość i poziom życia obywateli. W 2009 r. odnotowano w Polsce 16,3 tys. zakładów opieki zdrowotnej (przychodni, ośrodków zdrowia i poradni). Na terenach wiejskich zlokalizowana była co czwarta taka placówka, a ich liczba w czasie sześciu lat zwiększyła się o 35,3% i o 8,6% od 2008 r.

W 2009 r. na wsi zarejestrowanych było trzykrotnie mniej praktyk lekarskich i stomatologicznych niż w miastach. Na jednego mieszkańca wsi w omawianym roku przypadła Infrastruktura społeczna 3,2 porad lekarskich (wobec 10,5 w mieście), których udzielono łącznie 48,0 tys. i było to podobnie jak w 2003 r. pięciokrotnie mniej niż w miastach.

W kraju w 2009 r. funkcjonowało 10,8 tys. aptek i 1,2 tys. punktów aptecznych. Na wsi zlokalizowanych było 16,6% ogólnej liczby aptek oraz 98,1% punktów aptecznych. Na jedną aptekę i punkt apteczny przypadło 5,1 tys. mieszkańców wsi, a w miastach 2,6 tys.⁷

⁶ Por.: J. Sawicka, Sytuacja kobiet wiejskich na rynku pracy, Warszawa 2008

Jeśli popatrzymy na specjalistyczne porady lekarskie, to ich liczba na 1 mieszkańca wyraźnie uprzywilejowuje mieszkańców miast. Dość tylko wskazać, iż mieszkaniec Szczecina czy Koszalina przeciętnie korzystał w roku 4,2 razy z pomocy specjalisty, podczas gdy mieszkaniec powiatu choszczeńskiego tylko 0,6 razy, drawskiego 0,8 czy świdwińskiego skorzystał z pomocy specjalisty jedynie 0,9 razy w ciągu roku (porównaj tabela 1.6 w aneksie).

Generalnie zresztą jeśli chodzi o wskaźniki zdrowotne, to ich wartości dla powiatów ziemskich są dużo gorsze niż dla powiatów miejskich. Dotyczy to przede wszystkim liczby zgonów na 1000 mieszkańców (tabele 1.7-1.9 w aneksie).

---

⁷ Obszary wiejskie w Polsce, GUS 2010.

Rozdział 2. Potencjał ekonomiczny obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego

2.1. Ogólny potencjał ekonomiczny obszarów wiejskich

Pierwszą miarą oceny potencjału ekonomicznego obszarów wiejskich w regionie zachodniopomorskim jest zestawienie liczby osób potencjalnie ubiegających się o pracę z liczbą potencjalnych miejsc zatrudnienia. Towarzyszy temu wyliczenie czysto hipotetycznego wskaźnika, ilustrującego wielkość zatrudnienia w każdym z istniejących przedsiębiorstw, niezbędną do osiągnięcia stanu pełnego zatrudnienia. Miernik ten można następnie konfrontować ze wskaźnikiem bezrobocia w celu zobrazowania luki zatrudnieniowej na terenie poszczególnych gmin i regionów. Dane źródłowe i obliczony wskaźnik zawarty jest w Tabeli 2,1 w Aneksie II.

Obliczony wskaźnik jest o tyle hipotetyczny, iż wspiera się na założeniu, że w firmach położonych w danej gminie zatrudnienia szukać będą tylko osoby w nich zamieszkałe, a dodatkowo, że osoby te nie będą szukały zatrudnienia poza gminą. Jest on jednak ilustracją szans na aktywizację zawodową bez potrzeby uciekania się do migracji. Przedstawione w Tabeli 2.1 w Aneksie II wielkości można przedstawić w inny jeszcze sposób, prezentując udziały poszczególnych typów gmin w podstawowych wielkościach.

Tabela 2.2. Wskaźnik wielkości zatrudnienia w firmie niezbędnej dla osiągnięcia pełnego zatrudnienia a udziały różnych typów gmin w liczbie firm i liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Gminy	Udziały		Niezbędna wielkość zatrudnienia w firmie dla osiągnięcia pełnego zatrudnienia
	W liczbie firm	W liczbie ludności w wieku produkcyjnym	
Aglomeracyjne	9,6	7,8	5,0
Miejsko-wiejskie	37,2	34,7	6,0
Nadmorskie	14,5	9,4	4,1
Wiejsko-miejskie	24,5	27,4	7,1
Wiejskie	14,2	20,6	9,1
Ogółem	100	100	6,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Powyższa tabela wskazuje, że w gminach wiejskich mieszka co piąta osoba w wieku produkcyjnym. Aby osiągnąć pełne zatrudnienie w tych gminach, każda firma powinna hipotetycznie zatrudniać nieco ponad 9 osób. Jest to najwyższa wartość wskaźnika wśród różnych typów regionów – wynosi np. o 4 osoby więcej niż w gminach aglomeracyjnych. Mieszkańcy gmin wiejskich mają jednak o wiele mniej szans na zatrudnienie w miejscowych (gminnych) przedsiębiorstwach niż mieszkańcy innych rodzajów gmin. Przeciętna wielkość zatrudnienia w firmie wynosząca 9 osób jest więc oczywiście nierealna. Uwidacznia to jednak fakt, iż są to tereny, w których musi następować migracja zarobkowa.

Zdecydowana większość firm zarejestrowanych w systemie REGON, we wszystkich gminach i regionach prowadzona jest w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Można to traktować jako wskaźnik wysokiej przedsiębiorczości, z drugiej strony jednak nie pozostaje to bez wpływu na wielkość zatrudnienia. Z reguły są to firmy o nieznacznym zatrudnieniu. Decyduje to również o branży, w jakiej działają zarejestrowane przedsiębiorstwa. Dominują wśród nich firmy z branży handlowej. W Tabeli 2.3 w Aneksie II wskazano liczebność przedsiębiorstw lokujących się w branżach rolnictwa, przemysłu i handlu, jako najliczniejszych w porównaniu ze wszystkimi pozostałymi. W wierszach poświęconych każdej gminie zaciemniono komórki obrazujące najliczniejszą branżę. Tylko w dwóch gminach największym pod względem liczebności firm sektorem była branża inna niż handlowa: w

gminie Suchań była to branża przemysłowa a w gminie Radowo Małe - branża rolnicza. Do tej ostatniej należała co dziesiąta firma funkcjonująca w gminach wiejskich, oraz prawie co dziesiąta w gminach miejsko-wiejskich. W pozostałych gminach województwa zachodniopomorskiego licznie jest to branża mało znacząca.

Wagę liczebną sektora rolniczego dla rozwoju przedsiębiorczości w regionach można również ująć w zbiorczej tabeli w postaci udziałów poszczególnych branż w odniesieniu do całego województwa (bez miast).

Tabela 2.4. Udział przedsiębiorstw z poszczególnych branż w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w różnych typach gmin

Gminy	Liczba przedsiębiorstw	Udział (%) przedsiębiorstw z branży		
		rolniczej	przemysłowej	handlowej
Aglomeracyjne	8655	2,7	9,9	25,3
Miejsko-wiejskie	37 732	3,4	9,7	25,0
Nadmorskie	13 089	3,9	5,2	20,5
Wiejsko-miejskie	22 145	7,4	10,1	25,5
Wiejskie	12 844	10,8	10,5	24,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Znaczenie liczebne firm sektora rolniczego (i innych sektorów) można zobrazować również poprzez przedstawienie stopnia ich skupienia na terenie poszczególnych regionów.

Tabela 2.5. Odsetek firm z danej branży umiejscowionych w poszczególnych typach gmin

Gminy	Liczba przedsiębiorstw	Udział (%) przedsiębiorstw z branży		
		rolniczej	przemysłowej	handlowej
Ogółem	90645	4929 5,4%	8395 9,3%	22 101 24,4%
W tym w regionie				
Aglomeracyjne	8655 9,6%	237 4,8%	860 10,2%	2188 9,9%
Miejsko-wiejskie	33 732 37,2%	1162 23,6%	3274 39,0%	8445 38,2%
Nadmorskie	13 089 14,5%	507 10,3%	683 8,1%	2687 12,2%
Wiejsko-miejskie	22 145 24,5%	1631 33,1%	2231 26,6%	5649 25,6%
Wiejskie	12 844 14,2%	1392 28,2%	1347 16,0%	3132 14,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

2.2. Potencjał gospodarki rolniczej

Działalność rolnicza i okołorolnicza jest skupiona na obszarach wiejskich oraz gmin miejsko-wiejskich. System REGON nie uwzględnia jednakże gospodarstw rolnych, nie jest zatem wystarczającym źródłem do obrazowania potencjału ekonomicznego i stopnia aktywności zawodowej ludności zamieszkałej szczególnie na terenach wiejskich. Najbardziej szczegółowych, a przy tym jeszcze aktualnych danych o poziomach i rodzajach aktywności ekonomicznej w rolnictwie poszukiwać można w wynikach Powszechnego Spisu Rolnego, który przeprowadzono w 2010 roku. W odróżnieniu jednak od wcześniej przytaczanych danych, te które zostały opublikowane w rezultacie przeprowadzenia PSR nie operują gminami, lecz powiatami jako jednostkami generowania danych. Dodatkowo wprowadzono kategorie subregionów. W województwie zachodniopomorskim wyróżniono trzy: koszaliński, stargardzki i szczeciński, nie licząc osobnego wyodrębnienia Szczecina. To miasto nie będzie jednak brane pod uwagę w poniższych prezentacjach i analizach. Podobnie, z danych dotyczących trzech wymienionych subregionów wyeliminowano wielkości charakteryzujące obszary miejskie (Koszalin, Białogard, Kołobrzeg, Stargard Szczeciński, Sławno, Darłowo, Szczecinek, Świdwin i Wałcz).

Odpowiednie wielkości zamieszczone są w tabelach 2.6 i 2.7 w Aneksie II. Wynika z nich, że znaczącą pozycję mają gospodarstwa o powierzchni co najmniej 10 ha. Są to z reguły gospodarstwa nastawione na produkcję rynkową. Gospodarstwa o powierzchni mniejszej, zwłaszcza te do 1 ha stanowią poważny odsetek tylko w rejonach położonych w sąsiedztwie największych miast regionu (Szczecin, Koszalin). Jednocześnie dane o zatrudnieniu w rolnictwie oraz o głównych źródłach dochodów osób pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych – przedstawione w tabelach 2.8 i 2.9 w Aneksie II – dowodzą jednak, iż rolnictwo jest znakomitym przykładem przedsiębiorczości rodzinnej. Stała siła najemna jest raczej rzadko wykorzystywana w prowadzeniu gospodarstwa, aczkolwiek na pewno mają miejsca zatrudnienia sezonowe i okazjonalne. Co więcej, praca w rolnictwie jest dominującym źródłem dochodów tylko dla 1/3 rolników. Dla pozostałej części rodzin prowadzących gospodarstwa indywidualne jest ona uzupełniana przez pracę najemną w innych sektorach gospodarki. Stamtąd też pochodzą ich dochody. Dane PSR 2010 nie przynoszą informacji o tym, jakie są proporcje między dochodami z rolniczych i nie rolniczych źródeł. Istotne jest jednak, że rolnictwo nie jest odizolowanym sektorem, całkowicie angażującym zawodowo osoby posiadające gospodarstwa (a tym bardziej - członków ich rodzin).

Pośrednim dowodem wagi gospodarki rolnej dla poszczególnych obszarów są dane obrazujące udział podatku rolnego i leśnego w dochodach własnych gmin. Dane te – przedstawione w Tabeli 2.10 w Aneksie II – są także pośrednim dowodem znaczenia rolnictwa dla kształtowania się dochodów osób prowadzących gospodarstwa rolne. W niektórych gminach (takich jak np. Rewal lub Mielno) wszystkie grunty zostały pozbawione statusu gruntów rolnych i gminy nie uzyskują żadnych wpływów z tego tytułu. Dla innych gmin (w tym: zakwalifikowanych do centrów powiatowych i miejskich, położonych na wybrzeżu lub w strefie aglomeracyjnej) podatki te są nieistotne w ogólnej puli gminnych wpływów. Inaczej mają się sprawy w przypadku kilku gmin wiejskich - chodzi tu przede wszystkim o gminy z powiatu pyrzyckiego. W Bielicach, Kozielicach, Przelewicach i Warnicach wpływy z tytułu tych podatków sięgają (i przekraczają) trzecią część wszystkich dochodów własnych. Jediną gminą spoza tego powiatu o równie wysokim udziale tych podatków jest gmina Brojce położona w powiecie gryfickim.

Dochody z podatków rolnego i leśnego stanowią w gminach wiejskich co najmniej piątą część całkowitych dochodów własnych. Wielkość tę należy uznać za znaczną, także na tle wielkości charakteryzujących pozostałe gminy. Wpływy z podatków rolnego i leśnego są w gminach wiejskich średnio dwukrotnie wyższe niż w gminach miejsko-wiejskich i cztero-, pięciokrotnie wyższe niż w pozostałych gminach. Gospodarka rolna (a także leśnictwo) jest bardzo ważnym elementem samorządności na terenach wiejskich – bez wpływów z tej gałęzi gospodarki większość gmin typu wiejskiego notowałaby znaczne obniżenie zbieranych dochodów, i tak z reguły stosunkowo niewielkich.

2.3.Przedsiębiorstwa i zatrudnienie

Mimo powyższych danych, rolnictwo nie może być traktowane jako źródło wystarczającego zatrudnienia. To ostatnie może przybliżyć się do (hipotetycznego) ideału pełnego tylko w przypadku istnienia wystarczającej liczby pozostałych przedsiębiorstw. Zdecydowana większość przedsiębiorstw funkcjonujących obecnie na terenie województwa zachodniopomorskiego zatrudnia do 9 osób.

Tabela 2.11. Przedsiębiorstwa wg przedziałów zatrudnienia – podregiony województwa zachodniopomorskiego

Obszar	Ogółem					
	razem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
województwo ZACHODNIOPOMORSKIE	216557	208554	6552	1306	126	19
	100	96,30	3,03	0,60	0,06	0,01
podregion koszaliński	72632	70117	2036	431	44	4
	100	96,54	2,80	0,59	0,06	0,01
podregion stargardzki	37479	35917	1298	246	16	2
	100	95,83	3,46	0,66	0,04	0,01
podregion szczeciński	66060	63614	1989	394	53	10
	100	96,30	3,01	0,60	0,08	0,02
Szczecin	40386	38906	1229	235	13	3
	100	96,34	3,04	0,58	0,03	0,01

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabele 2.12 i 2.13 w Aneksie II dodatkowo prezentują liczebność przedsiębiorstw w podziale na powiaty i gminy (zgrupowane według wyodrębnionych regionów). Stan liczebny obowiązuje na dzień 1.01.2013 r.

Dominacja liczebna firm o zatrudnieniu w przedziale 1-9 pracowników jest powszechna, niezależnie od tego, jakie zastosuje się kryterium podziału. Takie firmy z reguły nie są w stanie wchłonąć żadnej nowej siły roboczej. Z reguły reagują jedynie na zmiany w stanie zatrudnienia, przyjmując nowych pracowników na miejsce tych, którzy z różnych powodów odchodzą. Rynek pracy w regionie nie może zostać uznany za ekspansywny. Oferuje potencjalnie wiele miejsc pracy, ale usytuowane są one w niewielkich przedsiębiorstwach. W dodatku większość średnich i dużych przedsiębiorstw – tych zatrudniających co najmniej 50 pracowników - to przedsiębiorstwa prowadzone przez samorządy lokalne bądź będące własnością skarbu państwa. Najsilniejszym sektorem potencjalnego zatrudnienia jest sektor publiczny, i choć nie można twierdzić, iż oznacza to zatrudnienie wyłącznie na stanowiskach administracyjnych, to jednak dla funkcjonowania lokalnych rynków pracy istotne jest to, że zależne są one w przeważającej mierze od administracji publicznej.

Tabela 2.14. Zestawienie form własności firm największych pod względem zatrudnienia

Formy własności	Wielkość zatrudnienia	Razem
-----------------	-----------------------	-------

		50-249	250-1000	Pow. 1000	
Własność publiczna		273	11	0	283
W tym	Własność samorządowa	192	3	0	195
	Własność skarbu państwa	81	8	0	89
Własność prywatna		241	23	5	269
W tym	Własność zagraniczna	54	13	2	69
	Własność prywatna krajowych osób fizycznych	121	4	0	125
	Własność prywatna krajowa pozostała	63	5	3	71
	Własność mieszana	3	1	0	4
Razem własność prywatna krajowa		187	10	3	200
Ogółem		514	34	5	553

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Ogółem badanych obszarach województwa działa 514 firm o zatrudnieniu powyżej 50 pracowników. Jednakże 51,2% z nich to firmy będące własnością skarbu państwa lub własnością samorządową. Nie są one obecne na tych samych rynkach, na których działają firmy stanowiące własność prywatną. Spośród wszystkich tych firm 54 czyli 12,5% ogółu stanowią firmy będące własnością zagraniczną. Jeśli za podstawę przyjąć jedyni przedsiębiorstwa prywatne, wtedy firmy zagraniczne będą stanowiły 22,4%: co piąta firma prywatna jest więc przedmiotem własności kapitału zagranicznego, w stopniu całkowitym albo przeważającym.

Istotne jest to, w jak dużym stopniu zatrudnienie, a co za tym idzie wyniki finansowe regionu, także dochody pracującej ludności, zależne są od sektora administracji publicznej. Jego brak stanowiłby poważną katastrofę ekonomiczną.

Największe (pod względem zatrudnienia) firmy w regionie lokują się głównie w branży przetwórstwa przemysłowego, handlu oraz rolnictwa i budownictwa.

Tabela 2.15. Rodzaje firm wg sekcji PKD i wielkości zatrudnienia

Sekcja	Liczba			
	Pow. 1000	250-1000	50-249	Razem
A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	0	26	27
W tym:				
Uprawy rolne połączone z hodowlą	0	0	12	12
B. Górnictwo i wydobywanie	0	0	3	3

C. Przetwórstwo przemysłowe	3	24	121	147
W tym:				
Przetwarzanie i konserwowanie mięsa	0	2	5	7
Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków	0	4	10	14
Produkcja pieczywa	0	0	8	8
Produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych	0	2	4	6
Produkcja papieru falistego i tektury	0	2	2	4
Produkcja pozostałej odzieży wierzchniej	0	0	4	4
Obróbka mechaniczna elementów metalowych	0	0	4	4
Produkcja pozostałych mebli	1	1	4	4
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną....	1	0	0	1
E. Dostawa wody	0	0	7	7
F. Budownictwo	0	0	16	16
W tym:				
Roboty budowlane związane z wznoszeniem budynków	0	0	4	4
G. Handel hurtowy i detaliczny	1	0	35	36
W tym:				
Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności	0	0	19	19
H. Transport i gospodarka magazynowa	0	0	13	13
W tym:				
Transport towarów	0	0	6	6
Pozostały transport lądowy	0	0	4	4
I. działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0	6	6
W tym:				
Hotele i podobne	0	0	3	3
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0	0	6	6
W tym:				

Pozostałe pośrednictwo pieniężne	0	0	6	6
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	2	2
M. Działalność naukowa, techniczna	0	0	1	1
N. Działalność w zakresie usług administracyjnych	0	0	4	4
O. Administracja publiczna	0	0	1	1
Q. Opieka zdrowotna i opieka społeczna	0	0	5	5
S Pozostała działalność usługowa	0	0	4	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Rynek pracy - po wyłączeniu zeń przedsiębiorstw, urzędów i organów utrzymywanych przez samorządy lokalne i skarb państwa - jest stosunkowo ubogi w firmy o znacznym zatrudnieniu. W niektórych powiatach funkcjonuje zaledwie kilka zakładów o zatrudnieniu powyżej 50 pracowników. Nie można jednoznacznie utożsamiać wielkości zatrudnienia w firmach z nowoczesnością przedsiębiorstwa i jego znaczącą pozycją na rynku (pozagminnym i pozapowiatowym), niemniej po takich właśnie firmach można się spodziewać większych nakładów inwestycyjnych, a przede wszystkim - większych ruchów zatrudnienia, stymulujących lokalny rynek pracy. Takich przedsiębiorstw zaś wyraźnie brakuje. Dane o firmach zatrudniających więcej niż 50 pracowników z ich nazwami, dokładnym usytuowaniem oraz rodzajem własności i profilem działalności przedstawiają Tabele 2.16, 2.17 i 2.18 w Aneksie II.

2.4. Potencjał dochodów w przedsiębiorstwach

Rezultaty gospodarowania przedsiębiorstw znajdują swoje odzwierciedlenie w wynikach finansowych, dla których jednym ze wskaźników są podatki CIT i VAT. Tabele 2.19 i 2.20 w Aneksie II przynoszą informacje o dochodach i stratach firm uiszczających podatek CIT w roku 2008 oraz w roku 2011 (to ostatni rok, dla którego dostępne są te dane).

Dane te można również zestawić w zbiorczych tabelach na poziomie rodzajów gmin.

Tabela 2.21. Wielkości dochodów i strat wykazywanych przy podatku CIT oraz udziały wg rodzajów gmin w latach 2008 i 2011

Gminy	Dochody		Strata	
	2008	2011	2008	2011
Aglomeracyjne	110 270 575,73	136 569 766,97	15 969 069,82	15 824 749,70

Gminy	Dochody		Strata	
	Miejsko-wiejskie	840 684 665,34	838 155 466,49	108 740 866,48
Nadmorskie	65 455 876,15	61 398 359,25	47 609 880,39	36 963 192,29
Wiejsko-miejskie	179 427 505,08	167 507 664,84	33 501 217,52	83 384 488,97
Wiejskie	95 571 438,50	186 652 851,91	26 330 869,77	30 721 153,46
Ogółem	1 291 410 060,80	1 390 284 109,46	232 151 903,98	271 350 324,36
Udziały (%)				
Aglomeracyjne	8,5	9,8	6,9	5,8
Miejsko-wiejskie	65,1	60,3	46,8	38,5
Nadmorskie	5,1	4,4	20,5	13,6
Wiejsko-miejskie	13,9	12,0	14,4	30,7
Wiejskie	7,4	13,4	11,3	11,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Zwracają uwagę bardzo korzystne zmiany zachodzące w gminach wiejskich. Udział w stratach pozostał w roku 2011 na tym samym poziomie, co w roku 2008, ale udział w dochodach prawie się podwoił. Gospodarka na terenach wiejskich ma się o wiele lepiej niż na terenach sąsiadujących najczęściej z nimi gmin miejsko-wiejskich. Jeśli kryzys rzeczywiście mocno doświadczył gospodarkę, to w o wiele większym stopniu odnosi się to do małych miast niż do pozostałych obszarów.

Tabela 2.20. Zestawienie podmiotów wykazujących dochody i straty przy obliczaniu podatku CIT wg rodzajów gmin w latach 2008 i 2011

Gminy	Liczba podmiotów wykazujących dochód		Liczba podmiotów wykazujących straty	
	2008	2011	2008	2011
Aglomeracyjne	2008	2011	2008	2011
Miejsko-wiejskie	230	317	125	153
Nadmorskie	2175	2471	570	726
Wiejsko-miejskie	539	563	190	236
Wiejskie	1226	1680	560	627
Aglomeracyjne	559	597	254	286
Ogółem	4729	5628	1699	2028
Udziały				
Aglomeracyjne	4,9	5,6	7,4	7,5
Miejsko-wiejskie	46,0	43,9	33,5	35,8
Nadmorskie	11,4	10,0	11,2	11,6
Wiejsko-miejskie	25,9	29,9	33,0	30,9
Wiejskie	11,8	10,6	14,9	14,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Liczba przedsiębiorstw wykazujących dochód wzrosła na terenie gmin wiejskich, jak również na terenach pozostałych gmin. W rezultacie nieznacznie obniżył się udział przedsiębiorstw na terenach wiejskich w całkowitym dochodzie wykazywanym z uwagi na podatek CIT. Wzrosła liczba przedsiębiorstw odnotowujących straty, ale tym razem w mniejszym stopniu niż miało to miejsce na terenach pozostałych gmin. Nie wszyscy przedsiębiorcy odnoszą sukcesy, na terenach wiejskich nie ma jednakże śladu żadnej katastrofy gospodarczej.

Należy odnotować, iż liczba przedsiębiorstw odnotowujących straty lub dochody wzrosła o 1228 jednostek pomiędzy 2008 i 2011 rokiem. Wzrost liczby podmiotów wykazujących straty wyniósł 329 jednostek, a tych wykazujących dochód - 899. Zmiany te były jednakże nierównomiernie rozłożone pomiędzy poszczególnymi regionami (obszarami). W gminach wiejskich liczba podmiotów osiągających dochód zwiększyła się stosunkowo nieznacznie, ale również nieznacznie zwiększyła się liczba firm odnotowujących straty. Staje się to szczególnie ważne na tle sytuacji w gminach miejsko-wiejskich, gdzie odnotowano znacznie poważniejsze zmiany, szczególnie jeśli chodzi o przyrost liczby firm przynoszących dochód. Gospodarka na terenach wiejskich wydaje się cechować o wiele większą stabilnością niż na terenach tych gmin, nawet jeżeli jest to stabilizacja na stosunkowo niskim poziomie.

Równie ważnym źródłem oceny efektów gospodarowania jest podatek VAT. Podstawą do jego uiszczania są obroty osiągnięte przez aktywne podmioty gospodarcze. W Tabelach 2.21 i 2.22 w Aneksie II przytoczono dane dotyczące obrotów firm w transakcjach z kontrahentami krajowymi („Obroty VAT krajowe”) i spoza kraju („Obroty zagraniczne”). Przeliczono również całkowitą sumę obrotów przez liczbę wykazujących je podmiotów. Rezultatem jest wielkość będącą średnią obrotów będących udziałem jednego podatnika VAT. Tabele przygotowano dla danych z roku 2008 i 2011 – ostatniego, dla którego istnieją dostępne dane.

W 2011 r. obroty całkowite były prawie o 10 mld zł większe niż w roku 2008. Najwyższą dynamikę wzrostu odnotować można na terenie gmin aglomeracyjnych i wiejskich – ich udziały w obrotach na terenie całego województwa (z wyłączeniem miast) wzrosły odpowiednio o 2,9 i 0,7 punkta procentowego.

Tabela 2.23. Obroty będące podstawą obliczania podatku VAT i udziały wg rodzajów gmin w latach 2008 i 2011

Gminy	VAT 2008	VAT 2011
Aglomeracyjne	10 217 858 150,00	13 142 194 870,00
Miejsko-wiejskie	36 761 243 563,00	39 869 505 954,00
Nadmorskie	5 050 124 543,00	5 567 318 310,00
Wiejsko-miejskie	12 952 756 818,00	14 805 044 205,00
Wiejskie	6 310 056 705,00	7 794 122 932,00
Ogółem	71 292 039 779,00	81 178 186 271,00
Udziały		
Aglomeracyjne	14,3	16,2
Miejsko-wiejskie	51,6	49,1
Nadmorskie	7,1	6,9
Wiejsko-miejskie	18,2	18,2
Wiejskie	8,9	9,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Tylko w gminach aglomeracyjnych i wiejskich wzrosła znacząco liczba podatników. W pozostałych gminach był to wzrost o wiele skromniejszy.

Tabela 2.24. Liczebność podatników VAT i ich udziały wg rodzajów gmin w latach 2008 i 2011

Gminy	Podatnicy 2008	Podatnicy 2011
Aglomeracyjne	3568	4139
Miejsko-wiejskie	12155	12047
Nadmorskie	3939	3977
Wiejsko-miejskie	7760	7966
Wiejskie	4780	5042
Ogółem	32 202	33 171
Udziały		
Aglomeracyjne	11,1	12,5
Miejsko-wiejskie	37,7	36,3
Nadmorskie	12,2	12,0
Wiejsko-miejskie	24,1	24,0
Wiejskie	14,8	15,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Efektywność gospodarowania na terenie gmin wiejskich widoczna jest również w zestawieniu dotyczącym średnich obrotów przypadających na 1 podatnika. Nie zmienia to jednak obrazu, w którym najwyższe obroty uzyskuje się działając w otoczeniu miejskim – centrów powiatowych oraz wojewódzkich aglomeracji.

Tabela 2.25. Średnie obroty przypadające na 1 podatnika wg rodzajów gmin w latach 2008 i 2011

Gminy	Średnie obroty/1 podatnika (tys. zł)		Wzrost (2008 = 100)
	2008	2011	
Aglomeracyjne	2863	3175	110,9
Miejsko-wiejskie	3024	3309	109,4
Nadmorskie	1282	1399	109,1
Wiejsko-miejskie	1699	1858	109,4
Wiejskie	1320	1545	117,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

W 2011 roku udział obrotów z kontrahentami zagranicznymi (łącznie eksport i import) w ogólnej wielkości obrotów wzrósł we wszystkich wyróżnionych rodzajach gmin. Największy wzrost miał jednak miejsce na terenach gmin wiejskich.

Tabela 2.26. Udział obrotów krajowych i zagranicznych w ogólnych obrotach będących podstawą obliczania podatku VAT 2008 i 2011

Gminy	Udział wyróżnionych obrotów w obrotach całkowitych (w %)			
	2008		2011	
	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych
Aglomeracyjne	46,4	8,9	46,6	9,1
Miejsko-wiejskie	35,4	21,6	32,8	25,4
Nadmorskie	44,9	9,3	48,5	9,4
Wiejsko-miejskie	44,9	12,9	45,0	13,6
Wiejskie	43,6	11,7	41,9	15,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Interesujące wydaje się, iż obroty zagraniczne stanowią na obszarze gmin wiejskich i wiejsko-miejskich znacznie większą pozycję niż na terenie gmin aglomeracyjnych i nadmorskich. Przedsiębiorczość w tych gminach, a także w gminach miejsko-wiejskich wydaje się bardziej skoncentrowana na obsłudze rynków wewnętrznych. Niewątpliwym liderem w rozwoju kontaktów z kontrahentami zagranicznymi pozostają centra powiatowe i miejskie.

2.5. Bezrobocie

Uzupełnieniem obrazu potencjału ekonomicznego oraz zjawisk charakteryzujących lokalne rynki pracy są dane dotyczące wskaźnika bezrobocia w poszczególnych gminach. Bezrobocie jest ważnym faktem społecznym, gdyż brak pracy (zwłaszcza długotrwały) alienuje jednostki, a nawet całe zbiorowości. Jako takie bezrobocie będzie rozpatrywane w kontekście alienacji i wykluczenia społecznego. Bezrobocie wszelako alienuje również ekonomicznie. Brak pracy oznacza przynajmniej „zamrożenie” jakiejś części potencjału wytwórczego, zgromadzonego w mieszkańcach danego obszaru. Równie ważnym faktem dla gospodarki jest to, że zmniejsza się siła nabywczą, a potrzeby konsumpcyjne nie mogą być zaspokajane w takim samym stopniu, jak wtedy, gdy istnieje wsparcie ze strony płacy otrzymywanej za pracę.

W Tabeli 2.27 w Aneksie II zebrano informacje o wskaźniku bezrobocia w latach 2008-2012 w poszczególnych gminach w ramach wyróżnionych regionów. Najniższe wskaźniki bezrobocia charakteryzują gminy aglomeracyjne, najwyższe gminy wiejskie. Generalnie jednak średnie wskaźników nie są znacząco od siebie różne. Bezrobocie w jednakowym stopniu dotyka wszystkie obszary województwa zachodniopomorskiego. W poprzednich latach dotyczyło ono przede wszystkim gmin miejsko-wiejskich oraz wiejskich, obecnie straciło swój wyraźny terytorialny wzór.

Obliczony na podstawie danych z poprzedniej tabeli względny wskaźnik wielkości bezrobocia (przyjmuje on wartości od 0 do 1) dla całego okresu lat 2008-2012 ukazuje nie tylko wielkość bezwzględnej wskaźnika, która charakteryzowała gminy w każdym roku, ale także dystans dzielący gminy pod względem zajmowanej pozycji pod względem bezrobocia. Wskaźnik potwierdza, iż jest to problem ciągle bardziej istotny w gminach wiejskich. W „rankingu” ułożonym według rosnących wartości wskaźnika zajmują one (poza kilkoma wyjątkami) miejsca na dole tabeli. Im wyższa jest wartość wskaźnika, tym bezrobocie jest bardziej (i od dłuższego czasu) dotkliwe dla lokalnego rynku pracy. Gminy wiejskie oznaczono kolorem żółtym. Dwa ostatnie miejsca zajmują jednak gminy miejsko-wiejskie. Pod wieloma względami bezrobocie jest większym problemem właśnie na terenach tych małych miasteczek i ich bezpośredniego otoczenia.

Tabela 2.28. Wartość względnego wskaźnika bezrobocia za lata 2008-2012 (kolorem żółtym zaznaczono gminy wiejskie)

Gmina	Wskaźnik wielkości bezrobocia 2008-2012
Dobra (Szczecińska)	0,002
Kołobrzeg	0,012
Gryfino	0,053
Stare Czarnowo	0,056
Kobylanka	0,061
Boleszkowice	0,071
Kołbaskowo	0,075
Gościno	0,087
Goleniów	0,113
Dębno	0,117
Barlinek	0,129
Siemyśl	0,152
Police	0,186
Mielno	0,192
Postomino	0,199
Dygowo	0,201
Biesiekierz	0,203
Stepnica	0,210
Ustronie Morskie	0,215
Tuczno	0,225
Nowogródek Pomorski	0,231
Myślibórz	0,247
Manowo	0,259
Choszczno	0,273
Miroslawiec	0,278
Międzyzdroje	0,280
Stargard Szczeciński	0,281
Suchań	0,286
Chociwel	0,302
Przybiernów	0,302
Malechowo	0,322
Dziwnów	0,326
Nowogard	0,334
Człopa	0,334
Marianowo	0,335

Będzino	0,340
Rewal	0,341
Kamień Pomorski	0,348
Maszewo	0,352
Mieszkowice	0,354
Trzebiatów	0,354
Osina	0,362
Sianów	0,363
Widuchowa	0,364
Banie	0,365
Dolice	0,372
Dobrzany	0,378
Połczyn Zdrój	0,379
Bielice	0,386
Łobez	0,387
Czaplinek	0,390
Wałcz	0,392
Pyrzyce	0,394
Świeszyno	0,419
Nowe Warpno	0,423
Golczewo	0,427
Moryń	0,429
Chojna	0,429
Gryfice	0,437
Trzcińsko Zdrój	0,442
Węgorzyno	0,444
Darłowo	0,452
Warnice	0,465
Ińsko	0,475
Drawno	0,476
Wierzchowo	0,485
Sławno	0,486
Stara Dąbrowa	0,486
Borne Sulinowo	0,489
Krzęcin	0,501
Drawsko Pom.	0,505
Pełczyce	0,506
Cedynia	0,513

Sławoborze	0,516
Rymań	0,520
Dobra Nowogardzka	0,538
Wolin	0,540
Złocieniec	0,549
Resko	0,554
Płoty	0,590
Bierzwnik	0,595
Lipiany	0,618
Bobolice	0,619
Ostrowice	0,623
Kozielice	0,658
Recz	0,681
Świdwin	0,686
Rąbino	0,708
Polanów	0,710
Radowo Małe	0,711
Brojce	0,713
Kalisz Pomorski	0,718
Karnice	0,726
Brzeżno	0,726
Karlıno	0,730
Świerzno	0,731
Szczecinek	0,765
Przelewice	0,784
Biały Bór	0,804
Grzmiąca	0,871
Białogard	0,888
Tychowo	0,907
Barwice	0,946

Źródło: Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie. Obliczenia własne

Podsumowanie

2.6. Podsumowanie

Potencjał ekonomiczny poszczególnych gmin wiejskich wykazuje stosunkowo niewielkie zróżnicowanie. Należy zauważyć przede wszystkim, iż w żadnym analizowanym elemencie nie występują znaczące odmienności nadające tej czy innej kategorii obszarów odmienne oblicze. Można nawet mówić o większej liczbie podobieństw niż różnic. Istnieją gminy o ważnej roli gospodarki rolnej, czego świadectwem jest udział podatku rolnego i leśnego w dochodach własnych, ale takich gmin jest

zaledwie pięć, z czego cztery tworzą w miarę zwarty obszar w granicach powiatu pyrzyckiego. W innych gminach udział tego podatku w dochodach własnych jest stosunkowo nieznaczny.

Struktura wielkości gospodarstw rolnych (zwłaszcza indywidualnych) jest bardzo podobna, za wyjątkiem powiatu polickiego. Nie jest to jednak obszar szczególnie związany z rolnictwem. W pejzażu przedsiębiorczości zdecydowanie dominują przedsiębiorstwa o zatrudnieniu do 9 pracowników. Na terenie całego województwa (z wyłączeniem miast) jest stosunkowo niewiele zakładów zatrudniających więcej niż 9 pracowników, co więcej – w tej liczbie przeważają liczebnie podmioty będące własnością administracji samorządowej i państwowej. Dominacja sektora publicznego w gospodarce musi mieć istotne konsekwencje dla gospodarczego, ale także społecznego oblicza zdecydowanej większości gmin. Warto tu wspomnieć o społecznej roli większych, a z reguły też silniejszych ekonomicznie przedsiębiorstw. To one ogniskują uwagę społeczną i w jakiś sposób zawsze są wyróżnikiem danego obszaru (gminy i powiatu). Bardzo często też bywają źródłem „sponsoringu” – sportu, szkół itp. Ich brak na terenie jakiegoś obszaru nie musi jednak w oczywisty sposób oznaczać degradacji społecznej i ekonomicznej. W wielu przypadkach duże firmy nie mają związku z gminą, w której mają siedzibę, lub związek ten jest luźny. Obecność takich firm trzeba także umieć wykorzystać, co nie zawsze jest możliwe albo właściwe. Z reguły jednak usytuowanie dużego zakładu, dużej firmy w gminie jest elementem pozytywnym z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego.

We wszystkich typach gmin obecne są przedsiębiorstwa z branży handlowej i przemysłowej. Licznie reprezentowane są budownictwo i transport. Nie istnieją w zasadzie gminy, które wyróżniałyby się swoim profilem gospodarczym. Dotyczy to gmin nadmorskich, ale także i wiejskich (poza wcześniej wspomnianymi gminami z powiatu pyrzyckiego). Różnice związane są z rynkiem, na jakim działają przedsiębiorstwa – te zlokalizowane w ośrodkach miejskich (powiatowych) są bardziej zwrócone w stronę kontrahentów zagranicznych. Zyskowność działalności również jest często wyższa na terenach gmin mieszczących w swych granicach miasto. Małe miasteczka nie odróżniają się specjalnie od terenów wiejskich w swoim obliczu gospodarczym, a jeśli już - to sytuacja tam bywa nawet gorsza. Można to zilustrować choćby na przykładzie poziomów bezrobocia, które nie są wyższe na terenach wiejskich. Bezrobocie nie ma charakteru terytorialnego, a przynajmniej nie w taki samy stopień, co w poprzednich latach. Tereny wiejskie są obszarami bardziej stabilnej gospodarki niż tereny małych miasteczek, nawet jeśli stabilność ta osiągnana jest na nieco niższym poziomie niż w gminach aglomeracyjnych i w centrach powiatowych.

Rozdział 3. Infrastruktura techniczna służąca obsłudze mieszkańców na obszarach wiejskich

3.1. Stan infrastruktury komunalnej oraz kulturalno-sportowej

Powierzona opiece gminnych samorządów terytorialnych (powstałych w 1990 roku) infrastruktura komunalna obejmowała następujące obszary:

- ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- lokalnego transportu zbiorowego;
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury;
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- cmentarzy gminnych.

Dla potrzeb niniejszego opracowania przyjęto podział gmin obejmujący 5 kategorii funkcjonalnych. Z analizy wyłączono 11 gmin miejskich - miasta Białogard, Darłowo, Kołobrzeg, Koszalin, Sławno, Stargard Szczeciński, Szczecinek, Szczecin, Świdwin, Świnoujście oraz Wałcz.

Podstawowe dane dotyczące infrastruktury komunalnej gmin województwa zachodniopomorskiego zawarto w kolejnych Tabelach od 3.1 do 3.5., zamieszczonych w Załączniku III, zgodnie z przyjętym uprzednio podziałem.

Gminy aglomeracyjne

Przeprowadzono analizę 9 gmin zaliczonych do gmin aglomeracyjnych, otaczających dwa największe miasta w województwie: Szczecin i Koszalin. W gminach tych zamieszkiwało łącznie 68 195 mieszkańców (dane z 2012 r.). Mieli oni do dyspozycji 21 428 mieszkań, co oznaczało, że na 1 mieszkanie przypadało 3,2 mieszkańca. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 28,4 m² i była wyższa od średniej wojewódzkiej o 20,7%. Średnia ta wahała się od 20,1 m² do 42,4 m², przy czym w większości gmin mieściła się ona w granicach od 20 do 28 m² ale w gminie Kobylanka wynosiła 33,1 m² a w gminie Dobra (Szczecińska) aż 42,4 m², co wskazywałoby na zamieszkiwanie na tym terenie dużej liczby osób mających, których stać było na wybudowanie dużego domu. Na taki stan rzeczy wskazywałoby również wyposażenie mieszkań znajdujących się w gminie Dobra, wyposażonych w wodociąg (99,67% mieszkań), ustęp ze splukiwaniem wodą bieżącą (98,55%), łazienkę (98,03%), centralne ogrzewanie (94,5%) oraz gaz z sieci (89,77%). Te udziały były najwyższe nie tylko w analizowanej grupie gmin, ale również ze wszystkich analizowanych gmin w województwie. Stopień wyposażenia mieszkań znajdujących się na terenie tych gmin należy uznać za wysoki, gdyż średni udział mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu, ustęp splukiwany wodą i łazienkę wynosił 94%. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w tych gminach wahał się od 60 do 95%. Udział mieszkań zasilanych gazem z sieci wynosił średnio 57%, a wahał się od zera do 90%. Jedyną gminą bez instalacji gazowej była gmina Nowe Warpno, w której również udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie był najniższy w tej grupie gmin. Zużycie wody na mieszkańca wahało się w tych gminach od 29,9 m³/osobę do 62,2 m³/osobę, przy czym najwyższe zużycie wody cechowało mieszkańców gminy Dobra (Szczecińska), zaś najniższe mieszkańców gminy Stare Czarnowo.

Potrzeby kulturalne mieszkańców tych gmin zaspakajane były w stopniu podstawowym, co oznaczało, że w każdej gminie dostępna była przynajmniej jedna biblioteka (maksymalnie 4), z których korzystało łącznie 6314 mieszkańców, czyli 93 osoby na 1000 mieszkańców. Najwięcej czytelników ujawniło się

w gminie Stare Czarnowo (203 na tysiąc mieszkańców), a najmniej w gminie Kołbaskowo (51 na tysiąc mieszkańców). Najwięcej książek przeczytali w okresie roku czytelnicy w gminie Stare Czarnowo (30,2 rocznie) a najmniej - w gminie Kobylanka (12,1 w okresie roku, czyli jedną na miesiąc). Na terenie tych gmin nie funkcjonowało jakiegokolwiek kino, nie było również muzeum oraz galerii sztuki.

Za wyjątkiem gminy Nowe Warpno, gdzie nie funkcjonował żaden klub sportowy, w pozostałych gminach funkcjonowały 24 kluby sportowe, a w nich 34 sekcje. W klubach tych działało 1165 mieszkańców, czyli 17 osób na tysiąc mieszkańców. Najbardziej usportowaną gminą było Stare Czarnowo, w której ze sportem związanych było 102 osoby na tysiąc mieszkańców.

Gminy miejsko-wiejskie (centra powiatowe i miejskie)

W osobnej grupie przeanalizowano 13 gmin miejsko-wiejskich tworzących lokalne centra w siatce osiedleńczej. Ich dane przedstawiono w Tabeli 3.2., zamieszczonej w Załączniku III.

W gminach tych zamieszkiwało w 2012 roku łącznie 308 171 osób (czyli 17,9% ludności województwa). Mieli oni do dyspozycji 99 316 mieszkań, co oznaczało, że na mieszkanie przypadało 3,1 mieszkańca. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 21,7 m² i była niższa od średniej wojewódzkiej o 7,7%. Wielkość ta wahała się od 20,6 m² do 24,0 m². Stopień wyposażenia mieszkań znajdujących się na terenie tych gmin niewiele różni się od średniej wojewódzkiej. Udział mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu wynosił średnio 98,7%, przy czym najniższy wynosił 97,5%, a najwyższy - 100% (gmina Gryfino). W ustęp splukiwany wodą wyposażonych było średnio 93% mieszkań, przy czym najniższy wynosił 85% (gmina Dębno), a najwyższy - 96,4% (gmina Gryfino). Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę wynosił średnio 92%, najmniej - 84,3% - w gminie Dębno, a najwięcej - 95,2% - w gminie Gryfino. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie wynosił średnio 83%, wahał się w granicach od 71,8% (gmina Myślibórz) do 91,2% (gmina Gryfino). Udział mieszkań zasilanych gazem z sieci wynosił średnio 66,1% i wahał się od 4% (gmina Myślibórz) do 82,6% (gmina Police). Zużycie wody na mieszkańca wynosiło średnio 30,5 m³ na rok i wahało się w tych gminach od 24,4 m³/osobę (gmina Myślibórz) do 35,4 m³/osobę (gmina Gryfino). Zużycie prądu przez mieszkańca wynosiło średnio 662,6 kWh na rok. Najmniejsze zużycie odnotowano w gminie Pырzyce (565,9 kWh) a najwyższe w gminie Kamień Pomorski (803,3 kWh). Zużycie gazu przez mieszkańca wynosiło średnio 102,6 m³/rok, najmniej w gminie Myślibórz (17 m³/rok), a najwięcej w gminie Nowogard (204 m³/rok). Z tego zestawienia wynika bardzo wysoka pozycja gminy Gryfino, a najniższa gmin Dębno i Myślibórz.

Potrzeby kulturalne mieszkańców tych gmin zaspakajane były w stopniu wyższym niż podstawowy, gdyż funkcjonowały na ich terenie 4 kina (po jednym w Choszczynie, Nowogardzie, Gryfinie i Pырzycach). Łącznie zrealizowano 784 seansów, w których uczestniczyło 19,2 tysiąca widzów. Na tym terenie funkcjonowały 4 muzea (dwa w Kamieniu Pomorskim i po jednym w Barlinku i Myśliborzu). Funkcjonowała też jedna galeria sztuki w Policach. Potrzebę kontaktu z książką zaspakajały biblioteki, których było w każdej gminie przynajmniej dwie placówki (maksymalnie 9), z których korzystało łącznie 51 932 mieszkańców w ciągu roku, czyli 168,5 osoby na tysiąc mieszkańców. Najwięcej czytelników było w gminie Gryfice (283 na tysiąc mieszkańców), a najmniej w gminie Barlinek (84 na tysiąc mieszkańców). Najwięcej książek przeczytali w okresie roku czytelnicy w gminie Łobez (38 rocznie, ponad 3 książki miesięcznie) a najmniej w gminie Gryfice (9 książek w okresie roku, czyli po półtorej książki na dwa miesiące).

Na analizowanym terenie funkcjonowały łącznie 133 kluby sportowe, a w nich 237 sekcji. W klubach tych działało 7 486 mieszkańców, czyli 24 osoby na 1000 mieszkańców. Najbardziej usportowaną gminą było Choszczno, w którym ze sportem związanych było 35 osoby na 1000 mieszkańców. Najmniej natomiast mieszkańców było związanych ze sportem w Dębnie (14 osób na 1000 mieszkańców).

Gminy nadmorskie

Wyodrębniono 11 gmin zlokalizowanych bezpośrednio nad brzegiem morza. Dane ich dotyczące przedstawiono w Tabeli 3.3., zamieszczonej w Załączniku III.

W gminach tych zamieszkiwało w 2012 roku łącznie 82 915 osób (czyli 4,8% ludności województwa). Mieli oni do dyspozycji 29 632 mieszkania - na mieszkanie przypadało 2,8 mieszkańca. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 34,3 m² i była wyższa od średniej wojewódzkiej o 45,8%. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na mieszkańca wahała się od 21,3 m² do 51,2 m². Największą powierzchnią dysponowały gminy typowo turystyczne, nastawione na obsługę letnich wczasowiczów, takie jak Dziwnów, Kołobrzeg, Mielno, Międzyzdroje, Rewal i Ustronie Morskie, Stopień wyposażenia mieszkań znajdujących się na terenie tych gmin należy uznać za średni, w pobliżu wartości średnich dla województwa. Udział mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu wynosił średnio 98,2%, przy czym najniższy wynosił 95,2%, a najwyższy 100% (gmina Dziwnów). W ustęp spłukiwany wodą wyposażonych było średnio 91,7% mieszkań, przy czym najniższy wskaźnik wynosił 78,2% (gmina Darłowo), a najwyższy 98,8% (gmina Dziwnów). Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę wynosił średnio 90,8%, najmniej – 81,7% w gminie Postomino, a najwięcej – 97% w gminie Dziwnów. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie wynosił średnio 80,4%, wahał się w granicach od 63,4% (gmina Postomino) do 88,9% (gmina Kołobrzeg). Udział mieszkań zasilanych gazem z sieci wynosił średnio 37,1% i wahał się od 0% (gmina Postomino) do 70,3% (gmina Trzebiatów). Zużycie wody na mieszkańca wynosiło średnio 43,2 m³ na rok i wahało się w tych gminach od 24,3 m³/osobę (gmina Gościno) do 78 m³/osobę (gmina Rewal). Zużycia prądu przez mieszkańca nie można było określić, gdyż znane są dane jedynie dla 4 gmin. Zużycie gazu przez mieszkańca wynosiło średnio 231 m³/rok, najmniej - w gminach Darłowo i Postomino, a najwięcej - w gminie Kołobrzeg (502 m³/rok), co może świadczyć o powszechnym stosowaniu gazu do ogrzewania mieszkań. Z tego zestawienia wynika bardzo wysoka pozycja gminy Rewal i Dziwnów a najniższa gmin Postomino i Darłowo.

Potrzeby kulturalne mieszkańców tych gmin zaspakajane były w stopniu nieco wyższym niż podstawowy. Na terenie gmin Trzebiatów i Dziwnów funkcjonowały w sumie dwa kina, z których skorzystało 5.216 widzów. Funkcjonowały też dwa muzea, jedno w Rewalu a drugie w Wolinie. Potrzebę kontaktu z książką zaspakajało 28 bibliotek, przy czym w każdej gminie dostępne była przynajmniej jedna biblioteka (maksymalnie 6). Skorzystało z nich łącznie 13 298 mieszkańców w ciągu roku, czyli 160,4 osoby na tysiąc mieszkańców. Najwięcej czytelników było w gminie Mielno (444 na tysiąc mieszkańców), a najmniej w gminie Rewal (34 na tysiąc mieszkańców). Najwięcej książek przeczytali w okresie roku czytelnicy w gminie Wolin (23 rocznie, około 2 książek miesięcznie) a najmniej w gminie Trzebiatów (8 książek w okresie roku, czyli po półtorej książki na dwa miesiące).

Na terenie tych gmin funkcjonowało łącznie 49 klubów sportowych, a w nich 95 sekcji. W klubach tych działało 3062 mieszkańców, czyli 37 osób na tysiąc mieszkańców. Najbardziej usportowioną gminą było Mielno, w której ze sportem związanych było 66 osób na tysiąc mieszkańców. Brak zainteresowania sportem wykazali mieszkańcy gminy Ustronie Morskie (ze względu na brak chociażby jednego klubu sportowego).

Gminy wiejsko-miejskie

W następnej kolejności przeanalizowano 34 gmin będących siedzibą jednostek samorządowych **wiejsko-miejskich**. Ich dane zawarto w dwuczęściowej Tabeli 3.4., zamieszczonej w Załączniku III.

W gminach tych zamieszkiwało w 2012 roku łącznie 263 827 osób (czyli 15,3% ludności województwa). Mieli oni do dyspozycji 83 838 mieszkania, co oznacza, że na 1 mieszkanie przypadało 3,2 mieszkańca. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 21,8 m² i była niższa od średniej wojewódzkiej o 7,2%. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na mieszkańca wahała się od 19,3 m² do 26,8 m².

Stopień wyposażenia mieszkań znajdujących się na terenie tych gmin należy uznać za niższy od średniej dla województwa. Udział mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu wynosił średnio 97,5%, przy czym najniższy wynosił 93,5% a najwyższy 99,8%. Poniżej 95% miały tylko dwie gminy Dobrzany i Suchań. W ustęp spłukiwany wodą wyposażonych było średnio 87,4% mieszkań, przy czym najniższy wynosił 77,5% (gmina Węgorzyno), a najwyższy 94,6% (gmina Złocieniec). Udział

mieszkań wyposażonych w łazienkę wynosił średnio 86,5%. Najmniej – 79,4% w gminie Drawno, a najwięcej – 91,3% w gminie Borne Sulinowo). Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie wynosił średnio 67,5%, wahając się w granicach od 49,4% (gmina Trzcińsko Zdrój) do 84,2% (gmina Borne Sulinowo). Udział mieszkań zasilanych gazem z sieci wynosił średnio 18,6% i wahał się od 0% (gminy: Cedynia, Chociwel, Człopa, Dobra, Dobrzany, Ińsko, Moryń, Polanów, Suchań, Trzcińsko Zdrój, Tuczno, Tychowo) do 72% (gmina Złocieniec). Zużycie wody na mieszkańca wynosiło średnio 28,6 m³ na rok i wahało się w tych gminach od 18,9 m³/osobę (gmina Lipiany) do 52,1 m³/osobę (gmina Czaplunek). Zużycie prądu przez mieszkańca wynosiło średnio 707 kWh/osobę. Brakowało danych dla gminy Tychowo. Najwięcej prądu zużywali mieszkańcy gminy Dobra (1 025,6 kWh/osobę). Zużycie gazu przez mieszkańca wynosiło średnio 46,3 m³/rok, najwięcej w gminie Mirosławiec (198 m³/rok).

Potrzeby kulturalne mieszkańców tych gmin zaspakajane były w stopniu nieco niższym, niż podstawowy: tylko w Złocińcu funkcjonowało kino, z którego skorzystało 9 592 widzów. Funkcjonowało też pięć muzeów regionalnych, dwa w gminie Cedynia i po jednym w gminach Dobra, Mieszkowice i Mirosławiec. Potrzebę kontaktu z książką zaspakajało 85 bibliotek, przy czym w każdej gminie dostępne była przynajmniej jedna biblioteka (maksymalnie 7). Skorzystało z nich łącznie 32.106 mieszkańców w ciągu roku, czyli 122 osoby na tysiąc mieszkańców. Najwięcej czytelników było w gminie Suchań (266 na tysiąc mieszkańców), a najmniej w gminie Człopa (44 na tysiąc mieszkańców). Najwięcej książek przeczytali w okresie roku czytelnicy w gminie Cedynia (83 rocznie, około 7 książek miesięcznie) a najmniej w gminie Recz (5 książek w okresie roku, czyli po mniej niż jedna książka na dwa miesiące).

Na terenie tej grupy gmin funkcjonowały łącznie 154 kluby sportowe, a w nich 265 sekcji. W klubach tych działało 10 436 mieszkańców, czyli 40 osób na 1000 mieszkańców. Najbardziej usportowioną gminą był Kalisz Pomorski, w którym ze sportem związanych było 251 osób na tysiąc mieszkańców. Najmniejszym zainteresowaniem cieszył się sport w gminie Mieszkowice, w której w klubach sportowych było zrzeszonych tylko 4 osoby na tysiąc mieszkańców.

Gminy wiejskie

W ostatniej grupie przeanalizowano 36 gmin będących siedzibą jednostek samorządowych wiejskich. Ich dane przedstawiono w dwuczęściowej Tabeli 3.5., zamieszczonej w Załączniku III.

W gminach tych zamieszkiwało w 2012 roku łącznie 186 812 osób (czyli 10,9% ludności województwa). Mieli oni do dyspozycji 53 456 mieszkań, co oznacza że na jedno mieszkanie przypadało 3,5 mieszkańca. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 23,1 m² i była niższa od średniej wojewódzkiej o 1,8%. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na mieszkańca wahała się od 18,8 m² do 82,8 m². Największą powierzchnią na mieszkańca dysponowali mieszkańcy gminy Dygowo. W pozostałych gminach ta powierzchnia nie przekraczała 26 metrów na osobę.

Stopień wyposażenia mieszkań znajdujących się na terenie tych gmin należy uznać za zdecydowanie niższy od średniej dla województwa. Udział mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu wynosił średnio 96,5%, przy czym najniższy wynosił 92,1% a najwyższy 98,3%. Poniżej 95% wykazywało tylko sześć gmin: Białogard, Brzeżno, Nowogródek Pomorski, Ostrowice, Siemyśl i Szczecinek. W ustęp splukiwany wodą wyposażonych było średnio 82,8% mieszkań, przy czym najniższy wskaźnik wynosił 71,6% (gmina Nowogródek Pomorski), a najwyższy - 89,5% (gmina Rymań - było to mniej niż wynosiła średnia wojewódzka). Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę wynosił średnio 84,5%. Najmniej – 74,2% w gminie Nowogródek Pomorski, a najwięcej – 90,3% w gminie Dygowo. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie wynosił średnio 66,6% i wahał się w granicach od 48,1% (gmina Nowogródek Pomorski) do 83,2% (gmina Dygowo). Udział mieszkań zasilanych gazem z sieci wynosił średnio 10,8% i wahał się od 0% (13 gmin: Banie, Bielice, Bierzwnik, Boleszkowice, Brojce, Grzmiąca, Kozielice, Marianowo, Nowogródek Pomorski, Ostrowice, Radowo Małe, Stara Dąbrowa, Widuchowa) do 56,7% (gmina Osina). Zużycie wody na mieszkańca wynosiło średnio 27,7 m³ na rok i wahało się w tych gminach od 13 m³/osobę (gmina Marianowo) do 45 m³/osobę (gmina Ostrowice). Brak danych uniemożliwił określenie zużycie prądu przez mieszkańca. Podobnie było przy próbie określenia zużycia gazu.

Potrzeby kulturalne mieszkańców tych gmin zaspakajane były wyłącznie w stopniu podstawowym; nie funkcjonowało tam żadne kino stałe, muzeum czy galeria sztuki. Potrzebę kontaktu z książką

zaspakajało 96 bibliotek. Nie było żadnej biblioteki jedynie w gminie Wałcz. W pozostałych gminach dostępna była przynajmniej jedna biblioteka (maksymalnie 6). Skorzystało z nich łącznie 21.939 mieszkańców w ciągu roku, czyli 117 osób na tysiąc mieszkańców. Najwięcej czytelników było w gminie Marianowo (225 na tysiąc mieszkańców). Najwięcej książek przeczytali w okresie roku czytelnicy w gminie Boleszkowice (104 rocznie, około 9 książek miesięcznie) a najmniej - w gminie Bierzwik (7 książek w okresie roku, czyli po jednej książce na dwa miesiące).

Na analizowanym terenie funkcjonowało łącznie 99 klubów sportowych, a w nich 161 sekcje. W klubach tych działało 4 179 mieszkańców, czyli 22 osoby na 1000 mieszkańców. Najbardziej usportowaną gminą była Osina, w której ze sportem związanych było 67 osób na 1000 mieszkańców. Nie interesowali się sportem mieszkańcy gmin: Białogard, Brzeżno, Grzmiąca, Kozielice i Ostrowice, gdzie nie było żadnego klubu sportowego.

Tereny wiejskie w gminach miejsko-wiejskich

Dodatkowo przeanalizowano dane dotyczące 51 terenów wiejskich w gminach miejsko-wiejskich. Na tych terenach zamieszkiwało w 2012 roku łącznie 239 410 osób (czyli 13,9% ludności województwa). Mieli oni do dyspozycji 71 401 mieszkań, a zatem na mieszkanie przypadało 3,4 mieszkańca. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 22,6 m² i była niższa od średniej wojewódzkiej o 4%. Średnia wielkość mieszkania przypadająca na mieszkańca wahała się od 18,6 m² do 36,2 m². Największą powierzchnią na mieszkańca dysponowały osoby zamieszkujące tereny wiejskie gminy Międzyzdroje.

Stopień wyposażenia mieszkań znajdujących się na terenie tych gmin należy uznać za zdecydowanie niższy od średniej dla województwa. Udział mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu wynosił średnio 95,7%, przy czym najniższy wynosił 89,3% a najwyższy 100%. W ustęp spłukiwany wodą wyposażonych było średnio 82,1% mieszkań, przy czym najniższy wynosił 65,8% (gmina Dębno), a najwyższy - 98,6% (gmina Międzyzdroje). Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę wynosił średnio 83,6%. Najmniej – 71,5% w gminie Dębno, a najwięcej – 96,4% w gminie Dziwnów. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie wynosił średnio 63,2%, wahał się w granicach od 41,8% (gmina Trzcińsko Zdrój) do 81% (gmina Dziwnów). Udział mieszkań zasilanych gazem z sieci wynosił średnio 7,6% i wahał się od 0% (21 terenów wiejskich gmin: Barwice, Biały Bór, Bobolice, Borne Sulinowo, Cedynia, Chociwel, Człopa, Dobra, Dobrzany, Golczewo, Ińsko, Kalisz Pomorski, Moryń, Nowe Warpno, Polanów, Połczyn Zdrój, Recz, Suchań, Trzcińsko Zdrój, Tuczo i Węgorzyno) do 44,1% (gmina Police). Ponadto 7 obszarów wiejskich posiadało mniej niż 1% mieszkań z dostępem do gazu z sieci. Zużycie wody na mieszkańca wynosiło średnio 26,1 m³ na rok i wahało się w tych gminach od 14,5 m³/osobę (gmina Mirosławiec) do 46,8 m³/osobę (gmina Dziwnów). Brak danych uniemożliwił podanie zużycie prądu przez mieszkańca oraz zużycia gazu.

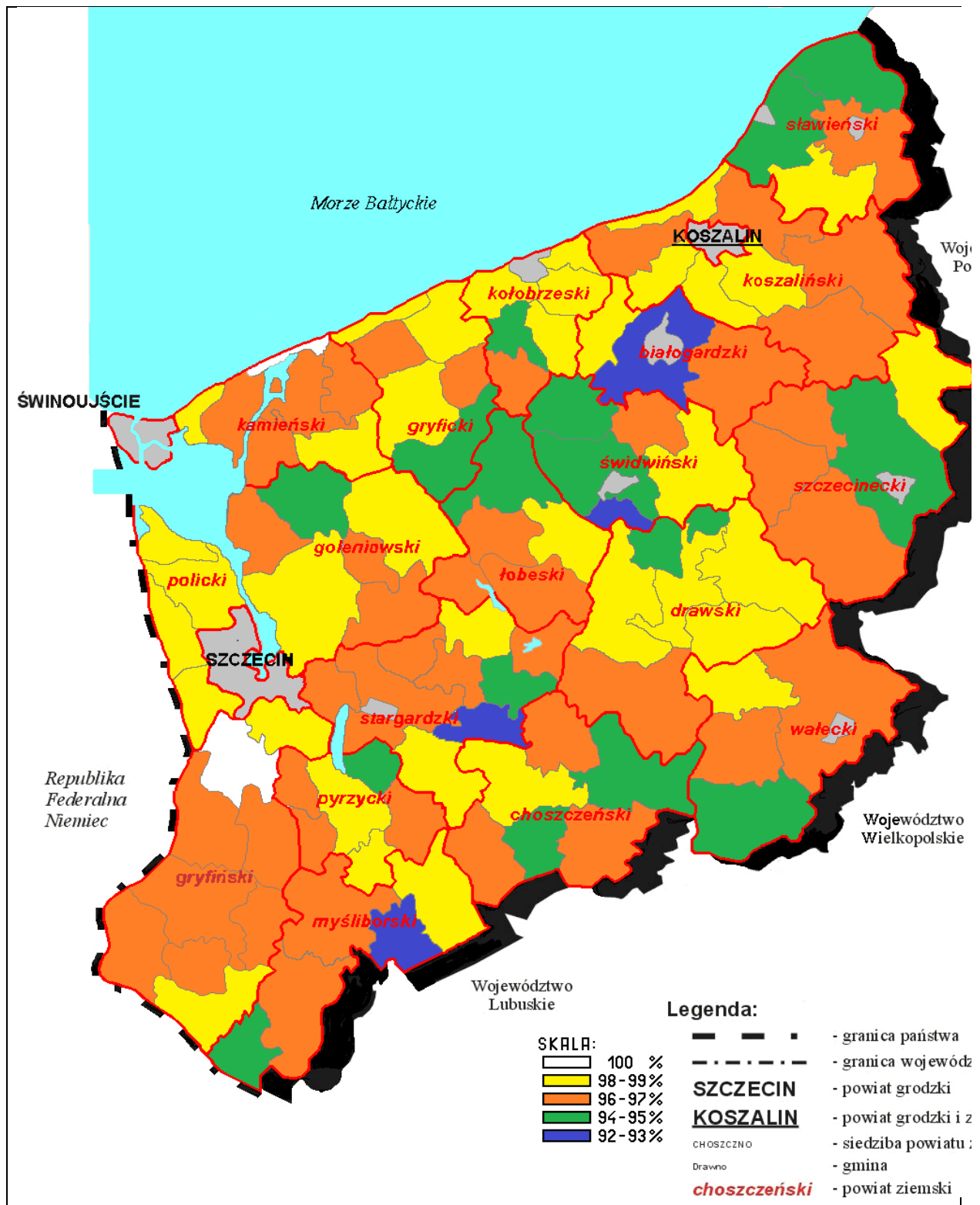
Potrzeby kulturalne mieszkańców terenów wiejskich tych gmin zaspakajane były wyłącznie w stopniu podstawowym - nie funkcjonowało tam ani jedno kino stałe czy galeria sztuki. Zlokalizowane za to były tam 2 muzea, w Cedyni i Mieszkowicach. Potrzebę kontaktu z książką zaspakajało 106 bibliotek. Nie było żadnej biblioteki na terenach wiejskich 13 gmin: Biały Bór, Cedynia, Chojna, Czaplinek, Dobra, Ińsko, Karlino, Międzyzdroje, Mirosławiec, Nowe Warpno, Płoty, Police, Złocieniec. W pozostałych gminach dostępna była przynajmniej jedna biblioteka (maksymalnie 6). Skorzystało z nich łącznie 20.853 mieszkańców w ciągu roku, czyli 87 osób na tysiąc mieszkańców.

Na analizowanym terenie funkcjonowało łącznie 105 klubów sportowych a w nich 161 sekcji. W klubach tych działało 3.925 mieszkańców, czyli 16 osób na tysiąc mieszkańców. Nie interesowali się sportem mieszkańcy terenów wiejskich 16 gmin: Barwice, Cedynia, Chociwel, Czaplinek, Dobra, Drawsko Pomorskie, Dziwnów, Ińsko, Kamień Pomorski, Lipiany, Mirosławiec, Nowe Warpno, Recz, Suchań, Węgorzyno i Złocieniec, gdzie nie było żadnego klubu sportowego.

Rozkład przestrzenny wyposażenia mieszkań – gminy

Dla lepszego zobrazowania przestrzennego rozłożenia gmin o różnym stopniu wyposażenia mieszkań zaprezentowano pięć map (od 3.1 do 3.5).

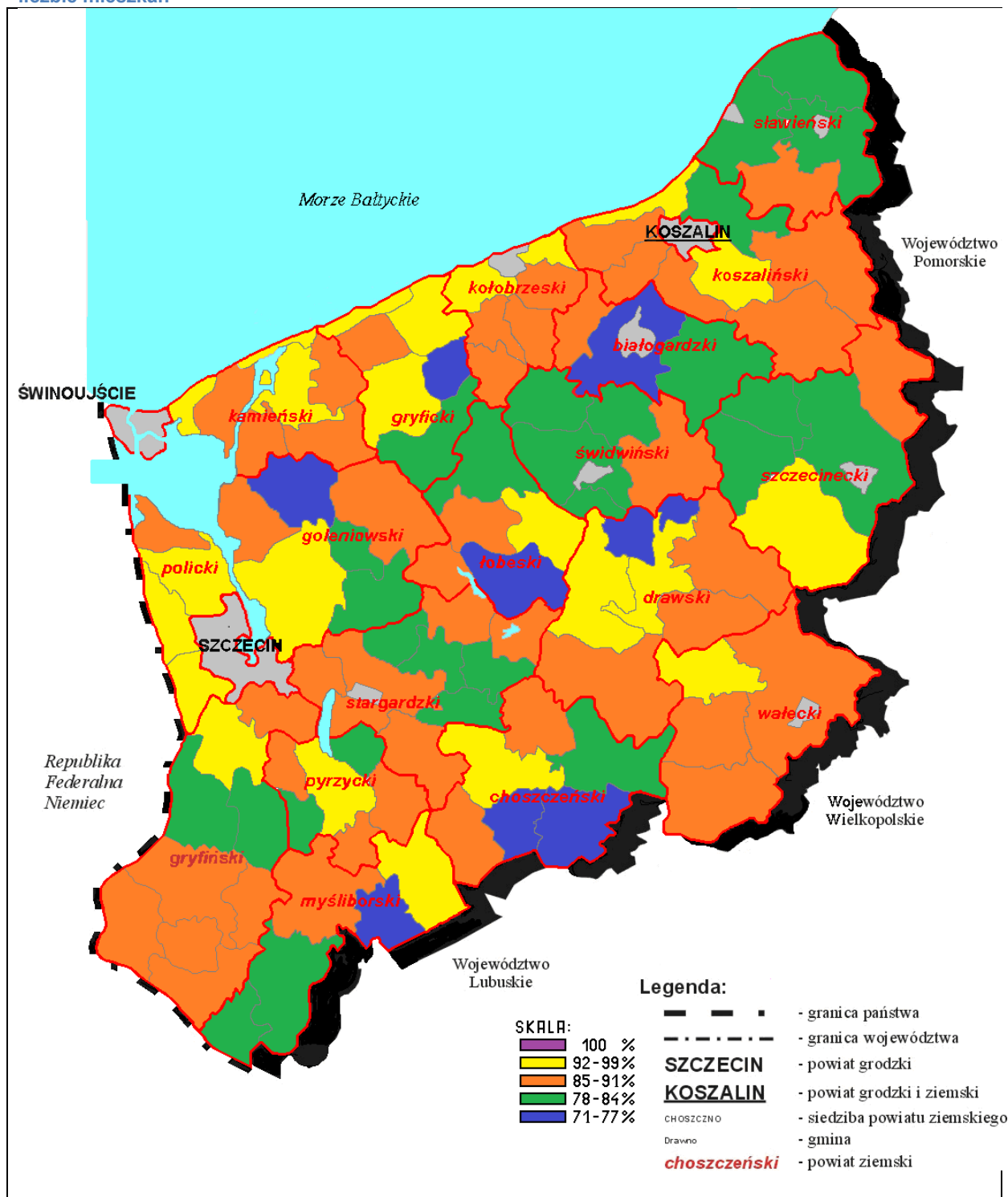
Mapa 3.1. Udział mieszkań wyposażonych w wodę z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkań

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminy o najniższym udziale mieszkań podłączonych do wodociągów gminnych znajdują się w środkowej części województwa, układając się w linii prostej, od gminy Nowogródek Pomorski w powiecie myśliborskim, przez Suchań w powiecie stargardzkim, Brzeżno w powiecie świdwińskim, po Białogard. Wyraźnie widoczny jest pas gmin o najwyższym udziale mieszkań podłączonych do wodociągów znajdujący się w zachodniej i północnej części województwa oraz w powiecie drawski w środkowej części regionu.

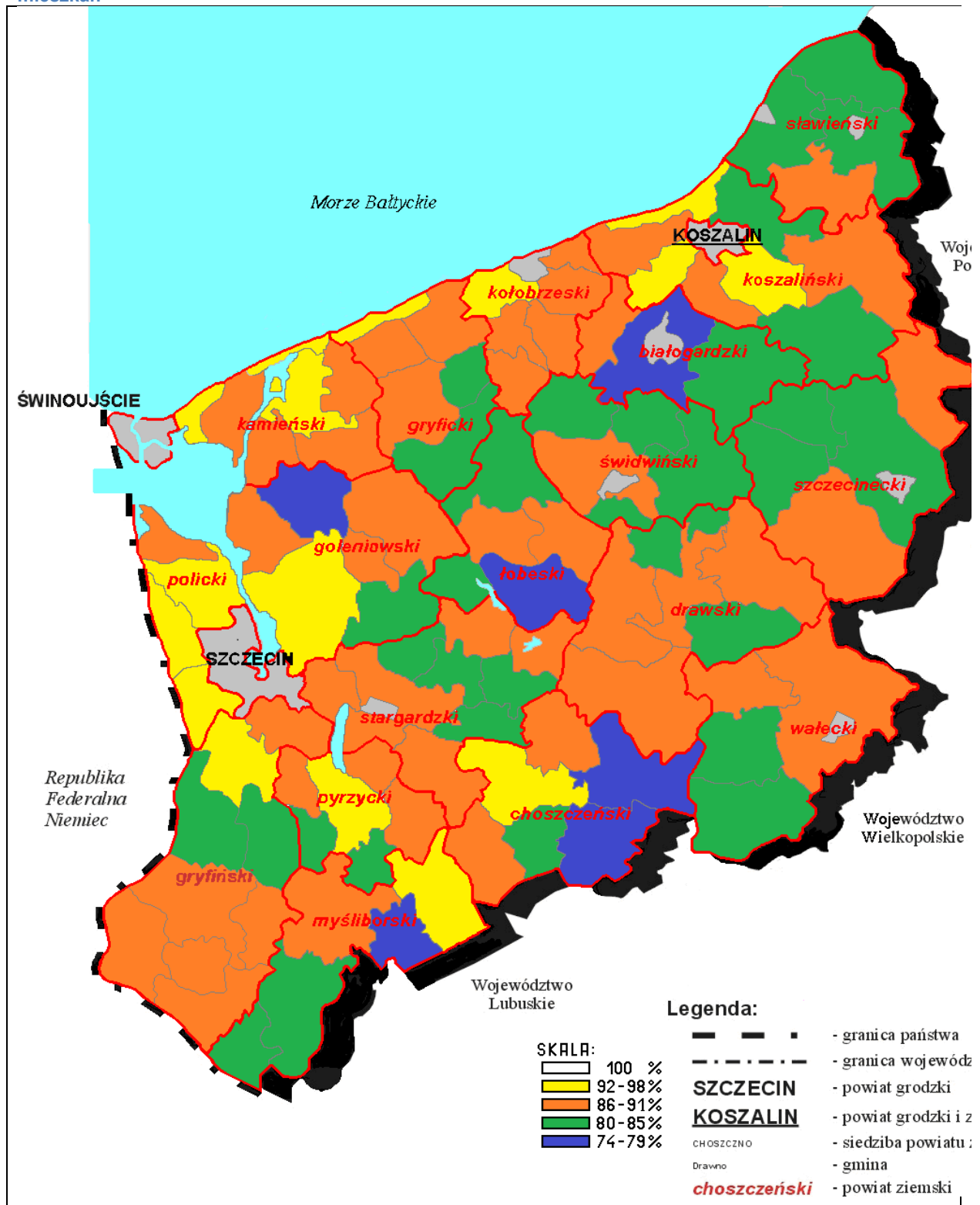
Mapa 3.2. Udział mieszkań wyposażonych w ustęp splukiwany wodą z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkań

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przypadku udziału mieszkań wyposażonych w ustęp splukiwany wodą bieżącą nadal wyraźna jest dominacja pasa zachodniego (z wyjątkiem części powiatu gryfińskiego) i nadmorskiego oraz powiatu drawskiego i wałeckiego w południowej części województwa. Gminy o najniższym udziale mieszkań z ustępem są rozproszone w części środkowej województwa.

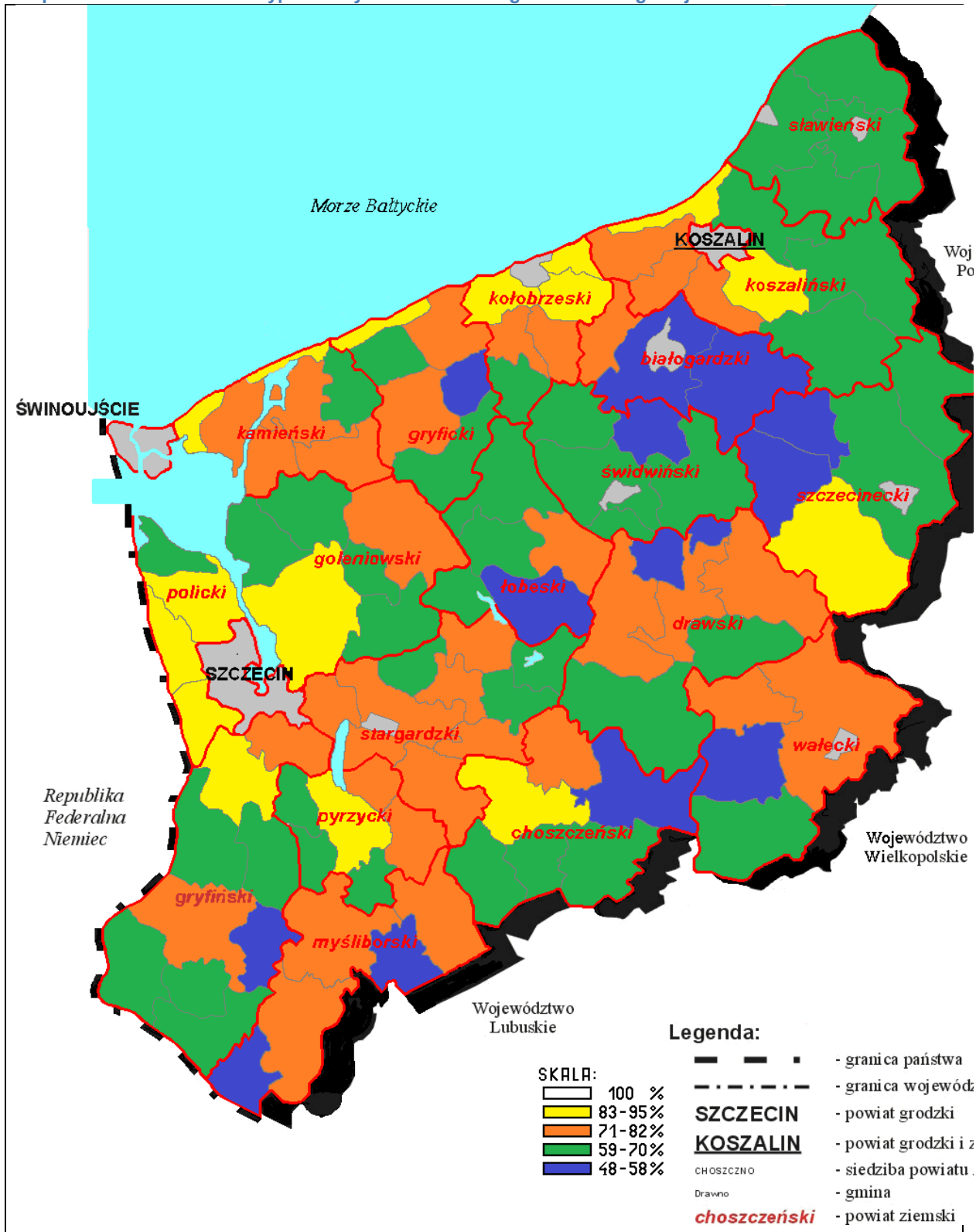
Mapa 3.3. Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę z wodą z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkań

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminy, w których najwięcej mieszkań wyposażonych jest w łazienkę, zgrupowane są głównie w części zachodniej (z wyjątkiem części powiatu gryfińskiego) i nadmorskiej. Natomiast gminy o najniższym udziale takich mieszkań rozproszone są w części środkowej i południowej województwa.

Mapa 3.4. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w ogólnej liczbie mieszkań

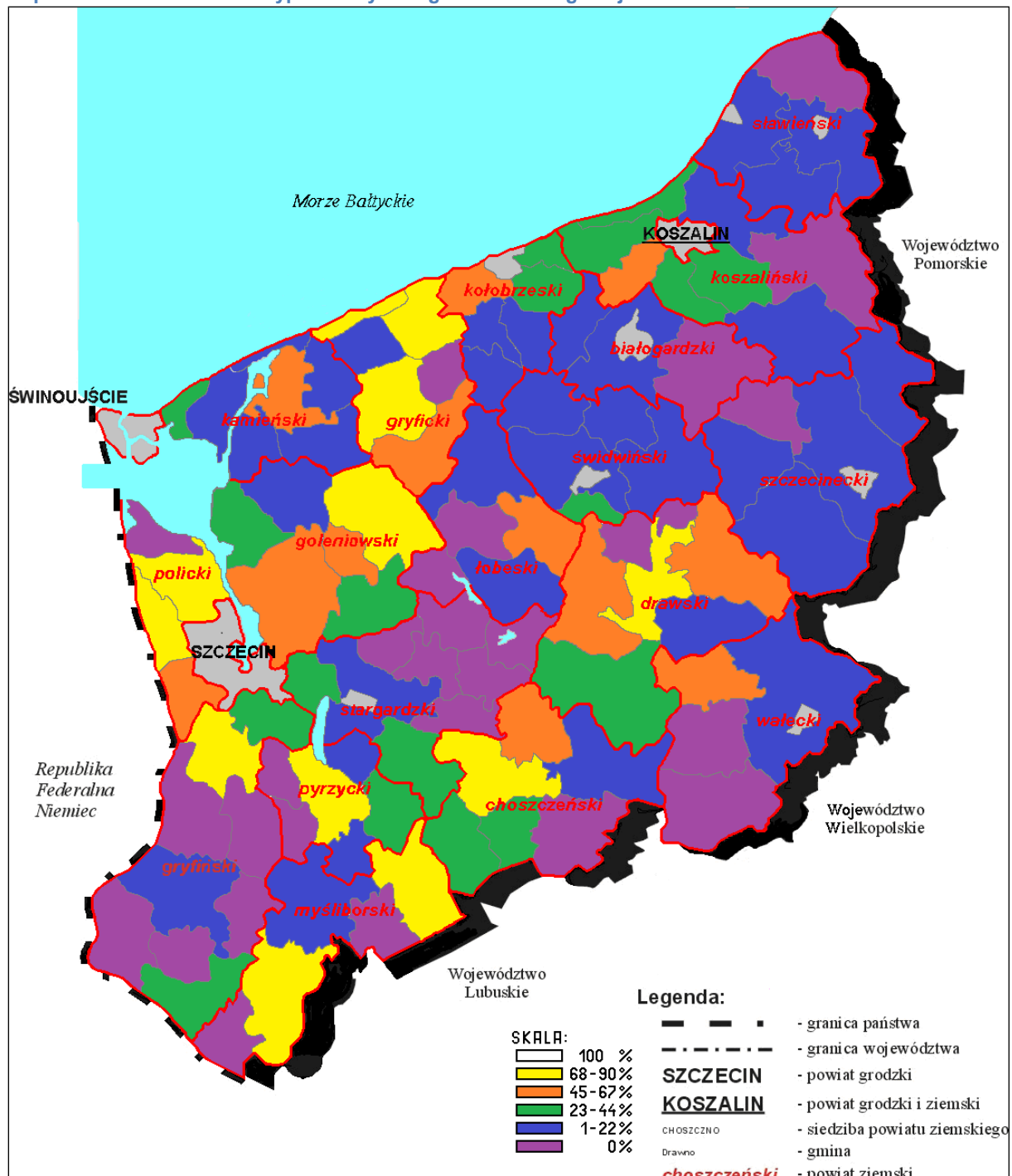

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminy z dużym udziałem mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie znajdują się wokół Szczecina, Kołobrzegu i Koszalina. Natomiast gminy o najniższym udziale takich mieszkań zlokalizowane są w środkowej części województwa (powiat białogardzki) oraz w południowej części.

Mapa 3.5. Udział mieszkań wyposażonych w gaz z sieci w ogólnej liczbie mieszkań

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

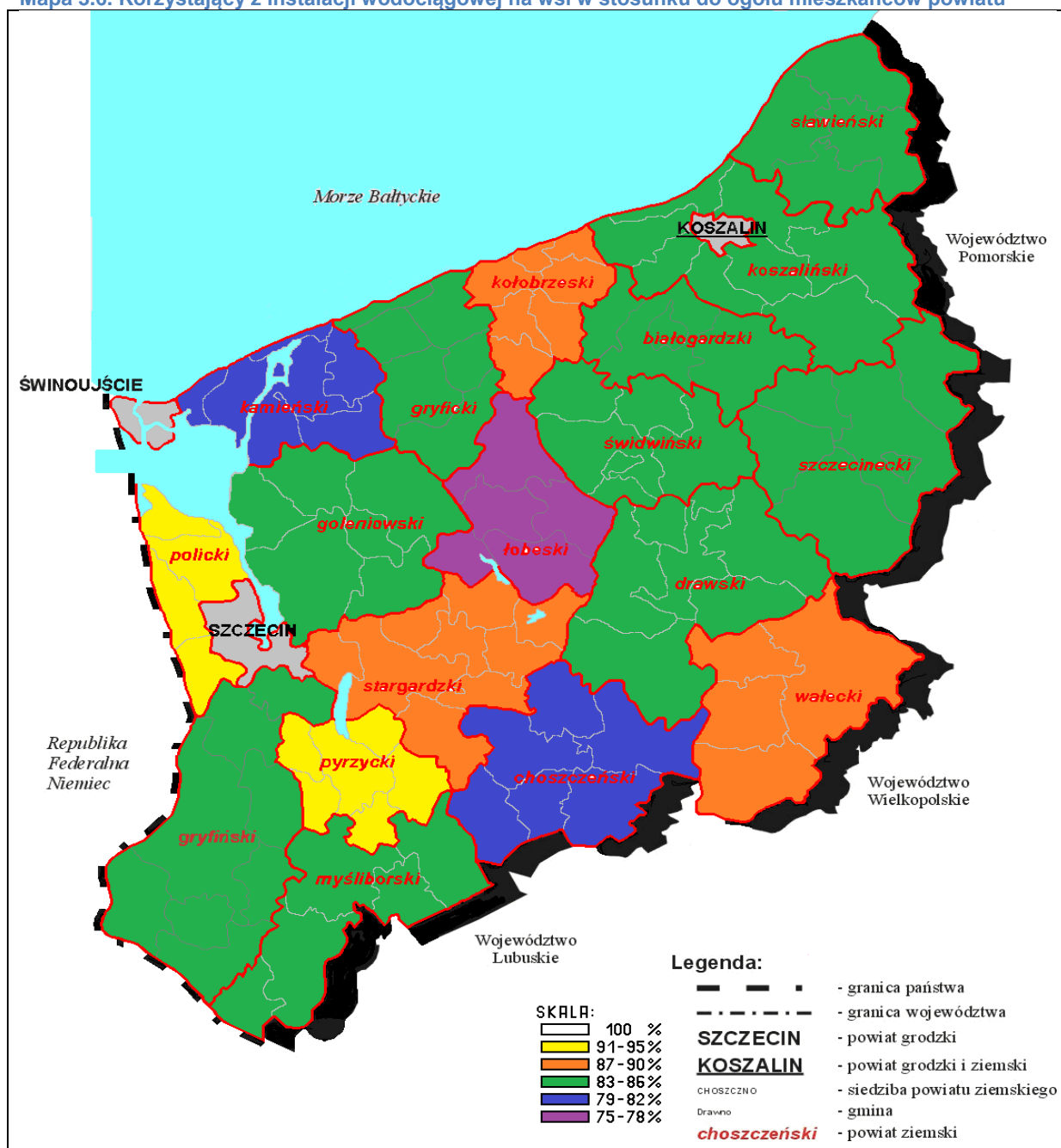
Gminy bez sieci gazowniczej oraz z niewielkim tylko jej wykorzystaniem (do 22%) są zgrupowane w centralnej i południowej części województwa. Natomiast niewielka grupa gmin o najwyższym wykorzystaniu sieci gazowej ulokowana jest głównie w części północno-zachodniej województwa.

Mapa obrazuje też obszary o największym potencjale modernizacyjnym w zakresie infrastruktury komunalnej.

Rozkład przestrzenny wyposażenia mieszkań – powiaty

Ze względu na większy zakres danych dotyczących infrastruktury komunalnej w powiatach przeanalizowano również dane zawarte w Tabeli 3.6., zamieszczonej w Załączniku III. Dla tych danych sporządzono stosowne mapki ilustrujące wykorzystanie infrastruktury komunalnej **na poziomie powiatów**.

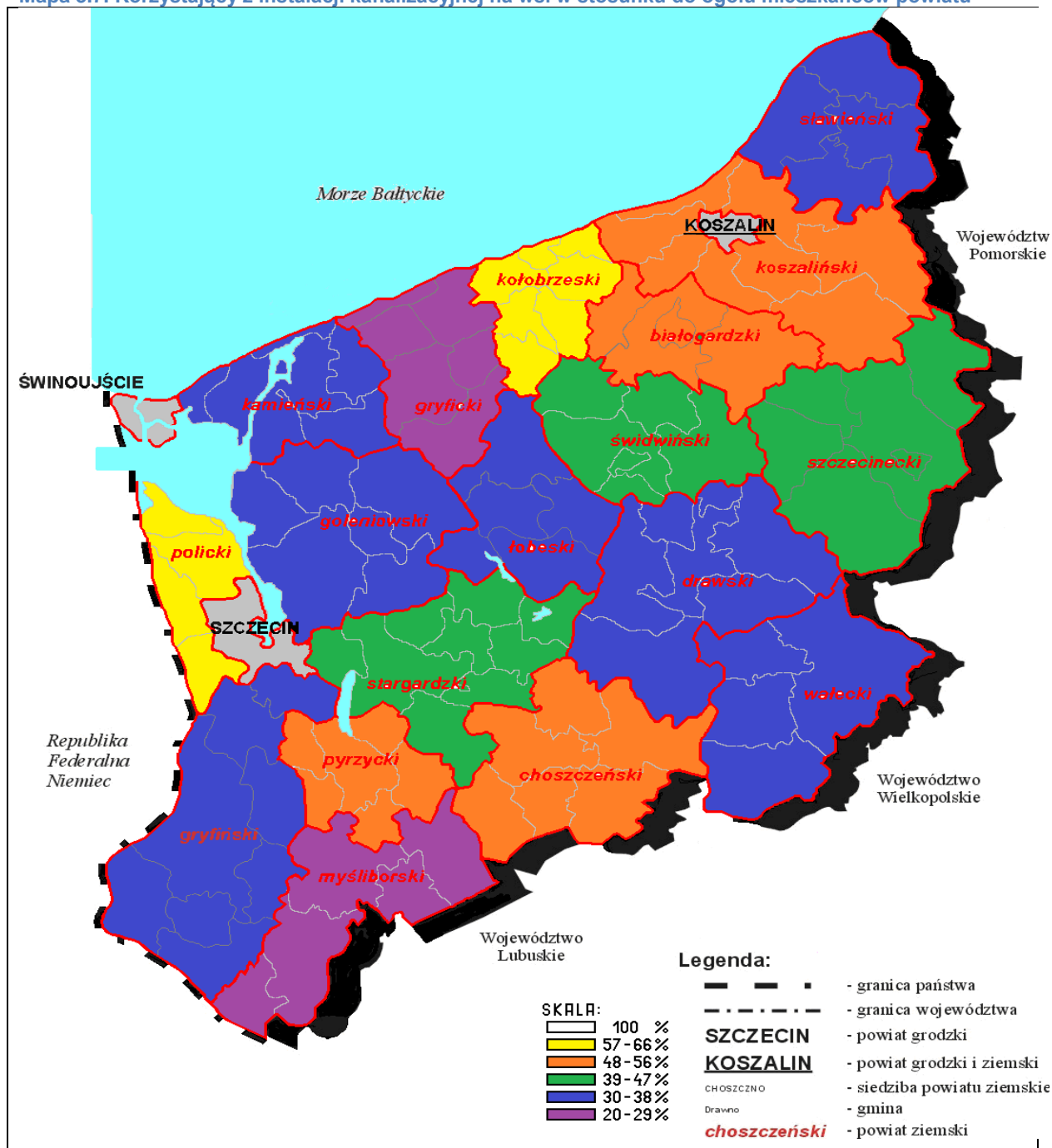
Mapa 3.6. Korzystający z instalacji wodociągowej na wsi w stosunku do ogółu mieszkańców powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

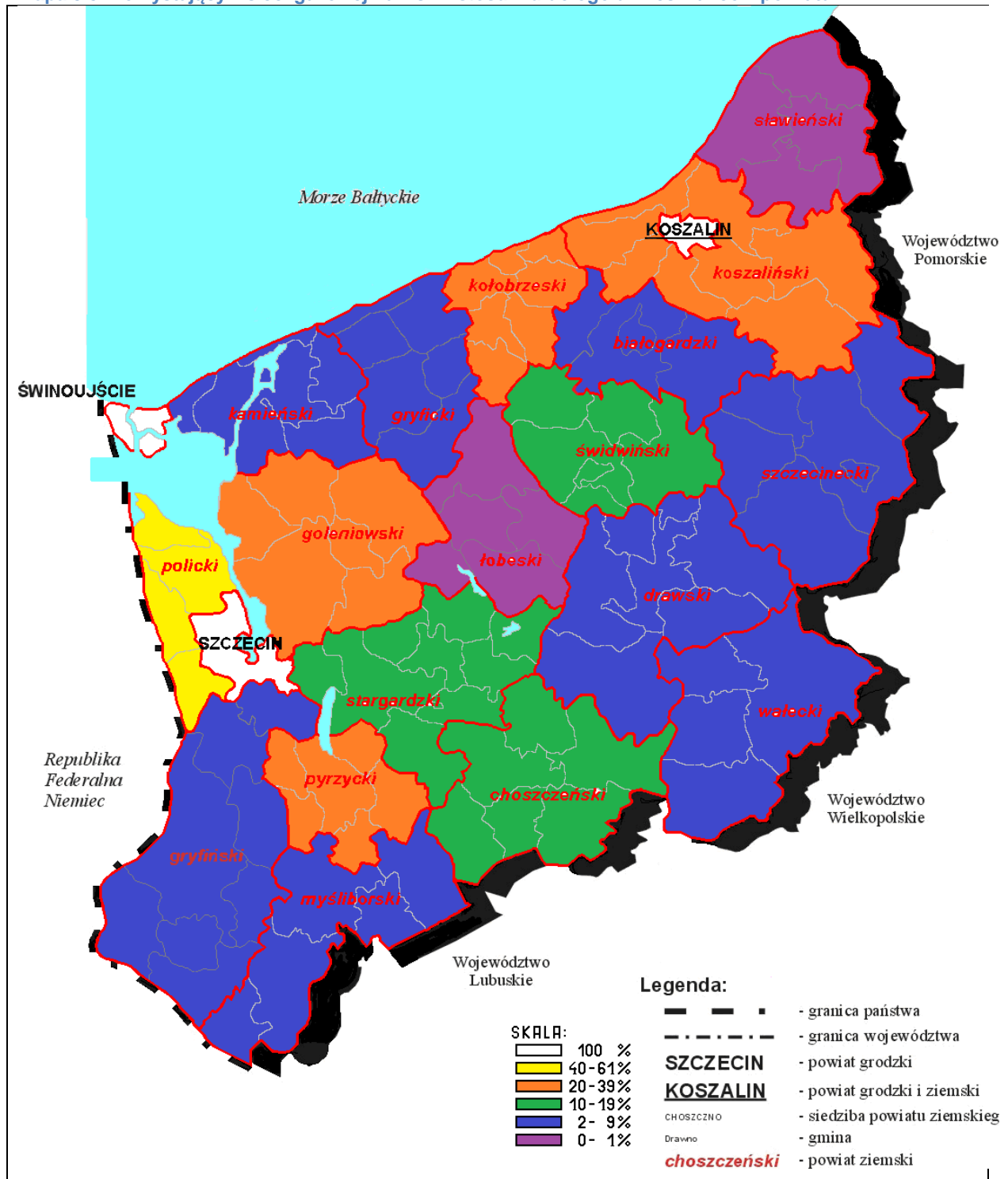
Analiza danych dotyczących powiatów wskazuje, że udział ludności korzystającej z wodociągów w stosunku do ludności ogółem wahał się od 84% (powiat koszaliński) do 95% (powiat stargardzki), co można uznać za stan nie w pełni zadowalający. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej był znacznie niższy i wahał się od 57% (powiat koszaliński) do 85% (powiat kołobrzeski). Jeszcze niższy okazał się udział ludności korzystającej z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności powiatów, gdyż wyniósł on od 17% (powiat białogardzki) do 77% (powiat policki).

Mapa 3.7. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej na wsi w stosunku do ogółu mieszkańców powiatu

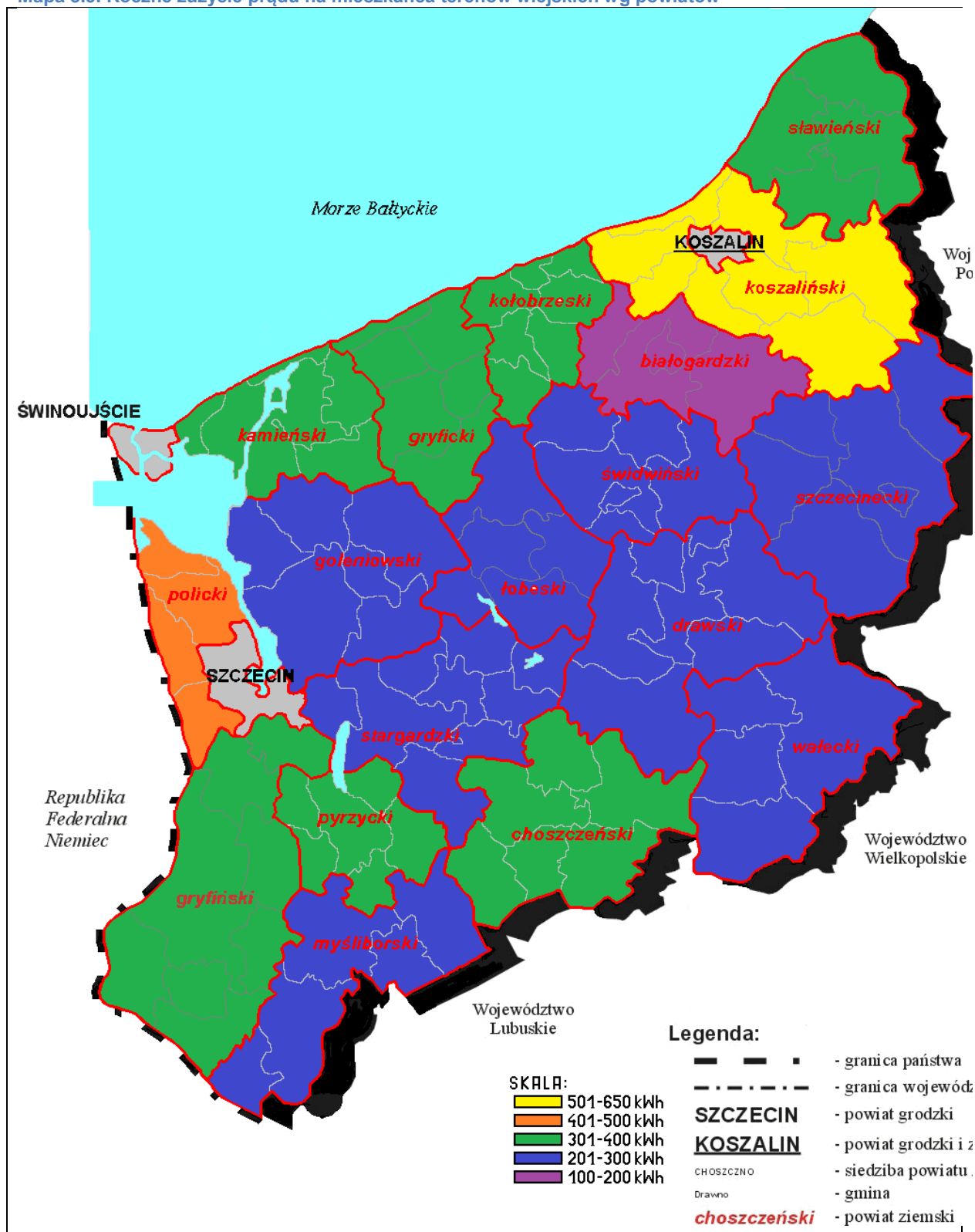
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 3.8. Korzystający z sieci gazowej na wsi w stosunku do ogółu mieszkańców powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 3.9. Roczne zużycie prądu na mieszkańca terenów wiejskich wg powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza map wskazuje na istnienie na terenach wiejskich powiatów zachodniopomorskich obszarów o bardzo niskim wykorzystaniu instalacji wodnych, kanalizacyjnych i gazowych. Najmniej ludności korzysta z wodociągów w powiatach choszczeńskim i kamieńskim, a najniższej w łobeskim. Zdecydowana większość powiatów mieści się w strefie średnich wartości. Nieco gorzej sytuacja

przedstawia się przy wykorzystywaniu kanalizacji, gdyż zdecydowanie mniej jest powiatów na średnim poziomie, a więcej - na niższym. Najgorzej sytuacja przedstawia się w powiatach gryfickim i myśliborskim. Podobnie wygląda wykorzystywanie sieci gazowej, przy czym udział ludności korzystającej z sieci gazowniczej jest bardzo niski w 10 powiatach (najniższy - w powiatach sławieńskim i łobeskim).

Roczne zużycie prądu elektrycznego przez mieszkańca wsi jest zdecydowanie niższe niż w miastach. Jest też przeciętnie dwa razy niższe niż zużycie ogółem na mieszkańca powiatu. Najniższe zużycie prądu na terenach wiejskich występuje w powiecie białogardzkim (101,9 kWh na rok) i jest ono ponad sześć razy mniejsze niż w powiecie koszalińskim (643 kWh na rok). W ośmiu powiatach skupionych w południowo-wschodniej stronie województwa zużycie prądu nie przekracza 300 kWh/rok. Taki stan rzeczy może świadczyć o niewielkim wykorzystaniu prądu do napędu wielu urządzeń domowych i funkcjonujących w gospodarstwie domowych, w tym również rolników.

Na terenie wszystkich powiatów ziemskich funkcjonowało 689 kotłowni wytwarzające ciepło przeznaczone głównie do ogrzewania mieszkań. W poszczególnych powiatach funkcjonowało od 21 (powiat pyrzycki) do 56 (powiat stargardzki) kotłowni. Z danych pochodzących od ARiMR wynika, że zdecydowana większość kotłowni na terenach po pegeerowskich znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. Wszystkie kotłownie połączone są z siecią ciepłą przesyłową o długości z 382,3 km. Kotłownie wytwarzały rocznie ponad 3,6 mln GJ ciepła na rok. Najmniej tego ciepła wytwarzały kotłownie w powiecie kamieńskim (0,1 GJ/osobę), a najwięcej w powiecie kołobrzeskim (7,85 GJ/osobę).

Według informacji z Urzędu Marszałkowskiego stan bazy sportowej na dzień 31 października 2012 roku przedstawiał się następująco:

1. Sale sportowe – 510 (z tego 112 niepełnowymiarowe poniżej 24 x12);
2. Hale sportowe – 148;
3. Stadiony – 117;
4. Boiska – 1619;
5. Lodowiska 15;
6. Inne obiekty sportowe (np. tory regatowe, tory kolarskie, tory kartingowe, itp.) – 48.

Ze względu na fakt, iż Ministerstwo Sportu nie opracowało do tej pory kryteriów rozróżniających typy obiektów sportowych, nie można było jednoznacznie sklasyfikować istniejących obiektów sportowych. Zamiarem Urzędu (w IV kw. 2013 roku) jest stworzenie bazy obiektów sportowych z podziałem na gminy.

Istnieje baza danych dotyczących boisk określanym mianem ORLIK 2012, których w województwie zachodniopomorskim wybudowano do końca 2011 roku 169 oraz 3 w 2012 roku. Boiska te rozmieszczono w wielu małych miejscowościach, ale również w miastach powiatowych i siedziby gmin. Rozmieszczenie tych boisk pokazuje mapa opracowana przez Urząd Marszałkowski, a zamieszczona z Załączniku III.

3.2. Proces dekapitalizacji i zaniku infrastruktury komunalnej

Powierzona opiece samorządów terytorialnych infrastruktura komunalna była w nienajlepszym stanie i wymagała pilnych remontów i dalszej rozbudowy. Od momentu powstania, władze samorządowe borykały się ze spuścizną po poprzednim ustroju. Zarządzanie własnymi finansami na najniższym poziomie gmin spowodowało w miarę szybkie nadrabianie zastałych zaległości. Proces ten został przyspieszony przy pomocy środków pozyskiwanych z funduszy przedakcesyjnych i programów operacyjnych po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

Więcej informacji na ten temat dostarcza analiza wydatków gmin na:

- zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę;
- transport i łączność;
- gospodarkę mieszkaniową;

- informatykę;
- gospodarkę komunalną i ochronę środowiska;
- kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego;
- kulturę fizyczną i sport.

Łącznie wydatki na ten cel w budżetach analizowanych gmin w 2011 roku wyniosły 3,1 mld zł, co stanowiło 29,9% wszystkich wydatków z budżetów tych jednostek samorządowych. Sumaryczne wydatki dla analizowanych gmin przedstawiono w Tabeli 3.9.

Tabela 3.9. Sumaryczne wydatki gmin województwa zachodniopomorskiego w 2011 roku

Wydatki z budżetów gmin w 2011 r.	Wielkość wydatku [zł]	Udział w wydatkach gmin	Wydatki na mie
zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	13 502 218,73	0,43%	
transport i łączność	218 034 169,56	6,96%	
gospodarkę mieszkaniową	99 177 567,52	3,17%	
informatykę	122 032,49	0,00%	
gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	301 186 538,65	9,61%	
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	187 101 096,79	5,97%	
kulturę fizyczną i sport	118 045 053,12	3,77%	
suma wydatków	937 168 676,86	29,91%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższego zestawienia wynika, iż wydatki gmin na informatykę oraz zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę były pomijalnie małe. Największą pozycję stanowiły wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (9,6% wydatków gmin), podobnie transport i łączność (7%) oraz kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (6%). Natomiast wydatki na kulturę fizyczną i sport stanowiły 3,8% wydatków a gospodarka mieszkaniowa tylko 3,2%.

Tabela 3.10. Wydatki z budżetów per capita wg przyjętych grup gmin w 2011 r.

wydatki na mieszkańca z budżetów gmin	gminy aglomeracyjne			lokalne centra			gminy nadmorskie			gminy miejsko-wiejskie			gminy v	
	minimum	średnie	maksimum	minimum	średnie	maksimum	minimum	średnie	maksimum	minimum	średnie	maksimum	minimum	średnie
zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	53,76	348,57	0,00	11,33	73,09	0,00	7,03	78,07	0,00	29,94	780,31	0,00	1
transport i łączność	39,91	750,20	4 086,70	8,79	198,40	552,52	86,90	625,72	2 258,20	14,48	161,18	944,29	0,00	16
gospodarkę mieszkaniową	12,84	94,99	293,27	33,03	140,07	307,75	16,94	208,00	607,60	8,57	95,29	447,88	0,00	3
informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,36	0,00	0,18	1,95	0,00	0,01	0,24	0,00	
gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	139,41	641,89	2 462,05	81,35	217,21	419,55	172,50	708,78	1 589,36	70,34	341,59	1 509,25	55,64	34
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	51,45	329,33	2 121,19	64,50	267,64	1 967,71	67,91	191,77	352,80	61,71	151,99	335,73	28,27	13
kulturę fizyczną i sport	11,14	70,34	169,56	43,48	126,66	369,13	33,66	449,42	2 419,21	18,22	126,82	506,54	8,32	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższej tabeli wynika, że na zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę w budżetach z 2011 roku najwięcej środków zarezerwowano w gminach aglomeracyjnych, a najmniej - w gminach nadmorskich. Na transport i łączność najwięcej wydawały gminy aglomeracyjne i nadmorskie, a w pozostałych wydatki na ten cel były na podobnym poziomie. Na gospodarkę mieszkaniową zdecydowanie najwięcej wydawały gminy nadmorskie, a najmniej wiejskie. Na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska najwięcej wydały gminy nadmorskie i aglomeracyjne, a najmniej lokalne centra. Na kulturę najwięcej wydały gminy aglomeracyjne oraz lokalne centra, a pozostałe gminy na podobnym poziomie. Na sport zdecydowanie najwięcej wydawały gminy nadmorskie, a najmniej gminy aglomeracyjne. Wydatki pozostałych gmin były na tym samym poziomie.

3.3. Dostępność do subregionalnych ośrodków rozwoju i struktur sieciowych

W podrozdziale tym omówiono stan dróg oraz transport publiczny, internet i sieci przesyłowe energii elektrycznej.

Stan dróg

Wyróżniamy 4 grupy dróg:

- 1) drogi krajowe – zarządzane przez generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad;
- 2) drogi wojewódzkie – zarządzane przez Urząd Marszałkowski;
- 3) drogi powiatowe – zarządzane przez władze powiatów;
- 4) drogi gminne – zarządzane przez władze gminne.

Stan dróg krajowych można uznać za zadowalający, tym bardziej że zakończono już remonty lub budowę wielu odcinków dróg krajowych, w tym drogi szybkiego ruchu S3 na odcinku od Szczecina do Gorzowa (droga czterojezdniowa) oraz od Szczecina do Świnoujścia (na odcinku od Szczecina do Miękowa wraz z budową węzła Parłówek i obwodnicy Troszyna i Ostromie, budową obwodnicy Wolina a także przejście przez Woliński Park Narodowy wraz z obwodnicą Międzyzdrojów). Modernizacja drogi krajowej nr 6 wraz z budową obwodnic Nowogardu (droga czterojezdniowa) i Karlina. Budowa obwodnicy Stargardu Szczecińskiego w ciągu drogi krajowej nr 10. Stan inwestycji na drogach krajowych przedstawiono na Rys. 3.11., zamieszczonym w Załączniku III.

Sprawujący kontrolę w imieniu Marszałka Województwa nad drogami wojewódzkimi Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie zarządza drogami o łącznej długości 2 093,3 km, w tym:

1. odcinki miejskie - 265, 7 km
2. odcinki zamiejskie - 1827, 6 km

Zarządzane drogi podzielono według rodzaju nawierzchni na:

- drogi o nawierzchni bitumicznej - 2056, 7 km (98,3%);
- drogi o nawierzchni betonowej - 25, 9 km (1,3%);
- drogi o nawierzchni kostkowej - 8, 7 km (0,4%).

Stan dróg wojewódzkich jest porównywalny ze stanem dróg krajowych, choć na drogach wojewódzkich nie prowadzono tak dużych inwestycji odtworzeniowych. Wykaz odcinków dróg wojewódzkich przedstawiono w Załączniku III, gdzie również pokazano ich przebieg na kolejnych mapach.

Podstawowe dane dotyczące dróg powiatowych i gminnych zamieszczono w Tabeli 3.12., zamieszczonej w Załączniku III wraz z wykazem dróg.

Jak wynika z danych zamieszczonych w tej tabeli, 46% dróg powiatowych posiada nawierzchnię twardą ulepszoną, 49% tylko twardą, a 5% to drogi gruntowe. Natomiast w drogach gminnych udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej wynosił 23%, tylko twardej 31%, a gruntowej aż 46%.

Według oceny władz **powiatu szczecineckiego** stan nawierzchni dróg na większości odcinków jest niezadowalający i wymaga odnowy. Nawierzchnie chodników w większości wymagają przełożenia, wymiany nawierzchni lub budowy nowych. Podobna sytuacja jest na ciągach dróg: nawierzchnie są spękane, występują koleiny. Konstrukcja nawierzchni na drogach nie jest dostosowana do obciążeń, jakie na nich występują. Po drogach, które były wykonywane pod lekki ruch lokalny, poruszają się ciężkie pojazdy, które czynią szkody nie tylko w obrębie nawierzchni, ale i w całej konstrukcji. Brak odpowiednich konstrukcji podbudowy i prawidłowego odwodnienia powoduje szybszą deformację dróg. Większość dróg powiatowych nie spełnia wymogów technicznych (szerokość drogi, chodnika, łuki, skrajnia drogowa, rodzaj konstrukcji nawierzchni). Średnia żywotność nawierzchni dróg wynosi 12-16 lat. Z danych będących w posiadaniu Powiatowego Zarządu Dróg wynika, że 70% całej sieci dróg powiatowych powinno być odnowionych. Na tej sieci dróg w okresie 15 lat nie były wykonywane roboty drogowe, a jedynie remonty cząstkowe, nieprzywracające stanu pierwotnego nawierzchni,

stanowiące tylko zabezpieczenie przed dalszą degradacją. Przyczyną takiego stanu był brak środków finansowych na utrzymanie dróg.

Stan dróg w powiecie świdwińskim ze względu na ich nawierzchnię przedstawiony jest w tabeli 3.13.

Tabela 3.13. Nawierzchnie dróg powiatowych w powiecie świdwińskim

rodzaj nawierzchni dróg powiatowych	km
Twarde ulepszone	302,448
• W tym z mas bitumicznych	300,548
• W tym z kostki, klinkieru, płyt betonowych	1,900
Twarde nieulepszone	26,558
• W tym tłuczniowe	3,368
• W tym brukowcowe	23,190
Gruntowe razem	48,429
• W tym ulepszone	14,728
• W tym nie ulepszone	33,701
Razem	377,435

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zarządu Dróg w Świdwinie

Również w ocenie władz **powiatu świdwińskiego** znaczna część dróg powiatowych nie spełnia warunków technicznych i eksploatacyjnych przewidzianych dla swojej kategorii. Część dróg posiada nienormalne łuki poziome i pionowe, ograniczoną widoczność w wielu miejscach, a także zbyt wąskie nawierzchnie.

Władze **powiatu kołobrzeskiego** przeprowadziły kompleksową ocenę stanu dróg wykazując, iż prawie 82 km nawierzchni powinno być przebudowane i wzmocnione według wyliczeń po przeprowadzonych badaniach laboratoryjnych, ponieważ konstrukcje tych odcinków drogowych należy uznać za zdegradowane. Dalsze 62 km powinno być odnowionych z dodaniem warstwy wzmacniająco-wyrównawczej. Jedynie jeden 1,5 km odcinek, wymaga pilnego zamknięcia powierzchniowego, a nie potrzebuje wzmocnienia. Pogarszający się stan techniczny nawierzchni wynika oczywiście z braku środków finansowych, które mogłyby zapewnić skrócenie okresu międzyremontowego. W ostatnich 3 latach, jedynie w 2007 r. wykonanych zostało dostateczna ilość nowych nawierzchni – 26 km, jednak nawet ta ilość była niewystarczająca ponieważ w zdecydowanej większości były to bardzo potrzebne zabiegi uszczelniające, ale jednak mało wzmacniające osłabione konstrukcje drogowe.

Zbiorcze dane dotyczące stanu technicznego powiatowych dróg zamiejskich oraz potrzebnych zabiegów remontowych przedstawiano w poniższym zestawieniu.

Tabela 3.13. Stan dróg i potrzeby remontowe w powiecie kołobrzeskim

Stan dróg	km	%
Nie wymagają remontu	79,961	34,7
Stan niezadawalający	66,586	29,0
Stan zły	83,506	36,3
RAZEM	230,053	100,0
Potrzeby remontowe	km	%
wzmocnienie	143,378	62,4
wyrównanie	3,106	1,3
Zabieg powierzchniowy	3,608	1,8
Nie wymaga remontu	79,961	34,7
RAZEM	230,053	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zarządu Dróg w Kołobrzegu

Pozostałe powiaty takiej analizy nie wykonały, jednakże wg autorów stan dróg w pozostałych powiatach nie powinien odbiegać od sytuacji w powiecie kołobrzeskim (względnie odbiega *in minus*).

Transport publiczny

Ze względu na położenie województwa, autobusową komunikację publiczną zapewnia wielu przewoźników, zarówno firmy z grupy PKS, jak i prywatnych, operujących kilkoma typami mikrobusów. Przewoźnicy z grupy PKS to następujące firmy:

- ❖ PKS Gryfice;
- ❖ PKS Kamień Pomorski;
- ❖ PKS Myślibórz;
- ❖ PKS Szczecin;
- ❖ PKS Szczecinek;
- ❖ PKS Świdwin;
- ❖ Veolia Transport Sp. Z o.o. Toruń.

Przez gminy położone wewnątrz województwa przejeżdżają autobusy wielu przewoźników kursujących na trasach łączących miejscowości położone w głębi kraju zarówno ze Szczecinem, jak i miejscowościami nadmorskimi oraz położonymi na atrakcyjnych pod względem turystycznym terenach, takich jak przykładowo Pojezierze Drawskie. Poza sezonem letnim autobusy tych przewoźników obsługują nie tylko siedziby powiatów i gmin ale również pozostałe miejscowości. Niestety, do małych miejscowości docierają tylko nieliczne kursy autobusów. Przykładowo w miejscowości Kiczarowo można skorzystać tylko z dwóch połączeń i tylko w dni robocze - jedno rano (do siedziby powiatu) i drugie po południu.

Jako uzupełnienie komunikacji autobusowej funkcjonują mikrobusy prywatnych przewoźników, które kursują na wielu trasach, głównie łącząc jedynie siedziby powiatów ze stolicą województwa lub ze sobą nawzajem. Komunikacja mikrobusowa i autobusowa prywatnych przewoźników nastawiona jest na przewóz większej liczby osób, dlatego też nie obsługuje mniejszych miejscowości, do których lub z których ruch jest niewielki. Władze gmin nie chcą dopłacać do komunikacji prywatnej, a zatem przewoźnicy ci skazani są wyłącznie na wpływy płynące ze sprzedaży biletów.

W trakcji mikrobusowej funkcjonują wielu przewoźników, do których zaliczyć można następujące przedsiębiorstwa:

1) firma **Transa** z siedzibą w Stargardzie Szczecińskim, której mikrobusy kursują na następujących trasach:

- ❖ Stargard Szczeciński > Szczecin przez Zieleniewo, Morzyczyn, Jęczydół, Stargard Szczeciński i Motaniec – mikrobusy wykonują 23 kursy tylko w dni robocze od 5-tej do 20-tej z częstotliwością nawet co 10-20 minut w godzinach szczytu;
- ❖ Stargard Szczeciński > Pyrzyce przez Warnice, Barnim, Obryta, Wierzbno, Grędziec, Okunica – mikrobusy wykonują 22 kursy w dni robocze, 20 kursów w soboty i 5 kursów w niedziele i święta;
- ❖ Stargard Szczeciński > Brzezina przez Witkowo, Strzebielewo, Kolin, Morzyca, Dolice, Dobropole Pyrzyckie – mikrobusy wykonują 8 kursów w dni robocze i 7 kursów w soboty.

2) firma „**FF A. Fedeńczak**” z siedzibą w Nowogardzie, której mikrobusy kursują na następujących trasach:

- ❖ Stargard Szczeciński > Ińsko przez Kiczarowo, Gogolewo, Dalewo, Dzwonowo, Chociwel, Kamienny Most, Ścienne – mikrobusy na tej trasie wykonują 5 kursów w dni robocze i soboty oraz 3 kursy w niedziele;
- ❖ Stargard Szczeciński > Chociwel przez Kiczarowo, Gogolewo, Dalewo, Dzwonowo, Bobrowniki – mikrobusy wykonują 11 kursów w dni robocze, 5 kursów w soboty, 3 kursy w niedziele;
- ❖ Stargard Szczeciński > Stara Dąbrowa > Chociwel przez Grabowo, Kicko, Starą Dąbrowę, Białuń, Chlebówko, Chlebowo, Kanię – mikrobusy na tej trasie wykonują 4 kursy w dni robocze i soboty oraz jeden poranny kurs w dni nauki w szkołach;
- ❖ Stargard Szczeciński > Dobrzany przez Kiczarowo, Gogolewo, Dalewo, Czarnkowo, Trąbki, Marianowo, Wiechowo, Kępno – mikrobusy wykonują na tej trasie 7 kursów w dni robocze oraz soboty;
- ❖ Stargard Szczeciński > Choszczno przez Strachocin, Święte, Tychowo, Krąpiel, Żukowo, Sadłowo, Suchań, Piasecznik, Pławie, Bonin, Pakość – mikrobusy wykonują 6 kursów w dni robocze i 5 kursów w soboty;
- ❖ Stargard Szczeciński > Nowogard przez Grabowo, Piaszcze, Kicko, Moskorzew, Łęczycę, Parlino, Darż, Maszewo, Stodółsko, Leszczynkę, Dębice, Bęczno, Jenikowo, Korytowo, Ostrzycę, Sapolnicę – mikrobusy na tej trasie wykonują 3 kursy w dni robocze i jeden w dni nauki w szkołach;
- ❖ Stargard Szczeciński > Szczecin bez przystanków pośrednich – mikrobusy wykonują 20 kursów w dni robocze i w soboty;

3) firma **Krajan** ze Szczecina, której mikrobusy kursują na trasie: Szczecin > Kobylanka > Morzyczyn > Zieleniewo > Stargard Szczeciński, wykonując 9 kursów każdego dnia;

5) firma **Nor-Bus**, której mikrobusy kursują na trasie Szczecin > Świnoujście bez zatrzymywania się na terenie gminy Goleniów;

6) firma **Emil-Bus Mariusz Piotrowski**, której mikrobusy kursują na trasach:

- **Szczecin** > Goleniów > Kąty > Goleniów > Jaroszewko > Wolin > **Świnoujście**
– 5 kursów do Świnoujścia i 6 kursów powrotnych każdego dnia;
- **Szczecin** > Wolin > Międzyzdroje – **Świnoujście** – 10 kursów każdego dnia;

7) firma **Waw-Mar**, której mikrobusy kursują na trasach:

- **Maszewo** > Goleniów > **Szczecin** – 14 kursów w dni robocze, 10 kursów w soboty i 6 kursów w niedziele;
- **Maszewo** > **Goleniów** – 12 kursów w dni robocze różnymi trasami;
- **Goleniów** > **Stepnica** – 11 kursów w dni robocze.

8) firma **TBER-TRANS Usługi Przewozowe** z Widuchowej realizuje następujące połączenia:

- z Gryfina do Żelechowa przez Widuchowę – 8 kursów w dni robocze;

- z Gryfina do Widuchowej – 28 kursów w dni robocze i 6 kursów w soboty;
  - z Gryfina do Banii i Swobnicy – 8 kursów w dni robocze.
- 9) firma **Ever-Trans** kursuje z Polic przez Police-Jasienicę – Dębostrów – Niekłończycę – Uniemyśl – Trzebież – Brzózki – Warnołeka do Nowego Warpna. Na tej linii wykonywanych jest 8 kursów w dni robocze oraz 4 kursy w soboty i niedziele. W dni robocze wykonywane są dwa dodatkowe kursy z Nowego Warpna do Trzebieży dla pracowników zatrudnionych w tej ostatniej miejscowości.
- 10) firma **Paan-bus** ze Starego Czarnowa, której autobusy kursują na trasie ze Szczecina do Pyrzyc a niektóre kursy do Lipian, Barlinka i Żukowa – autobusy wykonują 26 kursów w dni robocze od 6-tej do 23-tej z częstotliwością nawet co 10-20 minut w godzinach szczytu, w soboty wykonują 14 kursów a w niedziele i święta tylko 8 kursów, głównie w godzinach popołudniowych. Autobusy tej firmy kursują również przez Kołbacz;

W pobliżu miast dysponujących miejską komunikacją publiczną te autobusy obsługują również trasy prowadzące do miejscowości podmiejskich. Tak jest w Białogardzie, Kołobrzegu, Koszalinie, Policach, Stargardzie Szczecińskim, Szczecinie, Szczecinku, Świnoujściu i Wałczu.

Dla przykładu przeanalizowano stan komunikacji publicznej w **powiecie choszczeńskim**, przez teren którego przebiega droga krajowa nr **10** biegnąca od granicy państwa do Płońska oraz cztery drogi wojewódzkie:

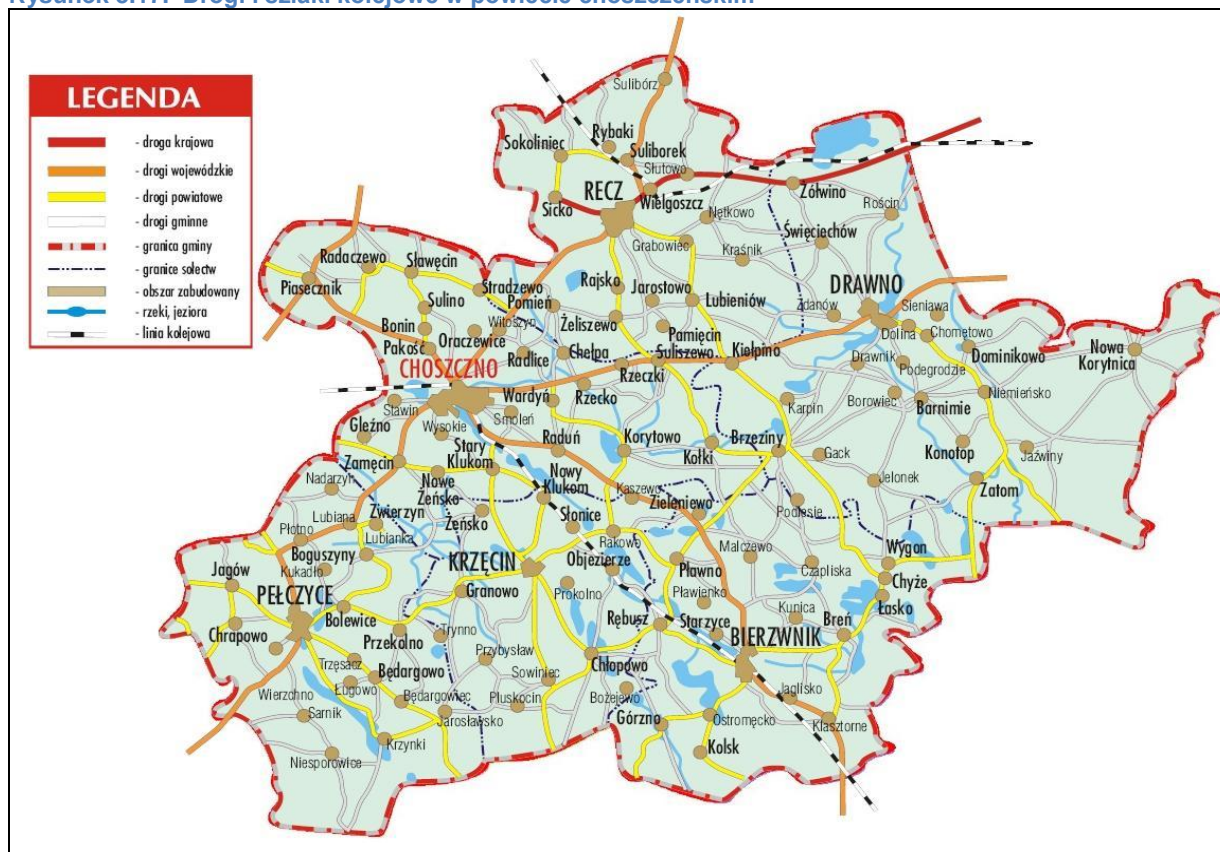
- Nr **122** – Krajnik Dolny > Piasecznik;
- Nr **151** – Świdwin > Gorzów Wlkp.;
- Nr **160** – Suchań > Drezdenko;
- Nr **175** – Drawsko Pomorskie – Choszczno.

Przez teren powiatu prowadzą również dwie linie kolejowe:

- Nr **351** - Szczecin Główny – Poznań Główny;
- Nr **403** – Stargard Szczeciński – Piła Główna.

Drogi powiatowe liczą 400 km długości, mając nawierzchnię twardą (z czego 336 km ma nawierzchnię twarda ulepszoną) oraz nawierzchnię gruntową - 68,3 km. Z dróg gminnych jedynie 175 km posiada nawierzchnię twardą, a aż 533 km - nawierzchnię gruntową.

Rysunek 3.17. Drogi i szlaki kolejowe w powiecie choszczeńskim

Źródło: strona internetowa powiatu choszczeńskiego

Na drogach powiatu za komunikację publiczną odpowiadają głównie autobusy firm pochodzących z rozpadu PKS oraz prywatna firma „Paan-Bus” ze Szczecina. Ponadto, na niektórych kierunkach kursują mikrobusy i busy kilku firm prywatnych mających swe siedziby na terenie powiatu.

Analiza rozkładów jazdy autobusów wskazuje przede wszystkim na fakt ich kursowania po drogach wojewódzkich i krajowych, a przede wszystkim po drogach powiatowych, rzadziej zaś gminnych. Również częstotliwość tych kursów jest mało zadowalająca, gdyż z większości miejscowości dojazd do siedzib gmin i siedziby powiatów możliwy jest głównie w godzinach porannych, i to tylko w dni robocze oraz dni nauki w gimnazjach i szkołach średnich. Powrót zaś możliwy jest w godzinach popołudniowych. Kursy wieczorne są dużą rzadkością. Tylko nieliczne kursy realizowane są w soboty a jeszcze mniej kursów wykonywanych było w niedziele i dni świąteczne.

Analizy połączeń autobusowych dokonano na podstawie wykazu miejscowości w poszczególnych gminach podanego w portretach miejscowości statystycznych zamieszczonych w Banku Danych Lokalnych GUS oraz w oparciu o rozkłady jazdy zamieszczone na stronie internetowej ww.autobusowerozkładyjazdy.pl.

Dane dotyczące miejscowości pozbawionych połączeń autobusowych zamieszczono poniżej.

Tabela 3.15. Miejscowości w powiecie choszczeńskim pozbawione komunikacji publicznej

gmina	liczba miejscowości	miejscowości bez komunikacji autobusowej	liczba ludności w miejscowościach bez autobusów	udział miejscowości bez komunikacji autobusowej	udział ludności w miejscowościach bez komunikacji autobusowej	miejscowości z przystankami kolejowymi
Bierzwnik	19	6	704	31,58%	14,46%	2
Choszczno	32	19	2634	59,38%	11,76%	2
Drawno	19	15	2229	78,95%	41,91%	1
Krzęcin	11	3	823	27,27%	21,23%	1
Pelczyce	22	11	2302	50,00%	28,39%	0
Recz	17	14	2560	82,35%	44,36%	2
suma:	120	68	11252	56,67%	22,35%	8

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z PIGTSiS i BDL GUS.

Powyższe zestawienie wskazuje na niewielki zasięg komunikacji autobusowej na terenie powiatu choszczeńskiego. Do 68 miejscowości ze 120 (do 57%) nie docierają autobusy. W miejscowościach pozbawionych dojazdu zamieszkiwały w 2010 roku 11 252 osoby, czyli 22% ludności powiatu. Najgorzej pod tym względem sytuacja przedstawiała się w gminie Recz, w której 44% ludności nie miało możliwości skorzystania z publicznych autobusów bez konieczności pokonania nieraz sporej odległości do najbliższego przystanku. Jedynie do miejscowości Sokoliniec w gminie Recz i Stary Klukom w gminie Choszczno, nie docierały autobusy. Do pozostałych miejscowości, w których zlokalizowano stacje lub przystanki kolejowe, docierały również autobusy komunikacji publicznej.

Gminę Bierzwnik obsługują głównie autobusy PKS Gorzów Wielkopolski, kursujące głównie do siedziby powiatu w Choszcznie oraz do siedziby gminy w Bierzwniku, a także do miejscowości Wygon oraz do Strzelc Krajeńskich i Gorzowa Wlkp. Przykładowo z miejscowości Wygon wykonywane są dwa kursy w dni robocze, jeden do Bierzwnika a drugi do Choszczna. Z miejscowości Ostromięcko, leżącej na południe od siedziby gminy przy drodze powiatowej, w dni nauki w szkołach wykonywane są dwa kursy do Bierzwnika, jeden kurs do Choszczna, jeden do Gorzowa Wlkp. oraz dwa do Strzelc Krajeńskich. Z siedziby gminy wykonywane są dwa kursy do Choszczna, jeden do Gorzowa Wlkp., dwa do miejscowości Strzelce Krajeńskie i dwa do miejscowości Wygon. Wszystkie kursy w dni robocze lub nauki w szkołach. Do miejscowości: Jaglisko, Klasztorne, Pławienko, Strumienno i Zdrójno, autobusy nie docierają.

Gminę Choszczno obsługują w największym stopniu autobusy PKS Myślibórz, kursujące głównie do siedziby powiatu w Choszcznie oraz do miejscowości Suliszewo, leżącej przy drodze wojewódzkiej nr 175 oraz do Wygonu, Strzelc Krajeńskich i Złocieńca. Przykładowo z miejscowości Suliszewo wykonywane jest 8 kursów do Choszczno oraz 2 do Złocieńca. Z leżącej przy drodze wojewódzkiej Nr. 151 miejscowości Zamęcin, do Choszczna w dni nauki w szkołach i dni robocze wykonywane jest 10 kursów do Choszczna, 8 kursów do Barlinka i jeden kurs do Gorzowa. Natomiast z leżącej przy drodze powiatowej miejscowości Kołki, w dni nauki w szkołach i w dni robocze wykonywanych jest 6 kursów do Choszczna i 8 kursów do Suliszewa. Wszystkie kursy w dni robocze lub nauki w szkołach. Do miejscowości: Baczyn, Chępa, Gleżno, Łaszewo, Nowe Żeńsko, Oraczewicze, Pakość, Piasecznik, Radoczewo, Radlice, Rostocze, Rudniki, Sławęcin, Stawin, Stradzewo, Sulino, Witoszyn i Zwierzyn autobusy komunikacji publicznej nie docierają.

Gminę Drawno obsługują autobusy PKS Szczecinek, kursujące głównie do siedziby powiatu w Choszcznie oraz do miejscowości Złocieniec. Jedynie z Żółtyna wykonywany jest jeden kurs do Piły w dni świąteczne, trzy kursy do Szczecina (2 w niedzielę i jeden w piątek) oraz trzy kursy do Wąlcza (dwa kursy w niedzielę i jeden w piątek). Z miejscowości Brzeziny, leżącej przy drodze powiatowej wykonywane są tylko dwa kursy do Choszczna (jeden w dni robocze i jeden w dni nauki w szkołach). Z miejscowości Kiełpino leżącej przy drodze wojewódzkiej nr. 175, wykonywane są trzy kursy do Choszczna (dwa w dni robocze i jeden w dni nauki w szkołach oraz jeden w soboty) oraz do Złocieńca (jeden w dni robocze i jeden w soboty). Do miejscowości: Barnimie, Borki, Chomętowo, Dolina, Dominikowo, Jażwiny, Konotop, Niemieńsko, Podegrodzie, Podlesie, Rościn, Święciechów, Zatom i Zdanów publiczna komunikacja autobusowa nie dociera.

Gminę Krzęcin obsługują autobusy PKS Myślibórz, kursując głównie do siedziby powiatu w Choszcznie oraz do Myśliborza, Pelczyc, Gorzowa Wlkp. i Szczecina. Z miejscowości Kaszewo,

leżącej przy wojewódzkiej nr 160, wykonywane są dwa kursy w dni robocze do Choszczna, jeden kurs w dni nauki w szkołach do Strzelec Krajeńskich oraz jeden kurs w dni robocze do miejscowości Wygon. Z miejscowości Granowo leżącej przy powiatowej wykonywane są cztery kursy do Choszczna (trzy w dni robocze oraz jeden w dni nauki w szkołach). Do miejscowości: Chłopowo, Nowy Klukom, Przybysław publiczna komunikacja autobusowa nie dociera. Natomiast w miejscowości Stary Klukom znajduje się przystanek na linii kolejowej nr 351.

Gminę Pełczyce w zdecydowanej większości obsługują autobusy PKS Myślibórz oraz prywatnej firmy Paan-Bus, kursując głównie do siedziby powiatu w Choszcznie oraz do Myśliborza, Pełczyc, Strzelc Krajeńskich, Barlinka, Gorzowa Wlkp. Z miejscowości Nadarzyn, leżącej przy drodze gminnej, wykonywane jest 16 kursów do Barlinka (12 kursów w dni robocze, jeden kurs w dni nauki w szkołach, jeden w sobotę oraz trzy kursy codziennie), 12 kursów w dni robocze do Choszczna, 5 kursów do Pełczyc (dwa w dni robocze a trzy codziennie), 4 kursy w dni robocze do Myśliborza oraz jeden w dni robocze do Gorzowa Wlkp. Z miejscowości Jarosławsko leżącej przy powiatowej wykonywane są tylko dwa kursy do miejscowości Strzelce Krajeńskie (oba w dni nauki w szkołach). Do miejscowości: Będargowiec, Będargowo, Brzyczno, Chrapowo, Jagów, Krzynki, Lubianka, Ługowo, Niesporowice, Sarnik i Trzęsacz publiczna komunikacja autobusowa nie dociera.

Gminę Recz obsługują autobusy PKS Szczecinek, kursując głównie do Bydgoszczy, Choszczna, Gorzowa Wlkp., Jeleniej Góry, Kołobrzegu, Koszalina, Piły, Stargardu Szczecińskiego, Suchania, Szczecina, Świebodzina, Torunia, Wałcza i Zielonej Góry. Niestety, tylko z siedziby gminy. Z miejscowości Sicko wykonywany jest tylko jeden kurs do Wałcza i to w dni świąteczne. Do miejscowości: Grabowiec, Jarostowo, Kraśnik, Lubieniów, Nętkowo, Pamięcin, Pomień, Rajsko, Rybaki, Sokoliniec, Suliborek, Sulibórz, Wielgoszcz i Żeliszewo publiczna komunikacja autobusowa nie dociera. Jedynie w miejscowości Sokoliniec znajduje się przystanek na linii kolejowej nr 403.

Na terenie powiatu funkcjonują co najmniej dwie prywatne firmy przewozowe świadczące regularne przewozy pasażerskie:

- Firma **Recz-Bus** z siedzibą w Reczu, której mikrobusy wykonują przewozy na trasie z Choszczna do Recza przez Witoszyn, Stradzewo, Pomień, wykonując 6 kursów w dni robocze i 3 kursy w dni nauki w szkołach, przy czym pierwszy kurs wykonywany jest z miejscowości Nętkowo;
- Firma Usługi przewozowe **Bireta Krystyna** w Choszcznie, której mikrobusy wykonują przewozy na trasie Bierzwnik > Choszczno przez Starzyce, Rębusz, Pławno, Zieloniewo, Kaszewo, Raduń, wykonując 4 kursy w dni robocze oraz dwa kursy w soboty.

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego znajduje się 1 214 km linii kolejowych normalnotorowych, z czego 35,2% posiada dwa lub więcej torów. Zelektryfikowanych było 62,5% wszystkich linii. Czynne linie kolejowe przedstawiono w Tabeli 3.14 zamieszczonej w Załączniku III.

Transport kolejowy ma istotne znaczenie dla przemysłu i jest bardzo ważny dla przewozów pasażerskich, które na terenie województwa koncentrują się na głównych liniach kolejowych tj. w relacji Szczecin – Stargard Szczeciński, Szczecin – Koszalin, Szczecin – Kołobrzeg, Szczecin – Świnoujście, Szczecin- Kostrzyn, Koszalin-Szczecinek(-Piła). Na liniach niezelektryfikowanych kursują z powodzeniem autobusy szynowe. Wysokie obciążenie ruchem kwalifikuje linie 402 oraz 210 do elektryfikacji. W przewozach pasażerskich udział pracy eksploatacyjnej pociągów regionalnych wynosił prawie 64%. Udział autobusów szynowych przekroczył 20% przewozów pasażerskich ogółem. Udział pracy przewozowej pociągów międzyregionalnych wynosił 32,6%.

W kolejowych przewozach pasażerskich zdecydowaną większość pod względem ilościowym stanowi ruch regionalny aglomeracyjny w kierunku do i ze Szczecina, głównie z mniejszych miast ciężących do stolicy województwa, takich jak: Stargard Szczeciński, Goleniów, Nowogard, Choszczno, Gryfino. Transport kolejowy województwa zachodniopomorskiego odgrywa znaczącą rolę w obsłudze ruchu turystycznego, ponieważ dzięki dogodnym połączeniom kolejowym z głębi kraju cały pas nadmorski województwa z licznymi miejscowościami wypoczynkowymi stanowi naturalne zaplecze kolei. W sezonie letnim przewozy kolejowe o charakterze turystyczno – wypoczynkowym koncentrują się na dwóch trasach tj. Świnoujście - Międzyzdroje oraz Koszalin - Kołobrzeg. W ruchu międzynarodowym funkcjonowały bezpośrednie połączenia z Angermunde (ze skomunikowaniem do Berlina), Hagenow (ze skomunikowaniem do Lubeki i Hamburga) oraz z Pasewalkiem.

Linie kolejowe mają również znaczenie dla przewozów ładunków, zarówno w relacjach krajowych, jak i zagranicznych. Utrzymywana jest linia kolejowa ze Szczecina do Trzebieży, pomimo że ruch

pasażerski został na niej wstrzymany. Nadal funkcjonują na niej przewozy ładunków do zakładów Chemicznych Police oraz do bazy paliw płynnych.

Przykładowo w powiecie choszczeńskim, na stacji w Choszczynie (linia **351**) zatrzymują się liczne pociągi dalekobieżne do Szczecina i Świnoujścia i Kołobrzegu, Poznania, Katowic, Krakowa, Lublina, Warszawy i Zakopanego oraz pociągi regionalne do Szczecina, Krzyża i Poznania. Na terenie powiatu znajdują się jeszcze na tej linii stacje kolejowe: Stary Klukom, Słonice, Rębusz i Bierzwnik. Zatrzymują się na tych stacja tylko pociągi regionalne, przy czym 6 pociągów kursuje do Szczecina, pięć od Poznania i jeden do Krzyża. Natomiast na drugiej linii kolejowej nr **403**, położonej w północnej części powiatu, znajdują się stacje i przystanki w miejscowościach: Sokoliniec, Recz i Żółwino. W ciągu dnia roboczego kursuje tędy 5 par pociągów regionalnych, z czego 5 w kierunku Szczecina, 4 - do Piły Głównej i jeden do Kalisz Pomorskiego. Jedynie przez teren gminy Pełczyce nie przebiega żadna czynna linia kolejowa.

Głównym czynnikiem zmniejszającym zapotrzebowanie na przewozy publiczne jest stały wzrost liczby samochodów osobowych. W województwie wskaźnik ilości zarejestrowanych samochodów osobowych na 1000 mieszkańców wynosił w 2011 roku 437,8, co oznaczało, iż na jeden samochód przypadało średnio 2,28 mieszkańca. Oznacza to, że wszyscy mieszkańcy województwa mogliby skorzystać jednocześnie z zarejestrowanych w nim samochodów osobowych. W poszczególnych powiatach wskaźnik liczby mieszkańców na jeden samochód osobowy wahał się od 2,0 (powiat gryfiński) do 2,8 (powiat szczecinecki). W zdecydowanej większości powiatów (z wyjątkiem powiatów sławieńskiego i stargardzkiego oraz wspomnianego już powiatu szczecineckiego) wskaźnik ten był niższy niż 2,3 mieszkańca na jeden samochód osobowy.

Dostępność energetyczna i teleinformatyczna

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od operatora spółki ENEA, na terenie województwa zachodniopomorskiego nie ma gospodarstw, do których nie można byłoby dostarczać prądu elektrycznego. Mogą istnieć tylko pojedyncze przypadki braku dostaw energii elektrycznej, w których prowadzenie przyłączy, ze względu na odległość od najbliższej trafostacji, pociąga za sobą zbyt duże koszty. Można zatem przyjąć, że na terenie województwa w każdym przypadku istnieje możliwość przyłączenia kolejnego odbiorcy prądu. Ilość zużywanego prądu na obszarach wiejskich poszczególnych powiatów omówiono już wcześniej.

Bardzo ważnym zagadnieniem dla odbiorcy staje się jakość napięcia dostarczanego prądu. Jest to bardzo ważna kwestia zarówno dla dystrybutorów jak i dla odbiorców ze względu na wrażliwość użytkowanych urządzeń. To zagadnienie nabiera coraz większego znaczenia zwłaszcza w krajach rozwiniętych o dużym nasyceniu urządzeniami energoelektronicznymi. Coraz powszechniej i liczniej stosowany w gospodarstwach domowych a także u małych odbiorców biznesowych sprzęt elektroniczny wpłynął na wzrost wrażliwości na zmiany napięcia także tej grupy odbiorców.

Przyjęta w Polsce europejska norma PN-EN 50160 wymienia główne parametry napięcia w sieciach niskiego i średniego napięcia w normalnych warunkach operacyjnych. Zgodnie z nią wskaźnikami jakości napięcia są następujące parametry:

- częstotliwość;
- poziom napięcia i jego zmienność;
- nagłe spadki napięcia;
- okresowe lub przejściowe zwyżki napięcia;
- wyższe harmoniczne napięcia;
- wahania napięcia.

Użytkownicy energii elektrycznej mają indywidualne preferencje w odniesieniu do czynników decydujących o jakości usługi dostawy energii elektrycznej. Dla jednych najbardziej istotną jest niezawodność dostaw, natomiast czynnikiem mniej ważnym jest cena energii. Jest również grupa odbiorców godząca się na planowe i nieplanowe przerwy w dostawach w zamian za obniżenie ceny energii elektrycznej. To różne podejście wynika na przykład z charakteru użytkowanych urządzeń.

Zagadnienie jakości dostarczanego prądu powinno zostać omówione po otrzymaniu od dystrybutora energii elektrycznej niezbędnych danych, o które zwrócił się Przewodniczący Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Bardzo ważnym zagadnieniem dla mieszkańców województwa zachodniopomorskiego jest dostęp do sieci teleinformatycznej umożliwiający nawet najdalej położonym odbiorca dostęp do światowej sieci informatycznej. Opracowana w czerwcu 2005 roku „Strategia budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie zachodniopomorskim na lata 2006-2015”, ani też opracowana w kwietniu 2006 roku „Analiza rozwoju usług teleinformatycznych w województwie zachodniopomorskim” z konieczności nie ujmują aktualnych danych dotyczących dostępności do sieci teleinformatycznej z terenu całego obszaru województwa. Przy ocenie jej stanu można jedynie opierać się na „Raporcie pokrycia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną zrealizowanymi w 2011 r. i planowanymi w 2012 r. inwestycjami oraz budynkami umożliwiającymi kolokację”, opracowanym przez Urząd Komunikacji Elektronicznej w lipcu 2012 roku.

Wszystkie dane w tym obszarze pochodzą z Systemu Informacji o Infrastrukturze Szerokopasmowej (SIIS), do którego informacji dostarczyły przedsiębiorstwa telekomunikacyjne, jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa użyteczności publicznej. Dane zgromadzone w systemie SIIS obejmują:

- zakończenia sieci światłowodowych;
- węzły sieci telekomunikacyjnej;
- węzły dostępowe;
- zasięg działania sieci kablowych i bezprzewodowych;
- gęstość przyłączy kablowych lub terminali bezprzewodowych w budynkach;
- występowanie przyłączy kablowych lub terminali bezprzewodowych w budynkach z lokalami mieszkalnymi;
- występowanie budynków umożliwiających kolokację;
- przebiegi sieci.

Nie obejmują jednakże danych najważniejszych dla niniejszej analizy, czyli liczby abonentów – korzystających z sieci teleinformatycznych i to z rozbiciem na gminy.

Inwentaryzacja przeprowadzona w oparciu o system SIIS według stanu na koniec 2011 roku wykazała stosunkowo niewielki postęp w pokryciu kraju infrastrukturą telekomunikacyjną. Odsetek miejscowości, w których nie występuje żaden węzeł telekomunikacyjny, zmalał średnio o 8 %, z 72% do 64%. Podobnie w przypadku węzłów dostępowych udział miejscowości bez żadnych z takich węzłów zmalał z 73% do 65%. Autorzy Raportu zauważyli, że nadal miejscowości, które nie są w zasięgu żadnego operatora, udział miejscowości poza zasięgiem wszelkich sieci nadal pozostawał na poziomie 2010 roku, przy czym nawet uwzględnienie sieci mobilnych nie zmieniło obrazu sytuacji. Nadal występują miejscowości, które stanowią „białe plamy” na mapie infrastruktury komunikacyjnej.

Mapa 3.21. Wskaźnik penetracji budynkowej siecią telekomunikacyjną (bez operatorów komórkowych) wg powiatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu UKE 2012

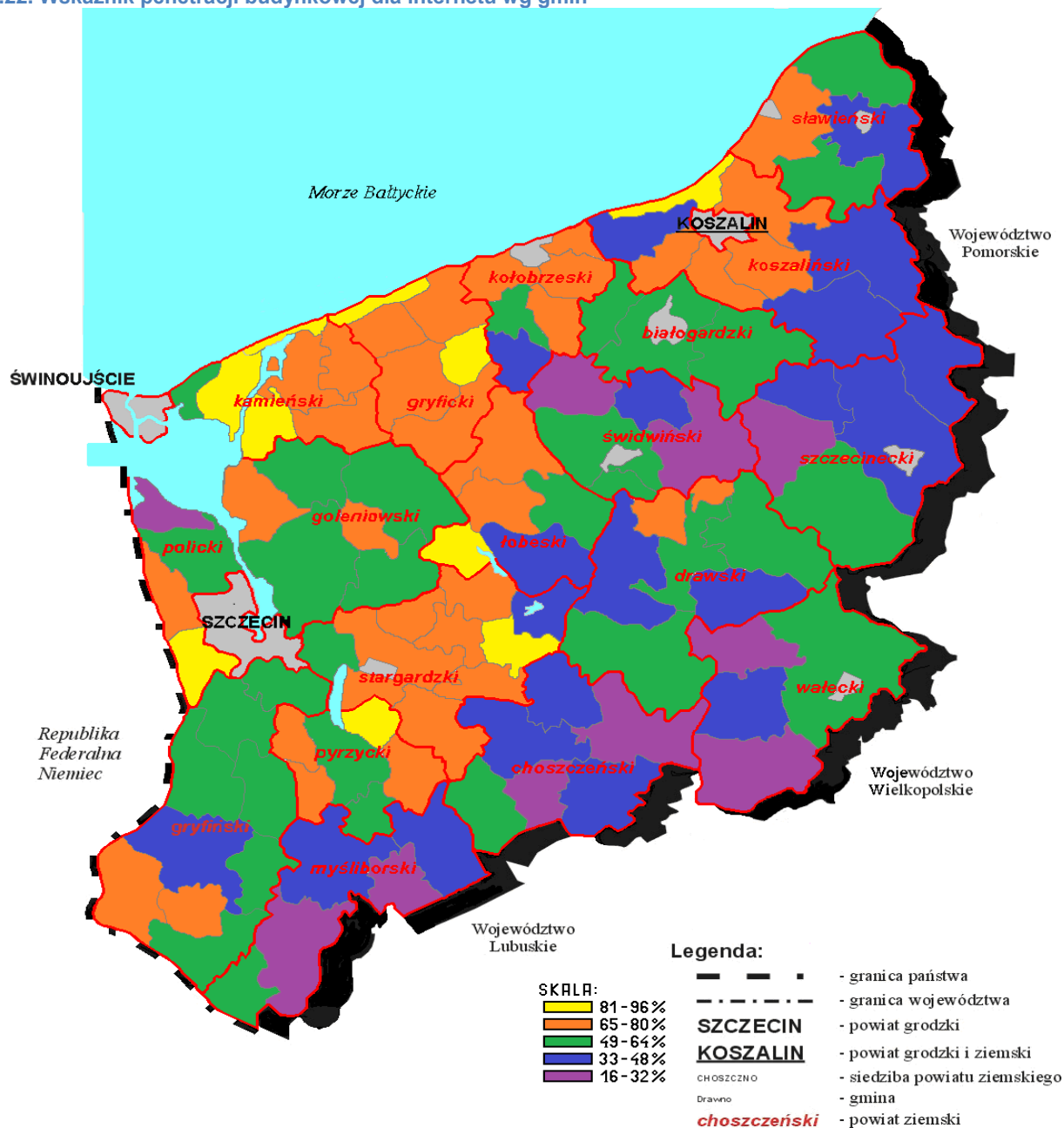
Zgodnie z Raportem, w województwie zachodniopomorskim położonych jest 3149 miejscowości, z czego w 714 (czyli 33%) zlokalizowano węzły sieci dostępowej. W pozostałych miejscowościach, czyli w 77% ich brak. Z analiz wynika również, że spośród 619.234 gospodarstw domowych znajdujących się na terenie województwa tylko 12% znajduje się w miejscowościach bez węzłów dostępowych.

Na mapce 3.22 można zauważyć obszary pozbawione dostępu do internetu, znajdujące się w południowej i środkowej części województwa. Natomiast koncentracja węzłów dostępowych występuje wokół Szczecina, Kołobrzegu i Koszalina.

W celu lepszego zobrazowania obszarów o gorszym dostępie do internetu na dwóch kolejnych mapkach przedstawiono wskaźnik nazwany penetracją budynkową (praktyczna możliwość dotarcia z

usługa dostępu do internetu – w Polsce wynosi średnio 64,2%), zarówno dla powiatów, jak i dla obszarów wiejskich gmin. Na załączonych mapkach obszary zakolorowane na żółto i beżowo posiadają ten wskaźnik powyżej średniej krajowej.

Mapa 3.22. Wskaźnik penetracji budynkowej dla internetu wg gmin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu UKE 2012

Rozdział 4. Kapitał ludzki i społeczny na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego

Kapitał społeczny uważany za jako jeden z najważniejszych czynników rozwoju społecznego. Można go traktować jako emanację woli i zdolności wspólnego działania dla osiągnięcia wspólnych celów – działania podejmowanego w oparciu o wspólne wartości i normy oraz zasadzającego się na wzajemnym zaufaniu.

Kapitał społeczny, a także zaufanie skupiające i wywołujące aktywność społeczną rzadko realizują się w pełni w społeczeństwie silnie podzielonym i zróżnicowanym. Dominującym rodzajem zaufania, jakie wytwarza się i jest kultywowane w tego rodzaju społeczeństwach jest zaufanie partykularne, którego promień oddziaływania ograniczony jest tylko do „swojej” grupy. Oznacza ono również brak zaufania lub przynajmniej niepełne zaufanie do grup obcych. W takich warunkach podejmowanie wspólnych działań, a nawet definiowanie dobra wspólnego staje się niemożliwe, a przynajmniej utrudnione.

4.1. Zróżnicowanie dochodowe

Jednym z wymiarów zróżnicowania o dużym znaczeniu jest zróżnicowanie dochodów. Autorzy do swojej dyspozycji mieli dane o dochodach osiągniętych w latach 2008-2011 przez podatników mieszkających na terenie województwa zachodniopomorskiego. Jest to dochód ogółem, ale przed opodatkowaniem. Analizowane będą dane o dochodach wykazywanych w deklaracjach PIT. Poważnym minusem takiej analizy jest to, że nie obejmuje ona dochodów z działalności gospodarczej (rozliczanych w inny sposób). Niezależnie jednak od tego, jak bardzo dochody te różniłyby się (na lepsze lub na gorsze) od dochodów uzyskiwanych z pracy poza rolnictwem i ze świadczeń społecznych (emerytury, renty), uzyskiwane są one przez stosunkowo niewielką liczbę aktywnych zawodowo w województwie. Mogą one wpływać na zróżnicowanie dochodów w całym regionie i jego poszczególnych jednostkach, ale nie jest to wpływ dominujący.

Analizowany dochód jest najbliższy (choć nie identyczny) dochodowi rozporządzalnemu definiowanemu przez Główny Urząd Statystyczny jako „suma bieżących dochodów gospodarstw domowych z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (-). Dochód rozporządzalny jest przeznaczony na wydatki oraz przyrost oszczędności”.

Tabele 4.1 i 4.2 w Aneksie IV zawierają dane o dochodach osiągniętych w trakcie roku kalendarzowego (2008 i 2011 – ostatniego, dla którego dane są dostępne) przez mieszkańców poszczególnych gmin województwa, które to gminy pogrupowano we wcześniej wyróżnione kategorie. Dodatkowo w podsumowaniu danych z każdego typu gmin podano, oprócz wielkości średnich, odsetki podatników mieszczących się w klasie dochodów najniższych i najwyższych. Te pierwsze zawierają się w przedziale dochodów rocznych do 10 000 PLN, a drugie - powyżej 80 000 PLN. Tym wielkościom towarzyszy wyliczenie średniej dochodów przypadających w udziale podatnikom każdej z tych grup.

Zdecydowanie najwyższe dochody osiągają mieszkańcy **gmin aglomeracyjnych** – znacząco różnią się oni pod tym względem od mieszkańców pozostałych gmin. We wszystkich gminach dochody osiągnięte w 2011 roku były wyższe niż w 2008 roku. Zmieniły się także wielkości charakteryzujące zbiorowości podatników sytuujących się w najniższych i najwyższych kategoriach dochodowych. Odsetek podatników osiągających najwyższe dochody wzrósł, odsetek oznaczający podatników osiągających najniższe dochody spadł. Wyjątkiem były gminy na wybrzeżu, gdzie zbiorowość „najbogatszych” relatywnie uległa zmniejszeniu. Dysproporcje między poziomami dochodów (różnice między dochodami najwyższymi i najniższymi) pozostały jednak bez większych zmian. Poniższe tabele obrazują dokonujące się zmiany w dochodach ludności. Dane przedstawiono tylko w podziale na gminy według wcześniej przyjętych typów.

Tabela 4.3. Dochody mieszkańców wg rodzajów gmin w 2008 r.

Gminy	Suma dochodów	Średnia	Odsetek osób	
			o dochodach do 10 tys. zł. rocznie	o dochodach pow. 80 tys. zł. rocznie
Aglomeracyjne	1 146 663 246,89	325 96,96	29,89 5 433,79	4,90 197 877,50
Miejsko-wiejskie	4 452 455 621,96	23 821,39	32,11 5 533,28	2,46 173 229,2
Nadmorskie	1 061 421 640,48	22 772,89	30,53 5 641,57	2,53 232 340,70
Wiejsko-miejskie	2 411 976 485,27	18422,42	38,73 5 680,69	1,29 182 564,7
Wiejskie	1 752 486 359,83	17084,26	42,42 5 751,56	1,01 179 391,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Tabela 4.4. Dochody mieszkańców wg rodzajów gmin w 2011 r.

Gminy	Suma dochodów	Średnia	Odsetek osób	
			o dochodach do 10 tys. zł. rocznie	o dochodach pow. 80 tys. zł. rocznie
Aglomeracyjne	491 148 437,73	39 138,70	22,56 5 001,40	8,74 195 696,92
Miejsko-wiejskie	4 131 350 490,76	27 750,04	23,04 5 196,11	3,93 154 722,36
Nadmorskie	1 215 511 368,67	26 028,64	15,64 5 331,99	1,89 192 153,36
Wiejsko-miejskie	3 249 191 232,66	22 145,07	22,56 5410,23	1,71 159 585,96
Wiejskie	2 040 027 863,53	20 694,98	30,98 5 358,41	1,80 157 344,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Średnia dochodów podatników zamieszkujących na terenach gmin wiejskich była najniższa w roku 2008 i w roku 2011; była niemal dwukrotnie niższa niż na terenie gmin aglomeracyjnych. Te ostatnie jednak stanowią swoisty „komin” dochodowy. Bardziej użyteczne jest porównanie dochodów podatników z terenów gmin wiejskich z dochodami podatników z pozostałych gmin.

bajer

Tabela 4.5. Średnie dochody podatników z poszczególnych typów gmin

Region	Średnia dochodów		Wzrost (2008=100)	Odsetek o dochodach do 10 tys. zł. rocznie			Odsetek o dochodach pow. 80 tys. rocznie		
	2008	2011		2008	2011	2008 =100	2008	2011	2008 =100
Aglomeracyjne	32 596,96	39 138,70	120,1	29,9	22,6	-7,3	4,9	8,7	+3,8
Miejsko-wiejskie	23 821,39	27 750,04	116,5	32,1	23,0	-9,1	2,5	3,9	+1,4
Nadmorskie	22 772,89	26 028,64	114,3	30,5	15,6	-14,9	2,5	1,9	-0,6
Wiejsko-miejskie	18 422,42	22 145,07	120,2	38,7	22,6	-16,1	1,3	1,7	+0,4
Wiejskie	17 084,26	20 694,98	121,3	42,4	31,0	-11,4	1,0	1,8	+0,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Szczecinie

Średnia dochodów na terenach gmin wiejskich nadal pozostaje najniższa, ale to ona odnotowała w okresie lat 2008-2011 najwyższą dynamikę wzrostu. Nie oznacza to jednak powszechnego wzrostu dobrobytu, a raczej dowodzić może pogłębiającego się zróżnicowania. Odsetek osób osiągających dochody najniższe spadł, jednak nie w takiej samej wysokości, w jakiej spadł na terenach pozostałych gmin. Odsetek osób z dochodami najwyższymi wzrósł natomiast w stopniu większym niż na terenie gmin miejsko-wiejskich i na wybrzeżu (tam odsetek ten spadł).

Generalna tendencja w województwie jest zahamowanie wzrostu dochodów z najwyższych przedziałów skali podatkowej. W rezultacie rozpiętości między dochodami najniższymi i najwyższymi zmniejszyły się, nadal jednak są bardzo znaczne. W przypadku gmin wiejskich w 2008 roku średnia dochodów w przedziale najniższym była 36 razy mniejsza niż średnia dochodów w przedziale najwyższym. W 2011 roku średnie dochody najniższe były 31 razy niższe niż te z najwyższej klasy podatkowej. W roku 2008 dochody roczne nieprzekraczające sumy 10 tysięcy złotych były udziałem od 30% (gminy aglomeracyjne) do 40% (gminy wiejskie) podatników. W roku 2011 odsetki te spadły do poziomu 20-30% (w tych samych gminach). W przeliczeniu na wartości miesięczne dochody najniższe wynosiły 833 zł. To kwota dalece niewystarczająca na zaspokojenie nawet podstawowych potrzeb podatnika (i jego rodziny).

4.2. Poziomy ubóstwa

Ustawowym obowiązkiem wspólnot terytorialnych (gmin i powiatów) jest świadczenie wsparcia osobom, które z różnych powodów nie są w stanie samodzielnie zadbać o zaspokojenie swoich podstawowych potrzeb. Gminne ośrodki pomocy społecznej świadczą pomoc pieniężną lub rzeczową, stałą lub sporadyczną (jednorazową albo incydentalną). W każdym z tych przypadków oznacza to, że dane osoby (i rodziny) są chwilowo przynajmniej niesamodzielne i muszą uciekać się do alimentacji społecznej. Wskaźnik ubóstwa przedstawiony w Tabeli 4.6 w Aneksie IV prezentuje odsetki osób, które w danym roku w taki czy inny sposób co najmniej raz korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez wspólnoty terytorialne (gminy). Liczby korzystających zostały odniesione do całkowitej liczby mieszkańców danej gminy. Gminy zostały zebrane w układzie przynależności powiatowej w celu ukazania kontekstu przestrzennego zjawiska ubóstwa. Gminy wiejskie zaznaczono kolorem żółtym.

Odsetki osób stale lub czasowo uzależnionych od pomocy społecznej są w istocie większe na terenach gminach wiejskich – różnice nie są jednak zbyt znaczące, zwłaszcza jeśli porówna się te wskaźniki z tymi charakteryzującymi gminy miejsko-wiejskie. Poziomy ubóstwa nie są zbyt związane z typami gmin, a co za tym idzie z ewentualnymi typami społeczności. Fakty powszechnego ubóstwa związane są z kilkoma gminami – np. z Kozielicami, Brzeźnem, Świdwinem, ale także Cedynią czy Mieszkowicami (pierwsze to gminy wiejskie, następne to gminy miejsko-wiejskie). Zwraca także uwagę znaczne zróżnicowanie wielkości zbiorowości korzystających z pomocy społecznej. Oznaczać to może także, że pomoc społeczna jest przedmiotem aktywnej działalności ze strony władz samorządowych.

Wskaźnik ubóstwa połączony ze wskaźnikiem bezrobocia oraz wskaźnikiem ukazującym odsetek osób mieszczących się w najniższym przedziale dochodowym (do 10 tysięcy złotych rocznie) zestawione razem tworzą wskaźnik pauperyzacji. Jest on obliczany zgodnie z metodologią przyjętą przez UNDP przy konstruowaniu wskaźnika HDI (Human Development Index). Wartości czynników składowych (wyżej wskazanych) oblicza się według następującego wzoru:

$$W(u, b, d) = \frac{x - \text{Min}}{\text{Max} - \text{Min}},$$

gdzie x oznacza wielkość charakterystyczną dla konkretnej gminy, a Max i Min wielkości maksymalne i minimalne dla całego zbioru gmin. Wskaźnik ogólny obliczany jest według wzoru:

$$Wp = \frac{Wu + Wb + Wd}{3}$$

gdzie:

Wu - wskaźnik ubóstwa,

Wb - wskaźnik bezrobocia,

Wd - wskaźnik dochodów.

Wartość wskaźnika mieści się w przedziale 0:+1. Im mniejsza wartość tego wskaźnika, tym mniejsze są problemy związane z pauperyzacją. Wskazuje on miejsca poszczególnych gmin w ich uporządkowanym szeregu oraz dystans pomiędzy nimi. W poniższym zestawieniu gminy uszeregowano według rosnącej wartości wskaźnika. Gminy wiejskie zaznaczona żółtym kolorem.

Tabela 4.7. Wskaźnik pauperyzacji wg gmin w latach 2008-2011

LP	Gmina	Wskaźnik pauperyzacji				
		Średnia	2008	2009	2010	2011
1	Dobra (Szczecińska)	0,001	-0,000	0,000	-0,000	0,004
2	Kołbaskowo	0,099	0,075	0,099	0,118	0,102
3	Gryfino	0,120	0,115	0,122	0,135	0,111
4	Police	0,166	0,139	0,166	0,184	0,175
5	Goleniów	0,179	0,190	0,199	0,179	0,147
6	Kołobrzeg(G)	0,191	0,217	0,190	0,186	0,172
7	Kobyłanka	0,209	0,238	0,223	0,194	0,180
8	Stare Czarnowo	0,245	0,237	0,242	0,262	0,238
9	Barlinek	0,248	0,242	0,243	0,258	0,248
10	Manowo	0,268	0,279	0,262	0,271	0,260
11	Mielno	0,290	0,266	0,281	0,296	0,319

LP	Gmina	Wskaźnik pauperyzacji				
		Średnia	2008	2009	2010	2011
12	Dębno	0,323	0,326	0,332	0,327	0,306
13	Choszczno	0,323	0,310	0,348	0,312	0,322
14	Międzyzdroje	0,324	0,333	0,314	0,325	0,324
15	Biesiekierz	0,325	0,342	0,320	0,334	0,305
16	Myślibórz	0,337	0,332	0,350	0,340	0,327
17	Gościno	0,338	0,386	0,319	0,338	0,308
18	Siemyśl	0,339	0,407	0,355	0,330	0,264
19	Dziwnów	0,340	0,381	0,348	0,332	0,297
20	Rewal	0,341	0,392	0,300	0,325	0,346
21	Nowogard	0,345	0,338	0,342	0,365	0,336
22	Dygowo	0,347	0,362	0,371	0,332	0,322
23	Pyrzyce	0,364	0,343	0,386	0,370	0,356
24	Kamień Pom.	0,365	0,365	0,365	0,385	0,344
25	Trzebiatów	0,365	0,373	0,346	0,368	0,374
26	Mirosławiec	0,368	0,385	0,377	0,353	0,356
27	Chociwel	0,369	0,354	0,431	0,313	0,377
28	Stepnica	0,375	0,360	0,400	0,411	0,329
29	Nowe Warpno	0,378	0,426	0,349	0,381	0,357
30	Nowogródek Pomorski	0,378	0,351	0,365	0,393	0,406
31	Będzino	0,380	0,344	0,373	0,390	0,414
32	Sianów	0,382	0,380	0,379	0,382	0,389
33	Ustronie Morskie	0,384	0,447	0,401	0,367	0,321
34	Świeszyno	0,388	0,380	0,405	0,394	0,372
35	Gryfice	0,390	0,381	0,380	0,397	0,400
36	Chojna	0,402	0,363	0,407	0,434	0,404
37	Golczewo	0,419	0,415	0,396	0,438	0,428
38	Łobez	0,428	0,399	0,444	0,436	0,435
39	Boleszkowice	0,436	0,447	0,413	0,470	0,413
40	Stargard Szczeciński(G)	0,439	0,447	0,462	0,446	0,401
41	Przybiernów	0,440	0,451	0,432	0,453	0,422
42	Maszewo	0,443	0,451	0,481	0,452	0,389
43	Pełczyce	0,449	0,412	0,480	0,454	0,448

LP	Gmina	Wskaźnik pauperyzacji				
		Średnia	2008	2009	2010	2011
44	Drawsko Pom.	0,449	0,449	0,447	0,473	0,429
45	Bielice	0,453	0,414	0,463	0,461	0,475
46	Osina	0,462	0,464	0,476	0,482	0,425
47	Sławno(G)	0,467	0,425	0,450	0,497	0,495
48	Wolin	0,467	0,466	0,462	0,482	0,459
49	Malechowo	0,473	0,487	0,467	0,473	0,467
50	Połczyn Zdrój	0,476	0,476	0,479	0,465	0,483
51	Banie	0,477	0,523	0,459	0,482	0,444
52	Widuchowa	0,477	0,442	0,499	0,498	0,469
53	Postomino	0,479	0,445	0,476	0,456	0,537
54	Tuczno	0,485	0,474	0,504	0,476	0,485
55	Borne Sulinowo	0,499	0,500	0,522	0,492	0,481
56	Moryń	0,506	0,502	0,514	0,520	0,488
57	Lipiany	0,508	0,474	0,504	0,530	0,523
58	Bobolice	0,508	0,478	0,511	0,540	0,502
59	Marianowo	0,509	0,469	0,523	0,542	0,500
60	Resko	0,514	0,488	0,560	0,507	0,499
61	Złoceniec	0,517	0,471	0,535	0,549	0,515
62	Drawno	0,518	0,478	0,559	0,530	0,507
63	Czaplinek	0,527	0,549	0,591	0,502	0,468
64	Dolice	0,530	0,493	0,559	0,564	0,504
65	Wałcz(G)	0,532	0,573	0,539	0,516	0,500
66	Węgorzyno	0,536	0,506	0,560	0,523	0,553
67	Ińsko	0,543	0,476	0,576	0,579	0,541
68	Dobrzany	0,547	0,500	0,549	0,567	0,574
69	Płoty	0,553	0,606	0,550	0,528	0,527
70	Trzcińsko Zdrój	0,557	0,588	0,559	0,561	0,520
71	Człopa	0,558	0,600	0,576	0,542	0,514
72	Suchań	0,569	0,525	0,553	0,603	0,596
73	Wierzchowo	0,570	0,610	0,655	0,514	0,503
74	Mieszkowice	0,575	0,668	0,478	0,485	0,669

LP	Gmina	Wskaźnik pauperyzacji				
		Średnia	2008	2009	2010	2011
75	Rymań	0,583	0,523	0,576	0,620	0,614
76	Dobra Nowogardzka	0,586	0,543	0,576	0,606	0,618
77	Warnice	0,587	0,520	0,641	0,602	0,584
78	Krzęcin	0,588	0,570	0,633	0,589	0,561
79	Karlino	0,593	0,605	0,588	0,631	0,548
80	Stara Dąbrowa	0,597	0,554	0,607	0,600	0,629
81	Polanów	0,622	0,600	0,629	0,646	0,613
82	Bierzwnik	0,631	0,629	0,674	0,629	0,591
83	Recz	0,642	0,622	0,678	0,659	0,610
84	Darłowo(G)	0,644	0,601	0,620	0,718	0,637
85	Sławoborze	0,656	0,723	0,639	0,662	0,601
86	Kalisz Pom.	0,660	0,720	0,693	0,582	0,644
87	Przelewice	0,664	0,607	0,710	0,698	0,641
88	Świerzno	0,669	0,726	0,630	0,693	0,627
89	Karnice	0,675	0,695	0,662	0,694	0,648
90	Szczecinek(G)	0,700	0,690	0,686	0,699	0,726
91	Biały Bór	0,720	0,756	0,741	0,696	0,686
92	Rąbino	0,723	0,737	0,724	0,732	0,697
93	Tychowo	0,726	0,765	0,769	0,729	0,642
94	Cedynia	0,729	0,783	0,750	0,808	0,576
95	Świdwin(G)	0,759	0,795	0,757	0,759	0,725
96	Radowo Małe	0,760	0,825	0,869	0,676	0,672
97	Brojce	0,766	0,791	0,790	0,763	0,722
98	Ostrowice	0,773	0,740	0,775	0,776	0,802
99	Grzmiąca	0,773	0,799	0,772	0,773	0,749
100	Barwice	0,808	0,851	0,800	0,793	0,788
101	Kozielice	0,823	0,771	0,868	0,863	0,790
102	Białogard(G)	0,830	0,862	0,738	0,809	0,911
103	Brzeżno	0,884	0,886	0,900	0,939	0,810

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, Izby Skarbowej w Szczecinie, Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Do pewnego stopnia wskaźnik pauperyzacji można traktować także jako świadectwo alienacji społeczno-ekonomicznej. Brak pracy, niskie albo zgoła żadne dochody, konieczność uciekania się do pomocy z zewnątrz to czynniki silnie odcinające od społeczności i jego życia społecznego.

Gminami o najniższych poziomach pauperyzacji (i alienacji) w porównaniu z innymi, są gminy aglomeracyjne, w dalszej zaś kolejności - gminy zaliczone tutaj do typu centrów powiatowych i miejskich. Sytuacja w gminach wiejskich jest o wiele gorsza. Na 39 gmin tego typu 26 znajduje się w drugiej połowie szeregu zbudowanego w porządku rosnącego wskaźnika. Poza gmina Barwice (miejsko-wiejską) wszystkie ostatnie miejsca (ze wskaźnikiem przekraczającym 0,750) zajęte są przez gminy wiejskie.

Uzupełnieniem danych mówiących o poziomie alienacji mogą być dane o poziomie dezaktywizacji zawodowej z takich przyczyn, jak emerytury i renty. Nie są to przyczyny równoważne wykluczeniu na przykład z uwagi na bezrobocie i trzeba te zjawiska ściśle odgraniczać. Z reguły jednak emerytury i renty są świadczeniami niższymi niż wynagrodzenia możliwe do uzyskania z zatrudnienia. Dodatkowo wiążą się z utrudnieniami niesionymi przez starszy wiek czy jakieś postaci i stopnie niepełnosprawności. W każdym też (lub prawie każdym) przypadku oznacza to nieobecność na rynku pracy. Liczby obrazujące wielkości zbiorowości świadczeniobiorców przedstawione są w Tabeli 4.8 w Aneksie IV. Uzupełniono je obliczeniem wskaźnika, który prezentuje stosunek ilościowy zbiorowości świadczeniobiorców do zbiorowości osób w wieku produkcyjnym.

Gminy wiejskie ustępują pod względem tego wskaźnika tylko gminom aglomeracyjnym. Generalnie jednak jego wartości są stosunkowo jednolite. Niezależnie od tego, jaka dziedzina gospodarowania dominuje na jakimkolwiek obszarze, mamy do czynienia z prawie jednakowymi proporcjami między zbiorowościami osób czynnych i biernych zawodowo.

Wartość danych dotyczących zbiorowości świadczeniobiorców jest jednak mocno ograniczona tym, że dotyczą one tylko ubezpieczonych w ZUS i nie odnoszą się do rent i emerytur wypłacanych w systemie KRUS. Niestety, KRUS w województwie zachodniopomorskim nie podaje liczby wypłacanych emerytur i rent wg powiatów lub gmin. Dostępne są tylko dane dotyczące łącznej dla całego województwa liczby świadczeniobiorców, która według stanu z dnia 31.03.2013 roku wynosiła odpowiednio 22 016 emerytur oraz 6342 renty. Można założyć, że znaczna część z tych świadczeń wypłacana była na terenach gmin wiejskich, ale równie wiele może być wypłacane na terenie gmin miejsko-wiejskich, oraz aglomeracyjnych i tych na wybrzeżu, które także są gminami w dużej części wiejskimi.

4.3. Wskaźnik Rozwoju Wspólnot Terytorialnych

Pewną ogólną miarą sytuacji całych wspólnot terytorialnych (nie tylko osób zamieszkujących na ich terenie) może być Wskaźnik Rozwoju Wspólnot Terytorialnych. Został on zbudowany ponownie w oparciu o metodologię tworzenia HDI, aczkolwiek z wprowadzeniem zmian. Oprócz wskaźników świadczących o rozwoju – stymulantów – wprowadzono do równania również wskaźniki mówiące o zjawiskach rozwój obciążających – destymulanty. Pierwszymi będą dochody własne gmin oraz ich wydatki inwestycyjne. Drugimi będą poziomy bezrobocia i ubóstwa.

Wskaźniki cząstkowe – stymulanty – są obliczone według wzoru:

$$Wd, Wi = \frac{x - Min}{Max - Min},$$

a destymulanty według wzoru:

$$Wb, Wu = \frac{Min - x}{Max - Min}$$

Wskaźnik ogólny obliczony został według wzoru:

$$WRWT = \frac{Wd + Wi + Wb + Wu}{4}$$

Wskaźnik ten przyjmuje wartości od -2;+2.

Tabela 4.9. Wskaźnik Rozwoju Wspólnot Terytorialnych wg gmin 2008-2012

Gmina		WRWT					
		Średnia	2008	2009	2010	2011	2012
1	Dobra(Szczecińska)	1,576	1,627	1,420	1,594	1,473	1,769
2	Kołobrzeg(G)	1,273	1,590	1,226	1,230	1,017	1,304
3	Rewal	1,161	1,365	1,553	1,310	0,664	0,912
4	Stepnica	0,972	0,680	0,131	1,250	1,312	1,489
5	Kołbaskowo	0,952	1,054	0,773	0,766	1,017	1,149
6	Międzyzdroje	0,952	1,073	1,000	1,058	0,759	0,869
7	Mielno	0,927	1,201	1,050	0,836	0,834	0,713
8	Gryfino	0,910	0,782	1,068	0,783	0,877	1,041
9	Kobylanka	0,900	0,830	0,873	0,850	0,806	1,144
10	Nowe Warpno	0,854	0,340	0,569	1,156	1,133	1,070
11	Ustronie Morskie	0,795	0,583	0,511	1,050	1,045	0,788
12	Goleniów	0,748	1,012	0,562	0,771	0,692	0,705
13	Police	0,747	0,876	0,598	0,684	0,630	0,948
14	Dziwnów	0,681	0,613	0,394	0,895	0,717	0,786
15	Dębno	0,668	0,885	0,678	0,539	0,658	0,581
16	Stare Czarnowo	0,654	0,975	0,621	0,595	0,706	0,371
17	Barlinek	0,467	0,504	0,487	0,468	0,442	0,436
18	Kamień Pom.	0,448	0,339	0,613	0,273	0,527	0,490
19	Manowo	0,430	0,432	0,297	0,381	0,552	0,487
20	Gościno	0,408	-0,057	0,477	0,334	0,379	0,907
21	Dygowo	0,273	0,165	0,166	0,192	0,301	0,543
22	Trzebiatów	0,265	0,160	0,276	0,389	0,454	0,045
23	Będzino	0,239	0,472	0,352	0,220	0,056	0,096
24	Miroslawiec	0,220	0,452	0,333	0,216	-0,022	0,124
25	Drawsko Pom.	0,218	0,241	0,148	0,136	0,143	0,423
26	Biesiekierz	0,210	0,146	0,205	0,234	0,112	0,356
27	Choszczno	0,208	0,475	0,105	0,202	0,111	0,145
28	Świeszyno	0,203	0,209	0,114	0,009	0,219	0,465
29	Nowogródek Pom.	0,200	0,202	0,078	0,169	0,152	0,397

30	Myślibórz	0,177	0,280	0,090	0,196	0,152	0,165
31	Siemyśl	0,177	0,170	-0,189	0,056	0,290	0,557
32	Postomino	0,126	0,397	0,163	0,104	-0,162	0,129
33	Pyrzyce	0,117	0,445	0,052	0,062	-0,085	0,109
34	Łobez	0,110	0,532	0,016	-0,032	-0,125	0,158
35	Nowogard	0,088	0,147	0,099	-0,032	0,085	0,142
36	Sianów	0,080	0,185	-0,019	0,204	0,171	-0,141
37	Chojna	0,062	0,051	-0,117	0,004	-0,056	0,430
38	Wolin	0,059	0,058	-0,074	0,046	-0,012	0,276
39	Gryfice	0,058	0,227	0,103	0,099	-0,070	-0,068
40	Stargard Szcz.(G)	0,021	0,009	-0,179	0,002	0,195	0,077
41	Boleszkowice	0,004	-0,095	0,107	-0,082	0,054	0,039
42	Bielice	-0,029	0,263	-0,030	-0,211	-0,207	0,041
43	Osina	-0,057	-0,291	-0,469	0,256	0,061	0,156
44	Czaplinek	-0,060	-0,088	-0,341	-0,093	-0,020	0,244
45	Widuchowa	-0,068	0,012	-0,252	-0,157	0,137	-0,078
46	Banie	-0,077	-0,168	-0,124	-0,092	-0,071	0,068
47	Człopa	-0,082	-0,400	-0,212	0,228	0,058	-0,081
48	Kalisz Pom.	-0,113	-0,452	-0,309	0,191	-0,158	0,164
49	Chociwel	-0,115	-0,068	-0,291	0,147	-0,143	-0,219
50	Przybiernów	-0,115	0,044	-0,167	-0,129	-0,281	-0,042
51	Moryń	-0,116	-0,044	-0,146	-0,234	0,016	-0,171
52	Pełczyce	-0,117	0,089	0,043	0,064	-0,274	-0,505
53	Złocieniec	-0,124	-0,022	-0,304	-0,364	-0,219	0,287
54	Maszewo	-0,128	-0,226	-0,258	-0,336	0,067	0,110
55	Karlino	-0,129	-0,235	-0,414	-0,331	-0,182	0,519
56	Rymań	-0,131	-0,130	-0,547	-0,072	-0,223	0,317
57	Darłowo(G)	-0,132	0,013	-0,202	-0,428	-0,009	-0,033
58	Tuczno	-0,135	0,247	-0,256	-0,321	-0,245	-0,101
59	Golczewo	-0,143	-0,035	-0,189	-0,230	0,095	-0,353
60	Połczyn Zdrój	-0,174	-0,112	-0,190	-0,173	-0,339	-0,055
61	Wałcz(G)	-0,202	-0,365	-0,220	-0,042	-0,287	-0,095
62	Trzcińsko Zdrój	-0,208	-0,325	-0,388	-0,217	-0,185	0,074
63	Resko	-0,212	-0,053	-0,462	-0,099	-0,186	-0,259
64	Wierzchowo	-0,220	-0,119	-0,844	0,211	-0,292	-0,057
65	Suchań	-0,233	-0,082	-0,415	-0,230	-0,341	-0,099
66	Węgorzyno	-0,235	-0,010	-0,378	-0,120	-0,380	-0,289
67	Ostrowice	-0,269	-0,775	-0,975	-0,239	0,146	0,495

68	Bobolice	-0,271	-0,103	-0,158	-0,372	-0,406	-0,315
69	Malechowo	-0,285	-0,320	-0,206	-0,203	-0,429	-0,265
70	Lipiany	-0,288	-0,238	-0,290	-0,324	-0,233	-0,353
71	Ińsko	-0,304	0,036	-0,451	-0,461	-0,409	-0,236
72	Sławno(G)	-0,341	-0,235	-0,250	-0,360	-0,482	-0,379
73	Mieszkowice	-0,359	-0,573	-0,129	-0,264	-0,805	-0,027
74	Dobrzany	-0,376	-0,328	-0,362	-0,428	-0,469	-0,296
75	Stara Dąbrowa	-0,388	-0,186	-0,711	0,061	-0,687	-0,417
76	Drawno	-0,403	-0,162	-0,516	-0,548	-0,449	-0,340
77	Borne Sulinowo	-0,424	-0,412	-0,466	-0,474	-0,507	-0,258
78	Dolice	-0,432	-0,421	-0,596	-0,512	-0,399	-0,231
79	Biały Bór	-0,438	-0,467	-0,486	-0,395	-0,488	-0,354
80	Krzęcin	-0,440	-0,384	-0,849	-0,619	-0,154	-0,196
81	Marianowo	-0,461	-0,333	-0,490	-0,652	-0,389	-0,441
82	Płoty	-0,461	-0,640	-0,487	-0,345	-0,614	-0,221
83	Bierzwnik	-0,518	-0,208	-0,557	-0,699	-0,559	-0,568
84	Recz	-0,520	-0,460	-0,566	-0,432	-0,465	-0,673
85	Warnice	-0,529	-0,388	-0,825	-0,648	-0,570	-0,213
86	Dobra Nowogardzka	-0,539	-0,394	-0,627	-0,505	-0,687	-0,484
87	Polanów	-0,542	-0,453	-0,638	-0,677	-0,489	-0,451
88	Przelewice	-0,574	-0,330	-0,798	-0,674	-0,688	-0,381
89	Karnice	-0,590	-0,508	-0,561	-0,626	-0,718	-0,536
90	Cedynia	-0,602	-0,903	-0,725	-0,855	-0,155	-0,372
91	Sławoborze	-0,662	-0,380	-0,817	-0,635	-0,755	-0,722
92	Świerzno	-0,668	-0,622	-0,540	-0,980	-0,929	-0,270
93	Radowo Małe	-0,793	-0,929	-1,334	-0,736	-0,468	-0,497
94	Tychowo	-0,821	-0,986	-0,916	-0,997	-0,718	-0,487
95	Szczecinek(G)	-0,855	-0,738	-0,963	-0,861	-0,913	-0,801
96	Rąbino	-0,968	-1,009	-1,059	-1,017	-0,978	-0,777
97	Świdwin(G)	-1,041	-1,344	-1,273	-1,116	-0,967	-0,503
98	Białogard(G)	-1,044	-0,856	-0,887	-1,282	-1,566	-0,631
99	Kozielice	-1,046	-0,890	-0,960	-1,325	-0,882	-1,176
100	Grzmiąca	-1,056	-1,064	-0,927	-1,208	-1,213	-0,871
101	Brojce	-1,108	-1,075	-1,355	-1,074	-1,220	-0,816
102	Barwice	-1,160	-1,301	-1,174	-1,131	-1,281	-0,914
103	Brzeżno	-1,293	-1,625	-1,651	-1,683	-1,026	-0,482

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, Izby Skarbowej w Szczecinie, Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Większość gmin wiejskich sytuuje się w drugiej połowie rankingu gmin klasyfikowanych wg malejącej wartości wskaźnika. W znacznym stopniu jest to odzwierciedleniem miejsc zajmowanych przez gminy w szeregu pauperyzacji. Odzwierciedlenie to nie jest jednak wierne. Wpływ na to mają wysiłki podejmowane przez wiele wspólnot w celu zwiększania źródeł swoich dochodów oraz prowadzenia inwestycji poprawiających jakość życia mieszkańców. W przedsięwzięciach tych gminy wiejskie nie odstają daleko od innych gmin, nawet jeśli środki finansowe stojące do ich dyspozycji nie są równie znaczące. Zwracają jednak uwagę odległe miejsca zajmowane przez takie gminy wiejskie jak Szczecinek, Wałcz, Białogard, Świdwin (niedaleko jest także Sławno). Otaczają one miasta co najmniej średniej wielkości, które jednak nie są żadnym wsparciem dla pobliskich terenów i społeczności, a być może nawet stanowią swoiste „obciążenie”, drenując np. zasoby ludzkie). Wzór przestrzenny WRWT jest dość wyraźny i obszar niskich wskaźników obejmuje nie tylko wymienione wyżej gminy, ale cały centralny i wschodni obszar województwa.

4.4. Kapitał ludzki i edukacja

Edukacja na poziomie podstawowym oraz gimnazjalnym jest jednym z zadań samorządu terytorialnego na szczeblu gminy. Placówki szkolne na poziomie podstawowym oraz gimnazjalnym, tzn. te, za które odpowiedzialność biorą samorzady gminne, przedstawione są w Tabeli 4.10 w Aneksie IV. Adekwatność sieci szkół w stosunku do rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnych (gminnych) nie poddaje się łatwej ocenie. Szkoły są prowadzone przez samorzady, ale z reguły nie były przezeń zakładane. Samorzady przejęły je jako jedno z zadań własnych. Nierzadkie są działania zmierzające do likwidacji szkół z uwagi na poważne obciążenia budżetu gminnego.

Ponoszenie odpowiedzialności za szkołę oznacza dbałość nie tylko o materialne zabezpieczenie potrzeb systemu edukacyjnego, ale także o jakość kształcenia. Swój końcowy wyraz sukces pedagogiczny szkół można śledzić poprzez wyniki sprawdzianów przeprowadzanych w szkołach podstawowych oraz egzaminów przeprowadzanych w gimnazjach.

Sprawdziany i egzaminy oparte są na materiałach tworzonych poza szkołą. Materiały te (arkusze egzaminacyjne itd.) są jednakowe dla wszystkich szkół i ich uczniów. Również wyniki sprawdzianów i egzaminów zatwierdzone są przez ośrodki zupełnie zewnętrzne. Wszystko to zapewnia pełną porównywalność osiągniętych rezultatów oraz zestawianie ich w szeregach czasowych dla ukazania jakości kształcenia niezależnie od incydentalnych zmian, jakie zachodzić mogą w każdej aktywnej zbiorowości. Wyniki egzaminów zależne są oczywiście w największej mierze od starań samych uczniów. Nie wszystko jest jednak zależne tylko od ich talentów i solenności w nauce. Są oni przygotowywani przez system edukacyjny. Wyniki osiągnięte przez uczniów, zwłaszcza jeśli pod uwagę bierze się wyniki osiągnięte w kilku następujących po sobie latach, są zatem także wynikami szkół.

Arkusze z wynikami sprawdzianów w szkołach podstawowych charakteryzującymi całe gminy, niezależnie od tego, ile na ich terenie funkcjonuje szkół podstawowych przygotowywane są i publikowane przez Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Dostępne są już dane z 2013 roku, a dodatkowo w dalszych analizach uwzględniono dane z lat 2010, 2011 i 2012. Zostały one wykorzystane do stworzenia wskaźnika wyników sprawdzianu w szkołach podstawowych zgodnie z metodologią wykorzystaną do zbudowania wskaźnika pauperyzacji czy rozwoju wspólnot terytorialnych. Wskaźnikami cząstkowymi były wyniki osiągnięte w kolejnych latach 2010-2013, a wskaźnik ogólny jest ich sumą podzieloną przez cztery (przez liczbę lat). W Tabeli 4.11 w Aneksie IV podano wielkość tego wskaźnika w odniesieniu do każdej gminy w województwie.

Wyniki sprawdzianu w szkołach podstawowych najlepiej wypadają w szkołach uczących dzieci w gminach aglomeracyjnych, będących centrami powiatowymi i miejskimi, położonych na wybrzeżu. Szkoły podstawowe w gminach wiejskich, a także ich uczniowie odstają pod względem uzyskiwanych wyników od uczniów z pozostałych rodzajów gmin. Nie oznacza to, że wszystkie szkoły wiejskie są gorsze od szkół w miasteczkach i miastach. Szkoły w Nowym Warpnie i w Starym Czarnowie (obie gminy są typu aglomeracyjnego) osiągają również gorsze rezultaty niż na przykład w sąsiednich gminach Dobra Szczecińska i Kołbaskowo, podobnie zresztą jak o wiele gorsze niż w najlepszej pod względem wyników sprawdzianu gminie wiejskiej – gminie Warnice.

Wyniki egzaminów gimnazjalnych poddano podobnej procedurze. Nie były jednak jeszcze dostępne wyniki z egzaminu w 2013 roku, dlatego pod uwagę wzięto te z lat 2010, 2011 i 2012. Do obliczenia wskaźników rocznych będących następnie podstawą do obliczenia wskaźnika ogólnego wykorzystano wyniki z egzaminu z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego (a w kilku gminach, w których uczniowie nie przystąpili do egzaminu z tego języka, wykorzystano wyniki egzaminu z języka niemieckiego). Były to egzaminy, do których przystąpili wszyscy uczniowie. Dodatkowo można je uznać za kanon kompetencji społecznych, które powinien opanować każdy uczeń. Wskaźnik wyników egzaminu gimnazjalnego dla okresu lat 2010-2012 zawarte są w Tabeli 4.12 w Aneksie IV.

Wyniki te tworzą zupełnie inny obraz niż wyniki sprawdzianów w szkołach podstawowych. Różnica polega przede wszystkim na o wiele lepszej sytuacji gmin wiejskich. Ulokowane tam gimnazja i ich uczniowie nader często osiągają lepsze wyniki niż ich koleżanki i koledzy z miast i innych typów gmin. Nie odnosi się to oczywiście do wszystkich gmin i gimnazjów. W jeszcze innych przypadkach zaskakuje niska pozycja gimnazjów w gminach, w których szkoły podstawowe osiągały jedne z najwyższych wartości odpowiedniego wskaźnika. Najlepszym przykładem jest gmina Warnice, gdzie gimnazjum osiąga znacznie gorsze wyniki niż szkoła podstawowa. Innym przykładem jest gmina Dobra (Szczecińska), w której niezłym wynikiem szkół podstawowych towarzysza bardzo słabe wyniki gimnazjum. Ta zmienność poziomów szkół różnego szczebla jest charakterystyczna dla wielu gmin i zjawisko to z całą pewnością wymaga bardziej szczegółowych, dokładnych badań uwzględniających także przepływy uczniów pomiędzy różnymi szkołami i różnymi ich lokalizacjami (nie ma na przykład powodu przypuszczać, iż uczniowie z Dobrej Szczecińskiej nie kontynuują swej nauki w gimnazjach w Szczecinie).

Poziom wykształcenia młodzieży nie musi się automatycznie przekładać na poziomy wykształcenia dorosłych mieszkańców gmin. Interferują tutaj procesy migracji oraz zdobywania pracy. Zdecydowana większość szkół średnich i właściwie wszystkie uczelnie wyższe są usytuowane poza terenami wiejskimi. Ucząca się młodzież musi zatem wyjeżdżać z gmin, aby zdobyć wykształcenie, niekoniecznie zaś wraca.

Kapitał ludzki, dla którego najlepszym (ale nie jedynym) wskaźnikiem są poziomy wykształcenia zbiorowości, jest istotnym czynnikiem oddziaływującym na szanse rozwojowe danych społeczności, a w wielu wypadkach także o jakości ich życia.

Oprócz wykształcenia o jakości kapitału ludzkiego decydują inne jeszcze czynniki. W przedsięwzięciu ustalającym jakość kapitału ludzkiego w odniesieniu do takich jednostek, jak powiaty, a zorganizowanym i przeprowadzonym przez polską agendę UNDP pod uwagę wzięto poziom wykształcenia – odsetek osób z wyższym wykształceniem, poziom dochodów (średnia dochodów wykazywanych w deklaracji PIT) oraz poziom zdrowotności (śmiertelność z uwagi na pewne choroby). Dla obliczenia Lokalnego Wskaźnika Rozwoju Społecznego (LHDI – ang. *Local Human Development Index*) posłużono się taką samą metodologią, która posłużyła do zbudowania Human Development Index, a która została tutaj przedstawiona przy okazji prezentowania Wskaźnika Rozwoju Wspólnot Terytorialnych.

W poniższej tabeli za przywołanym źródłem przedstawiono wielkość LHDI dla każdego powiatu z województwa zachodniopomorskiego (włącznie z miastami) dla lat 2002 i 2011 wraz z miejscem, jakie powiaty te zajmowały w odpowiednim roku. Dodatkowo kolorem zielonym zaznaczono powiaty wyraźnie awansujące w zestawieniu z 2011 roku w porównaniu z zestawieniem w roku 2002, a kolorem czerwonym - powiaty spadające na liście rankingowej.

Tabela 4.13. Lokalny Wskaźnik Rozwoju Społecznego (LHDI) wg powiatów w 2002 i 2011 r.

powiat	LHDI			
	2002		2011	
	Miejsce w Polsce	Wartość wskaźnika	Miejsce w Polsce	Wartość wskaźnika
Koszalin	12	0,626	39	0,544
policki	13	0,627	6	0,719
Szczecin	36	0,551	27	0,589
kołobrzeski	52	0,503	130	0,387

powiat	LHDI			
	2002		2011	
	Miejsce w Polsce	Wartość wskaźnika	Miejsce w Polsce	Wartość wskaźnika
goleniowski	158	0,396	141	0,376
gryfiński	164	0,393	224	0,304
stargardzki	181	0,382	144	0,372
sławieński	197	0,372	288	0,249
szczecinecki	203	0,370	283	0,256
kamieński	211	0,366	339	0,214
koszaliński	212	0,366	172	0,343
wątecki	218	0,364	220	0,307
gryficki	246	0,350	292	0,248
myśliborski	248	0,349	240	0,295
białogardzki	277	0,335	228	0,302
drawski	297	0,316	290	0,249
świdwiński	305	0,305	295	0,247
pyrzycki	315	0,293	360	0,180
choszczeński	317	0,292	317	0,233
Świnoujście	350	0,239	82	0,453

Źródło: Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny (Warszawa 2012)

Pomijając szczególną pozycję Świnoujścia na liście z 2002 roku (jedno z ostatnich miejsc w kraju), większość powiatów z województwa zachodniopomorskiego zajmowało i zajmuje miejsca raczej w drugiej połowie rankingu. Co więcej, pozycja ta częściej się obniżyła niż podwyższyła. Z powiatów ziemskich tylko policki zajmuje wysoką pozycję, pozostałe zaś plasują się poza pierwszą setką powiatów w Polsce.

W oparciu o taką samą metodologię oraz przy wykorzystaniu częściowo tych samych czynników zbudowano inny jeszcze wskaźnik kapitału ludzkiego. Jest on oparty na danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, a ponieważ dane z poziomu gminnego są w przypadku tego spisu niedostępne, wykorzystano dane agregowane na poziomie powiatów. Wskaźnikami cząstkowymi są: poziom wykształcenia (odsetek osób z wyższym wykształceniem), wskaźnik dochodów (odsetek podatników z dochodami powyżej 80 tysięcy złotych rocznie), wskaźnik aktywności zawodowej (odsetek) oraz wskaźnik przedsiębiorczości (odsetek osób będących właścicielami swoich miejsc pracy).

Tabela 4.14. Wskaźnik wojewódzkiego kapitału ludzkiego wg powiatów w 2011 r.

Powiat	Wskaźniki cząstkowe				Wskaźnik ogólny
	Wskaźnik dochodów	Wskaźnik wykształcenia	Wskaźnik aktywności zawodowej	Wskaźnik przedsiębiorczości	
policki	1,000	0,807	1,000	1,000	0,952
Szczecin	0,764	1,000	0,481	0,524	0,692

Powiat	Wskaźniki cząstkowe				Wskaźnik ogólny
	Wskaźnik dochodów	Wskaźnik wykształcenia	Wskaźnik aktywności zawodowej	Wskaźnik przedsiębiorczości	
Koszalin	0,692	0,873	0,513	0,103	0,545
kołobrzescski	0,457	0,412	0,399	0,754	0,506
goleniowski	0,368	0,218	0,494	0,679	0,439
koszaliński	0,239	0,147	0,532	0,837	0,439
Świnoujście	0,529	0,454	0,563	0,115	0,415
stargardzki	0,318	0,374	0,361	0,468	0,380
gryfiński	0,272	0,169	0,329	0,599	0,342
myśliborski	0,157	0,167	0,335	0,671	0,333
kamieński	0,191	0,176	0,139	0,806	0,328
gryficki	0,160	0,169	0,222	0,607	0,289
pyrzycki	0,065	0,116	0,000	0,730	0,228
ślawieński	0,123	0,110	0,259	0,357	0,212
wałeccki	0,212	0,179	0,354	0,052	0,199
białogardzki	0,108	0,094	0,424	0,115	0,185
choszczeński	0,101	0,159	0,133	0,306	0,174
szczecinecki	0,241	0,220	0,209	0,000	0,167
drawski	0,109	0,057	0,335	0,060	0,140
świdwiński	0,102	0,078	0,304	0,044	0,132
łobeski	0,000	0,000	0,190	0,270	0,115

Źródło: Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Obliczenia własne

Najwyższe wyniki wszystkich wskaźników cząstkowych poza wskaźnikiem wykształcenia wystąpiły w powiecie polickim. Najsłabszy kapitał ludzki zgromadzony jest w powiecie łobeskim, najmłodszym ze wszystkich powiatów w województwie zachodniopomorskim. Im bardziej obszar (powiat) oddalony jest od centrów miejskich województwa (tj. Szczecina i Koszalina) tym słabszy jest zgromadzony w nim kapitał ludzki. W przypadku takich powiatów jak szczecinecki, białogardzki czy świdwiński sytuacji nie poprawia nawet obecność większego miasta będącego miejscem skupienia osób z wyższym wykształceniem, prowadzących własne firmy itp.

4.5. Aktywność społeczna i obywatelska

Spółeczności zamieszkujące różne obszary wykazują się różnymi poziomami aktywności społecznej będącej wyrazem umiejętności i woli zrzeszania się, stawiania celów i podejmowania działań w kierunku realizowania tych celów. Zostaną poddane analizie:

- aktywność polityczna rozumiana jako uczestnictwo w wyborach samorządowych (konkretnie w wyborach do rad gmin w 2010 roku);
- aktywność społeczna rozumiana jako obecność dobrowolnych zrzeszeń zawiązywanych przez samych obywateli – tzw. organizacji pozarządowych.

Prawo wyboru władz publicznych jest ważnym przymiotem społeczeństw demokratycznych. Problemem może być jednak stopień realizacji tego prawa, czyli udział w wyborach. Tabela 4.15 zamieszczona w Aneksie IV przedstawia poziom frekwencji w gminach w wyborach do rad gmin w

2010 roku. Gminy zestawiono zgodnie z ich ulokowaniem w granicach powiatowych. Bliskie sąsiedztwo innych społeczności dla własnej aktywności politycznej może mieć większy wpływ niż przynależność do takiego czy innego typu będącego tylko kreacją analityczną.

Rozpiętość poziomów frekwencji sięga od najmniejszego wyniku 39,6% (gmina wiejska – Przybiernów) do największego – 66,2% (w Starym Czarnowie, również gminie wiejskiej aczkolwiek typu aglomeracyjnego). Nie można jednak sformułować wniosku, iż wyborcy z jakiegokolwiek powiatu albo wyborcy z gminy jakiegokolwiek typu są mniej lub bardziej skłonni do realizowania swojego prawa wyborczego. Zależy to bardziej od lokalnych tradycji oraz - zapewne - stanów emocjonalnych w konkretnym momencie wyborczym.

Warto zwrócić uwagę na inny element związany z wyborami, jakim są ich wyniki. W każdej gminie o głosy wyborcze ubiegali się inni kandydaci – nikt nie ubiegał się o głosy obywateli w dwóch czy więcej gminach. Nie jest możliwe zatem porównanie znaczenia wyborczego tych samych sił, tym bardziej, że partie i ugrupowania polityczne (pod własną nazwą) były praktycznie nieobecne w wyborach gminnych. W każdej gminie o wybór ubiegały się komitety zdolne przedstawić kilkunastu kandydatów, odnoszące się w swoich nazwach, a przede wszystkim programach, do całej gminy i adresujące swe przekazy do wszystkich obywateli. Oprócz tego w wielu gminach obecne były komitety niezainteresowane sprawami całej gminy i nieubiegające się o głosy wszystkich uprawnionych obywateli. W polu ich zainteresowania były sprawy konkretnej wsi lub konkretnej grupy społecznej czy zawodowej. Ich obecność, a także udzielanie głosów na ich rzecz można traktować jako wyraz swoistego partykularyzmu, w ramach którego wąskie interesy przedkłada się nad interesy ogółu gminnego.

W Tabeli 4.16 w Aneksie IV zilustrowano odpowiednimi liczbami poziom owego partykularyzmu, wyrażany odsetkami wszystkich ważnych głosów, padających na komitety, odwołujące się do wąskich kategorii adresatów. Zaprezentowano także liczbę mandatów, jaki komitety te zdobyły.

Ze wszystkich 1545 możliwych do zdobycia mandatów komitety partykularne zdobyły 116, co stanowi 7,5%. Na gminy wiejskie przypadło z tej liczby 37 mandatów, stanowiły one zatem 31,9% ogółu. Partykularyzm nie był więc zbyt atrakcyjny dla wyborców gminnych. Do urn wyborczych w wyborach 2010 roku pośpieszyła co najmniej połowa uprawnionych obywateli i w większości popierali oni te komitety, które były w stanie wziąć odpowiedzialność za całą gminę, a nie tylko za jej taki czy inny fragment. Wyborcy z gmin wiejskich w żaden sposób nie różnią się ani w swej gotowości do udziału w wyborach ani w swych preferencjach wyborczych od mieszkańców innych obszarów regionu. Zachowania wyborcze nie są cechą różniącą, a w większym stopniu mogą być cechą upodabniającą mieszkańców nawet odległych od siebie terenów. Procesy demokratyzacji ujednolicają społeczności, nawet jeśli pod niektórymi innymi względami są one od siebie różne.

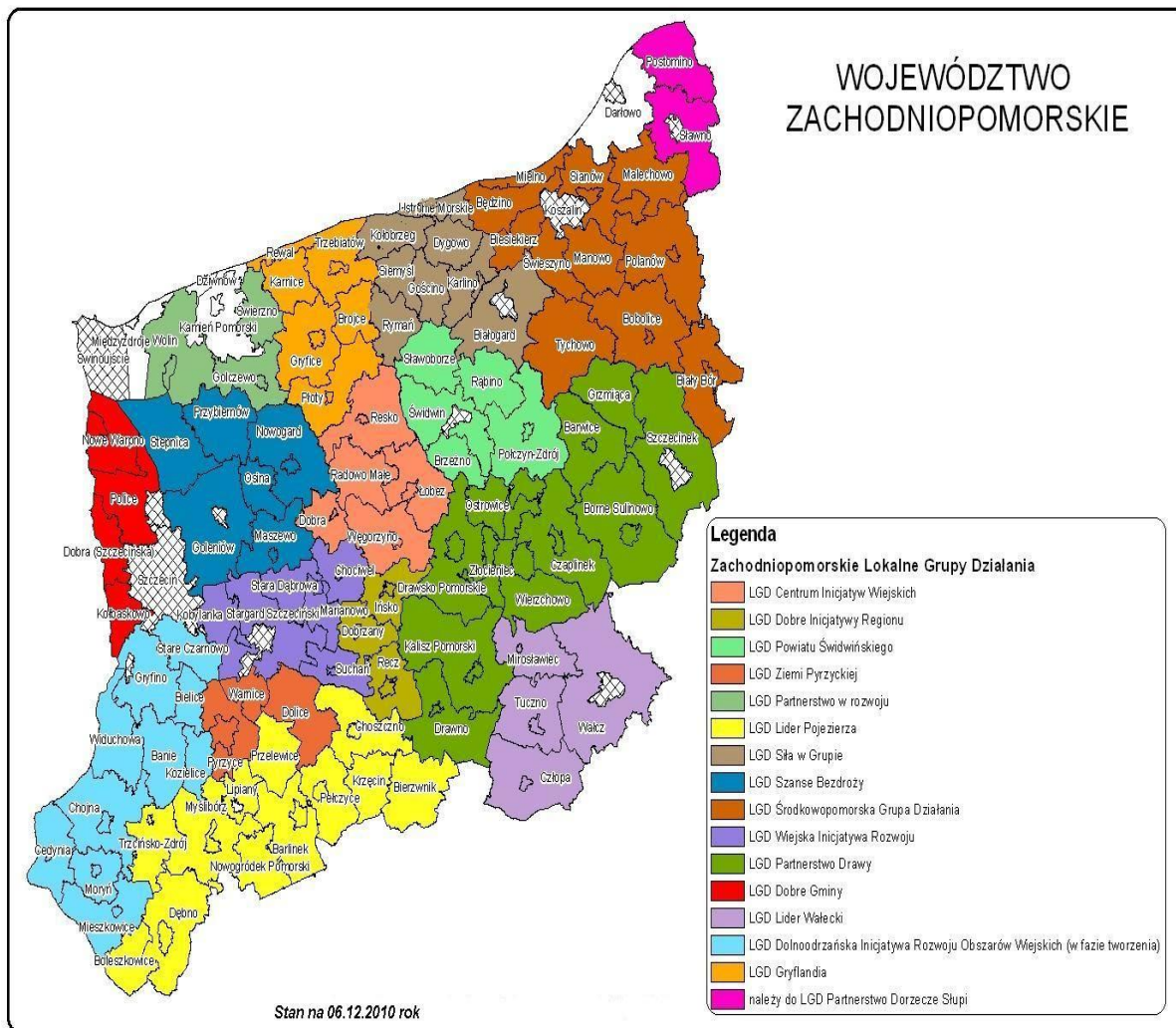
Zdolność zrzeszania się na rzecz innych podmiotów społecznych jest istotnym elementem organizacji i aktywności społecznej. W województwie zachodniopomorskim działa wiele różnych organizacji, ale w środowiskach wiejskich nie jest to zbyt powszechne. W prawie każdej gminie w trakcie wyborów samorządowych wykształca się co najmniej kilka komitetów ogniskujących aktywność społeczną. Podobną rolę, choć tym razem nieograniczoną tylko do pewnych momentów, w których przeprowadza się akcje wyborcze, pełnią Lokalne Grupy Działania. Swym zasięgiem pokrywają obszar całego województwa.

Lokalne Grupy Działania	Powiaty (lub ich części)
Fundacja Środkowopomorska Grupa Działania	koszaliński, sławieński, szczecinecki, białogardzki
Lokalna Grupa Działania GRYFLANDIA	gryficki
Lokalna Grupa Działania Partnerstwo w rozwoju	kamieński
Lokalna Grupa Działania Ziemia Pyrzycka	pyrzycki, stargardzki
Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania Dobre Inicjatywy Regionu	stargardzki, choszczeński
Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Wiejskich Łobez	łobeski

Stowarzyszenie Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich DIROW	gryfiński, pyrzycki
Stowarzyszenie Lider Pojezierza	myśliborski, gryfiński, choszczeński, pyrzycki
Stowarzyszenie Lider Wałecki	wałecki
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Drawy	drawski, szczecinecki
LGD Powiatu Świdwińskiego	świdwiński
LGD Siła w Grupie	kołobrzesci, białogardzki
LGD Szanse Bezdroży	goleniowski
LGD Wiejska Inicjatywa Rozwoju	stargardzki
LGD Dobre Gminy	policki
LDG Partnerstwo Dorzecze Słupii	Sławieński (oraz gminy woj. pomorskiego)

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

Mapa 3.23. Obszary objęte działaniem LGD

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

Działania LGD znajdują swoje uzupełnienie w Lokalnych Grupach Rybackich (LGR). Jest ich mniej niż LGD, nie pokrywają także swoim działaniem całego województwa, ich rola jest jednak podobna. Podobieństwa między takimi grupami a komitetami wyborczymi polegają na tym, iż jedne i drugie mają za zadanie pobudzać i organizować aktywność społeczną, nie są natomiast emanacją swobodnej woli mieszkańców. Mówiąc inaczej, nie mają one charakteru w pełni oddolnego, co nie umniejsza ich znaczenia i nie wpływa negatywnie na aktywność mieszkańców w nich.

Tabela 4.18. Lokalne Grupy Rybackie w województwie zachodniopomorskim

Darłowska Lokalna Grupa Rybacka w Dorzeczu Wieprzy, Grabowej i Unieści
Lokalna Grupa Rybacka - Sztorm
Lokalna Grupa Rybacka Morza i Zalewu w Kamieniu Pomorskim
Lokalna Grupa Rybacka Stowarzyszenie Sieja
Lokalna Grupa Rybacka Zalew Szczeciński z siedzibą w Świnoujściu

Mieleńska Lokalna Grupa Rybacka
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Dolina Myśli
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Partnerstwo Drawy w Szczecinku
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Partnerstwo Jezior
Stowarzyszenie Rybackie Pojezierza Myśliborskiego

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

W rejestrze organizacji pożytku publicznego znajduje się 66 podmiotów z terenu województwa zachodniopomorskiego. Zdecydowana większość z nich jako siedzibę podaje jednak jedno z miast - na terenach wiejskich właściwie ich nie ma. W poniższej tabeli wymieniono te, które mają swoją siedzibę poza miastami. Wyjątek uczyniono dla organizacji kołobrzesckiej, bowiem przedmiotem jej działania jest cały powiat kołobrzescki.

Tabela 4.19. Organizacje Pożytku Publicznego w województwie zachodniopomorskim

Fundacja "Bezpieczny Powiat" w Kołobrzegu
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gryfinie
Stowarzyszenie „Dom z Sercem”
Stowarzyszenie Amicus
Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci z Domu Dziecka w Trzcińsku Zdroju
Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi Gorawino
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Amicus” w Policach
Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych PROMYK
Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Ludziom Niepełnosprawnym i Potrzebującym Opieki „Senior”
Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Bądź bliżej Nas
Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Koło w Chojnie
Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Koło w Gryfinie
Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Koło w Mieszkowicach

Źródło: Baza Klon/Jawor

Lista tych organizacji uwidacznia dwie cechy charakteryzujące świat organizacji pozarządowych zarejestrowanych w województwie, niezależnie zresztą od konkretnego miejsca siedziby. Są to albo lokalne oddziały organizacji o zasięgu krajowym, albo organizacje, których głównym przedmiotem działania są osoby niepełnosprawne.

Wśród organizacji zarejestrowanych jako stowarzyszenia, których jest 185, 43 to Ochotnicze Straże Pożarne, następne 53 to oddziały lokalne stowarzyszeń o zasięgu krajowych. Z pozostałych 89 tylko 13 mieści się w miastach, a 76 - w regionach miejsko-wiejskich i miastach. W tym kręgu obecne dalej są organizacje skupione na działaniach wobec osób niepełnosprawnych, ale znaczną rolę odgrywają też stowarzyszenia wspierające rozwój lokalny bądź aktywizujące miłośników danego regionu. W rejestrach organizacji pozarządowych figuruje również 100 fundacji, ale 64 z nich zarejestrowanych jest w miastach – prawie bez wyjątku w Szczecinie i w Koszalinie. Sferą, w której region ma silniejszą pozycję niż główne miasta województwa jest działalność sportowa. W województwie zarejestrowano 131 Ludowych Zespołów Sportowych i tylko 22 zarejestrowanych jest w Szczecinie, Koszalinie, Kołobrzegu, Stargardzie i w innych miastach. Pozostałe działają głównie na wsi. LZS-y i OSP stanowią twardy kościół tradycyjnej aktywności społeczności lokalnej zwłaszcza na wsi. Grupy działania stanowią nowy element tym ważniejszy, iż wsparty poparciem ze strony funduszy europejskich. W grupach tych należy widzieć element aktywizujący społeczności z zewnątrz ale o dynamice wyzwalającej energię samych zainteresowanych.

4.6. Podsumowanie

Zróżnicowanie dochodowe, które zawsze jest istotnym wskaźnikiem społecznych dystansów, nie jest w województwie zachodniopomorskim daleko posunięte. Dochody pracujących i pobierających świadczenia są stosunkowo niskie. W wielu gminach dla co najmniej 30% podatników nie przekraczają one poziomu 20 000 złotych rocznie. Oznacza to dochód w granicach 1600 PLN miesięcznie (brutto), tyle ile wynosi najniższa, ustawowo określona, płaca za wykonywaną pracę. Odsetki osób o takich dochodach są nieco większe w gminach wiejskich, ale także w większości gmin miejsko-wiejskich. Na tym tle uwagę zwracają znacznie wyższe (przeciętnie) dochody podatników z gmin aglomeracyjnych. Tutaj właśnie przebiegają główne linie zróżnicowania dochodowego. Można je zobrazować w zestawieniu „świata prowincjonalnego” (wieś i małe miasteczka) oraz suburbiów wielkich miast, bo taka w istocie rolę spełniają gminy aglomeracyjne.

W ślad za zróżnicowaniem dochodowym idą poziomy ubóstwa określane poprzez odsetki osób korzystających z pomocy społecznej. Są one skądinąd zbieżne z poziomami bezrobocia, co jest o tyle zrozumiałe, iż brak pracy w oczywisty sposób związany jest z brakiem lub znaczącym ograniczeniem dochodów. Gminy wiejskie nie są jednak „wyspą” ubóstwa i bezrobocia. Dzielą raczej swój los z gminami małomiasteczkowymi. Pod wieloma względami można mówić o większym dystansie dzielącym małe miasteczka od standardów wyznaczanych przez miasta większe lub tereny silnie zurbanizowane (gminy aglomeracyjne). Zwracać jednak musi uwagę sytuacja społeczna w gminach stanowiących wiejskie zaplecze dla miast powiatowych takich jak Szczecinek, Świdwin, Sławno i (przede wszystkim) Białogard. W mniejszym stopniu dotyczy to wiejskich gmin Stargard Szczeciński, Wałcz, nie dotyczy zaś gmin Kołobrzeg i Darłowo. Te ostatnie są położone na wybrzeżu i osiągają z tego tytułu ważne korzyści. Wydaje się, że gminy wiejskie, takie jak Białogard i inne wcześniej wymienione nie odnoszą żadnej korzyści z bliskiego sąsiedztwa miast o co najmniej średniej wielkości. Jest to istotne spostrzeżenie z punktu widzenia oceny siły oddziaływania miast na rozwój terenów wiejskich. W województwie zachodniopomorskim siła ta jest niewielka, tak jak niewielkie są (w przeważającej liczbie) same miasta i ich siła ekonomiczna i społeczna. W jeszcze większym stopniu odnosi się to właśnie do małych miasteczek zmagających się z problemami bezrobocia i ubóstwa, oraz niewielkich firm, niezdolnych do zbudowania szerokiego rynku pracy. Problemu rozwoju terenów wiejskich nie można rozpatrywać w oderwaniu od najbliższych środowisk miejskich. Być może kwestia rozwoju tych ośrodków jest pierwszoplanowa w procesie określania bodźców rozwojowych dla obszarów wiejskich.

Wskaźnik Rozwoju Wspólnot Terytorialnych wyraźnie wskazuje, że problemy z rozwojem mają raczej gminy wiejskie i małomiasteczkowe. Nie oznacza to, że tylko na ich terenach występują na przykład duże poziomy bezrobocia czy ubóstwa. Rzecz w tym, iż stymulanty rozwoju (narzędzia będące w

posiadaniu samorządów terytorialnych) akurat na terenach tych gmin są najslabsze, a przynajmniej na tyle slabe, iż nie są w stanie zrównoważyć występujące obciążenia.

Mimo tego aktywności społecznej wykazywaną przez mieszkańców terenów wiejskich (i małomiasteczkowych) nie można określić mianem niewielkiej. Wiele z tych gmin wyraźnie dba o rozwój kapitału ludzkiego, jeśli spojrzeć na to pod kątem wyników osiągniętych przez absolwentów szkół podstawowych i gimnazjum. Z reguły wyniki te nie są gorsze niż w gminach miejskich. Mimo tego, kapitał ludzki w populacji osób dorosłych nie jest już taki wysoki. Może to być rezultatem procesów migracyjnych: na terenie gmin wiejskich nie zbyt wiele możliwości (zwłaszcza w porównaniu z dużymi miastami) rozwijania kariery, zwłaszcza przez osoby z najwyższymi poziomami wykształcenia. Warto jednak zauważyć, że dominującym liczebnie pracodawcą, zwłaszcza na terenie gmin małomiasteczkowych jest sektor publiczny – samorządy terytorialne i skarb państwa. Jest to sfera, która może przyciągać osoby z najwyższymi poziomami kwalifikacji, trudno jednak ten sektor uznać za najbardziej twórczy w gospodarce.

Działalność organizacji pozarządowych będąca dobrym wskaźnikiem aktywności społecznej i obywatelskiej nie różni mieszkańców poszczególnych obszarów województwa. Można nawet stwierdzić, że cały obszar województwa objęty jest intensywnym oddziaływaniem takich czy innych organizacji społecznych. W tym wzorze są obecne jednak pewne cechy charakterystyczne. Obszary wiejskie są objęte aktywnością takich organizacji i stowarzyszeń, jak Ochotnicze Straże Pożarne czy Ludowe Zespoły Sportowe. Można to uznać za tradycyjne formy działalności społecznej pełniące nie tylko funkcje zrzeszeniowe, ale także mające wyraźny charakter użyteczny. Służą realizacji konkretnych zadań. Na drugim biegunie sytuują się LGD i LGR. Nie posiadają one jednakowo długiej historii i tradycji działania. Są powszechne w tym sensie, że mało która gmina pozostaje poza kręgiem ich oddziaływania, ale są równocześnie twórcami zorganizowanymi „odgórnie”, nawet jeśli wypełnione są treścią „oddolną”. Ich ważną cechą jest to, że stawiają sobie za cel rozwiązywanie problemów szerszych całości, nieograniczonych jedynie do wąskiego środowiska społecznego czy jednej gminy. Stanowi to ich istotną wartość, gdyż wprowadzają standardy pracy na rzecz wartości i dobra publicznego.

Obywatele z reguły nie udzielają wsparcia kandydatom i komitetom partykularnym, ograniczającym się do wąskiego zakresu zainteresowań, do konkretnych interesów i potrzeb ściśle zdefiniowanych środowisk.

Rozdział 5. Ochrona środowiska naturalnego i różnorodność biologiczna na obszarach wiejskich

Zakres opracowania dotyczącego ochrony środowiska naturalnego oraz różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich obejmuje 5 obszarów:

- 1) stan ochrony różnorodności biologicznej;
- 2) stan ochrony jakości wód;
- 3) poziom wykorzystania zasobów wodnych dla działalności rolniczej;
- 4) poziom retencji wodnej;
- 5) stan gleb.

5.1. Stan ochrony różnorodności biologicznej

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego występują wszystkie formy ochrony przyrody wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U z 2013 r., poz.627 z późn. zm.).

Powierzchnia obszarów stanowiących krajowy system obszarów chronionych w województwie zachodniopomorskim w roku 2010 wynosiła 599 873 ha, natomiast powierzchnia obszarów Natura 2000 to 1 342 297,2 ha.

Tabela 5.1. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody (bez obszarów Natura 2000) w województwie zachodniopomorskim 2011 r.

Powierzchnia										
ogółem			parki narodowe	rezerwy przyrody	Parki krajobrazowe	Obszary chronionego krajobrazu	Stanowiska dokumentacyjne	Użytki ekologiczne	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	Pomniki przyrody
w ha	w % powierzchni ogólnej	na 1 mieszkańca w m ²								
			w ha							
482445,9	21,1	2800	13529,9	12838,9	116157,2	324287,8	57,0	6424,2	9150,9	2834

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie województwa zachodniopomorskiego znajdują się:

- ✓ 2 parki narodowe (Woliński oraz Drawieński),
- ✓ 102 rezerwy (wśród rezerwatów florystycznych dominują torfowiskowe i leśne. Te drugie tworzone głównie ze względu na ochronę zbiorowisk buczyny, w tym buczyny pomorskiej. Ponadto powołano kilka rezerwatów florystycznych dla ochrony stanowisk roślinności

ciepłolubnej (np. Bielinek i Wrzosowiska Cedyńskie) oraz jezior lobeliowych, które są ewenementem na skalę krajową i występują tylko na Pomorzu. Rezerваты faunistyczne tworzą głównie pod kątem ochrony ptaków. Rezerwat na Rzece Grabowej powołano ze względu na ochronę ryb, z kolei rezerwat Strzalin koło Tuczna ustanowiono dla zachowania jednego z największych znanych zimowisk nietoperzy w Polsce. Na rezerваты przyrody nieożywionej na terenie województwa składa się kilka rezerwatów krajobrazowych i geologicznych (stan na dzień 28 II 2010)),

- ✓ 7 parków krajobrazowych,
- ✓ 23 obszary chronionego krajobrazu (są one zlokalizowane na południu, wschodzie i północy regionu),
- ✓ 2512 pomników przyrody (z czego część to głazy narzutowe nierozdzielnie związane z krajobrazem polodowcowym),
- ✓ 6 stanowisk dokumentacyjnych,
- ✓ 1361 użytki ekologiczne (głównie zbiorniki wodne, torfowiska, fragmenty dolin rzecznych oraz wyspy i półwyspy),
- ✓ 38 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (są to przede wszystkim tereny leśne i podmokłe, fragmenty rzek oraz parki i lasy komunalne),
- ✓ obszary Natura 2000, w tym 21 ostoi ptasich (17 znajdujących się w całości w woj. zachodniopomorskim, 2 położone na granicy województw, 2 morskie) oraz 41 ostoi siedliskowych (38 położonych w całości w województwie zachodniopomorskim, 2 na pograniczu województw, 1 morską). Wszystkie 41 ostoi siedliskowych funkcjonuje jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, zatwierdzone decyzjami Komisji Europejskiej z lat 2007-2008. Minister Środowiska w ciągu 6 lat, od czasu zatwierdzenia ich jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, powinien wyznaczyć je jako specjalne obszary ochrony siedlisk. W roku 2009 r. do Komisji Europejskiej zostało przykazane kolejnych 19 obszarów siedliskowych.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego zidentyfikowano również następującą liczbę gatunków chronionych roślin, zwierząt i grzybów:

- ✓ rośliny naczyniowe - 291 gatunków,
- ✓ grzyby - 59 gatunków,
- ✓ bezkręgowce - 84 gatunki,
- ✓ kręgowce i ryby - 22 gatunki,
- ✓ płazy - 16 gatunków,
- ✓ gady - 8 gatunków,
- ✓ ptaki - 265 gatunków,
- ✓ ssaki - 44 gatunki.

Tabela 5.2. Liczebność poszczególnych form ochrony przyrody w województwie zachodniopomorskim

Lp.	Forma ochrony przyrody	Liczba
1.	Parki narodowe	2
2.	Rezerваты przyrody	102
3.	Parki krajobrazowe	7
4.	Obszary chronionego krajobrazu	23
5.	Stanowiska dokumentacyjne	6
6.	Użytki ekologiczne	1361

7.	Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe	38
8.	Pomniki przyrody	2512
9.	Natura 2000	SOO – 61 OSO - 21

Źródło: Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego. Szczecin, 2011

W kontekście obszarów wiejskich, główną ostoją różnorodności biologicznej są ekstensywne łąki i pastwiska. Łąki trwale zajmują w województwie zachodniopomorskim 151 446 ha, a pastwiska trwale 75 299 ha, co łącznie stanowi ok. 10% powierzchni województwa. Naturalnym siedliskiem unikatowych zasobów genowych na tych terenach są: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, miedze, trwale zadarnienia, żywopłoty, skarpy itp. Według Krajowej Strategii Ochrony Bioróżnorodności występuje 45 typów zbiorowisk roślinnych użytkowanych jako łąki i pastwiska. Charakter półnaturalny zachowało 48,4% łąk, charakter naturalny i półnaturalny zachowały siedliska błotne i torfowiskowe, ekstensywne łąki i pastwiska zlokalizowane w dolinach rzecznych, zakrzewienia śródpolne, murawy górskie i kserotermiczne z wieloma gatunkami endemicznymi. Zachowanie tych cennych zbiorowisk roślinnych możliwe jest też dzięki zwierzętom licznie wypasany na łąkach i pastwiskach. Poza bogactwem flory na obszarach rolniczych występuje około 702 gatunków kręgowców, w tym 100 gatunków ptaków. Na 80 typów siedlisk przyrodniczych z listy dyrektywy siedliskowej, występujących na terytorium Polski, 15 jest ściśle związanych z terenami rolniczymi, a stan dalszych 13 zależy od sposobu gospodarowania rolniczego w ich otoczeniu (np. występujące na obszarze województwa zachodniopomorskiego jeziora lobeliowe lub śródłakowe enklawy lasów łąkowych). Wśród 47 gatunków roślin występujących na terytorium Polski, które znalazły się na liście dyrektywy siedliskowej, aż 25 związanych jest z terenami rolniczymi. Wśród 123 gatunków ptaków znajdujących się na liście dyrektywy ptasiej i występujących w Polsce 34 można uznać za związane ściśle z terenami użytkowanymi rolniczo.

Zarówno daleko posunięta intensyfikacja, jak i marginalizacja czy ekstensyfikacja produkcji roślinnej negatywnie wpływają na biologiczną różnorodność obszarów. Spadek populacji ptaków jest w pewnym stopniu związany z wycinaniem zadrzewień i żywopłotów, jednak większe znaczenie ma poziom agrotechniki roślin uprawnych, szczególnie negatywnie oddziałują zwiększone dawki nawozów mineralnych, zmniejszenie zużycia nawozów naturalnych, uproszczenie płodozmianów oraz wzrost zużycia środków ochrony roślin. Wysokie dawki nawozów azotowych powodują zubożenie różnorodności gatunkowej w kierunku gatunków dominujących na stanowiskach zasobnych. Intensywne stosowanie herbicydów likwidujących chwasty zmniejsza pośrednio liczebność związanych z nimi owadów i ptaków. Szczególnie niebezpieczna jest eliminacja owadów zapylających, mających znaczenie nie tylko dla bioróżnorodności, ale także dla upraw rolniczych. Życie wielu grup owadów oraz ptaków krajobrazu rolniczego jest bezpośrednio lub pośrednio uzależnione od chwastów rosnących w łąkach roślin uprawnych. Niektóre gatunki chwastów są niezbędne owadom do zamknięcia cyklu życiowego, a nasiona chwastów mają duże znaczenie dla ptaków ziarnojadów, szczególnie w okresie zimowym. Negatywny wpływ nadmiernej ekstensyfikacji na różnorodność biologiczną dotyczy głównie zbiorowisk łąkowych i murawowych, gdzie zaprzestanie koszenia lub wypasu powoduje zmiany gatunkowe runi oraz utratę obszarów łąkowych ptaków. Bioróżnorodność jest również ograniczana przez melioracje odwadniające, które powodują zmiany stosunków wodnych w glebach, a następnie w sukcesji roślin i warunkach siedliskowych fauny. Infrastrukturyzacja wsi, przy braku ochrony właściwej struktury ekologicznej obszaru, dodatkowo ogranicza różnorodność biologiczną.

Niezwykle istotnym czynnikiem bioróżnorodności jest bardzo duża mozaikowość siedlisk i związana z tym liczba ekotonów, stwarzająca dogodne warunki dla bytowania wielu gatunków, których nisze ekologiczne obejmują zróżnicowane środowiska.

Obszary użytkowane rolniczo mają istotne znaczenie dla przyrody. Zapewniają korytarze ekologiczne – lądowe i wodne. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wyznaczono następujące korytarze ekologiczne łączące obszary chronione:

- ponadregionalne:
  - PLI – Przymorski Południowego Bałtyku,

- PLII – Rzeki Odry i Zalewu Szczecińskiego,
- PLIII – Pradoliny Pomorskiej,
- PLIV – Pojezierzy Południowopomorskich;
- regionalne:
  - RE – 1 Rzeki Tywy,
  - RE – 2 Rzeki Płoni,
  - RE – 3 Rzeki Iny,
  - RE – 4 Rzeki Regi i Drawy,
  - RE – 5 Rzeki Parsęty,
  - RE – 6 Koszaliński,
  - RE – 7 Rzeki Wieprzy.

Obszary użytkowane rolniczo dostarczają także żerowisk gatunkom rozmnażającym się w innych ekosystemach. Bardzo ważnym czynnikiem przeżycia wielu gatunków jest zimowa baza żerowa istniejąca na terenach rolniczych (wiejskie obejścia, miedze, przydroża, nieusunięte chwasty oraz resztki uprawianych roślin). Istotną rolę w tworzeniu i odtwarzaniu korytarzy ekologicznych odgrywa zalesianie gruntów rolnych służące zmniejszaniu fragmentacji kompleksów leśnych.

Inną kwestią, istotną z przyrodniczego punktu widzenia, jest negatywne oddziaływanie zaorywania użytków zielonych w kontekście potencjalnej eliminacji cennych siedlisk przyrodniczych, jak np. łąki trzęślicowe. Ponadto uproszczenie krajobrazu może wiązać się z wprowadzaniem monokultur, likwidacją mozaiki upraw, miedz i zakrzaczeń.

5.2. Stan ochrony jakości wód

Wody powierzchniowe zajmują około 5,2% obszaru województwa zachodniopomorskiego. Oprócz Zalewu Szczecińskiego składają się na nie liczne jeziora występujące na Pojezierzach: Wałeckim, Ińskim, Myśliborskim, Drawskim oraz Pobrzeżu Słowińskim. Na obszarze województwa znajdują się 172 jeziora o powierzchni powyżej 50 ha. Do największych należą jezioro Dąbie i jezioro Miedwie. Ważniejszymi rzekami województwa są: Odra z dopływami (Myślą, Płonią, Iną), Drawa, Gwda oraz Świniec, a także rzeki, które uchodzą bezpośrednio do Morza Bałtyckiego: Rega, Parsęta (z Radwią) i Wieprza (z Grabową). Na obszarze województwa znajduje się również 11 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Badania jakości wód w województwie zachodniopomorskim realizowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie na podstawie wieloletnich programów monitoringu środowiska.

Obecnie podstawą prowadzenia badań jest *Program państwowego monitoringu środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2010-2012*.

Zakres i częstotliwość badań oraz kryteria klasyfikacji stanu jednolitych części wód (stanowiących podstawową jednostkę gospodarowania wodami dla której określa się stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny i stan wód), określają rozporządzenia wykonawcze do ustawy Prawo wodne, która implementuje zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej w tym zakresie.

Rzeki

Spośród 71 ocenionych JCW (jednolitych części wód) zaliczanych do kategorii rzek, wodom w 45 JCW (63,4%) przypisano stan/potencjał dobry (II klasa), a w 26 JCW (36,6%) stan/potencjał umiarkowany (III klasa).

Elementy biologiczne klasyfikują badane wody do stanu gorszego niż dobry w 20 JCW rzecznych.

W zakresie wskaźników fizykochemicznych jakość wód w 12 JCW oceniono poniżej stanu dobrego.

W 34 JCW nie były spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych – najczęściej na obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych (21 JCW).

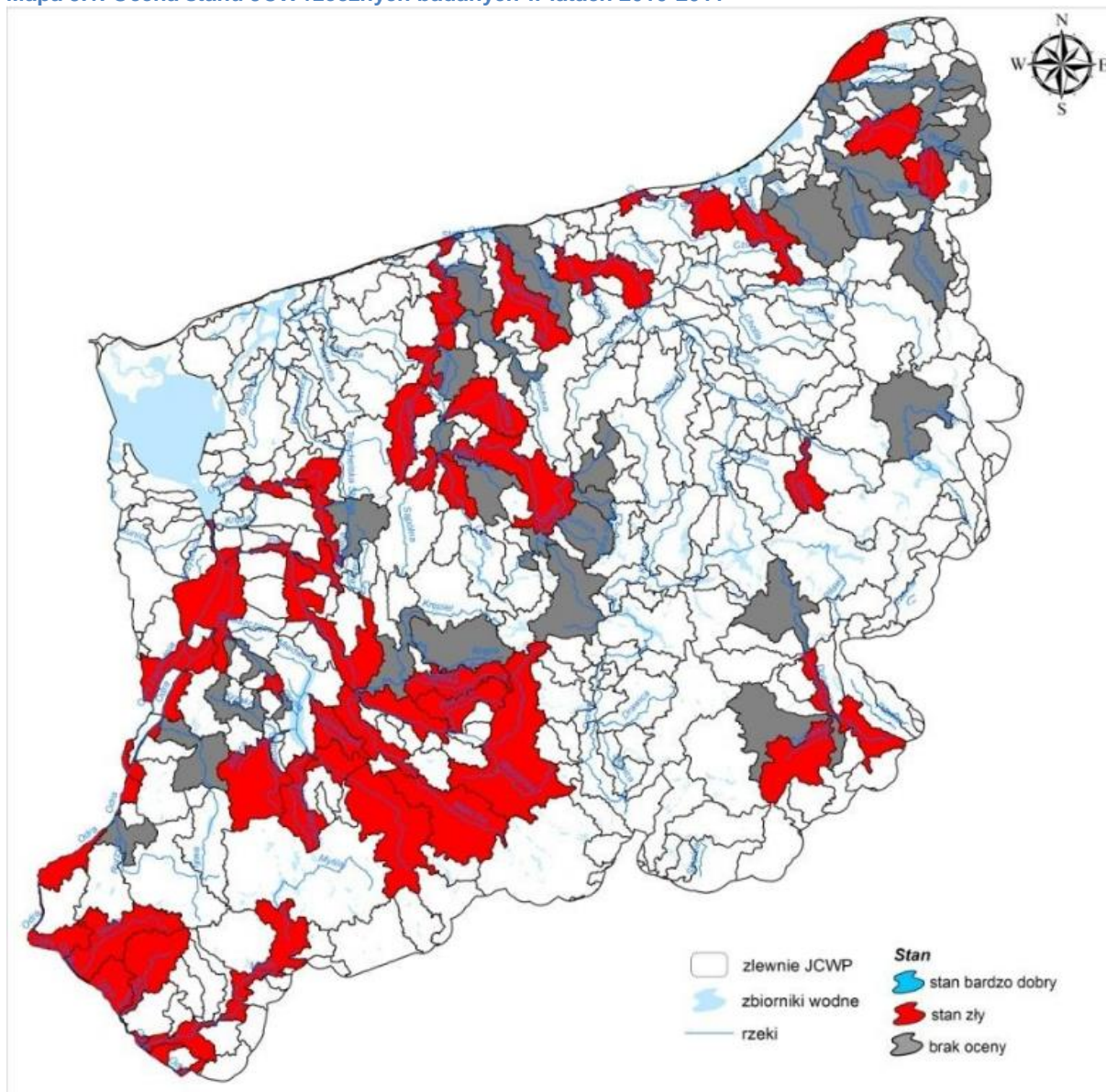
W przypadku 14 JCW wynik tej oceny powodował obniżenie klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego z dobrego do umiarkowanego.

Stan chemiczny 2 JCW, w zakresie prowadzonych badań, oceniono jako zły z uwagi na zawartość wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA).

W jednym przypadku zły stan chemiczny zdecydował o wyniku oceny stanu wód.

W rezultacie stan wód będący wypadkową oceny stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego oraz oceny spełnienia dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych w 41 JCW (ponad 57,7% ocenianych) określono jako zły.

Mapa 5.1. Ocena stanu JCW rzecznych badanych w latach 2010-2011

Źródło: WIOŚ Szczecin

Pomimo odnotowanej w ostatnich latach znacznej poprawy jakości wód, która jest efektem ograniczenia produkcji w wielu branżach przemysłu, budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych, stan czystości rzek jest wciąż niewystarczający (36,6% badanych JCW nie spełnia wymogów dla dobrego stanu wód).

W celu osiągnięcia lub zachowania dobrego stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego konieczna jest kontynuacja lub podjęcie i wdrożenie wielu działań zmierzających do poprawy jakości wód, aby w zależności od potrzeb, nadawały się do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych, bytowania ryb i innych organizmów wodnych w warunkach naturalnych. Realizacja tego celu jest uzależniona głównie od postępów we wdrażaniu planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Jezióra

W latach 2010-2011 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie przeprowadził badania 19 jezior województwa zachodniopomorskiego zgodnie z *Programem państwowego monitoringu środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2010 - 2012*.

Kryteria wyboru jezior do badań monitoringowych były następujące:

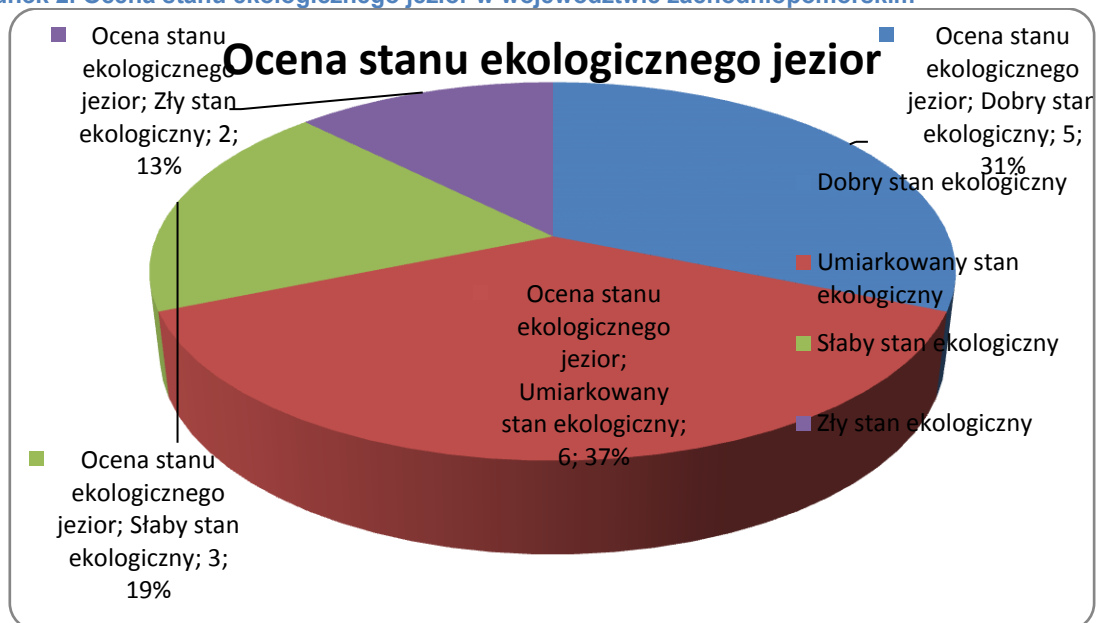
- ✓ obserwacja długofalowych zmian jakości wód jezior Morzycko i Wielkie Dąbie (jezióra reperowe),
- ✓ diagnoza stanu jezior: Bierzwnik, Cieszęcino, Długie, Siecino, Trzebiechowo, Wełtyńskie, Żerdno,
- ✓ kontrola stanu jezior położonych na Obszarze Szczególnie Narażonym (OSN)¹ na zanieczyszczenia związkami ze źródeł rolniczych (3 jeziora: Będgoszcz, Piaseczno, Zaborsko II),
- ✓ ocena stanu jezior, które zostały poddane działaniom rekultywacyjnym (6 jezior: Barlineckie, Głębokie, Resko Górne, Starzyc, Trzesiecko, Zamkowe),
- ✓ ocena przydatności wód jeziora Miedwie do spożycia przez ludzi.

Na podstawie wyników badań uzyskanych w latach 2010 -2011 wykonano ocenę stanu/potencjału ekologicznego jezior, obciążenia azotanami jezior położonych w granicach OSN oraz ocenę przydatności wód jeziora Miedwie do spożycia przez ludzi.

Wykonano także ocenę eutrofizacji wód 24 jezior województwa zachodniopomorskiego badanych w latach 2008-2010, przeprowadzoną na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, bazującą na wartościach granicznych *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz.1008)*.

W latach 2010-2011, spośród 16 monitorowanych JCW – jezior, kryteria dobrego stanu ekologicznego (II klasa) spełniło 5 jezior. Do stanu umiarkowanego (III klasa) zaliczono 6 jezior, do słabego stanu ekologicznego (IV klasa) 3 jeziora oraz do stanu/potencjału złego (V klasa) 2 jeziora. Dwa jeziora, które nie posiadają statusu JCW, zostały zaliczone do III klasy.

Rysunek 2. Ocena stanu ekologicznego jezior w województwie zachodniopomorskim

Źródło: WIOŚ Szczecin

Wody przejściowe i przybrzeżne

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW):

- **wody przejściowe** oznaczają wody powierzchniowe w obszarach ujść rzek, które są częściowo zasolone na skutek bliskości wód przybrzeżnych, ale które są pod znacznym wpływem dopływów wód słodkich;
- **wody przybrzeżne** oznaczają wody powierzchniowe po stronie w kierunku lądu od linii, której każdy punkt oddalony jest na odległość jednej mili morskiej po stronie w kierunku morza, od najbliższego punktu linii bazowej, od której mierzona jest szerokość wód terytorialnych, rozszerzając się, gdzie stosowne, aż do zewnętrznej granicy wód przejściowych.

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego wyodrębniono siedem jednolitych części wód (JCW), w tym dwa typy abiotyczne wód przejściowych oraz dwa typy wód przybrzeżnych.

Tabela 5.3. Wykaz JCWP przejściowych i przybrzeżnych w województwie zachodniopomorskim

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Lokalizacja				Typ JCWP
Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Obszar dorzecza		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZ)	
			Kod	Nazwa		
WODY PRZEJŚCIOWE						
PLTWVWB6	Ujście Dziwny	region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	6000	obszar dorzecza Odry	RZ Szczecinie	Ujściowy substratem piaszczystym (TWV) z
PLTWIWB9	Zalew Kamieński	region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	6000	obszar dorzecza Odry	RZ Szczecinie	Lagunowy substratem mułowym piaszczystym (TWI) z i
PLTWIWB8	Zalew Szczeciński	region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	6000	obszar dorzecza Odry	RZ Szczecinie	Lagunowy substratem mułowym piaszczystym (TWI) z i
PLTWVWB7	Ujście Świny	region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	6000	obszar dorzecza Odry	RZ Szczecinie	Ujściowy substratem piaszczystym (TWV) z
WODY PRZYBRZEŻNE						
PLCWIIIWB9	Dziwna - Świna	region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	6000	obszar dorzecza Odry	RZ Szczecinie	Otwarte wybrzeże substratem piaszczystym z brzegiem wydmy (CWIII) z
PLCWIIIWB8	Sarbinowo - Dziwna	region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	6000	obszar dorzecza Odry	RZ Szczecinie	Otwarte wybrzeże z klifami substratem piaszczystym (CWII) z i
PLCWIIIWB7	Jarosławiec - Sarbinowo	region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	6000	obszar dorzecza Odry	RZ Szczecinie	Otwarte wybrzeże substratem piaszczystym z brzegiem wydmy (CWIII) z

Źródło: WIOŚ Szczecin

Końcowa klasyfikacja stanu wód przeprowadzana jest na podstawie wyników oceny stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz wyników oceny spełnienia dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych JCW. Stan wód może być dobry lub zły.

W przypadku, kiedy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny stanu wód, a element klasyfikowany osiągnął stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych, wówczas można wykonać ocenę stanu wód, a stan takiej JCW przyjmuje się jako zły. Klasyfikację taką przeprowadzono dla JCW badanych w latach 2010-2011. W przypadku wszystkich 7 JCW przejściowych i przybrzeżnych stan wód oceniono jako zły.

Wody podziemne

Wyniki badań jakości wód podziemnych wykonane w latach 2010-2011 wykazały, że na terenie województwa zachodniopomorskiego dominowały wody o dobrym stanie chemicznym, w tym wody dobrej jakości (II klasy) i zadowalającej jakości (III klasy).

Nie odnotowano występowania wód bardzo dobrej jakości (I klasy).

Spośród 17 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) występujących na terenie województwa wody 14 JCWPd (o numerach 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 24, 25, 27, 28, 35 i 36) wykazywały dobry stan chemiczny, natomiast wody 3 JCWPd (o numerach 1, 2, 26) charakteryzowały się słabym stanem chemicznym.

Słaby stan chemiczny wód JCWPd nr 1 i 2 w rejonie Świnoujścia jest wynikiem występowania wysokich (w IV i V klasie) zawartości chlorków w wodach poziomu czwartorzędowego i kredowego w tym rejonie województwa. Wysokie stężenia chlorków stwierdzono także w wodach utworów kredy w strefie przybrzeżnej Bałtyku w miejscowości Mielno (JCWPd nr 9), a także w miejscowości Jezierzany (JCWPd nr 10).

Zasolenie wód poziomu czwartorzędowego w rejonie Świnoujścia jest wynikiem ascenzji wód słonych z głębszego podłoża skalnego kredy, a w strefie brzegowej także ingresji słonych wód morskich. Zasolenie wód poziomu kredowego w rejonie Świnoujścia, w Mielnie oraz Jezierzanach ma charakter geogeniczny i związane jest z naturalnym chemizmem warstwy wodonośnej.

Wody podziemne charakteryzowały się niską zawartością metali ciężkich, pestycydów oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, które kształtowały się poniżej granicy oznaczalności lub nieznacznie ją przekraczały. Wyższe zawartości metali odnotowano w przypadku cynku (w V klasie) w miejscowości Staniewice (1036), kadmu (w IV klasie) w miejscowości Żabów (2522), boru (w V klasie) w Mielnie (2257) oraz fluorków (w V klasie) w Świnoujściu (2696 i 2697).

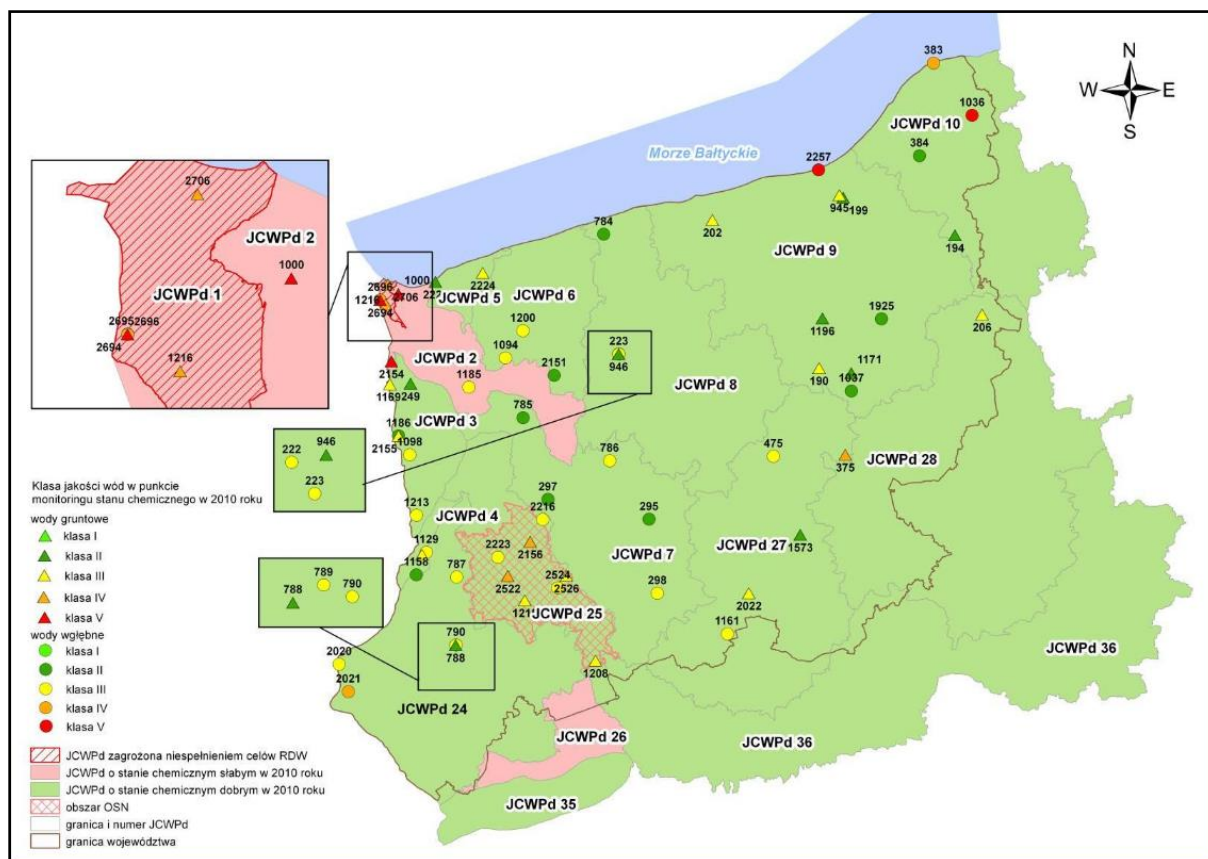
Zawartość azotanów w wodach podziemnych w większości punktów była niska i kształtowała się w zakresie od wartości poniżej granicy oznaczalności do 10 mg NO₃/l (w I klasie). Podobnie jak w latach poprzednich występowanie wyższych stężeń azotanów w wodach podziemnych (w V klasie) odnotowano w obszarze szczególnie zagrożonym na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego wyznaczonym w zlewni rzeki Płoni (obszar JCWPd nr 25). Występowanie azotanów w przedziale stężeń 40-50 mg NO₃/l i wykazujących tendencję rosnącą, wskazujące na zagrożenie zanieczyszczeniem wód azotanami stwierdzono w miejscowości Koszewko (2156). Występowanie stężeń azotanów w przedziale powyżej 50 mg NO₃/l, wskazujące na zanieczyszczenie wód podziemnych azotanami, odnotowano w miejscowościach: Koszewko (PL7), Reńsko (PL23), Nowy Przylep (PL22) i Kurzycko (PA, PB).

Podobnie jak w latach poprzednich, istotny wpływ na kształtowanie się chemizmu wód podziemnych miały także związki żelaza i manganu. W większości badanych punktów zanotowano przekroczenie wartości dopuszczalnych zawartości żelaza i manganu dla wód do celów pitnych, co wskazuje na potrzebę uzdatniania wód przed ich spożyciem.

W wyniku badań wód podziemnych przeprowadzonych w 2011 roku wokół mogilników zlikwidowanych w 2010 roku stwierdzono, że w większości punktów pomiarowych zawartość metali ciężkich oraz pestycydów chloroorganicznych była niska (w I klasie). Nieco wyższe stężenia (w II klasie) zanotowano w przypadku cynku w miejscowości Osina (P1, P2, P3), Kurzycko (PA, PB, PC) i Wisławie (P1, P3), jonu amonowego w Kurzycku (PC) oraz azotynów w Drzonowie (P3) i Kurzycku

(PC). Ponadto w wodach podziemnych w Kurzycku stwierdzono wysokie stężenia lindanu (w IV klasie) (PB) i azotanów (w V klasie) (PA, PB).

Mapa 5.2. Lokalizacja punktów pomiarowych wraz z oceną jakości wód podziemnych badanych przez PIG-PIB w ramach monitoringu diagnostycznego w województwie zachodniopomorskim w 2010 r.

Źródło: WIOŚ Szczecin

Jednymi z ważniejszych zanieczyszczeń wód są zanieczyszczenia obszarowe. Do tej grupy zaliczają się zanieczyszczenia trafiające do środowiska wodnego z wodami opadowymi z terenów zurbanizowanych, z obszarów nieposiadających kanalizacji oraz zanieczyszczenia będące skutkiem działalności rolniczej i pochodzące z obszarów leśnych. Do głównych zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa należy zaliczyć przede wszystkim substancje biogenne zwłaszcza związki azotu i fosforu, których źródłem są nawozy naturalne i sztuczne niewykorzystywane przez rośliny uprawne. Do istotnych źródeł zanieczyszczeń należy zaliczyć również zanieczyszczenia związane z hodowlą zwierzęcą, w tym niewłaściwie zabezpieczone pryzmy obornika, nieszczelne zbiorniki na gnojówkę oraz zanieczyszczenia pochodzące z wybiegów otwartych. Na wielkość zanieczyszczeń odprowadzanych z gospodarstw wiejskich wpływa w szczególności stopień skanalizowania obszarów wiejskich i możliwość oczyszczania ścieków powstających w gospodarstwie. Natomiast o przedostawaniu się zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego do wód powierzchniowych i podziemnych decyduje rodzaj i intensywność produkcji rolnej (ilość stosowanych nawozów sztucznych i naturalnych, sposób wykorzystania powierzchni ziemi, intensyfikacja produkcji zwierzęcej i rodzaj prowadzonej hodowli).

Do czynników pośrednio wpływających na stopień zanieczyszczenia wód należą: klimat (w tym częstotliwość i intensywność opadów), rodzaj gleb decydujący o wymywaniu substancji biogennej (powodujących eutrofizację wód) oraz o przenikaniu zanieczyszczeń do wód podziemnych. Gleby lekkie charakteryzują się małym kompleksem sorpcyjnym i niską podatnością na zatrzymywanie wilgoci oraz zanieczyszczeń. W efekcie związki azotu są łatwiej wypłukiwane i szybciej przenikają do środowiska wodnego. Jednocześnie ze względu na ograniczone możliwości rolnicze wykorzystania

gleb lekkich gospodarka rolna na tych obszarach z reguły nie jest intensywna. Ilość azotu i fosforu wprowadzana do gleby w wyniku nawożenia jest wskaźnikiem potencjalnego zanieczyszczenia wód substancjami biogennymi. Wprowadzony do gleby azot jest wykorzystywany przez rośliny i następnie usuwany ze środowiska wraz z produktami rolnymi. Część azotu ulega przemianom chemicznym, w wyniku których powstaje lotny amoniak oraz czysty azot, co powoduje zmniejszenie obciążenia gleb związkami azotu. Pozostające w glebie nadwyżki azotu są z niej wymywane i stanowią zagrożenie dla środowiska wodnego. Ze względu na ilość czynników decydujących o wielkości zanieczyszczeń obszarowych pochodzenia rolniczego trafiających do wód przy ocenie ich zagrożenia należy przede wszystkim uwzględnić czynniki bezpośredniego obciążenia środowiska, takie jak: intensywność produkcji roślinnej i zwierzęcej, sposoby wykorzystania gruntów, stosowanie nawozów oraz stopień skanalizowania obszarów wiejskich.

Zagrożenia jakości wód związane z działalnością człowieka na obszarach wiejskich wynikają nie tylko z nieuregulowanej gospodarki ściekowej, ale również z niewłaściwego stosowania nawozów i prowadzenia intensywnej produkcji zwierzęcej. W województwie zachodniopomorskim zużycie nawozów mineralnych na przestrzeni ostatnich lat ulegało niewielkim wahaniom. W latach 2010-2011 zmniejszyła się ilość stosowanych nawozów wapniowych.

Zagrożenia dla środowiska będące skutkiem produkcji zwierzęcej związane są z intensywnością hodowli, ponieważ od wielkości pogłowia i rodzaju zwierząt zależy ilość ładunku azotu i fosforu wprowadzanego do środowiska wodnego. Do zwierząt gospodarskich utrzymywanych w znaczącej liczbie należy zaliczyć trzodę chlewną, bydło i drób. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w skali kraju województwo zachodniopomorskie należy do grupy województw o najniższej intensywności hodowli zwierzęcej. Ponadto województwo zachodniopomorskie w skali Polski cechuje się stosunkowo dużą liczbą ferm zobowiązanych do posiadania pozwolenia zintegrowanego. Potencjalnym zagrożeniem dla wód jest więc koncentracja produkcji zwierzęcej.

5.3. Poziom wykorzystania zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa

Z danych statystycznych wynika, że aktualne wykorzystanie istniejących zasobów wody w województwie jest stosunkowo niewielkie. Łączna wielkość poborów wody wynosi 1716,1 hm³.

Jednakże aktualna wielkość poboru wody powierzchniowej dla celów rolniczych i leśnych wynosi łącznie 31,9 hm³. Z tej ilości wykorzystuje się wodę do napełniania i utrzymania zalewu stawów rybnych o powierzchni 1358 ha w ilości 31072 dam³ tj. średnio 22,9 dam³/ha stawu. Pozostała ilość wody 860 dam³ wykorzystywana jest do nawodnień zaledwie 1798 ha użytków rolnych i gruntów leśnych, tj. średnio 0,5 dam³/ha.

Na podstawie tych ustaleń można stwierdzić, że w bilansie wodnym rzek na terenie województwa zachodniopomorskiego jak i też generalnie w całym kraju zdecydowany udział ma bezużyteczny odpływ wody. Z punktu widzenia gospodarczego w bilansie wodno-gospodarczym odpływ ten określany jest jako zrzut jałowy.

O bardzo małym stopniu wykorzystania istniejących zasobów świadczy fakt, że na terenie województwa zachodniopomorskiego na ogólną powierzchnię użytków rolnych wynoszącą 1 123 286 ha, zostało zmeliorowanych ogółem 404 939 ha, a więc prawie 50% użytków rolnych jest zmeliorowane (jednak urządzenia ulegają stopniowej dekapitalizacji).

Grunty orne zdrenowane zajmują obszar o powierzchni 241 340 ha, z czego do nawodnień przystosowane jest 2 790 ha. Zmeliorowane użytki zielone zajmują obszar o łącznej powierzchni 137 229 ha, w tym do nawodnień przystosowane jest 38 563 ha.

Z informacji zgromadzonych w katastrze wodnym RZ w Szczecinie wynika, że pozwolenia wodnoprawne wydane dla celów nawodnień stanowią zaledwie ok. 10% wszystkich pozwoleń wydanych na pobór wód powierzchniowych w obszarze działania RZ Szczecin.

Dotyczą one głównie:

- ✓ nawadniania użytków rolnych za pomocą deszczowni samobieżnej, przenośnej, półstałej,

- ✓ nawadniania kompleksów śródleśnych i śródpolnych łąk systemem podsiąkowym ze stałym poziomem wody gruntowej,
- ✓ nawadniania ogródków działkowych (podlewanie kwietników, trawników, sadzonek warzyw w ogrodach, roślin w inspektach oraz nawadnianie drzew i krzewów owocowych),
- ✓ nawadniania deszczownianego upraw polowych (np. roślin zbożowych, okopowych),
- ✓ nawadniania boisk sportowych, terenów rekreacyjnych, pól golfowych, - nawadniania szkólek leśnych oraz szkólek drzew i krzewów ozdobnych,
- ✓ nawadniania plantacji truskawek, malin i borówki amerykańskiej.

Obszar RZ Szczecin odznacza się różnorodnością form gospodarowania i uprawiania ziemi. Cechuje się również znaczną wielkością zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych. Wszystkie te elementy powinny sprzyjać dalszemu rozwojowi nawodnień rolniczych i leśnych na terenie RZ Szczecin. Warunkiem tego rozwoju jest jednak możliwość zachowania przepływu nienaruszalnego w ciekach i akwenach wykorzystywanych do nawodnień, szczególnie w okresach suchych roku tj. potencjalnych okresach niedoboru wody.

Najmniejszą część poboru wód stanowi pobór na cele rolnicze i leśne. Duża część tego poboru wykorzystana została do napełniania stawów rybnych oraz nawadniania upraw rolnych i szkólek leśnych.

Niestety należy stwierdzić, na podstawie Programu Małej Retencji Wód Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, że pomimo niewielkiego poboru wód na cele rolnicze i leśne w województwie zachodniopomorskim występują niedobory wód. Wyliczono wielkości niedoborów dla okresu wegetacyjnego od kwietnia do września dla roku średnio suchego. W roku tym, tj. 1963 r., wielkość niedoboru wody dla użytków zielonych wynosi 240 mm. Odpowiada to zapotrzebowaniu wody do nawodnień podsiąkowych w ilości $q = 2700 \text{ m}^3/\text{ha}$.

Ponadto rozkład opadów pod względem potrzeb wodnych rolnictwa jest na terenie województwa zachodniopomorskiego jak i też na obszarze całego kraju zdecydowanie niekorzystny. W okresie wegetacyjnym wysokość opadów wynosi 354 mm. Natomiast wielkość potrzeb wodnych roślin uprawnych w tym okresie wynosi 650 mm. Stąd niedobór opadów w okresie wegetacyjnym wynosi 296 mm. Niedobór ten oznacza, że w okresie wegetacyjnym niezbędne jest uzupełnienie potrzeb wodnych roślin w ilości $q = 2960 \text{ m}^3/\text{ha}$ użytków rolnych. Należy zaznaczyć, że zapotrzebowanie to odnosi się do użytków zielonych. Łączne zapotrzebowanie wody do nawodnień użytków rolnych przystosowanych do nawodnień wynosi 137,95 mln m^3 . Natomiast wielkość zapotrzebowania wody dla zmeliorowanych użytków zielonych wynosi 468 mln m^3 .

Dodać należy, iż uwzględniając objętość wody na wysycenia dna stawów i strat w doprowadzalnikach, wielkość potrzeb wodnych stawów rybnych wynosi 138,00 mln m^3 oraz potrzeby wodne lasów dla szkółkarstwa, gospodarki stawowej i niezbędnych potrzeb przeciwpożarowych zostały oszacowane wynosząc 30 mln m^3 .

Stąd łączne zapotrzebowanie wody na obszarze województwa zachodniopomorskiego wynikające z potrzeb rolnictwa wynosi 636 mln m^3 .

Wielkość ta stanowi ca 18 % przepływu dyspozycyjnego w roku średnim i ponad 24 % przepływu dyspozycyjnego w roku średnio suchym.

Istotne znaczenie ma odniesienie potrzeb wodnych do zasobów wody w okresie wegetacyjnym. W roku średnio suchym, miarodajnym dla określania potrzeb rolnictwa wykazane ogólne zapotrzebowanie wody w ilości 636 m^3 stanowi prawie 65 % wielkości dyspozycyjnych zasobów wody w okresie wegetacyjnym. Jednak wielkości zasobów wody nie są równomiernie rozmieszczone na terenie województwa. Ich wielkość w poszczególnych zlewniach jest ściśle powiązana z wysokością opadów i wielkościami spływów jednostkowych. Tak więc najmniejsze zasoby wody występują w zachodniej części województwa, w pasie terenu od Kamienia Pomorskiego do Mieszkowic, obejmującym zlewnie rzeki Świniec Gowienicy, Iny, Myśli, Gunicy, Rurzyca, Płoni, Stubi, Tywy i Kurzyca. Natomiast największe zasoby wody, występują w zlewniach rzek Przymorza – Regi, Wieprzy i Parsęty oraz w zlewniach Gwdy i Drawy.

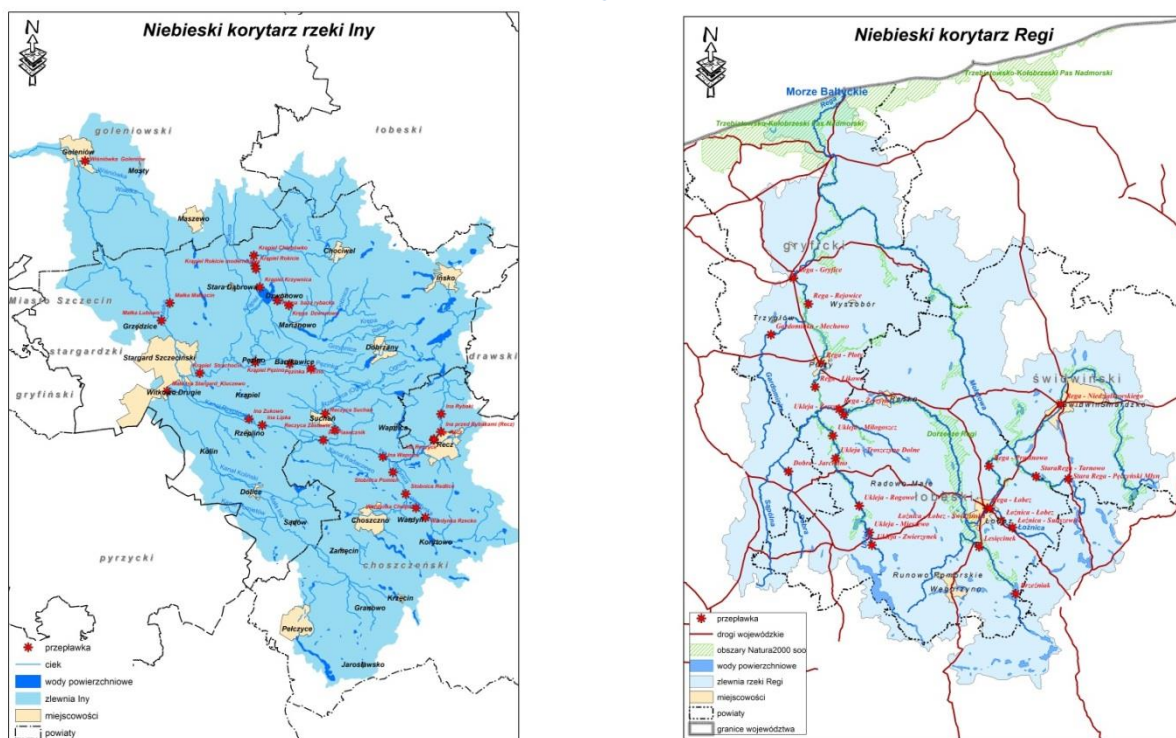
Powyższe wskazuje jednoznacznie na potrzebę racjonalnego gospodarowania wodą na cele rolnicze, przy stopniowym, zgodnym z polityką Unii Europejskiej zwiększeniu zasobów retencyjnych, w tym w szczególności realizacji programów małej retencji wód.

Wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa w dużym stopniu zależą również od sprawności technicznej urządzeń melioracji wodnych podstawowych co zostało opisane w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Szczecinie.

Faktem godnym odnotowania jest opracowanie w roku 2008, przez Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych, Wieloletniego Programu Inwestycyjnego obejmującego lata 2008 – 2015 (obecnie zaktualizowany i zamykający się w ramach czasowych 2008-2030), w którym zostały zdefiniowane potrzeby wykonania inwestycji w zakresie gospodarowanie wodą na cele rolnicze na terenie Województwa Zachodniopomorskiego oraz wskazane zostały potencjalne źródła finansowania. Pozwoliło to między innymi spełnić wymagania stawiane przez instytucje unijne i rozpocząć, jako pierwszy w kraju realizację zadań z zakresu gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej z dofinansowaniem z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013. Należy dodać, że Województwo Zachodniopomorskie jest jedynym województwem w kraju, które wykorzysta wszystkie przyznane środki unijne na gospodarkę wodną na terenach wiejskich.

Docelowo ZZMiUW, przy zachowaniu obecnego poziomu finansowania, planuje wykonać zadania inwestycyjne, które po uwzględnieniu współczynnika amortyzacyjnego (określającego pojawienie się w ciągu najbliższych dwudziestu lat ewentualnych uszkodzeń urządzeń melioracji wodnych) doprowadzą do sytuacji sprawnie działającej infrastruktury hydrotechnicznej na obszarze całego Województwa Zachodniopomorskiego. Realizacja wspomnianych działań doprowadzić ma również do określonego w Ramowej Dyrektywie Wodnej DOBREGO STANU WÓD, przy zapewnieniu dostatecznej ich ilości i jakości zarówno dla spełnienia potrzeb człowieka, jak i środowiska przyrodniczego. Realizacja zadań przez ZZMiUW jest, zgodnie z wymaganiami RDW, poprzedzona analizą ekonomiczną uwzględniającą koszty realizacji i eksploatacji obiektu oraz koszty środowiskowe i zasobowe związane z nimi oraz korzyści ekonomiczne i środowiskowe, przysporzone dzięki nim.

Mapa 5.3. Lokalizacja obiektów umożliwiających migrację organizmów żywych w zlewni rzek Iny i Regi budowanych w celu wypełnienia wytycznych stawianych przez Ramową Dyrektywę Wodną

Źródło: portale internetowe projektów finansowanych z Instrumentu Finansowania Life + na rzekach Inie i Redze przez Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Szczecinie)

Olbrzymią wagę ma również realizacja przedsięwzięć z zakresu utrzymania i konserwacji urządzeń wodno-melioracyjnych jako działań zapobiegających wystąpieniu sytuacji zagrożenia powodziowego i zagrożenia suszą. Na ten cel na bieżąco wykorzystywane są otrzymywane środki finansowe z budżetu państwa na wykonanie zadań związanych z konserwacją i utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych. Począwszy od roku 2008 przyznawana wielkość środków finansowych to kwota około 14 mln PLN. Kwota ta była wykorzystywana w 100% i pokrywała zaledwie część zapotrzebowania, jakie ZZMiUW definiował w oparciu o przeprowadzane corocznie przeglądy techniczne urządzeń hydrotechnicznych, z których wynikało, że szacowana kwota to około 35 mln PLN rocznie, którą udało się uzyskać w latach 2011-2012. Wskazane powyżej środki zapewniają realizację większości wymaganych do przeprowadzenia zadań i zaspokoją potrzeby gospodarowania wodą na cele rolnicze w zakresie zadań konserwacyjnych.

Z przeprowadzonych przez ZZMiUW analiz wynika, iż rocznie na ww. zadania powinna być przeznaczona kwota około 30 mln PLN w celu zapobiegania zagrożeniom, co tym samym zapewni poziom zasobów wodnych odpowiedni dla prawidłowego funkcjonowania gospodarki rolnej i rybackiej.

4. Poziom retencji wodnej na obszarach wiejskich

Z zapisów historycznych wynika, że układ hydrograficzny na terenie województwa zachodniopomorskiego w odniesieniu do obecnych tras rzek nie uległ zasadniczym zmianom. Jednakże już pod koniec średniowiecza większość rzek uległa znacznym przekształceniom na skutek zabudowy piętrzeniami wykorzystywanymi dla napędu młynów wodnych, lub dla stawów rybnych. Piętrzenia młyńskie na przełomie XIX i XX wieku zostały w większości przystosowane do produkcji energii elektrycznej. Ponadto w tym okresie wykonano szereg nowych piętrzeń wykorzystywanych do produkcji energii elektrycznej. Większość tych piętrzeń wykorzystywana jest do dnia dzisiejszego.

Przeprowadzona inwentaryzacja istniejących urządzeń gospodarki wodnej wykazała, że na ciekach podstawowych województwa zachodniopomorskiego znajduje się ponad 240 obiektów piętrzących, w tym 183 jazy piętrzące wodę w korytach rzek, 39 budowli piętrzących na wypływach rzek z jezior oraz 13 zbiorników dolinowych. Podstawowym zadaniem tych obiektów jest retencja wody, która jak dotychczas jest podstawowym narzędziem sterowanie obiegiem wody.

Sterowaną gospodarką wodną objęta jest częściowo górna zlewni rzeki Iny i Pęczynki. Ponadto na terenie województwa znajduje się kilka zbiorników dolinowych, których piętrzenie i zmagazynowanie wody służy głównie do produkcji energii elektrycznej. Są to zbiorniki Rejowiec i Likowo należące do Zespołu Elektrowni Wodnych w Płotach na rzece Redze oraz Niedalino i Rościno na Radwi, należących do Zakładu Energetycznego w Koszalinie.

Podstawową cechą zasobów wód powierzchniowych jest ich zmienność czasowa i obszarowa. W latach suchych całkowity odpływ rzek może być mniejszy o ca. 40% od średniego z wielolecia.

Natomiast jedną z najbardziej niekorzystnych cech klimatu Pomorza Zachodniego jest częste występowanie susz. Pojawiają się one okresowo, w różnych porach roku i powodują niekiedy poważne straty gospodarcze. Skutkiem suszy jest przede wszystkim zakłócenie naturalnego bilansu wodnego dawnego obszaru. Występuje wtedy nadmierne przesuszenie gleby, obniżanie poziomu wód gruntowych, a także wyraźne zmniejszenie przepływu w rzekach większych, do całkowitego zaniku odpływu wód w rzekach mniejszych. Największe straty z powodu susz ponosi rolnictwo, które zagospodarowuje ca 70% dyspozycyjnych zasobów wody.

Na ogółem 11 lat suchych, jakie pojawiły się na obszarze województwa, głębokie susze wyrażające się ujemnym bilansem klimatycznym w rejonie Szczecinka wystąpiły w sześciu latach.

Susza wyraża się przez niedobór wilgoci w powietrzu i glebie, powodujący zakłócenie normalnego bilansu wodnego i cieplnego danego obszaru Susza ma charakter dynamiczny i określony cykl rozwoju. Poprzedza ją brak lub stosunkowo niewielkie opady atmosferyczne, które zmniejszają zasoby wody w hydrosferze i zawartość pary wodnej w powietrzu. Ten etap nazywamy suszą atmosferyczną. Natomiast mniejsza wilgotność powietrza przyczynia się do wzrostu osuszającego oddziaływania na glebę i pokrywającą ją roślinność. Przedłużający się czas trwania niedoborów opadów powoduje coraz głębsze przesuszanie kolejnych warstw gleby. Ten etap nosi nazwę suszy glebowej.

Ostatnia faza suszy to susza hydrologiczna, podczas której następuje zmniejszanie odpływu wód gruntowych do wód powierzchniowych, co z kolei pociąga za sobą zmniejszenie przepływu wody w rzekach. W okresie tym obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód gruntowych, wysychanie źródeł i zanik przepływu w małych ciekach.

W rzekach zmniejszanie przepływu na skutek wyczerpywania się zasobów wodnych w dorzeczu określa się mianem niżówek. Niżówki letnie, które są powodowane obniżaniem się poziomu wód gruntowych wskutek długotrwałego braku opadów występują zwykle w okresie lipiec – sierpień – wrzesień – październik, są zazwyczaj długotrwałe. Natomiast pojawiające się również niżówki zimowe, będące wynikiem zamrożenia gleby i wstrzymania przez to zasilania wód gruntowych są przeważnie krótkie, lecz zazwyczaj bardzo głębokie.

Częste występowanie na obszarze województwa zachodniopomorskiego lokalnych susz oraz ich skutki gospodarcze, zwłaszcza w rolnictwie powodują, że wszelkie działania zmierzające do zwiększenia zasobów dyspozycyjnych wody należy uznać za bardzo pilne. Duża wrażliwość środowiska na pojawiające się stosunkowo często okresy posuszne, oraz ich wpływ na gospodarkę wynikają zarówno z cech środowiska geograficznego, jak i też z ujemnych skutków oddziaływania człowieka na środowisko. Do przyczyn naturalnych zaliczyć można przedstawione wyżej uwarunkowania klimatyczne.

Za najpilniejsze uznano realizację zadań małej retencji na obszarach użytkowanych rolniczo, na których najbardziej odczuwalny jest deficyt wody. Na tych obszarach zawiera się 70% ogólnych zasobów wody.

W ostatnich 5 latach przeprowadzono wymienione poniżej inwestycje z zakresu małej retencji wód.

Tabela 5.4. Inwestycje w zakresie zbiorników wodnych

Lp.	Nazwa zbiornika	Gmina	Rzeka	Pojemność całkowita Vc	Typ zbiornika (zaporowy, kopany, dolinowy itp.)	Zgodność z programem małej retencji TAK/NIE	Rok realizacji	Uwagi
				[tys. m ³]				
	1	2	3	4	5	6	8	9
1	Budowa zbiornika retencyjnego wraz z remontem rowu melioracyjnego na terenie Gminy Kołbaskowo w obrębie Przeclawia, Warzymic i Ustowa	Kołbaskowo	Bukowa	30 0,03 mln	retencyjny	Tak	2009 - 2010	przepust - 4 szt
2	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe doliny rzeki Parsęty poniżej m. Osówko w tym m. Kołobrzegu, Karlina i Białogardu	Białogard	Parsęta	1910 1,91 mln	zalewowy	Tak	2010-2013 (realizowane)	wał [km] - 10,958 rzeka [km] - 6,315 próg / stopień[szt.] - 2

Źródło: ZZMiUW w Szczecinie

Tabela 5.5. Inwestycje w zakresie budowli piętrzących w ramach programu małej retencji

Lp.	Obiekt	Gmina	Lokalizacja: ciek naturalny (nazwa), rów, kanał	Typ budowli (jaz, zastawka, próg)	Odbudowa/Nowa budowla	Rok realizacji	Uwagi
	1	2	3	4	5	7	8
1	Stabilizacja przepływu wody w rzece Tymienicy - Rezerwat Przyrody „Wierzchomińskie Bagno”	Będzino	Tymienica	zastawka - 1 szt	Odbudowa	2010 - 2011	
2	Stabilizacja poziomu wód na terenie rezerwatu „Bagno Ciemino”	Borne Sulinowo	Nizica	zastawka - 7 szt	Odbudowa	2010 - 2011	
3	Budowa 3 zastawek na rzece Koczynka	Krzęcin	Koczynka	zastawka - 3 szt	Odbudowa	2009 - 2010	retencja mln m ³ 0,45
4	Odbudowa budowli piętrzącej z przepławką dla ryb na rzece Słopic w km 6+300 w miejscowości Dominikowo	Drawno	Słopica	Jaz - 1 szt	Odbudowa	2010 - 2012	retencja mln m ³ 0,35, przepławka 1 szt
5	Odbudowa budowli piętrzącej z przepławką dla ryb na rzece Inie w km 109+200 w miejscowości Rybaki	Recz	Ina	Jaz - 1 szt	Odbudowa	2010 - 2012	retencja mln m ³ 0,16
6	Odbudowa budowli piętrzącej w km 10+060 na wypływie z Jeziora Stobnica	Choszczno	Ina	zastawka - 1 szt	Odbudowa	2010 - 2012	retencja mln m ³ 1,2, bystrze 1 szt
7	Stabilizacja poziomu wody w jeziorze – odbudowa stopnia w km 7+010, jezioro Dołgie	Ostrowice	Kokna	stopień - 1 szt	Odbudowa	2011 - 2012	retencja mln m ³ 0,3
8	Jezioro Kamienica (Kamica)	Siemyśl	Błotnica	Jaz - 1 szt	Odbudowa	2010	retencja mln m ³ 0,54 rzeka km 0,06
9	Stabilizacja poziomu wody - jezioro Rokitno	Nowogródek Pomorski	Nizica	zastawka - 1 szt	Odbudowa	2012	przepławka 1 szt
10	Stabilizacja przepływu wód w rzece Inie - odbudowa jazów Lipka km 77+186 i Piasecznik 83+170	Dolice	Ina	Jaz - 2 szt	Odbudowa	2011 - 2012	retencja mln m ³ 0,3

Źródło: ZZMiUW w Szczecinie

Tabela 5.6. Inne inwestycje w ramach programu małej retencji

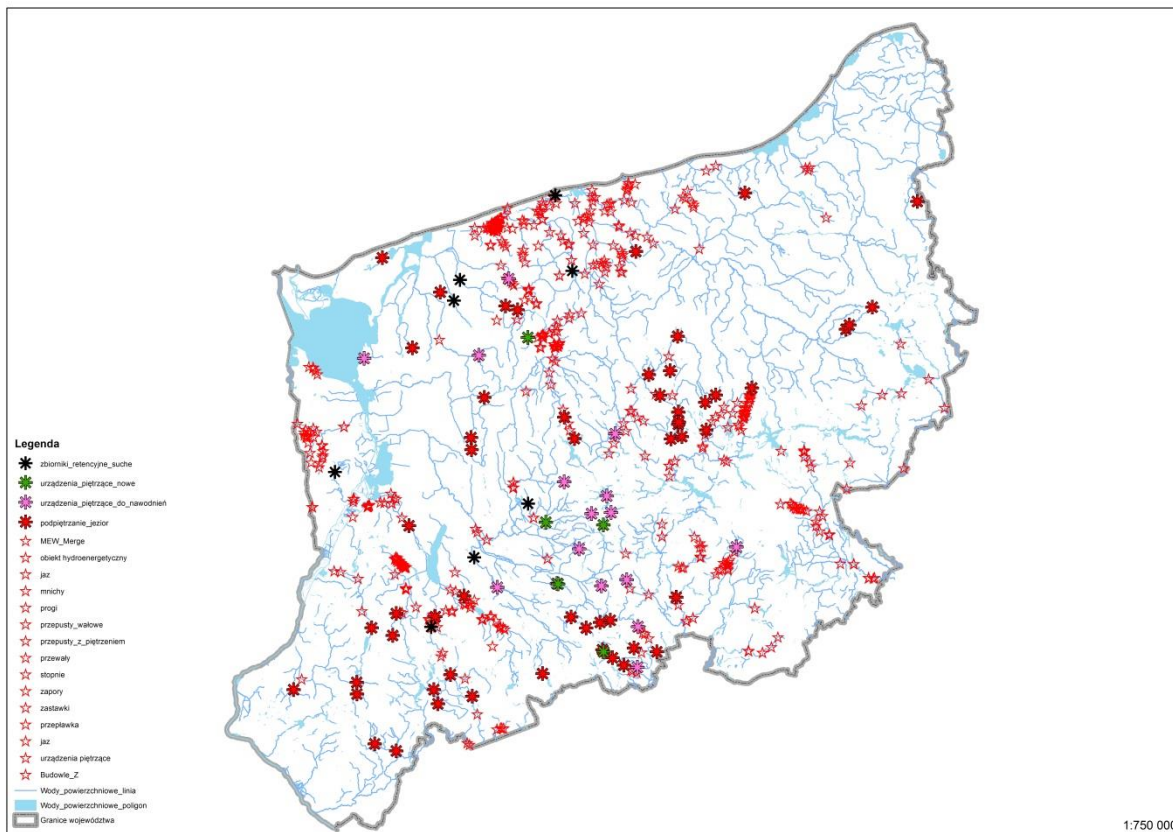
Lp.	Obiekt	Gmina	Zlewnia	Szczegóły	Rok realizacji
	1	2	3	4	6
1	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa - jezioro Klukom.	Choszczno	Zlewnia Odry od ujścia Nysy Łużyckiej do ujścia do Zalewu Szczecińskiego	retencja [mln m3] - 0,25	2010 - 2011
2	Zarańsko - Rydzewo, j. Rydzewo - stabilizacja poziomu wody w jeziorze - odbudowa koryta rzeki na odcinku 0,300 km	Drawsko Pomorskie	Zlewnia Przymorza Zachodniego	rzeka km 0,3 retencja mln m3 0,1	2009 - 2011
3	Rzeka Chudowo-Lubie w km 0+000 – 1+400	Drawsko Pomorskie	Zlewnia Noteci	rzeka km 1,4 przepust szt. 1 retencja mln m3 0,2	2009 - 2010
4	Rzeka Zarańsko – Rydzewo. Remont (modernizacja) koryta rzeki w km 1+700 - 4+500	Drawsko Pomorskie	Zlewnia Przymorza Zachodniego	rzeka km 2,8 retencja mln m3 0,3	2009 - 2010
5	Stabilizacja poziomu wody - jezioro Mielno	Węgorzyno	Zlewnia Przymorza Zachodniego	retencja mln m3 0,4	2012
	Jezioro Baczynko - odbudowa mnicha, uszczelnienie wału - zapory czołowej	Grzmiąca	Zlewnia Przymorza Zachodniego	wał km 0,4 szt 1 retencja mln m3 0,3	2010
	Jezioro Baczyno - odbudowa mnicha, uszczelnienie wału - zapory czołowej	Grzmiąca	Zlewnia Przymorza Zachodniego	wał km 0,4 szt 1 retencja mln m3 0,3	2010

Wymienione wyżej inwestycje są jedynie niewielką częścią projektowanego w następnej perspektywie finansowania kierunku interwencji w Regionalnym Programie Operacyjnym, gdzie kształtowanie przestrzeni mające na celu ochronę ilości i jakości zasobów wodnych będzie odbywało się także w drodze wprowadzenia ilościowych standardów urbanistycznych dotyczących kształtowania przestrzeni przyrodniczej i regulowania zdolności zatrzymywania wody na terenach zurbanizowanych, wspieranych równocześnie wprowadzeniem zachęt fiskalnych skłaniających właścicieli budynków do zmniejszenia zrzutów wód opadowych do komunalnej instalacji burzowej. Istniejąca konieczność zminimalizowania skutków ekstremalnych zjawisk, takich jak powódzie i susze, wymaga – poza działaniami wynikającymi bezpośrednio z zarządzania ryzykiem powodziowym – programowania w planowaniu przestrzennym działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej do 5% średniego odpływu rocznego w drodze realizacji zbiorników dużej i małej retencji, a także mikroretencji obszarowej i przyobiektovej.

W tym celu w wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wyznaczone obszary kształtowania retencji, uwzględniające bilans zasobów wodnych zlewni oraz zarządzanie ryzykiem powodzi. Lokalizowanie obiektów hydrotechnicznych małej i dużej retencji będzie wymagało oceny zasięgu ich oddziaływania na zasoby bilansowe zlewni, cele ochrony przyrody i trwałość efektów rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Wyniki analiz mogą radykalnie zmienić dotychczasowe przeznaczenie terenu, zwłaszcza w wypadku lokalizacji zbiorników, których podstawową funkcją miało być zaopatrzenie w wodę regionu o zmniejszonym w stosunku do przewidywanego poborze wód.

Ponadto utworzenie zbiorników małej retencji na obszarach wiejskich przyczyni się do zwiększenia aktywności na obszarach wiejskich oraz doprowadzi do skutecznego zagospodarowania przestrzeni w małych miejscowościach województwa zwiększając atrakcyjność gospodarczą regionu.

Mapa 5.4. Możliwe lokalizacje obiektów małej retencji wód w województwie zachodniopomorskim

Źródło: Program Małej Retencji Wód do roku 2015 w Województwie Zachodniopomorskim

5. Stan gleb

Ochrona zasobów i jakości gleb, a w szczególności gleb użytkowanych rolniczo, stanowi istotny element działań w zakresie polityki środowiskowej oraz rolnej.

Rodzaj gleb, ich właściwości chemiczne, fizyczne oraz biologiczne wynikają z budowy geologicznej podłoża – skały macierzystej, ukształtowania terenu i warunków klimatycznych wpływających na intensywność procesów wietrzenia skalnego. Oprócz naturalnych czynników przyrodniczych wpływ na jakość gleb ma sposób ich zagospodarowania oraz użytkowania przez człowieka.

Gleby województwa zachodniopomorskiego charakteryzują się dużym zróżnicowaniem typologicznym, różną klasą bonitacyjną i kompleksem przydatności rolniczej. Pod względem jakości użytkowej przeważają gleby średniej jakości (klasy IVa i IVb), które zajmują 51,2% powierzchni wszystkich gruntów ornych. Drugą co do wielkości grupę stanowią gleby słabej i najslabszej jakości (klasy V i VI), które zajmują 27,2% powierzchni gruntów ornych. Najmniej jest gleb bardzo dobrych oraz dobrych (klasy I, II oraz IIIa i IIIb), które zajmują 21,7% powierzchni gruntów ornych. W województwie zachodniopomorskim istnieje 1 123 286 ha użytków rolnych. W ogólnej powierzchni użytków rolnych przeważają grunty orne, stanowiące 78,8%, użytki zielone stanowią 20,7%, a sady 0,5%.

Badanie jakości gleb ornych wykonywane jest w ramach monitoringu jakości gleby i ziemi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest ocena stanu zanieczyszczenia oraz śledzenie zmian właściwości gleb pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Monitoring chemizmu gleb prowadzony jest od 1995 roku w cyklach 5-letnich, w 216 punktach pomiarowych zlokalizowanych na gruntach ornych na terenie całego kraju. Punkty reprezentują typowo rolnicze obszary o różnym stopniu intensyfikacji rolnictwa oraz obszary znajdujące się w zasięgu oddziaływania różnego rodzaju zanieczyszczeń. Wykonawcą badań oraz oceny jest Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa-Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (IUNG-PIB). Na terenie województwa zachodniopomorskiego zlokalizowanych jest 9 punktów pomiarowo-kontrolnych, które opróbowane były w latach 1995, 2000, 2005 i 2010. W 2010 roku zakres badań obejmował oznaczenie właściwości fizycznych, fizykochemicznych oraz chemicznych gleb (w tym odczynu pH), zawartości siarki, metali ciężkich (kadmu, miedzi, chromu, niklu, ołowiu, cynku) oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA).

Ocena jakości gleb wykonywana jest na podstawie wytycznych Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359).

Gleby w punktach badawczych (2010 rok) w województwie zachodniopomorskim reprezentowane były głównie przez gleby brunatne (Bk, Bw) oraz czarne ziemie (D, Dz). Wartość bonitacyjna badanych gleb to przede wszystkim gleby dobrej jakości (klasa IIIa i IIIb) oraz średniej jakości (klasa IVa i IVb).

W odniesieniu do klasyfikacji przydatności rolniczej przeważały gleby zaliczane do kompleksów pszennych dobrych, żytnich słabych oraz zbożowo-pastewnych mocnych. Poziomy orno-próchniczne badanych gleb (0-20 cm) charakteryzowały się różną zwięzłością, w zależności od zawartości frakcji ilastej (poniżej 0,02 mm) i wykazywały skład granulometryczny w granicach od piasku luźnego po gliny o różnej zwięzłości.

Wyniki badań chemizmu gleb wykonanych w 2010 roku wykazały znikome zakwaszenie badanych gleb. W większości punktów pomiarowo-kontrolnych gleby posiadały odczyn obojętny lub zasadowy i charakteryzowały się niską, naturalną zawartością siarki siarczanowej. Zawartość kadmu, miedzi, niklu, ołowiu i cynku w badanych glebach była niska i wskazywała na brak zanieczyszczenia metalami ciężkimi.

W 5 badanych punktach pomiarowo-kontrolnych stwierdzono podwyższoną zawartość WWA. Niewielkie zanieczyszczenie gleb przez WWA zaobserwowano w 3 punktach, a w jednym punkcie wykazano, że gleba jest zanieczyszczona (Drawsko Pomorskie) i nie należy jej przeznaczać na użytki zielone (wypas zwierząt i produkcja siana).

W żadnym punkcie nie stwierdzono przekroczeń wartości progowych dla metali ciężkich oraz WWA w glebach wyznaczonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi.

6. Podsumowanie

Podsumowując, należy stwierdzić, iż poprawa konkurencyjności sektora rolnego, leśnego i rybackiego województwa zachodniopomorskiego w kolejnych latach, w tym w szczególności w kolejnej perspektywie finansowej UE 2014-2020 będzie związana ze zrównoważonym planowaniem realizowanych przedsięwzięć w tych obszarach przy zachowaniu, tak cennej dla regionu Pomorza Zachodniego, różnorodności biologicznej. Podejmowane działania bowiem będą musiały uwzględniać wszystkie zalecenia stawiane przez Unię Europejską, zarówno w obszarze ochrony środowiska jak i szerokokorozumianej gospodarki wodnej.

Zakłada się, że poprzez poprawę środowiska naturalnego na obszarach wiejskich stworzy się możliwość uzyskania dochodów w tym sektorze na poziomie średniego dochodu w innych działach gospodarki, także poprzez dochody rolnicze chronione przez dopłaty bezpośrednie.

Nowoczesne, towarowe gospodarstwa oraz racjonalna struktura zasiewów i zmianowania przy zachowaniu wszystkich wymienionych powyżej potencjałów środowiskowych oraz przy stworzeniu mechanizmów przechowywania płodów rolnych u producenta może stać się szczególnym walorem regionu – dominacja wyspecjalizowanych gospodarstw o wysokiej jakości produkcji rolnej i rybackiej.

Konkurencyjność województwa w świetle powyższego podniesiona może zostać również poprzez zwiększenie uprawy roślin przeznaczonych na cele energetyczne, zwiększenie areалу uprawy warzyw, produkcja owoców na tzw. „świeży” rynek.

Zasadnym wydaje się również podniesienie o co najmniej 5% udziału produkcji ekologicznej w ogólnej strukturze produkcji rolnej, co z całą pewnością zależne będzie od utrzymania zakładanego stanu ochrony środowiska naturalnego oraz bioróżnorodności.

Niewątpliwie utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego może stać się bodźcem dla zachowania samowystarczalności w produkcji mleka, zachowania wysokiej jakości tusz wołowych i wieprzowych, wykorzystania warunków do hodowli i chowu koni, owiec i kóz a także podejmowania hodowli i chowu alternatywnego (pszczoly, daniele, strusie, przepiórki i inne).

Większość obszarów będzie jednak regulowana przez rozmaite obowiązujące w Unii Europejskiej rozstrzygnięcia i doprowadzi do stabilizacji i pewności dochodów rolniczych.

Specjalizacja gospodarki rolnej i rybackiej przy zachowaniu wszystkich wymagań środowiskowych stanie się fundamentem dla rozwoju produktów regionalnych, oryginalnych wyrobów opartych na przetwórstwie zbóż, mleka, mięsa, warzyw i owoców z uwzględnieniem regionalnych niszy produkcyjnych.

Na szczególną uwagę i analizę zasługuje sytuacja w rybołówstwie i rybactwie, gdzie zmniejszona liczebność floty kutrowej doprowadzi również do specjalizacji, ale na wyższym poziomie zarówno technicznym jak i jakościowym przy zachowaniu bioróżnorodności ekosystemów wodnych morskich i śródlądowych.

W aspekcie ochrony środowiska i jego zasobów oraz zorganizowaniu rynków zgodnie z wymogami UE zakłada się, iż rodzimi producenci i przetwórcy skutecznie konkurować będą na międzynarodowych rynkach, a stworzone w ramach Wspólnej Polityki Rybackiej efektywne rybactwo śródlądowe stanie się domeną naszego regionu – kolejną specjalizacją.

Ostatnim spośród sektorów dla których jednym z najważniejszych czynników jest stan środowiska naturalnego, warunkujących jego rozwój to leśnictwo gdzie przy określonym na poziomie ponad 36 % wskaźniku lesistości oraz uzyskaniu co najmniej 55000 ha nasadzeń roślinami energetycznymi można z całą pewnością wskazać na dużą możliwość dalszego rozwoju katastra drzewnego w województwie zachodniopomorskim.

Celem rozwoju obszarów wiejskich jest podnoszenie jakości i poziomu życia ich mieszkańców przy zachowaniu w możliwie nienaruszonym stanie środowiska naturalnego.

W kolejnych latach funkcje obszarów wiejskich będą znacznie zróżnicowane. Nadal bardzo istotną będzie produkcja rolnicza, ale wiele gospodarstw podejmie działalność pozarolniczą podnoszącą dochody rodziny poprzez stworzenie miejsc pracy dla jej członków. Powstaną także nowe miejsca pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach różnych branż, które w znaczącej liczbie będą zlokalizowane na obszarach wiejskich. Sprzyjać temu będzie zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura techniczna i społeczna. Na znaczących obszarach zlokalizowane w pasie nadmorskim i

pojezierzy w dalszym stopniu rozwinię się turystyka wiejska, w tym agroturystyka i eko-agroturystyka, które dla wielu gospodarstw stanowią będą poważne dodatkowe źródła dochodu.

Wzrosnąć rezydualna funkcja wsi położonych w pobliżu miast. Już bowiem teraz bardzo wyraźny jest trend budowania jednorodzinnych domów mieszkalnych na wsiach.

Stymulowanie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich jest sposobem na różnicowanie form aktywności gospodarczej na wsi oraz tworzenie dodatkowych źródeł dochodów. Przy czym największe efekty dla rozwoju gospodarczego przynosi sektor usług, który w sposób szczególny mógłby wykorzystać endogeniczny potencjał obszarów wiejskich, w tym ich walory środowiskowe i kulturowe.

Podniesienie potencjału obszarów wiejskich w kolejnych latach nastąpić może w szczególności poprzez ww. podkreślenie walorów środowiskowych regionu. Uzależnione jest to bowiem od wskazanego w „Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego” rozszerzeniu funkcjonowania form ochrony przyrody, przewiduje się, że w województwie zachodniopomorskim funkcjonować dodatkowo będzie:

- 208 rezerwatów przyrody;
- 3 parki krajobrazowe;
- 28 obszarów chronionego krajobrazu;
- 1845 pomników przyrody;
- 22 stanowiska dokumentacyjne;
- 1549 użytko ekologiczne;
- 250 zespołów przyrodniczo krajobrazowych;

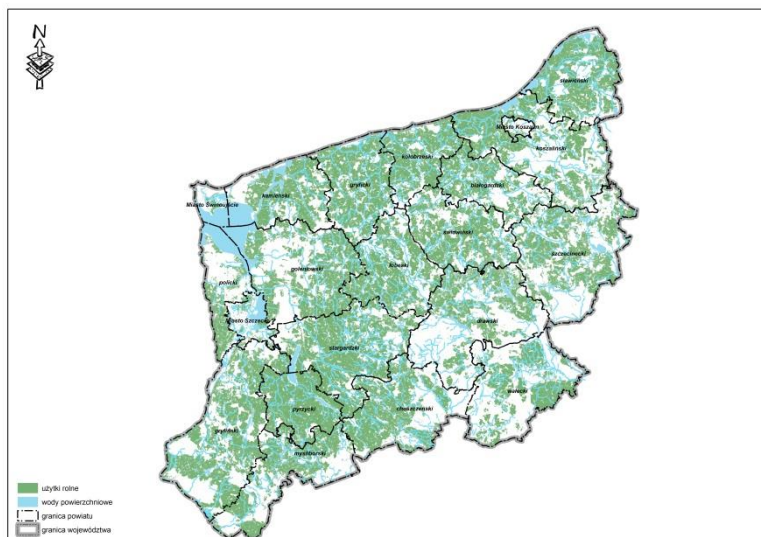
Z całą pewnością w obszarze rybactwa śródlądowego olbrzymie znaczenie w kolejnych latach będzie miało doprowadzenie do określonego w Ramowej Dyrektywie Wodnej dobrego stanu wód. Osiągnięcie celów środowiskowych w jednolitych częściach wód, będzie jednym z najważniejszych kierunków interwencji w latach 2014-2020. Proces ten w naturalny sposób już się rozpoczął dzięki realizacji wyznaczonych przez Lokalne Grupy Rybackie w strategiach oraz poprzez wykonywanie zadań prośrodowiskowych w gospodarce wodnej takich jak budowa przepławek dla ryb. Podejmowane działania doprowadziły do sytuacji, w której zlewnie rzek Iny i Regi oraz rzeki Mołstowa, Parsęta i Wieprza stały lub staną się w najbliższych latach powtórnie miejscem bytowania ryb dwuśrodowiskowych takich jak łosoś czy troć.

Mimo iż podstawową funkcją rolnictwa jest produkcja artykułów rolnych, zgodnie z koncepcją europejskiego modelu rolnictwa, wyznaczonego w Agendzie 2000 może ono ponadto pełnić ważną rolę w zakresie ochrony środowiska i krajobrazu, zachowania żyzności gleb oraz bogactwa siedlisk i bioróżnorodności, a także tradycji i dziedzictwa kulturowego. Koncepcja rolnictwa wielofunkcyjnego wskazuje na możliwość godzenia tych funkcji poprzez kształtowanie produkcji rolnej w zgodzie z wymogami środowiska i zachowania krajobrazu oraz podejmowanie przez gospodarstwa dodatkowych działań nakierowanych na dywersyfikację i specjalizację (powstawanie rynków liderów branżowych).

Zrównoważona produkcja rolna odbywa się na dwóch płaszczyznach: lokalnej – w każdym z gospodarstw rolnych prowadzących zrównoważoną produkcję rolną oraz globalnej – gdzie wyrównanie następuje dzięki skoordynowanym działaniom wielu gospodarstw prowadzących taką produkcję rolną na tym samym obszarze (np. w skali jednostek administracyjnych czy krain geograficznych). Takie podejście do zrównoważonej produkcji pozwala w najpełniejszy sposób wykorzystać potencjał produkcyjny konkurencyjnych gospodarstw, spełniających wymogi środowiskowe stawiane produkcji rolnej oraz zagospodarować potencjał małych i średnich gospodarstw produkujących głównie na potrzeby własne oraz częściowo na rynek, pełniących umiarkowane i silne funkcje środowiskowe. Dlatego niezwykle ważne jest określenie modelu rolnictwa, który zagwarantuje zarówno bezpieczeństwo żywnościowe, jak również będzie służył zrównoważonemu rozwojowi regionu. Wydaje się, że w panujących w województwie zachodniopomorskim warunkach najlepszym będzie model rolnictwa wielofunkcyjnego i zrównoważonego, który ze względów bezpieczeństwa żywnościowego wymaga utrzymania gospodarstw zdolnych do odtwarzania potencjału produkcyjnego, pełniących istotne znaczenie dla

środowiska naturalnego (pola zaznaczone na rysunku kolorem zielonym) oraz mających szczególne znaczenie dla zachowania funkcji pozaprodukcyjnych (w tym m.in. funkcji kulturowych).

Mapa 5.4. Obszary użytkowane rolniczo w województwie zachodniopomorskim

Należy podkreślić, że na stan 31 grudnia 2012 roku powierzchnia użytków rolnych (km²) objęta jest:

1. Obszarami chronionego krajobrazu	1120,80 km ²
2. Naturą 2000 OSO	2351,12 km ²
3. Naturą 2000 SOO	1139,02 km ²
4. Parkami krajobrazowymi	363,72 km ²
5. Parkami narodowymi	8,11 km ²
6. Rezerwatami przyrody	18,91 km ²
7. Użytkami ekologicznymi	31,89 km ²
8. Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi	34,88 km ²

Uzasadniona jest wobec powyższego rekonstrukcja modelu i kultury agrarnej w województwie zachodniopomorskim, uwzględniająca ww. uwarunkowania.

Rozdział 6. Efekty wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w województwie zachodniopomorskim

Efekty wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zostaną ukazane na tle absorpcji środków unijnych w ramach polityki spójności. Prezentowane dane oraz wnioski dotyczą okresu programowania 2007-2013 według stanu na 31 grudnia 2012 roku..

6.1. Absorpcja środków unijnych w ramach polityki spójności

Struktura absorpcji środków pomocowych w województwie zachodniopomorskim według obszarów wsparcia

Główną częścią dofinansowania projektów UE w ramach polityki spójności w województwie zachodniopomorskim stanowią projekty finansowane z PO Infrastruktura i Środowisko - ponad 50%. Prawie jedna trzecia środków pochodzi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (31,1%). Ponad 14% środków pomocowych pochodzi z PO Kapitał Ludzki, a 3,5% z PO Innowacyjna Gospodarka.

Tabela 6.1. Wartość dofinansowania UE według podmiotów i programów operacyjnych (poza PROW i PO Ryby)

Powiaty	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Program Operacyjny Pomoc techniczna	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego	Razem
Powiat białogardzki	25 888 267,41	4 599 629,34	40 289 932,54		45 422 192,93	116 200 022,22
Powiat choszczeński	57 513 375,82	3 472 600,46	36 138 919,96		52 303 135,42	149 428 031,65
Powiat drawski	60 116 282,32	19 578 197,37	42 336 718,27		64 227 498,50	186 258 696,47
Powiat goleniowski	316 569 342,67	14 534 756,01	52 057 945,10		102 886 338,39	486 048 382,17
Powiat gryficki	135 009 692,43	5 123 922,53	42 864 688,61		115 161 014,03	298 159 317,60
Powiat gryfiński	274 285 353,84	6 125 860,24	40 583 385,64		73 891 048,92	394 885 648,64
Powiat kamieński	44 259 169,78	8 436 185,49	32 231 296,33		78 726 080,23	163 652 731,83
Powiat kołobrzeski	301 939 502,15	16 326 947,95	29 544 605,52		125 354 646,06	473 165 701,67
Powiat koszaliński	60 233 898,22	10 379 416,31	43 455 829,06		36 808 650,65	150 877 794,24
Powiat łobeski	55 960 287,87	4 847 859,98	43 813 911,55		49 065 679,16	153 687 738,56
Powiat m. Koszalin	53 623 886,03	17 271 227,48	27 656 626,55		214 858 180,24	313 409 920,30
Powiat m. Szczecin	648 429 025,68	105 525 971,50	82 223 274,51	8 939 489,62	789 617 183,13	1 634 734 944,45
Powiat m. Świnoujście	1 004 480 197,95	499 452,85	9 724 059,94		41 827 871,77	1 056 531 582,52
Powiat myśliborski	260 266 599,44	1 598 484,15	37 392 880,26		32 837 965,61	332 095 929,46
Powiat policki	40 194 448,39	20 725 870,27	37 648 109,55		80 081 064,39	178 649 492,60
Powiat pyrzycki	227 991 130,20	1 005 685,34	34 775 481,32		15 491 157,15	279 263 454,01
Powiat sławieński	266 471 036,34	9 731 396,49	32 204 121,93		51 038 595,63	359 445 150,38

Powiaty	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Program Operacyjny Pomoc techniczna	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego	Razem
Powiat stargardzki	84 141 961,02	45 238 844,40	56 800 510,52		127 481 688,52	313 663 004,46
Powiat szczecinecki	311 379 589,11	2 454 472,32	47 115 778,89		51 286 371,94	412 236 212,27
Powiat świdwiński	34 563 473,32	2 019 416,91	41 230 332,10		71 495 988,47	149 309 210,80
Powiat watecki	88 418 825,96	14 721 275,45	33 561 492,87		54 467 226,85	191 168 821,13
Projekty ponadlokalne	234 814 233,87	428 143,72	490 060 613,92		545 830 747,02	1 271 133 738,53
Razem	4 586 549 579,81	314 645 616,54	1 333 710 514,95	8 939 489,62	2 820 160 325,01	9 064 005 525,93

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.)

Największa alokacja środków z PO IŚ występuje w Świnoujściu, Szczecinie, powiecie sławieńskim oraz powiecie szczecineckim. Jeśli zaś chodzi o PO Innowacyjna Gospodarka, to ponad 1/3 środków została zabsorbowana przez podmioty działające w Szczecinie. Drugim po Szczecinie ośrodkiem pozyskującym środki pomocowe w tym programie jest powiat stargardzki. Powiat ten pozyskał prawie 19% środków, jakie zabsorbowało województwo.

PO Kapitał Ludzki był absorbowany w miarę równomiernie w poszczególnych powiatach. Szczecin, choćby z racji potencjału, zabsorbował najwięcej, bo ponad 7% tego funduszu, zaś najmniej Świnoujście – poniżej 1%.

PO Pomoc Techniczna odnosi się do projektu „Finansowania kosztów zatrudnienia pracowników Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji Województwa Zachodniopomorskiego” realizowanego przez Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, a z racji lokalizacji urzędu – przypisany do Powiatu M. Szczecin.

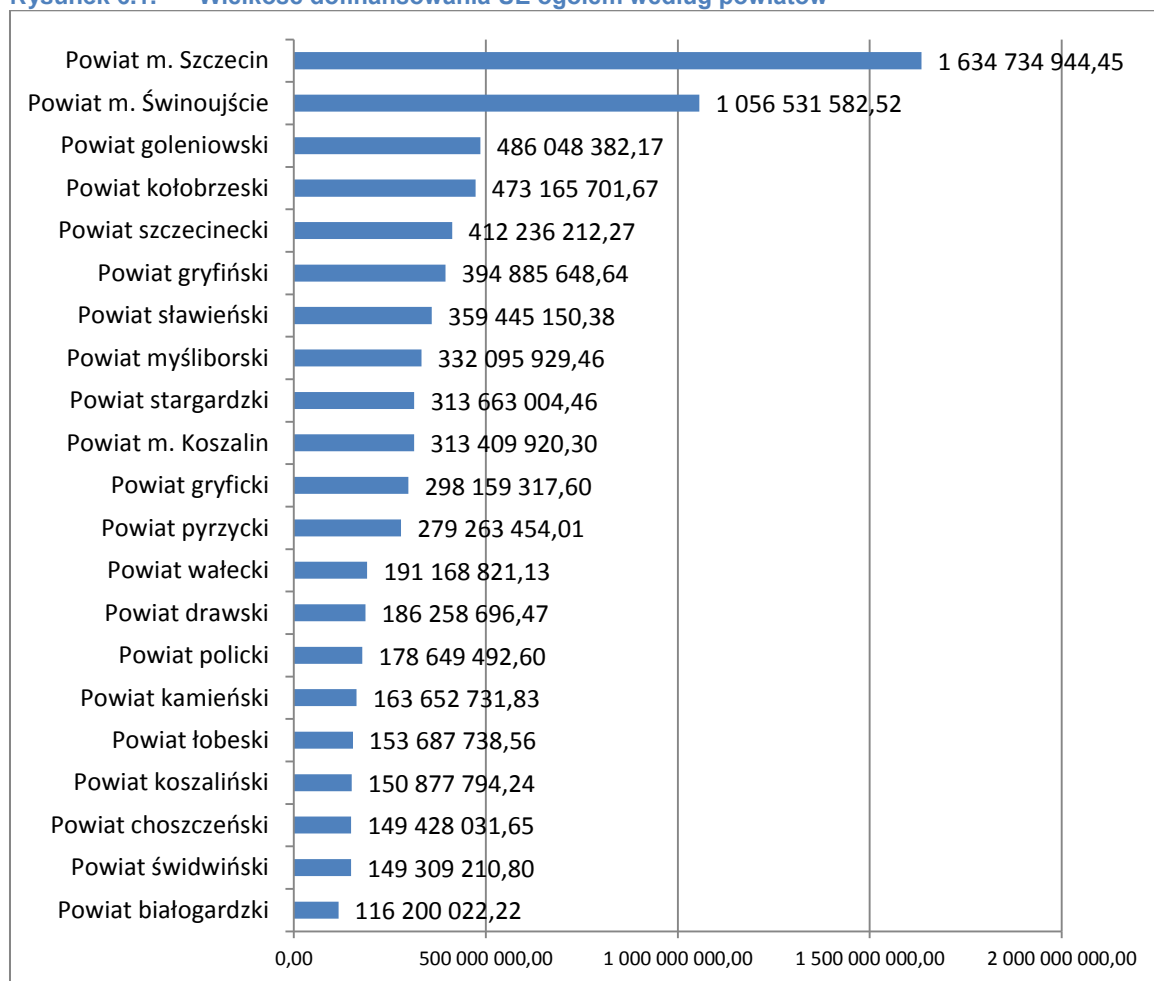
Wreszcie Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego w największym stopniu lokowany jest w Szczecinie (29% wszystkich środków) oraz w przedsięwzięciach ponadlokalnych (około 20%). Kolejne miejsce pod względem absorpcji środków zajmuje w tym programie Koszalin. Miasto to na prawach powiatu uzyskuje dotacje z RPO na poziomie 215 mln złotych, co stanowi 8% ogółu środków tego programu.

W układzie powiatowym największym beneficjentem pomocy UE jest Szczecin i Świnoujście. W przypadku Szczecina ta pozycja wynika z dużego potencjału miasta – stolicy regionu i największego ośrodka gospodarczego Pomorza Zachodniego. Świnoujście swoją pozycję zawdzięcza jednej z największych inwestycji w Polsce związanej z budową gazoportu (prawie 93% wszystkich środków UE pozyskanych w Świnoujściu stanowi ten jeden projekt).

Podobnie rzecz ma się w przypadku pozostałych powiatów o najwyższym poziomie absorpcji. Powiaty: sławieński, goleniowski, szczecinecki, gryfiński, kołobrzeski i myśliborski w ponad 66% korzystają z dotacji unijnej w ramach PO IŚ. W większości są to projekty realizowane z listy indykatywnej. Nie ma więc tu specjalnej zasługi jednostek samorządu terytorialnego w pozyskiwaniu środków. Środki te zostały przydzielone w drodze dyspozycji centralnej lub regionalnej.

Obliczony dla powiatów wskaźnik absorpcji środków unijnych ogółem per capita ujawnia ogromne dysproporcje. Wskaźnik ten dla przodującego Świnoujścia wynosi ponad 25 tys. złotych, ale już tylko 2,3 tys. złotych dla powiatu koszalińskiego. Różnica jest więc ponad 10-krotna.

Rysunek 6.1. Wielkość dofinansowania UE ogółem według powiatów

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.)

Obliczony wskaźnik absorpcji nie ujawnia specjalnie nowych wzorów zróżnicowania przestrzennego. Powiaty wewnątrz regionu zachodniopomorskiego charakteryzują się wysoką peryferyjnością gospodarczą i komunikacyjną. Pomorze Zachodnie swoje główne ośrodki rozwojowe ma ulokowane na obrzeżach. Sam Szczecin nie posiada centralnego położenia, podobnie obszary nadgraniczne i nadmorskie. Interior nie posiada istotnych ośrodków przemysłowo-usługowych, jest słabo zaludniony, charakteryzuje się niskim kapitałem społecznym, który w dużej mierze wynika z kulturowych pozostałości wieloletniego funkcjonowania na tym obszarze Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Tabela 6.2. Wskaźnik absorpcji środków unijnych ogółem w powiatach

Nazwa powiatu	Dofinansowanie UE ogółem	Dofinansowanie uzyskane przez JST	Odsetek środków uzyskanych przez JST	Ludność	Wskaźnik absorpcji ogółem	Wskaźnik absorpcji JST
Powiat białogardzki	116 200 022,22	52 671 162,52	45,3%	48261	2 407,74	1 091,38
Powiat choszczeński	149 428 031,65	52 668 940,50	35,2%	49705	3 006,30	1 059,63
Powiat drawski	186 258 696,47	93 539 374,32	50,2%	57485	3 240,13	1 627,20
Powiat goleniowski	486 048 382,17	92 482 418,58	19,0%	79937	6 080,39	1 156,94
Powiat gryficki	298 159 317,60	164 957 540,27	55,3%	60595	4 920,53	2 722,30
Powiat gryfiński	394 885 648,64	93 684 475,81	23,7%	82830	4 767,42	1 131,05
Powiat kamieński	163 652 731,83	92 756 732,03	56,7%	47769	3 425,92	1 941,78
Powiat kołobrzescki	473 165 701,67	213 001 282,04	45,0%	77095	6 137,44	2 762,84
Powiat koszaliński	150 877 794,24	81 842 543,99	54,2%	65049	2 319,45	1 258,17
Powiat łobeski	153 687 738,56	71 237 608,52	46,4%	38063	4 037,72	1 871,57
Powiat m. Koszalin	313 409 920,30	162 903 300,40	52,0%	106987	2 929,42	1 522,65
Powiat m. Szczecin	1 634 734 944,45	500 039 962,50	30,6%	406307	4 023,40	1 230,69
Powiat m. Świnoujście	1 056 531 582,52	34 041 434,73	3,2%	40765	25 917,62	835,07
Powiat myśliborski	332 095 929,46	66 944 699,10	20,2%	67074	4 951,19	998,07
Powiat policki	178 649 492,60	66 530 609,39	37,2%	69087	2 585,86	963,00
Powiat pyrzycki	279 263 454,01	33 061 789,90	11,8%	39930	6 993,83	827,99
Powiat sławieński	359 445 150,38	64 187 942,74	17,9%	57298	6 273,26	1 120,25
Powiat stargardzki	313 663 004,46	109 111 558,74	34,8%	119340	2 628,31	914,29
Powiat szczecinecki	412 236 212,27	75 543 934,50	18,3%	77053	5 350,03	980,42
Powiat świdwiński	149 309 210,80	75 197 305,45	50,4%	48470	3 080,45	1 551,42
Powiat walecki	191 168 821,13	54 694 103,98	28,6%	54098	3 533,75	1 011,02
projekty ponadlokalne	1 271 133 738,53	317 049 644,43	24,9%	1693198	750,73	187,25
Województwo zachodniopomorskie	9 064 005 525,93	2 568 148 364,42	28,3%	1693198	5 353,19	1 516,74

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Możliwości pozyskiwania środków przez samorządy są zróżnicowane w poszczególnych programach (także w obrębie samych programów, które dzielą się na osie, komponenty, priorytety oraz działania i poddziałania): w niektórych pula środków może być wykorzystana wyłącznie przez JST, w innych programach o środki konkurują z organizacjami pozarządowymi, a nawet podmiotami gospodarczymi. O przyznaniu środków decyduje postępowanie konkursowe, w którym oprócz spełnienia przez wnioskodawców wymogów formalnych oceniana jest wartość merytoryczna składanych projektów. Skuteczność w pozyskiwaniu przez JST środków pomocowych jest więc zróżnicowana. Wyjątek stanowią projekty realizowane przez jednostki samorządu województwa, które realizować mogą projekty indywidualne oraz projekty systemowe. Tego typu projekty mogą być wyłączone z postępowania konkursowego, ale muszą być wcześniej zaakceptowane przez nadrzędne instytucje zarządzające w ramach planów działania na następny rok.

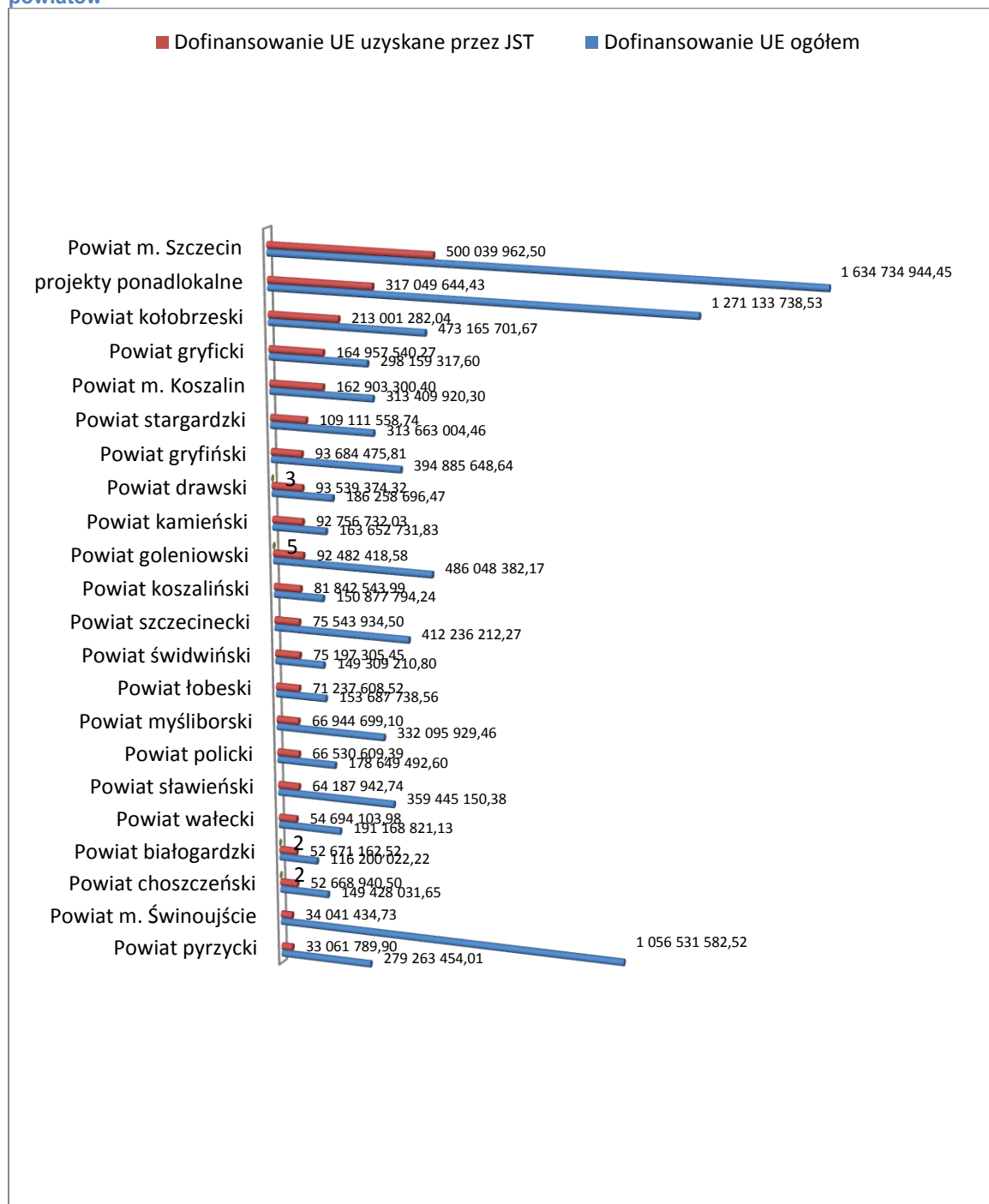
Przedstawione w tabeli dane pozwalają na dokładną analizę źródeł finansowania przedsięwzięć przez poszczególne podmioty należące do sektora jednostek samorządu terytorialnego. Spójrzmy najpierw na wiersze w zestawieniu. Możemy tutaj określić jakie są dominujące źródła dofinansowania dla poszczególnych JST. Tak więc, dla gminnych jednostek samorządowych głównym źródłem dotacji UE jest PO Infrastruktura i Środowisko (87% wszystkich dotacji) oraz PO Kapitał Ludzki ((11,5%). Powiatowe jednostki samorządowe przede wszystkim korzystają ze środków PO Kapitał Ludzki.

Program ten zapewnia ponad 79% wsparcia unijnego. Wynika to z realizacji zadań związanych choćby z rynkiem pracy - polityka rynku pracy jest domeną powiatu.

Głównym źródłem dotacji dla samorządu województwa i jego jednostek jest z kolei Regionalny Program Operacyjny. Stanowi on ponad 90% dotacji wśród dotacji uzyskiwanych przez samorząd wojewódzki ogółem.

Patrząc z drugiej strony - programów operacyjnych - możemy wskazać na ich dominujących klientów. Dla PO Infrastruktura i Środowisko głównym klientem jest samorząd gminny (blisko 74% środków), dla PO Innowacyjna Gospodarka głównymi klientami są gminy oraz ich związki. Dla PO Kapitał Ludzki podstawowym klientem jest samorząd powiatowy, a dla Regionalnego Programu Operacyjnego - komunalne związki celowe oraz jednostki samorządu województwa.

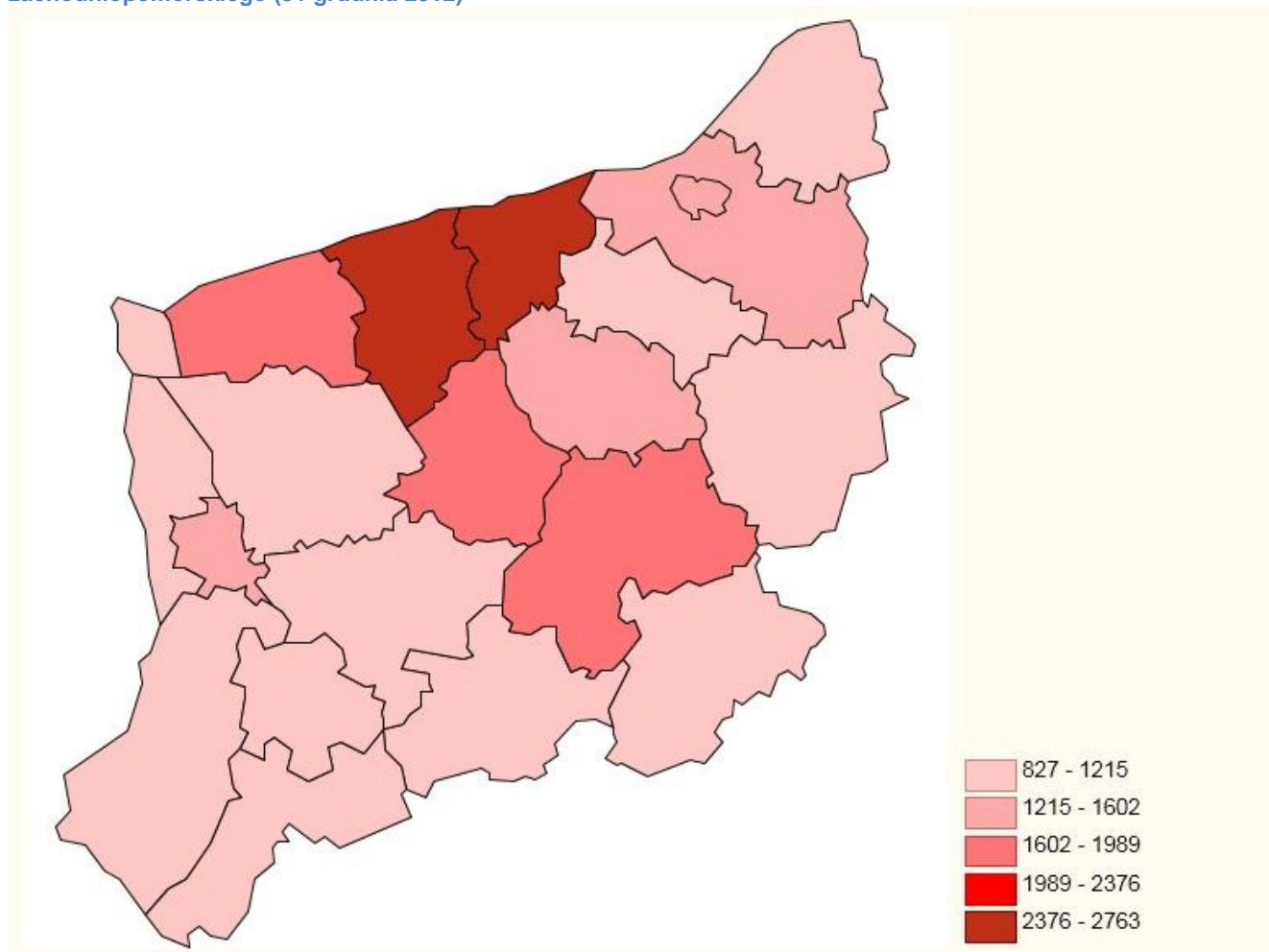
Rysunek 6.2.. Dofinansowanie UE w powiatach ogółem oraz dofinansowanie realizowane przez JST wg powiatów

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Rysunek 6.2. pokazuje dysproporcje pomiędzy środkami pozyskiwanymi przez samorzady terytorialne, a środkami realizowanymi na ich obszarze. Szczecin, którego różnego rodzaju podmioty zaabsorbowały ponad 1,6 mld złotych, na swoim samorządowym – miejskim – koncie, ma mniej niż jedną trzecią tych środków, bo nieco ponad 0,5 mld złotych. Z kolei Świnoujście, chlubiące się najwyższym wskaźnikiem pozyskiwania środków unijnych ogółem na osobę, jako samorząd pozyskało jedynie 34 mln złotych, co plasuje to miasto wśród powiatów na przedostatnim miejscu w województwie.

Rysunek 6.3. Poziom absorpcji środków unijnych przez JST w powiatach województwa zachodniopomorskiego (31 grudnia 2012)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Najwyższa absorpcja środków unijnych przez samorzady terytorialne wystąpiła w powiatach centralnie usytuowanych: przede wszystkim w powiecie kołobrzeskim i gryfickim, ale także w kamieńskim, świdwińskim i drawskim. Powyżej średniej wojewódzkiej znalazł się także powiat łobeski i M. Koszalin. Z drugiej strony, poniżej 1000 złotych absorpcji na 1 mieszkańca osiągnęły powiaty: myśliborski, szczecinecki, policki, stargardzki, M. Świnoujście i powiat pyrzycki. Dysproporcje nie są więc w tym przypadku tak duże, jak przy dofinansowaniu ogółem, gdzie były ponad 10-krotne. Różnice pomiędzy samorządami i ich jednostkami działającymi w obrębie powiatów są około 3,3 krotne.

Aktywność w pozyskiwaniu środków unijnych przez gminy i ich jednostki

Przeprowadzona analiza źródeł finansowania przedsięwzięć przez poszczególne podmioty należące do sektora jednostek samorządu terytorialnego pozwala na wskazanie dominujących źródeł dofinansowania dla poszczególnych JST. Tak więc, dla gminnych jednostek samorządowych głównym źródłem dotacji UE jest PO Infrastruktura i Środowisko (87% wszystkich dotacji) oraz PO Kapitał Ludzki ((11,5%). Powiatowe jednostki samorządowe przede wszystkim korzystają ze środków PO

Kapitał Ludzki. Program ten zapewnia ponad 79% wsparcia unijnego. Wynika to z realizacji zadań związanych choćby z rynkiem pracy - polityka rynku pracy jest domeną powiatu.

Głównym źródłem dotacji dla samorządu województwa i jego jednostek jest z kolei Regionalny Program Operacyjny. Stanowi on ponad 90% dotacji wśród dotacji uzyskiwanych przez samorząd wojewódzki ogółem.

Patrząc z drugiej strony - programów operacyjnych - możemy wskazać na ich dominujących klientów. Dla PO Infrastruktura i Środowisko głównym klientem jest samorząd gminny (blisko 74% środków), dla PO Innowacyjna Gospodarka głównymi klientami są gminy oraz ich związki. Dla PO Kapitał Ludzki podstawowym klientem jest samorząd powiatowy, a dla Regionalnego Programu Operacyjnego - komunalne związki celowe oraz jednostki samorządu województwa.

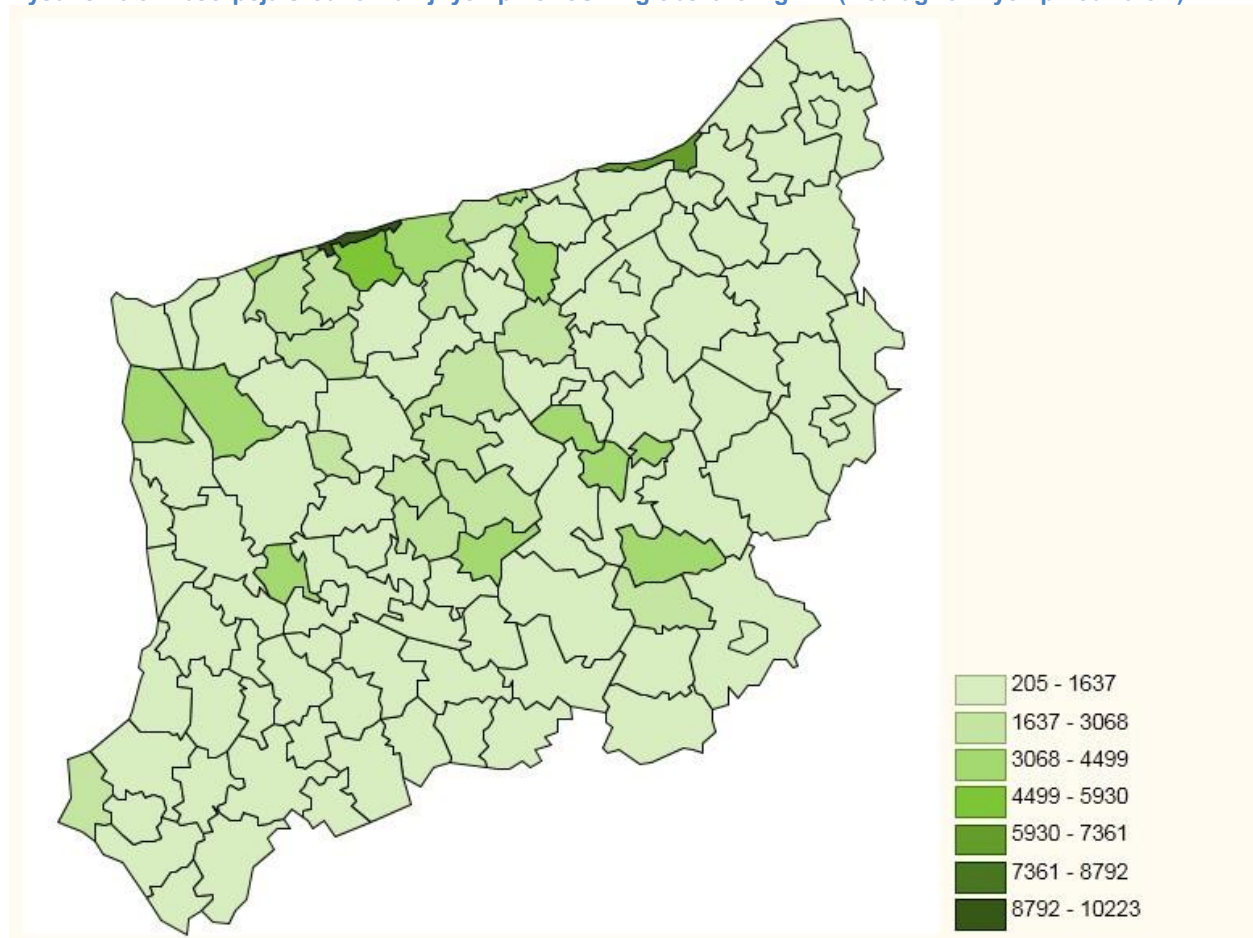
Zastosowana w niniejszym badaniu metodologia pozwala skomasować absorpcję środków unijnych do poziomu gminnego. Ostatecznym beneficjentem pomocy unijnej są mieszkańcy tych najmniejszych jednostek terytorialnych, można więc uznać, że zabieg ten jest uzasadniony (por. tab. 6.3. Wartość środków UE pozyskiwana przez gminy województwa zachodniopomorskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku w Aneksie tabelarycznym).

Miejsca przodujące w powstałym rankingu zajmują gminy starające się zaspokoić potrzeby swoich mieszkańców. Nie podlega żadnym wątpliwościom wysoka pozycja gminy Rewal, która wynika z realizacji przez tą gminę dwóch ważnych inwestycji: rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków oraz remontu i częściowej rekonstrukcji kolejki wąskotorowej, mającej duże znaczenie promocyjno-rekreacyjne.

W ocenie aktywności gmin w pozyskiwaniu środków należy być bardzo ostrożnym. Dla przykładu, największy beneficjent środków pomocowych w województwie, Miasto Szczecin, ze względu na dużą liczbę mieszkańców zajmuje dopiero 43. miejsce w rankingu.

Z kolei mniejszym wspólnotom samorządowym trudniej o zapewnienie sobie sukcesu w pozyskiwaniu środków unijnych, choćby z e względu na niższy potencjał kadrowy, finansowy itp., ale za to sukces ma tam bardziej spektakularny charakter.

Rysunek 6.3. Absorpcja środków unijnych przez JST wg obszarów gmin (według równych przedziałów)

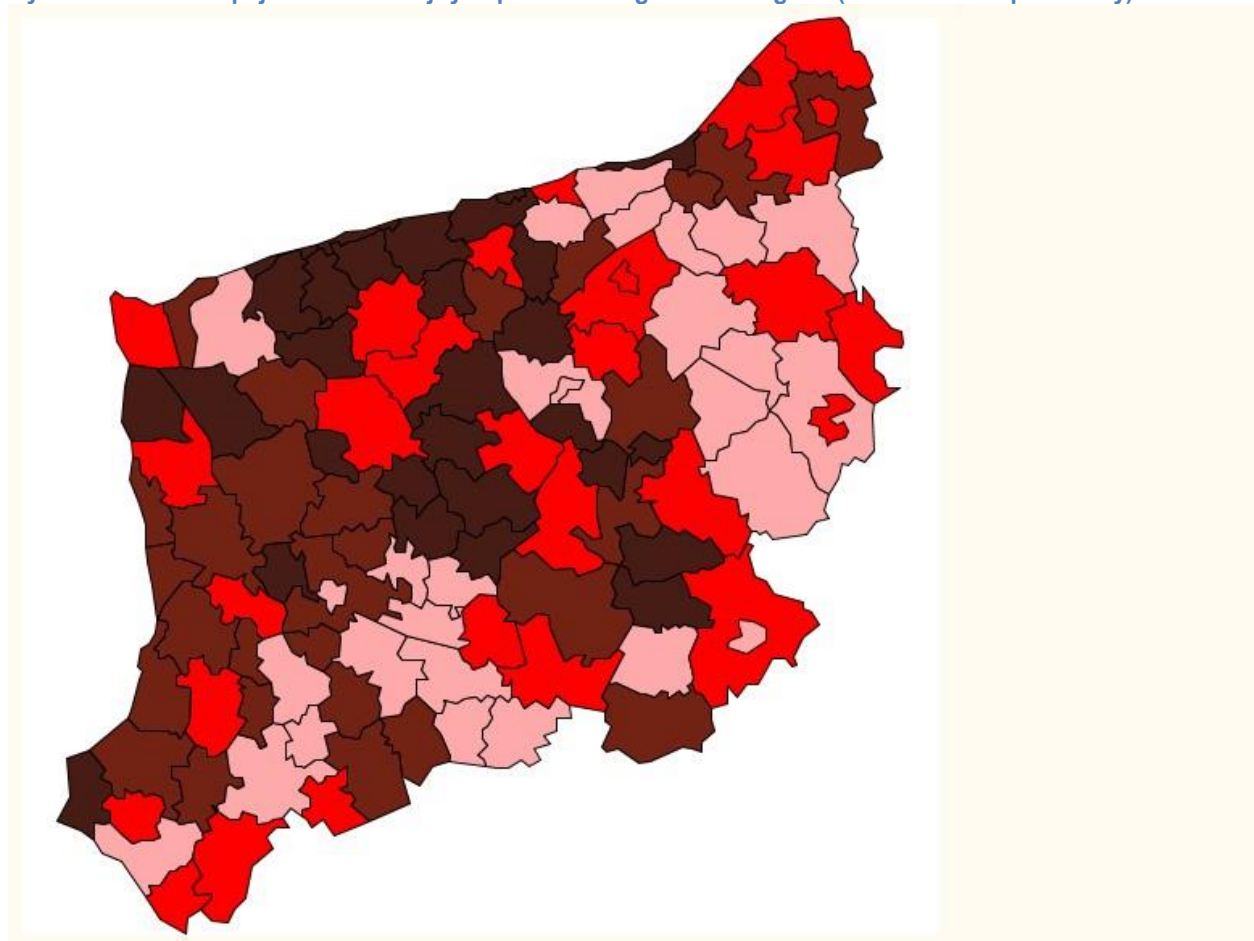
Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Tabela 6.4 Klasyfikacja gmin wg wartości pozyskanych środków na 1 mieszkańca (4. przedziały równoliczne – kwartyle)

Wartość absorpcji na jednego mieszkańca środków pozyskiwanych przez JST			
10 222-1 656 zł	1 612-948 zł	939-543 zł	538-205 zł
Rewal	Pelczyce	Boleszkowice	Świdwin
Mielno	Stara Dąbrowa	Dębno	Barwice
Karnice	Międzyzdroje	Płoty	Dolice
Nowe Warpno	Kozielice	Rąbino	Lipiany
Kobyłanka	Połczyn-Zdrój	Recz	Dygowo
Trzebiatów	Kołbaskowo	Szczecinek - miasto	Pyrzyce
Ostrowice	Widuchowa	Postomino	Choszczno
Dziwnów	Maszewo	Nowogródek Pomorski	Wałcz - miasto
Wierzchowo	M. Koszalin	Sławno - miasto	Biesiekierz
Gościno	Sianów	M. Świnoujście	Mieszkowice
Ińsko	Złocieniec	Banie	Świdwin - miasto
Kołobrzeg - miasto	Rymań	Biały Bór	Wolin
Stepnica	Sławno	Siemyśl	Suchań
Brzeżno	Bielice	Białogard - miasto	Krzęcin
Węgorzyno	M. Szczecin	Drawsko Pomorskie	Tychowo
Cedynia	Gryfino	Malechowo	Marianowo
Sławoborze	Darłowo - miasto	Gryfice	Manowo
Kołobrzeg	Warnice	Drawno	Grzmiąca
Golczewo	Dobra (Szczecińska)	Wałcz	Będzino
Dobra	Goleniów	Czaplinek	Stargard Szczeciński - miasto
Osina	Przelewice	Stare Czarnowo	Borne Sulinowo
Kamień Pomorski	Karlıno	Darłowo	Dobrzany
Miroslawiec	Barlinek	Moryń	Szczecinek
Chociwel	Kalisz Pomorski	Police	Świeszyno
Radowo Małe	Przybiernów	Bobolice	Tuczno
Resko	Trzcińsko-Zdrój	Łobez	Polanów
Świerżno	Chojna	Ustronie Morskie	Bierzwnik
Brojce	Człopa	Białogard	Myślibórz
	Stargard Szczeciński	Nowogard	

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Rysunek 6.4. Absorpcja środków unijnych przez JST wg obszarów gmin (4 równoliczne przedziały)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

6.2. Płatności bezpośrednie

Wejście Polski do Unii Europejskiej zmieniło diametralnie sytuację mieszkańców obszarów wiejskich. Rok 2004 rozpoczyna proces wyrównywania różnic w poziomie ekwiwalentności wynagrodzenia za nakład pracy w rolnictwie w porównaniu do pracy w pozostałych sektorach.

Wraz z wejściem Polski do UE, polscy rolnicy mogą bowiem uzyskiwać wsparcie bezpośrednie do prowadzonej aktywności. Wysokość wsparcia określana jest szczegółowo w przepisach wykonawczych i ma zapewniać parytet wynagrodzenia w stosunku do nakładów na prowadzoną działalność.

O tego rodzaju wsparcie może ubiegać się rolnik (niezależnie od formy prawnej), którego gospodarstwo znajduje się na terytorium Polski oraz który prowadzi działalność rolniczą. Działalność rolnicza oznacza produkcję, hodowlę lub uprawę produktów rolnych, włączając w to zbiory, dojenie, chów zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich lub utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Rolnikowi przysługują dopłaty, jeżeli posiada działki rolne o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, grunty te są utrzymywane zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, przestrzega wymogów przez cały rok kalendarzowy i został mu nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności⁸.

Rolnicy korzystać mogą także z szeregu innych dopłat, także z przejściowego wsparcia krajowego dotyczącego szczegółowo określonych rodzajów działalności rolniczej.

⁸ <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/platnosci-bezposrednie/platnosci-bezposrednie-w-2013-roku.html>

Generalnie jednak, wielkość płatności bezpośrednich jest uzależniona od wartości produkcji rolnej. W ramach przejściowego uproszczonego systemu wsparcia dochodów, zasadniczą częścią płatności bezpośredniej, jest płatność obszarowa.

Zgodnie z komunikatem Prezesa ARiMR, średnia wielkość powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju w 2012 roku wynosiła 10,38 ha. Warto odnotować, że województwo zachodniopomorskie charakteryzowało się najwyższą średnią wielkością gospodarstwa spośród wszystkich województw – 30,67 ha. Na drugim krańcu znajdowały się województwa: małopolskie z przeciętną wielkością gospodarstwa w granicach 3,88 ha, podkarpackie – 4,56 ha i świętokrzyskie – 5,49 ha⁹.

Nie mniej jednak zakres dopłat jest bardzo szeroki i obejmuje dziewięć narzędzi kompensowania dysparytetu dochodowego rolników¹⁰. Są to:

1. jednolita płatność obszarowa (JPO)
2. krajowe uzupełniające płatności obszarowe (UPO), w tym:
  - a. uzupełniająca płatność podstawowa - do powierzchni innych roślin i do powierzchni gruntów ornych, na których nie jest prowadzona uprawa roślin,
  - b. płatność uzupełniająca do powierzchni uprawy chmielu, do której przyznano płatność uzupełniającą do powierzchni uprawy chmielu za 2006 r. (płatność niezwiązana z produkcją),
  - c. płatność do powierzchni roślin przeznaczonych na paszę, uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatności zwierzęce),
3. krajowe płatności uzupełniające, w tym:
  - a. płatność uzupełniająca dla producentów surowca tytoniowego (płatność niezwiązana do tytoniu),
  - b. płatność uzupełniająca w zakresie produkcji ziemniaka skrobiowego (płatność niezwiązana do skrobi),
4. oddzielna płatność z tytułu owoców i warzyw (płatność do pomidorów)
5. oddzielna płatność z tytułu owoców miękkich
6. płatność cukrowa
7. płatność do surowca tytoniowego (płatność do tytoniu),
8. płatność do krów i owiec
9. specjalna płatność obszarowa do powierzchni uprawy roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych.

Wielkość dopłat bezpośrednich w województwie zachodniopomorskim

Osoby prowadzące działalność rolniczą na obszarze minimum 1 hektara użytków rolnych utrzymywanych w dobrej kulturze otrzymują corocznie płatności bezpośrednie. W województwie zachodniopomorskim corocznie wzrasta wartość wypłaconych środków finansowych w ramach wsparcia dla producentów rolnych. W pierwszym roku wdrażania, tj. 2004 r. wydatkowano na ten cel 367 600 998,65 zł.

Obecnie, w 2013 roku, łączna wartość wsparcia dla rolników w postaci dopłat bezpośrednich przekroczyła w województwie zachodniopomorskim wartość pięciu miliardów - 5 086 909 821,39 zł.

Kwota ta w zdecydowanej większości nie została przeznaczona na konsumpcję, lecz na inwestycje. Zachodniopomorska wieś w ciągu kilku lat zmieniła swoje oblicze: odnowiono elewacje, uporządkowano obejścia, zadbane o estetykę i jakość życia gospodarstw domowych. Rolnicy stali się prekursorami zmian, bo wkrótce dołączyli do nich inni mieszkańcy obszarów wiejskich.

Wreszcie tzw. efekt mnożnikowy. Fakt, że rolnicy otrzymali znaczny „zastrzyk” finansowy odbił się na ich otoczeniu. Remonty, modernizacje, wszelakie inwestycje odbywały się bowiem przy udziale osób i firm świadczących różnorakie usługi: budowlane, modernizacyjne, mechaniczne czy elektroenergetyczne.

Wystąpiło więc zjawisko o charakterze sprzężenia zwrotnego, polegające na rozwoju wielu różnych przedsiębiorstw i indywidualnych aktywności wynikających z aktywowania lub rozwijania działalności

⁹ <http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/srednia-powierzchnia-gospodarstwa.html>

¹⁰ Według stanu na 2013 rok.

gospodarczej na poziomie lokalnym. Można wreszcie mówić o „efekcie inicjacji”, kiedy pierwszy sukces początkującego przedsiębiorcy rozwija jego możliwości ekspansji poza środowisko lokalne.

Wartość wsparcia w postaci dopłat bezpośrednich oraz liczba zrealizowanych wniosków została przedstawiona w tabeli 6.5. W celach porównawczych w tabeli zawarto także przeciętną wielkość areалу gospodarstw rolnych w poszczególnych powiatach.

Tabela 6.5. Liczba wniosków oraz wartość dopłat obszarowych wypłacona w okresie 2004-2013

Powiat	Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego ¹	Wartość dopłat obszarowych ogółem ²	Liczba wniosków ²
województwo (OR-16)	22,58	288 212,55	b.d.
białogardzki	22,19	187 016 295,21	10 056
choszczeński	22,87	311 792 349,74	15 079
drawski	32,23	232 152 373,62	14 564
goleniowski	27,24	279 941 555,83	19 925
gryficki	34,15	286 948 613,79	13 819
gryfiński	26,88	476 640 543,45	20 409
kamieński	30,12	248 096 461,81	11 190
kołobrzeski	17,92	234 351 019,20	15 205
koszaliński	22,20	345 685 993,27	25 287
łobeski	37,77	222 892 980,99	8 446
myśliborski	24,65	256 348 438,92	19 044
policki	11,06	211 184 194,13	18 426
pyrzycki	18,39	293 399 311,82	15 909
sławieński	23,00	271 337 521,32	19 918
stargardzki	23,7	483 927 450,37	21 456
szczecinecki	22,6	248 437 051,91	15 701
świdwiński	29,86	290 261 344,06	14 837
walecki	18,85	206 208 109,40	10 432
Razem	-	5 086 909 821,39	289 703

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie oraz ¹Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich w województwie zachodniopomorskim. Powszechny Spis Rolny 2010.

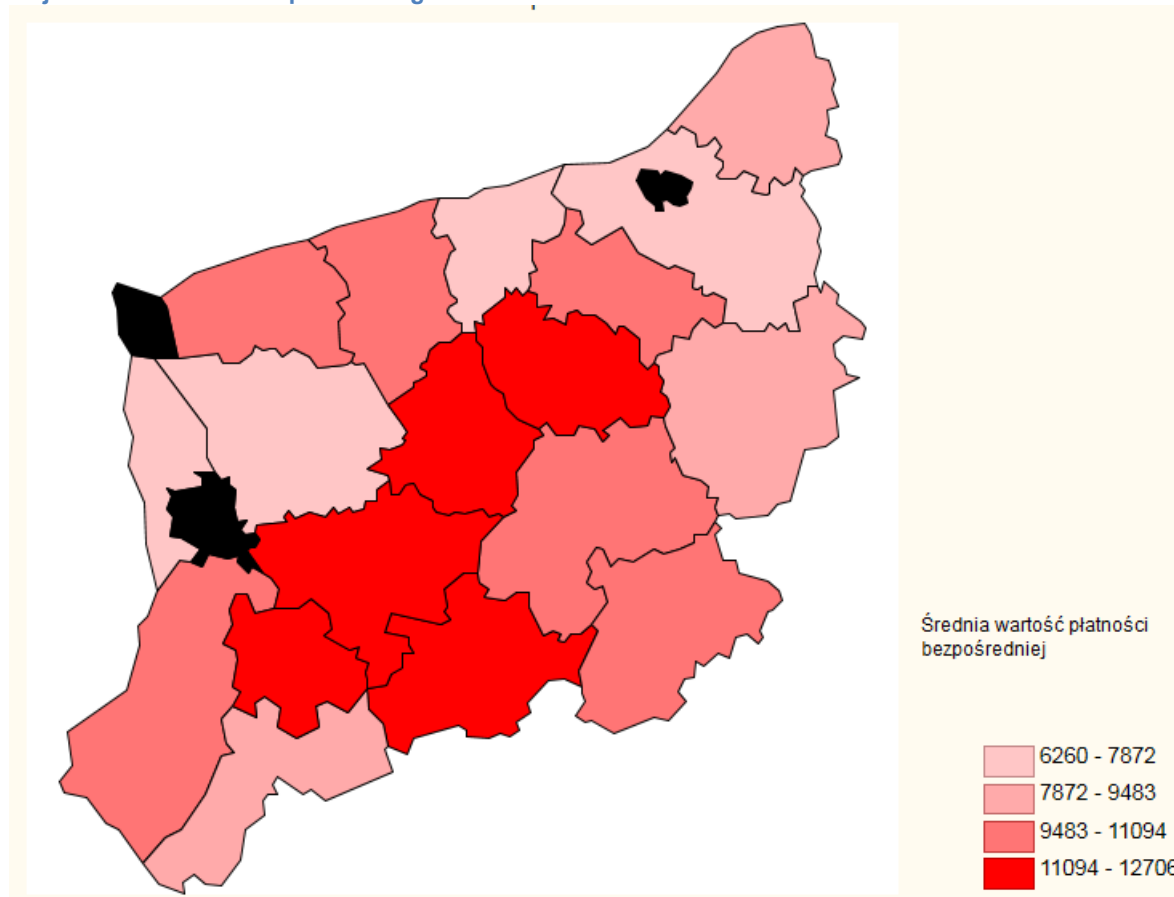
Uwaga: ²W tabeli zawarto sumę wszystkich (49) płatności obszarowych oraz płatności jednolitych realizowanych w latach 2004-2013.

Wartość dopłat bezpośrednich w powiatach była znacznie zróżnicowana i zawierała się w przedziale od 6 tys. 260 złotych w powiecie polickim, do 12 tys. 705 złotych w powiecie pyrzyckim na 1 mieszkańca obszarów wiejskich. Różnica była więc ponad dwukrotna.

W obliczeniach przeciętnej absorpcji dopłat bezpośrednich na jednego mieszkańca obszarów wiejskich, jako odniesienie przyjęto liczbę mieszkańców wynikającą z kryteriów administracyjnych, a więc zameldowanych na pobyt stały w miejscowości nie posiadającej statusu miejskiego. Jest to i tak liczba większa od liczby rolników, będących bezpośrednimi beneficjentami dopłat obszarowych, gdyż uwzględnia także pozostałych mieszkańców wsi, którzy są aktywni zawodowo w innych sektorach, albo są tylko częściowo aktywni lub nie są aktywni zawodowo w ogóle. Pośrednio mogą być jednak beneficjentami omawianych dopłat (porównaj tabelę 6.6 w aneksie).

Zróznicowanie przestrzenne w wielkości dopłat ilustruje rysunek 6.5. Zaprezentowano na nim wielkość pozyskiwanych środków: im bardziej intensywne nasycenie koloru w powiecie, to tym większe było w nim pozyskiwanie środków w postaci dopłat bezpośrednich.

Rysunek 6.5. Średnia wartość dopłat bezpośrednich na 1 mieszkańca obszarów wiejskich w powiatach województwa zachodniopomorskiego w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie oraz GUS (www.stat.gov.pl)

Największą absorpcję dopłat bezpośrednich w latach 2004-2013 wykazały powiaty tradycyjnie zaliczane do obszarów rolniczych. Do grona największych beneficjentów należały powiaty: pyrzycki, choszczeński, stargardzki, łobeski i świdwiński. Powiaty te stanowią zwarty przestrzennie obszar usytuowany w centrum województwa. Poza powiatem świdwińskim usytuowany był w subregionie stargardzkim.

6.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

Polska, jako członek Unii Europejskiej, pragnie zachować podstawowe walory rolnośrodowiskowe oraz efektywność produkcji rolnej. Oznacza to konieczność podejmowania działań zmierzających do podniesienia konkurencyjności polskiego rolnictwa. PROW jest wysmienitym narzędziem realizacji tego celu. Osie Programu oraz realizowane działania są logicznie usytuowane w realiach polskiej wsi. W diagnozie oraz programie działań uwzględniono także wieś zachodniopomorską.

Struktura PROW jest logiczna: cele cząstkowe wypełniają (odpowiadają) celom ogólnym: rozwojowi zbiorowości, podniesieniu dobrobytu, wyższemu poziomowi społecznej integracji i kapitału.

PROW 2007-2013 obejmuje łącznie 22 działania. 14 Działań z PROW 2007-2013 wdraża ARiMR, 6 samorządy wojewódzkie a po jednym Agencja Rynku Rolnego i Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA).

W niniejszym opracowaniu zostaną przedstawione analizy alokacji środków unijnych realizowane przez Zachodniopomorski Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz przez Wydział PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) realizowany jest w 4 osiach, które obejmują następujące działania:

Oś 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego

W ramach osi 1 wdrażane działania realizują następujące cele:

wsparcie procesu restrukturyzacji gospodarstw rolnych; poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego; poprawa jakości produkcji poprzez unowocześnianie infrastruktury gospodarstw rolnych, tworzenie grup zrzeszających producentów rolnych oraz doskonalenie przetwórstwa i marketingu podstawowej produkcji rolnej i leśnej.

Działania:

- 111. Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie
- 112. Ułatwianie startu młodym rolnikom
- 113. Renty strukturalne
- 114. Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów
- 121. Modernizacja gospodarstw rolnych
- 123. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej
- 125. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa
- 126. Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych
- 132. Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności
- 133. Działania informacyjne i promocyjne
- 142. Grupy producentów rolnych

Oś 2 Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich

Realizacja działań w ramach osi 2 ma na celu zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych, w tym wsparcie obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (tzw. ONW), wsparcie z tytułu inwestycji niedochodowych (tam gdzie takie inwestycje są konieczne do wywiązania się ze zobowiązań w ramach programu rolnośrodowiskowego) oraz mających na celu zrekompensowanie rolnikom poniesionych kosztów ze względu na położenie gospodarstwa na obszarze sieci NATURA 2000. Ponadto celem osi 2 jest zachęcanie rolników do stosowania metod produkcji rolnej zgodnych z zasadami ochrony środowiska.

Działania:

- 211, 212. Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)
- 214. Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)
- 221, 223. Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne
- 226. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych

Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej

W ramach osi 3 realizowane jest dywersyfikacja gospodarki obszarów Wiejskich oraz poprawa jakości życia wiejskiego.

Działania dostępne w ramach osi 3 uzupełniają realizację celów zdefiniowanych w ramach dwóch pierwszych osi i w sposób synergiczny mogą pozytywnie oddziaływać na warunki pracy i życia mieszkańców obszarów wiejskich. Pierwsza grupa działań dotyczy wsparcia dla tworzenia i rozwoju działalności pozarolniczej. Drugą grupę stanowią instrumenty mające na celu poprawę jakości życia. Dotyczą one odnowy wsi, poprawy stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz poprawę dostępu do usług komunalnych takich jak zaopatrzenie w wodę, energię ze źródeł odnawialnych, odbiór ścieków i zagospodarowanie odpadów.

Działania:

- 311. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
- 312. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
- 321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
- 313, 322, 323. Odnowa i rozwój wsi

Oś 4 LEADER

LEADER jest podejściem przekrojowym, umożliwiającym realizowanie i wdrażanie celów osi 3. Celem osi 4 jest aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich poprzez budowanie potencjału społecznego na wsi. Aktywizacja społeczności wiejskich wymaga włączenia się w te działania partnerów społecznych. Leader jest podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, polegającym na oddolnym opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju obszarów wiejskich oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby, wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Przedstawiciele tych trzech środowisk tworzyć mają lokalną grupę działania – partnerstwo międzysektorowe, które samodzielnie wybiera projekty, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów wspólnie opracowanej strategii. Takie działanie wzmocnić ma poczucie lokalnej wspólnoty, podnieść jakość zarządzania oraz wzmocnić kapitał społeczny na obszarach wiejskich.

- 413. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
- 421. Wdrażanie projektów współpracy
- 431. Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja

Od początku funkcjonowania PROW 07-13 do 30 czerwca 2013 roku łącznie wydatkowano w województwie zachodniopomorskim blisko 2, 28 mld złotych.

Tabela 6.6. Wydatkowane kwoty według realizowanych działań od początku uruchomienia PROW 2007-2013 (stan na dzień 30.06.2013 r.)

Działanie w ramach PROW	Wartość dofinansowania
Renty strukturalne	198 362 833,44
Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	372 792 661,66
Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne	29 962 200,01
Grupy producentów rolnych	32 340 857,05
Modernizacja gospodarstw rolnych - dla projektów dotyczących „priorytetu mlecznego”	10 633 802,10
Modernizacja gospodarstw rolnych - dla projektów dotyczących „priorytetu mlecznego” i obejmujących WUM (osoby wspólnie wnioskujące)	6 793 267,40
Modernizacja gospodarstw rolnych - dla projektów nie dotyczących „priorytetu mlecznego” i nie obejmujących WUM (osoby wspólnie wnioskujące)	198 998 966,50
Program rolnośrodowiskowy (płatności rolnośrodowiskowe)	890 490 190,44
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	66 029 028,90
Ułatwianie startu młodym rolnikom	46 825 000,00
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	24 451 525,00
Zobowiązania z okresu 2004-2006 dla działania "Wspieranie gospodarstw niskotowarowych"	23 385 494,94
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	10 903 760,97
Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych	1 077 181,94
Odnowa i rozwój wsi - Odnowa i rozwój wsi	43 567 100,26
Odnowa i rozwój wsi - Zachęcanie do prowadzenia działalności związanej z turystyką	22 624 264,88
Odnowa i rozwój wsi - Zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi	10 427 953,26
Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	290 461,51
Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	1 157 022,88
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	141 550 009,33
Tworzenie i rozwój mikro przedsiębiorstw	34 745 450,30
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa leśnictwa	66 500 944,30
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	32 403 765,15 ^a
Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych	10 292 868,00
Wdrażanie projektów współpracy	453 954,86
Razem	2 277 060 565,08

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie.

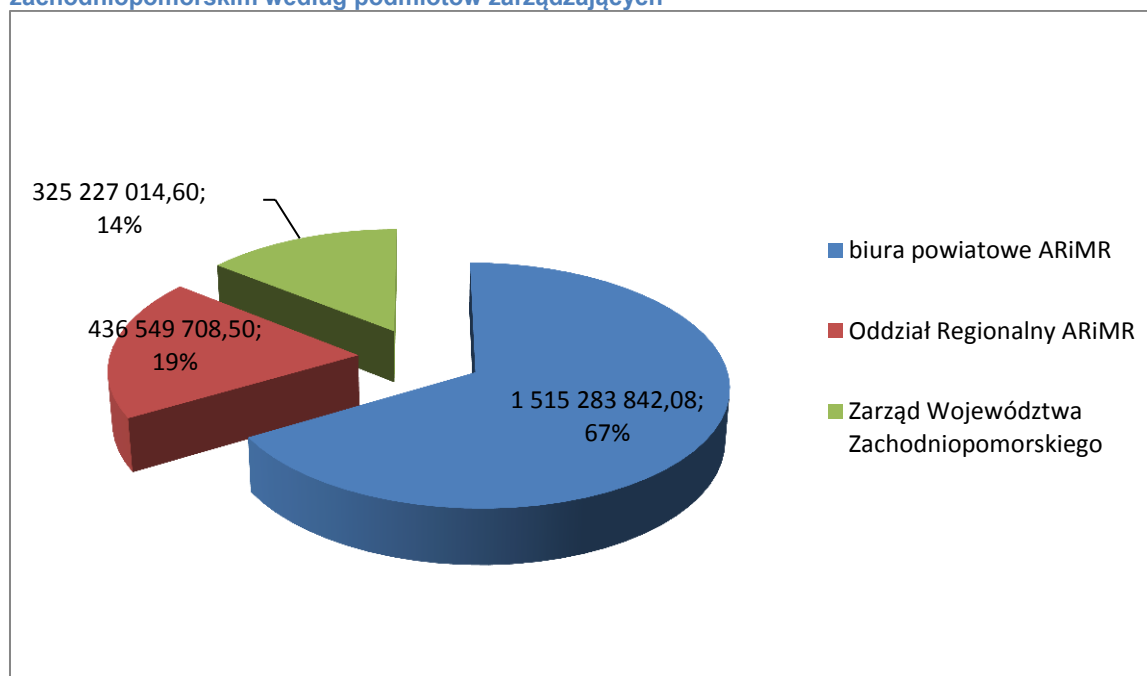
Uwagi: ^a W działaniu „Wdrażanie lokalnych strategii działania” oprócz Zarządu Województwa finansowania dokonał Zachodniopomorski OR ARiMR w kwocie 3 204 738,45 zł.

Najwyższe nakłady zostały poniesione w związku z działaniami w ramach programu rolnośrodowiskowego. Jeszcze w kampaniach 2008 i 2009 województwo zachodniopomorskie pod względem wypłaconych dotacji w ramach programu rolno-środowiskowe ustępowało województwom warmińsko-mazurskiemu i kujawsko-pomorskiemu, to począwszy od roku 2010 województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem w realizacji tego programu. Tylko w 2013 roku dopłaty

rolnośrodowiskowe realizowane w województwie zachodniopomorskim stanowiły 13% wszystkich dopłat realizowanych w kraju¹¹.

67% kwoty wydatkowanej na wszystkie działania przypada na biura powiatowe ARiMR-u, 19% na Zachodniopomorski OR-16 ARiMR-u, a 14% - realizuje Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Rysunek 6.6. Struktura kosztów działań PROW 07-13 realizowanych w województwie zachodniopomorskim według podmiotów zarządzających

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie. Stan na dzień 30 VI 2013 r.

Zasadniczą linię podziału pomiędzy działaniami ARiMR-u i Zarządu Województwa stanowi adresat wsparcia, gdyż Agencja zajmuje się niemal wyłącznie wsparciem kierowanym do rolników, zaś instrumenty realizowane przez Urząd Marszałkowski kierowane są do szerszych grup odbiorców: mieszkańców wsi i małych miast, gmin, powiatów, jednostek organizacyjnych samorządu, wspólnot wyznaniowych i stowarzyszeń. Tego rodzaju wsparcie Agencja prowadzi w odniesieniu do tylko jednego działania – wspólnie z Zarządem Województwa - związanego z wdrażaniem lokalnych strategii działania.

Działania realizowane przez Zachodniopomorski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

ARiMR podejmuje działania, których celem jest m.in. wzrost dochodu rolniczego, poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych, redukcja kosztów produkcji, poprawa organizacji produkcji, dostosowanie profilu produkcji gospodarstw do wymagań rynku, zwiększanie wartości dodanej produktów rolnych, poprawa jakości produktów rolnych, poprawa warunków i bezpieczeństwa pracy, ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego, krajobrazu, zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego wsi i kultury regionalnej, poprawa warunków sanitarno-higienicznych produkcji, poprawa warunków utrzymania (dobrostanu) zwierząt.

Gro z tych działań obsługują bezpośrednio biura powiatowe. Chodzi tu zwłaszcza o korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów, program rolnośrodowiskowy (realizację płatności rolnośrodowiskowych), wypłatę rent strukturalnych, wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) oraz zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne.

Ze względu na zróżnicowanie funkcjonalne i ekonomiczne obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego, zaobserwować można różnice w natężeniu realizacji wymienionych działań w poszczególnych powiatach. Fakt ten ilustrują tabele 6.7-6.8 oraz rysunek 6.7.

¹¹ Por.: <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/wdrazane-programy-i-dzialania-dane-liczbowe.html>

Tabela 6.8. Wartość dofinansowania poszczególnych działań PROW 2007-2013 realizowanych przez biura powiatowe – stan na dzień 30 czerwca 2013 roku

Działania	Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	Program rolnośrodowiskowy (płatności rolnośrodowiskowe)	Renty strukturalne	Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne	Zobowiązania z okresu 2004-2006 dla działania "Wspieranie gospodarstw niskotowarowych"	Razem
BP Banie	4 320,00	22 228 014,70	20 493 467,44	2 624 254,41	1 032 182,00	2 334 860,92	48 717 099,47
BP Białogard	4 080,00	40 537 413,04	7 231 974,01	15 587 241,86	93 178,20	526 405,05	63 980 292,16
BP Choszczno	-	32 011 215,84	8 122 184,87	21 057 276,21	2 770 887,20	1 166 003,31	65 127 567,43
BP Darłowo	-	24 264 043,77	16 822 001,45	28 418 590,88	454 416,60	909 615,81	70 868 668,51
BP Dębno	-	20 061 346,74	12 441 754,24	12 384 302,97	2 031 958,02	1 118 230,76	48 037 592,73
BP Golczewo	4 000,00	33 687 391,45	8 968 256,75	20 817 238,94	170 500,40	529 060,72	64 176 448,26
BP Gryfice-Osięcin	5 080,00	40 927 915,97	12 227 978,36	26 694 146,05	193 426,00	1 817 335,47	81 865 881,85
BP Koszalin	10 640,00	61 637 538,47	15 136 374,04	26 310 221,58	1 244 274,61	1 317 683,90	105 656 732,60
BP Łobez	73 319,02	48 657 169,03	3 681 884,26	21 634 730,32	646 513,70	515 220,65	75 208 836,98
BP Mirosławiec	2 480,00	60 904 324,50	4 332 065,93	22 848 047,95	8 485 622,36	518 108,21	97 090 648,95
BP Nowogard	36 336,00	85 047 493,58	8 637 331,17	35 199 500,28	388 822,70	1 320 652,82	130 630 136,60
BP Pyrzyce	4 160,00	8 969 718,34	18 151 236,05	357 940,95	114 439,60	2 204 338,99	29 801 833,93
BP Siemyśl	32 550,08	38 086 302,25	12 213 862,41	16 214 079,81	1 057 464,67	1 621 681,65	69 225 940,87
BP Stargard Szczeciński	-	39 157 762,98	15 267 065,37	17 318 686,51	1 795 918,25	1 951 490,93	75 490 924,04
BP Szczecin	20 369,52	85 852 343,40	4 624 384,22	15 908 767,22	2 032 775,84	318 414,43	108 757 054,60
BP Szczecinek	20 400,00	79 126 909,05	11 241 697,74	31 454 760,76	2 804 542,36	1 068 243,99	125 716 553,90
BP Świdwin	67 286,89	61 061 425,46	8 881 623,69	29 593 752,06	1 485 484,20	2 970 385,17	104 059 957,50
BP Złocieniec	5 440,00	108 271 861,90	9 887 691,44	28 369 122,90	3 159 793,30	1 177 762,16	150 871 671,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie

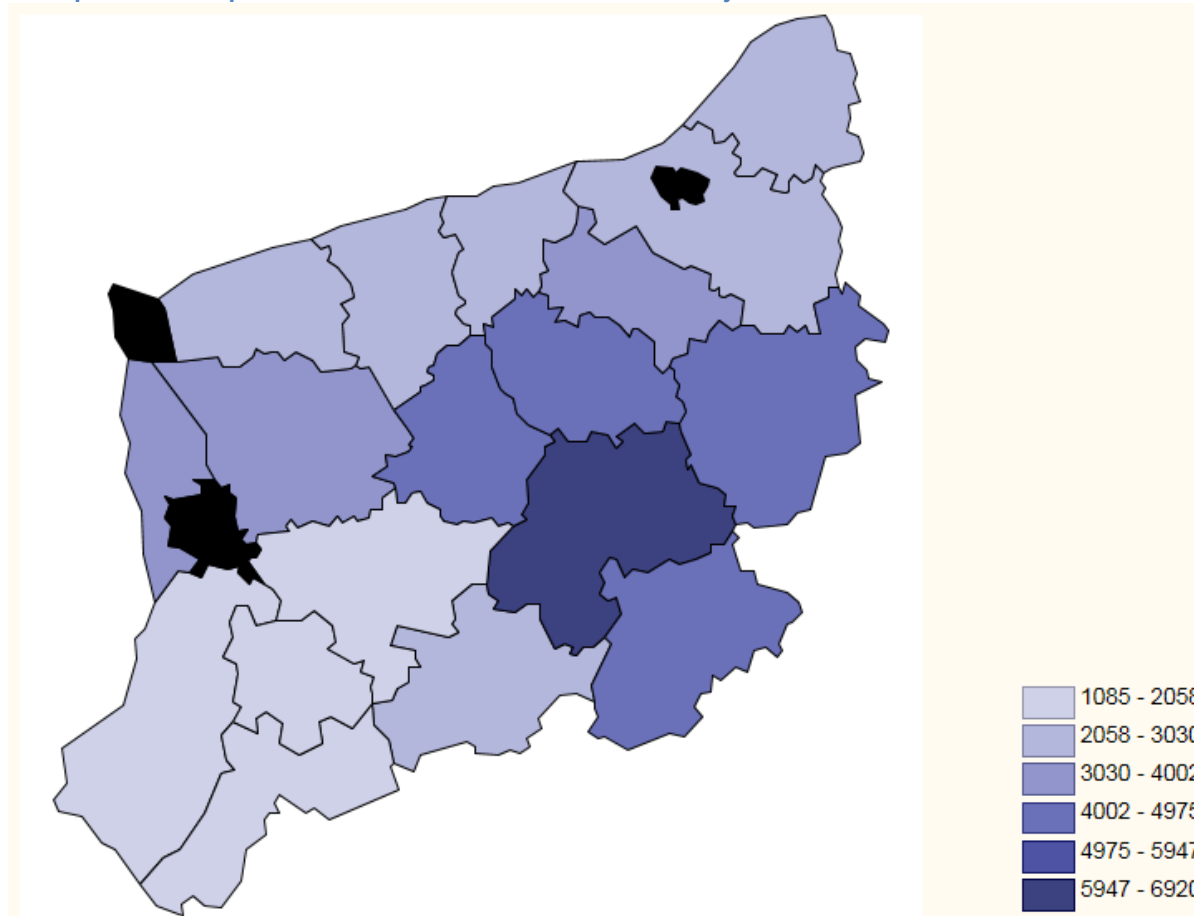
Tabela 6.9. Liczba wniosków/decyzji dotyczących działań inwestycyjnych według powiatu realizacji

Powiat	Przedmiot wsparcia inwestycyjnego						Liczba wniosków ogółem
	Modernizacja gospodarstw rolnych	Przywracanie potencjału produkcji rolnej	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju/ Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju/ Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	
białogardzki	61	8	14	44	3	1	131
choszczeński	143	4	51	93	18	15	324
drawski	73	3	31	43	3	23	176
goleniowski	136	2	47	122	8	9	324
gryficki	131	2	41	158	7	13	352
gryfiński	129	6	49	125	10	8	327
kamieński	73		24	95	5	4	201
kołobrzeski	89		43	106	18	13	269
Koszalin	1			1	1		3
koszaliński	101	2	57	247	6	17	430
łobeski	90	1	36	67	10	6	210
myśliborski	124	2	58	77	7	5	273
policki	12	1	11	156	1	10	191
pyrzycki	151	2	47	50	2	4	256
ślawieński	79		26	99	3	8	215
stargardzki	169	2	32	142	5	8	358
Szczecin	7			2			9
szczecinecki	81	13	28	104	2	14	242
świdwiński	119		41	72	13	13	258
walecki	129	8	48	74	8	8	275
Razem	1898	56	684	1877	130	179	4824

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie

Rysunek 6.7. Wartość dofinansowania poszczególnych działań PROW 2007-2013 realizowanych przez biura powiatowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów wiejskich– stan na dzień 30 czerwca 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie oraz GUS (www.stat.gov.pl)

Liderem wśród powiatów jest powiat drawski, którego rolnicy pozyskali największą kwotę spośród wszystkich powiatów - blisko 151 mln złotych. Zasadniczym składnikiem tej kwoty są dopłaty z tytułu programu rolnośrodowiskowego. Dla powiatu drawskiego wynoszą one ponad 108 mln złotych, czyli 12 krotnie więcej, niż z tego tytułu uzyskali rolnicy w powiecie pyrzyckim (8,9 mln złotych). Z kolei w powiecie białogardzkim wystąpiły najwyższe wypłaty z tytułu rent strukturalnych, zaś wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania w największym stopniu było finansowane w powiatach goleniowskim i szczecineckim.

Realizacja PROW 2007-2013 przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego odpowiada za następujące działania PROW 2007-2013:

- w ramach Osi 1. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego:

- Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa dwa poddziałania: Schemat I - Scalanie gruntów; Schemat II - Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.

- w ramach Osi 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej:

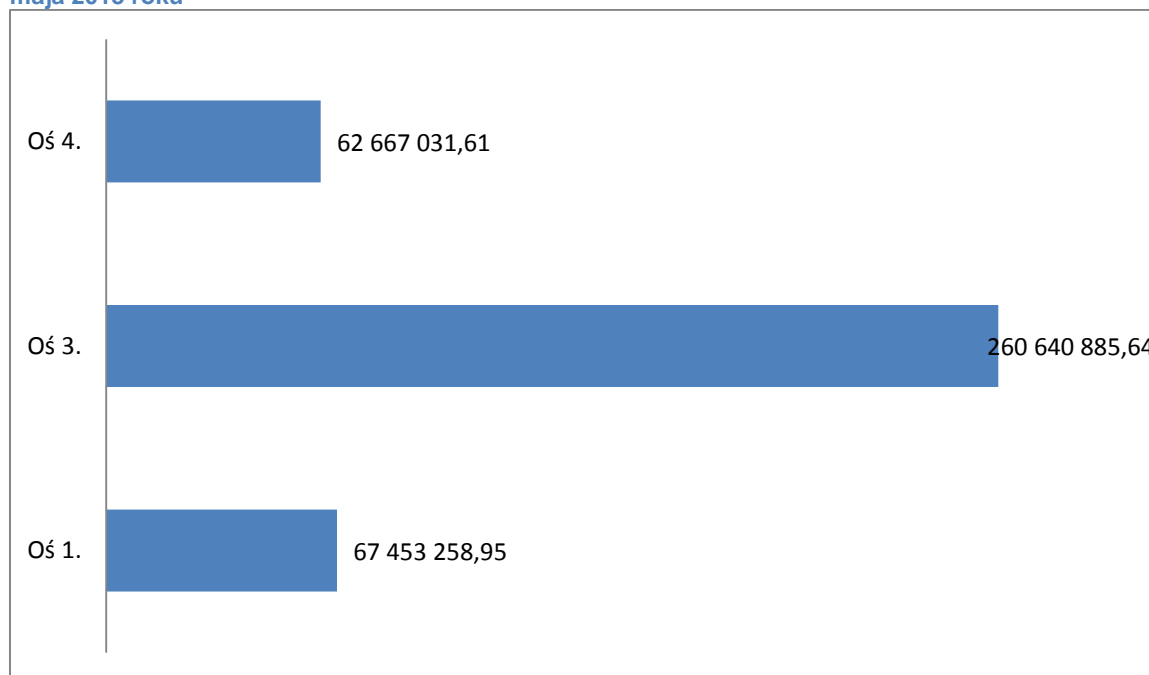
- Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.
- Odnowa i rozwój wsi.

- oraz w ramach Osi 4.– LEADER:

- Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju;
- Wdrażanie projektów współpracy;
- Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.

Wartość przewidzianych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego do realizacji kwot wynosiła ponad 506 mln złotych, ale z racji oszczędności wynikających ze składanych ofert w postępowaniu przetargowym, wystąpiły znaczne oszczędności. Z tego powodu w ramach programu wnioskowano o dofinansowanie w wysokości 391 mln złotych. Szczegółowe zestawienie dotyczące aspektów finansowych realizowanych działań zawarto w tabeli 6.11., a strukturę wystawionych wniosków o płatność na rysunku 6.8.

Rysunek 6.8. Wnioskowane kwoty dofinansowania wynikające z aneksów/decyzji zmieniających według osi PROW 07-13 realizowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego – stan na dzień 31 maja 2013 roku

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Jeśli chodzi o zadania realizowane w pierwszej osi, to województwo zachodniopomorskie jest w schemacie pierwszym outsiderem, zaś w schemacie drugim - jednym z liderów wśród województw. Schemat pierwszy dotyczy scalania gruntów, a w województwie zachodniopomorskim – z racji korzystnej struktury władania gruntami – do Zarządu Województwa nie wpłynął od 2007 roku ani jeden wniosek w tej sprawie. W schemacie drugim – związanym z gospodarowaniem rolniczymi zasobami wodnymi – województwo zachodniopomorskie pod względem zrealizowanych inwestycji ustępuje jedynie województwu wielkopolskiemu i lubelskiemu¹².

W osi 3 Zarząd Województwa odpowiada za realizację działania dotyczącego podstawowych usług dla gospodarki i ludności wiejskiej. Jest to pod względem finansowym najważniejsze działanie realizowane przez Zarząd Województwa. Wartość wnioskowanych kwot dofinansowania dla projektów z tej osi ponad 260 mln złotych, co stanowi 67% ogółu wnioskowanych kwot dofinansowania (390,76 mln złotych) wynikających z aneksów i decyzji zmieniających podjętych przez Zarząd Województwa w ramach PROW 07-13.

Wreszcie oś 4, która ma szczególne znaczenie społeczne, gdyż nakierowana jest na aktywizację środowisk wiejskich działających w ramach lokalnych grup działania. Z Programu Leader wnioskowano o dofinansowanie w wysokości blisko 62,7 mln złotych.

Struktura udziału procentowego wnioskowanych kwot w poszczególnych osiach odpowiednio wynosi:

- 17,3 % w osi 1;
- 66,7 % w osi 3;
- 16 % w osi 4.

¹² <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/wdrazane-programy-i-dzialania-dane-liczbowe/program-rozwoju-obszarow-wiejskich-2007-2013/poprawianie-i-rozwijanie-infrastruktury-zwiazanej-z-rozwojem-i-dostosowaniem-rolnictwa-i-lesnictwa.html>

Tabela 6.11. Podstawowe informacje o działaniach realizowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w ramach PROW 07-13 - stan na dzień 31 maja 2013 r.

Osie/Środki/Operacje	Wnioski o dofinansowanie		Podpisane umowy/wydawane decyzje		Wnioskowana kwota dofinansowania wynikająca z aneksów/decyzji zmieniających	Liczba i wartość wystawionych zleceń płatności		
	liczba	kwota dofinansowania w PLN pierwotna ¹	liczba	kwota dofinansowania w PLN pierwotna ¹	kwota dofinansowania PLN	liczba	kwota wnioskowana	środki EFRROW
oś 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego	93	100 723 878,29	88	90 525 597,95	67 453 258,95	84	46 371 996,63	46 371 996,63
125 Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	93	100 723 878,29	88	90 525 597,95	67 453 258,95	84	46 371 996,63	46 371 996,63
operacje z zakresu schematu I	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
operacje z zakresu schematu II	93	100 723 878,29	88	90 525 597,95	0,00	84	46 371 996,63	46 371 996,63
oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej	660	509 016 645,13	503	350 854 463,00	260 640 885,64	349	143 345 509,22	143 345 509,22
321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	269	382 627 048,49	181	250 613 678,00	175 603 525,64	123	95 367 104,66	95 367 104,66
313/322/323 Odnowa i rozwój wsi	391	126 389 596,64	322	100 240 785,00	85 037 360,00	226	47 978 404,56	47 978 404,56
oś 4 LEADER	1 766	97 600 895,95	809	65 412 748,65	62 667 031,61	626	30 037 915,75	27 059 958,13
4.1/413 - "małe projekty"	1 334	24 610 532,88	514	7 979 416,29	7 661 929,95	323	3 905 054,49	3 392 378,19
4.1/413 - 313/322/323 Odnowa i rozwój wsi	359	49 404 104,05	226	33 523 368,00	30 769 970,00	116	15 150 679,54	15 150 679,54
421-Wdrażanie projektów współpracy	28	877 584,64	24	841 535,64	841 496,56	30	453 954,62	363 163,61
431- Funkcjonowanie lokalnej grupy działania	45	22 708 674,38	45	23 068 428,72	23 393 635,10	157	10 528 227,10	8 153 736,79
Razem	2 519	707 341 419,37	1 400	506 792 809,60	390 761 176,20	1 059	219 755 421,60	216 777 463,98

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Tabela 6.12. Wnioskowana kwota dofinansowania wynikająca z aneksów/decyzji zmieniających w ramach 5 działań PROW realizowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego

Gminy według typu ruralizacji	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	Odnowa i rozwój wsi	Leader Małe projekty	Leader - odnowa i rozwój wsi	Wartość absorpcji środków z 5 działań PROW na 1 mieszkańca gminy
aglomeracyjne	3 985 242,24	16 844 723,00	4 235 817,00	453 536,14	3 684 767,00	473,38
Będzino	2 310 571,53	1 215 054,00	658 313,00	70 063,52	757 277,00	589,22
Biesiekierz			398 677,00	23 469,44	442 100,00	140,67
Dobra (Szczecińska)		5 218 142,00	1 000 000,00	54 616,21	587 216,00	391,75
Kobylanka	158 509,89		195 245,00	53 006,34		88,16
Kołbaskowo	811 743,49	3 178 845,00	406 785,00	115 911,42	559 086,00	460,29
Manowo	417 459,21	2 316 117,00	372 640,00	31 820,00	483 440,00	531,87
Nowe Warpno		238 472,00	647 265,00	24 800,00	401 193,00	770,70
Stare Czarnowo	286 958,12	3 026 083,00	56 892,00	39 889,21	0,00	881,77
Świeszyno		1 652 010,00	500 000,00	39 960,00	454 455,00	406,02
miejsko-wiejskie	24 341 773,95	28 835 035,00	9 003 586,00	1 109 026,99	5 064 307,00	235,63
Barlinek		1 834 674,00	308 849,00	5 944,70	963 730,00	156,96
Choszczno	501 732,28	3 746 263,00	1 211 837,00	53 893,63	703 555,00	277,48
Dębno		3 846 928,00	715 666,00	81 071,39	588 069,00	248,33
Drawsko Pomorskie	929 149,80	4 191 693,00	544 072,00	148 434,86	277 594,00	363,70
Goleniów	9 497 661,81	4 635 100,00	749 774,00	101 256,96	478 427,00	439,72
Gryfice	1 344 443,22	2 565 469,00	718 356,00	116 588,25	483 075,00	217,23
Gryfino	404 769,42	2 719 858,00	288 131,00	88 527,78	151 700,00	113,64
Kamień Pomorski	5 520 142,99	3 560 127,00	685 050,00			666,35
Łobez	1 346 723,27		580 961,00	259 635,24	708 402,00	199,51
Myślibórz	57 286,85	22 162,00	1 511 714,00	113 719,35	105 000,00	87,37
Nowogard	392 330,49	205 500,00		101 714,83	162 755,00	34,51
Police	2 845 277,23	1 507 261,00	689 176,00		442 000,00	130,28
Pyrzyce	1 502 256,60	0,00	1 000 000,00	38 240,00		128,12

Gminy według typu ruralizacji	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	Odnowa i rozwój wsi	Leader Małe projekty	Leader - odnowa i rozwój wsi	Wartość absorpcji środków z 5 działań PROW na 1 mieszkańca gminy
nadmorskie	9 032 061,76	12 811 479,00	7 504 545,00	499 549,02	2 874 611,00	486,75
Darłowo	4 454 363,03	4 200 000,00				1 084,23
Dziwnów	762 679,16	3 299 534,00	343 155,00			1 071,34
Gościno	103 336,41		1 893 791,00	179 886,24	767 076,00	564,22
Kołobrzeg	2 460 991,05			67 258,16	99 900,00	258,88
Mielno		145 950,00	1 243 881,00		386 749,00	348,14
Międzyzdroje						
Postomino		3 085 863,00	1 874 995,00		441 856,00	762,99
Rewal		214 213,00	834 431,00		267 527,00	347,18
Trzebiatów		1 008 466,00	318 783,00	71 217,46	450 929,00	110,38
Ustronie Morskie				19 786,50	85 777,00	28,91
Wolin	1 250 692,12	857 453,00	995 509,00	161 400,66	374 797,00	291,23
wiejskie	22 932 555,08	64 662 233,00	30 767 368,00	2 301 306,02	8 937 147,00	807,46
Banie		976 406,00	1 432 642,00	75 218,55	382 836,00	437,39
Białogard	1 373 662,35	910 176,00	287 169,00	166 718,82	109 146,00	355,19
Bielice		2 246 996,00	1 033 980,00	42 161,68	183 670,00	1 112,21
Bierzwnik			1 164 328,00	25 000,00	228 224,00	291,20
Boleszkowice	2 614 578,39	664 272,00	307 590,00	8 497,62		1 216,56
Brojce			1 335 839,00	99 874,51	290 030,00	449,06
Brzeżno		3 395 349,00	421 495,00	75 594,79	310 526,00	1 448,30
Dolice	686 912,97	2 656 541,00	1 320 874,00	128 475,11	326 638,00	630,16
Dygowo			2 787 536,00	83 622,20	223 569,00	553,52
Grzmiąca	1 575 454,11		322 204,00	23 742,20	93 482,00	396,79
Karnice		409 575,00	912 848,00	31 491,30	96 631,00	346,94
Kozielice		3 567 881,00	898 844,00	38 500,26	286 361,00	1 825,37
Krzęcin	138 323,95	3 609 713,00	1 210 928,00	20 000,00	560 070,00	1 429,06

Gminy według typu ruralizacji	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	Odnowa i rozwój wsi	Leader Małe projekty	Leader - odnowa i rozwój wsi	Wartość absorpcji środków z 5 działań PROW na 1 mieszkańca gminy
Malechowo	229 515,63	1 015 363,00	187 708,00	21 997,96	392 880,00	278,61
Marianowo		435 381,00	964 045,00	30 471,92	151 471,00	490,96
Nowogródek Pomorski	57 286,85	3 110 012,00	741 256,00	6 007,09	809 593,00	1 380,12
Osina		4 013 200,00	1 296 942,00	107 119,05	647 262,00	2 027,59
Ostrowice	199 021,50	3 945 334,00	245 569,00	107 457,18	210 545,00	1 790,09
Przelewice		3 958 748,00	1 816 645,00	11 544,40	261 382,00	1 123,39
Przybiernów	612 374,95		85 409,00	45 604,41	398 535,00	218,01
Radowo Małe		2 043 840,00	1 135 787,00			850,85
Rąbino				46 357,89		12,00
Rymań	104 770,82		1 249 723,00	37 422,99	230 331,00	392,13
Siemysł	103 336,41		420 419,00	32 615,07	100 000,00	177,30
Sławno	1 083 886,46	4 000 000,00	434 583,00		279 268,00	650,85
Sławoborze		336 600,00	329 083,00	100 658,97	384 888,00	270,69
Stara Dąbrowa		4 032 651,00	1 544 454,00	78 919,08	25 768,00	1 534,38
Stargard Szczeciński	860 804,82	288 985,00	730 050,00	171 294,34	296 008,00	190,59
Stepnica	9 767 757,79	1 057 916,00	1 560 448,00	32 136,00	772 135,00	2 690,82
Szczecinek		3 143 838,00	201 759,00	84 804,81	185 434,00	380,73
Świdwin	1 836 751,10	3 217 430,00	526 222,00	154 414,72	100 912,00	940,94
Świerzno	762 679,16	3 900 652,00	930 492,00	39 409,00	75 103,00	1 310,15
Wałcz	623 169,59	4 163 948,00	1 284 359,00	107 319,77	220 110,00	503,41
Warnice		1 541 180,00	185 062,00	70 431,47	210 000,00	556,33
Widuchowa	302 268,24	1 184 254,00	818 090,00	104 088,62		430,82
Wierzchowo		835 992,00	642 986,00	92 334,25	94 339,00	375,99
wiejsko-miejskie	6 634 604,17	52 450 055,64	33 526 044,00	3 165 299,44	10 209 138,00	440,31
Barwice	320 201,82		1 368 694,00	176 417,93	230 828,00	234,39
Biały Bór		474 514,00	830 102,00	38 771,00	437 533,00	329,31

Gminy według typu ruralizacji	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	Odnowa i rozwój wsi	Leader Małe projekty	Leader - odnowa i rozwój wsi	Wartość absorpcji środków z 5 działań PROW na 1 mieszkańca gminy
Bobolice		1 290 634,00	691 099,00	34 814,00	482 380,00	254,81
Borne Sulinowo	2 565 242,71	1 018 348,00	2 145 789,00	225 522,29	291 417,00	635,63
Cedynia		957 502,00	1 103 038,00	110 164,83	377 048,00	570,35
Chociwel		424 396,00	817 628,00	107 255,12	37 966,00	228,35
Chojna	250 880,90	458 214,00	945 567,00	25 000,00		119,46
Czaplinek		166 228,00	403 125,00	222 046,77	159 600,00	79,34
Człopa		1 550 800,00	285 097,00	22 750,00		364,01
Dobra			257 031,00	41 672,00		66,28
Dobrzany		3 824 657,00	1 085 825,00	40 381,93	108 650,00	991,48
Drawno	359 916,19	835 174,00	430 367,00	311 409,49	87 563,00	380,60
Golczewo		1 753 875,00	1 501 719,00	35 519,37	158 381,00	568,29
Ińsko		150 629,00	595 778,00	41 514,00	38 544,00	228,37
Kalisz Pomorski		1 248 636,00	493 535,00	101 593,50	280 426,00	288,77
Karlino	1 452 178,58	307 866,00	2 814 506,00	161 500,43	368 457,00	542,74
Lipiany		1 194 752,00	255 639,00	95 530,37	502 182,00	331,73
Maszewo		2 962 715,00	496 557,00	97 357,81	672 856,00	488,34
Mieszkowice		2 815 804,00	848 162,00	85 391,74	326 111,00	545,14
Mirosławiec		4 000 000,00	65 715,00	104 290,03	237 754,00	784,72
Moryń		1 951 054,00	850 798,00	25 504,52	347 869,00	715,95
Pełczyce		4 593 767,00	2 592 367,00	69 528,51	707 004,00	982,08
Płoty	76 718,84		2 144 152,00	48 347,74	478 889,00	298,67
Polanów		4 149 618,00	2 038 431,00	44 869,51	756 765,00	761,15
Połczyn Zdrój			968 026,00	181 944,38	34 410,00	73,74
Recz	113 338,88		777 032,00	16 916,15	56 200,00	166,95
Resko		2 430 401,64	1 505 311,00	15 914,97	254 161,00	502,00
Sianów		1 540 010,00	1 268 186,00	43 851,00	1 023 293,00	283,93

Gminy według typu ruralizacji	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	Odnowa i rozwój wsi	Leader Małe projekty	Leader - odnowa i rozwój wsi	Wartość absorpcji środków z 5 działań PROW na 1 mieszkańca gminy
Suchań	449 425,20	3 959 070,00	610 582,00	135 442,10	35 662,00	1 192,05
Trzcińsko Zdrój		1 322 357,00	887 587,00	56 734,30	789 958,00	538,52
Tuczno	950 400,06	1 177 499,00		89 375,03	57 329,00	446,61
Tychowo		138 893,00	834 767,00	37 297,00	561 375,00	223,92
Węgorzyno	96 300,99	1 689 536,00	1 155 676,00	178 123,74	91 317,00	441,55
Złocieniec		4 063 106,00	458 156,00	142 547,88	217 210,00	311,35
Razem	66 926 237,20¹⁾	175 603 525,64	85 037 360,00	7 528 717,61¹⁾	30 769 970,00	-

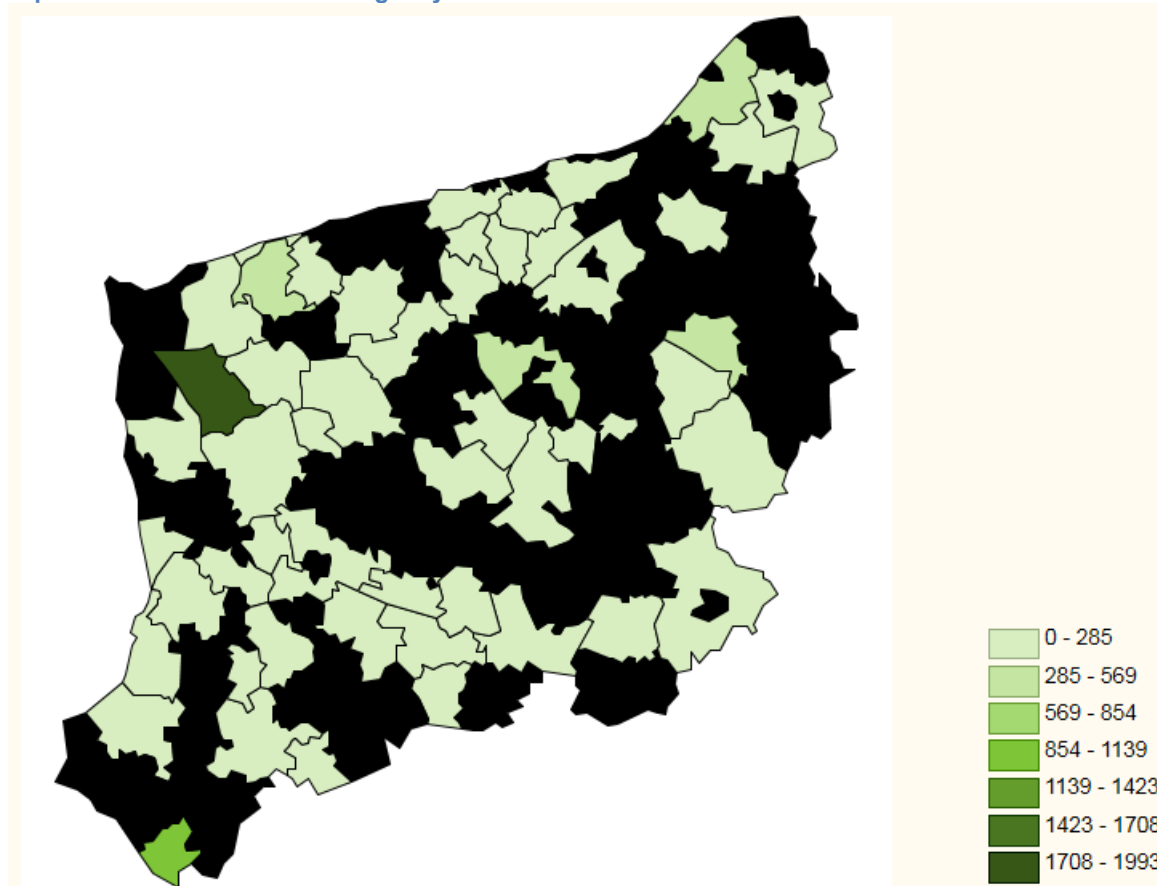
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Uwaga: ¹⁾ W ramach działań dofinansowanie uzyskały także gminy miejskie, co powoduje, że kwoty w tych przypadkach różnią się od podanych w tabeli 6.10.

Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi w województwie zachodniopomorskim na zlecenie Zarządu Województwa realizuje Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. Jednostka ta jest jedynym dysponentem środków pochodzących z PROW przeznaczonych na meliorację oraz inne działania związane z gospodarką wodną.

Rysunek 6.9. Realizacja inwestycji w schemacie II „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie jest samorządową jednostką budżetową, która realizuje w imieniu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego zadania związane z szeroko rozumianą gospodarką wodną, w tym również zadania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Zarząd Melioracji realizuje te zadania w dwóch obszarach, w obszarze zadań z zakresu utrzymania urządzeń melioracji wodnych podstawowych i w obszarze inwestycyjnym.

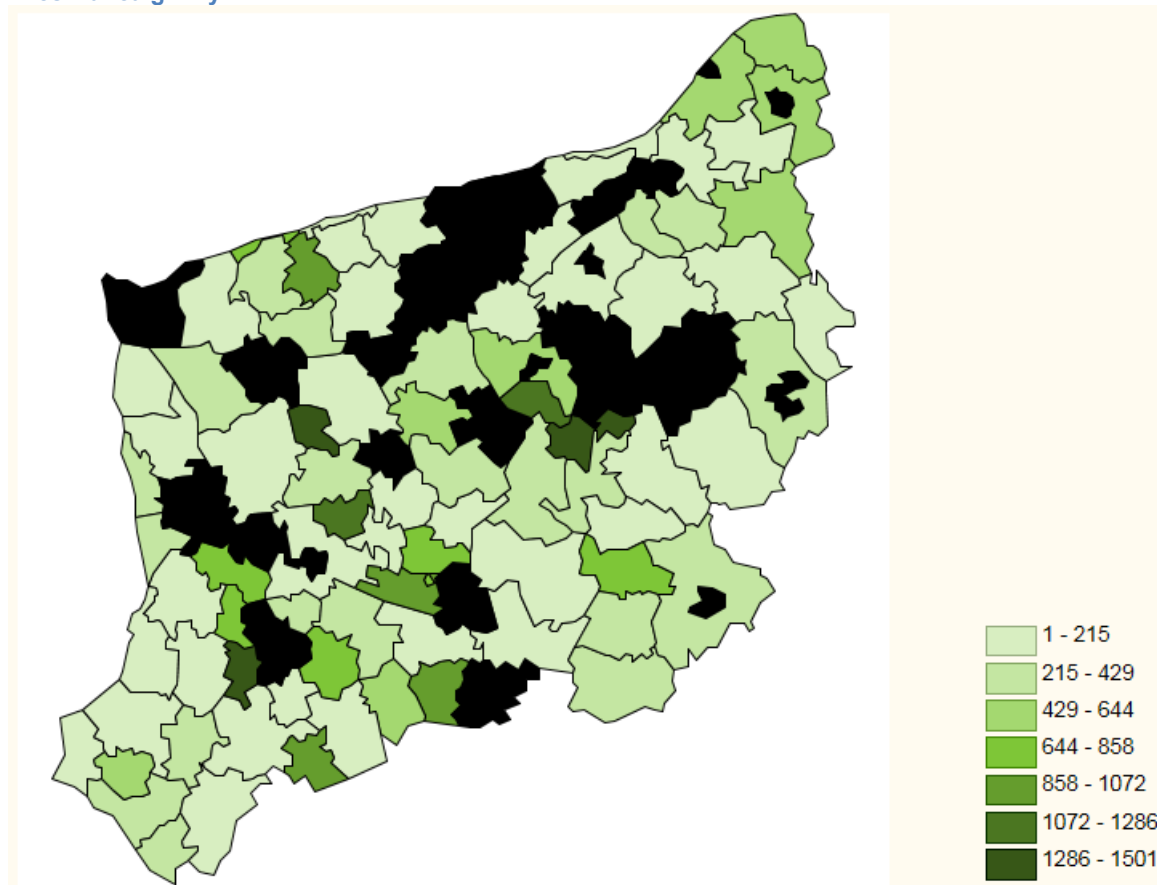
Do zrealizowanych przedsięwzięć o największej wartości w okresie programowania 2007-2013 należały:

- Odbudowa (remont) koryta rzeki Grabowej w km 0+000 - 14+600 z zabudową lokalnych wyrw w skarpach rzeki, gm. Darłowo;
- Odbudowa wałów przeciwpowodziowych nad rzeką Iną w km 0+000 - 5+300;
- "Odbudowa wału przeciwpowodziowego nad Zalewem Szczecińskim: Stepnica- Kopice w km 0+000- 9+158, Skoszewo- Czarnocin w km 0+000- 10+090 oraz Stepnica- Brylanty w km 0+000 - 2+573";
- Odbudowa wału przeciwpowodziowego nad Kanałem Żarnowskim w km 0+000 - 5+800.
- "Melioracje szczegółowe użytków rolnych"- Boleszkowice;
- Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Szczecina, Polic i terenów przyległych do jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego - wał nad rzeką Krępą i Kanałem Bolesławickim;
- Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Szczecina, Polic i terenów przyległych do jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego - wał nad rzeką Krępą i Kanałem Królewskim.

Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej obejmują pomoc dla przedsięwzięć realizowanych przez samorządy lub jego jednostki dotyczące: gospodarki wodno – ściekowej, tworzenia systemu zbiórki segregacji lub wywozu odpadów komunalnych, wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.

W ocenie wniosków brane jest pod uwagę tzw. kryterium regionalne. Np. w 2010 roku w województwie zachodniopomorskim dodatkowe punkty przyznawane były tym ubiegającym się o pomoc, którzy nie zalegali z opłatami za korzystanie ze środowiska i mogli okazać się odpowiednim zaświadczeniem wystawionym przez Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Rysunek 6.10. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

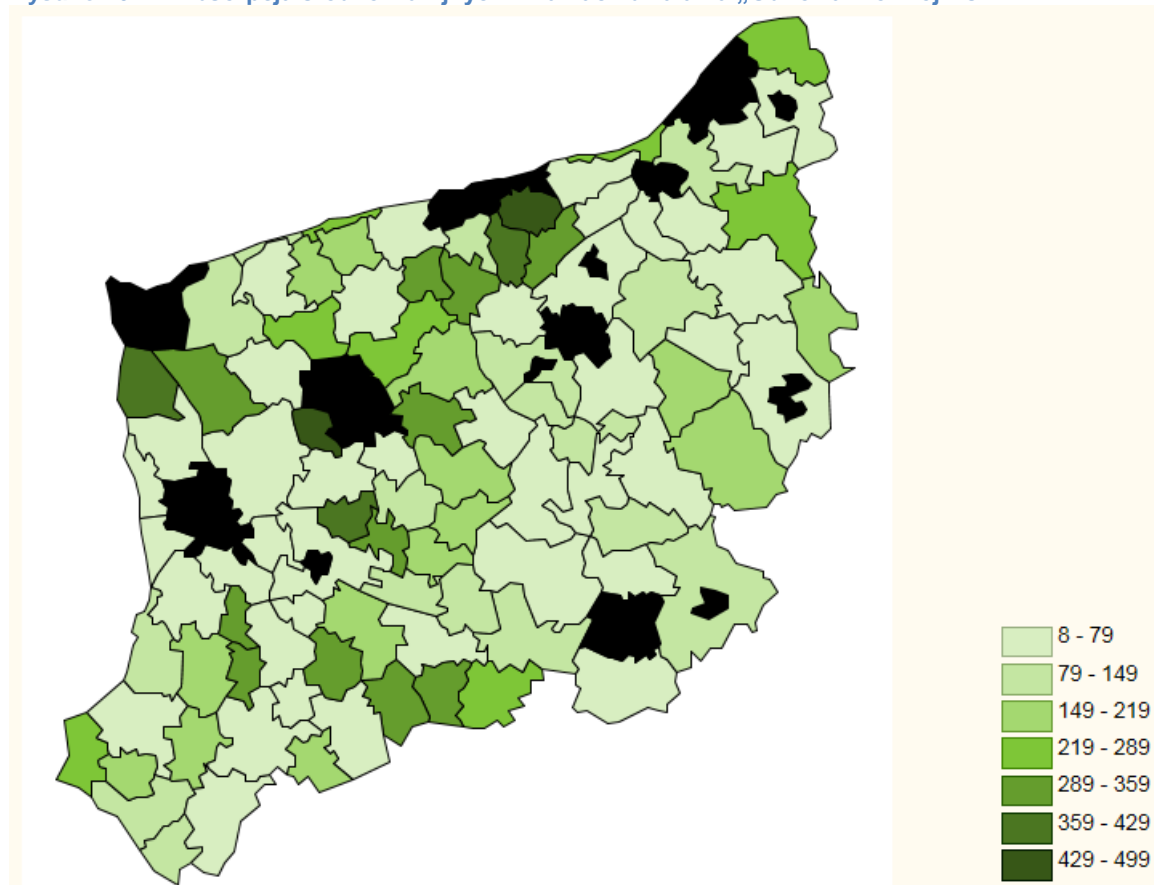
Najwyższe dofinansowanie w ramach tego działania otrzymały m.in. następujące projekty:

- Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Lubiana, Nadarzyn, Brzyczno i Płotno, budowa ujęcia uzdatniania wody w miejscowości Lubiana
- Przebudowa oczyszczalni ścieków w Maszewie
- Budowa sieci wodociągowych w 15 miejscowościach na terenie Gminy Gryfice"
- Budowa: Kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej w miejscowości Dunowo wraz z kolektorem tłocznym Dunowo - Strzekęcino - Świeszyno oraz budowa sieci wodociągowej w m. Dunowo i Strzekęcino wraz z połączeniem tych miejscowości siecią wodociągową
- Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami i infrastrukturą towarzyszącą w m. Pęczeryno wraz z kanalizacją przesyłową do oczyszczalni ścieków w Brzeźnie
- "Przebudowa stacji uzdatniania wody w Żelechowie oraz budowa sieci wodociągowej z przyłączami relacji Żelechowo-Kłodowo, Żelechowo-Kiełbice w celu poprawy usług społecznych na terenie gminy Widuchowa"
- "Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią w Lejkowie"

„Odnowa i rozwój wsi” jest działaniem, w ramach którego pomoc jest przyznawana:

1. gminie,
2. instytucji kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego,
3. osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania,
4. organizacji pozarządowej o statusie organizacji pożytku publicznego.

Rysunek 6.11. Absorpcja środków unijnych w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

W ramach tego działania zrealizowano m.in. następujące projekty:

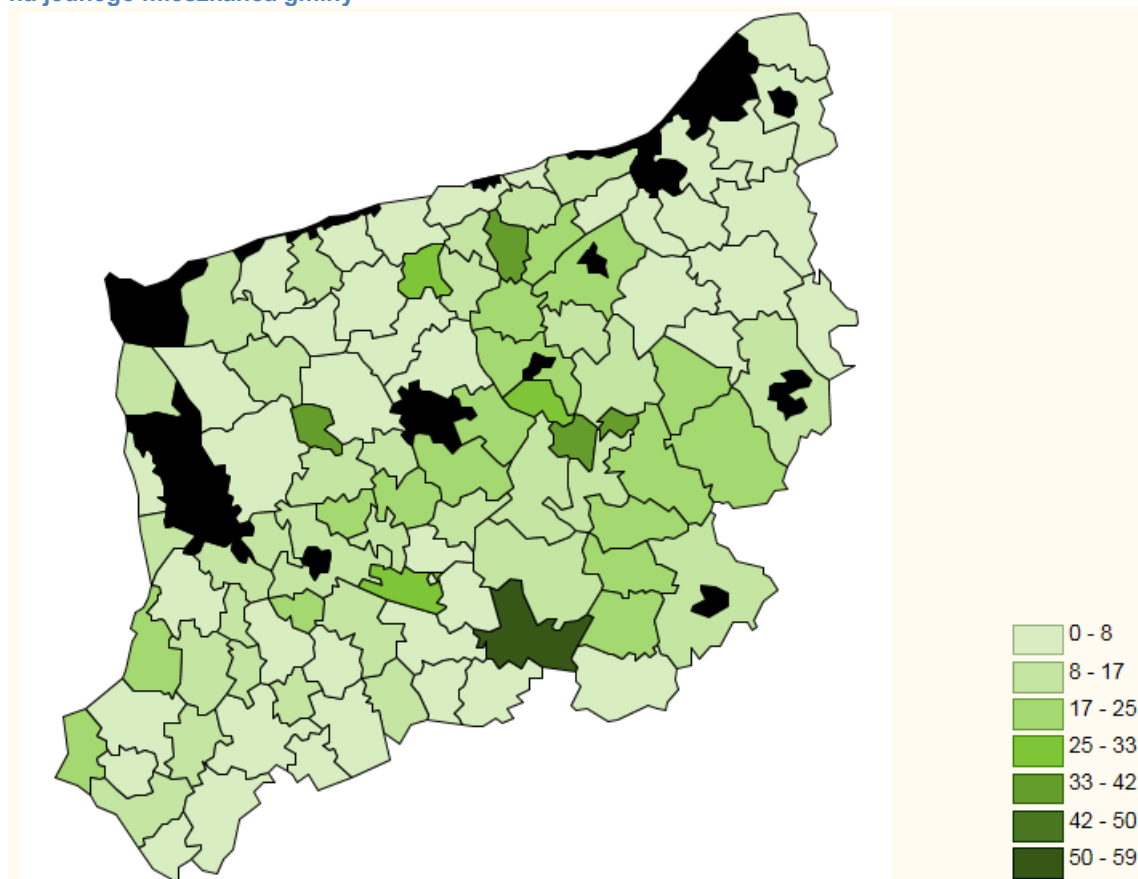
- Odnowa zabytkowego kościoła z XIII wieku pw. Matki Boskiej Szkaplerznej we wsi Wołczkowo
- Odnowa zabytkowego kościoła z XV wieku w Nowym Warpnie
- Multimedialne Centrum Kultury w Świeszynie e-EUREKA
- Budowa Sali gimnastycznej z zapleczem przy Szkole Podstawowej w Krępsku
- Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Wszedzień
- Zagospodarowanie terenu oraz remont i wyposażenie świetlic wiejskich w miejscowościach Garnki, Daszewo, Domacyno i Zwartowo, gm. Karlino
- Remont zabytkowego Kościoła w Mierzynie jako element zachowania dziedzictwa kultury
- Odnowa miejscowości poprzez zagospodarowanie, remont i wyposażenie świetlic wiejskich w Gościnku, Kowańcu, Krukowie i malanowie, gm. Karlino
- Rewitalizacja zabytkowego parku miejskiego w Barwicach
- Budowa świetlicy wiejskiej w m. Giżyn, gmina Pyrzyce
- Przebudowa głównego zejścia na plażę w Łazach
- Konserwacja i remont kościoła filialnego p.w. Narodzenia NMP w Derczewie
- Przebudowa świetlicy wiejskiej w Czerninie

W ramach Programu Leader (oś 4) realizowane jest działanie pod nazwą „Małe projekty”. Chodzi tu o projekty przyczyniające się do poprawy jakości życia lub różnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3 – „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”. Wartość projektu musi się zawierać między 4 500 zł (1 152,7 euro) a 100 000 zł (25 616,1 euro).

Beneficjentami *Małych projektów* mogą być osoby fizyczne, osoby prawne albo jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną (np. działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania).

Wsparcie w ramach tego działania dotyczyć może: podnoszenia świadomości społeczności lokalnej, podnoszenia jakości życia społeczności lokalnej, rozwijanie aktywności społeczności lokalnej, rozwijanie turystyki lub rekreacji na obszarze objętym LSR, zachowania, odtworzenia, zabezpieczenia lub oznakowania cennego, lokalnego dziedzictwa krajoobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000; zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych na lokalnych zasobach, wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, w tym rolniczej; rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach i produktach rolnych i leśnych, tradycyjnych sektorach gospodarki oraz lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym.

Rysunek 6.12. Absorpcja środków unijnych z Programu Leader - Działanie „Małe projekty” w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Zakres możliwych do realizacji przedsięwzięć jest więc bardzo szeroki. W województwie zachodniopomorskim Lokalne Grupy Działania zrealizowały m.in. następujące projekty:

- Jarmark Doberski - Scena Średniowieczna. Impreza promująca walory turystyczne, historyczne oraz potencjał społeczno-kulturalny gminy Dobra.
- Warsztaty ekokulturowe w Belcznie
- 3 dni na Cysterskim Szlaku- Bierzwnicki Jarmark Klasztorny
- "Gościno dawniej i dziś " - kultywowanie dziedzictwa historyczno-kulturowego Gminy Gościno podczas obchodów XX-lecia Samorządu Terytorialnego
- Poprawa atrakcyjności placów zabaw w mieście Cedynia
- "Remont Sali spotkań wraz z zapleczem w budynku remizy strażackiej w Wolinie"
- Odbudowa małej infrastruktury turystycznej - bazy szkoleniowej Uczniowskiego Klubu Sportowego "SZKWAŁ"
- Trybuna na stadionie miejskim w Barwicach podniesieniem atrakcyjności i estetyki obszaru LGD Partnerstwo Drawy
- "Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez utworzenie miejsca spotkań w miejscowości Mierzyn, gm. Karlıno"
- "Zakup i montaż baterii słonecznych do ogrzewania wody użytkowej w budynku przeznaczonym pod działalność agroturystyczną"
- "IV Festiwal Sztuk Audiowizualnych w Tucznie"
- Impreza kulturalno-promocyjna "Dni Tuczna 2011"
- Podniesienie jakości życia społeczności lokalnej poprzez organizację imprezy XII Euroregionalne Spotkania Łowieckie w Połczynie-Zdroju "Darz Bór 2012"
- "Zagospodarowanie centrum miejscowości Biały Bór"
- Inauguracja Trasy Zakonów Pojezierza Myśluborskiego
- Remont dzwonnicy zabytkowego kościoła pw. MB Wspomożenia Wiernych w Banaich
- Wykonanie elewacji wraz z dociepleniem budynku świetlicy wiejskiej w Starym Kostrzynku gmina Cedynia

Wreszcie ostatnie z analizowanych w tym opracowaniu działań nadzorowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego – „Odnowa i rozwój wsi”, które realizowane jest przez LGD w ramach Programu Leader.

Beneficjentem pomocy w ramach tego działania może być gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, działająca na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania lub organizacja pozarządowa.

Działanie "Odnowa i rozwój wsi" ukierunkowane jest na tworzenie warunków dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.

Celem działania jest wpływanie na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwić ma ono rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

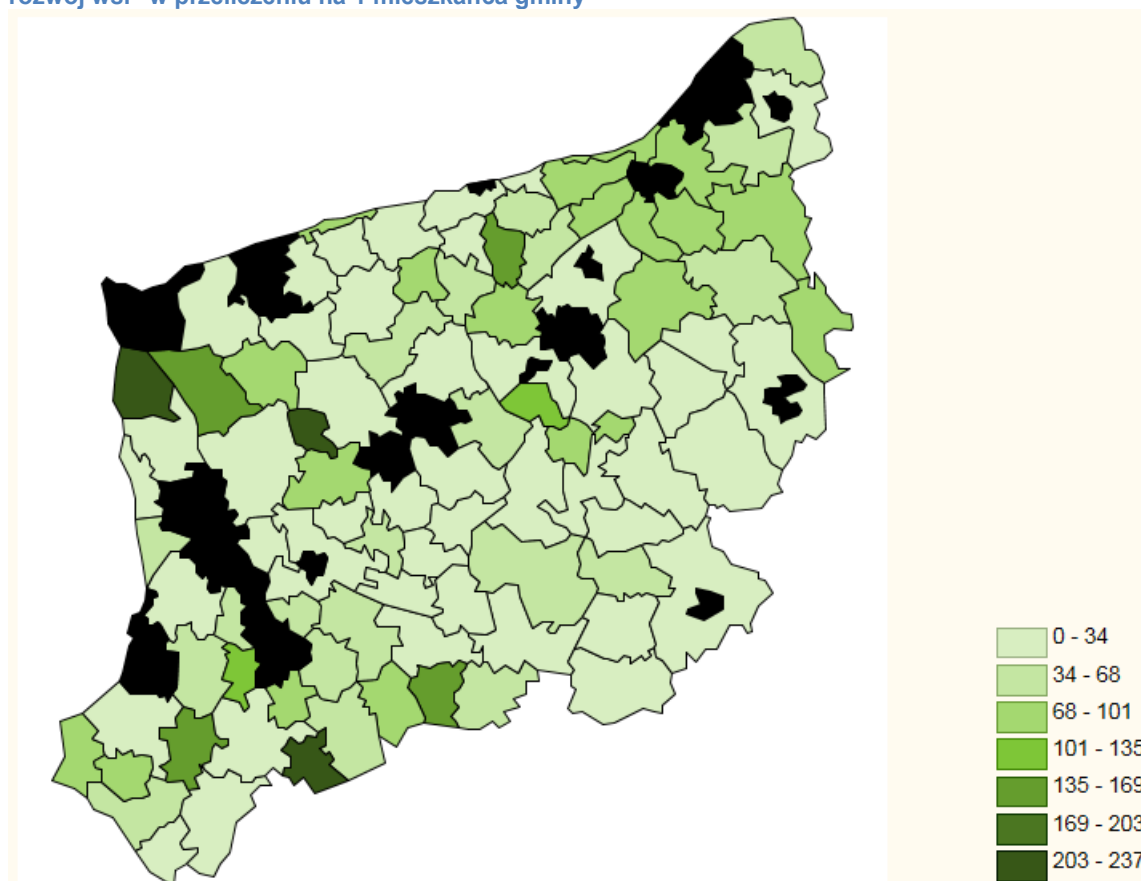
Jako szczególnie ważne uznano te przedsięwzięcia, które są:

a) związane z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;

b) odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej, wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;

c) budowa, remont obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne, obiektów sportowych, a także placów zabaw.

Rysunek 6.13. Absorpcja środków pomocowych w ramach Programu Leader – Działanie „Odnowa i rozwój wsi” w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

W województwie zachodniopomorskim zrealizowano w ramach tego działania m.in. następujące projekty:

- Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego (parku rodzinnego) w Mierzynie
- Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej - boisko sportowe w miejscowości Nadarzyn, modernizacja trybun na stadionie w Pełczycach
- Żyj aktywnie i zdrowo w parze z ekologią. Budowa boiska wielofunkcyjnego w Nowogrodku Pomorskim
- Budowa świetlicy wiejskiej w Gąsierzynie
- Budowa świetlicy wiejskiej w Trzeszczynie
- Odnowa zabytkowego kościoła w Warnołęce
- Odnowa miejscowości Przeclaw poprzez wybudowanie skateparku
- Stworzenie centrum miejsca, wypoczynku, rekreacji i integracji społecznej
- Zagospodarowanie terenu nad jeziorem Wądół poprzez urządzenie ścieżki pieszo-rowerowej z miejscami przystankowymi, pomostami, miejscami do wypoczynku, rekreacji i placem zabaw na odcinku od parku przy ul.Sikorskiego wzdłuż ul.Okrzei do ul.Lipowej

- Remont Średniowiecznego Kościoła pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Trzcińsku Zdroju
- Budowa infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej na terenie Gminy Polanów
- Przebudowa z rozbudową istniejącego budynku Remizy Strażackiej na salę wiejską w Otanowie
- Poprawa zagospodarowania infrastruktury sportowej wsi Mostkowo w Gminie Barlinek
- Rekreacyjno-turystyczne centra wsi i przebudowa pomieszczeń gospodarczych na świetlicę w Dąbrowie
- Budowa infrastruktury oraz zakup wyposażenia związanych z rozwojem funkcji społeczno-kulturalnej Gminy Polanów
- Budowa szatni dla zawodników i sędziów z pełnym wyposażeniem w Sarbinowie
- Budowa zespołu rekreacyjno-sportowego w Kaszewie
- Budowa tarasu widokowego z elementami małej architektury oraz towarzyszącą infrastrukturą turystyczno-komunikacyjną
- Budowa ogólnodostępnego boiska wielofunkcyjnego w Zamęcinie

Przedstawione przykładowe tytuły projektów dają pewne ogólne rozeznanie w kierunkach zaspakajania potrzeb poprzez to działanie.

* * *

Omówione przykłady realizacji projektów wskazują na ich duże znaczenie dla społeczności lokalnych. Jest to główną zaletą PROW: cele programu dotyczą bowiem kwestii dotyczących bezpośrednio beneficjentów. Sama procedura – często krytykowana za przewlekłość – sprzyja społecznej aktywizacji lokalnych wspólnot. Po latach apatii i zniechęcenia, PROW „odświeżył” społeczną aktywność mieszkańców wsi.

Jednak poza ewidentnymi korzyściami społecznymi i psychologicznymi, PROW przyniósł bardzo wymierne korzyści ekonomiczne: w postaci zrealizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych (nowych inwestycji, remontów i modernizacji), podniesienia wartości zasobów ludzkich i kapitału społecznego, albo zapewnienia nowoczesnej infrastruktury technicznej (dróg, obiektów sportowych, melioracji, zabezpieczeń przeciwpowodziowych etc.).

Aby działania te były skuteczne, trzeba było ponieść określone koszty. Warto więc sprawdzić, jak skuteczne były zbiorowości poszczególnych gmin w pozyskiwaniu środków pomocowych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Pewnym przybliżeniem takiego oszacowania będzie zsumowanie uzyskanej pomocy z PROW dla każdej gminy w odniesieniu do pięciu działań realizowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Wielkość pomocy została zrelatywizowana do wielkości populacji, której działania dotyczyły. Tak więc wielkość wsparcia we wszystkich pięciu instrumentach zsumowano, a następnie obliczono kwotę dofinansowania przypadającą na jednego mieszkańca gminy. W ten sposób uzyskano wskaźnik absorpcji będący ilorazem wielkości pozyskanych środków oraz liczby mieszkańców.

Z tak zestawionych informacji wynika, że największym beneficjentem PROW 07-13 jest gmina Stepnica. Kwota uzyskanych dotacji na 1 mieszkańca wyniosła blisko 2,7 tys. złotych. Na kolejnych miejscach znajduje się Osina (2027 zł), Kozielice (1825 zł), Ostrowice (1790 zł), Krzęcin (1429 zł) i Nowogródek Pomorski (1380 zł). Na przeciwnym biegunie znajdziemy Międzyzdroje (nie ubiegały się o środki pomocowe z PROW), Rąbino (12 złotych na mieszkańca) oraz Ustronie Morskie (blisko 29 złotych).

Najwięcej z PROW skorzystały gminy wiejskie - przeciętnie 807 złotych. Znacząco mniej pieniędzy uzyskały kolejne typy gmin: gminy nadmorskie 486 złotych na mieszkańca - głównie w związku z realizacją projektów melioracyjnych; wiejsko-miejskie i aglomeracyjne (odpowiednio: 437 i 450 złotych). Najmniej środków pozyskały gminy miejsko-wiejskie, bo przeciętnie około 235 złotych.

Tabela 6.14. Zagregowana wartość pomocy z PROW będąca w dyspozycji Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego na 1 mieszkańca gminy

Gminy według typu ruralizacji	Nakłady na 1 mieszkańca gminy					
	Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	Podstawowe usługi dla gospodarki i mieszkańców wsi	Odnowa i rozwój wsi	Leader „Małe projekty”	Leader „Odnowa i rozwój wsi”	Wartość zagregowana
aglomeracyjne	103,04	324,60	89,44	8,78	84,02	437,22
Będzino	271,67	142,86	77,40	8,24	89,04	589,22
Biesiekierz			64,89	3,82	71,96	140,67
Dobra (Szczecińska)			57,03	9,25		66,28
Kobylanka	34,35		42,32	11,49	0,00	88,16
Kołbaskowo	73,66	288,46	36,91	10,52	50,73	460,29
Manowo	61,31	340,16	54,73	4,67	71,00	531,87
Nowe Warpno		140,11	380,30	14,57	235,72	770,70
Stare Czarnowo	74,21	782,54	14,71	10,32		881,77
Świeszyno		253,45	76,71	6,13	69,72	406,02
miejsko-wiejskie	95,25	118,51	35,23	4,61	21,25	235,63
Barlinek		92,50	15,57	0,30	48,59	156,96
Choszczno	22,39	167,20	54,09	2,41	31,40	277,48
Dębno		182,60	33,97	3,85	27,91	248,33
Drawsko Pomorskie	55,48	250,30	32,49	8,86	16,58	363,70
Goleniów	270,10	131,81	21,32	2,88	13,61	439,72
Gryfice	55,86	106,60	29,85	4,84	20,07	217,23
Gryfino	12,59	84,61	8,96	2,75	4,72	113,64
Kamień Pomorski	376,67	242,93	46,75	0,00		666,35
Łobez	92,79		40,03	17,89	48,81	199,51
Myślibórz	2,77	1,07	72,97	5,49	5,07	87,37
Nowogard	15,70	8,22		4,07	6,51	34,51
Police	67,60	35,81	16,37		10,50	130,28
Pyrzyce	75,76		50,43	1,93		128,12
nadmorskie	221,16	282,61	181,96	10,61	55,75	486,75

Gminy według typu	Nakłady na 1 mieszkańca gminy					
Darłowo	558,05	526,18				1 084,23
Dziwnów	185,48	802,42	83,45			1 071,34
Gościno	19,80		362,93	34,47	147,01	564,22
Kołobrzeg	242,41			6,63	9,84	258,88
Mielno		28,60	243,75		75,79	348,14
Międzyzdroje						
Postomino		435,79	264,79	0,00	62,40	762,99
Rewal		56,51	220,11		70,57	347,18
Trzebiatów		60,19	19,03	4,25	26,91	110,38
Ustronie Morskie				5,42	23,49	28,91
Wolin	100,07	68,61	79,65	12,91	29,99	291,23
wiejskie	216,30	541,55	195,57	13,60	61,87	807,46
Banie		148,96	218,56	11,47	58,40	437,39
Białogard	171,39	113,56	35,83	20,80	13,62	355,19
Bielice		712,65	327,94	13,37	58,25	1 112,21
Bierzwnik			239,18	5,14	46,88	291,20
Boleszkowice	884,80	224,80	104,09	2,88	0,00	1 216,56
Brojce			347,60	25,99	75,47	449,06
Brzeżno		1 170,00	145,24	26,05	107,00	1 448,30
Dolice	84,55	327,00	162,59	15,81	40,21	630,16
Dygowo	0,00		498,58	14,96	39,99	553,52
Grzmiąca	310,25		63,45	4,68	18,41	396,79
Karnice		97,96	218,33	7,53	23,11	346,94
Kozielice	0,00	1 359,19	342,42	14,67	109,09	1 825,37
Krzęcin	35,69	931,30	312,42	5,16	144,50	1 429,06
Malechowo	34,61	153,12	28,31	3,32	59,25	278,61
Marianowo		135,17	299,30	9,46	47,03	490,96
Nowogródek Pomorski	16,74	908,56	216,55	1,75	236,52	1 380,12
Osina	0,00	1 341,76	433,61	35,81	216,40	2 027,59

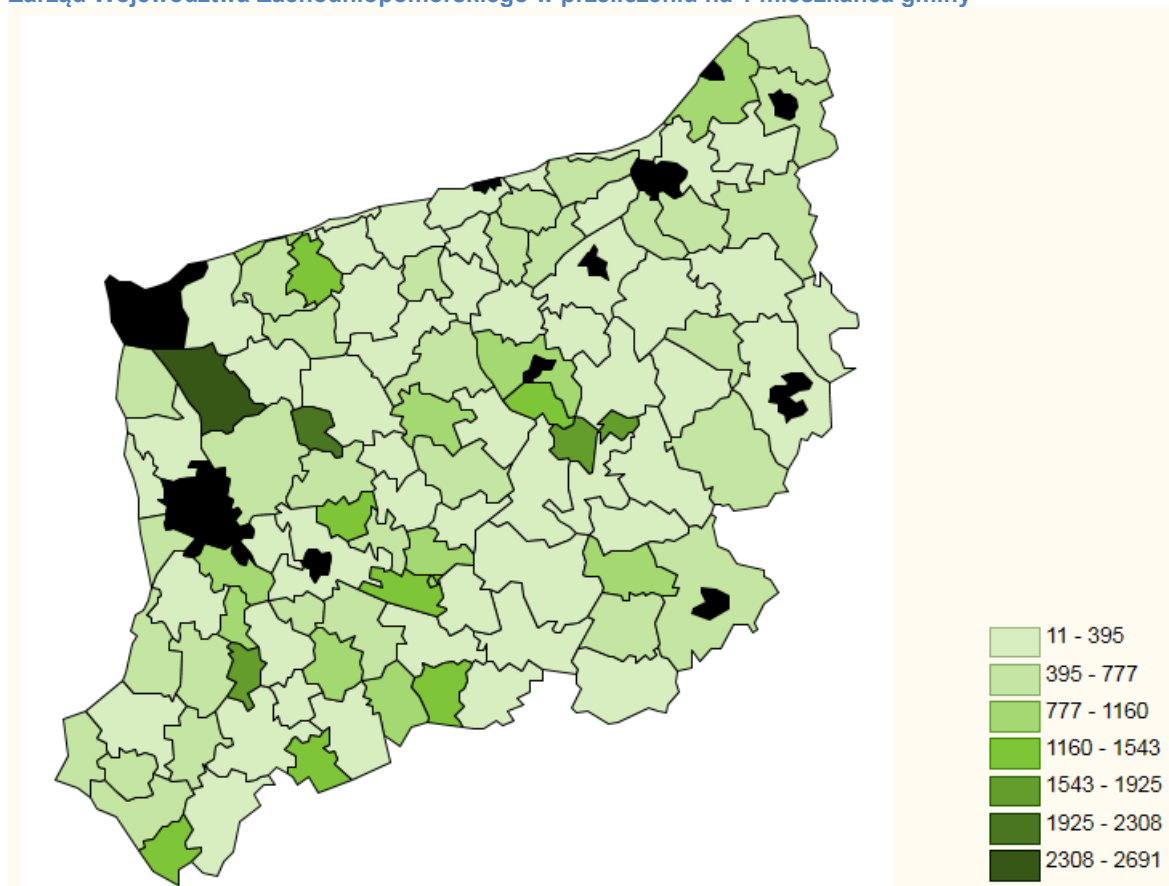
Gminy według typu	Nakłady na 1 mieszkańca gminy					
Ostrowice	75,67	1 500,13	93,37	40,86	80,06	1 790,09
Przelewice		735,28	337,42	2,14	48,55	1 123,39
Przybiernów	116,91		16,31	8,71	76,09	218,01
Radowo Małe		546,92	303,93			850,85
Rąbino				12,00		12,00
Rymań	25,33		302,08	9,05	55,68	392,13
Siemyśl	27,91		113,57	8,81	27,01	177,30
Sławno	121,68	449,03	48,79	0,00	31,35	650,85
Sławoborze		79,14	77,38	23,67	90,50	270,69
Stara Dąbrowa		1 089,02	417,08	21,31	6,96	1 534,38
Stargard Szczeciński	69,90	23,47	59,28	13,91	24,04	190,59
Stepnica	1 992,61	215,81	318,33	6,56	157,51	2 690,82
Szczecinek		331,03	21,24	8,93	19,53	380,73
Świdwin	296,15	518,77	84,85	24,90	16,27	940,94
Świerzno	175,05	895,26	213,56	9,04	17,24	1 310,15
Wałcz	49,03	327,59	101,04	8,44	17,32	503,41
Warnice		427,27	51,31	19,53	58,22	556,33
Widuchowa	54,06	211,81	146,32	18,62		430,82
Wierzchowo		188,71	145,14	20,84	21,30	375,99
wiejsko-miejskie	86,78	268,84	137,10	12,84	41,24	449,88
Barwice	35,80		153,05	19,73	25,81	234,39
Biały Bór		87,74	153,50	7,17	80,90	329,31
Bobolice		131,60	70,47	3,55	49,19	254,81
Borne Sulinowo	261,04	103,63	218,36	22,95	29,65	635,63
Cedynia		214,35	246,93	24,66	84,41	570,35
Chociwel		69,86	134,59	17,66	6,25	228,35
Chojna	17,84	32,59	67,25	1,78	0,00	119,46
Czaplinek		13,87	33,63	18,53	13,32	79,34
Człopa		303,72	55,84	4,46	0,00	364,01

Gminy według typu	Nakłady na 1 mieszkańca gminy					
Dobra		297,99	57,11	3,12	33,53	391,75
Dobrzany		749,49	212,78	7,91	21,29	991,48
Drawno	67,67	157,02	80,91	58,55	16,46	380,60
Golczewo		288,94	247,40	5,85	26,09	568,29
Ińsko		41,62	164,63	11,47	10,65	228,37
Kalisz Pomorski		169,74	67,09	13,81	38,12	288,77
Karlino	154,40	32,73	299,26	17,17	39,18	542,74
Lipiany		193,51	41,41	15,47	81,34	331,73
Maszewo		342,08	57,33	11,24	77,69	488,34
Mieszkowice		376,65	113,45	11,42	43,62	545,14
Mirosławiec		712,12	11,70	18,57	42,33	784,72
Moryń		439,92	191,84	5,75	78,44	715,95
Pelczyce		566,57	319,73	8,58	87,20	982,08
Płoty	8,34		233,03	5,25	52,05	298,67
Polanów		451,88	221,98	4,89	82,41	761,15
PołczynZdrój			60,27	11,33	2,14	73,74
Recz	19,64		134,64	2,93	9,74	166,95
Resko		290,09	179,67	1,90	30,34	502,00
Sianów		112,83	92,91	3,21	74,97	283,93
Suchań	103,22	909,29	140,23	31,11	8,19	1 192,05
Trzcińsko Zdrój		232,97	156,38	10,00	139,18	538,52
Tuczno	186,61	231,20		17,55	11,26	446,61
Tychowo		19,78	118,88	5,31	79,95	223,92
Węgorzyno	13,24	232,33	158,92	24,49	12,56	441,55
Złocieniec		259,18	29,22	9,09	13,86	311,35

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Wskazane zróżnicowanie przekłada się na rozmieszczenie terytorialne wsparcia. Ponownie, jak w przypadku innych analiz, w najgorszej sytuacji pozostają gminy z powiatów położonych w przestrzennym centrum województwa. Są to gminy należące do powiatu łobeskiego, świdwińskiego, szczecineckiego, drawskiego oraz niektóre gminy z powiatów gryfickiego i goleniowskiego. „Białe plamy” znajdziemy też w innych powiatach, nie mają jednak tak wyraźnej łączności terytorialnej.

Rysunek 6.14. Łączna wartość pomocy unijnej w ramach pięciu działań PROW realizowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

6.4. Podsumowanie

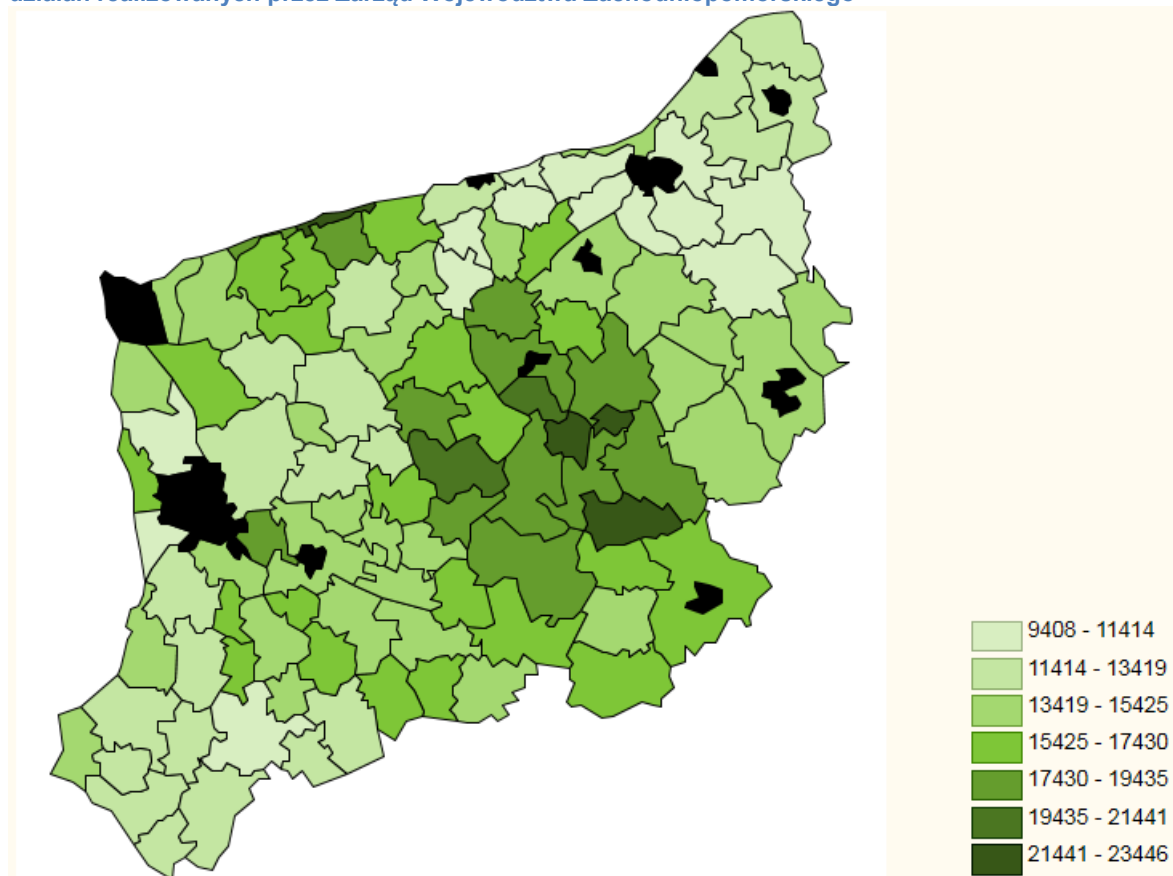
Absorpcja środków pomocowych w województwie zachodniopomorskim jest imponująca. Ze środków Funduszu Spójności w województwie uzyskano ponad 9,1 mld złotych; rolnicy od 2004 roku uzyskali w dopłatach bezpośrednich 5,1 mld złotych, a w ramach PROW województwo skorzystało z dofinansowania w wysokości 2,3 mld złotych.

Stan ten ma określone konsekwencje dla mieszkańców wsi, gdyż to oni są głównym beneficjentem unijnego wsparcia. Niezależnie od bezpośrednich efektów, blisko 7,5 milionowe wsparcie dedykowane do środowiska wiejskiego w postaci dopłat bezpośrednich i PROW stanowi znaczny zastrzyk finansowy umożliwiający podniesienie konkurencyjności i wydajności pracy w rolnictwie, a także podniesienie jakości życia na wsi. Dochodzi do tego wspomniany efekt mnożnikowy, który powoduje, że wydatkowane środki pomocowe są kołem zamachowym dla całej gospodarki województwa.

Ponadto warto zauważyć, że województwo zachodniopomorskie charakteryzują najwyższe w kraju kwoty związane z programem rolnośrodowiskowym. Dość powiedzieć, że różnica pomiędzy kwotami uzyskiwanymi przez rolników w województwie zachodniopomorskim są ponad dziesięciokrotnie większe od kwot pozyskiwanych przez rolników w województwie śląskim. Głównym beneficjentem programu w województwie są rolnicy z powiatu drawskiego.

Wyróżnikiem województwa jest także wysoki poziom realizacji inwestycji związanych z gospodarowaniem rolniczymi zasobami wodnymi. Pod tym względem Zachodniopomorskie ustępuje jedynie województwu wielkopolskiemu i lubelskiemu.

Rysunek 6.15. Agregacja pomocy unijnej na poziomie gmin – absorpcja funduszy unijnych pochodzących z: funduszu spójności, dopłat bezpośrednich, działań realizowanych przez biura powiatowe ARiMR oraz 5 działań realizowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, OR-16 ARiMR, KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Tabela 6.15. Łączna absorpcja środków unijnych przez gminy wiejskie województwa zachodniopomorskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy.

Gminy według typów ruralizacji	Średnia wielkość finansowania z Funduszu Spójności	Średnia wielkość dopłat bezpośrednich	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez biura powiatowe ARiMR-u	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez UM WZP	Wartość zagregowana
aglomeracyjne	1 609,93	7 718,41	2 511,03	437,22	12 276,59
miejsko-wiejskie	804,01	9 866,92	2 848,78	235,63	13 755,34
nadmorskie	3 162,92	8 981,74	2 476,07	486,75	15 063,24
wiejskie	1 441,54	10 340,29	2 902,41	807,46	15 491,70
wiejsko-miejskie	1 149,40	10 355,20	3 167,01	449,88	15 121,50

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (stan na dzień 31 maja 2013 r.), OR-16 ARiMR (stan na dzień 30 czerwca 2013 r.), KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Spróbujmy podsumować naszą analizę odnośnie wpływu środków pomocowych na sytuację mieszkańców obszarów wiejskich. W tym celu dokonamy agregacji środków, jakie gminy i ich mieszkańcy pozyskali. Posłużymy się miarą względną, czyli wielkością absorpcji podzieloną przez liczbę mieszkańców. Samej agregacji podlegać będzie: 1) wielkość środków pozyskanych przez gminy w ramach funduszu spójności, 2) środki pochodzące z dopłat bezpośrednich dla rolników, 3) środki wydatkowane przez biura powiatowe ARiMR w ramach wsparcia dla rolników realizowane w PROW 07-13 oraz 4) środki pozyskane przez gminy i ich mieszkańców z PROW 07-13 będące w dyspozycji Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

Analiza obejmie zdecydowaną większość asygnowanych na rozwój środków, ale z przyczyn technicznych nie zostaną uwzględnione środki realizowane w ramach działań centralnych (ARR realizuje działania promocyjne, zaś FAPA szkoleniowe), działań prowadzonych w trybie konkursowym przez Zachodniopomorski Oddział Regionalny ARiMR oraz dwóch poddziałań Programu Leader realizowanych przez Zarząd Województwa („Wdrażanie projektów współpracy” oraz „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”).

Na rysunku 6.15 oraz w tabeli 6.15 możemy porównać natężenie absorpcji w poszczególnych gminach (pełne zestawienie znajduje się w tabeli 6.16 w aneksie).

Konkluzje płynące z analizy danych są dość zaskakujące. Otóż okazuje się, że występujące różnice w poszczególnych instrumentach wsparcia w końcowym efekcie wyrównują się. Jeśli bowiem wartość dopłat bezpośrednich nie jest w danym regionie najwyższa, to jest ona kompensowana przez wsparcie z PROW, np. w odniesieniu do opłat rolnośrodowiskowych lub z Programu Leader. Wyraźnie więc widać, że sposób alokacji środków zmierza do uzyskania swoistej równowagi pomiędzy gminami. Ciekawe, czy ten proces dostosowawczy jest procesem samoregulacyjnym, czy też wynika z realizacji świadomej polityki?

Rozdział 7. Podsumowanie: analiza SWOT i rekomendacje

Ze względu na obszerność przeprowadzonej diagnozy, w podsumowaniu zamieszczono syntetyczne wnioski w postaci analizy SWOT oraz tablic rekomendacji.

Analizę SWOT przeprowadzono w odniesieniu do sfery ludności, zatrudnienia i bezrobocia, infrastruktury technicznej, kapitału ludzkiego i społecznego oraz ochrony środowiska. Z kolei rekomendacje odnoszą się do sześciu obszarów diagnozy: sytuacji demograficznej, gospodarki, infrastruktury technicznej, kapitału ludzkiego i społecznego, środowiska przyrodniczego oraz programu rozwoju obszarów wiejskich.

Analizę SWOT konsultowano podczas dyskusji panelowej z udziałem zewnętrznych ekspertów, zaś rekomendacje zespół badawczy konsultował z przedstawicielami zmiatającymi.

7.1. Analiza SWOT

7.1.1. Ludność, zatrudnienie, bezrobocie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> •Powolny przyrost liczby ludności w wieku produkcyjnym •Tendencja wzrostowa liczby ludności na terenach wiejskich •Duży poziom aktywności zawodowej mieszkańców wyrażający się w zakładaniu własnych przedsiębiorstw •Zróżnicowanie gospodarki w województwie zapobiegające monokulturze ekonomicznej. •Stabilizacja poziomów bezrobocia, aczkolwiek na terenach wiejskich ciągle na poziomie wyższym niż w województwie jako całości •Stabilna liczba podmiotów gospodarujących •W miarę korzystna struktura gospodarstw rolnych w postaci dominacji liczebnej gospodarstw o średniej i dużej powierzchni arealów. •W miarę stabilne warunki gospodarowania oraz wzrost zyskowności wyrażany w rosnących wielkościach służących do obliczania podatków VAT i CIT •Zmniejszanie się liczby podatników wykazujących straty i zwiększanie się liczby podatników wskazujących na dochody przy obliczaniu podatków VAT i CIT 	<ul style="list-style-type: none"> •Duże zróżnicowanie obszarów wiejskich województwa pod względem demograficznym •Spadek liczby ludności w wieku mobilnym •Duże poziomy bezrobocia długotrwałego oraz bezrobocia ukrytego na terenach wiejskich •Niskie poziomy dochodów z pracy utrwalające zjawisko „pracującej biedy” •Na terenach wiejskich znaczna liczba osób (do 30%) osiągających dochody poniżej 10 tys. zł. rocznie – oznacza to ich nieznaczny udział w rynku konsumpcyjnym •Brak wystarczającej liczby dużych zakładów o gospodarce innowacyjnej, na wsi brakuje ich prawie zupełnie •Zbyt duża dominacja sektora publicznego (własność samorządowa i skarbu państwa) na rynku pracy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> •Stabilna sytuacja podmiotów gospodarujących mogąca być podstawą rozwoju •Brak wyraźnych monokultur gospodarczych Znaczący poziom przedsiębiorczości wyrażający się w prowadzeniu własnych przedsięwzięć gospodarczych •Dość wszechstronnie rozwinięty przemysł przetwórczy zwłaszcza na terenach wokół 	<ul style="list-style-type: none"> •Trwała alienacja społeczna (brak pracy, brak dochodów) znaczących części lokalnych społeczności •Utrwalenie zjawiska „biedy pracującej” •Uzależnienie rynku pracy, szans zatrudnienia od dominującej roli sektora publicznego •Brak większych zakładów pracy zdolnych do tworzenia lub/i absorpcji innowacji technicznych, technologicznych itp.

<p>gospodarki rolnej, przy tym przy dalszych perspektywach rozwojowych</p> <p>• Tworzenie się „klastrów” gospodarczych wokół większych miast, w gminach wiejskich takich np. jak Świeszyno, Kobyłanka itp.</p>	<p>• Niewielka mobilność przestrzenna potencjalnych kandydatów do pracy</p> <p>• Słaby wpływ ośrodków miejskich na sytuację społeczno-gospodarczą obszarów wiejskich</p> <p>• Postępująca degradacja roli i znaczenia małych miasteczek w życiu gospodarczym regionu i terenów okolicznych</p>
--	--

7.1.2. Infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • krzyżowanie się w regionie ważnych połączeń komunikacyjnych (lądowych, rzecznych i morskich) o znaczeniu międzynarodowym; • możliwy transport lądowy (drogowy i kolejowy), rzeczny, morski i lotniczy; • dobrze rozwinięta sieć dróg tranzytowych oraz międzypowiatowych wewnętrznych regionu; • dość dobry stan dróg krajowych (szczególnie S3); • duża liczba samochodów osobowych stwarzająca konkurencję dla komunikacji publicznej; • wystarczające zasoby wodne do pokrycia zapotrzebowania na wodę pitną i wodę dla celów gospodarczych; • powszechna dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz systemu energetycznego, niskonapięciowego; • uporządkowana gospodarka ściekowa, szczególnie w gminach nadmorskich; • rozwinięta sieć ciepłownicza; • rozwinięta na obszarach zachodnich i północnych sieć gazowa; • duży potencjał regionu w zakresie produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym szczególnie w zakresie hydroelektrowni i ferm wiatrowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca sieć dróg wewnętrznych (wskaźnik gęstości dróg mniejszy od średniej krajowej); • Niewystarczająca ilość dróg dwujezdniowych, szczególnie w kierunkach łączących kraj z wybrzeżem i wzdłuż wybrzeża; • Zły stan nawierzchni większości dróg powiatowych i gminnych; • Ciągłe niedostateczny stan szlaków kolejowych, szczególnie prowadzących w głąb kraju; • Zbyt mała głębokość toru wodnego Szczeci – Świnoujście; • Brak regulacji rzeki Odry na terenie województwa; • Zły stan techniczny ujęć wodnych położonych na terenie wsi (sieć wykonywana z rur azbestowo-cementowych); • Niezadawalający stan techniczny wielu trafostacji i sieci rozdzielczych szczególnie na terenach wiejskich; • Zbyt mała liczba miejscowości z siecią gazową; • Zły stan kotłowni zlokalizowanych na terenach byłych PGR; • Znikome wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza geotermii i energii z biomasy; • Zbyt mała liczba krematoriów zwłok;
Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt małe lub niewłaściwe wykorzystanie środków finansowych z Unii Europejskiej przez samorządy terytorialne; • Brak środków w budżetach gmin na współfinansowanie inwestycji wspomaganych środkami z UE; • Zaniechanie wystąpień o pozyskanie środków z 	<ul style="list-style-type: none"> • Bardziej aktywne pozyskiwanie środków z funduszy Unii Europejskiej na potrzeby samorządów; • Kontrakt dla województwa zachodniopomorskiego w ramach RPO; • Pozyskanie inwestorów prywatnych szczególnie

<p>UE dla rozwiązywania problemów infrastruktury;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaniechanie remontów dróg prowadzące do okresowego ograniczania ruchu lub ich zamykania; • Zaniechanie inwestycji w utrzymanie sieci wodociągowej oraz pozyskiwanie nowych ujęć wody sanitarnej; • Prowadzenie inwestycji w zakresie infrastruktury na obszarach na których nie są ekonomicznie uzasadnione; • Zaniechanie kontynuacji rozpoczętych już inwestycji w infrastrukturę gminną; • Dalsze ograniczanie kursowania komunikacji publicznej, szczególnie na terenach wiejskich; 	<p>na terenach atrakcyjnych turystycznie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspólna polityka zarządów gmin w zakresie remontów lub budowy infrastruktury technicznej na terytoriach kilku gmin;
---	---

7.1.3. Kapitał ludzki i kapitał społeczny

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek osób z wykształceniem wyższym (drugie miejsce w kraju po województwie mazowieckim) • Wyniki sprawdzianów i egzaminów nie ustępujące w szkołach wiejskich wynikom w szkołach w miastach • W miarę rozwinięta sieć szkół również na terenach wiejskich • Dość dobrze rozwinięta sieć lokalnych organizacji pozarządowych przy wyraźnym zaangażowaniu obywatelskim mierzone stopniem frekwencji w wyborach samorządowych nie wyróżnia się na żadnym obszarze swoimi wyrażnie mniejszymi rozmiarami • Niewielka tendencja do popierania w wyborach kandydatur nie umiejących lub nie chcących brać odpowiedzialności za całą wspólnotę – wskaźnik spójności społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie zróżnicowanie dochodów między miejską a wiejską częścią mieszkańców regionu • Bardzo silne zróżnicowanie dochodów pochodzących z wynagrodzeń i świadczeń oraz z działalności gospodarczej • Wyraźnie zaznaczające się rejony o większym stopniu alienacji społecznej ludności – są to w przeważającej mierze rejony wiejskie i małomiasteczkowe • Większe ubóstwo na terenach wiejskich przy jednocześnie mniejszym stopniu wsparcia (finansowego i rzeczowego) niż na terenach miejskich • Wyraźne różnice w warunkach, jakie posiadają samorządy przy rozwiązywaniu problemów społecznych – znaczna liczba gmin wiejskich nie jest w stanie rozwiązywać je samodzielnie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo wysokie poziomy wykształcenia mieszkańców regionu aczkolwiek nie we wszystkich jego obszarach • Stosunkowo wyrównany poziom szkół wiejskich (wyniki egzaminów i sprawdzianów) w porównaniu ze szkołami w gminach miejskich • Znaczący poziom aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców regionów wiejskich • Zdolność postrzegania i doceniania wartości i 	<ul style="list-style-type: none"> • Odływ osób z najwyższymi poziomami wykształcenia do obszarów miejskich • Dominujący charakter absorpcji zasobów wykształcenia wyższego przez sektor publiczny • Niebezpieczeństwo zdominowania aktywności społecznej przez struktury zewnętrzne • Możliwość „zawłaszczenia” aktywności

celów wspólnych w aktywności obywatelskiej i politycznej (wybory samorządowe)	politycznej przez partie polityczne ukrywające lub nie zdradzające swej tożsamości przed wyborcami
•Znaczny stopień skupienia działań wokół rzeczywistych problemów osób i grup osób o słabszej pozycji w życiu społecznym (np. osób niepełnosprawnych)	

7.1.4. Ochrona środowiska

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Czyste środowisko naturalne • Atrakcyjność przyrodnicza regionu • Znaczne ilości wód powierzchniowych • Brak uciążliwego środowiska • Duże pokrycie województwa obszarami chronionymi • Duża bioróżnorodność środowiska • Przygotowanie projektów technicznych i koncepcji modernizacji urządzeń wodnych oraz ich uwzględnienie w planach gospodarowania wodami. • Zidentyfikowane są potencjalne obszary dla których powinno się wykonać odbudowę lub modernizację systemów melioracji wodnych szczegółowych. ZZMiUW posiada ewidencję urządzeń melioracji wodnych szczegółowych. Istnieje zapotrzebowanie na wykonanie melioracji wodnych szczegółowych pod warunkiem ich wykonania na koszt Skarbu Państwa przy ograniczeniu kosztów ponoszonych przez właścicieli gruntów • Wykonywanie zadań związanych z utrzymaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnych podstawowych jest corocznie wykonywane przez służby Marszałka Województwa - systematyczność prowadzenia tego procesu daje gwarancje dla jego prawidłowej realizacji. • Zidentyfikowanie miejsc gdzie niezbędna jest umożliwienie migracji organizmów żywych oraz przychylność organizacji ekologicznych i lokalnych społeczności dla prowadzenia tego typu inwestycji. Dla części obiektów rozpoczęte są roboty budowlano montażowe, opracowane są projekty techniczne budowli piętrzących na części długości cieków w województwie. • Wyznaczone są na podstawie analiz potencjalne obszary dla których odtworzyć można naturalne tereny zalewowe. Dla części obiektów rozpoczęte są roboty budowlano montażowe, opracowane są koncepcje i dokumentacje techniczne dla części budowli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża powierzchnia regionu zagrożona powodzią i podtopieniami • Brak egzekucji prawa w zakresie ochrony środowiska • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców regionu • Występowanie znacznych obszarów gleb trudnych w uprawie • Obniżenie sprawności technicznych urządzeń wodnych poprzez częste występowanie ekstremalnych zjawisk naturalnych. • Brak zainteresowanych właścicieli gruntów wykonaniem melioracji wodnych szczegółowych w związku z potrzebą spłaty przez właściciela 20% wartości inwestycji • Wskazanie terminów w których każdego roku nie można prowadzić prac konserwacyjno-utrzymawczych przez instytucje i organizacje związane z ochroną przyrody i środowiska • Opór dzierżawców/właścicieli budowli piętrzących oraz terenów graniczących z nimi dla budowy przepławek, które ograniczyć mogą dochodowość prowadzonej przez nich działalności (np.: małe elektrownie wodne). • Możliwość wystąpienia protestów ze strony organizacji ekologicznych. Długotrwałe procedury formalno-prawne pozwalające na rozpoczęcie procesów inwestycyjnych w zakresie budowy nowych zbiorników retencyjnych.
Szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość specjalizacji gospodarki rolnej i rybackiej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak jasnych i trwałych rozwiązań legislacyjnych określających w jasny sposób prowadzenie

<ul style="list-style-type: none"> • Znormalizowane prawodawstwo na poziomie UE w zakresie ochrony przyrody • Zwiększający się poziom wiedzy o korzyściach płynących z prowadzenia gospodarki rolnej i rybackiej na obszarach chronionych • Zrealizowanie zadań ujętych w Planach gospodarowania wodami umożliwi na terenach atrakcyjnych gospodarczo rozwój gospodarczy. Tworzenie ścieżek i tras turystycznych np.: po wałach przeciwpowodziowych • Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa – zwiększenia efektywności i jakości plonów. Prawidłowo działające urządzenia melioracji wodnych szczegółowych mogą stać się korytarzem ekologicznym dla zwierząt zasiedlających obszary na których zlokalizowane są urządzenia melioracyjne • Umożliwienie trwałego i stabilnego rozwoju gospodarczego na terenach, na które oddziałują urządzenia hydrotechniczne • Uzyskania dobrego stanu wód określonego w RDW poprzez modernizację urządzeń piętrzących. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i przyrodniczej regionu. Umożliwienie realizacji projektów badawczych dla uczelni (rybactwo i rybołówstwo śródlądowe), umożliwienie rozwoju turystyki i podniesienie atrakcyjności przyrodniczej regionu, umożliwienie realizacji projektów przez PZW • Umożliwienie realizacji projektów w JST związanych z budową i organizacją przestrzeni publicznej - rozwój turystyki i poprawa jakości życia szczególnie na obszarach wiejskich; Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów chronionych przed wystąpieniem powodzi przez zbiorniki retencyjne; Zapewnienie rozwoju turystyki i podniesienie atrakcyjności przyrodniczej regionu Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa Umożliwienie rozwoju gospodarczego poprzez zagwarantowanie warunków dla pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych - małe elektrownie wodne na wypływach ze zbiorników wodnych Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> gospodarki rolnej na obszarach chronionych • Brak jednolitego systemu zarządzania obszarami chronionymi – ich hierarchizacja i systematyzacja. • W związku ze zmianami legislacyjnymi w kolejnych latach wymagana może być weryfikacja projektów i koncepcji hydrotechnicznych. Możliwość wystąpienia protestów ze strony organizacji ekologicznych. • Pogłębiający się kryzys gospodarczy oraz zła sytuacja ekonomiczna małych gospodarstw rolnych może doprowadzić do sytuacji braku zainteresowania wykonaniem melioracji wodnych szczegółowych. Istnieje prawdopodobieństwo, iż obszary na których funkcjonował system melioracji wodnych szczegółowych zostały w ciągu minionych lat zalesione lub powstały tam plantacje roślin wykorzystywanych w bioenergetyce – co uniemożliwia odbudowę ww. systemu. • W związku ze zmianami legislacyjnymi w kolejnych latach możliwe jest ograniczenie wykonywania zadań z zakresu utrzymania i konserwacji urządzeń melioracji wodnych podstawowych. Możliwość wystąpienia protestów ze strony organizacji ekologicznych. • Niewykonywanie obowiązków przez podmioty korzystające z zasobów wodnych na cele gospodarcze. • Niska świadomość społeczeństwa o potrzebie budowy zbiorników retencyjnych. Możliwość wystąpienia protestów ze strony organizacji ekologicznych.
--	---

7.2. Rekomendacje

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
Sytuacja demograficzna na obszarach wiejskich				
1.	Obszary wiejskie wykazują przyrost liczby ludności, co głównie wynika z przesiedlania się mieszkańców miast poza ich granice administracyjne. Jest to wynik dążenia mieszkańców do poprawy jakości życia. Jednocześnie pozostają oni związani swoją główną aktywnością z miastem i w ograniczonym stopniu integrują się z lokalną społecznością.	Stworzenie systemowych instrumentów oraz narzędzi wzmacniających lokalną i regionalną integrację społeczną.	Wzrost kapitału społecznego obszarów wiejskich.	MRR, MRiRW, Samorządy terytorialne wszystkich szczebli, NGO
2.	Na obszarach wiejskich występuje wysoka zagraniczna emigracja zarobkowa (czasowa i stała). Emigracja dotyczy głównie osób młodych, które mogą już nie wrócić do miejsc swego zamieszkania, co obniża potencjał regionalnego rynku pracy i możliwości wzrostu potencjału gospodarczego regionu.	Należy wzmocnić jakość kształcenia na obszarach wiejskich oraz przygotować programy nauczania odpowiadające strategicznym wyzwaniom województwa zachodniopomorskiego, tak, aby mieszkańcy wsi znajdowali zatrudnienie w regionie i nie byli zmuszeni do emigracji zagranicznej.	Wzrost kapitału ludzkiego oraz potencjału gospodarczego regionu.	Samorząd województwa, samorządy gminne, powiaty odpowiadające za stan edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym, wyższe uczelnie
3.	Na obszarach wiejskich następuje stały odpływ młodych kobiet do dużych miast (w regionie i poza region).	Należy zachęcić kobiety do pozostania na wsi poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków życia i pracy w pobliżu ich miejsc zamieszkania.	Utrzymanie warunków reprodukcji stanu ludności na obszarach wiejskich.	Rada Ministrów, Samorządy terytorialne
Potencjał ekonomiczny i gospodarczy				
1.	Potencjał ekonomiczny poszczególnych obszarów (gmin) wiejskich wykazuje stosunkowo niewielkie zróżnicowanie. Należy zauważyć przede wszystkim, iż w żadnym analizowanym elemencie nie występują znaczące odmienności nadające tej czy innej kategorii obszarów odmienne oblicze. Można nawet mówić o większej liczbie podobieństw niż różnic.	Należy dokładnie ocenić szanse i celowość wspierania wysiłków na rzecz lokalnej specyfiki gospodarczej. LSG charakteryzuje obszary miejskie i wiejskie tworzące funkcjonalną całość powiązaną wspólnymi rynkami pracy,	Zbudowanie podstaw do stworzenia konkurencyjności lokalnych produktów. Zbudowanie infrastruktury oświatowej wspierającej lokalne tradycje gospodarcze. Poprawienie konkurencyjności gospodarki przez	Samorządy terytorialne wszystkich szczebli, organizacje producentów i pracobiorców, organizacje zajmujące się produkcją rolną, środki masowego przekazu, itp.

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
		wymiany, kooperacji ale także tradycji, więzi społecznych oraz administracyjnych . Wysiłki te powinny być podejmowane wszechstronnie i szeroko jako np. promowanie lokalnych produktów, lokalnych przedsięwzięć gospodarczych, wspieranie szkolnictwa i oświaty przygotowujących kadry w o określonych specjalizacjach itp.	zagospodarowanie nisz wcześniej nie zajętych.	
2.	Na terenie całego województwa (z wyłączeniem miast) jest stosunkowo niewiele zakładów zatrudniających więcej niż 9 pracowników. W tej liczbie i tak zresztą przeważają liczebnie podmioty będące własnością administracji samorządowej i państwowej. Na ten rys gospodarki w województwie należy zwrócić baczniejszą uwagę. Dominacja sektora publicznego w gospodarce musi mieć istotne konsekwencje dla gospodarczego, ale także społecznego oblicza zdecydowanej większości (jeśli nie wszystkich) gmin. Pomijając wszelkie inne – gospodarcze względy – warto wspomnieć o społecznej roli większych, a z reguły też silniejszych ekonomicznie przedsiębiorstw. To one ogniskują uwagę społeczną i w jakiś sposób zawsze są wyróżnikiem danego obszaru (gminy i powiatu). Bardzo często też bywają źródłem „sponsoringu” – sportu, szkół itp. Ich brak na terenie jakiegoś obszaru nie musi w oczywisty sposób oznaczać degradacji społecznej i ekonomicznej. W wielu przypadkach związek firmy z gminą, w której ma ona swą siedzibę może być luźny albo zgoła żaden. Obecność takich firm trzeba także umieć wykorzystać, co nie zawsze jest możliwe albo właściwe. Z reguły jednak usytuowanie dużego zakładu, dużej firmy jest elementem pozytywnym z punktu widzenia społeczno-gospodarczego oblicza gminy (bądź powiatu). W większości wypadków przedsiębiorstwa duże są także w stanie ponosić koszty wyższych wynagrodzeń, co ma duże znaczenie dla siły nabywczej i zapotrzebowania konsumenckiego mieszkańców danego obszaru.	Wypracowanie mechanizmów wspierania przedsiębiorstw będących w stanie przekraczać progi zatrudnienia.	Wspieranie silnych ekonomicznie podmiotów gospodarczych w celu zwiększenia możliwości oddziaływania na sferę społeczną, kulturalną itp. w określonych społecznościach lokalnych.	Samorządy terytorialne wszystkich szczebli, organizacje producentów i pracobiorców,
3.	Małe miasteczka nie odróżniają się specjalnie od terenów wiejskich w swoim obliczu gospodarczym, a jeśli już to nawet na gorsze. Można to zilustrować choćby na przykładzie poziomów bezrobocia, które wcale nie są większe na terenach wiejskich.	Stworzenie mapy społeczno-gospodarczego oddziaływania poszczególnych	Odbudowanie, a tam gdzie konieczne, zbudowanie roli odpowiednio	Zarząd Województwa

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
	Bezrobocie nie ma charakteru terytorialnego, a przynajmniej nie ma go w taki samym stopniu, jak miało w poprzednich latach. Tereny wiejskie są obszarami bardziej stabilnej gospodarki niż tereny małych miasteczek, nawet jeśli stabilność ta osiągnięta jest na nieco niższym poziomie niż szczególnie w gminach aglomeracyjnych i w centrach powiatowych. Rozwój terenów wiejskich jest niemożliwy bez rozwoju najbliższych miast i miasteczek. Obszaru wiejskiego nie można postrzegać w oderwaniu od centrów miejskich (nawet jeśli byłyby nimi miasteczka małe) – stanowią one funkcjonalne i strukturalne całości. Co więcej rozwój obszaru wiejskiego jest możliwy tylko przy wiodącej roli takiego centrum miejskiego.	miast i miasteczek na okoliczne tereny wiejskie. Nie muszą się one pokrywać z granicami administracyjnymi (gmin i zwłaszcza powiatów). Objęcie programami pomocowymi takimi jak PROW (ale nie tylko) także obszarów małomiasteczkowych na identycznych zasadach (prawach i obowiązków), jak ma to miejsce w przypadku obszarów wiejskich.	silnych społecznie i ekonomicznie ośrodków miejskich zdolnych do prorozwojowego oddziaływania na okoliczne tereny wiejskie	
Infrastruktura techniczna na obszarach wiejskich				
1.	<p>Obszary wiejskie wciąż są terenem znacznie mniejszego nasycenia podstawowymi elementami infrastruktury technicznej związanej z zaspokajaniem podstawowych potrzeb mieszkańców. Wśród niedostatków wyliczyć należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niezadawalający poziom zaopatrzenia mieszkań w wodę z wodociągów, co przekłada się na przykład na poziom wyposażenia mieszkań w ubikację splukiwaną wodą oraz łazienkę nadal jest zbyt niski (o około 10% mniejszy niż poziom zaopatrzenia mieszkań w wodę z wodociągów), • istotne braki jeśli chodzi o oczyszczalnie ścieków, w wielu wypadkach te istniejące wymagają pilnych remontów, • bardzo zły stan lokalnych kotłowni ogrzewających sieci ciepłownicze, co przekłada się m.in. na niski poziom wykorzystania w mieszkaniach centralnego ogrzewania zaopatrywanego w ciepło z lokalnych kotłowni, • bardzo niski poziom wykorzystania w mieszkaniach gazu sieciowego. <p>Niedostatki w infrastrukturze technicznej związanej z zamieszkiwaniem nie są łatwe do zniwelowania co wynika choćby z przestrzennego rozrzedzenia osiedli wiejskich i konieczności ponoszenia znacznych kosztów przy wszelkiego rodzaju pracach z tego zakresu. Inwestycje te napotykają także na silną barierę w postaci braku środków finansowych, jakie gminy wiejskie mogą przeznaczyć na inwestycje – ich dochody nie zapewniają wystarczających zasobów na prowadzenie i ciągłe powtarzanie przedsięwzięć inwestycyjnych.</p>	Należy opracować i wdrożyć programy pomocowe dla gmin wiejskich najbardziej oddalonych od centrów miejskich, o najslabiej rozwiniętej infrastrukturze technicznej, a jednocześnie o wpływach do budżetów nie gwarantujących skuteczne prowadzenie inwestycji infrastrukturalnych	Umożliwienie samorządom gminnym w ścisłej współpracy z zainteresowanymi społecznościami lokalnymi (wsie, sołectwa) podejmowanie zadań z zakresu wyrównywania poziomów życia mieszkańców wsi	Samorząd wojewódzki, samorządy powiatowe oraz gminne, instytucje bankowe oraz ośrodki projektowe i wykonawcze podejmujące się zadań z zakresu planowania i prowadzenia przedsięwzięć z zakresu budowy i modernizacji elementów infrastruktury technicznej (mieszkańowej)
2.	Jednym z podstawowych problemów wsi, niezależnie od tego, w jakim regionie położonych jest dostępność komunikacyjna do innych	Prace nad powszechnym (wojewódzkim)	Stworzenie lub odtworzenie sieci komunikacji	Samorząd województwa, samorządy

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
	<p>obszarów, szczególnie do centrów miejskich, zarówno tych lokalnych (miasta gminne lub powiatowe), jak i regionalnych (miasto wojewódzkie, inne duże miasta). Jest to szczególnie ważne w sytuacji ciągle następujących zmian w funkcjonowaniu komunikacji publicznej a także przy danym stanie dróg publicznych. Tutaj należy stwierdzić, iż:</p> <ul style="list-style-type: none"> •znaczną część dróg powiatowych znajduje się w nie najlepszym stanie technicznym • nic innego nie można powiedzieć o znacznej części dróg gminnych • większość miejscowości nie posiada obwodnic •do wielu miejscowości komunikacja publiczna po prostu nie dociera •a jeśli już dociera to można wskazać na zbyt małą częstotliwość kursów autobusów komunikacji publicznej <p>Nierealnym jest myślenie, iż brakiem tego rodzaju można zaradzić natychmiast i w każdym miejscu województwa. Niemniej odcięcie wielu skupisk ludzkich od kontaktu z otoczeniem (miejscem pracy, nauki, załatwiania spraw publicznych) jest także nie do pomyślenia.</p>	<p>systemem dostępności komunikacyjnej (z wykorzystaniem innowacyjnych technologii np. cyfrowych) winny przybrać planowy i celowy charakter identyfikowania skupisk wiejskich o utrudnionym kontakcie komunikacyjnym z otoczeniem i podejmowaniem działań nad wyeliminowaniem tego utrudnienia</p>	<p>umożliwiającej podstawowe funkcjonowanie społeczności wiejskich w szerszym otoczeniu społecznym i gospodarczym</p>	<p>powiatowe i gminne</p>
3.	<p>Dostęp do nowoczesnych technologii znamionowany przez dostęp do Internetu jest na terenach wiejskich bardzo zróżnicowany ale generalnie rzecz biorąc jest on dalece niezadowolający. W sposób oczywisty upośledza to społeczności wiejskie w korzystaniu z takich możliwości, jakimi cieszą się mieszkańcy terenów (z reguły miejskich lub aglomeracyjnych) o nieskrępowanym dostępie do sieci przewodowych. Lukę w dostępie do Internetu należy postrzegać w charakterze luki cywilizacyjnej.</p>	<p>Powinno się przyjąć program powszechnej „internetyzacji” terenów wiejskich, opracowując szczegółową drogę postępowania. Możliwa jest całkowita „internetyzacja” szkół, i to w sposób, który umożliwiłby korzystanie ze sprzętu całej społeczności (nie tylko dzieciom i młodzieży) ciągle cierpiących na brak dostatecznej ilości komputerów zwłaszcza wprężniętych w sieć, możliwe jest wykorzystanie innych ośrodków życia społeczności, o ile jeszcze takowe istnieją, ale program taki należy po prostu przyjąć.</p>	<p>Znaczące zwiększenie możliwości i umiejętności korzystania z wiedzy oraz dostępu do zasobów lub załatwiania spraw bieżących przez członków społeczności wiejskich</p>	<p>Samorządy gminne i powiatowe, wspólnoty lokalne (wsie, sołectwa)</p>
Kapitał ludzki i społeczny				
1.	Zróżnicowanie dochodowe, które zawsze jest	Zwrócenie	Likwidowanie	Samorządy

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
	<p>istotnym wskaźnikiem społecznych dystansów wcale nie jest w województwie daleko posunięte. Generalnie dochody pracujących i pobierających świadczenia są stosunkowo niskie. W wielu gminach dla co najmniej 30% podatników nie przekraczają one poziomu 20 tysięcy złotych rocznie. Oznacza to dochód w granicach 1600 zł. miesięcznie brutto. Dokładnie tyle ile wynosi najniższa, ustawowo określona, płaca za wykonywaną pracę. Odsetki osób o takich dochodach są nieco większe w gminach wiejskich, ale także w większości gmin miejsko-wiejskich. W małych ośrodkach, w społecznościach gminnych, dysproporcje dochodowe są bardziej widoczne, czasami nawet porażające, bo sięgające proporcji 1:35. Nie jest możliwe tworzenie i funkcjonowanie spójnej społeczności przy takim zróżnicowaniu majątkowym.</p>	<p>publicznej uwagi na rozpiętości dochodowe. Opracowanie programów likwidacji zjawiska „pracującej biedy”</p>	<p>zarzewi konfliktów społecznych. Tworzenie społeczności lokalnych zdolnych do określania wspólnych celów i podejmowania wspólnych działań z uwagi na brak istotnych barier majątkowych (wręcz klasowych)</p>	<p>terytorialne wszystkich szczebli, związki zawodowe i organizacje pracodawców</p>
2.	<p>W ślad za zróżnicowaniem dochodowym idą poziomy ubóstwa określane poprzez odsetki osób korzystających z pomocy społecznej. Są one skądinąd zbieżne z poziomami bezrobocia, co jest o tyle zrozumiałe, iż brak pracy w oczywisty sposób związany jest z brakiem lub znaczącym ograniczeniem dochodów. Gminy wiejskie nie są jednak jakąś specjalną „wyspą” ubóstwa i bezrobocia. Jeśli już, to dzielą swój los z gminami małomiasteczkowymi. Pod wieloma względami można nawet mówić o większym dystansie dzielącym właśnie małe miasteczka od standardów wyznaczanych przez miasta większe lub tereny silnie zurbanizowane (gminy aglomeracyjne).</p>	<p>Alienacja społeczna, której miarami są niskie dochody (pracujących), ubóstwo i bezrobocie wymaga przeciwdziałania za pomocą zupełnie nowych instrumentów, którymi nie może być gminna pomoc społeczna. Rekomenduje się stworzenie społecznej sieci „interwentów” stymulujących i nadzorujących działania wydobywające z alienacji. Istotnym jest aby we współpracy ze społecznościami lokalnymi uzgodnić narzędzia działania systemu, które mogą korzystać ze struktur i środków dotychczasowych (np. program Lider itp.), lub mogą zostać zbudowane od nowa.</p>	<p>Ograniczenie jeśli nie zlikwidowanie (bo o to może być trudno) zasobów trwałego wykluczenia społecznego dotyczącego ludzi w wieku produkcyjnych i posiadających rodziny ale nie będących w stanie ich utrzymać nawet w przypadku posiadania pracy.</p>	<p>Samorządy terytorialne wszystkich szczebli, organizacje pozarządowe</p>
3.	<p>Zwraca uwagę sytuacja społeczna w gminach stanowiących wiejskie zaplecze dla miast</p>	<p>Stworzenie programów</p>	<p>Zlikwidowanie dysproporcji w</p>	<p>Samorządy terytorialne</p>

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
	powiatowych takich jak Szczecinek, Świdwin, Sławno, i przede wszystkim Białogard. W mniejszym stopniu dotyczy to wiejskich gmin Stargard Szczeciński, Wałcz, a w żadnym Kołobrzeg i Darłowo. Te ostatnie są zresztą gminami położonymi na wybrzeżu i osiagającymi z tego tytułu ważne korzyści. Wydaje się, że w przypadku gmin wiejskich takich jak Białogard i inne wcześniej wymienione nie odnoszą one żadnej korzyści z bliskiego sąsiedztwa miast o co najmniej średniej wielkości. Jest to istotne spostrzeżenie z punktu widzenia oceny siły oddziaływania miast na rozwój terenów wiejskich. W województwie zachodniopomorskim siła ta jest niewielka, tak jak niewielkie są (w przeważającej liczbie) same miasta i jak niewielka jest ich siła ekonomiczna i społeczna. W jeszcze większym stopniu odnosi się to właśnie do małych miasteczek zmagających się z problemami bezrobocia i ubóstwa, oraz niewielkich firm, niezdolnych do zbudowania szerokiego rynku pracy. Problemu rozwoju terenów wiejskich nie można rozpatrywać w oderwaniu od najbliższych środowisk miejskich. Być może nawet kwestia rozwoju tych ośrodków jest pierwszoplanowa w określaniu jakichkolwiek bodźców rozwojowych dla obszarów wiejskich.	„rewitalizacji” siły społeczno-ekonomicznej małych miast i miasteczek z myślą o ich oddziaływaniu na okoliczne tereny wiejskie.	rozwoju lokalnym. Zwrócenie uwagi „bogatszych” gmin na sytuację wśród sąsiadów, bez sukcesu których własny rozwój jest ułomny i wątpliwy. Stworzenie sieci rozwiązywania problemów przez wspólne działania samorządów lokalnych.	wszystkich szczebli
4.	Wiele gmin wyraźnie dba o rozwój kapitału ludzkiego, jeśli spojrzeć na to pod kątem wyników osiągniętych przez absolwentów szkół podstawowych i gimnazjum. Nie chodzi tutaj o to, że w wielu przypadkach wyniki absolwentów szkół wiejskich są lepsze niż wyniki absolwentów z terenów gmin miejskich, bo poza kilkoma wyjątkami nie są lepsze. Ale istotne jest to, że z reguły nie są gorsze. Mimo tego, kapitał ludzki odnoszony już do populacji osób dorosłych, nie jest już taki wysoki. Może to być rezultatem procesów migracyjnych, na terenie gmin wiejskich nie ma zbyt wiele możliwości (zwłaszcza w porównaniu z dużymi miastami) do rozwijania karier zwłaszcza przez osoby z najwyższymi poziomami wykształcenia. Warto jednak zauważyć, że dominującym liczebnie pracodawcą, zwłaszcza na terenie gmin małomiasteczkowych jest sektor publiczny – samorządy terytorialne i skarb państwa. Jest to sfera, która może przyciągać osoby z najwyższymi poziomami kwalifikacji, trudno jednak ten sektor uznać za najbardziej twórczy w gospodarce.	Wprowadzenie programów wzmacniania możliwości oddziaływania szkół na kompetencje społeczne uczniów. Wyrównywanie poziomów szkół podstawowych i gimnazjalnych poprzez przydzielanie im równej uwagi.	Uniknięcie pułapek zawartych w nierównym poziomie szkół podstawowych i gimnazjów. Zmniejszają one szanse edukacyjne młodzieży i mogą być jedną z przyczyn odpływu migracyjnego osób dbających o wykształcenie własne i zwłaszcza dzieci.	Samorządy terytorialne wszystkich szczebli, Kuratorium Oświaty
5.	Cały obszar województwa objęty jest intensywnym oddziaływaniem takich czy innych organizacji społecznych. W tym wzorze są jednak pewne rysy charakterystyczne. Obszary wiejskie są objęte aktywnością takich organizacji i stowarzyszeń, jak Ochotnicze Straże Pożarne czy Ludowe Zespoły Sportowe. Można to uznać za tradycyjne formy działalności społecznej pełniące nie tylko funkcje zrzeszeniowe ale także mające wyraźny charakter utylitarny. Służą realizacji konkretnego zadania. Na drugim biegunie sytuują się lokalne grupy działania (oraz grupy rybackie). Nie są one jednak już tym samym, i to nie tylko dlatego, iż nie posiadają jednakowo długiej historii i tradycji działania. Są	Intensyfikacja działań wspierających cały system działań podejmowanych samorządnie przez członków społeczności lokalnych.	Uniknięcie sytuacji, w której aktywność społeczna będzie całkowicie poddana sformalizowanym wpływom zewnętrznym. Nie są one złem samym w sobie, do momentu, w którym są jedynym	Samorządy terytorialne wszystkich szczebli, organizacje pozarządowe

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
	<p>powszechne w tym sensie, że mało która gmina (dosłownie kilka) pozostaje poza kręgiem ich oddziaływania, ale są równocześnie twórcami zorganizowanymi „odgórnie” nawet jeśli wypełnionymi treścią „oddolną”. Ich ważną cechą jest to, że stawiają sobie za cel rozwiązywanie problemów szerszych całości, nieograniczonych jedynie do wąskiego środowiska społecznego, a nawet jednej gminy. Stanowi to ich poważną wartość, gdyż wprowadzają standardy pracy na rzecz wartości i dobra publicznego. Przejmowanie się takimi wartościami widać zresztą w zachowaniach wyborczych obywateli. Z reguły nie udzielają oni wsparcia kandydatom i komitetom partykularnym, ograniczającym się do wąskiego zakresu zainteresowań, do konkretnych interesów i potrzeb ściśle zdefiniowanych środowisk. W stosunku do lokalnych grup działania i podobnych im stowarzyszeń można zadać przynajmniej jedno pytanie – czy obywatele do nich należą? Być może jest to najbardziej charakterystyczny rys wszelkiej działalności społecznej i obywatelskiej – stopień aktywnej partycypacji może być przecież bardzo różny. To jednak nie wyróżnia mieszkańców terenów wiejskich w jakiś specjalny sposób.</p>		<p>ośrodkiem działania. Należy wyraźnie stwierdzić, że możliwość wykorzystania środków europejskich może być warunkiem koniecznym do wykazywania aktywności ale nie może być warunkiem wystarczającym. Prowadzi to do uwiąznięcia społecznej samozaradności, samodzielności i podmiotowości.</p>	
Zachowanie bioróżnorodności oraz gospodarka wodna				
1.	<p>Obszary użytkowane rolniczo mają istotne znaczenie dla przyrody. Zapewniają korytarze ekologiczne – lądowe i wodne, a także dostarczają żerowisk gatunkom rozmnażającym się w innych ekosystemach. Bardzo ważnym czynnikiem przeżycia wielu gatunków jest zimowa baza żerowa istniejąca na terenach rolniczych (wiejskie obejścia, miedze, przydroża, nieusunięte chwasty oraz resztki uprawianych roślin). Istotną rolę w tworzeniu i odtwarzaniu korytarzy ekologicznych odgrywa zalesianie gruntów rolnych służące zmniejszaniu fragmentacji kompleksów leśnych. Inną kwestią, istotną z przyrodniczego punktu widzenia, jest negatywne oddziaływanie zaorywania użytków zielonych w kontekście potencjalnej eliminacji cennych siedlisk przyrodniczych. Ponadto uproszczenie krajobrazu może wiązać się z wprowadzaniem monokultur, likwidacją mozaiki upraw, miedz i zakrzaczeń.</p> <p>Różnorodność gatunków fauny i flory występujących na obszarze Polski jest bardzo bogata, ale również zróżnicowana regionalnie, co wynika z lokalnych warunków środowiskowych i stopnia intensyfikacji rolnictwa. Pełni ono bardzo dużą rolę w ochronie walorów środowiskowych obszarów wiejskich. Korzystnie na poziom bioróżnorodności może oddziaływać znaczne zwiększenie liczby gospodarstw prowadzących zrównoważoną produkcję rolną oraz pełniących funkcje środowiskowe wykraczające poza zakres wymagań stawianych produkcji rolnej w zwykłej dobrej praktyce rolniczej. Powstawaniu takich gospodarstw może sprzyjać duży udział gospodarstw o małej powierzchni i dość ekstensywnym sposobie gospodarowania – specjalizacja gospodarstw rolnych.</p>	<p>Stworzenie modelu rolnictwa, który zagwarantuje zarówno bezpieczeństwo żywnościowe, jak również będzie służył zrównoważonemu u rozwojowi regionu. Ten model rolnictwa wielofunkcyjnego i zrównoważonego, który ze względu na bezpieczeństwo żywnościowego utrzyma gospodarstwa zdolne do odtwarzania potencjału produkcyjnego, pełniących istotne znaczenie dla środowiska naturalnego oraz mających szczególne znaczenie dla zachowania funkcji pozaprodukcyjnych</p>	<p>Specjalizacja gospodarstw rolnych.</p>	<p>MRiRW, ARiMR, samorządy województw i ich agendy, MRR</p>

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
	<p>Konieczna staje się intensyfikacja działań adaptacyjnych dla równoważenia i poprawy struktury bilansu wodnego obszarów rolniczych na drodze ograniczania odpływu rzeczno-geologicznego przez kompleksowe zwiększanie retencyjności i racjonalne gospodarowanie dyspozycyjnymi zasobami wodnymi. Dotyczy to działań technicznych i nietechnicznych z zakresu małej retencji i sprowadza się do hamowania odpływów z cieków naturalnych i sztucznych, zasilania wód podziemnych (gruntowych), retencionowania wód ze spływów powierzchniowych, kierowania wód na tereny mokradłowe, zwiększania możliwości magazynowania wód w profilu glebowym i ograniczania parowania z powierzchni gleb.</p> <p>Ochrona bioróżnorodności w niektórych przypadkach staje się przyczyną konfliktów pomiędzy rybactwem a potrzebą ochrony niektórych gatunków i siedlisk (sieć obszarów ochronnych NATURA 2000). Gospodarska rybacka poprzez wprowadzanie obcych gatunków czy też niepokojenie zwierząt w wyniku penetracji terenu może stanowić istotne zagrożenie dla gatunków rodzimej fauny i flory oraz siedlisk przyrodniczych. Pozytywny wpływ gospodarki rybackiej na środowisko przejawia się natomiast głównie w przywracaniu rodzimych gatunków ryb w ich zasięgu występowania oraz tworzeniu i zachowaniu zbiorników wodnych pełniących funkcje retencyjne.</p>	h		
2.	<p>Prawidłowe prowadzenia gospodarki wodnej, w tym w szczególności na potrzeby rolnictwa ma również doprowadzić do określonego w Ramowej Dyrektywie Wodnej DOBREGO STANU WÓD, przy zapewnieniu dostatecznej ich ilości i jakości zarówno dla spełnienia potrzeb człowieka, jak i środowiska przyrodniczego. Realizacja zadań przez ZZMiUW jest, zgodnie z wymaganiami RDW, poprzedzona analizą ekonomiczną uwzględniającą koszty realizacji i eksploatacji obiektu oraz koszty środowiskowe i zasobowe związane z nimi oraz korzyści ekonomiczne i środowiskowe.</p> <p>Zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi na potrzeby rolnictwa i rybactwa w województwie zachodniopomorskim musi przede wszystkim oparte być o spójne planowania i programowanie systemu hydrologicznego Województwa o obrębie zlewni, tak by kompleksowo rozwiązywane były problemy związane z osiągnięciem wymaganej jakości wód (np.: „Dyrektywa Azotanowa”) oraz zabezpieczeniem wymaganej ilości zasobów. Dlatego najważniejszym jest precyzyjne określenie planów gospodarowania wodami.</p>	Stworzenie rzeczywistych Planów Gospodarowania Wodami w obrębie dorzeczy dla prawidłowego określenia bilansów wodnych uwzględniających zarówno kryteria jakościowe jak i ilościowe	Zabezpieczenie wymaganych zasobów wodnych przy zachowaniu ich jakości	MŚ, MRiRW, KZ, RZ, samorządy województw i jednostki, MRR
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich				
1.	Absorpcja środków pomocowych pochodzących z PROW oraz Funduszu Spójności ukazuje znaczne dysproporcje pomiędzy badanymi jednostkami terytorialnymi. Generalnie niższa absorpcja środków unijnych ma miejsce w małych gminach wiejskich. Oznacza to, że dysproporcje rozwojowe pomiędzy obszarami wiejskimi a zurbanizowanymi nie zmniejszają się. Niejednokrotnie małe gminy	Należy dążyć do większej alokacji środków w gminach wiejskich. Jednym z możliwych mechanizmów	Zmniejszenie różnic rozwojowych pomiędzy obszarami wiejskimi a zurbanizowanymi.	Zarząd Województwa

L.p.	Wniosek z diagnozy	Rekomendacja	Cel wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji
	wiejskie nie mają odpowiednich środków na wkład własny wymagany w programie oraz odpowiednio przygotowanych kadr do pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych.	jest wsparcie udzielane gminom i innym podmiotom przy uzupełnianiu wkładu własnego np. w ramach Regionalnego Funduszu zarządzanego przez samorząd województwa.		
2.	W województwie zachodniopomorskim występują obszary problemowe, tj. jednorodne i blisko siebie położone obszary województwa, w których występuje szereg trudnych do rozwiązania negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, ekonomicznej i technicznej. Obszary te obejmują trzy powiaty położone w centrum województwa: świdwiński, białogardzki oraz drawski.	.Należy wskazać na obszarach wiejskich województwa OSI – Obszary Strategicznej Interwencji	Wzrost spójności społecznej oraz wyrównywanie szans rozwojowych.	MRR, MRiRW, Zarząd Województwa, jednostki samorządu terytorialnego
3.	Ze względu na specyfikę województwa zachodniopomorskiego, zwłaszcza struktury społecznej mieszkańców wsi oraz stosunkowo niewielkiego udziału ludności rolniczej w ogólnej liczbie mieszkańców, znaczna część mieszkańców obszarów wiejskich nie może w pełni korzystać ze wsparcia oferowanego w ramach PROW.	Oprócz instrumentów wsparcia terytorialnego należy wprowadzić narzędzia wsparcia dedykowanego konkretnym kategoriom mieszkańców wsi zagrożonych społecznym wykluczeniem, np. byłym pracownikom PGR-ów i ich rodzinom.	Ograniczenie zagrożenia wykluczeniem społecznym całych kategorii społecznych.	MRR, MRiRW, Zarząd Województwa, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe

Załączniki

Załącznik tabelaryczny do rozdziału I.

Tabela 1.6. Specjalistyczne porady lecznicze

Powiaty	liczby bezwzględne	na 1 miesz.	Porady ogółem			Z tego w specjalnościach	
			chorób wewnętrznych	innych zachowawczych	opieki nad matką i dzieckiem	zabiegowych	chorób psychicz. i uzależnień
2010	3 747 829	2,2	682 387	701 814	646 478	1 458 051	259 099
2011	3 766 780	2,2	683 805	710 809	573 604	1 517 821	280 741
m. Koszalin	460 734	4,3	101 062	95 690	49 400	174 389	40 193
m. Szczecin	1 753 274	4,3	411 704	345 715	205 999	667 215	122 641
m. Świnoujście	62 546	1,5	11 275	17 423	13 753	14 313	5 782
białogardzki	78 640	1,6	12 070	11 380	19 682	27 872	7 636
choszczeński	32 207	0,6	3 977	3 708	6 317	18 205	-
drawski	44 381	0,8	1 661	5 252	14 123	23 155	190
goleniowski	114 199	1,4	10 318	18 567	25 697	51 255	8 362
gryficki	123 770	2,0	21 083	18 973	16 388	60 703	6 623
gryfiński	85 095	1,0	6 576	13 273	24 789	34 398	6 059
kamieński	58 639	1,2	938	11 668	13 063	23 133	9 837
kołobrzeski	159 113	2,1	23 659	24 474	10 010	81 253	19 717
koszaliński	13 610	0,2	-	-	11 696	1 914	-
łobeski	37 171	1,0	1 169	5 622	7 173	22 376	831
myśliborski	103 593	1,5	7 562	17 175	23 663	50 741	4 452
policki	86 700	1,2	9 383	18 558	19 877	36 763	2 119
pyrzycki	68 146	1,7	3 064	11 526	13 219	37 137	3 200
sławieński	65 210	1,1	2 573	10 192	20 014	26 824	5 607
stargardzki	215 438	1,8	37 652	45 310	34 188	87 187	11 101
szczecinecki	94 003	1,2	7 648	14 379	19 310	37 116	15 550
świdwiński	44 489	0,9	2 171	11 619	11 602	14 338	4 759
walecki	65 822	1,2	8 260	10 305	13 641	27 534	6 082

Źródło: Wydział Zdrowia Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Tabela 1.7. ZGONY WEDŁUG PŁCI W POWIATACH W 2010 ROKU

liczby bezwzględne i wskaźnik na 1000 ludności			Liczby bezwzględne		Wskaźnik na 1000 ludności	
Powiaty	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
WOJEWÓDZTWO	16 529	8 972	7 557	9,8	10,9	8,7
m. Koszalin	937	508	429	8,7	9,9	7,6
m. Szczecin	4 155	2 163	1 992	10,2	11,2	9,3
m. Świnoujście	390	207	183	9,6	10,5	8,7
białogardzki	483	265	218	10,0	11,2	8,9
choszczeński	513	290	223	10,3	11,8	8,9
drawski	585	325	260	10,2	11,6	8,8
goleniowski	749	449	300	9,3	11,4	7,4
gryficki	632	344	288	10,4	11,6	9,3
gryfiński	828	459	369	10,0	11,2	8,8
kamieński	485	253	232	10,2	10,9	9,5
kołobrzeski	690	378	312	8,9	10,2	7,8
koszaliński	623	330	293	9,7	10,3	9,1
łobeski	408	216	192	10,7	11,6	9,9
myśliborski	659	372	287	9,8	11,3	8,4
policki	432	219	213	6,2	6,4	6,0
pyrzycki	396	220	176	9,9	11,1	8,8
ślawieński	546	293	253	9,5	10,4	8,6
stargardzki	1 115	622	493	9,3	10,7	8,1
szczecinecki	802	452	350	10,4	12,1	8,8
świdwiński	571	302	269	11,8	12,7	10,9
wałeccki	530	305	225	9,8	11,6	8,1

Źródło: Wydział Zdrowia Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Tabela 1.8. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ W POWIATACH W 2010 ROKU

Powiaty	Przyczyny					
	Zgony ogółem	choroby układu krążenia	nowotwory	zewnętrzne przyczyny zgonu	Choroby układu trawiennego	choroby układu oddechowego
WOJEWÓDZTWO	16 529	7 405	4 468	1 129	740	711
m. Koszalin	937	384	328	56	34	38
m. Szczecin	4 155	1 833	1 163	236	205	189
m. Świnoujście	390	185	98	23	17	18
białogardzki	483	236	132	31	26	20
choszczeński	513	237	124	44	20	27
drawski	585	303	135	46	25	13
goleniowski	749	328	195	74	31	38
gryficki	632	283	169	46	21	31
gryfiński	828	384	210	64	36	25
kamieński	485	234	112	42	24	21
kołobrzeski	690	242	197	33	20	28
koszaliński	623	245	204	43	16	29
łobeski	408	193	94	31	20	26
myśliborski	659	322	147	38	29	40
policki	432	172	123	20	19	26
pyrzycki	396	191	102	21	23	13
ślawieński	546	264	150	39	23	11
stargardzki	1 115	476	301	86	54	47
szczecinecki	802	364	226	65	40	16
świdwiński	571	267	143	48	28	21
wałeccki	530	262	115	43	29	34

Źródło: Wydział Zdrowia Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Tabela 1.9. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ W POWIATACH W 2010 ROKU wskaźnik na 10 tys. ludności

Powiaty	Zgony według przyczyn				
	choroby układu krążenia	nowotwory	zewnętrzne przyczyny zgonu	choroby układu trawiennego	choroby układu oddechowego
Województwo	97,6	43,7	26,4	6,7	4,4
m. Koszalin	86,7	35,5	30,4	5,2	3,1
m. Szczecin	102,4	45,2	28,6	5,8	5,0
m. Świnoujście	95,7	45,4	24,0	5,6	4,2
białogardzki	100,2	48,9	27,4	6,4	5,4
choszczeński	103,3	47,7	25,0	8,9	4,0
drawski	101,8	52,8	23,5	8,0	4,4
goleniowski	93,5	40,9	24,3	9,2	3,9
gryficki	104,3	46,7	27,9	7,6	3,5
gryfiński	100,0	46,4	25,4	7,7	4,3
kamieński	101,7	49,1	23,5	8,8	5,0
kołobrzeski	89,4	31,4	25,5	4,3	2,6
koszaliński	97,1	38,2	31,8	6,7	2,5
łobeski	107,4	50,8	24,7	8,2	5,3
myśliborski	98,3	48,0	21,9	5,7	4,3
policki	62,0	24,7	17,6	2,9	2,7
pyrzycki	99,3	47,9	25,6	5,3	5,8
sławieński	95,2	46,0	26,2	6,8	4,0
stargardzki	93,4	39,9	25,2	7,2	4,5
szczecinecki	104,1	47,2	29,3	8,4	5,2
świdwiński	118,1	55,2	29,6	9,9	5,8
wałeccki	97,9	48,4	21,2	7,9	5,4

Źródło: Wydział Zdrowia Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Tabela 1.10. Migracje miasto-wieś w 2011 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE		Napływ ^a				Odpływ ^b				Saldo migracji
		ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH										
OGÓŁEM	2000	20571	12464	7821	286	21181	12525	7923	733	-610
	2005	21814	13514	7965	335	23537	13637	8882	1018	-1723
	2010	21361	12802	7820	739	22298	12276	9457	565	-937
	2011	21817	12981	8087	749	22672	12633	9406	633	-855
Miasta	2000	12733	7112	5403	218	13260	7140	5453	667	-527
	2005	12721	6791	5692	238	15341	7807	6623	911	-2620
	2010	11961	5857	5510	594	14212	6700	7083	429	-2251
	2011	12404	6143	5695	566	14244	6682	7057	505	-1840
Wieś	2000	7838	5352	2418	68	7921	5385	2470	66	-83
	2005	9093	6723	2273	97	8196	5830	2259	107	897
	2010	9400	6945	2310	145	8086	5576	2374	136	1314
	2011	9413	6838	2392	183	8428	5951	2349	128	985
NA 1000 LUDNOŚCI										
OGÓŁEM	2000	12,1	7,4	4,6	0,2	12,5	7,4	4,7	0,4	-0,4
	2005	12,9	8,0	4,7	0,2	13,9	8,1	5,2	0,6	-1,0
	2010	12,4	7,4	4,5	0,4	12,9	7,1	5,5	0,3	-0,5
	2011	12,7	7,5	4,7	0,4	13,2	7,3	5,5	0,4	-0,5
Miasta	2000	10,8	6,1	4,6	0,2	11,3	6,1	4,6	0,6	-0,4
	2005	10,9	5,8	4,9	0,2	13,2	6,7	5,7	0,8	-2,2
	2010	10,0	4,9	4,6	0,5	11,9	5,6	6,0	0,4	-1,9
	2011	10,4	5,2	4,8	0,5	12,0	5,6	5,9	0,4	-1,5
Wieś	2000	15,1	10,3	4,7	0,1	15,2	10,4	4,8	0,1	-0,2
	2005	17,2	12,8	4,3	0,2	15,5	11,1	4,3	0,2	1,7
	2010	17,6	12,8	4,5	0,3	15,8	11,1	4,4	0,2	1,8
	2011	17,6	12,8	4,5	0,3	15,7	11,1	4,4	0,2	1,8

a Zameldowania. b Wymeldowania. Źródło Województwo zachodniopomorskie. Podregiony, powiaty gminy 2012. Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012.

Załącznik tabelaryczny do rozdziału II

Tabela 2.1 Podmioty zarejestrowane w REGON Gminy i regiony 2011

Gminy	Gmina	Podmioty gospodarcze	W tym		Wskaźnik liczby osób w wieku produkcyjnym/1 podmiot
			Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Odsetek	
aglomeracyjne	Dobra Szczecińska	3143	2659	84,6	3,63
	Kołbaskowo	1580	1284	81,3	4,51
	Nowe Warpno	186	133	71,5	5,89
	Stare Czarnowo	426	341	80,0	5,99
	Kobylanka	580	478	82,4	5,04
	Będzino	753	587	78,0	7,54
	Biesiekierz	627	523	83,4	6,40
	Manowo	664	555	83,6	6,59
	Świeszyno	696	597	85,8	5,94
	Razem	8655	7157	82,7	5,00
miejsko-wiejskie	Choszczno	2152	1607	74,7	6,72
	Drawsko Pomorskie	1804	1404	77,8	5,91
	Gryfice	2969	2275	76,6	5,19
	Kamień Pomorski	2006	1542	76,9	4,72
	Myślibórz	2015	1499	74,4	6,69
	Pyrzyce	1993	1562	78,4	6,35
	Police	4572	3624	79,3	6,33
	Goleniów	4278	3370	78,8	5,29
	Gryfino	3726	2988	80,5	5,72
	Łobez	1472	1104	75,0	6,34
	Nowogard	2556	1975	77,3	6,34
	Barlinek	1945	1467	75,4	6,62
	Dębno	2244	1620	72,2	5,94
	Razem	33732	26037	77,2	5,95
nadmorskie	Rewal	1302	1116	85,7	1,81
	Trzebiatów	1799	1416	78,7	6,17
	Dziwnów	905	701	77,5	3,14
	Międzyzdroje	1783	1418	79,5	2,46
	Wolin	1358	1108	81,6	6,09
	Gościno	479	383	80,0	6,86
	Kołobrzeg	1728	1513	87,6	3,87
	Ustronie Morskie	1042	920	88,3	2,30
	Mielno	1482	1246	84,1	2,28
	Darłowo	653	551	84,4	7,63
	Postomino	558	446	79,9	8,09
	Razem	13089	10718	81,2	4,14
Wiejsko-miejskie	Karlino	864	585	67,7	6,84
	Tychowo	454	365	80,4	10,03
	Drawno	376	275	73,1	9,29
	Pełczyce	502	314	62,5	10,32
	Recz	463	353	76,2	7,97
	Czaplinek	1176	915	77,8	6,49
	Kalisz Pomorski	731	567	77,6	6,29
	Złocieniec	1613	1145	71,0	6,32
	Maszewo	574	484	84,3	9,47
	Płoty	734	609	83,0	7,95
	Cedynia	411	303	73,7	6,87
	Chojna	1388	1130	81,4	6,67

	Mieszkowice	588	496	84,4	8,06
	Moryń	345	274	79,4	8,45
	Trzcińsko Zdrój	413	306	74,1	8,46
	Golczewo	567	480	84,7	7,01
	Bobolice	699	562	80,4	9,10
	Polanów	612	489	79,9	9,79
	Sianów	1301	1039	79,9	6,85
	Lipiany	593	405	68,3	6,49
	Chociwel	435	343	78,9	9,15
	Dobrzany	500	405	81,0	6,33
	Ińsko	279	209	74,9	7,90
	Suchań	303	239	78,9	9,26
	Barwice	624	425	68,1	9,06
	Biały Bór	423	318	75,2	7,93
	Borne Sulinowo	729	506	69,4	8,16
	Połczyn Zdrój	1700	1180	69,4	5,98
	Człopa	330	264	80,0	9,79
	Mirosławiec	457	357	78,1	7,96
	Tuczno	398	321	80,7	7,85
	Dobra	291	234	80,4	9,64
	Resko	793	580	73,1	6,62
	Węgorzyno	479	364	76,0	9,67
	Razem	22145	16841	76,0	7,07
wiejskie	Białogard	490	404	82,4	10,29
	Bierzwnik	329	255	77,5	9,08
	Krzęcin	176	131	74,4	13,99
	Ostrowice	217	177	81,6	7,29
	Wierzchowo	314	298	94,9	9,28
	Osina	216	176	81,5	8,55
	Przybiernów	446	382	85,7	7,54
	Stepnica	406	325	80,0	7,69
	Brojce	245	201	82,0	9,93
	Karnice	386	343	88,9	6,90
	Banie	484	384	79,3	8,60
	Widuchowa	433	339	78,3	8,37
	Świerzno	311	260	83,6	9,00
	Dygowo	458	382	83,4	7,93
	Rymań	345	265	76,8	7,27
	Siemyśl	311	261	83,9	7,98
	Boleszkowice	180	143	79,4	10,62
	Nowogródek Pomorski	247	199	80,6	8,67
	Bielice	207	175	84,5	9,50
	Kozielice	177	136	76,8	10,71
	Przelewice	367	285	77,7	9,05
	Warnice	220	166	75,5	10,50
	Malechowo	497	397	79,9	8,52
	Sławno	637	528	82,9	9,17
	Dolice	456	371	81,4	11,40
	Marianowo	204	158	77,5	9,94
	Stara Dąbrowa	213	153	71,8	10,96
	Stargard Szczeciński	903	745	82,5	8,64
	Grzmiąca	299	244	81,6	10,45
	Szczecinek	532	433	81,4	11,34
	Brzeżno	126	97	77,0	14,38
	Rąbino	219	164	74,9	11,19
Sławoborze	245	198	80,8	11,29	
Świdwin	347	269	77,5	11,47	
Wałcz	946	798	84,4	8,66	

	Radowo Małe	205	149	72,7	11,91
	Razem	12844	10391	80,9	9,14

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 2 3. Liczebność podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON według branż

Gminy	Gmina	Podmioty gospodarcze	W tym		
			Rolnictwo	Przemysł	Handel
aglomeracyjne	Dobra Szczecińska	3143	28	295	749
	Kołbaskowo	1580	22	144	424
	Nowe Warpno	186	13	19	31
	Stare Czarnowo	426	31	46	100
	Kobylanka	580	34	74	145
	Będzino	753	28	83	183
	Biesiekierz	627	22	68	187
	Manowo	664	36	61	173
	Świeszyno	696	23	70	196
	Razem	8655	237 2,7%	860 9,9%	2188 25,3%
miejsko-wiejskie	Choszczno	2152	80	193	524
	Drawsko Pomorskie	1804	68	127	496
	Gryfice	2969	78	161	758
	Kamień Pomorski	2006	64	119	471
	Myślibórz	2015	85	174	526
	Pyrzyce	1993	56	174	483
	Police	4572	88	677	1084
	Goleniów	4278	120	418	1015
	Gryfino	3726	131	371	897
	Łobez	1472	71	122	410
	Nowogard	2556	120	226	691
	Barlinek	1945	91	198	564
	Dębno	2244	110	314	526
	Razem	32832	1162 3,5%	3274 10,0%	8445 25,7%
nadmorskie	Rewal	1302	34	22	178
	Trzebiatów	1799	43	123	481
	Dziwnów	905	43	22	173
	Międzyzdroje	1783	39	64	358
	Wolin	1358	107	111	340
	Gościno	479	25	64	136
	Kołobrzeg	1728	51	111	355
	Ustronie Morskie	1042	20	39	215
	Mielno	1482	27	38	206
	Darłowo	653	46	47	147
	Postomino	558	72	42	98
Razem	13089	507 3,9%	683 5,2%	2687 20,5%	
Wiejsko-miejskie	Karlino	864	45	86	179
	Tychowo	454	78	48	105
	Drawno	376	53	32	73
	Pełczyce	502	57	43	93
	Recz	463	35	49	98
	Czaplinek	1176	59	124	382
	Kalisz Pomorski	731	89	71	183

	Złocieniec	1613	50	175	474
	Maszewo	574	33	59	151
	Płoty	734	49	90	195
	Cedynia	411	20	25	140
	Chojna	1388	62	111	438
	Mieszkowice	588	45	53	205
	Moryń	345	22	19	98
	Trzcińsko Zdrój	413	34	32	112
	Golczewo	567	63	47	132
	Bobolice	699	74	53	232
	Polanów	612	80	62	122
	Sianów	1301	70	138	315
	Lipiany	593	17	66	123
	Chociwel	435	31	39	96
	Dobrzany	500	46	86	87
	Ińsko	279	22	33	64
	Suchań	303	16	68	60
	Barwice	624	46	78	130
	Biały Bór	423	41	31	82
	Borne Sulinowo	729	46	59	167
	Poiczyn Zdrój	1700	77	178	428
	Człopa	330	54	38	85
	Mirosławiec	457	41	52	134
	Tuczno	398	53	27	112
	Dobra	291	28	37	68
	Resko	793	69	71	178
	Węgorzyno	479	26	51	108
	Razem	22145	1631 7,4%	2231 10,1%	5649 25,5%
wiejskie	Białogard	490	63	55	114
	Bierzwnik	329	45	56	71
	Krzęcin	176	26	10	47
	Ostrowice	217	28	26	47
	Wierzchowo	314	54	27	84
	Osina	216	29	20	50
	Przybiernów	446	47	54	120
	Stepnica	406	52	41	85
	Brojce	245	24	21	65
	Karnice	386	22	24	97
	Banie	484	50	48	109
	Widuchowa	433	19	80	93
	Świerzno	311	44	32	84
	Dygowo	458	19	41	133
	Rymań	345	31	37	99
	Siemyśl	311	23	25	77
	Boleszkowice	180	25	19	42
	Nowogródek Pomorski	247	35	22	51
	Bielice	207	22	28	39
	Kozielice	177	19	25	40
	Przelewice	367	38	36	71
	Warnice	220	28	23	42
	Malechowo	497	52	52	131
	Sławno	637	73	68	155
	Dolice	456	27	35	104
	Marianowo	204	12	19	47
Stara Dąbrowa	213	21	20	43	
Stargard Szczeciński	903	70	98	201	
Grzmiąca	299	27	28	80	

	Szczecinek	532	58	55	150
	Brzeżno	126	13	15	32
	Rąbino	219	37	22	60
	Sławoborze	245	29	35	61
	Świdwin	347	48	35	88
	Wałcz	946	137	95	277
	Radowo Małe	205	47	20	45
	Razem	12794	1392 10,9%	1347 10,5%	3123 24,5%

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 2.6 Liczba i powierzchnia gospodarstw rolnych w subregionach i w powiatach

Obszar	Powierzchnia gruntów (ha)	Liczba gospodarstw					
		Ogółem	W tym o powierzchni				
			Do 1 ha	1-10 ha	10-50 ha	50-100 ha	Pow. 100 ha
Podregion koszaliński	466299	16362	3558	7145	4356	684	630
białogardzki	37753	1187	185	536	337	58	61
drawski	80637	2044	501	842	527	81	93
kołobrzeski	46084	2014	346	975	531	101	61
koszaliński	73659	2818	628	1308	695	98	89
sławieński	69855	2573	504	1184	771	56	58
szczecinecki	58159	2016	405	812	599	102	98
świdwiński	60156	1822	286	832	508	98	98
wałcki	39996	1888	703	646	388	79	72
Podregion stargardzki	345477	11236	1928	4995	3249	616	448
choszczeński	59971	2074	560	772	540	123	79
gryficki	59811	1594	180	632	602	103	77
myśliborski	50579	1962	89	1164	544	105	60
pyrzycki	46083	1883	341	802	582	83	75
stargardzki	85256	2681	560	1264	662	111	84
łobeski	43777	1042	198	361	319	91	73
Podregion szczeciński	229788	7957	2177	3373	1899	322	296
goleniowski	68961	2154	181	967	802	121	83
gryfiński	97454	2995	875	1300	566	127	127
kamieński	44608	1354	359	494	383	54	64
policki	18765	1454	763	501	148	20	22

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Obliczenia własne

Tabela 2.7 Liczba i powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych w subregionach i w powiatach

Obszar	Powierzchnia gruntów (ha)	Liczba gospodarstw					
		Ogółem	W tym o powierzchni				
			Do 1 ha	1-10 ha	10-50 ha	50-100 ha	Pow. 100 ha
Podregion koszaliński	263943	16164	3552	7136	4333	654	489
białogardzki	22684	1165	185	546	337	56	41
drawski	35709	2021	501	841	521	81	77
kołobrzeski	31339	1999	346	973	531	100	49
koszaliński	39084	2775	628	1306	688	95	58

slawieński	31896	2550	503	1803	767	55	41
szczecinecki	40037	1994	403	812	596	97	86
świdwiński	36069	1793	284	831	506	92	80
walecki	27125	1867	702	643	387	78	57
Podregion stargardzki	200534	11104	1927	4886	3240	602	349
choszचेński	33152	2044	560	768	540	119	57
gryficki	37543	1579	179	531	601	99	69
myśliborski	31412	1945	89	1162	544	103	47
pyrzycki	31924	1859	341	802	578	83	55
stargardzki	39836	2659	560	1262	661	109	67
łobeski	26667	1018	198	361	316	89	54
Podregion szczeciński	127731	7861	2175	3360	1889	318	219
goleniowski	43105	2136	180	966	800	119	71
gryfiński	43173	2946	874	1299	562	126	85
kamieński	30581	1334	359	594	380	54	47
policki	10871	1446	763	501	147	19	16

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Obliczenia własne

Tabela 2.8 Pracujący w rolnictwie

Obszar	Pracujący	W tym w gospodarstwach indywidualnych			Gospodarstwa osób prawnych (tylko siła najemna)	Odsetek rodzinnej siły roboczej w rolnictwie
		Ogółem	W tym			
			Rodzinna siła robocza	Pracownicy najemni		
Podregion koszaliński	34673	33208	32106	1101	1465	92,6
białogardzki	2420	2310	2211	99	110	91,4
drawski	4918	4813	4307	506	105	87,6
kołobrzeczki	3846	3740	3698	42	106	96,2
koszaliński	6147	5951	5784	167	196	94,1
slawieński	5355	5202	5126	76	153	95,7
szczecinecki	4519	4162	4069	93	357	90,0
świdwiński	4079	3793	3716	77	286	91,1
walecki	3388	3236	3195	41	152	94,3
Podregion stargardzki	24946	23177	22683	494	1769	90,9
choszचेński	4132	3843	3804	39	289	92,1
gryficki	3701	3571	3499	72	130	94,5
myśliborski	4579	4277	4221	56	302	92,2
pyrzycki	3977	3845	3800	45	132	95,5
stargardzki	6409	5620	5389	231	789	84,1
łobeski	2149	2022	1971	51	127	91,7
Podregion szczeciński	17814	17018	16391	629	796	92,0
goleniowski	4888	4784	4567	217	104	93,4
gryfiński	6738	6199	6067	132	539	90,0
kamieński	3680	3539	3340	199	141	90,8
policki	2508	2496	2415	81	12	96,3

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Obliczenia własne

Tabela 2.9 Gospodarstwa indywidualne według dominującego źródła dochodu

Obszar	Ogółem	Działalność rolnicza	Praca najemna	Pozostałe	Odsetek gospodarsko z dominującą rolą rolnictwa jako źródła dochodu
Podregion koszaliński	16164	4799	4842	6523	29,7
białogardzki	1165	353	394	418	30,3
drawski	2021	542	631	848	26,8
kołobrzegi	1999	612	653	734	30,6
koszaliński	2775	741	1034	1000	26,7
sławieński	2550	866	887	797	34,0
szczecinecki	1994	632	477	885	31,7
świdwiński	1793	617	433	743	34,4
wałęcki	1867	436	530	901	23,4
Podregion stargardzki	11104	3955	2775	4374	35,6
choszczeński	2044	649	472	923	31,8
gryficki	1579	625	488	466	39,6
myśliborski	1945	683	487	775	35,1
pyrzycki	1859	711	404	744	38,2
stargardzki	2659	915	682	1062	34,4
łobeski	1018	372	242	404	36,5
Podregion szczeciński	7861	2165	2887	2809	27,5
goleniowski	2136	841	527	768	39,4
gryfiński	2946	802	1055	1089	27,2
kamieński	1334	380	622	332	28,5
policki	1446	146	682	618	10,1

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Obliczenia własne

Tabela 2.10 Udział podatków rolnego i leśnego w dochodach własnych gmin (w %)

Gminy	Gmina	Udział podatków rolnego i leśnego w dochodach własnych gmin (w %)	
		Rok	
		2008	2012
Agglomeracyjne	Dobra (Szczecińska)	1,05	2,03
	Kołbaskowo	4,27	3,65
	Nowe Warpno	8,73	0,98
	Stare Czarnowo	8,09	9,04
	Kobylanka	2,80	3,04
	Będzino	9,39	10,98
	Biesiekierz	8,68	5,56
	Manowo	4,39	3,66
	Świeszyno	5,14	5,50
	Średnia	5,84	4,94
Miejsko-wiejskie	Choszczno	7,04	6,89
	Drawsko Pomorskie	2,43	3,50
	Gryfice	5,01	6,05
	Kamień Pomorski	5,39	6,22
	Myślibórz	7,41	9,09

	Pyrzyce	8,54	10,83
	Police	0,63	0,56
	Goleniów	1,29	1,96
	Gryfino	5,01	2,21
	Łobez	6,15	5,97
	Nowogard	6,84	8,27
	Barlinek	3,73	4,69
	Dębno	2,37	3,40
	Średnia	4,76	5,36
Nadmorskie	Rewal	0,30	0,00
	Trzebiatów	3,77	4,90
	Dziwnów	0,37	0,41
	Międzyzdroje	0,20	0,35
	Wolin	6,26	4,56
	Gościno	15,87	5,59
	Kołobrzeg	3,80	3,61
	Ustronie Morskie	2,89	3,15
	Mielno	0,00	1,01
	Darłowo	5,09	5,36
	Postomino	7,12	10,72
	Średnia	4,15	3,61
Wiejsko-miejskie	Karlino	7,28	3,25
	Tychowo	13,80	13,89
	Drawno	15,65	22,17
	Pełczyce	22,53	27,80
	Recz	20,49	22,05
	Czaplinek	4,85	5,17
	Kalisz Pomorski	3,86	4,18
	Złocieniec	2,27	1,87
	Maszewo	13,22	19,72
	Płoty	12,87	16,72
	Cedynia	10,67	15,19
	Chojna	10,63	5,96
	Mieszkowice	15,64	16,58
	Moryń	17,41	23,09
	Trzcińsko Zdrój	19,61	23,26
	Golczewo	11,59	16,85
	Bobolice	10,50	8,99
	Polanów	13,31	15,67
	Sianów	6,10	5,66
	Lipiany	10,64	15,54
	Chociwel	10,95	12,56
	Dobrzany	10,44	7,90
	Ińsko	6,65	11,72
Suchań	19,48	10,17	

	Barwice	13,21	12,76
	Biały Bór	4,04	3,94
	Borne Sulinowo	8,01	6,40
	Połczyn Zdrój	7,04	7,63
	Człopa	16,11	18,88
	Mirosławiec	4,94	6,97
	Tuczno	14,99	19,00
	Dobra	20,89	24,51
	Resko	13,18	14,53
	Węgorzyno	14,65	15,42
	Średnia	11,98	13,41
Wiejskie	Białogard	8,85	12,41
	Bierzwnik	20,86	24,80
	Krzęcin	27,70	23,64
	Ostrowice	22,47	13,96
	Wierzchowo	14,56	13,46
	Osina	12,77	10,25
	Przybiernów	9,64	13,43
	Stepnica	1,94	1,66
	Brojce	36,05	37,59
	Karnice	20,78	18,27
	Banie	23,25	25,87
	Widuchowa	17,64	24,28
	Świerzno	16,62	25,80
	Dygowo	19,32	13,28
	Rymań	16,26	10,09
	Siemyśl	18,27	12,25
	Boleszkowice	16,08	14,46
	Nowogródek Pomorski	16,27	17,38
	Bielice	30,65	31,03
	Kozielice	23,65	40,93
	Przelewice	24,81	37,56
	Warnice	29,33	36,42
	Malechowo	23,63	20,68
	Sławno	26,03	17,78
	Dolice	30,52	28,36
	Marianowo	14,96	22,67
	Stara Dąbrowa	20,44	19,73
	Stargard Szczeciński	21,70	15,51
	Grzmiąca	26,61	17,58
	Szczecinek	9,85	11,82
	Brzeżno	28,33	14,72
Rąbino	39,12	25,06	
Sławoborze	13,18	18,18	
Świdwin	26,24	20,03	

Wałcz	22,98	18,75
Radowo Małe	26,92	16,96
Średnia	21,06	20,18

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Obliczenia własne

Tabela 2.12 Przedsiębiorstwa w przedziałach zatrudnienia - powiaty

Powiat	Ogółem					
	razem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
powiat BIAŁOGARDZKI	4891	4717	146	26	2	0
	100	96,2	3,2	0,6	0	0
powiat DRAWSKI	5926	5702	187	33	4	0
	100	96,2	3,2	0,6	0,1	0
powiat KOŁOBRZESKI	12732	12329	326	71	6	0
	100	96,8	2,6	0,6	0	0
powiat KOSZALIŃSKI	6854	6628	195	31	0	0
	100	96,7	2,8	0,5	0	0
powiat SŁAWIEŃSKI	5826	5625	166	32	3	0
	100	96,5	2,9	0,5	0,1	0
powiat SZCZECINECKI	7969	7660	249	56	2	2
	100	96,1	3,1	0,7	0	0
powiat ŚWIDWIŃSKI	4387	4196	158	29	4	0
	100	95,7	3,6	0,7	0,1	0
powiat WAŁECKI	5686	5475	168	39	3	1
	100	96,3	2,9	0,7	0,1	0
powiat CHOSZCZEŃSKI	4046	3851	161	33	1	0
	100	95,2	4	0,8	0	0
powiat GRYFICKI	7550	7306	200	39	5	0
	100	96,8	2,7	0,5	0,1	0
powiat MYŚLIBORSKI	6784	6433	299	49	3	0
	100	94,8	4,4	0,7	0	0
powiat PYRZYCKI	3568	3403	136	28	1	0
	100	95,4	3,8	0,8	0	0
powiat STARGARDZKI	12244	11784	371	82	5	2
	100	96,2	3	0,7	0	0
powiat ŁOBESKI	3287	3140	131	15	1	0
	100	95,6	3,9	0,5	0	0
powiat GOLEŃOWSKI	8603	8229	308	61	4	1
	100	95,7	3,6	0,7	0	0
powiat GRYFIŃSKI	8326	8000	261	62	2	1

	100	96,1	3,2	0,7	0	0
powiat KAMIENSKI	6973	6744	201	27	1	0
	100	96,7	2,9	0,4	0	0
powiat POLICKI	9834	9489	292	49	3	1
	100	96,5	3	0,5	0	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 2.13 Przedsiębiorstwa w przedziałach zatrudnienia - gminy

Gmina	Ogółem					
	razem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Agglomeracyjne						
DOBRA (SZCZECIŃSKA) - gmina wiejska	3418	3318	88	10	2	0
	100	97,1	2,5	0,3	0,1	0
KOŁBASKOWO - gmina wiejska	1639	1585	47	7	0	0
	100	96,6	3	0,4	0	0
NOWE WARPNO - gmina miejsko-wiejska	176	171	5	0	0	0
	100	97,1	2,9	0	0	0
STARE CZARNOWO - gmina wiejska	445	430	10	5	0	0
	100	96,6	2,3	1,1	0	0
KOBYLANKA - gmina wiejska	638	622	14	1	0	1
	100	97,5	2,2	0,2	0	0,2
BĘDZINO - gmina wiejska	757	731	23	3	0	0
	100	96,6	3	0,4	0	0
BIESIEKIERZ - gmina wiejska	648	623	21	4	0	0
	100	96,2	3,2	0,6	0	0
MANOWO - gmina wiejska	638	620	15	3	0	0
	100	97,2	2,3	0,5	0	0
ŚWIESZYNO - gmina wiejska	707	687	18	2	0	0
	100	97,2	2,5	0,3	0	0
Razem	9066	8787	241	35	2	1
	100	96,92	2,66	0,39	0,02	0,01
Miejsko-wiejskie						
CHOSZCZNO - gmina miejsko-wiejska	2143	2047	77	18	1	0
	100	95,5	3,6	0,8	0	0
DRAWSKO POMORSKIE - gmina miejsko-wiejska	1804	1744	46	13	1	0
	100	96,7	2,6	0,7	0,1	0
GRYFICE - gmina miejsko-wiejska	3037	2933	79	23	2	0
	100	96,6	2,6	0,8	0,1	0

KAMIEŃ POMORSKI - gmina miejsko-wiejska	2014	1940	61	13	0	0
	100	96,3	3	0,6	0	0
MYŚLIBÓRZ - gmina miejsko-wiejska	2058	1944	97	16	1	0
	100	94,4	4,8	0,8	0	0
PYRZYCE - gmina miejsko-wiejska	2012	1923	73	15	1	0
	100	95,6	3,6	0,7	0	0
POLICE - gmina miejsko-wiejska	4601	4415	152	32	1	1
	100	95,9	3,3	0,7	0	0
GOLENIÓW - gmina miejsko-wiejska	4351	4166	141	39	4	1
	100	95,7	3,2	0,9	0,1	0
GRYFINO - gmina miejsko-wiejska	3718	3578	107	30	2	1
	100	96,2	2,9	0,8	0,1	0
ŁOBEZ - gmina miejsko-wiejska	1488	1437	41	9	1	0
	100	96,6	2,8	0,6	0,1	0
NOWOGARD - gmina miejsko-wiejska	2586	2471	97	18	0	0
	100	95,6	3,7	0,7	0	0
BARLINEK - gmina miejsko-wiejska	1962	1860	85	16	1	0
	100	94,8	4,3	0,8	0,1	0
DĘBNO - gmina miejsko-wiejska	2298	2186	96	15	1	0
	100	95,2	4,2	0,6	0	0
Razem	34072	32644	1152	257	16	3
	100	95,81	3,38	0,75	0,05	0,01
Nadmorskie						
REWAL - gmina wiejska	1351	1318	29	4	0	0
	100	97,5	2,2	0,3	0	0
TRZEBIATÓW - gmina miejsko-wiejska	1806	1752	45	6	3	0
	100	97	2,5	0,3	0,2	0
DZIWNÓW - gmina miejsko-wiejska	905	877	24	3	1	0
	100	96,9	2,7	0,3	0,1	0
MIĘDZYZDROJE - gmina miejsko-wiejska	1793	1751	38	4	0	0
	100	97,6	2,2	0,2	0	0
WOLIN - gmina miejsko-wiejska	1379	1325	50	4	0	0
	100	96,1	3,6	0,3	0	0
GOŚCINO - gmina miejsko-wiejska	456	438	15	3	0	0
	100	95,9	3,5	0,7	0	0
KOŁOBRZEG - gmina wiejska	1741	1703	35	2	1	0
	100	97,7	2,1	0,1	0,1	0
USTRONIE MORSKIE - gmina wiejska	1026	1015	8	2	1	0
	100	99	0,7	0,2	0,1	0
MIELNO - gmina wiejska	1443	1410	31	2	0	0
	100	97,7	2,1	0,1	0	0
DARŁOWO - gmina wiejska	723	697	23	2	1	0
	100	96,4	3,2	0,3	0,1	0
POSTOMINO - gmina wiejska	577	558	16	3	0	0

	100	96,7	2,8	0,5	0	0
	13200	12844	314	35	7	0
Razem	100	97,30	2,38	0,27	0,05	0,00
Wiejsko-miejskie						
KARLINO - gmina miejsko-wiejska	889	864	21	3	1	0
	100	96,7	2,8	0,3	0,1	0
TYCHOWO - gmina miejsko-wiejska	460	435	21	4	0	0
	100	93,7	5,4	0,9	0	0
DRAWNO - gmina miejsko-wiejska	370	351	15	4	0	0
	100	94,8	4,1	1,1	0	0
PEŁCZYCE - gmina miejsko-wiejska	532	512	17	3	0	0
	100	96,2	3,2	0,6	0	0
RE CZ - gmina miejsko-wiejska	478	452	24	2	0	0
	100	94,5	5	0,4	0	0
CZAPLINEK - gmina miejsko-wiejska	1183	1135	39	7	2	0
	100	95,9	3,3	0,6	0,2	0
KALISZ POMORSKI - gmina miejsko-wiejska	755	723	27	4	1	0
	100	95,8	3,6	0,5	0,1	0
ZŁOCIENIEC - gmina miejsko-wiejska	1635	1569	60	6	0	0
	100	96	3,7	0,4	0	0
MASZEWO - gmina miejsko-wiejska	581	555	25	1	0	0
	100	95,5	4,3	0,2	0	0
PŁOTY - gmina miejsko-wiejska	735	702	27	6	0	0
	100	95,7	3,6	0,7	0	0
CEDYNIA - gmina miejsko-wiejska	427	406	21	0	0	0
	100	95,1	4,9	0	0	0
CHOJNA - gmina miejsko-wiejska	1418	1362	40	16	0	0
	100	96	2,9	1,1	0	0
MIESZKOWICE - gmina miejsko-wiejska	615	591	21	3	0	0
	100	96,1	3,4	0,5	0	0
MORYŃ - gmina miejsko-wiejska	340	328	10	2	0	0
	100	96,5	2,9	0,6	0	0
TRZCIŃSKO-ZDRÓJ - gmina miejsko-wiejska	423	399	23	1	0	0
	100	94,3	5,5	0,2	0	0
GOLCZEWO - gmina miejsko-wiejska	560	542	15	3	0	0
	100	96,8	2,7	0,5	0	0
BOBOLICE - gmina miejsko-wiejska	697	662	29	6	0	0
	100	94,9	4,2	0,9	0	0
POLANÓW - gmina miejsko-wiejska	632	603	24	5	0	0
	100	95,4	3,8	0,8	0	0
SIANÓW - gmina miejsko-wiejska	1332	1292	34	6	0	0
	100	97	2,6	0,5	0	0
LIPIANY - gmina miejsko-wiejska	592	564	19	9	0	0
	100	95,3	3,2	1,5	0	0
CHOCIWEL - gmina miejsko-wiejska	440	422	13	5	0	0

	100	95,9	3	1,1	0	0
DOBRZANY - gmina miejsko-wiejska	506	485	16	5	0	0
	100	95,8	3,2	1	0	0
IŃSKO - gmina miejsko-wiejska	289	279	7	2	1	0
	100	96,6	2,4	0,7	0,3	0
SUCHAŃ - gmina miejsko-wiejska	307	294	11	2	0	0
	100	95,8	3,6	0,7	0	0
BARWICE - gmina miejsko-wiejska	617	587	28	2	0	0
	100	95,2	4,5	0,3	0	0
BIAŁY BÓR - gmina miejsko-wiejska	416	399	15	2	0	0
	100	95,9	3,6	0,5	0	0
BORNE SULINOWO - gmina miejsko-wiejska	725	695	27	3	0	0
	100	95,9	3,8	0,3	0	0
POŁCZYN-ZDRÓJ - gmina miejsko-wiejska	1673	1607	55	8	3	0
	100	96,1	3,3	0,5	0,2	0
CZŁOPA - gmina miejsko-wiejska	333	319	12	2	0	0
	100	96,1	3,3	0,6	0	0
MIROŚLAWIEC - gmina miejsko-wiejska	455	436	15	3	1	0
	100	95,8	3,3	0,7	0,2	0
TUCZNO - gmina miejsko-wiejska	413	399	11	3	0	0
	100	96,4	2,4	1,2	0	0
DOBRA - gmina miejsko-wiejska	296	282	14	0	0	0
	100	95,3	4,7	0	0	0
RESKO - gmina miejsko-wiejska	776	735	37	4	0	0
	100	95	4,5	0,5	0	0
WĘGORZYNO - gmina miejsko-wiejska	506	484	21	1	0	0
	100	95,6	4,2	0,2	0	0
	22406	21470	794	133	9	0
Razem	100	95,82	3,54	0,59	0,04	0,00
Wiejskie						
BIAŁOGARD - gmina wiejska	512	495	17	0	0	0
	100	96,7	3,3	0	0	0
BIERZWNIK - gmina wiejska	335	312	17	6	0	0
	100	93,1	5,1	1,8	0	0
KRZĘCIN - gmina wiejska	188	177	11	0	0	0
	100	94,2	5,8	0	0	0
OSTROWICE - gmina wiejska	232	226	5	1	0	0
	100	97,4	2,2	0,4	0	0
WIERZCHOWO - gmina wiejska	317	305	10	2	0	0
	100	96,2	3,2	0,6	0	0
OSINA - gmina wiejska	215	202	12	1	0	0
	100	94	5,6	0,5	0	0
PRZYBIERNÓW - gmina wiejska	457	435	20	2	0	0
	100	95,2	4,4	0,4	0	0
STEPNICA - gmina wiejska	413	400	13	0	0	0

	100	96,9	3,1	0	0	0
BROJCE - gmina wiejska	234	224	10	0	0	0
	100	95,6	4,4	0	0	0
KARNICE - gmina wiejska	387	377	10	0	0	0
	100	97,2	2,8	0	0	0
BANIE - gmina wiejska	490	477	11	2	0	0
	100	97,3	2,3	0,4	0	0
WIDUCHOWA - gmina wiejska	450	429	18	3	0	0
	100	95,4	4	0,7	0	0
ŚWIERZNO - gmina wiejska	322	309	13	0	0	0
	100	96	4	0	0	0
DYGOWO - gmina wiejska	477	460	15	2	0	0
	100	96,4	3,2	0,4	0	0
RYMAŃ - gmina wiejska	352	338	12	2	0	0
	100	96	3,4	0,6	0	0
SIEMYŚL - gmina wiejska	309	296	13	0	0	0
	100	95,8	4,2	0	0	0
BOLESZKOWICE - gmina wiejska	204	195	9	0	0	0
	100	95,6	4,4	0	0	0
NOWOGRÓDEK POMORSKI - gmina wiejska	262	248	12	2	0	0
	100	94,6	4,7	0,8	0	0
BIELICE - gmina wiejska	218	207	11	0	0	0
	100	94,9	5,1	0	0	0
KOZIELICE - gmina wiejska	182	173	9	0	0	0
	100	95	5	0	0	0
PRZELEWICE - gmina wiejska	349	332	14	3	0	0
	100	95,1	4,1	0,9	0	0
WARNICE - gmina wiejska	215	204	10	1	0	0
	100	94,9	4,7	0,5	0	0
MALECHOWO - gmina wiejska	469	448	20	1	0	0
	100	95,5	4,3	0,2	0	0
SŁAWNNO - gmina wiejska	630	613	15	2	0	0
	100	97,3	2,4	0,3	0	0
DOLICE - gmina wiejska	463	452	9	2	0	0
	100	97,6	2	0,4	0	0
MARIANOWO - gmina wiejska	194	183	10	1	0	0
	100	94,3	5,2	0,5	0	0
STARA DĄBROWA - gmina wiejska	209	201	8	0	0	0
	100	96,2	3,8	0	0	0
STARGARD SZCZECIŃSKI - gmina wiejska	957	928	25	2	1	1
	100	97	2,6	0,2	0,1	0,1
GRZMIĄCA - gmina wiejska	298	285	13	0	0	0
	100	96	4	0	0	0
SZCZECINEK - gmina wiejska	539	524	14	1	0	0
	100	97,2	2,6	0,2	0	0

BRZEŻNO - gmina wiejska	128	122	6	0	0	0
	100	95,4	4,6	0	0	0
RĄBINO - gmina wiejska	235	223	11	1	0	0
	100	95,3	4,2	0,4	0	0
SŁAWOBORZE - gmina wiejska	251	241	7	3	0	0
	100	96	2,8	1,2	0	0
ŚWIDWIN - gmina wiejska	342	326	11	5	0	0
	100	95,3	3,2	1,5	0	0
WAŁCZ - gmina wiejska	990	960	28	2	0	0
	100	97	2,8	0,2	0	0
RADOWO MAŁE - gmina wiejska	221	202	18	1	0	0
	100	91,5	8	0,4	0	0
Razem	13046	12529	467	48	1	1
	100	96,04	3,58	0,37	0,01	0,01

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 2.16 Przedsiębiorstwa o zatrudnieniu powyżej 1000 pracowników

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA_PFP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PKD	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
SWEDWOOD POLAND SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	3109Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH MEBLI	19910601
PGE ZESPÓŁ ELEKTROWNI DOLNA Odra SPÓŁKA AKCYJNA	GRYFIŃSKI	GRYFINO - OBSZAR WIEJSKI	NOWE CZARNOŁĘCIE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI SEKTORA PRYWATNEGO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNEJ KRAJOWEJ POZOSTAŁEJ	3511Z	WYTWARZANIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ	19961001

ZAKŁADY CHEMICZNE "POLICE" SPÓŁKA AKCYJNA	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚĆ I SEKTORA PRYWATNEGO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚĆ I PRYWATNEJ KRAJOWEJ POZOSTAŁEJ	2015Z	PRODUKCJA NAWOZÓW ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH	19951230
NETTO SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	STARGARDZKI	KOBYLANKA	MOTANIEC	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZONA	4729Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA POZOSTAŁEJ ŻYWNOŚCI PROWADZONA W WYSPECJALIZOWANYCH SKLEPACH	19950327
SPÓŁDZIELCZA AGROFIRMA WITKOWO	STARGARDZKI	STARGARD SZCZECIŃSKI	WITKOWO PIERWSZE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	0150Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19751215

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Tabela 2.17 Przedsiębiorstwa o zatrudnieniu powyżej w przedziale 250-1000 pracowników

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA_PFP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PKD	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
"HOMANIT POLSKA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ I SPÓŁKA" SPÓŁKA KOMANDYTOWA	BIĄŁOGARDZKI	KARLINO - MIASTO	KARLINO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI KOMANDYTOWE	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	1621Z	PRODUKCJA ARKUSZY FORNIROWYCH I PŁYT WYKONANYCH NA BAZIE DREWNA	20041122
"KABEL-TECHNIK-POLSKA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	DRAWSKI	CZAPLINEK - MIASTO	CZAPLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	2931Z	PRODUKCJA WYPOSAŻENIA ELEKTRYCZNEGO I ELEKTRONICZNEGO DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH	19961217
RIMASTER POLAND SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	DRAWSKI	CZAPLINEK - MIASTO	CZAPLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	2931Z	PRODUKCJA WYPOSAŻENIA ELEKTRYCZNEGO I ELEKTRONICZNEGO DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH	20031215
CROWN PACKAGING POLSKA SPÓŁKA Z O.O.	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	2592Z	PRODUKCJA OPAKOWAŃ Z METALI	19930801
ODS OPTICAL DISC SERVICE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	1820Z	REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	20050228

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA_PFP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PKD	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
OŚCIA									
MONDI SZCZECIN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - OBSZAR WIEJSKI	KLINISKA WIELKIE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	1721Z	PRODUKCJA PAPIERU FALISTEGO I TEKSTURY FALISTEJ ORAZ OPAKOWAŃ Z PAPIERU I TEKSTURY	19950918
ZAKŁAD PRZETWÓRSTWA MIĘSNEGO I ZBIGNIEW GRABOWSCY SPÓŁKA JAWNA	GRYFICKI	GRYFICE - OBSZAR WIEJSKI	OŚCIECIN	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1011Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE MIĘSA, Z WYŁĄCZENIEM MIĘSA Z DROBIU	20020108
"CARAVEL" LTD SP. Z O.O.	GRYFICKI	TRZEBIATÓW - MIASTO	TRZEBIATÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	1020Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19920102
"DE JAGER" SP.Z O.O.	GRYFICKI	TRZEBIATÓW - MIASTO	TRZEBIATÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z BRAKIEM PRZEWAGI KTÓREGOK OLWIEK RODZAJU	1020Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19890717

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA_PFP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PKD	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
						WŁASNOŚCI PRYWATNEJ			
"GRYFSKAND" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GRYFIŃSKI	GRYFINO - MIASTO	GRYFINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI SEKTORA PRYWATNEGO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	2014Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH PODSTAWOWYCH CHEMIKALIÓW ORGANICZNYCH	19900101
"SUPERFISH" SPÓŁKA AKCYJNA	KOŁOBRZESKI	USTRONIE MORSKIE	KUKINIA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNEJ KRAJOWEJ POZOSTAŁEJ	1020Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19971208

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA_PFP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PKD	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
BARLINEK INWESTYCJE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	MYŚLIBORSKI	BARLINEK - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	1622Z	PRODUKCJA GOTOWYCH PARKIETÓW PODŁOGOWYCH	20040820
"DEPOL DĘBNIĘSKIE MEBLE TAPICEROWANE" SPÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBORSKI	DĘBNO - MIASTO	DĘBNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	3109Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH MEBLI	19960927
MALDROBUD SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA	MYŚLIBORSKI	MYŚLIBÓRZ - MIASTO	MYŚLIBÓRZ	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI KOMANDYTOWE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	0811Z	WYDOBYWANIE KAMIENI OZDOBNYCH ORAZ KAMIENIA DLA POTRZEB BUDOWNICTWA, SKAŁ WAPIENNYCH, GIPSU, KREDY I ŁUPKÓW	20051020
"NORATEL" SPÓŁKA Z O.O.	POLICKI	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	DOBRA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	2711Z	PRODUKCJA ELEKTRYCZNYCH SILNIKÓW, PRĄDNIC I TRANSFORMATÓRÓW	19930519
DGS POLAND SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	MIERZYN	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	2790Z	PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU ELEKTRYCZNEGO	20070614
"BACKER OBR" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	PYRZYCKI	PYRZYCE - MIASTO	PYRZYCE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	2521Z	PRODUKCJA GRZEJNIKÓW I KOTŁÓW CENTRALNEGO OGRZEWANIA	19900101

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSCE WOŚĆ	NAZWA_P FP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PKD	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
"SOLMAR" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ W UPADŁOŚCI LIKWIDACYJNEJ	SŁAWIEŃS KI	DARŁOW O	RUSKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	1020Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19920104
"W I W" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ, SZCZECIN	STARGAR DZKI	IŃSKO - MIASTO	IŃSKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1624Z	PRODUKCJA OPAKOWAŃ DREWNIANYCH	20001221
"UZDROWISKO POŁCZYŃ" SPÓŁKA AKCYJNA	ŚWIDWIŃS KI	POŁCZY N-ZDRÓJ - MIASTO	POŁCZYŃ- ZDRÓJ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI SEKTORA PRYWATNE GO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNE J KRAJOWEJ POZOSTAŁE J	8610Z	DZIAŁALNOŚĆ SZPITALI	19751215
ŚWITAŁA INTERNATIONAL ZAKŁAD PRZETWÓRSTWA ŻYWNOŚCI WŁADYSŁAW ŚWITAŁA	ŚWIDWIŃS KI	POŁCZY N-ZDRÓJ - OBSZAR WIEJSKI	REDŁO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1011Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E MIĘSA, Z WYŁĄCZENIEM MIĘSA Z DROBIU	19930301

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSKO WOŚĆ	NAZWA_P FP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PKD	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
				RCZĄ					
ZAKŁAD MECHANICZNY "METALTECH" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	WAŁECKI	MIROSŁA WIEC - MIASTO	MIROSŁA WIEC	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	2511Z	PRODUKCJA KONSTRUKCJI METALOWYCH I ICH CZĘŚCI	19931006
"BO-DE" SPÓŁKA Z O.O.	ŁOBESKI	ŁOBEZ - MIASTO	ŁOBEZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	2219Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z GUMY	19920213

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Tabela 2.18 Przedsiębiorstwa o zatrudnieniu powyżej w przedziale 50-249 pracowników

NAZWA	POWIAT	GMINA	MIEJSKO WOŚĆ	NAZWA_P FP	NAZWA_SFP	NAZWA_FW	PK D	NAZWA_PKD	DATA_PO WST
Powiat białogardzki									
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	BIĄŁOGAR DZKI	KARLINO - MIASTO	KARLINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOSCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19810114
P.L. ENERGIA SPÓŁKA AKCYJNA	BIĄŁOGAR DZKI	KARLINO - OBSZAR WIEJSKI	KRZYWOP ŁOTY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	432 9Z	WYKONYWANIE POZOSTAŁYCH INSTALACJI BUDOWLANYCH	20001005
"POMMERNFISCH " SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	BIĄŁOGAR DZKI	TYCHOW O - MIASTO	TYCHOWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19920428
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W TYCHOWIE	BIĄŁOGAR DZKI	TYCHOW O - MIASTO	TYCHOWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOSCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19810114

"FRIEDRICHS POLSKA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	BIĄLOGARDZKI	TYCHOWO - OBSZAR WIEJSKI	DOBLE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19930428
Powiat choszczeński									
"PRYMAS" SPÓŁKA JAWNA ALICJA, KRZYSZTOF PRYMAS	CHOSZCZEŃSKI	BIERZWIŃNIK	BIERZWIŃNIK	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	162 4Z	PRODUKCJA OPAKOWAŃ DREWNIANYCH	19910130
PPHU "DIRECT" M. MAJSTEREK, Z. SOBACZEWSKA, O. KLUZ	CHOSZCZEŃSKI	BIERZWIŃNIK	BIERZWIŃNIK	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI CYWILNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W OPARCIU O UMOWĘ ZAWARTĄ NA PODSTAWIE KODEKSU CYWILNEGO	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	161 0Z	PRODUKCJA WYROBÓW TARTACZNYCH	20011227
MŁODZIEŻOWA ROLNICZA SPÓŁDZ. PRODUKCYJNA IM. J. KRASICKIEGO ŁASKO-WYGON	CHOSZCZEŃSKI	BIERZWIŃNIK	ŁASKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19790411

"TARTAK-WYGON" SPÓŁKA Z O.O.	CHOSZCZ EŃSKI	BIERZ W NIK	WYGON	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRA NICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	161 0Z	PRODUKCJA WYROBÓW TARTACZNYCH	19911014
ZAKŁAD DZIEWIARSKI "EMITEX" SPÓŁKA Z O.O.	CHOSZCZ EŃSKI	CHOSZC ZNO - MIASTO	CHOSZCZ NO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRA NICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ NEJ	143 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁEJ ODZIEŻY DZIANEJ	19931228
"PRZEDSIĘBIORS TWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ" SPÓŁKA Z O.O.	CHOSZCZ EŃSKI	CHOSZC ZNO - MIASTO	CHOSZCZ NO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRA NICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI SEKTORA PRYWATNE GO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	360 0Z	POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	19920529
"SPOŁEM" POWSZECHNA SPÓŁDZIELNIA SPOŻYWCÓW W CHOSZCZYNIE	CHOSZCZ EŃSKI	CHOSZC ZNO - MIASTO	CHOSZCZ NO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ	19830501

								ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	
OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W CHOSZCZYNIE	CHOSZCZ EŃSKI	CHOSZC ZNO - MIASTO	CHOSZCZ NO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	105 1Z	PRZETWÓRSTWO MLEKA I WYRÓB SERÓW	19751215
PPH "UNIMAX-MP" MIROŚLAW PŁOTEK	CHOSZCZ EŃSKI	CHOSZC ZNO - MIASTO	CHOSZCZ NO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	494 1Z	TRANSPORT DROGOWY TOWARÓW	19950728
ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA W RZECKU	CHOSZCZ EŃSKI	CHOSZC ZNO - OBSZAR WIEJSKI	RZECKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	162 4Z	PRODUKCJA OPAKOWAŃ DREWNIANYCH	19751215
"AGROFAR CHOSZCZNO" SPÓŁKA Z O.O.	CHOSZCZ EŃSKI	CHOSZC ZNO - OBSZAR WIEJSKI	WARDYŃ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRAŃCZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19940715
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W DRAWNIE W LIKWIDACJI	CHOSZCZ EŃSKI	DRAWNO - MIASTO	DRAWNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI,	19751215

								NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W PEŁCZYCACH	CHOSZCZEŃSKI	PEŁCZYCE - MIASTO	PEŁCZYCE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZOWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
"ALUTEC" SPÓŁKA Z O.O.	CHOSZCZEŃSKI	RECZ - MIASTO	RECZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	245 4B	ODLEWNICTWO POZOSTAŁYCH METALI NIEŻELAZNYCH, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANE	19951016
K.Z. NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" "REMOR" S.A.	CHOSZCZEŃSKI	RECZ - MIASTO	RECZ	OSOBA PRAWNA	ZWIĄZKI ZAWODOWE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	942 0Z	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH	19900723
Powiat drawski									
B.S. SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	DRAWSKI	CZAPLINEK - MIASTO	CZAPLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	222 1Z	PRODUKCJA PŁYT, ARKUSZY, RUR I KSZTAŁTOWNIKÓW Z TWORZYW SZTUCZNYCH	20001031

Grzegorz Turowski Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe "Tur- Plast"	DRAWSKI	CZAPLIN EK - MIASTO	CZAPLINE K	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	222 3Z	PRODUKCJA WYROBÓW DLA BUDOWNICTWA Z TWORZYW SZTUCZNYCH	19940225
"AGROFREEZE" SPÓŁKA AKCYJNA	DRAWSKI	CZAPLIN EK - OBSZAR WIEJSKI	KOŁOMĄT	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	103 9Z	POZOSTAŁE PRZETWARZANI E I KONSERWOWANI E OWOCÓW I WARZYW	19900131
"POL-DRÓG DRAWSKO POMORSKIE" SPÓŁKA AKCYJNA	DRAWSKI	DRAWSK O POMORS KIE - MIASTO	DRAWSKO POMORSK IE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNE J KRAJOWEJ POZOSTAŁE J	421 1Z	ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ DRÓG I AUTOSTRAD	19981126
TEKMAR WIOLETTA PIASECKA	DRAWSKI	DRAWSK O POMORS KIE - OBSZAR WIEJSKI	JANKOWO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	172 1Z	PRODUKCJA PAPIERU FALISTEGO I TEKTURY FALISTEJ ORAZ OPAKOWAŃ Z PAPIERU I TEKTURY	20121004

"AURA MEBLE" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	DRAWSKI	KALISZ POMORS KI - MIASTO	KALISZ POMORSK I	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	310 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH MEBLI	19990113
GMINNA SPÓŁDZIELNIA"SA MOPOMOC CHŁOPSKA"	DRAWSKI	KALISZ POMORS KI - MIASTO	KALISZ POMORSK I	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
BANK SPÓŁDZIELCZY W KALISZU POMORSKIM	DRAWSKI	KALISZ POMORS KI - MIASTO	KALISZ POMORSK I	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	641 9Z	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO PIENIĘŻNE	19751215
"TEAMDRESS DRAWA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	DRAWSKI	ZŁOCIEN IEC - MIASTO	ZŁOCIENIE C	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	141 2Z	PRODUKCJA ODZIEŻY ROBOCZEJ	19930924
ZAKŁAD CUKIERNICZY "CZEKO" SP.C. ANDRZEJ TOBIASZ, JERZY LEDZION	DRAWSKI	ZŁOCIEN IEC - MIASTO	ZŁOCIENIE C	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI CYWILNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W OPARCIU O UMOWĘ ZAWARTĄ NA PODSTAWIE KODEKSU CYWILNEGO	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	108 2Z	PRODUKCJA KAKAO, CZEKOLADY I WYROBÓW CUKIERNICZYCH	19930915

"EKO-BET" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	DRAWSKI	ZŁOCIEN IEC - OBSZAR WIEJSKI	RZĘŚNICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	432 ZZ	WYKONYWANIE INSTALACJI WODNO- KANALIZACYJNYCH, CIEPLNYCH, GAZOWYCH I KLIMATYZACYJNYCH	20031023
Powiat goleniowski									
BANK SPÓŁDZIELCZY W GOLENIOWIE	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	641 9Z	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO PIENIĘŻNE	19751215
SPÓŁDZIELNIA PRACY TRANSPORTU MLECZARSKIEGO "TRANS-MLECZ" W GOLENIOWIE	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	494 1Z	TRANSPORT DROGOWY TOWARÓW	19901217
ZAKŁADY CHEMICZNE SPÓŁDZ.PRACY	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	221 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z GUMY	19751215
OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W GOLENIOWIE	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	105 1Z	PRZETWÓRSTWO MLEKA I WYRÓB SERÓW	19751215
BIURO PODRÓŻY INTERGLOBUS - TOUR SPÓŁKA JAWNA ANDRZEJ I TOMASZ BLOCH	GOLENIOWSKI	GOLENIÓW - MIASTO	GOLENIÓW	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	493 9Z	POZOSTAŁY TRANSPORT LĄDOWY PASAŻERSKI, GDZIE INDEKS NIESKLASYFIKOW ANY	20020101

MAZUR-SPECJALISTYCZNE PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT INŻYNIERYJNYCH MAZUR HENRYK	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - MIASTO	GOLENIÓ W	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	422 1Z	ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ RUROCIĄGÓW PRZESYŁOWYCH I SIECI ROZDZIELCZYCH	19910615
PRZEDSIĘBIORSTWO INNOWACYJNO-WDROŻENIOWE "JMB" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	BUDNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	329 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	20001019
"PARTNER" FABRYKA OKIEN I DRZWI Z DREWNA, PCV, ALUMINIUM PASZKOWSCY SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ W ORGANIZACJI	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	DANOWO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	162 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW STOLARSKICH I CIESIELSKICH DLA BUDOWNICTWA	20040331
PARTNER SYSTEMY OKIEN I DRZWI PIOTR PASZKOWSKI I JAKUB PASZKOWSKI SPÓŁKA JAWNA	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	DANOWO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	162 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW STOLARSKICH I CIESIELSKICH DLA BUDOWNICTWA	19940519

ASPROD SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓW - OBSZAR WIEJSKI	KLINISKA WIELKIE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	107 1Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	19910621
ASPROD 1 SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓW - OBSZAR WIEJSKI	KLINISKA WIELKIE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	107 1Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	20101217
"BIG CARTON-PACKAGING" SPÓŁKA Z O.O.	GOLENIO WSKI	GOLENIÓW - OBSZAR WIEJSKI	KLINISKA WIELKIE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	172 1Z	PRODUKCJA PAPIERU FALISTEGO I TEKTURY FALISTEJ ORAZ OPAKOWAŃ Z PAPIERU I TEKTURY	19990101
ABK KOMPLET SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWO-AKCYJNA	GOLENIO WSKI	GOLENIÓW - OBSZAR WIEJSKI	KLINISKA WIELKIE	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI KOMANDYTOWO - AKCYJNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	107 1Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	20101217
BTS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓW - OBSZAR WIEJSKI	ŁOZIENICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	469 0Z	SPRZEDAŻ HURTOWA NIEWYSPECJALIZOWANA	19930909
"WEBER POLSKA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓW - OBSZAR	ŁOZIENICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZONA	222 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z	19960513

ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ		WIEJSKI			NOŚCIĄ			TWORZYW SZTUCZNYCH	
BALTIC SPINNING SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	ŁOZIENICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	131 0B	PRODUKCJA PRZĘDZY WEŁNIANEJ	20040112
"FAYMONVILLE POLSKA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	ŁOZIENICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	292 0Z	PRODUKCJA NADWOZI DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH; PRODUKCJA PRZYCZEP I NACZEP	20050421
MLS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	ŁOZIENICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNE J KRAJOWEJ POZOSTAŁE J	262 0Z	PRODUKCJA KOMPUTERÓW I URZĄDZEŃ PERYFERYJNYCH	20050422
"LUCKY UNION FOODS-EURO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	ŁOZIENICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ NEJ	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	20050110

CHEMICAL ALLIANCE POLSKA SPÓŁKA Z O.O.	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	ŁOZIENICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z BRAKIEM PRZEWAGI KTÓREGOK OLWIEK RODZAJU WŁASNOŚCI PRYWATNE J	203 0Z	PRODUKCJA FARB, LAKIERÓW I PODOBNYCH POWŁOK, FARB DRUKARSKICH I MAS USZCZELNIAJĄCY CH	20010208
"POL-GLASS" SPÓŁKA JAWNA KRZYSZTOF GÓRNICKI, ANDRZEJ BOMBA	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	ŁOZIENICA	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	222 3Z	PRODUKCJA WYROBÓW DLA BUDOWNICTWA Z TWORZYW SZTUCZNYCH	20001215
TEICHERT-ACTIV SP. Z O.O. W LIKWIDACJI	GOLENIO WSKI	GOLENIÓ W - OBSZAR WIEJSKI	ŻDŻARY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ NEJ	222 3Z	PRODUKCJA WYROBÓW DLA BUDOWNICTWA Z TWORZYW SZTUCZNYCH	19920316
"WELET" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ W UPADŁOŚCI LIKWIDACYJNEJ	GOLENIO WSKI	MASZEWO - MIASTO	MASZEWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	162 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW STOLARSKICH I CIESIELSKICH DLA	19970217

								BUDOWNICTWA	
KORPORACJA PRZEMYSŁOWA ARKADA SPÓŁKA AKCYJNA	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	252 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH ZBIORNIKÓW, CYSTERN I POJEMNIKÓW METALOWYCH	19940601
"PRD POL-DRÓG NOWOGARD" SPÓŁKA AKCYJNA	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z BRAKIEM PRZEWAGI KTÓREGOK OLWIEK RODZAJU WŁASNOŚCI PRYWATNEJ	421 1Z	ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ DRÓG I AUTOSTRAD	19991004
"ERJOT" SP.Z O.O.	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	141 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁEJ ODZIEŻY WIERZCHNIEJ	19940328
PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUG WODNYCH I SANITARNYCH SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	360 0Z	POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	19930101

"NOWORIM" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	101 1Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE MIĘSA, Z WYŁĄCZENIEM MIĘSA Z DROBIU	19950801
SPÓŁDZIELNIA PRACY "PRZEŁOM"	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	259 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH GOTOWYCH WYROBÓW METALOWYCH, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	19810101
PRZEDSIĘBIORSTWO TRANSPORTOWO -HANDLOWE "SAWA" SP.C. SAWICKI MIROSŁAW	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI CYWILNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W OPARCIU O UMOWĘ ZAWARTĄ NA PODSTAWIE KODEKSU CYWILNEGO	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19911002
PIEKARNIA-CIASTKARNIA WALDEMAR PĘDZISZCZAK	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - MIASTO	NOWOGARD	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	107 1Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	19940701
"NEWECO" SP. Z O.O.	GOLENIO WSKI	NOWOGARD - OBSZAR WIEJSKI	GLICKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI	381 1Z	ZBIERANIE ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE	20030128

						SEKTORA PRYWATNE GO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH			
"DREWPOL" HMH MIECZYŚLAW GAJDEL, HENRYK SZMYCIŃSKI, GRZ EGORZ SOBOLEWSKI SPÓŁKA JAWNA	GOLENIO WSKI	OSINA	OSINA	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	310 2Z	PRODUKCJA MEBLI KUCHENNYCH	19891003
"POLITEKNIK" SPÓŁKA Z O.O.	GOLENIO WSKI	PRZYBIE RNÓW	ROKITA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	310 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH MEBLI	19910412
Powiat gryficki									
CENTRUM INTERNATIONAL SP.Z O.O.	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	829 2Z	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PAKOWANIEM	19900409
GRYFICKIE PRZEDSIĘBIORST WO DROGOWE LADA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	421 1Z	ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ DRÓG I AUTOSTRAD	20110114

INEDITA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	20100528
BANK SPÓŁDIELCZY W GRYFICACH	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	641 9Z	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO PIENIĘŻNE	19751215
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
POLSKIE STOWARZYSZENI E NA RZECZ OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM KOŁO W GRYFICACH	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA PRAWNA	STOWARZYSZE NIA	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	881 0Z	POMOC SPOŁECZNA BEZ ZAKWATEROWAN IA DLA OSÓB W PODESZŁYM WIEKU I OSÓB NIEPEŁNOSPRAW NYCH	19940501

PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCJI DRZEWNEJ "JACK-DREW" IMPORT-EKSPORT STANISŁAW ZENON KRYGER	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	162 4Z	PRODUKCJA OPAKOWAŃ DREWNIANYCH	19900926
Z E G ZAKŁAD ELEKTRYCZNY MARIUSZ SOWIŃSKI	GRYFICKI	GRYFICE - MIASTO	GRYFICE	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	422 1Z	ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ RUROCIĄGÓW PRZESYŁOWYCH I SIECI ROZDZIELCZYCH	19890401
LASLAND SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GRYFICKI	GRYFICE - OBSZAR WIEJSKI	GRĄDY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	089 2Z	WYDOBYWANIE TORFU	19890315
SPÓŁDZIELNIA PRODUKCJI ROLNEJ "ZA REGĄ" W LIKWIDACJI	GRYFICKI	GRYFICE - OBSZAR WIEJSKI	SMOLECIN	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19751215
"PRZEDSIĘBIORSTWO PKS GRYFICE" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GRYFICKI	PŁOTY - OBSZAR WIEJSKI	SŁUDWIA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	493 9Z	POZOSTAŁY TRANSPORT LĄDOWY PASAŻERSKI, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANY	19980606
INTER - GRĄD SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GRYFICKI	PŁOTY - OBSZAR WIEJSKI	SOWNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	236 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z BETONU, GIPSU I CEMENTU	20080118

"REGA" SP. Z O.O.	GRYFICKI	PŁOTY - OBSZAR WIEJSKI	SOWNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRODZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	152 0Z	PRODUKCJA OBUWIA	20021025
"SANDRA" J. ZALEWSKI I SPÓŁKA SPÓŁKA JAWNA	GRYFICKI	REWAL	POGORZE LICA	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	551 0Z	HOTELE I PODOBNE OBIEKTY ZAKWATEROWAN IA	20020128
PRZEDSIĘBIORST WO USŁUGOWO- HANDLOWE "GAMA" SPÓŁKA JAWNA ANTONI GRABALSKI I WSPÓLNICY	GRYFICKI	REWAL	ŚLIWIN	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	467 3Z	SPRZEDAŻ HURTOWA DREWNA, MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH I WYPOSAŻENIA SANITARNEGO	19951220
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	GRYFICKI	TRZEBIA TÓW - MIASTO	TRZEBIAT ÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
PRZEDSIĘBIORST WO PRODUKCYJNE "KAPITAN NAVI" ELŻBIETA STRAMEK I	GRYFICKI	TRZEBIA TÓW - MIASTO	TRZEBIAT ÓW	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A	SPÓŁKI CYWILNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W OPARCIU O UMOWĘ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19990120

WALDEMAR KARPIŃSKI				OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	ZAWARTĄ NA PODSTAWIE KODEKSU CYWILNEGO				
Powiat gryfiński									
"IPC INTERNATIONAL PARO COMPANY" SP.Z O.O.	GRYFIŃSK I	BANIE	BANIE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	293 2Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH CZĘŚCI I AKCESORIÓW DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	19960701
WIELOBRANŻOWE PRZEDSIĘBIORST WO USŁUGOWO- HANDLOWE "PROGRES" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GRYFIŃSK I	CHOJNA - MIASTO	CHOJNA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	494 1Z	TRANSPORT DROGOWY TOWARÓW	19901031
"SOGAL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GRYFIŃSK I	CHOJNA - MIASTO	CHOJNA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	20000519

PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUGOWO-PRODUKCYJNE "POMOT" SPÓŁKA Z O.O.	GRYFIŃSKI	CHOJNA - MIASTO	CHOJNA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNEJ KRAJOWEJ POZOSTAŁEJ	283 0Z	PRODUKCJA MASZYN DLA ROLNICTWA I LEŚNICTWA	19920409
BANK SPÓŁDZIELCZY W CHOJNIE	GRYFIŃSKI	CHOJNA - MIASTO	CHOJNA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	641 9Z	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO PIENIĘŻNE	19751215
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	GRYFIŃSKI	CHOJNA - MIASTO	CHOJNA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIWYSPECJALIZOWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
A.ERDMANN,R.ERDMANN "WAR" SPÓŁKA JAWNA	GRYFIŃSKI	CHOJNA - MIASTO	CHOJNA	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	561 0A	RESTAURACJE I INNE STAŁE PLACÓWKI GASTRONOMICZNE	19930408

ZAKŁAD REMONTOWO- BUDOWLANY "INFRABUD" KUPCZYK RYSZARD	GRYFIŃSK I	CHOJNA - MIASTO	CHOJNA	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	412 0Z	ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNASZENIEM BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYC H	19900726
PRZEDSIĘBIORST WO WIELOBRANŻOW E "VIDEO-SAT" SPÓŁKA Z O.O.	GRYFIŃSK I	CHOJNA - OBSZAR WIEJSKI	STOKI	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	331 3Z	NAPRAWA I KONSERWACJA URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNY CH I OPTYCZNYCH	19930524
"GRETING TUCHOLA" SP.Z O.O.	GRYFIŃSK I	GRYFINO - MIASTO	GRYFINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	467 1Z	SPRZEDAŻ HURTOWA PALIW I PRODUKTÓW POCHODNYCH	19970328
"AS" SP.Z O.O.	GRYFIŃSK I	GRYFINO - MIASTO	GRYFINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	477 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA ODZIEŻY PROWADZONA W WYSPECJALIZOW ANYCH SKLEPACH	19950314
"TROPIK" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	GRYFIŃSK I	GRYFINO - MIASTO	GRYFINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19970320

"WDU-KOMPAKT-SERVICE" SP.Z O.O.	GRYFIŃSKI	GRYFINO - MIASTO	GRYFINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	469 0Z	SPRZEDAŻ HURTOWA NIEWYSPECJALIZOWANA	19960115
"JAEGER POLSKA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GRYFIŃSKI	GRYFINO - MIASTO	GRYFINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	221 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z GUMY	19940413
"MA-TEX MAREK KOC" SPÓŁKA JAWNA	GRYFIŃSKI	GRYFINO - OBSZAR WIEJSKI	NOWE CZARNOWO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	151 2Z	PRODUKCJA TOREB BAGAŻOWYCH, TOREB RĘCZNYCH I PODOBNYCH WYROBÓW KALETNICZYCH; PRODUKCJA WYROBÓW RYMARSKICH	20021215
"KA-TEX KATARZYNA BOBALA" SPÓŁKA JAWNA	GRYFIŃSKI	GRYFINO - OBSZAR WIEJSKI	NOWE CZARNOWO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	141 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁEJ ODZIEŻY WIERZCHNIEJ	20021215

				PRAWNEJ					
"PIEKARNIA BAGIETKA" RENATA JACKOWSKA, RAFAŁ STRĄK SPÓŁKA JAWNA	GRYFIŃSKI	GRYFINO - OBSZAR WIEJSKI	RADZISZEWO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1071Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	19980101
"WKI TEGAFOL" SPÓŁKA Z O.O.	GRYFIŃSKI	GRYFINO - OBSZAR WIEJSKI	WEŁTYŃ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	1310C	PRODUKCJA PRZĘDZY Z WŁÓKIEN CHEMICZNYCH	20020927
"DREWEX" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ PRZEDSIĘBIORSTWO PRZEMYSŁU DRZEWNEGO HANDLU I USŁUG	GRYFIŃSKI	MIESZKOWICE - MIASTO	MIESZKOWICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1610Z	PRODUKCJA WYROBÓW TARTACZNYCH	19970101
Pośrednictwo Handlowe Marcin Molik	GRYFIŃSKI	MIESZKOWICE - MIASTO	MIESZKOWICE	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	4730Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PALIW DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH NA STACJACH PALIW	20030226
STADNINA KONI "BIELIN" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GRYFIŃSKI	MORYŃ - OBSZAR WIEJSKI	BIELIN	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	0143Z	CHÓW I HODOWLA KONI I POZOSTAŁYCH ZWIERZĄT KONIOWATYCH	19951024

ZAKŁAD HANDLOWO USŁUGOWY JÓZEF SKRZYPA	GRYFIŃSK I	STARE CZARNO WO	BINOWO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	452 0Z	KONSERWACJA I NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWY CH, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	19901029
USŁUGI TRANSPORTOWO BUDOWLANE BERNARD BARANOWSKI	GRYFIŃSK I	STARE CZARNO WO	GLINNA	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	439 9Z	POZOSTAŁE SPECJALISTYCZN E ROBOTY BUDOWLANE, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOW ANE	19920101
SPÓŁKA WODNA "MIEDWIE"	GRYFIŃSK I	STARE CZARNO WO	STARE CZARNOW O	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI PRZEWDZIANE W PRZEPISACH INNYCH USTAW NIŻ KODEKS SPÓŁEK HANDLOWYCH I KODEKS CYWILNY LUB FORMY PRAWNE, DO KTÓRYCH STOSUJE SIĘ PRZEPISY SPÓŁKACH	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	370 0Z	ODPROWADZANI E I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	19850501
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" TRZCIŃSKO ZDRÓJ	GRYFIŃSK I	TRZCIŃS KO- ZDRÓJ - MIASTO	TRZCIŃSK O-ZDRÓJ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOSCI,	19751215

								NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	
POLWOOD SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	GRYFIŃSKI	WIDUCHOWA	KRZYWIN	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	161 0Z	PRODUKCJA WYROBÓW TARTACZNYCH	20020214
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KRZYWINIE	GRYFIŃSKI	WIDUCHOWA	KRZYWIN	OSOBA PRAWNA	STOWARZYSZENIA	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	842 5Z	OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	20011023
Powiat kamieński									
"FISHINSEA-POLAND" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ W LIKWIDACJI	KAMIENSKI	DZIWNÓW - MIASTO	DZIWNÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19921023
SPÓŁDZIELNIA PRACY RYBOŁÓWSTWA MORSKIEGO "BELONA" W LIKWIDACJI	KAMIENSKI	DZIWNÓW - MIASTO	DZIWNÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	031 1Z	RYBOŁÓWSTWO W WODACH MORSKICH	19751215
PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUG WCZASOWO-LECZNICZYCH I REKREACJI "JANTAR" Z DZIAŁALNOŚCIĄ JOANNA PELCZAR-DZIAŁA	KAMIENSKI	DZIWNÓW - OBSZAR WIEJSKI	DZIWNÓW EK	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	869 0A	DZIAŁALNOŚĆ FIZJOTERAPEUTYCZNA	19970102

SPÓŁKA JAWNA				PRAWNEJ					
KOMPANIA ZBOŻOWO-MŁYŃNARSKA LESZEK ANDRZEJ ŁUKOWSKI	KAMIEŃSK I	GOLCZEWO - MIASTO	GOLCZEWO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	106 1Z	WYTWARZANIE PRODUKTÓW PRZEMIAŁU ZBÓŻ	19910116
"UZDROWISKO KAMIEŃ POMORSKI" SPÓŁKA AKCYJNA	KAMIEŃSK I	KAMIEŃ POMORSKI - MIASTO	KAMIEŃ POMORSKI	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	861 0Z	DZIAŁALNOŚĆ SZPITALI	19751215
KS SERVICE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KAMIEŃSK I	KAMIEŃ POMORSKI - MIASTO	KAMIEŃ POMORSKI	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	782 0Z	DZIAŁALNOŚĆ AGENCJI PRACY TYMCZASOWEJ	20041028
PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ KAMIEŃ POMORSKI	KAMIEŃSK I	KAMIEŃ POMORSKI - MIASTO	KAMIEŃ POMORSKI	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	493 9Z	POZOSTAŁY TRANSPORT LĄDOWY PASAŻERSKI, GDZIE INDEKS NIESKLASYFIKOWANY	20060830
PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KAMIEŃSK I	KAMIEŃ POMORSKI - MIASTO	KAMIEŃ POMORSKI	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI SEKTORA	360 0Z	POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	19931001

						PRYWATNE GO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH			
POLSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM KOŁO W KAMIENIU POMORSKIM	KAMIENSKI	KAMIEN POMORSKI - MIASTO	KAMIEN POMORSKI	OSOBA PRAWNA	STOWARZYSZENIA	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	941 2Z	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI PROFESJONALNYCH	19991129
WIESŁAW ŻELEK - CIASTKARNIA- PIEKARNIA I HURT ARTYKUŁAMI SPOŻ.	KAMIENSKI	KAMIEN POMORSKI - MIASTO	KAMIEN POMORSKI	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	107 1Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	19950312
SHIPCLEAR SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KAMIENSKI	MIĘDZYDROJE - MIASTO	MIĘDZYDROJE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	522 4A	PRZEŁADUNEK TOWARÓW W PORTACH MORSKICH	19890201
AMBER BALTIC SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KAMIENSKI	MIĘDZYDROJE - MIASTO	MIĘDZYDROJE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZONA	551 0Z	HOTELE I PODOBNE OBIEKTY ZAKWATEROWANIA	19900824

PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-PRODUKCYJNE KAREX JAROSŁAW ROMAŃCZUK	KAMIENSKI	ŚWIERZNO	CIEŚLAWO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1091Z	PRODUKCJA GOTOWEJ PASZY DLA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH	19940615
POLSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM KOŁO W WOLINIE	KAMIENSKI	WOLIN - MIASTO	WOLIN	OSOBA PRAWNA	STOWARZYSZENIA	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	9499Z	DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁYCH ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	20071122
PIEKARNIA-CUKIERNIA "KRYŚ" S. C.	KAMIENSKI	WOLIN - OBSZAR WIEJSKI	TROSZYN	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI CYWILNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W OPARCIU O UMOWĘ ZAWARTĄ NA PODSTAWIE KODEKSU CYWILNEGO	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1071Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	20060901
Powiat kołobrzeski									
PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRANŻOWE "BRAVO" Z.SOBAŃSKI,M.RA CZKOWSKA-SOBAŃSKA	KOŁOBRZESKI	DYGOWO	WRZOSOWO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI CYWILNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W OPARCIU O UMOWĘ ZAWARTĄ NA PODSTAWIE KODEKSU CYWILNEGO	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	1071Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	19940818

"TROTON" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOŁOBRZESKI	GOŚCIN O - OBSZAR WIEJSKI	ZĄBROWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNEJ KRAJOWEJ POZOSTAŁEJ	203 0Z	PRODUKCJA FARB, LAKIERÓW I PODOBNYCH POWŁOK, FARB DRUKARSKICH I MAS USZCZELNIAJĄCYCH	20000309
HOTEL SENATOR SPÓŁKA AKCYJNA	KOŁOBRZESKI	KOŁOBRZEG	DŻWIRZYNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	551 0Z	HOTELE I PODOBNE OBIEKTY ZAKWATEROWANIA	19980415
PRZEDSIĘBIORSTWO PRZETWÓRSTWA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH "ZGODA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOŁOBRZESKI	KOŁOBRZEG	STARY BOREK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19930112
"CONTAINER MODUL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOŁOBRZESKI	RYMAŃ	RYMAŃ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZONA	292 0Z	PRODUKCJA NADWOZI DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH; PRODUKCJA PRZYCZEP I NACZEP	19981007
PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRANŻOWE "TRAK-BUD" JACEK GRYZIECKI	KOŁOBRZESKI	SIEMYŚL	BYSZEWO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALN	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	162 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW STOLARSKICH I CIESIELSKICH	19910219

				OŚC GOSPODA RCZĄ				DLA BUDOWNICTWA	
BG PRODUCTION SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	KOŁOBRZ ESKI	USTRONI E MORSKI E	WIENIOTO WO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	20101222
Powiat koszaliński									
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	KOSZALIŃ SKI	BĘDZINO	BĘDZINO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
PRZEDSIĘBIORST WO PRODUKCYJNO- HANDLOWO- USŁUGOWE "BAJGIEL" WIESŁAW REICHERT, JAN WODECKI SPÓŁKA JAWNA	KOSZALIŃ SKI	BĘDZINO	BĘDZINO	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	107 1Z	PRODUKCJA PIECZYWA; PRODUKCJA ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	19921015
"TECHNIKA BETONOWA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	KOSZALIŃ SKI	BIESIEKI ERZ	BIESIEKIE RZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	236 1Z	PRODUKCJA WYROBÓW BUDOWLANYCH Z BETONU	20001211

"AUTO MOJSIUK KM" SPÓŁKA JAWNA	KOSZALIŃSKI	BIESIEKIERZ	STARE BIELICE	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	4511Z	SPRZEDAŻ HURTOWA I DETALICZNA SAMOCHODÓW OSOBOWYCH I FURGONETEK	19920907
MOJSIUK SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA	KOSZALIŃSKI	BIESIEKIERZ	STARE BIELICE	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI KOMANDYTOWE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	4511Z	SPRZEDAŻ HURTOWA I DETALICZNA SAMOCHODÓW OSOBOWYCH I FURGONETEK	19940108
PCO GROUP SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOSZALIŃSKI	BOBOLICE - MIASTO	BOBOLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	1082Z	PRODUKCJA KAKAO, CZEKOLADY I WYROBÓW CUKIERNICZYCH	20040609
ZAKŁADY EKSPLOATACJI KRUSZYWA DURAŁ WŁADYSŁAW	KOSZALIŃSKI	BOBOLICE - OBSZAR WIEJSKI	BOBOLICE	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	0812Z	WYDOBYWANIE ŻWIRU I PIASKU; WYDOBYWANIE GLINY I KAOLINU	19921224
MEDICAL SPA SANATORIUM "UNITRAL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOSZALIŃSKI	MIELNO	MIELNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	5520Z	OBIEKTY NOCLEGOWE TURYSTYCZNE I MIEJSCA KRÓTKOTRWĄLEGO ZAKWATEROWANIA	20011231

"MACED" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOSZALIŃSKI	POLANÓW - MIASTO	POLANÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	109 2Z	PRODUKCJA GOTOWEJ KARMY DLA ZWIERZĄT DOMOWYCH	20021122
"B-STEDT POLSKA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOSZALIŃSKI	POLANÓW - OBSZAR WIEJSKI	WIETRZNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	141 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁEJ ODZIEŻY I DODATKÓW DO ODZIEŻY	20000907
WYTWÓRNIA APARATURY MLECZARSKIEJ SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	KOSZALIŃSKI	SIANÓW - MIASTO	SIANÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	289 3Z	PRODUKCJA MASZYN STOSOWANYCH W PRZETWÓRSTWIE ŻYWNOSCI, TYTONIU I PRODUKCJI NAPOJÓW	19950413
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W SIANOWIE	KOSZALIŃSKI	SIANÓW - MIASTO	SIANÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	472 4Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PIECZYWA, CIAST, WYROBÓW CIASTKARSKICH I CUKIERNICZYCH PROWADZONA W WYSPECJALIZOWANYCH SKLEPACH	19751215
DEGA SPÓŁKA AKCYJNA	KOSZALIŃSKI	SIANÓW - OBSZAR WIEJSKI	KARNIESEWICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19921117

"TREND MEBLE" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	KOSZALIŃ SKI	SIANÓW - OBSZAR WIEJSKI	KARNIESZ EWICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	310 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH MEBLI	19890227
"HAKO TECHNOLOGY" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	KOSZALIŃ SKI	ŚWIESZY NO	CHAŁUPY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	289 6Z	PRODUKCJA MASZYN DO OBRÓBK GUMY LUB TWORZYW SZTUCZNYCH ORAZ WYTWARZANIA WYROBÓW Z TYCH MATERIAŁÓW	19971104
Powiat myśliborski									
PRZEDSIĘBIORST WO BUDOWLANO- REMONTOWE, SP ÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBOR SKI	BARLINE K - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	412 0Z	ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYCH	19960116
INT.PRODUCTION SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	MYŚLIBOR SKI	BARLINE K - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	259 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH GOTOWYCH WYROBÓW METALOWYCH, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOW ANA	20060823
ZAKŁADY URZĄDZEŃ OKRĘTOWYCH "BOMET" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ	MYŚLIBOR SKI	BARLINE K - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	301 1Z	PRODUKCJA STATKÓW I KONSTRUKCJI PŁYWAJĄCYCH	19941006

ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ									
"TTP" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	MYŚLIBOR SKI	BARLINE K - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	494 1Z	TRANSPORT DROGOWY TOWARÓW	20070912
"WATEX" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	MYŚLIBOR SKI	BARLINE K - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	329 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOW ANA	19980620
SAWICKI AND COMPANY "SAWEX" SPÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBOR SKI	BARLINE K - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ NEJ	141 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁEJ ODZIEŻY WIERZCHNIEJ	19890321
"HACON" SPÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBOR SKI	BARLINE K - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ	245 1Z	ODLEWNICTWO ŻELIWA	19960515

						NEJ			
GOSPODARCZY BANK SPÓŁDZIELCZY W BARLINKU	MYŚLIBORSKI	BARLINEK - MIASTO	BARLINEK	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	641 9Z	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO PIENIĘŻNE	19751215
PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO HANDLOWE BIMEX JERZY BITEL	MYŚLIBORSKI	BARLINEK - MIASTO	BARLINEK	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZOWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19900712
INT.TRANSPORT PRODUCTION WIND ENERGY JENS CHRISTIAN SIIG	MYŚLIBORSKI	BARLINEK - MIASTO	BARLINEK	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	494 1Z	TRANSPORT DROGOWY TOWARÓW	19901213
PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-HANDLOWE KAMA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	MYŚLIBORSKI	DĘBNO - MIASTO	DĘBNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	141 2Z	PRODUKCJA ODZIEŻY ROBOCZEJ	20021211

PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-USŁUGOWE BESTT TOMASZ BIENIASIEWICZ, B OGUMIŁ RATAJCZAK, STANISŁAW DOBROPOLSKI SPÓŁKA JAWNA	MYŚLIBORSKI	DĘBNO - MIASTO	DĘBNO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	4711Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZOWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19970201
PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANO-INŻYNIERYJNE "KORIMEX" JÓZEF KORZENIOWSKI	MYŚLIBORSKI	DĘBNO - MIASTO	DĘBNO	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	4110Z	REALIZACJA PROJEKTÓW BUDOWLANYCH ZWIĄZANYCH ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	19910603
"USZLACHETNIANIE DREWNA" SPÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBORSKI	DĘBNO - OBSZAR WIEJSKI	BARNÓWKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	1610Z	PRODUKCJA WYROBÓW TARTACZNYCH	19930714
PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-PRODUKCYJNE "BARDIM" SPÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBORSKI	DĘBNO - OBSZAR WIEJSKI	WIĘCŁAW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	4671Z	SPRZEDAŻ HURTOWA PALIW I PRODUKTÓW POCHODNYCH	19950419
PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-USŁUGOWO-HANDLOWE "ESBUD" SPÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBORSKI	MYŚLIBÓRZ - MIASTO	MYŚLIBÓRZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	4120Z	ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYCH	19940104

PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ W MYŚLIBORZU SPÓŁKA Z O.O.	MYŚLIBORSKI	MYŚLIBÓRZ - MIASTO	MYŚLIBÓRZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	493 9Z	POZOSTAŁY TRANSPORT LĄDOWY PASAŻERSKI, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANY	19991203
"LORET" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	MYŚLIBORSKI	MYŚLIBÓRZ - MIASTO	MYŚLIBÓRZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	141 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁEJ ODZIEŻY WIERZCHNIEJ	20060103
"VEST-FIBER" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	MYŚLIBORSKI	MYŚLIBÓRZ - MIASTO	MYŚLIBÓRZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	231 4Z	PRODUKCJA WŁÓKIEN SZKLANYCH	20110802
ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA "JEDNOŚĆ"	MYŚLIBORSKI	MYŚLIBÓRZ - OBSZAR WIEJSKI	RÓW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	011 1Z	UPRAWA ZBÓŻ, ROŚLIN STRĄCZKOWYCH I ROŚLIN OLEISTYCH NA NASIONA, Z WYŁĄCZENIEM RYŻU	19751215
FARM EQUIPMENT INTERNATIONAL SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	MYŚLIBORSKI	NOWOGRÓDEK POMORSKI	KARSKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	016 1Z	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA PRODUKCJĘ ROŚLINNĄ	19960829
Powiat policki									
"CESTAR" ANDRZEJ CEBULA, JERZY STARSKI SPÓŁKA JAWNA	POLICKI	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	BEZRZECZE	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	422 1Z	ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ RUROCIĄGÓW	19911201

				NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ		H		PRZESYŁOWYCH I SIECI ROZDZIELCZYCH	
"HORTON KIRBY POLAND" SPÓŁKA Z O.O.	POLICKI	DOBRA (SZCZEC IŃSKA)	DOBRA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	172 4Z	PRODUKCJA TAPET	19950313
"TARO" SPÓŁKA Z O.O.	POLICKI	DOBRA (SZCZEC IŃSKA)	MIERZYN	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	561 0A	RESTAURACJE I INNE STAŁE PLACÓWKI GASTRONOMICZ NE	20001120
ZAKŁAD PRODUKCYJNO- HANDLOWO- GASTRONOMICZNY "JUMAR" JULIAN MARSZEWSKI	POLICKI	DOBRA (SZCZEC IŃSKA)	MIERZYN	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	381 1Z	ZBIERANIE ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE	19910117
MABO ADOLF BOGACKI	POLICKI	DOBRA (SZCZEC IŃSKA)	MIERZYN	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	256 2Z	OBRÓBKA MECHANICZNA ELEMENTÓW METALOWYCH	19890510

HYDRAULIKA SIŁOWA "SKRAW-MET" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	WAŹWELNICA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	256 1Z	OBRÓBKA METALI I NAKŁADANIE POWŁOK NA METALE	20111104
SKRAW-MET-I S.C. EUGENIUSZ GRACKA, ARKADIUSZ GRACKA, ADAM GRACKA	POLICKI	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	WAŹWELNICA	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI CYWILNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W OPARCIU O UMOWĘ ZAWARTĄ NA PODSTAWIE KODEKSU CYWILNEGO	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	256 2Z	OBRÓBKA MECHANICZNA ELEMENTÓW METALOWYCH	20041230
HYDRAULIKA SIŁOWA "SKRAW-MET" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA	POLICKI	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	WAŹWELNICA	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI KOMANDYTOWE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	256 1Z	OBRÓBKA METALI I NAKŁADANIE POWŁOK NA METALE	20120302
"RADEX-SERWIS" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	KOŁBAS KOWO	KAMIENIEC	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	812 2Z	SPECJALISTYCZNE SPRZĄTANIE BUDYNKÓW I OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH	20060707
RADEX SPÓŁKA AKCYJNA SPÓŁKA KOMANDYTOWO-AKCYJNA	POLICKI	KOŁBAS KOWO	KAMIENIEC	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI	SPÓŁKI KOMANDYTOWO - AKCYJNE	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI	204 1Z	PRODUKCJA MYDŁA I DETERGENTÓW, ŚRODKÓW MYJĄCYCH I CZYSZCZĄCYCH	19910206

				PRAWNEJ		KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH			
"DURABLE" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	KOŁBAS KOWO	PRZECŁAW	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	222 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z TWORZYW SZTUCZNYCH	19930112
ROLHURT ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM HURTOWE Dariusz JAKUBOWSKI	POLICKI	KOŁBAS KOWO	PRZECŁAW	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	682 0Z	WYNAJEM I ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI WŁASNYMI LUB DZIERŻAWIONYMI	19950101
WILHELMESEN TECHNICAL SOLUTIONS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	KOŁBAS KOWO	STOBNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	461 4Z	DZIAŁALNOŚĆ AGENTÓW ZAJMUJĄCYCH SIĘ SPRZEDAŻĄ MASZYN, URZĄDZEŃ PRZEMYSŁOWYCH, STATKÓW I SAMOLOTÓW	19950118
"MONT-STAL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	251 1Z	PRODUKCJA KONSTRUKCJI METALOWYCH I ICH CZĘŚCI	19920410
"PARTNER" STOCZNIA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	256 2Z	OBRÓBKA MECHANICZNA ELEMENTÓW METALOWYCH	20080819

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT BUDOWLANYCH I ANTYKOROZYJNYCH SP.Z O.O.	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	412 0Z	ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNASZENIEM BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYCH	19930101
"TRANSTECH" USŁUGI SPRZĘTOWE I TRANSPORTOWE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	494 1Z	TRANSPORT DROGOWY TOWARÓW	20010322
CTL KARGO SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	492 0Z	TRANSPORT KOLEJOWY TOWARÓW	20010628
"POLCHAR" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	191 0Z	WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU	19911201
"VOIGT PROMOTION" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	181 2Z	POZOSTAŁE DRUKOWANIE	19920717
"STALKON" SPÓŁKA Z O.O.	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ	251 1Z	PRODUKCJA KONSTRUKCJI METALOWYCH I ICH CZĘŚCI	19880519

						WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH			
GLOBAL POLYMER SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	381 1Z	ZBIERANIE ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE	20130131
SINKOS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI PRYWATNE J KRAJOWEJ POZOSTAŁE J	252 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH ZBIORNIKÓW, CYSTERN I POJEMNIKÓW METALOWYCH	20070830
"INTERTRANSPOR TS CENTRE POLSKA" SPÓŁKA Z O.O.	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ	494 1Z	TRANSPORT DROGOWY TOWARÓW	19930629

						NEJ			
"MOSTOSTAL-SZCZECIN"SPÓŁKA Z O.O.	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI SEKTORA PRYWATNEGO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	439 9Z	POZOSTAŁE SPECJALISTYCZNE ROBOTY BUDOWLANE, GDZIE INDEKS NIESKLASYFIKOWANE	19910420
"KEMIPOL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA MIĘDZY SEKTORAMI Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI SEKTORA PRYWATNEGO, W TYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	201 3Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH PODSTAWOWYCH CHEMIKALIÓW NIEORGANICZNYCH	19901227

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA "ODRA"	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	683 2Z	ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCI AMI WYKONYWANE NA ZLECENIE	19751215
"BUD-REM" L.DZIURLEJA SPÓŁKA JAWNA	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	439 9Z	POZOSTAŁE SPECJALISTYCZN E ROBOTY BUDOWLANE, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOW ANE	19920615
SUM-MOBIL MARIUSZ SUMIŃSKI	POLICKI	POLICE - MIASTO	POLICE	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	493 1Z	TRANSPORT LĄDOWY PASAŻERSKI, MIEJSKI I PODMIEJSKI	20100104
"MHZ PRODUCTS" SPÓŁKA Z O.O.	POLICKI	POLICE - OBSZAR WIEJSKI	TANOWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ NEJ	222 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z TWORZYW SZTUCZNYCH	19900927
Powiat pyrzycki									
"BPI-FOAM- POLSKA " SPÓŁKA Z O.O.	PYRZYCKI	LIPIANY - MIASTO	LIPIANY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	141 4Z	PRODUKCJA BIELIZNY	19950623

"PRIGNITZ-MEBLE POMORSKIE" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	PYRZYCKI	LIPIANY - MIASTO	LIPIANY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	162 1Z	PRODUKCJA ARKUSZY FORNIROWYCH I PŁYT WYKONANYCH NA BAZIE DREWNA	19991207
BPI POLSKA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	PYRZYCKI	LIPIANY - MIASTO	LIPIANY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	310 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH MEBLI	20001127
INELCO POLSKA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	PYRZYCKI	LIPIANY - MIASTO	LIPIANY	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZNA	467 4Z	SPRZEDAŻ HURTOWA WYROBÓW METALOWYCH ORAZ SPRZĘTU I DODATKOWEGO WYPOSAŻENIA HYDRAULICZNEGO I GRZEJNEGO	20080924
"KARSKO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	PYRZYCKI	PRZELEWICE	KARSKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19940328
"DELICJUSZ" D.WOJTYŁA, S.PODSIADŁO SPÓŁKA JAWNA	PYRZYCKI	PRZELEWICE	KŁODZINO	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	101 1Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE MIĘSA, Z WYŁĄCZENIEM MIĘSA Z DROBIU	19900820

CODAR SECURITY SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	PYRZYCKI	PYRZYCE - MIASTO	PYRZYCE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	801 0Z	DZIAŁALNOŚĆ OCHRONIARSKA, Z WYŁĄCZENIEM OBSŁUGI SYSTEMÓW BEZPIECZEŃSTWA	20050711
PRZEDSIĘBIORSTWO ROLNO-PRZEMYSŁOWE ROLMAG SP. Z O.O.	PYRZYCKI	PYRZYCE - MIASTO	PYRZYCE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19921214
PYRZYCKO-STARGARDZKI BANK SPÓŁDZIELCZY	PYRZYCKI	PYRZYCE - MIASTO	PYRZYCE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	641 9Z	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO PIENIĘŻNE	19751215
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W PYRZYCACH	PYRZYCKI	PYRZYCE - MIASTO	PYRZYCE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIETYPOWYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
Jacek Matyjasik FIRMA HANDLOWO-USŁUGOWA	PYRZYCKI	PYRZYCE - MIASTO	PYRZYCE	OSOBA FIZYCZNA PROWADZĄCA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARczą	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	461 9Z	DZIAŁALNOŚĆ AGENTÓW ZAJMUJĄCYCH SIĘ SPRZEDAŻĄ TOWARÓW RÓŻNEGO RODZAJU	20010706

"NEUBAUER DIENSTLEISTUNG LOGISTIK & SERVICE' SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA	PYRZYCKI	WARNIC E	BARNIM	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI KOMANDYTOWE	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	721 9Z	BADANIA NAUKOWE I PRACE ROZWOJOWE W DZIEDZINIE POZOSTAŁYCH NAUK PRZYRODNICZYC HI TECHNICZNYCH	20100811
Powiat sławieński									
ZAKŁAD PRODUKCYJNO- HANDLOWY DARPOL M. OMYŁAK, Z. PIĄTKOWSKI SPÓŁKA JAWNA	SŁAWIEŃS KI	DARŁOW O	BARZOWI CE	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW OŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	20110714
FIRMA HANDLOWA HURT-DETAL "DELICJA" DANUTA URBANOWICZ OSW "DUKAT"	SŁAWIEŃS KI	DARŁOW O	DĄBKI	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	861 0Z	DZIAŁALNOŚĆ SZPITALI	19950102
"ARBUD" PRODUKCJA ARTYKUŁÓW BUDOWLANYCH SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	SŁAWIEŃS KI	DARŁOW O	WIEKOWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	236 1Z	PRODUKCJA WYROBÓW BUDOWLANYCH Z BETONU	19970704

"KOMPOZYCJE OZDOBNE- KARWICE" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	SŁAWIEŃS KI	MALECH OWO	KARWICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	011 9Z	POZOSTAŁE UPRAWY ROLNE INNE NIŻ WIELOLETNIE	19940308
"LAMINOPOL KONSTRUKCJE" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	SŁAWIEŃS KI	POSTOM INO	POSTOMI NO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	222 9Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH WYROBÓW Z TWORZYW SZTUCZNYCH	20050620
FABRYKA PRZETWORÓW RYBNYCH "MIESZKO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	SŁAWIEŃS KI	SŁAWNO	WARSZKO WO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z BRAKIEM PRZEWAGI KTÓREGOK OLWIEK RODZAJU WŁASNOŚCI	102 0Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E RYB, SKORUPIAKÓW I MIĘCZAKÓW	19940829
Powiat stargardzki									
FROHMASCO SP.Z O.O.	STARGAR DZKI	CHOCIW EL - MIASTO	CHOCIWE L	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	222 3Z	PRODUKCJA WYROBÓW DLA BUDOWNICTWA Z TWORZYW SZTUCZNYCH	19940525
PRZEDSIĘBIORST WO BUDOWLANO- MONTAŻOWE "SCANBET" SPÓŁKA Z O.O.	STARGAR DZKI	CHOCIW EL - MIASTO	CHOCIWE L	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z	236 1Z	PRODUKCJA WYROBÓW BUDOWLANYCH Z BETONU	19960529

						PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZ NEJ			
ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA IM.XX LECIA PRL W BOBROWNIKACH	STARGAR DZKI	CHOCIW EL - OBSZAR WIEJSKI	BOBROWN IKI	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 OZ	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19751215
ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA "WSPÓLNY SIEW" W KANI W LIKWIDACJI	STARGAR DZKI	CHOCIW EL - OBSZAR WIEJSKI	KANIA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 OZ	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19751215
PRZEDSIĘBIORST WO PRODUKCYJNO- USŁUGOWO- HANDLOWE "HYDROSTAL" SPÓŁKA Z O.O.	STARGAR DZKI	DOBRZA NY - MIASTO	DOBRZAN Y	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	292 OZ	PRODUKCJA NADWOZI DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH; PRODUKCJA PRZYCZEP I NACZEP	19930101
"VENA" SP.Z O.O.	STARGAR DZKI	DOBRZA NY - MIASTO	DOBRZAN Y	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNY M Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	323 OZ	PRODUKCJA SPRZĘTU SPORTOWEGO	19890920

PARAFIA RZYM.-KAT. PW.CHRYSTUSA KRÓLA	STARGARDZKI	DOLICE	DOLICE	OSOBA PRAWNA	KOŚCIÓŁ KATOLICKI	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	949 1Z	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI RELIGIJNYCH	19510601
PRZEDSIĘBIORSTWO ROLNO-HANDLOWE "AGRO-WAR" SP.Z O.O.	STARGARDZKI	DOLICE	WARSZYN	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19921119
MULTI-JOB SPÓŁKA Z O.O.	STARGARDZKI	IŃSKO - MIASTO	IŃSKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI ZAGRANICZNEJ	101 1Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANIE MIĘSA, Z WYŁĄCZENIEM MIĘSA Z DROBIU	20040705
UNIVERSUM SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	STARGARDZKI	MARIANOWO	MARIANOWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	861 0Z	DZIAŁALNOŚĆ SZPITALI	20121107
"AGROFAR KRAPIEL" SP.Z O.O.	STARGARDZKI	STARGARD SZCZECIŃSKI	KRAPIEL	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	015 0Z	UPRAWY ROLNE POŁĄCZONE Z CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT (DZIAŁALNOŚĆ MIESZANA)	19960229
PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-HANDLOWE EXPORT-IMPORT "M.T.P." SP.Z O.O.	STARGARDZKI	SUCHAŃ - MIASTO	SUCHAŃ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM	332 0Z	INSTALOWANIE MASZYN PRZEMYSŁOWYCH, SPRZĘTU I WYPOSAŻENIA	19950811

						PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH			
Powiat szczecinecki									
GMINNA SPÓŁDZIELNIA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	SZCZECIN ECKI	BARWICE - MIASTO	BARWICE	OSOBA PRAWNA	SPÓŁDZIELNIE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	471 1Z	SPRZEDAŻ DETALICZNA PROWADZONA W NIEWYSPECJALIZ OWANYCH SKLEPACH Z PRZEWAGĄ ŻYWNOŚCI, NAPOJÓW I WYROBÓW TYTONIOWYCH	19751215
PRZEDSIĘBIORST WO PRÓDUKCJI ZWIERZĘCEJ "PRZYBKOWO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	SZCZECIN ECKI	BARWICE - OBSZAR WIEJSKI	PRZYBKOWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	014 6Z	CHÓW I HODOWLA ŚWIŃ	19921229
KOPALNIA SUROWCÓW MINERALNYCH S. MROCZEK, T. SZCZEPAŃSKI SPÓŁKA JAWNA	SZCZECIN ECKI	SZCZECINEK	PARSECKO	JEDNOST KA ORGANIZA CYJNA NIEMAJĄC A OSOBOW	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	081 2Z	WYDOBYWANIE ŻWIRU I PIASKU; WYDOBYWANIE GLINY I KAOLINU	20071114

				OŚCI PRAWNEJ						
Powiat świdwiński										
DHG POLSKA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	ŚWIDWIŃS KI	POŁCZY N-ZDRÓJ - OBSZAR WIEJSKI	KOŁACZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	161 0Z	PRODUKCJA WYROBÓW TARTACZNYCH	20030121	
ŚWITAŁA INTERNATIONAL SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	ŚWIDWIŃS KI	POŁCZY N-ZDRÓJ - OBSZAR WIEJSKI	REDŁO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	101 1Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E MIĘSA, Z WYŁĄCZENIEM MIĘSA Z DROBIU	20080701	
"BIURKOM- FLAMPOL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	ŚWIDWIŃS KI	POŁCZY N-ZDRÓJ - OBSZAR WIEJSKI	SZELIGOW O	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	101 1Z	PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E MIĘSA, Z WYŁĄCZENIEM MIĘSA Z DROBIU	19911015	
PRZEDSIĘBIORST WO HODOWLANO- ROLNICZE "SŁOWENKOWO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	ŚWIDWIŃS KI	SŁAWOB ORZE	SŁOWENK OWO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	011 1Z	UPRAWA ZBÓŻ, ROŚLIN STRĄCZKOWYCH I ROŚLIN OLEISTYCH NA NASIONA, Z WYŁĄCZENIEM RYŻU	19950519	
POLARICA POLAND SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	ŚWIDWIŃS KI	ŚWIDWIN	NIEMIERZ YNO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ ZAGRANICZ NA	103 9Z	POZOSTAŁE PRZETWARZANIE I KONSERWOWANI E OWOCÓW I WARZYW	19960117	

PRZEDSIĘBIORSTWO ROLNO-USŁUGOWE "SMAGRO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	ŚWIDWIŃSKI	ŚWIDWIN	SMARDZKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	011 1Z	UPRAWA ZBÓŻ, ROŚLIN STRĄCZKOWYCH I ROŚLIN OLEISTYCH NA NASIONA, Z WYŁĄCZENIEM RYŻU	19940725
"FERMAPOL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	ŚWIDWIŃSKI	ŚWIDWIN	SMARDZKO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ MIESZANA W SEKTORZE PRYWATNYM Z PRZEWAGĄ WŁASNOŚCI KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	014 6Z	CHÓW I HODOWLA ŚWIŃ	19991217
FERROPLAST ZBIGNIEW, ELŻBIETA, DAWID RYBICCY SPÓŁKA JAWNA	ŚWIDWIŃSKI	ŚWIDWIN	ŚWIDWINEK	JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEMAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ	SPÓŁKI JAWNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	256 2Z	OBRÓBKA MECHANICZNA ELEMENTÓW METALOWYCH	20101213
Powiat walecki									
"ILIKO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WAŁECKI	CZŁOPA - MIASTO	CZŁOPA	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH	310 1Z	PRODUKCJA MEBLI BIUROWYCH I SKLEPOWYCH	20050207
"EKOMECH" SPÓŁKA Z	WAŁECKI	WAŁCZ	KŁĘBOWIEC	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYCH	251 1Z	PRODUKCJA KONSTRUKCJI	19990607

OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ					ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	H OSÓB FIZYCZNYC H		METALOWYCH I ICH CZĘŚCI	
Powiat łobeski									
ZAKŁADY NAPRAWCZE MECHANIZACJI ROLNICTWA SPÓŁKA AKCYJNA	ŁOBESKI	ŁOBEZ - MIASTO	ŁOBEZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	293 2Z	PRODUKCJA POZOSTAŁYCH CZĘŚCI I AKCESORIÓW DO POJAZDÓW SILNIKOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	19941201
PRZEDSIĘBIORST WO PRZEMYSŁU ZIEMNIACZANEG O "NOWAMYŁ" SPÓŁKA AKCYJNA	ŁOBESKI	ŁOBEZ - MIASTO	ŁOBEZ	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI AKCYJNE	WŁASNOŚĆ PRYWATNA KRAJOWA POZOSTAŁA	106 2Z	WYTWARZANIE SKROBI I WYROBÓW SKROBIOWYCH	19941001
PRZEDSIĘBIORST WO PRODUKCYJNO- USŁUGOWE "TOMEX" BAŁAMĄCEK BENEDYKT	ŁOBESKI	RADOW O MAŁE	RADOWO MAŁE	OSOBA FIZYCZNA PROWADZ ĄCA DZIAŁALN OŚĆ GOSPODA RCZĄ	BEZ SZCZEGÓLNEJ FORMY PRAWNEJ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	162 3Z	PRD. POZOSTAŁYCH WYROBÓW STOLARSKICH I CIESIELSKICH DLA BUDOWNICTWA	19921202
BONO FUR FARM SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	ŁOBESKI	RADOW O MAŁE	WOŁKOW O	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	462 4Z	SPRZEDAŻ HURTOWA SKÓR	20090318
"PIEKARNIA WACŁAW WASILEWSKI" SPÓŁKA Z O.O.	ŁOBESKI	WĘGORZ YNO - MIASTO	WĘGORZY NO	OSOBA PRAWNA	SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIAL NOŚCIĄ	WŁASNOŚĆ KRAJOWYC H OSÓB FIZYCZNYC H	107 1Z	PROD. PIECZYWA; PROD. ŚWIEŻYCH WYROBÓW CIASTKARSKICH I CIASTEK	19970731

Źródło:		Urząd			Statystyczny		w		Szczecinie

Tabela 2.19 Dochody i straty uwzględnione w podatku CIT 2008

Gminy	Nazwa gminy	Dochody	Liczba wystąpień	Strata	Liczba wystąpień
Agglomeracyjne	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	22 042 662,20	58	3 773 023,42	30
	KOŁBASKOWO	20 053 900,98	43	688 076,90	24
	NOWE WARPNO	2 348,02	2	413 605,48	5
	STARE CZARNOWO	2 582 208,41	14	899 901,13	4
	KOBYLANKA	54 104 572,51	22	548 617,51	9
	BĘDZINO	7 929 601,38	48	4 782 178,60	24
	BIESIEKIERZ	2 700 248,49	17	1 609 178,74	11
	MANOWO	186 902,41	12	339 409,50	8
	ŚWIESZYNO	668 131,33	14	2 915 078,54	10
	Razem	110 270 575,73	230	15 969 069,82	125
Miejsko-wiejskie	CHOSZCZNO	15 101 038,62	180	3 904 112,87	47
	DRAWSKO POMORSKIE	8 349 565,19	164	704 438,76	15
	GOLENIÓW	55 883 471,28	204	51 116 292,21	58
	NOWOGARD	17 875 832,51	145	16 137 334,42	40
	GRYFICE	25 911 138,81	270	3 276 214,54	50
	GRYFINO	203 920 718,23	147	9 044 771,46	50
	KAMIEŃ POMORSKI	9 726 484,33	156	1 032 790,28	12
	BARLINEK	36 740 052,03	185	7 307 081,90	33
	DĘBNO	9 360 058,88	77	1 808 611,89	35
	MYŚLIBÓRZ	15 996 908,49	145	2 268 625,88	92
	POLICE	415 643 728,28	301	6 241 377,64	60
	PYRZYCE	23 685 341,72	66	3 587 519,19	33
	ŁOBEZ	2 490 326,97	135	2 311 695,44	45
	Razem	840 684 665,34	2175	108 740 866,48	570
Nadmorskie	REWAL	3 017 678,74	19	214 271,81	6
	TRZEBIATÓW	15 120 367,74	149	1 241 969,10	72
	DZIWNÓW	1 696 507,42	65	1 905 541,35	11
	MIĘDZYZDROJE	8 076 227,99	117	3 842 016,45	19
	WOLIN	6 622 400,04	53	5 141 260,85	21
	GOŚCINO	11 332 310,18	14	11 442 346,01	8
	KOŁOBRZEG	5 363 385,82	33	350 334,22	12
	USTRONIE MORSKIE	1 220 060,02	15	15 896 424,59	12
	MIELNO	8 971 397,10	45	865 107,14	15
	DARŁOWO	1 875 784,22	10	6 530 818,55	7
	POSTOMINO	2 159 756,88	19	179 790,32	7
	Razem	65 455 876,15	539	47 609 880,39	190
Wiejsko-miejskie	KARLINO	31 958 998,41	123	2 577 750,77	39
	TYCHOWO	2 438 045,66	24	681 463,04	9

	DRAWNO	1 318 630,41	25	58 439,93	5
	PEŁCZYCE	12 920 719,31	33	563 700,83	33
	RECZ	1 380 116,81	25	483 308,35	8
	CZAPLINEK	9 582 818,16	48	2 789 176,52	19
	KALISZ POMORSKI	4 409 044,14	63	62 914,17	16
	PŁOTY	1 549 769,06	26	2 040 788,31	9
	CEDYNIA	2 615 642,53	21	1 162 134,63	16
	CHOJNA	10 800 661,32	48	1 271 080,55	31
	MIESZKOWICE	329 671,69	19	1 229 274,86	11
	MORYŃ	988 627,03	14	814 456,32	9
	TRZCIŃSKO-ZDRÓJ	1 921 847,68	26	116 741,85	8
	GOLCZEWO	13 748 962,31	23	1 248 699,19	7
	BOBOLICE	7 012 777,96	45	415 791,50	10
	POLANÓW	5 901 453,04	40	1 004 813,60	7
	SIANÓW	8 518 267,23	35	969 688,05	13
	LIPIANY	7 008 088,80	60	4 655 293,83	19
	CHOCIWEL	5 531 679,70	19	97 189,84	6
	DOBRZANY	750 352,11	21	21 614,14	8
	IŃSKO	604 215,77	12	492 381,95	5
	SUCHAŃ	750 519,42	12	75 929,35	4
	BARWICE	2 482 613,10	48	415 070,40	60
	BIAŁY BÓR	756 340,84	20	261 947,58	10
	BORNE SULINOWO	21 386 051,17	54	883 249,81	53
	POŁCZYN-ZDRÓJ	6 260 500,86	179	4 861 611,50	90
	CZŁOPA	580 619,44	9	1 434 366,12	9
	MIROŚLAWIEC	3 850 981,77	15	96 980,98	5
	TUCZNO	232 907,29	15	1 846 160,44	5
	DOBRA	2 786 383,08	13	34 030,44	4
	RESKO	2 296 750,57	83	507 575,05	22
	WĘGORZYNO	6 753 448,41	28	327 593,62	10
	Razem	179 427 505,08	1226	33 501 217,52	560
Wiejskie	BIAŁOGARD	1 621 318,06	19	219 721,51	8
	BIERZWNIK	227 751,56	11	70 483,66	7
	KRZĘCIN	2 325 160,25	4	325 189,96	3
	OSTROWICE	136 078,06	4	951 667,97	9
	WIERZCHOWO	688 360,56	15	138 464,90	6
	ZŁOCIENIEC	13 526 639,17	126	487 922,45	22
	MASZEWO	681 913,70	9	3 036 467,63	10
	OSINA	5 052 524,48	5	90 746,02	3
	PRZYBIERNÓW	13 677 854,33	9	457 410,73	5
	STEPNICA	1 235 979,82	9	164 594,99	7
	BROJCE	23 989,95	4	0,00	0
	KARNICE	524 116,92	5	126 876,18	4
	BANIE	2 214 759,96	22	2 250 601,30	13

WIDUCHOWA	775 271,03	16	563 882,50	11
ŚWIERZNO	426 177,55	6	0,00	0
DYGOWO	383 669,61	9	623 658,48	9
RYMAŃ	3 839 755,15	27	316 927,53	11
SIEMYŚL	3 003 582,45	14	179 316,44	2
BOLESZKOWICE	532 216,13	7	37 497,28	2
NOWOGRÓDEK POMORSKI	2 637 407,94	5	509 025,48	3
BIELICE	357 950,60	5	793 517,94	3
KOZIELICE	7 591 560,99	8	22 056,08	2
PRZELEWICE	981 644,36	17	1 311 715,08	15
WARNICE	2 161 810,32	12	2 313 026,38	10
MALECHOWO	4 858 635,30	16	1 328 388,52	6
SŁAWNO	901 730,44	14	452 162,91	7
DOLICE	1 634 707,31	26	20 656,59	5
MARIANOWO	82 996,87	7	2 195,77	1
STARA DĄBROWA	1 021 356,35	7	148 920,40	4
STARGARD SZCZECIŃSKI	9 389 037,63	16	7 803 309,58	15
GRZMIĄCA	78 319,93	7	20 176,10	4
SZCZECINEK	1 436 576,38	19	459 700,22	13
BRZEŻNO	136 347,29	10	20 640,89	2
RĄBINO	776 907,39	12	382 856,20	10
SŁAWOBORZE	328 034,87	7	351 017,68	4
ŚWIDWIN	5 976 112,13	21	100 715,12	10
WAŁCZ	2 827 687,17	20	99 670,85	6
RADOWO MAŁE	1 495 496,49	9	149 688,45	2
Razem	95 571 438,50	559	26 330 869,77	254
Ogółem	1 291 410 060,80	4 729	232 151 903,98	1 699

Źródło: Izba Skarbowa w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 2.20 Dochody i straty uwzględnione w podatku CIT 2011

Gminy	Nazwa gminy	Dochody	Liczba wystąpień	Strata	Liczba wystąpień
Agglomeracyjne	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	33 724 192,31	88	4 705 359,85	48
	KOŁBASKOWO	10 828 823,99	63	4 104 461,25	26
	NOWE WARPNO	144 127,60	6	178 030,96	4
	STARE CZARNOWO	3 294 396,30	15	1 224 220,54	10
	KOBYLANKA	70 203 179,37	23	446 273,44	14
	BĘDZINO	7 593 549,73	53	3 890 603,55	25
	BIESIEKIERZ	7 796 074,25	28	1 220 996,50	12
	MANOWO	1 170 577,78	22	26 552,82	6

	ŚWIESZYNO	1 814 845,64	19	28 250,79	8
	Razem	136 569 766,97	317	15 824 749,70	153
Miejsko-wiejskie	CHOSZCZNO	13 249 518,26	199	1 449 345,62	42
	DRAWSKO POMORSKIE	3 154 618,88	163	5 430 607,20	38
	GOLENIÓW	148 759 646,52	286	31 695 747,69	73
	NOWOGARD	15 726 966,60	127	27 982 842,46	70
	GRYFICE	30 385 166,12	288	1 947 821,08	58
	GRYFINO	17 773 044,40	141	7 017 926,87	50
	KAMIEŃ POMORSKI	10 606 810,84	163	2 242 387,37	24
	BARLINEK	64 512 170,53	186	5 157 833,36	51
	DĘBNO	8 412 624,32	241	3 811 673,09	38
	MYŚLIBÓRZ	28 030 575,40	138	2 288 405,28	106
	POLICE	424 191 647,04	325	9 791 774,31	76
	PYRZYCE	52 936 338,30	79	3 864 965,86	47
	ŁOBEZ	20 416 339,28	135	1 775 409,75	53
	Razem	838 155 466,49	2471	104 456 739,94	726
	Nadmorskie	REWAL	3 081 660,21	22	2 131 651,08
TRZEBIATÓW		5 434 571,85	144	3 151 721,02	90
DZIWNÓW		2 210 025,38	72	1 044 800,37	12
MIĘDZYZDROJE		10 896 331,43	118	1 407 067,99	17
WOLIN		7 351 458,50	74	1 806 911,36	22
GOŚCINO		8 457 934,78	10	7 072 328,39	10
KOŁOBRZEG		2 221 737,83	32	7 136 229,55	25
USTRONIE MORSKIE		9 436 196,84	12	3 286 871,36	10
MIELNO		7 371 564,16	46	1 134 736,79	17
DARŁOWO		1 872 694,13	13	8 280 818,09	5
POSTOMINO		3 064 184,14	20	510 056,29	13
Razem		61 398 359,25	563	36 963 192,29	236
Wiejsko-miejskie		KARLINO	14 114 860,94	142	4 038 018,63
	TYCHOWO	2 810 853,56	26	276 870,04	8
	DRAWNO	1 266 882,46	36	171 708,68	12
	PEŁCZYCE	5 008 467,18	49	18 339 243,56	37
	RECZ	4 648 026,63	39	617 760,39	7
	CZAPLINEK	15 552 181,28	62	2 453 379,24	22
	KALISZ POMORSKI	5 271 317,82	68	849 426,91	13
	ZŁOCIENIEC	6 420 595,50	114	3 708 262,03	51
	MASZEWO	589 779,02	20	3 887 827,35	7
	PŁOTY	3 917 591,34	32	133 816,13	11
	CEDYNIA	5 706 736,05	21	940 939,37	15
	CHOJNA	11 999 451,28	65	1 250 949,54	27
	MIESZKOWICE	724 198,09	17	654 787,51	15
	MORYŃ	1 545 536,58	16	2 145 408,41	14
	TRZCIŃSKO-ZDRÓJ	7 403 707,84	29	244 071,07	11
	GOLCZEWO	1 330 060,64	38	598 721,56	8

	BOBOLICE	9 235 060,67	53	357 217,35	7
	POLANÓW	5 467 120,18	35	1 225 597,22	19
	SIANÓW	12 513 603,61	105	7 031 881,58	13
	LIPIANY	7 660 604,53	74	7 164 643,09	27
	CHOCIWEL	6 575 393,25	15	533 781,81	8
	DOBRZANY	670 890,07	24	3 616 637,61	10
	ÍNSKO	113 013,19	11	1 213 074,79	8
	SUCHAŃ	523 273,58	11	244 868,66	7
	BARWICE	5 624 011,30	87	600 592,32	33
	BIAŁY BÓR	338 511,45	26	1 086 745,58	15
	BORNE SULINOWO	2 502 668,65	67	4 813 022,54	64
	POŁCZYŃ-ZDRÓJ	13 135 324,00	234	5 089 117,47	56
	CZŁOPA	927 338,78	11	46 599,76	9
	MIROŚLAWIEC	4 171 471,28	22	144 962,15	4
	TUCZNO	396 310,74	11	76 427,35	5
	DOBRA	2 429 357,77	11	7 843 100,68	6
	RESKO	2 179 322,88	68	877 971,64	33
	WĘGORZYNO	4 734 142,70	41	1 107 056,95	18
	Razem	167 507 664,84	1680	83 384 488,97	627
Wiejski	BIAŁOGARD	2 142 500,47	16	187 715,46	8
	BIERZWNİK	683 202,35	20	141 776,31	6
	KRZĘCIN	4 227 268,96	5	88 824,44	2
	OSTROWICE	103 447,47	10	83 302,78	4
	WIERZCHOWO	5 481 372,18	20	11 160,96	5
	OSINA	1 491 015,64	9	156 862,78	5
	PRZYBIERNÓW	56 160 670,94	7	752 352,10	6
	STEPNICA	4 197 334,34	9	405 242,60	7
	BROJCE	5,61	2	33 804,97	5
	KARNICE	1 663 824,63	12	98 142,96	5
	PŁOTY	3 917 591,34	32	133 816,13	11
	BANIE	4 451 341,73	31	622 561,58	13
	WIDUCHOWA	791 700,92	16	525 915,49	13
	ŚWIERZNO	1 867 735,26	13	121 283,49	1
	DYGOWO	975 294,22	9	421 180,19	8
	RYMAŃ	3 426 187,41	32	189 495,75	10
	SIEMYŚL	10 185 888,83	13	81 215,49	4
	BOLESZKOWICE	387 413,95	9	1 793,74	2
	NOWOGRÓDEK POMORSKI	19 982 980,40	6	20 679,90	2
	BIELICE	214 982,65	8	941 299,66	6
	KOZIELICE	6 369 133,27	6	2 418 861,05	3
	PRZELEWICE	1 389 326,42	18	2 024 206,83	16
	WARNICE	2 533 316,51	17	675 340,90	10
	MALECHOWO	12 149 157,52	31	309 575,89	5
	POSTOMINO	3 064 184,14	20	510 056,29	13
	SŁAWNO	2 238 661,35	23	156 878,40	7

DOLICE	4 219 398,69	27	142 863,28	10
MARIANOWO	313 232,22	17	31 247,07	5
STARA DĄBROWA	1 882 895,41	9	408 412,67	7
STARGARD SZCZECIŃSKI	9 198 804,60	23	15 107 031,20	19
GRZMIĄÇA	82 038,18	9	1 306 153,24	7
SZCZECINEK	1 685 894,00	15	417 249,32	19
BRZEŻNO	109 353,28	10	4 851,00	2
RĄBINO	1 405 246,59	17	487 394,89	8
SŁAWOBORZE	1 367 799,10	10	232 933,53	7
ŚWIDWIN	13 101 629,05	35	116 377,35	7
WAŁCZ	2 707 014,03	24	1 314 813,45	12
RADOWO MAŁE	484 008,25	7	38 480,32	6
Razem	186 652 851,91	597	30 721 153,46	286
Ogółem	1 390 284 109	5 628	271 350 324	2 028

Źródło: Izba Skarbowa w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 2.21 Obroty będące podstawą obliczenia podatku VAT 2008

Gminy	Nazwa gminy	Liczba podatników	VAT krajowy	VAT zewnętrzny	VAT Pozostały	Suma VAT	VAT/1 podatnika
Aglomeracyjne	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	1288	1 027 460 435,00	563 495 842,00	1 122 720 608,00	2 713 676 885,00	2 106 891,99
	KOŁBASKOWO	654	642 089 912,00	133 961 998,00	560 045 916,00	1 336 097 826,00	2 042 963,04
	NOWE WARPNO	68	14 521 581,00	493 042,00	9 955 491,00	24 970 114,00	367 207,56
	STARE CZARNOWO	160	134 404 746,00	6 435 360,00	116 307 023,00	257 147 129,00	1 607 169,56
	KOBYLANKA	233	1 828 538 589,00	111 007 839,00	1 772 016 843,00	3 711 563 271,00	15 929 456,10
	BĘDZINO	344	274 643 291,00	33 769 002,00	249 465 724,00	557 878 017,00	1 621 738,42
	BIESIEKIERZ	294	439 988 187,00	22 524 516,00	395 613 371,00	858 126 074,00	2 918 796,17
	MANOWO	254	147 853 656,00	20 043 897,00	116 492 552,00	284 390 105,00	1 119 646,08
	ŚWIESZYNO	273	231 145 819,00	27 304 470,00	215 558 440,00	474 008 729,00	1 736 295,71
	Razem	3568	4 740 646 216,00	919 035 966,00	4 558 175 968,00	10 217 858 150,00	2 863 749,48
Miejsko-wiejskie	CHOSZCZNO	823	622 738 356,00	99 934 034,00	532 576 518,00	1 255 248 908,00	1 525 211,31
	DRAWSKO POMORSKIE	553	370 722 279,00	71 044 007,00	305 606 691,00	747 372 977,00	1 351 488,20
	GOLENIÓW	1777	1 963 460 719,00	4 485 197 321,00	4 810 012 992,00	11 258 671 032,00	6 335 774,36
	NOWOGARD	945	755 217 326,00	91 590 740,00	680 742 404,00	1 527 550 470,00	1 616 455,52
	GRYFICE	953	853 678 609,00	115 890 067,00	691 212 127,00	1 660 780 803,00	1 742 687,10
	GRYFINO	1352	2 405 284 734,00	225 668 871,00	1 758 022 341,00	4 388 975 946,00	3 246 283,98
	KAMIEŃ POMORSKI	657	370 718 730,00	42 825 092,00	298 126 010,00	711 669 832,00	1 083 211,31
	BARLINEK	781	840 899 159,00	361 329 811,00	878 673 197,00	2 080 902 167,00	2 664 407,38
	DĘBNO	747	602 418 095,00	86 352 868,00	535 304 795,00	1 224 075 758,00	1 638 655,63
	MYŚLIBÓRZ	676	572 808 653,00	53 993 530,00	482 500 443,00	1 109 302 626,00	1 640 980,22
	POLICE	1728	2 537 521 075,00	2 048 495 189,00	3 829 391 695,00	8 415 407 959,00	4 870 027,75
	PYRZYCE	681	875 578 322,00	247 569 992,00	829 043 362,00	1 952 191 676,00	2 866 654,44
	ŁOBEZ	482	227 538 838,00	22 956 431,00	178 598 140,00	429 093 409,00	890 235,29
	Razem	12155	12 998 584 895,00	7 952 847 953,00	15 809 810 715,00	36 761 243 563,00	3 024 372,16

Nadmorskie	REWAL	391	249 205 031,00	8 394 480,00	205 750 256,00	463 349 767,00	1 185 037,77
	TRZEBIATÓW	531	359 080 815,00	96 202 879,00	340 540 362,00	795 824 056,00	1 498 727,04
	DZIWNÓW	266	176 348 104,00	14 243 344,00	98 393 108,00	288 984 556,00	1 086 408,11
	MIĘDZYZDROJE	504	275 862 661,00	22 931 679,00	205 735 656,00	504 529 996,00	1 001 051,58
	WOLIN	507	262 205 036,00	34 210 200,00	214 638 452,00	511 053 688,00	1 007 995,44
	GOŚCINO	156	210 440 694,00	165 434 781,00	283 815 001,00	659 690 476,00	4 228 785,10
	KOŁOBRZEG	550	411 107 761,00	26 363 323,00	307 429 910,00	744 900 994,00	1 354 365,44
	USTRONIE MORSKIE	244	173 439 450,00	40 041 795,00	164 696 869,00	378 178 114,00	1 549 910,30
	MIELNO	405	197 122 054,00	5 381 977,00	129 615 795,00	332 119 826,00	820 048,95
	DARŁOWO	202	76 506 053,00	41 571 612,00	92 427 997,00	210 505 662,00	1 042 107,24
	POSTOMINO	183	80 731 615,00	15 464 295,00	64 791 498,00	160 987 408,00	879 712,61
	Razem	3939	2 472 049 274,00	470 240 365,00	2 107 834 904,00	5 050 124 543,00	1 282 082,90
Wiejsko-miejskie	KARLINO	275	362 965 531,00	263 986 770,00	577 521 587,00	1 204 473 888,00	4 379 905,05
	TYCHOWO	180	83 443 175,00	62 439 475,00	95 678 956,00	241 561 606,00	1 342 008,92
	DRAWNO	140	51 226 985,00	16 515 952,00	49 127 993,00	116 870 930,00	834 792,36
	PEŁCZYCE	206	201 907 644,00	29 033 441,00	199 630 267,00	430 571 352,00	2 090 152,19
	RECZ	160	88 272 445,00	22 480 263,00	82 625 773,00	193 378 481,00	1 208 615,51
	CZAPLINEK	378	233 275 827,00	194 450 547,00	260 989 939,00	688 716 313,00	1 822 000,83
	KALISZ POMORSKI	215	289 147 740,00	14 769 416,00	248 935 164,00	552 852 320,00	2 571 406,14
	ZŁOCIENIEC	465	350 664 525,00	75 182 293,00	285 259 213,00	711 106 031,00	1 529 260,28
	MASZEWO	272	168 530 623,00	15 751 783,00	149 008 599,00	333 291 005,00	1 225 334,58
	PŁOTY	267	121 227 325,00	20 120 847,00	110 156 646,00	251 504 818,00	941 965,61
	CEDYNIA	162	285 744 430,00	12 543 413,00	213 624 921,00	511 912 764,00	3 159 955,33
	CHOJNA	475	621 992 778,00	57 488 716,00	321 486 182,00	1 000 967 676,00	2 107 300,37
	MIESZKOWICE	191	157 489 754,00	24 717 096,00	77 095 124,00	259 301 974,00	1 357 601,96
	MORYŃ	100	36 295 697,00	10 399 629,00	32 531 984,00	79 227 310,00	792 273,10
	TRZCIŃSKO-ZDRÓJ	145	66 562 997,00	33 946 794,00	57 973 523,00	158 483 314,00	1 092 988,37
	GOLCZEWO	260	172 169 578,00	11 573 698,00	150 016 772,00	333 760 048,00	1 283 692,49
BOBOLICE	285	157 236 978,00	45 086 177,00	143 575 892,00	345 899 047,00	1 213 680,87	

Wiejskie	POLANÓW	235	98 735 276,00	54 033 309,00	99 579 600,00	252 348 185,00	1 073 822,06
	SIANÓW	453	431 647 817,00	88 350 557,00	492 804 553,00	1 012 802 927,00	2 235 768,05
	LIPIANY	192	87 587 849,00	140 998 870,00	137 675 331,00	366 262 050,00	1 907 614,84
	CHOCIWEL	168	85 547 313,00	43 062 907,00	92 365 610,00	220 975 830,00	1 315 332,32
	DOBRZANY	176	146 276 795,00	8 706 294,00	128 874 312,00	283 857 401,00	1 612 826,14
	IŃSKO	94	71 055 666,00	4 329 046,00	62 764 030,00	138 148 742,00	1 469 667,47
	SUCHAŃ	109	48 591 021,00	17 310 951,00	56 045 858,00	121 947 830,00	1 118 787,43
	BARWICE	188	181 118 082,00	16 055 904,00	184 728 300,00	381 902 286,00	2 031 395,14
	BIAŁY BÓR	169	77 679 606,00	1 256 350,00	58 938 732,00	137 874 688,00	815 826,56
	BORNE SULINOWO	255	112 969 534,00	52 435 356,00	114 125 744,00	279 530 634,00	1 096 198,56
	POŁCZYN-ZDRÓJ	578	406 641 505,00	151 873 541,00	373 547 531,00	932 062 577,00	1 612 565,01
	CZŁOPA	161	77 252 501,00	9 034 171,00	55 350 422,00	141 637 094,00	879 733,50
	MIROŚLAWIEC	181	101 414 437,00	38 461 325,00	97 410 523,00	237 286 285,00	1 310 973,95
	TUCZNO	120	69 683 216,00	86 383 114,00	113 252 815,00	269 319 145,00	2 244 326,21
	DOBRA	109	33 153 199,00	14 812 122,00	37 128 524,00	85 093 845,00	780 677,48
	RESKO	210	170 709 232,00	3 851 515,00	137 974 091,00	312 534 838,00	1 488 261,13
	WĘGORZYNO	186	170 095 937,00	30 333 739,00	164 863 908,00	365 293 584,00	1 963 944,00
	Razem	7760	5 818 313 018,00	1 671 775 381,00	5 462 668 419,00	12 952 756 818,00	1 669 169,69
	BIAŁOGARD	170	69 917 578,00	7 256 033,00	61 145 742,00	138 319 353,00	813 643,25
	BIERZWNIK	159	101 355 301,00	20 926 723,00	83 513 878,00	205 795 902,00	1 294 313,85
	KRZĘCIN	70	24 282 026,00	22 810 292,00	33 678 696,00	80 771 014,00	1 153 871,63
	OSTROWICE	49	19 822 267,00	5 306 908,00	17 198 345,00	42 327 520,00	863 826,94
	WIERZCHOWO	75	34 046 138,00	2 016 686,00	26 037 036,00	62 099 860,00	827 998,13
	OSINA	86	118 207 216,00	47 445 440,00	123 829 567,00	289 482 223,00	3 366 072,36
	PRZYBIERNÓW	190	96 599 793,00	68 801 146,00	102 699 913,00	268 100 852,00	1 411 057,12
	STEPNICA	181	110 637 829,00	56 734 667,00	115 341 265,00	282 713 761,00	1 561 954,48
BROJCE	94	34 010 467,00	1 796 441,00	29 186 180,00	64 993 088,00	691 415,83	
KARNICE	128	34 513 496,00	4 134 997,00	31 738 586,00	70 387 079,00	549 899,05	
BANIE	206	111 219 744,00	19 166 455,00	105 370 394,00	235 756 593,00	1 144 449,48	

WIDUCHOWA	162	48 206 014,00	9 297 516,00	45 531 848,00	103 035 378,00	636 020,85
ŚWIERZNO	110	92 167 866,00	3 302 106,00	84 986 588,00	180 456 560,00	1 640 514,18
DYGOWO	137	66 795 227,00	3 512 730,00	54 553 757,00	124 861 714,00	911 399,37
RYMAŃ	120	58 602 600,00	22 927 329,00	49 129 759,00	130 659 688,00	1 088 830,73
SIEMYŚL	99	68 042 843,00	30 528 684,00	72 686 010,00	171 257 537,00	1 729 874,11
BOLESZKOWICE	64	25 489 993,00	18 003 307,00	19 993 077,00	63 486 377,00	991 974,64
NOWOGRÓDEK POMORSKI	79	39 166 692,00	31 780 866,00	54 521 562,00	125 469 120,00	1 588 216,71
BIELICE	86	31 022 094,00	1 083 834,00	22 921 534,00	55 027 462,00	639 854,21
KOZIELICE	68	113 065 319,00	15 470 296,00	47 168 554,00	175 704 169,00	2 583 884,84
PRZELEWICE	147	87 434 425,00	18 280 727,00	85 837 578,00	191 552 730,00	1 303 079,80
WARNICE	89	54 266 624,00	55 120 319,00	84 426 721,00	193 813 664,00	2 177 681,62
MALECHOWO	195	97 424 955,00	38 569 081,00	95 904 908,00	231 898 944,00	1 189 225,35
SŁAWNO	215	79 661 081,00	29 085 088,00	88 398 597,00	197 144 766,00	916 952,40
DOLICE	152	77 498 090,00	18 741 655,00	62 615 005,00	158 854 750,00	1 045 097,04
MARIANOWO	90	23 136 013,00	2 303 119,00	18 387 736,00	43 826 868,00	486 965,20
STARA DĄBROWA	79	52 770 360,00	10 572 349,00	54 205 589,00	117 548 298,00	1 487 953,14
STARGARD SZCZECIŃSKI	372	388 088 422,00	23 400 166,00	497 561 561,00	909 050 149,00	2 443 683,20
GRZMIĄCA	105	32 635 702,00	3 804 491,00	26 574 871,00	63 015 064,00	600 143,47
SZCZECINEK	270	132 213 756,00	17 034 724,00	107 417 735,00	256 666 215,00	950 615,61
BRZEŻNO	54	11 830 674,00	860 817,00	11 520 565,00	24 212 056,00	448 371,41
RĄBINO	86	48 302 338,00	5 707 416,00	37 608 777,00	91 618 531,00	1 065 331,76
SŁAWOBORZE	81	43 336 082,00	5 947 151,00	40 894 623,00	90 177 856,00	1 113 306,86
ŚWIDWIN	115	77 700 892,00	86 354 804,00	206 065 469,00	370 121 165,00	3 218 444,91
WAŁCZ	323	225 686 932,00	24 640 827,00	185 146 938,00	435 474 697,00	1 348 218,88
RADOWO MAŁE	74	25 316 103,00	8 519 957,00	30 539 642,00	64 375 702,00	869 941,92
Razem	4780	2 754 472 952,00	741 245 147,00	2 814 338 606,00	6 310 056 705,00	1 320 095,54
Ogółem	32202	68 261 138 731,00	21 882 736 985,00	66 716 420 285,00	156 860 296 001,00	4 871 135,21

Źródło: Izba Skarbowa w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 2.22 Obroty będące podstawą obliczenia podatku VAT 2011

Gminy	Nazwa gminy	Liczba podatników	VAT Krajowy	VAT Zagraniczny	VAT Pozostały	VAT Razem	VAT/1 podatnika
Aglomeracyjne	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	1658	1 221 281 263,00	515 853 040,00	1 175 924 225,00	2 913 058 528,00	1 756 971,37
	KOŁBASKOWO	755	926 673 826,00	283 992 400,00	868 698 244,00	2 079 364 470,00	2 754 125,13
	NOWE WARPNO	68	13 473 518,00	88 995,00	8 991 654,00	22 554 167,00	331 678,93
	STARE CZARNOWO	158	245 400 837,00	34 397 147,00	216 987 082,00	496 785 066,00	3 144 209,28
	KOBYLANKA	292	2 553 518 190,00	203 682 215,00	2 530 689 855,00	5 287 890 260,00	18 109 213,22
	BĘDZINO	319	279 816 173,00	46 192 144,00	271 603 172,00	597 611 489,00	1 873 390,25
	BIESIEKIERZ	325	454 353 160,00	70 395 086,00	434 660 793,00	959 409 039,00	2 952 027,81
	MANOWO	260	180 147 690,00	22 796 178,00	153 334 209,00	356 278 077,00	1 370 300,30
	ŚWIESZYNO	304	254 626 112,00	23 714 602,00	150 903 060,00	429 243 774,00	1 411 986,10
	Razem	4139	6 129 290 769,00	1 201 111 807,00	5 811 792 294,00	13 142 194 870,00	3 175 210,16
Miejsko-wiejskie	CHOSZCZNO	797	577 594 334,00	90 671 034,00	482 818 358,00	1 151 083 726,00	1 444 270,67
	DRAWSKO POMORSKIE	557	414 176 434,00	36 324 861,00	327 356 104,00	777 857 399,00	1 396 512,39
	GOLENIÓW	1858	2 902 793 138,00	6 234 427 845,00	6 526 145 811,00	15 663 366 794,00	8 430 229,71
	NOWOGARD	997	831 443 038,00	177 260 521,00	769 459 740,00	1 778 163 299,00	1 783 513,84
	GRYFICE	940	826 195 433,00	108 091 850,00	614 376 471,00	1 548 663 754,00	1 647 514,63
	GRYFINO	1287	854 119 371,00	250 633 547,00	800 968 905,00	1 905 721 823,00	1 480 747,34
	KAMIEŃ POMORSKI	621	436 500 699,00	72 980 035,00	402 646 368,00	912 127 102,00	1 468 803,71
	BARLINEK	718	885 672 985,00	492 229 569,00	891 060 891,00	2 268 963 445,00	3 160 116,22
	DĘBNO	773	673 048 196,00	168 563 225,00	519 169 307,00	1 360 780 728,00	1 760 389,04
	MYŚLIBÓRZ	665	561 695 459,00	53 949 320,00	459 677 538,00	1 075 322 317,00	1 617 026,04
	POLICE	1686	3 013 915 908,00	2 017 096 959,00	3 772 044 405,00	8 803 057 272,00	5 221 267,66
	PYRZYCE	679	827 237 525,00	386 558 937,00	865 317 878,00	2 079 114 340,00	3 062 024,06
	ŁOBEZ	469	275 974 036,00	44 265 399,00	225 044 520,00	545 283 955,00	1 162 652,36
	Razem	12047	13 080 366 556,00	10 133 053 102,00	16 656 086 296,00	39 869 505 954,00	3 309 496,63
Nadmorskie	REWAL	397	281 910 563,00	4 072 422,00	185 536 866,00	471 519 851,00	1 187 707,43
	TRZEBIATÓW	531	384 393 966,00	98 729 947,00	393 228 951,00	876 352 864,00	1 650 382,04

Wiejsko-miejskie	DZIWNÓW	290	193 959 034,00	24 070 070,00	128 905 955,00	346 935 059,00	1 196 327,79
	MIĘDZYDROJE	463	267 002 013,00	20 237 006,00	191 360 953,00	478 599 972,00	1 033 693,24
	WOLIN	494	282 168 181,00	24 640 572,00	231 499 807,00	538 308 560,00	1 089 693,44
	GOŚCINO	161	227 190 729,00	111 104 621,00	261 505 595,00	599 800 945,00	3 725 471,71
	KOŁOBRZEG	575	454 519 787,00	77 531 703,00	382 984 136,00	915 035 626,00	1 591 366,31
	USTRONIE MORSKIE	237	219 603 976,00	58 899 051,00	211 574 512,00	490 077 539,00	2 067 837,72
	MIELNO	421	192 733 591,00	7 355 030,00	139 657 840,00	339 746 461,00	806 998,72
	DARŁOWO	231	107 323 672,00	69 308 246,00	128 310 542,00	304 942 460,00	1 320 097,23
	POSTOMINO	177	87 952 304,00	30 200 195,00	87 846 474,00	205 998 973,00	1 163 836,01
	Razem	3977	2 698 757 816,00	526 148 863,00	2 342 411 631,00	5 567 318 310,00	1 399 878,88
	KARLINO	293	430 003 276,00	317 350 221,00	537 365 491,00	1 284 718 988,00	4 384 706,44
	TYCHOWO	191	104 221 859,00	53 874 868,00	106 426 553,00	264 523 280,00	1 384 938,64
	DRAWNO	159	60 603 083,00	18 847 162,00	60 491 464,00	139 941 709,00	880 136,53
	PEŁCZYCE	219	269 995 524,00	17 906 081,00	266 957 987,00	554 859 592,00	2 533 605,44
	RECZ	164	95 403 730,00	49 630 934,00	112 991 546,00	258 026 210,00	1 573 330,55
	CZAPLINEK	370	264 660 107,00	327 064 843,00	381 432 060,00	973 157 010,00	2 630 154,08
	KALISZ POMORSKI	217	242 713 723,00	27 522 279,00	204 598 232,00	474 834 234,00	2 188 176,19
	ZŁOCIENIEC	468	318 553 498,00	95 215 654,00	293 596 849,00	707 366 001,00	1 511 465,81
	MASZEWO	293	179 366 698,00	9 779 687,00	163 196 362,00	352 342 747,00	1 202 534,97
	PŁOTY	266	149 833 757,00	39 010 737,00	138 290 776,00	327 135 270,00	1 229 831,84
	CEDYNIA	159	705 848 283,00	5 256 042,00	274 699 099,00	985 803 424,00	6 200 021,53
	CHOJNA	472	476 141 123,00	82 585 525,00	410 319 255,00	969 045 903,00	2 053 063,35
	MIESZKOWICE	184	192 630 038,00	34 385 206,00	92 129 308,00	319 144 552,00	1 734 481,26
	MORYŃ	115	48 987 844,00	16 749 271,00	51 047 445,00	116 784 560,00	1 015 517,91
	TRZCIŃSKO-ZDRÓJ	148	79 613 797,00	19 438 458,00	62 754 578,00	161 806 833,00	1 093 289,41
	GOLCZEWO	249	211 582 921,00	15 708 248,00	205 621 521,00	432 912 690,00	1 738 605,18
BOBOLICE	290	193 526 884,00	79 619 669,00	188 572 081,00	461 718 634,00	1 592 133,22	
POLANÓW	272	122 827 794,00	55 808 982,00	119 877 303,00	298 514 079,00	1 097 478,23	
SIANÓW	495	424 032 935,00	80 234 890,00	377 819 551,00	882 087 376,00	1 781 994,70	

Wiejskie	LIPIANY	191	81 349 864,00	167 718 585,00	152 855 335,00	401 923 784,00	2 104 313,01
	CHOCIWEL	161	98 244 940,00	55 400 642,00	105 797 901,00	259 443 483,00	1 611 450,20
	DOBRZANY	163	126 892 320,00	11 823 689,00	102 724 029,00	241 440 038,00	1 481 227,23
	IŃSKO	107	57 135 798,00	7 436 536,00	52 739 916,00	117 312 250,00	1 096 376,17
	SUCHAŃ	118	63 380 466,00	16 921 351,00	61 733 141,00	142 034 958,00	1 203 686,08
	BARWICE	172	199 081 717,00	22 670 568,00	182 403 743,00	404 156 028,00	2 349 744,35
	BIAŁY BÓR	180	87 394 122,00	3 357 711,00	72 747 575,00	163 499 408,00	908 330,04
	BORNE SULINOWO	264	134 484 781,00	56 336 039,00	140 015 931,00	330 836 751,00	1 253 169,51
	POŁCZYN-ZDRÓJ	543	460 028 371,00	179 902 865,00	482 443 609,00	1 122 374 845,00	2 066 988,66
	CZŁOPA	161	98 793 102,00	7 719 874,00	69 040 406,00	175 553 382,00	1 090 393,68
	MIROSLAWIEC	193	143 303 575,00	52 495 706,00	142 078 893,00	337 878 174,00	1 750 664,11
	TUCZNO	135	69 875 862,00	3 101 227,00	55 841 890,00	128 818 979,00	954 214,66
	DOBRA	103	43 351 693,00	30 737 719,00	51 203 485,00	125 292 897,00	1 216 435,89
	RESKO	246	250 826 865,00	8 756 399,00	218 830 130,00	478 413 394,00	1 944 769,89
	WĘGORZYNO	205	179 377 051,00	40 809 619,00	191 156 072,00	411 342 742,00	2 006 549,96
	Razem	7966	6 664 067 401,00	2 011 177 287,00	6 129 799 517,00	14 805 044 205,00	1 858 529,28
	BIAŁOGARD	214	106 056 474,00	10 901 423,00	102 091 358,00	219 049 255,00	1 023 594,65
	BIERZWNIK	152	116 938 819,00	20 059 025,00	97 120 804,00	234 118 648,00	1 540 254,26
	KRZĘCIN	77	37 006 343,00	29 527 723,00	62 443 921,00	128 977 987,00	1 675 038,79
	OSTROWICE	63	19 119 695,00	3 306 998,00	25 263 154,00	47 689 847,00	756 981,70
	WIERZCHOWO	78	49 966 543,00	1 711 135,00	34 482 751,00	86 160 429,00	1 104 620,88
	OSINA	95	74 740 948,00	45 785 180,00	91 255 019,00	211 781 147,00	2 229 275,23
	PRZYBIERNÓW	194	120 418 808,00	163 685 626,00	149 126 460,00	433 230 894,00	2 233 148,94
	STEPNICA	168	170 438 354,00	100 293 124,00	214 262 652,00	484 994 130,00	2 886 869,82
	BROJCE	94	36 941 280,00	1 879 586,00	32 774 763,00	71 595 629,00	761 655,63
	KARNICE	135	47 975 795,00	8 327 734,00	46 978 585,00	103 282 114,00	765 052,70
BANIE	203	135 053 155,00	20 464 727,00	118 356 350,00	273 874 232,00	1 349 134,15	
WIDUCHOWA	154	58 035 556,00	10 381 417,00	50 712 677,00	119 129 650,00	773 569,16	
ŚWIERZNO	99	110 952 855,00	1 488 374,00	118 785 545,00	231 226 774,00	2 335 623,98	

DYGOWO	129	77 112 410,00	4 045 283,00	60 295 022,00	141 452 715,00	1 096 532,67
RYMAŃ	137	63 211 419,00	27 403 295,00	65 072 140,00	155 686 854,00	1 136 400,39
SIEMYŚL	116	89 331 269,00	90 982 275,00	126 881 342,00	307 194 886,00	2 648 231,78
BOLESZKOWICE	77	29 600 046,00	13 706 760,00	26 257 171,00	69 563 977,00	903 428,27
NOWOGRÓDEK POMORSKI	80	53 332 612,00	117 016 602,00	99 872 674,00	270 221 888,00	3 377 773,60
BIELICE	92	34 935 680,00	1 741 186,00	31 822 629,00	68 499 495,00	744 559,73
KOZIELICE	61	126 155 807,00	15 553 288,00	48 262 538,00	189 971 633,00	3 114 289,07
PRZELEWICE	160	108 349 087,00	30 587 335,00	113 540 528,00	252 476 950,00	1 577 980,94
WARNICE	100	72 579 545,00	58 551 732,00	97 437 135,00	228 568 412,00	2 285 684,12
MALECHOWO	205	139 058 009,00	39 012 526,00	135 642 659,00	313 713 194,00	1 530 308,26
SŁAWNO	241	93 459 000,00	61 576 549,00	113 721 510,00	268 757 059,00	1 115 174,52
DOLICE	168	80 145 597,00	16 071 034,00	73 319 423,00	169 536 054,00	1 009 143,18
MARIANOWO	78	20 994 128,00	1 438 117,00	18 175 118,00	40 607 363,00	520 607,22
STARA DĄBROWA	100	58 368 447,00	21 235 671,00	62 989 062,00	142 593 180,00	1 425 931,80
STARGARD SZCZECIŃSKI	406	488 863 537,00	24 303 977,00	366 619 178,00	879 786 692,00	2 166 962,30
GRZMIĄCA	101	38 833 449,00	2 760 408,00	34 871 936,00	76 465 793,00	757 087,06
SZCZECINEK	245	131 978 312,00	12 270 061,00	110 573 102,00	254 821 475,00	1 040 087,65
BRZEŻNO	59	18 844 638,00	1 107 371,00	20 900 333,00	40 852 342,00	692 412,58
RĄBINO	93	73 160 186,00	4 508 085,00	56 813 700,00	134 481 971,00	1 446 042,70
SŁAWOBORZE	85	50 038 760,00	11 443 956,00	43 525 220,00	105 007 936,00	1 235 387,48
ŚWIDWIN	134	107 754 725,00	148 084 181,00	183 548 032,00	439 386 938,00	3 279 007,00
WAŁCZ	369	209 184 911,00	44 272 810,00	258 129 823,00	511 587 544,00	1 386 416,11
RADOWO MAŁE	80	20 276 729,00	34 402 866,00	33 098 250,00	87 777 845,00	1 097 223,06
Razem	5042	3 269 212 928,00	1 199 887 440,00	3 325 022 564,00	7 794 122 932,00	1 545 839,53
Ogółem	33171	86 058 952 106,00	33 217 862 466,00	83 696 620 885,00	202 973 435 457,00	6 119 002,61

Źródło: Izba Skarbowa w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 2.27 Wskaźnik bezrobocia 2008-2012

Gminy	Gminy	Wskaźnik bezrobocia (%)				
		2008	2009	2010	2011	2012
Agglomeracyjne	Dobra (Szczecińska)	4,71	5,78	6,14	6,01	6,29
	Kołbaskowo	5,29	7,24	7,92	7,20	6,93
	Nowe Warpno	12,80	12,08	12,78	12,68	11,64
	Stare Czarnowo	5,17	6,81	7,59	6,62	6,93
	Kobyłanka	5,49	6,98	6,74	7,28	7,04
	Będzino	8,25	10,44	11,04	12,24	12,94
	Biesiekierz	7,48	8,58	9,36	9,13	9,92
	Manowo	8,23	9,05	10,60	10,56	10,40
	Świeszyno	10,55	12,61	12,76	12,87	12,58
	Średnia	7,55	8,84	9,43	9,40	9,41
Miejsko-wiejskie	Choszczno	7,94	11,06	9,61	10,49	10,85
	Drawsko Pomorskie	13,79	14,63	15,07	13,71	11,35
	Goleniów	6,39	8,59	8,21	7,43	7,07
	Nowogard	9,51	11,08	12,03	10,91	11,24
	Gryfice	11,18	12,53	12,63	12,95	13,40
	Gryfino	5,13	6,71	7,66	6,55	6,84
	Kamień Pomorski	10,40	11,25	12,20	11,07	11,06
	Łobez	9,01	12,10	12,12	12,95	12,52
	Barlinek	5,85	7,50	8,27	8,41	8,64
	Dębno	6,34	7,87	7,34	7,01	9,19
	Myślibórz	8,30	10,34	9,93	9,61	9,86
	Police	6,98	9,09	9,58	9,26	8,38
	Pyrzyce	9,61	13,07	12,60	12,17	11,98
	Średnia	8,50	10,45	10,56	10,19	10,18
Nadmorskie	Rewal	11,58	10,29	10,70	11,41	11,51
	Trzebiatów	10,91	11,48	11,90	11,46	10,77
	Dziwnów	11,37	10,80	11,33	10,32	10,61
	Międzyzdroje	8,56	10,17	11,39	10,68	9,80
	Wolin	13,07	14,12	14,94	14,27	14,40
	Gościno	7,65	6,98	7,63	6,42	7,05
	Kołobrzeg	4,83	5,78	6,16	6,24	6,62
	Ustronie Morskie	10,15	10,27	9,48	7,61	8,44
	Mielno	6,13	8,23	9,04	10,02	10,00
	Darłowo	8,88	11,22	15,93	13,18	14,22
	Postomino	4,99	7,08	8,67	11,00	11,85
	Średnia	8,92	9,67	10,65	10,24	10,48
Wiejsko-miejskie	Karlino	17,98	17,65	18,96	15,99	15,46
	Tychowo	21,97	22,09	20,48	18,09	17,50
	Drawno	10,93	14,93	12,90	12,79	14,20
	Pełczyce	10,22	15,14	13,49	14,15	14,92
	Recz	13,85	17,33	16,98	16,26	17,24
	Czaplinek	10,18	13,92	11,42	11,94	11,80

	Kalisz Pomorski	17,01	18,07	14,03	18,48	17,32
	Złocieniec	11,43	16,03	15,39	15,07	13,59
	Maszewo	9,35	12,90	12,67	10,67	10,70
	Płoty	15,00	16,27	14,26	15,27	14,25
	Cedynia	12,99	13,46	14,42	14,27	13,64
	Chojna	10,14	12,55	13,52	12,73	13,11
	Mieszkowice	10,30	11,49	11,49	11,83	11,29
	Moryń	11,72	13,50	13,11	12,14	11,87
	Trzcieńsko Zdrój	10,32	13,79	13,80	12,61	12,67
	Golczewo	11,30	11,42	13,41	12,82	12,97
	Bobolice	12,48	15,57	17,06	15,59	16,01
	Polanów	15,00	17,04	18,05	17,33	16,62
	Sianów	9,27	11,03	11,38	11,84	13,21
	Dobra Nowogardzka	11,63	15,05	13,95	15,72	14,23
	Resko	11,65	16,18	14,01	14,85	15,10
	Węgorzyno	9,62	13,82	11,79	14,31	13,65
	Lipiany	12,03	15,42	16,63	16,43	16,12
	Chociwel	7,88	13,28	7,59	11,32	12,10
	Dobrzany	8,32	11,56	12,63	13,48	11,97
	Ińsko	9,61	14,96	14,54	14,60	12,06
	Suchań	8,25	10,41	10,22	11,36	10,73
	Połczyn Zdrój	9,55	11,83	11,95	12,70	12,16
	Barwice	20,40	20,40	20,26	21,27	20,27
	Biały Bór	18,66	19,57	18,22	19,00	16,43
	Borne Sulinowo	11,65	13,90	13,51	13,81	13,95
	Człopa	10,44	11,78	10,75	10,67	11,29
	Mirosławiec	8,71	10,41	9,98	10,39	10,90
	Tuczno	6,63	10,13	9,85	10,84	8,81
	Średnia	11,95	14,50	13,90	14,14	13,77
Wiejskie	Białogard	20,68	18,77	21,43	18,82	18,54
	Bierzwnik	13,90	16,24	15,16	14,22	15,65
	Krzęcin	11,03	15,37	13,39	14,17	13,82
	Ostrowice	13,66	15,74	16,93	18,64	12,58
	Wierzchowo	11,35	13,53	13,28	13,45	14,76
	Osina	10,63	11,77	12,68	11,48	10,58
	Przybiernów	8,56	10,29	11,30	11,32	10,73
	Stepnica	7,37	10,90	10,65	8,58	7,82
	Brojce	17,73	18,57	17,30	16,68	14,64
	Karnice	16,38	16,84	17,65	16,99	17,48
	Banie	13,03	11,03	11,82	10,83	10,85
	Widuchowa	9,64	12,67	11,73	11,56	11,54
	Świerzno	18,06	16,97	18,45	15,96	16,59
	Dygowo	8,04	10,21	9,36	9,36	7,73
	Rymań	11,88	15,69	15,99	16,25	9,91
	Siemysł	9,11	9,36	9,30	5,84	7,40

Radowo Małe	14,46	20,39	17,00	16,22	16,26
Boleszkowice	5,63	6,35	7,96	6,48	7,77
Nowogródek Pomorski	7,68	9,05	9,39	10,36	10,13
Bielice	8,61	12,17	11,82	13,21	12,73
Kozielice	12,56	18,16	17,95	15,04	16,21
Przelewice	14,41	20,02	18,76	18,50	18,01
Warnice	9,94	14,51	13,05	13,54	13,77
Malechowo	8,46	9,57	10,76	11,50	13,20
Sławno	8,82	11,46	13,66	14,67	17,16
Dolice	8,61	12,29	12,53	12,02	12,09
Marianowo	7,92	11,79	12,04	11,79	11,17
Stara Dąbrowa	9,37	13,99	14,11	15,42	13,48
Stargard Szczeciński	7,94	11,01	10,92	10,07	10,63
Brzeźno	17,58	17,22	19,75	16,99	14,29
Rąbino	15,59	16,06	18,19	17,26	16,77
Sławoborze	13,28	11,90	15,37	14,09	14,28
Świdwin	15,74	16,40	16,81	17,56	15,85
Grzmiąca	18,57	19,25	20,05	20,79	18,11
Szczecinek	16,20	18,20	16,54	18,69	18,63
Wałcz	9,99	11,60	11,87	12,12	13,51
Średnia	12,01	14,04	14,30	13,90	13,46

Źródło: Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie. Obliczenia własne

Załącznik tabelaryczny do rozdziału III

Tabela 3.1. Dane infrastruktury komunalnej gmin aglomeracyjnych

Lp	Parametr	Stare Czarnowo	Będzino	Bleskieierz	Manowo	Świeżyno	Nowe Warpno	Dobra	Kolbaskowo	Kobyłanka
1	powierzchnia [ha]	25 288	16 619	11 660	18 831	13 256	19 788	11 028	10 546	12 168
2	ludność 2012	3 864	8 548	6 283	6 825	6 614	1 692	18 357	11 251	4 761
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	15,3	51,4	53,9	36,2	49,9	8,6	166,5	106,7	39,1
4	liczba mieszkań	1 107	2 466	1 632	2 088	1 849	619	6 132	4 184	1 351
5	powierzchnia na mieszkańca	20,1	25,7	26,7	22,8	26,7	29,7	42,4	28	33,1
	mieszkańców na mieszkanie	3,5	3,5	3,8	3,3	3,6	2,7	3,0	2,7	3,5
6	wodociąg	1 086	2 410	1 604	2 069	1 812	615	6 112	4 140	1 323
7	ustęp splukiwany	1 006	2 152	1 486	1 976	1 676	569	6 043	4 013	1 207
8	łazienka	1 008	2 191	1 507	1 969	1 674	557	6 011	4 012	1 197
9	centralne ogrzewanie	850	2 007	1 277	1 816	1 420	370	5 795	3 884	1 108
10	gaz z sieci	431	903	954	500	722	0	5 505	2 687	560
11	udział mieszkań z wodociągiem	98,10%	97,73%	98,28%	99,09%	98,00%	99,35%	99,67%	98,95%	97,93%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	90,88%	87,27%	91,05%	94,64%	90,64%	91,92%	98,55%	95,91%	89,34%
13	udział mieszkań z łazienką	91,06%	88,85%	92,34%	94,30%	90,54%	89,98%	98,03%	95,89%	88,60%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	76,78%	81,39%	78,25%	86,97%	76,80%	59,77%	94,50%	92,83%	82,01%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	38,93%	36,62%	58,46%	23,95%	39,05%	0,00%	89,77%	64,22%	41,45%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	29,9	38,4	38,5	35,0	32,6	35,1	62,2	49,1	47,4
17	zużycie prądu [kWh/osobę]						1 143,7			
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]	58,5	138,6	276,2	72,7	151,4	0,0	510,3	291,3	150,0
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	6,42	15,12	7,13	13,16	10,03	5,60	13,90	12,79	8,35
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	35,33	7,55	13,45	10,86	7,95		7,73	18,00	

Lp	Parametr	Stare Czarnowo	Będzino	Bleskierz	Manowo	Świeszyno	Nowe Warпно	Dobra	Kolbaskowo	Kobyłanka
21	uczniowie na komputer w liceach									
22	liczba komputerów w szkołach									
23	liczba klubów sportowych	2	2	2	4	6	0	2	4	2
24	liczba sekcji	2	2	2	4	8	0	2	12	2
25	liczba członków	394	32	30	52	269	0	129	217	42
	liczba członków na tysiąc mieszkańców	101,97	3,74	4,77	7,62	40,67	0,00	7,03	19,29	8,82
26	biblioteki	2	3	3	4	2	1	4	2	1
27	czytelniczy	785	966	1 135	605	538	281	1 089	557	358
28	czytelniczy na tysiąc mieszkańców	203,16	113,01	180,65	88,64	81,34	165	64	51	75,19
29	ksiegozbiór	25 238	23 157	23 776	24 335	19 067	10 060	41 503	17 436	15 145
30	wypożyczenia na czytelnika	16,4	24,2	17,9	16,4	18	30,2	13,2	17	12,1
31	kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	seanse	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	widzowie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	13 885,29	29 222,95	18 630,01	24 457,34	20 833,77	32 048,93	52 103,00	37 938,56	18 802,68
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	519,57	391,19	589,78	0,00	0,00	0,00
38	transport i łączność (w tys. PLN)	154,20	3 486,30	942,43	773,44	1 964,88	6 914,69	8 819,47	4 879,99	3 536,25
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	173,75	262,38	480,50	886,08	84,90	496,21	2 066,03	628,82	468,45
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	538,70	2 396,02	2 000,42	6 108,20	4 832,88	4 165,78	4 190,66	1 690,71	2 726,28
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	305,27	1 012,07	1 022,69	743,13	340,29	3 589,06	1 461,31	1 181,43	655,42
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	357,41	550,97	387,32	1 157,27	549,17	115,03	674,00	517,81	53,02
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	1 529,32	7 707,73	4 833,36	10 187,70	8 163,31	15 870,55	17 211,48	8 898,77	7 439,42

Lp	Parametr	Stare Czarnowo	Będzino	Bleskieierz	Manowo	Świeszyno	Nowe Warпно	Dobra	Kolbaskowo	Kobyłanka
45	wydatki na mieszkańca (PLN)	395,79	901,70	769,28	1 492,70	1 234,25	9 379,76	937,60	790,93	1 562,58
46	udział tych wydatków w budżecie	11,01%	26,38%	25,94%	41,65%	39,18%	49,52%	33,03%	23,46%	39,57%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00%	0,00%	0,00%	2,12%	1,88%	1,84%	0,00%	0,00%	0,00%
48	transport i łączność	1,11%	11,93%	5,06%	3,16%	9,43%	21,58%	16,93%	12,86%	18,81%
49	gospodarkę mieszkaniową	1,25%	0,90%	2,58%	3,62%	0,41%	1,55%	3,97%	1,66%	2,49%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	3,88%	8,20%	10,74%	24,97%	23,20%	13,00%	8,04%	4,46%	14,50%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,20%	3,46%	5,49%	3,04%	1,63%	11,20%	2,80%	3,11%	3,49%
53	kulturę fizyczna i sport	2,57%	1,89%	2,08%	4,73%	2,64%	0,36%	1,29%	1,36%	0,28%
54	wydatki na mieszkańca									
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	0,00	0,00	76,13	59,15	348,57	0,00	0,00	0,00
56	transport i łączność	39,91	407,85	150,00	113,32	297,08	4 086,70	480,44	433,74	742,75
57	gospodarkę mieszkaniową	44,97	30,69	76,48	129,83	12,84	293,27	112,55	55,89	98,39
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	139,41	280,30	318,39	894,97	730,70	2 462,05	228,29	150,27	572,63
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	79,00	118,40	162,77	108,88	51,45	2 121,19	79,61	105,01	137,66
61	kulturę fizyczna i sport	92,50	64,46	61,65	169,56	83,03	67,98	36,72	46,02	11,14

Tabela 3.2. Dane infrastruktury komunalnej gmin miejsko-wiejskich (z przeważającą funkcją miejską)

Lp	Parametr	Choszczno	Drawsko	Goleniów	Nowogard	Gryfice	Gryfino	Kamień Pomorski	Lobez	Barlinek	Dąbno	Myslibórz	Police	Pyrzyce
1	powierzchnia [ha]	24 631	34 416	44 285	33 867	26 130	25 390	20 854	22 739	25 872	31 843	32 886	25 171	20 422
2	ludność 2012	22 402	16 744	35 381	24 958	24 095	32 177	14 581	14 455	19 790	21 071	20 662	42 033	19 822
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	91,0	48,7	79,9	73,7	92,2	126,7	69,9	63,6	76,5	66,2	62,8	167,0	97,1
4	liczba mieszkań	7 209	5 627	11 555	7 907	7 807	10 266	4 879	4 831	6 327	6 523	6 875	13 416	6 094
5	powierzchnia na mieszkańca	20,6	22,3	24	20,9	21,1	21,1	23,5	22	21,4	21,4	21,8	21,1	20,9
	ludność na mieszkanie	3,11	2,98	3,06	3,16	3,09	3,13	2,99	2,99	3,13	3,23	3,01	3,13	3,25
6	wodociąg	7 073	5 528	11 416	7 783	7 686	10 266	4 776	4 758	6 252	6 384	6 704	13 336	6 044
7	ustęp splukiwany	6 681	5 199	10 920	7 248	7 196	9 898	4 548	4 517	5 965	5 523	6 106	12 795	5 737
8	łazienka	6 673	5 074	10 745	7 234	7 048	9 775	4 514	4 422	5 874	5 498	6 005	12 615	5 714
9	centralne ogrzewanie	6 297	4 290	9 593	6 375	6 233	9 367	3 922	3 802	5 213	4 943	4 936	12 047	5 418
10	gaz z sieci	5 419	3 523	6 935	5 688	5 631	7 363	3 139	2 568	4 799	4 543	274	11 076	4 687
11	udział mieszkań z wodociągiem	98,11%	98,24%	98,80%	98,43%	98,45%	100,00%	97,89%	98,49%	98,81%	97,87%	97,51%	99,40%	99,18%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwany	92,68%	92,39%	94,50%	91,67%	92,17%	96,42%	93,22%	93,50%	94,28%	84,67%	88,81%	95,37%	94,14%
13	udział mieszkań z łazienką	92,56%	90,17%	92,99%	91,49%	90,28%	95,22%	92,52%	91,53%	92,84%	84,29%	87,35%	94,03%	93,76%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	87,35%	76,24%	83,02%	80,62%	79,84%	91,24%	80,39%	78,70%	82,39%	75,78%	71,80%	89,80%	88,91%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	75,17%	62,61%	60,02%	71,94%	72,13%	71,72%	64,34%	53,16%	75,85%	69,65%	3,99%	82,56%	76,91%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	30,5	26,3	30,1	35,1	29,2	35,4	30,3	29,3	32,5	33,1	24,4	31,8	28,7
17	zużycie prądu [kWh/osobę]	608,9	692,0	727,4	617,3	660,0	682,0	803,3	589,7	617,9	642,8	785,9	620,6	565,9
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]	126,2	101,7	138,4	204,0	139,2	55,5	19,8	110,5	108,3	99,8	17,0	97,1	115,8
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	10,23	11,20	11,16	10,13	12,35	11,68	10,36	11,08	19,36	11,42	10,93	9,14	22,78
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	13,38	16,91	9,17	8,99	13,73	30,19	20,12	14,74	6,92	11,31	18,86	10,12	20,92
21	uczniowie na komputer w	4,87	3,61	3,79	6,14	6,05	7,69	7,17	12,48		7,11	5,52	3,10	6,70

Lp	Parametr	Choszczno	Drawsko	Goleniów	Nowogard	Gryfice	Gryfino	Kamień Pomorski	Lobez	Baranek	Dębno	Myslibórz	Police	Pyrzyce
	liceach													
22	liczba komputerów w szkołach			0										
23	liczba klubów sportowych	16	3	14	14	10	10	5	7	10	9	13	12	10
24	liczba sekcji	35	6	21	27	12	30	6	15	13	15	22	18	17
25	liczba członków	786	350	767	725	420	1 105	246	401	537	286	575	724	564
	liczba członków na tysiąc mieszkańców	35,1	20,9	21,7	29,0	17,4	34,3	16,9	27,7	27,1	13,6	27,8	17,2	28,5
26	biblioteki	6	5	7	9	6	8	3	2	4	6	4	4	8
27	czytelnicy	3 608	1 775	4 217	5 719	6 822	7 626	2 803	2 424	1 670	4 609	2 683	5 534	2 442
28	czytelnicy na tysiąc mieszkańców	160	106	120	229	283,1	237,00	192,24	167,69	84,39	218,74	129,85	132	123,20
29	księgozbiór	103 330	59 286	63 383	160 764	73 110	166 348	97 100	96 177	59 756	96 094	45 619	89 839	109 356
30	wypożyczenia na czytelnika	24,5	15,1	27,6	27,4	9	17,4	16,9	37,8	21,1	20,8	27,3	20,1	16
31	kina	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1
32	seanse	50	0	0	113	0	444	0	0	0	0	0	0	177
33	widzowie	2 073	0	0	3 041	0	4 699	0	0	0	0	0	0	9 425
34	ludność na miejsce w kinie	119,88	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	0	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	60 618,55	59 430,43	107 544,33	68 628,53	65 292,17	124 548,90	52 123,74	45 066,89	54 744,45	84 311,06	58 788,82	132 133,62	46 412,00
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 446,54	0,00	1 464,00	141,53	0,00
38	transport i łączność (w tys. PLN)	1 621,48	3 241,23	11 749,59	3 797,63	2 868,71	9 101,18	8 056,28	1 726,04	5 158,78	3 396,82	1 114,97	11 368,43	174,25
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	2 349,48	5 152,91	4 104,38	889,10	1 593,08	9 059,81	481,68	2 542,18	1 052,01	3 237,02	3 707,00	9 579,93	1 705,26
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	9,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę	4 603,57	7 024,90	11 814,03	3 860,41	4 704,42	3 923,98	3 200,12	2 479,44	1 805,76	7 238,36	2 667,55	14 991,51	1 612,62

Lp	Parametr	Choszczno	Drawsko	Goleniów	Nowogard	Gryfice	Gryfino	Kamień Pomorski	Lobez	Baranek	Dębno	Myslibórz	Police	Pyrzyce
	środowiska (w tys. PLN)													
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	2 151,53	5 047,46	3 171,52	2 861,13	2 397,14	63 314,85	1 058,80	2 885,15	1 676,23	2 861,14	2 130,04	6 307,35	1 278,48
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	8 269,35	828,79	3 956,80	1 123,53	3 205,29	4 086,94	1 641,86	1 392,46	4 347,37	1 703,73	2 627,12	5 505,90	861,83
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	18 995,41	21 295,30	34 796,32	12 540,85	14 768,64	89 486,76	14 438,74	11 025,28	15 486,70	18 437,07	13 710,67	47 894,64	5 632,44
45	wydatki na mieszkańca	847,93	1 271,82	983,47	502,48	612,93	2 781,08	990,24	762,73	782,55	875,00	663,57	1 139,45	284,15
46	udział tych wydatków w budżecie	31,34%	35,83%	32,36%	18,27%	22,62%	71,85%	27,70%	24,46%	28,29%	21,87%	23,32%	36,25%	12,14%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,64%	0,00%	2,49%	0,11%	0,00%
48	transport i łączność	2,67%	5,45%	10,93%	5,53%	4,39%	7,31%	15,46%	3,83%	9,42%	4,03%	1,90%	8,60%	0,38%
49	gospodarkę mieszkaniową	3,88%	8,67%	3,82%	1,30%	2,44%	7,27%	0,92%	5,64%	1,92%	3,84%	6,31%	7,25%	3,67%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	7,59%	11,82%	10,99%	5,63%	7,21%	3,15%	6,14%	5,50%	3,30%	8,59%	4,54%	11,35%	3,47%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,55%	8,49%	2,95%	4,17%	3,67%	50,84%	2,03%	6,40%	3,06%	3,39%	3,62%	4,77%	2,75%
53	kulturę fizyczna i sport	13,64%	1,39%	3,68%	1,64%	4,91%	3,28%	3,15%	3,09%	7,94%	2,02%	4,47%	4,17%	1,86%
54	wydatki na mieszkańca													
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	73,09	0,00	70,85	3,37	0,00
56	transport i łączność	72,38	193,58	332,09	152,16	119,06	282,85	552,52	119,41	260,68	161,21	53,96	270,46	8,79
57	gospodarkę mieszkaniową	104,88	307,75	116,01	35,62	66,12	281,56	33,03	175,87	53,16	153,62	179,41	227,91	86,03
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	205,50	419,55	333,91	154,68	195,24	121,95	219,47	171,53	91,25	343,52	129,10	356,66	81,35
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	96,04	301,45	89,64	114,64	99,49	1 967,71	72,61	199,60	84,70	135,79	103,09	150,06	64,50
61	kulturę fizyczna i sport	369,13	49,50	111,83	45,02	133,03	127,01	112,60	96,33	219,67	80,86	127,15	130,99	43,48

Tabela 3.3. Dane infrastruktury komunalnej gmin nadmorskich

Lp	Parametr	Trebatów	Rewal	Dziwnów	Międzyzdroje	Wolin	Gościno	Kolobrzeg	Ustronie Morskie	Mielno	Darłowo	Postomino
1	powierzchnia [ha]	22 514	4 065	3 762	11 438	32 746	11 600	14 403	5 698	6 213	26 945	22 686
2	ludność 2012	16 671	3 778	4 079	6 661	12 484	5 209	10 260	3 668	5 011	8 026	7 068
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	74,0	92,9	108,4	58,2	38,1	44,9	71,2	64,4	80,7	29,8	31,2
4	liczba mieszkań	5 413	1 574	2 096	3 789	4 160	1 495	3 650	1 214	1 944	2 259	2 038
5	powierzchnia na mieszkańca	21,8	51,2	42,2	38,4	26,1	21,3	39	36	47,1	27	26,7
	mieszkańców na mieszkanie	3,1	2,4	1,9	1,8	3,0	3,5	2,8	3,0	2,6	3,6	3,5
6	wodociąg	5 320	1 562	2 096	3 767	4 023	1 474	3 604	1 203	1 930	2 165	1 941
7	ustęp splukiwany	5 010	1 525	2 070	3 682	3 688	1 367	3 456	1 134	1 865	1 766	1 594
8	łazienka	4 864	1 502	2 033	3 574	3 663	1 348	3 416	1 116	1 841	1 874	1 665
9	centralne ogrzewanie	4 405	1 337	1 764	3 294	3 120	1 199	3 244	1 070	1 640	1 448	1 292
10	gaz z sieci	3 803	1 097	199	1 526	728	263	2 086	546	730	7	0
11	udział mieszkań z wodociągiem	98,28%	99,24%	100,00%	99,42%	96,71%	98,60%	98,74%	99,09%	99,28%	95,84%	95,24%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	92,55%	96,89%	98,76%	97,18%	88,65%	91,44%	94,68%	93,41%	95,94%	78,18%	78,21%
13	udział mieszkań z łazienką	89,86%	95,43%	96,99%	94,33%	88,05%	90,17%	93,59%	91,93%	94,70%	82,96%	81,70%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	81,38%	84,94%	84,16%	86,94%	75,00%	80,20%	88,88%	88,14%	84,36%	64,10%	63,40%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	70,26%	69,70%	9,49%	40,27%	17,50%	17,59%	57,15%	44,98%	37,55%	0,31%	0,00%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	29,5	78,0	63,5	47,8	30,6	24,3	42,0	43,7	50,4	38,0	27,8
17	zużycie prądu [kWh/osobę]	600,6		1 256,6	1 320,0	807,0	0,0	0,0	0,0			
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]	246,8	491,2	245,9	52,3	121,7	121,9	502,0	409,1	349,9		
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	15,72	6,77	11,19	8,16	7,31	5,86	13,25	7,36	5,49	8,01	6,38
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	8,95	14,79	7,48	8,30	8,17	6,75	4,91	6,54	5,35	7,98	
21	uczniowie na komputer w liceach	5,04		2,42		5,80	15,38					
22	liczba komputerów w szkołach											

Lp	Parametr	Trzebiatów	Rewal	Dziwnów	Międzyzdroje	Wolin	Gościno	Kołobrzeg	Ustronie Morskie	Mielno	Darłowo	Postomino
23	liczba klubów sportowych	5	1	4	5	9	5	5	0	5	7	3
24	liczba sekcji	7	1	8	10	17	17	5	0	7	9	14
25	liczba członków	248	70	269	293	686	226	215	0	331	368	356
	liczba członków na 1000 mieszkańców	14,88	18,53	65,95	43,99	54,95	43,39	20,96	0,00	66,05	45,85	50,37
26	biblioteki	2	2	3	1	6	2	3	2	2	4	1
27	czytelnicy	1 983	128	1 186	1 907	1 855	552	751	1 486	2 224	836	390
28	czytelnicy na tysiąc mieszkańców	118,9	33,9	290,76	286,29	148,59	105,97	73,20	405,13	443,82	104,16	55,18
29	księgozbiór	74 230	26 902	31 371	44 516	69 021	30 897	25 841	29 740	30 510	37 322	14 413
30	wypożyczenia na czytelnika	8,4	12	16	16,6	23,2	21,8	20,7	21,4	10,1	18,1	16,2
31	kina	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
32	seanse	235	0	141	0	0	0	0	0	0	0	0
33	widzowie	3 689	0	1 527	0	0	0	0	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wydatki gmin ogółem/na: (w tys. PLN)	66 968,03	29 353,76	26 192,62	47 051,56	37 359,65	21 073,76	33 303,41	28 771,14	20 833,77	38 726,19	30 286,01
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	46,96	391,19	0,00	3,40
38	transport i łączność (w tys. PLN)	10 890,15	3 578,80	2 439,15	15 041,86	1 176,67	2 966,60	6 615,21	774,69	1 964,88	697,43	3 021,15
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	3 688,44	2 295,52	1 820,44	2 455,15	792,54	816,55	203,52	1 008,52	84,90	679,53	195,64
40	Informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	10 031,79	4 346,43	4 295,18	3 591,87	2 449,44	898,53	2 915,62	2 344,73	4 832,88	12 756,19	4 284,49
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	4 376,70	635,25	388,88	2 350,00	3 344,98	1 078,70	1 267,62	972,57	340,29	1 025,40	1 210,64
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	3 431,76	2 253,86	1 881,04	682,76	1 525,99	2 212,37	2 168,37	8 873,68	549,17	270,17	1 814,84

Lp	Parametr	Trzebiatów	Rewal	Dziwnów	Międzyzdroje	Wolin	Gościno	Kołobrzeg	Ustronie Morskie	Mielno	Darłowo	Postomino
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	32 418,84	13 109,85	10 824,69	24 121,64	9 289,62	7 972,75	13 190,35	14 021,14	8 163,31	15 428,72	10 530,17
45	wydatki na mieszkańca (PLN)	1 944,62	3 470,05	2 653,76	3 621,32	744,12	1 530,57	1 285,61	3 822,56	1 629,08	1 922,34	1 489,84
46	udział tych wydatków w budżecie	48,41%	44,66%	41,33%	51,27%	24,87%	37,83%	39,61%	48,73%	39,18%	39,84%	34,77%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,16%	1,88%	0,00%	0,01%
48	transport i łączność	16,26%	12,19%	9,31%	31,97%	3,15%	14,08%	19,86%	2,69%	9,43%	1,80%	9,98%
49	gospodarkę mieszkaniową	5,51%	7,82%	6,95%	5,22%	2,12%	3,87%	0,61%	3,51%	0,41%	1,75%	0,65%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,06%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	14,98%	14,81%	16,40%	7,63%	6,56%	4,26%	8,75%	8,15%	23,20%	32,94%	14,15%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6,54%	2,16%	1,48%	4,99%	8,95%	5,12%	3,81%	3,38%	1,63%	2,65%	4,00%
53	kulturę fizyczna i sport	5,12%	7,68%	7,18%	1,45%	4,08%	10,50%	6,51%	30,84%	2,64%	0,70%	5,99%
54	wydatki na mieszkańca											
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,80	78,07	0,00	0,48
56	transport i łączność	653,24	947,27	597,98	2 258,20	94,25	569,51	644,76	211,20	392,11	86,90	427,44
57	gospodarkę mieszkaniową	221,25	607,60	446,30	368,59	63,48	156,76	19,84	274,95	16,94	84,67	27,68
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,95	0,00	0,00	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	601,75	1 150,46	1 053,00	539,24	196,21	172,50	284,17	639,24	964,45	1 589,36	606,18
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	262,53	168,14	95,34	352,80	267,94	207,08	123,55	265,15	67,91	127,76	171,29
61	kulturę fizyczna i sport	205,85	596,57	461,15	102,50	122,24	424,72	211,34	2 419,21	109,59	33,66	256,77

Tabela 3.4. Dane infrastruktury komunalnej gmin wiejsko-miejskich (część I/III)

Lp	Parametr	Karlino	Tychowo	Drawno	Pelczyce	Recez	Czaplinek	KaliszPom	Złocieniec	Maszewo	Płoty	Cedynia	Chojna
1	powierzchnia [ha]	14 103	35 045	32 091	20 072	18 037	36 484	48 087	19 491	21 035	23 919	18 061	33 230
2	ludność 2012	9 347	7 043	5 299	8 037	5 717	11 947	7 376	15 583	8 696	9 166	4 434	14 057
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	66,3	20,1	16,5	40,0	31,7	32,7	15,3	79,9	41,3	38,3	24,6	42,3
4	liczba mieszkań	2 945	2 207	1 811	2 425	1 770	3 628	2 363	5 245	2 344	2 788	1 370	4 488
5	powierzchnia na mieszkańca	19,3	22,6	22,1	20,2	19,6	22	22,3	21,2	20,8	21,1	23	22,7
	mieszkańców na jedno mieszkanie	3,17	3,19	2,93	3,31	3,23	3,29	3,12	2,97	3,71	3,29	3,24	3,13
6	wodociąg	2 919	2 148	1 721	2 376	1 714	3 565	2 315	5 216	2 272	2 655	1 340	4 385
7	ustęp splukiwany	2 686	1 867	1 448	2 164	1 532	3 236	2 079	4 959	1 982	2 250	1 196	3 975
8	łazienka	2 618	1 864	1 438	2 136	1 533	3 186	2 042	4 739	2 010	2 302	1 196	3 964
9	centralne ogrzewanie	2 166	1 115	1 067	1 675	1 338	2 629	1 635	3 971	1 473	1 823	857	3 204
10	gaz z sieci	609	0	334	769	836	2 015	861	3 776	666	1 261	0	5
11	udział mieszkań z wodociągiem	99,12%	97,33%	95,03%	97,98%	96,84%	98,26%	97,97%	99,45%	96,93%	95,23%	97,81%	97,70%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	91,21%	84,59%	79,96%	89,24%	86,55%	89,20%	87,98%	94,55%	84,56%	80,70%	87,30%	88,57%
13	udział mieszkań z łazienką	88,90%	84,46%	79,40%	88,08%	86,61%	87,82%	86,42%	90,35%	85,75%	82,57%	87,30%	88,32%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	73,55%	50,52%	58,92%	69,07%	75,59%	72,46%	69,19%	75,71%	62,84%	65,39%	62,55%	71,39%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	20,68%	0,00%	18,44%	31,71%	47,23%	55,54%	36,44%	71,99%	28,41%	45,23%	0,00%	0,11%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	24,3	27,4	28,1	31,9	28,8	52,1	38,1	33,8	30,7	28,4	38,8	32,7
17	zużycie prądu [kWh/osobę]	765,7	0,0	795,1	611,4	598,9	701,2	633,2	648,4	731,6	721,9	684,6	792,8
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]	113,6	0,0	68,6	71,5	61,3	147,4	94,5	127,0	61,7	96,0	0,0	0,6
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	9,85	10,88	15,79	5,44	7,84	16,98	9,52	20,89	15,86	9,18	9,43	9,60
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	8,76	14,68	6,50	6,78	16,46	12,18	22,45	18,32	12,30	16,10	5,54	13,31
21	uczniowie na komputer w liceach	1,18	5,76				8,56	7,15	2,11				5,28
22	liczba komputerów w szkołach												
23	liczba klubów sportowych	4	5	5	9	3	3	7	5	4	5	1	7
24	liczba sekcji	10	8	5	12	10	6	16	7	5	5	1	15
25	liczba członków	184	334	270	411	231	368	1 853	358	188	182	90	441
	liczba członków na tysiąc mieszkańców	19,69	47,42	50,95	51,14	40,41	30,80	251,22	22,97	21,62	19,86	20,30	31,37

Lp	Parametr	Karlino	Tychowo	Dramno	Pelczyce	Recz	Czaplinek	KaliszPom	Złocieniec	Maszewo	Płoty	Cedynia	Chojna
26	biblioteki	1	1	2	6	2	1	2	2	2	1	1	1
27	czytelnicy	1 187	533	946	856	678	544	1 309	1 618	693	1 390	300	1 745
28	czytelnicy na tysiąc mieszkańców	126	76	177	105	117	45	179	103	80	151,6	67,66	124,14
29	księgozbiór	38 477	22 260	26 490	46 499	27 874	14 920	40 527	43 556	28 412	19 332	12 562	38 117
30	wypożyczenia na czytelnika	23,4	21,6	36,1	36,6	4,6	20,8	14	12,2	21,1	21,8	82,8	23,2
31	kina	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
32	seanse	0	0	0	0	0	0	0	132	0	0	0	0
33	widzowie	0	0	0	0	0	0	0	9 592	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	44 302,36	23 929,47	16 038,55	28 446,01	20 535,73	37 062,00	38 165,85	44 748,16	29 771,93	25 716,55	17 894,66	41 699,53
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	10,59	147,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 459,90	84,50
38	transport i łączność (w tys. PLN)	2 560,28	6 650,66	761,83	755,57	503,25	2 705,79	2 064,71	2 058,43	568,49	1 235,17	296,09	1 148,98
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	2 304,06	510,01	55,64	163,58	327,84	352,59	3 303,53	3 479,97	226,56	145,66	38,01	320,23
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	4 755,22	668,97	1 159,71	999,66	880,22	3 161,89	4 689,65	5 040,98	7 405,93	769,73	490,67	5 266,64
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	1 475,62	731,93	1 308,56	1 655,08	489,41	818,46	2 476,31	2 658,96	808,76	777,75	1 372,19	1 962,04
43	kulturę fizyczną i sport (w tys. PLN)	2 662,67	1 365,52	158,46	544,45	1 236,84	1 782,52	479,44	561,19	1 826,56	1 479,52	141,44	649,78
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	13 768,44	10 074,77	3 444,20	4 118,35	3 438,94	8 821,25	13 013,64	13 799,53	10 836,31	4 407,82	5 798,30	9 432,17
45	wydatki na mieszkańca	1 473,03	1 430,47	649,97	512,42	601,53	738,36	1 764,32	885,55	1 246,13	480,89	1 307,69	670,99
46	udział tych wydatków w budżecie	31,08%	42,10%	21,47%	14,48%	16,75%	23,80%	34,10%	30,84%	36,40%	17,14%	32,40%	22,62%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,02%	0,62%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	19,33%	0,20%
48	transport i łączność	5,78%	27,79%	4,75%	2,66%	2,45%	7,30%	5,41%	4,60%	1,91%	4,80%	1,65%	2,76%
49	gospodarkę mieszkaniową	5,20%	2,13%	0,35%	0,58%	1,60%	0,95%	8,66%	7,78%	0,76%	0,57%	0,21%	0,77%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Lp	Parametr	Karlino	Tychowo	Drawno	Pelczyce	Recz	Czaplinek	KaliszPom	Złocieniec	Maszewo	Płoty	Cedynia	Chojna
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	10,73%	2,80%	7,23%	3,51%	4,29%	8,53%	12,29%	11,27%	24,88%	2,99%	2,74%	12,63%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,33%	3,06%	8,16%	5,82%	2,38%	2,21%	6,49%	5,94%	2,72%	3,02%	7,67%	4,71%
53	kulturę fizyczna i sport	6,01%	5,71%	0,99%	1,91%	6,02%	4,81%	1,26%	1,25%	6,14%	5,75%	0,79%	1,56%
54	wydatki na mieszkańca												
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	1,13	20,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	780,31	6,01
56	transport i łączność	273,91	944,29	143,77	94,01	88,03	226,48	279,92	132,09	65,37	134,76	66,78	81,74
57	gospodarkę mieszkaniową	246,50	72,41	10,50	20,35	57,35	29,51	447,88	223,32	26,05	15,89	8,57	22,78
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	508,74	94,98	218,85	124,38	153,97	264,66	635,80	323,49	851,65	83,98	110,66	374,66
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	157,87	103,92	246,95	205,93	85,61	68,51	335,73	170,63	93,00	84,85	309,47	139,58
61	kulturę fizyczna i sport	284,87	193,88	29,90	67,74	216,34	149,20	65,00	36,01	210,05	161,41	31,90	46,22

Tabela 3.4. Dane infrastruktury komunalnej gmin wiejsko-miejskich (część II/III)

Lp	Parametr	Mieszkowice	Moryń	Trzczańsko Zdrój	Golczewo	Bobolice	Polanów	Sianów	Dobra Nowogardzka	Resko	Węgorzyno	Lipiany	Chociwel
1	powierzchnia [ha]	23 865	12 457	17 045	17 531	36 759	39 335	22 676	11 590	28 520	25 618	9 491	16 082
2	ludność 2012	7 426	4 401	5 642	6 073	9 720	9 147	13 665	4 516	8 311	7 200	6 158	5 992
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	31,1	35,3	33,1	34,6	26,4	23,3	60,3	39,0	29,1	28,1	64,9	37,3
4	liczba mieszkań	2 352	1 356	1 621	1 922	2 963	2 605	4 044	1 498	2 782	2 359	2 068	1 799
5	powierzchnia na mieszkańca	22,2	22,3	20,5	22,6	20,5	19,8	22,6	20,8	22	22,3	20,6	19,8
	mieszkańców na jedno mieszkanie	3,16	3,25	3,48	3,16	3,28	3,51	3,38	3,01	2,99	3,05	2,98	3,33
6	wodociąg	2 305	1 325	1 579	1 889	2 878	2 550	3 917	1 453	2 643	2 268	2 028	1 796
7	ustęp splukiwany	2 095	1 246	1 424	1 719	2 577	2 314	3 399	1 284	2 340	1 829	1 842	1 631
8	łazienka	2 089	1 219	1 429	1 693	2 489	2 299	3 383	1 244	2 369	1 886	1 756	1 593
9	centralne ogrzewanie	1 538	916	801	1 418	1 837	1 611	2 653	951	1 735	1 310	1 412	1 402

Lp	Parametr	Mieszkowice	Moryń	Trzcińsko Zdrój	Golczewo	Bobolice	Polanów	Sianów	Dobra Nowogardzka	Resko	Węgorzyno	Lipiany	Chociwiel
10	gaz z sieci	688	0	0	67	200	0	507	0	571	7	191	0
11	udział mieszkań z wodociągiem	98,00%	97,71%	97,41%	98,28%	97,13%	97,89%	96,86%	97,00%	95,00%	96,14%	98,07%	99,83%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	89,07%	91,89%	87,85%	89,44%	86,97%	88,83%	84,05%	85,71%	84,11%	77,53%	89,07%	90,66%
13	udział mieszkań z łazienką	88,82%	89,90%	88,16%	88,09%	84,00%	88,25%	83,65%	83,04%	85,15%	79,95%	84,91%	88,55%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	65,39%	67,55%	49,41%	73,78%	62,00%	61,84%	65,60%	63,48%	62,37%	55,53%	68,28%	77,93%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	29,25%	0,00%	0,00%	3,49%	6,75%	0,00%	12,54%	0,00%	20,52%	0,30%	9,24%	0,00%
16	zużycie wody [m3/osobę]	23,8	29,8	32,2	41,8	22,7	27,4	24,1	21,3	27,8	19,9	18,9	25,1
17	zużycie prądu [kWh/osobę]	703,0	709,4	646,0	708,6	721,5	755,6	811,8	1 025,6	675,4	572,8	691,5	636,5
18	zużycie gazu [m3/osobę]	90,5	0,0	0,0	69,7	26,8	0,0	42,7	0,0	136,8	4,0	25,2	0,0
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	5,74	8,79	11,71	14,76	8,60	13,24	6,82	7,25	7,22	10,02	32,30	12,57
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	9,44		13,29	13,53	4,02	14,38	11,83	5,48	13,09	11,85	8,63	19,40
21	uczniowie na komputer w liceach						2,16			2,23			
22	liczba komputerów w szkołach												
23	liczba klubów sportowych	1	7	4	5	5	3	8	3	7	1	2	2
24	liczba sekcji	1	13	5	11	8	5	11	5	20	2	3	3
25	liczba członków	31	357	140	323	425	94	356	199	356	115	206	167
	liczba członków na tysiąc mieszkańców	4,17	81,12	24,81	53,19	43,72	10,28	26,05	44,07	42,83	15,97	33,45	27,87
26	biblioteki	4	2	3	2	2	4	7	1	3	3	2	3
27	czytelniczy	1 013	408	921	701	945	1 469	1 249	618	1 627	1 449	1 174	796
28	czytelniczy na tysiąc mieszkańców	136,41	92,71	163,24	115,43	97,22	160,60	91,40	136,85	195,76	201,25	190,65	132,84
29	księgozbiór	40 612	18 288	31 658	26 164	16 404	29 371	30 848	33 887	65 443	42 691	29 872	32 773
30	wypożyczenia na czytelnika	32,7	27,1	21,4	12,6	15	13,3	14,6	15,6	39,4	25,2	16	21,4
31	kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	seanse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	widzowie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Parametr	Mieszkowice	Moryń	Trzcińsko Zdrój	Golczewo	Bobolice	Polanów	Sianów	Dobra Nowogardzka	Resko	Węgorzyno	Lipiany	Chociwiel
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	22 853,77	15 303,05	19 893,25	24 902,72	34 750,90	35 628,73	41 952,08	14 359,72	33 490,84	24 933,04	17 733,63	18 395,45
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	0,00	39,36	299,86	0,00	246,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
38	transport i łączność (w tys. PLN)	497,95	446,05	386,42	235,55	1 306,39	3 739,11	1 191,96	65,41	498,73	248,50	238,29	496,68
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	365,52	42,64	590,56	146,18	1 553,51	2 211,90	1 135,44	1 276,61	592,88	1 781,94	116,77	413,94
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	589,91	2 385,26	2 720,96	9 165,66	3 798,86	728,82	2 158,31	566,35	4 959,82	4 100,78	1 452,51	514,39
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	626,59	692,02	878,71	716,80	2 016,89	1 716,24	1 622,30	361,95	1 292,18	1 665,44	881,87	1 034,83
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	1 035,27	224,66	1 757,07	277,54	367,77	304,75	733,16	805,09	237,35	263,98	2 952,53	1 282,11
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	3 115,24	3 829,99	6 633,57	10 541,74	9 289,48	8 700,82	6 841,16	3 075,41	7 580,96	8 060,63	5 641,96	3 741,95
45	wydatki na mieszkańca	419,50	870,25	1 175,75	1 735,84	955,71	951,22	500,63	681,00	912,16	1 119,53	916,20	624,49
46	udział tych wydatków w budżecie	13,63%	25,03%	33,35%	42,33%	26,73%	24,42%	16,31%	21,42%	22,64%	32,33%	31,82%	20,34%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00%	0,26%	1,51%	0,00%	0,71%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
48	transport i łączność	2,18%	2,91%	1,94%	0,95%	3,76%	10,49%	2,84%	0,46%	1,49%	1,00%	1,34%	2,70%
49	gospodarkę mieszkaniową	1,60%	0,28%	2,97%	0,59%	4,47%	6,21%	2,71%	8,89%	1,77%	7,15%	0,66%	2,25%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	2,58%	15,59%	13,68%	36,81%	10,93%	2,05%	5,14%	3,94%	14,81%	16,45%	8,19%	2,80%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,74%	4,52%	4,42%	2,88%	5,80%	4,82%	3,87%	2,52%	3,86%	6,68%	4,97%	5,63%
53	kulturę fizyczna i sport	4,53%	1,47%	8,83%	1,11%	1,06%	0,86%	1,75%	5,61%	0,71%	1,06%	16,65%	6,97%
54	wydatki na mieszkańca												
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	8,94	53,15	0,00	25,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
56	transport i łączność	67,06	101,35	68,49	38,79	134,40	408,78	87,23	14,48	60,01	34,51	38,70	82,89
57	gospodarkę mieszkaniową	49,22	9,69	104,67	24,07	159,83	241,82	83,09	282,69	71,34	247,49	18,96	69,08
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	79,44	541,98	482,27	1 509,25	390,83	79,68	157,94	125,41	596,78	569,55	235,87	85,85
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	84,38	157,24	155,74	118,03	207,50	187,63	118,72	80,15	155,48	231,31	143,21	172,70
61	kulturę fizyczna i sport	139,41	51,05	311,43	45,70	37,84	33,32	53,65	178,27	28,56	36,66	479,46	213,97

Tabela 3.4. Dane infrastruktury komunalnej gmin wiejsko-miejskich (część III/III)

Lp.	Parametr	Dobrzany	Iłsko	Suchań	Barwice	Biały Bór	Borne Sulinowo	Poleczyn Zdrój	Czapla	Mirosławiec	Tuczno
1	powierzchnia [ha]	13 472	15 101	13 305	25 852	26 993	48 450	34 428	34 905	20 335	24 950
2	ludność 2012	5 061	3 589	4 369	8 885	5 381	9 862	15 970	5 053	5 614	5 090
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	37,6	23,8	32,8	34,4	19,9	20,4	46,4	14,5	27,6	20,4
4	liczba mieszkań	1 511	1 238	1 254	2 677	1 710	3 972	5 415	1 609	2 110	1 589
5	powierzchnia na mieszkańca	20,9	23,6	21	20,8	23,3	26,8	22,9	21,8	24,9	22,6
	mieszkańców na jedno mieszkanie	3,35	2,90	3,48	3,32	3,15	2,48	2,95	3,14	2,66	3,20
6	wodociąg	1 434	1 210	1 173	2 614	1 679	3 889	5 325	1 532	2 071	1 557
7	ustęp splukiwany	1 226	1 096	984	2 255	1 511	3 656	4 819	1 384	1 944	1 356
8	łazienka	1 267	1 079	1 018	2 266	1 489	3 627	4 627	1 362	1 919	1 363
9	centralne ogrzewanie	1 008	812	897	1 517	1 123	3 346	3 843	1 030	1 636	862
10	gaz z sieci	0	0	0	406	39	106	648	0	1 018	0
11	udział mieszkań z wodociągiem	94,90%	97,74%	93,54%	97,65%	98,19%	97,91%	98,34%	95,21%	98,15%	97,99%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	81,14%	88,53%	78,47%	84,24%	88,36%	92,04%	88,99%	86,02%	92,13%	85,34%
13	udział mieszkań z łazienką	83,85%	87,16%	81,18%	84,65%	87,08%	91,31%	85,45%	84,65%	90,95%	85,78%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	66,71%	65,59%	71,53%	56,67%	65,67%	84,24%	70,97%	64,01%	77,54%	54,25%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	0,00%	0,00%	0,00%	15,17%	2,28%	2,67%	11,97%	0,00%	48,25%	0,00%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	27,8	30,7	34,6	24,5	27,6	24,8	24,1	24,1	26,1	19,8
17	zużycie prądu [kWh/osobę]	726,8	879,3	657,4	675,2	740,3	941,2	839,6	645,5	803,5	796,6
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]	0,0	0,0	0,0	51,1	20,9	12,5	52,5	0,0	198,1	0,0
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	15,35	18,08	0,00	9,23	9,42	9,76	13,25	34,00	26,31	8,05
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	14,75	4,19	6,36	11,68	14,57	5,76	10,61	15,38	21,00	14,64
21	uczniowie na komputer w liceach					5,24	3,68	5,05			
22	liczba komputerów w szkołach										
23	liczba klubów sportowych	2	2	2	5	10	8	10	3	2	4
24	liczba sekcji	3	5	6	5	11	13	19	7	2	7
25	liczba członków	77	186	116	253	357	631	722	146	115	154
	liczba członków na tysiąc mieszkańców	15,21	51,83	26,55	28,47	66,34	63,98	45,21	28,89	20,48	30,26
26	biblioteki	2	1	3	4	1	4	5	4	1	2

27	czytelnicy	730	551	1 162	958	845	1 006	1 132	223	503	827
28	czytelnicy na tysiąc mieszkańców	144,24	153,52	265,96	107,82	157,03	102,01	70,88	44,13	89,60	162,48
29	księgozbiór	42 353	23 064	64 584	92 775	17 407	37 228	49 814	32 721	15 951	26 040
30	wypożyczenia na czytelnika	10,4	14,1	34,7	9	16,7	22,3	16,1	15,2	14,9	15
31	kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	seanse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	widzowie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	14 862,33	9 938,68	17 000,52	27 797,36	29 532,19	29 268,21	48 664,64	16 896,84	18 034,47	14 404,21
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	547,49	200,48	0,00	0,00	0,00	0,00
38	transport i łączność (w tys. PLN)	225,00	179,29	1 559,10	989,65	4 471,02	378,91	1 607,10	1 033,12	294,21	116,73
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	59,96	47,03	83,57	391,72	881,50	890,45	2 633,96	317,90	658,74	47,19
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	2 817,37	255,41	3 122,49	3 715,03	1 057,19	1 631,36	2 891,81	355,41	934,71	2 406,73
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	349,86	530,69	432,38	1 258,95	1 414,28	1 900,13	1 676,63	437,49	1 050,88	314,08
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	317,05	1 258,21	180,57	208,19	395,94	179,64	792,74	2 559,54	144,21	297,18
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	3 769,23	2 270,63	5 378,12	6 563,56	8 767,42	5 180,97	9 602,24	4 703,47	3 082,76	3 181,91
45	wydatki na mieszkańca	744,76	632,66	1 230,97	738,72	1 629,33	525,35	601,27	930,83	549,12	625,13
46	udział tych wydatków w budżecie	25,36%	22,85%	31,63%	23,61%	29,69%	17,70%	19,73%	27,84%	17,09%	22,09%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,85%	0,68%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
48	transport i łączność	1,51%	1,80%	9,17%	3,56%	15,14%	1,29%	3,30%	6,11%	1,63%	0,81%
49	gospodarkę mieszkaniową	0,40%	0,47%	0,49%	1,41%	2,98%	3,04%	5,41%	1,88%	3,65%	0,33%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	18,96%	2,57%	18,37%	13,36%	3,58%	5,57%	5,94%	2,10%	5,18%	16,71%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,35%	5,34%	2,54%	4,53%	4,79%	6,49%	3,45%	2,59%	5,83%	2,18%
53	kulturę fizyczna i sport	2,13%	12,66%	1,06%	0,75%	1,34%	0,61%	1,63%	15,15%	0,80%	2,06%
54	wydatki na mieszkańca										
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	0,00	0,00	0,00	101,75	20,33	0,00	0,00	0,00	0,00
56	transport i łączność	44,46	49,96	356,86	111,38	830,89	38,42	100,63	204,46	52,41	22,93
57	gospodarkę mieszkaniową	11,85	13,10	19,13	44,09	163,82	90,29	164,93	62,91	117,34	9,27
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	556,68	71,16	714,69	418,12	196,47	165,42	181,08	70,34	166,50	472,84
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	69,13	147,87	98,96	141,69	262,83	192,67	104,99	86,58	187,19	61,71
61	kulturę fizyczna i sport	62,65	350,57	41,33	23,43	73,58	18,22	49,64	506,54	25,69	58,38

Tabela 3.5. Dane infrastruktury komunalnej gmin wiejskich (cz. I/III)

Lp.	Parametr	Białogard	Bierzwnik	Krzęcin	Ostrowice	Wierzchno	Osina	Przydiernów	Stępnica	Brojce	Karnice	Banie	Widuchowa
1	powierzchnia [ha]	38 825	23 906	14 026	15 027	22 919	10 166	22 887	29 313	11 797	13 312	20 630	20 945
2	ludność 2012	7 984	4 849	3 856	2 653	4 421	2 989	5 185	4 858	3 842	4 246	6 502	5 600
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	20,6	20,3	27,5	17,7	19,3	29,4	22,7	16,6	32,6	31,9	31,5	26,7
4	liczba mieszkań	2 298	1 417	1 122	835	1 366	848	1 579	1 508	1 025	1 243	1 935	1 671
5	powierzchnia na mieszkańca	22,5	23,2	21	25,7	21,7	21,2	22,7	23	19,5	21,1	19,8	21,7
	mieszkańcy na mieszkanie	3,47	3,42	3,44	3,18	3,24	3,52	3,28	3,22	3,75	3,42	3,36	3,35
6	wodociąg	2 130	1 366	1 075	793	1 340	815	1 500	1 462	991	1 207	1 880	1 610
7	ustęp splukiwany	1 681	1 050	870	644	1 166	711	1 228	1 322	784	1 089	1 555	1 312
8	łazienka	1 760	1 092	921	671	1 168	732	1 240	1 303	836	1 098	1 625	1 339
9	centralne ogrzewanie	1 222	877	773	439	952	562	946	957	591	877	1 350	1 071
10	gaz z sieci	50	0	392	0	33	481	247	597	0	17	0	0
11	udział mieszkań z wodociągiem	92,69%	96,40%	95,81%	94,97%	98,10%	96,11%	95,00%	96,95%	96,68%	97,10%	97,16%	96,35%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	73,15%	74,10%	77,54%	77,13%	85,36%	83,84%	77,77%	87,67%	76,49%	87,61%	80,36%	78,52%
13	udział mieszkań z łazienką	76,59%	77,06%	82,09%	80,36%	85,51%	86,32%	78,53%	86,41%	81,56%	88,33%	83,98%	80,13%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	53,18%	61,89%	68,89%	52,57%	69,69%	66,27%	59,91%	63,46%	57,66%	70,56%	69,77%	64,09%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	2,18%	0,00%	34,94%	0,00%	2,42%	56,72%	15,64%	39,59%	0,00%	1,37%	0,00%	0,00%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	20,4	38,8	26,6	45,0	23,5	27,4	21,5	26,8	33,7	38,8	28,9	24,7
17	zużycie prądu [kWh/osobę]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0							
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]	8,8	0,0	62,6	0,0	17,2	93,5	38,4	107,9		4,9		
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	5,91	5,62	4,33	14,73	6,00	7,33	14,04	11,08	4,93	10,14	10,92	15,82

Lp.	Parametr	Białogard	Bierzwnik	Krzeczin	Ostrowice	Wierzchowo	Osina	Przybierńów	Stępnica	Brojce	Karnice	Banie	Widuchowa
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	9,25	8,94	6,65	9,90	8,88	4,42	6,89	7,78	7,20		23,70	15,58
21	uczniowie na komputer w liceach	0,00			0,00	0,00							
22	liczba komputerów w szkołach												
23	liczba klubów sportowych	0	4	4	0	3	2	2	2	2	2	7	3
24	liczba sekcji	0	12	5	0	5	12	2	2	3	4	10	4
25	liczba członków	0	104	128	0	185	200	140	53	97	81	236	148
	członków na tysiąc mieszkańców	0,00	21,45	33,20	0,00	41,85	66,91	27,00	10,91	25,25	19,08	36,30	26,43
26	biblioteki	4	5	1	2	2	1	3	2	1	2	3	2
27	czytelnicy	763	460	327	448	857	491	448	603	218	595	534	1 205
28	czytelnicy na tysiąc mieszkańców	95	94	85	170	194	165	85	123	56,7	140,1	82,13	215,18
29	ksiegozbiór	40 240	28 574	21 196	23 995	22 941	17 367	29 056	26 718	18 732	27 196	36 607	34 931
30	wypożyczenia na czytelnika	16,3	7,1	14,7	12,7	17,8	23,3	9,7	16,3	49,7	11,5	23,9	15,1
31	kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	seanse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	widzowie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wydatki budżetów gmin na:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	24 966,48	13 602,88	16 641,32	22 340,60	13 352,37	10 381,44	14 002,12	33 931,69	13 329,75	12 642,83	22 864,29	22 266,91
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	783,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 124,86	0,00	20,58	0,00	0,00
38	transport i łączność (w tys. PLN)	466,58	903,34	103,53	325,06	410,95	193,85	203,44	11 089,43	288,16	391,94	3 611,07	494,96
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	100,00	132,88	68,73	61,69	146,79	102,63	120,87	1 033,10	22,83	128,96	695,51	114,52
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	1 883,97	543,86	4 587,38	4 262,98	560,16	166,29	1 309,50	2 106,45	679,15	1 368,07	672,17	5 087,92
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	1 028,90	521,18	900,67	331,59	450,83	183,07	387,79	2 670,40	1 202,75	544,56	800,07	416,21

Lp.	Parametr	Białogard	Bielzów	Krzecin	Ostrowice	Wierzchowo	Osina	Przybierów	Stępnica	Brojce	Karlice	Banie	Widuchowa
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	131,66	111,25	657,92	1 105,79	1 194,75	34,04	57,11	387,86	167,56	112,77	292,89	1 315,60
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	4 395,05	2 212,50	6 318,23	6 087,11	2 763,48	679,88	2 078,71	18 412,10	2 360,44	2 566,89	6 071,71	7 429,21
45	wydatki na mieszkańca	550,48	456,28	1 638,54	2 294,42	625,08	227,46	400,91	3 790,06	614,38	604,54	933,82	1 326,64
46	udział tych wydatków w budżecie	17,60%	16,26%	37,97%	27,25%	20,70%	6,55%	14,85%	54,26%	17,71%	20,30%	26,56%	33,36%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	3,14%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,32%	0,00%	0,16%	0,00%	0,00%
48	transport i łączność	1,87%	6,64%	0,62%	1,46%	3,08%	1,87%	1,45%	32,68%	2,16%	3,10%	15,79%	2,22%
49	gospodarkę mieszkaniową	0,40%	0,98%	0,41%	0,28%	1,10%	0,99%	0,86%	3,04%	0,17%	1,02%	3,04%	0,51%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	7,55%	4,00%	27,57%	19,08%	4,20%	1,60%	9,35%	6,21%	5,09%	10,82%	2,94%	22,85%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4,12%	3,83%	5,41%	1,48%	3,38%	1,76%	2,77%	7,87%	9,02%	4,31%	3,50%	1,87%
53	kulturę fizyczna i sport	0,53%	0,82%	3,95%	4,95%	8,95%	0,33%	0,41%	1,14%	1,26%	0,89%	1,28%	5,91%
54	wydatki na mieszkańca												
	sumaryczne wydatki z budżetu gminy	3 127,06	2 805,30	4 315,69	8 420,88	3 020,21	3 473,21	2 700,50	6 984,70	3 469,48	2 977,59	3 516,50	3 976,23
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	98,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	231,55	0,00	4,85	0,00	0,00
56	transport i łączność	58,44	186,29	26,85	122,52	92,95	64,85	39,24	2 282,72	75,00	92,31	555,38	88,39
57	gospodarkę mieszkaniową	12,53	27,40	17,82	23,25	33,20	34,33	23,31	212,66	5,94	30,37	106,97	20,45
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	235,97	112,16	1 189,67	1 606,85	126,70	55,64	252,56	433,60	176,77	322,20	103,38	908,56
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	128,87	107,48	233,58	124,99	101,98	61,25	74,79	549,69	313,05	128,25	123,05	74,32
61	kulturę fizyczna i sport	16,49	22,94	170,62	416,81	270,24	11,39	11,01	79,84	43,61	26,56	45,05	234,93

Tabela 3.5. Dane infrastruktury komunalnej gmin wiejskich (cz. II/III)

Lp.	Parametr	Świerzno	Dygowo	Rymań	Siemysł	RadowoMałe	Boleszkowice	Nowogródęk Pomorski	Bielice	Kozielice	Przeławice	Warńce	Malechowo
1	powierzchnia [ha]	14 013	12 852	14 615	10 731	18 046	13 049	14 590	8 419	9 453	16 201	8 614	22 646
2	ludność 2012	4 323	5 594	4 126	3 758	3 729	2 930	3 394	3 130	2 611	5 362	3 575	6 589
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	30,8	43,5	28,2	35,0	20,7	22,5	23,3	37,2	27,6	33,1	41,5	29,1
4	liczba mieszkań	1 231	1 447	1 191	1 005	1 198	872	968	828	741	1 571	1 004	1 810
5	powierzchnia na mieszkańca	19,9	82,8	20,8	22,7	22,3	24	22,3	21,4	20,2	20,2	20,3	22,8
	mieszkańcy na mieszkanie	3,51	3,87	3,46	3,74	3,11	3,36	3,51	3,78	3,52	3,41	3,56	3,64
6	wodociąg	1 199	1 420	1 162	950	1 152	832	901	810	718	1 520	963	1 779
7	ustęp splukiwany	1 099	1 283	1 066	861	1 031	711	693	708	582	1 382	849	1 561
8	łazienka	1 097	1 307	1 063	872	1 048	714	718	731	628	1 404	868	1 607
9	centralne ogrzewanie	863	1 204	843	814	827	511	466	586	445	1 144	781	1 130
10	gaz z sieci	190	582	114	214	0	0	0	0	0	520	94	68
11	udział mieszkań z wodociągiem	97,40%	98,13%	97,57%	94,53%	96,16%	95,41%	93,08%	97,83%	96,90%	96,75%	95,92%	98,29%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	89,28%	88,67%	89,50%	85,67%	86,06%	81,54%	71,59%	85,51%	78,54%	87,97%	84,56%	86,24%
13	udział mieszkań z łazienką	89,11%	90,32%	89,25%	86,77%	87,48%	81,88%	74,17%	88,29%	84,75%	89,37%	86,45%	88,78%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	70,11%	83,21%	70,78%	81,00%	69,03%	58,60%	48,14%	70,77%	60,05%	72,82%	77,79%	62,43%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	15,43%	40,22%	9,57%	21,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	33,10%	9,36%	3,76%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	44,3	24,0	22,6	23,4	37,1	25,1	31,5	32,2	31,7	24,5	28,6	24,2
17	zużycie prądu [kWh/osobę]		0,0	0,0	0,0								
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]	44,9	233,1	47,9	114,1						78,6	16,4	5,8
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	7,56	4,71	8,16	15,06	7,42	19,56	7,48	19,83	20,50	27,17	8,36	7,62
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	7,14		7,06	4,86	6,67	5,25	6,50	8,31	12,17	8,55	7,80	10,04
21	uczniowie na komputer w liceach												
22	liczba komputerów w szkołach												
23	liczba klubów sportowych	3	3	2	1	2	1	2	1	0	3	1	4
24	liczba sekcji	4	3	4	1	5	1	2	1	0	7	1	12

Lp.	Parametr	Świerzno	Dygowo	Rymań	Siemysł	RadowoMałe	Boleszkowice	Nowogródęk Pomorski	Bielice	Kozłowice	Przeławice	Warnice	Malechowo
25	liczba członków	140	146	66	47	202	39	82	70	0	132	32	141
	członków na tysiąc mieszkańców	32,38	26,10	16,00	12,51	54,17	13,31	24,16	22,36	0,00	24,62	8,95	21,40
26	biblioteki	4	3	1	4	2	2	2	1	2	4	2	5
27	czytelnicy	820	727	310	655	437	242	639	391	506	720	440	1 130
28	czytelnicy na tysiąc mieszkańców	189,68	129,96	75,13	174,29	117,19	82,59	188,27	124,92	193,80	134,28	123,08	171,50
29	księgozbiór	53 807	21 705	14 414	25 380	22 071	36 799	24 847	16 732	21 903	42 558	17 438	40 872
30	wypożyczenia na czytelnika	25,5	18,9	24,1	22,5	35,6	104	11,8	31,2	26,2	27,9	6,9	10,4
31	kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	seanse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	widzowie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wydatki budżetów gmin na:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	12 557,09	19 334,84	21 679,58	11 376,94	14 609,06	8 517,32	12 826,63	11 369,65	11 235,80	16 914,18	10 242,76	19 553,26
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	0,00	0,00	17,02	32,89	0,00	0,00	0,00	583,68	0,00	37,02	0,00	0,00
38	transport i łączność (w tys. PLN)	102,63	4 256,85	157,35	141,53	40,50	15,94	486,84	703,14	94,70	105,97	175,99	517,83
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	40,94	210,02	170,72	15,42	71,90	323,14	0,00	38,42	226,98	90,49	132,81	123,69
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	363,45	454,09	3 851,86	734,93	313,10	294,42	2 509,40	541,37	2 408,69	1 315,14	1 297,63	495,25
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	407,42	536,87	776,78	649,11	399,43	240,27	990,40	938,11	398,76	984,41	132,40	1 144,97
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	820,27	323,99	524,29	130,38	1 499,55	24,37	384,02	32,89	131,93	119,06	75,86	221,11
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	1 734,72	5 781,82	5 498,01	1 724,26	2 324,48	898,14	4 370,66	2 837,60	3 261,06	2 652,09	1 814,69	2 502,85
45	wydatki na mieszkańca	401,28	1 033,58	1 332,53	458,82	623,35	306,53	1 287,76	906,58	1 248,97	494,61	507,61	379,85
46	udział tych wydatków w budżecie	13,81%	29,90%	25,36%	15,16%	15,91%	10,54%	34,07%	24,96%	29,02%	15,68%	17,72%	12,80%
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00%	0,00%	0,08%	0,29%	0,00%	0,00%	0,00%	5,13%	0,00%	0,22%	0,00%	0,00%

Lp.	Parametr	Świerżno	Dygowo	Rymań	Siemysł	RadowoMałe	Boleszkowice	Nowogródęk Pomorski	Bielice	Kozłowice	Przelewice	Warnice	Malechowo
48	transport i łączność	0,82%	22,02%	0,73%	1,24%	0,28%	0,19%	3,80%	6,18%	0,84%	0,63%	1,72%	2,65%
49	gospodarkę mieszkaniową	0,33%	1,09%	0,79%	0,14%	0,49%	3,79%	0,00%	0,34%	2,02%	0,53%	1,30%	0,63%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,18%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	2,89%	2,35%	17,77%	6,46%	2,14%	3,46%	19,56%	4,76%	21,44%	7,78%	12,67%	2,53%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,24%	2,78%	3,58%	5,71%	2,73%	2,82%	7,72%	8,25%	3,55%	5,82%	1,29%	5,86%
53	kulturę fizyczna i sport	6,53%	1,68%	2,42%	1,15%	10,26%	0,29%	2,99%	0,29%	1,17%	0,70%	0,74%	1,13%
54	wydatki na mieszkańca												
	sumaryczne wydatki z budżetu gminy	2 904,72	3 456,35	5 254,38	3 027,39	3 917,69	2 906,94	3 779,21	3 632,48	4 303,25	3 154,45	2 865,11	2 967,56
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	0,00	4,13	8,75	0,00	0,00	0,00	186,48	0,00	6,90	0,00	0,00
56	transport i łączność	23,74	760,97	38,14	37,66	10,86	5,44	143,44	224,64	36,27	19,76	49,23	78,59
57	gospodarkę mieszkaniową	9,47	37,54	41,38	4,10	19,28	110,29	0,00	12,27	86,93	16,88	37,15	18,77
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	5,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	84,07	81,17	933,56	195,56	83,96	100,48	739,36	172,96	922,52	245,27	362,97	75,16
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	94,25	95,97	188,26	172,73	107,12	82,00	291,81	299,72	152,72	183,59	37,03	173,77
61	kulturę fizyczna i sport	189,75	57,92	127,07	34,69	402,13	8,32	113,15	10,51	50,53	22,20	21,22	33,56

Tabela 3.5. Dane infrastruktury komunalnej gmin wiejskich (cz. III/III)

Lp	Parametr	Ślawno	Dołice	Marianowo	StaraDąbowa	Stargard	Gzmiąca	Szczecinek	Bizezno	Rabino	Ślawoborze	Świdwin	Wałcz
1	powierzchnia [ha]	28 439	23 717	10 194	11 259	31 888	20 512	49 887	11 081	17 968	18 866	24 725	57 491
2	ludność 2012	8 975	8 093	3 234	3 718	12 380	5 027	9 478	2 906	3 840	4 241	6 145	12 669
3	gęstość zaludnienia na 1 km ²	31,6	34,1	31,7	33,0	38,8	24,5	19,0	26,2	21,4	22,5	24,9	22,0
4	liczba mieszkań	2 314	2 296	929	1 066	3 314	1 552	2 640	827	1 193	1 239	1 765	3 608
5	powierzchnia na mieszkańca	21,6	18,8	19,7	19,4	20,3	21,7	22,3	21	20,6	21,5	21	20,5
	mieszkańcy na mieszkanie	3,88	3,52	3,48	3,49	3,74	3,24	3,59	3,51	3,22	3,42	3,48	3,51
6	wodociąg	2 251	2 258	899	1 030	3 227	1 502	2 503	762	1 152	1 183	1 686	3 533
7	ustęp splukiwany	1 898	2 036	726	886	2 945	1 219	2 072	674	965	1 031	1 478	3 080
8	łazienka	1 958	2 034	761	911	2 943	1 248	2 114	678	973	1 033	1 520	3 126
9	centralne ogrzewanie	1 493	1 636	682	719	2 448	857	1 733	542	687	756	1 172	2 658
10	gaz z sieci	8	965	0	0	253	0	199	250	35	208	186	81
11	udział mieszkań z wodociągiem	97,28%	98,34%	96,77%	96,62%	97,37%	96,78%	94,81%	92,14%	96,56%	95,48%	95,52%	97,92%
12	udział mieszkań z ustępem splukiwanym	82,02%	88,68%	78,15%	83,11%	88,87%	78,54%	78,48%	81,50%	80,89%	83,21%	83,74%	85,37%
13	udział mieszkań z łazienką	84,62%	88,59%	81,92%	85,46%	88,81%	80,41%	80,08%	81,98%	81,56%	83,37%	86,12%	86,64%
14	udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem	64,52%	71,25%	73,41%	67,45%	73,87%	55,22%	65,64%	65,54%	57,59%	61,02%	66,40%	73,67%
15	udział mieszkań z gazem z sieci	0,35%	42,03%	0,00%	0,00%	7,63%	0,00%	7,54%	30,23%	2,93%	16,79%	10,54%	2,25%
16	zużycie wody [m ³ /osobę]	22,4	25,6	13,0	23,1	36,1	23,5	22,9	23,9	24,9	20,3	32,1	24,2
17	zużycie prądu [kWh/osobę]												0,0
18	zużycie gazu [m ³ /osobę]					20,8			58,7	13,3	98,7	71,5	5,8
19	uczniowie na komputer w szkołach podstawowych	5,36	6,61	12,39	6,42	5,20	7,25	7,36	7,69	9,04	16,47	9,38	6,24
20	uczniowie na komputer w gimnazjach	8,76	8,93	11,33	4,17		14,50	31,44	6,77	8,00			14,34
21	uczniowie na komputer w liceach												
22	liczba komputerów w szkołach												
23	liczba klubów sportowych	5	4	1	2	6	0	8	0	1	1	5	12
24	liczba sekcji	5	5	1	2	6	0	11	0	1	3	6	21

Lp	Parametr	Ślawno	Dołice	Marianowo	StaraDąbowa	Stargard	Gzmiąca	Szczecinek	Brzeźno	Rapino	Ślawoborze	Świdwin	Wałcz
25	liczba członków	150	115	51	72	335	0	301	0	54	60	142	430
	członków na tysiąc mieszkańców	16,71	14,21	15,77	19,37	27,06	0,00	31,76	0,00	14,06	14,15	23,11	33,94
26	biblioteki	2	5	2	1	6	5	6	2	2	1	4	0
27	czytelniczy	418	1 690	728	353	878	673	1 289	601	251	456	636	0
28	czytelniczy na tysiąc mieszkańców	46,57	208,82	225,11	94,94	70,92	133,88	136,00	206,81	65,36	107,52	103,50	0,00
29	księgozbiór	22 362	50 488	25 594	11 460	58 489	37 119	46 135	15 766	25 812	13 610	25 205	0
30	wypożyczenia na czytelnika	11,4	38,3	12	16,9	16,6	15	22,3	17,3	29,1	23,5	12,8	0
31	kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	seanse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	widzowie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	ludność na miejsce w kinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	liczba muzeów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	liczba galerii sztuki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wydatki budżetów gmin na:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Wydatki gmin ogółem /na: (w tys. PLN)	24 891,1 2	26 419,3 7	10 443,4 2	12 426,6 6	38 570,3 2	16 657,0 0	30 681,4 7	11 875,2 0	12 252,46	13 779,9 2	20 435,0 0	37 467,8 1
37	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	176,09	0,00	218,00	0,00	201,51	9,65	0,00	266,88
38	transport i łączność (w tys. PLN)	404,86	240,42	92,40	317,96	1 608,31	127,14	628,39	133,35	0,00	314,03	111,89	3 245,82
39	gospodarkę mieszkaniową (w tys. PLN)	292,75	896,17	50,91	95,52	79,89	255,57	129,54	0,00	4,27	189,71	158,21	342,69
40	informatykę (w tys. PLN)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	56,55	15,05	0,00	0,00
41	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w tys. PLN)	1 207,60	4 884,45	182,83	967,72	7 868,21	325,66	4 828,18	429,72	979,02	445,21	737,58	1 581,24
42	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w tys. PLN)	253,68	821,29	262,68	390,07	1 600,98	328,69	511,97	205,11	112,88	741,43	493,21	493,34
43	kulturę fizyczna i sport (w tys. PLN)	1 534,98	487,19	1 296,86	149,22	857,27	84,05	2 365,41	50,63	1 081,97	147,55	82,25	1 010,88
44	suma tych wydatków (w tys. PLN)	3 693,87	7 329,52	1 885,68	1 920,49	12 190,7 5	1 121,11	8 681,50	818,81	2 436,20	1 862,63	1 583,14	6 940,86
45	wydatki na mieszkańca	411,57	905,66	583,08	516,54	984,71	223,02	915,96	281,77	634,43	439,20	257,63	547,86
46	udział tych wydatków w budżecie	14,84%	27,74%	18,06%	15,45%	31,61%	6,73%	28,30%	6,90%	19,88%	13,52%	7,75%	18,52%

Lp	Parametr	Slawno	Dojice	Marianowo	StaraDapowa	Stargard	Gzmiąca	Szczecinek	Brzeźno	Rapino	Slawoborze	Świdwin	Walcz
47	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,46%	0,00%	0,71%	0,00%	1,64%	0,07%	0,00%	0,71%
48	transport i łączność	1,63%	0,91%	0,88%	2,56%	4,17%	0,76%	2,05%	1,12%	0,00%	2,28%	0,55%	8,66%
49	gospodarkę mieszkaniową	1,18%	3,39%	0,49%	0,77%	0,21%	1,53%	0,42%	0,00%	0,03%	1,38%	0,77%	0,91%
50	informatykę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,46%	0,11%	0,00%	0,00%
51	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	4,85%	18,49%	1,75%	7,79%	20,40%	1,96%	15,74%	3,62%	7,99%	3,23%	3,61%	4,22%
52	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,02%	3,11%	2,52%	3,14%	4,15%	1,97%	1,67%	1,73%	0,92%	5,38%	2,41%	1,32%
53	kulturę fizyczna i sport	6,17%	1,84%	12,42%	1,20%	2,22%	0,50%	7,71%	0,43%	8,83%	1,07%	0,40%	2,70%
54	wydatki na mieszkańca												
	sumaryczne wydatki z budżetu gminy	2 773,38	3 264,47	3 229,26	3 342,30	3 115,53	3 313,51	3 237,13	4 086,44	3 190,74	3 249,21	3 325,47	2 957,44
55	zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,00	0,00	0,00	0,00	14,22	0,00	23,00	0,00	52,48	2,28	0,00	21,07
56	transport i łączność	45,11	29,71	28,57	85,52	129,91	25,29	66,30	45,89	0,00	74,05	18,21	256,20
57	gospodarkę mieszkaniową	32,62	110,73	15,74	25,69	6,45	50,84	13,67	0,00	1,11	44,73	25,75	27,05
58	informatykę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,73	3,55	0,00	0,00
59	gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	134,55	603,54	56,53	260,28	635,56	64,78	509,41	147,87	254,95	104,98	120,03	124,81
60	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	28,27	101,48	81,22	104,91	129,32	65,38	54,02	70,58	29,40	174,82	80,26	38,94
61	kulturę fizyczna i sport	171,03	60,20	401,01	40,14	69,25	16,72	249,57	17,42	281,76	34,79	13,38	79,79

Tabela 3.6. Infrastruktura komunalna w powiatach województwa zachodniopomorskiego w 2011 r.

	Jednostka miary	białogardzki	choszczeński	drawski	goleniowski	gryfiński	gryfiński	kamieński	kolobrzegi	koszaliński	łobeski	mysińborski	policki	pyrzycki	ślawieński	stargardzki	szeceński	świdwiński	walecki
powierzchnia	ha	85 546	132 771	176 425	161 553	101 735	186 911	100 344	72 466	165 340	106 513	118 240	66 533	72 600	104 326	151 995	176 539	109 302	141 495
powierzchnia	km2	855	1 328	1 764	1 616	1 017	1 869	1 003	725	1 653	1 065	1 182	665	726	1 043	1 520	1 765	1 093	1 415
ludność	osób	49 184	50 160	58 724	82 067	61 798	84 103	48 131	79 633	65 813	38 211	67 847	73 333	40 658	57 958	120 899	79 552	49 181	54 993
Wodociągi (rok)		2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	459,3	361,1	435,3	616,6	466,1	600,1	385,5	864,9	753,9	311,2	588,8	358,5	320,3	587,3	645,8	737,0	500,9	290,5
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	1242,9	1555,9	2098,6	2522,8	2051,6	2710,5	1856,6	3117,8	2064,6	1039,6	2030,8	2993,8	1106,1	1822,0	3959,6	2397,1	1271,2	1451,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	45 256	44 798	54 006	75 499	55 719	77 250	43 758	75 483	55 198	33 413	63 320	69 809	38 440	53 118	115 049	72 822	44 418	51 674
udział ludności korzystającej z wodociągów w ludności ogółem	%	92%	89%	92%	92%	90%	91,85%	90,91%	94,79%	83,87%	87,44%	93,33%	95,19%	94,54%	91,65%	95,16%	91,54%	90,32%	93,96%
Kanalizacja																			
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	321,3	278,0	311,7	297,8	223,3	310,3	174,6	749,0	561,7	78,5	141,5	483,6	121,1	255,8	312,4	578,9	302,9	159,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	5 093	4 120	3 856	4 982	5 620	5 181	4 584	8 198	7 823	1 296	3 941	5 408	2 450	5 003	6 657	5 675	3 563	3 304
ścieki odprowadzone	dam3	1 360	1 278	1 569	2 765	2 742	2 424	2 078	4 925	1 887	711	1 859	3 016	848	1 854	2 583	2 147	1 286	1 626
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	29 931	22 275	32 475	40 162	25 747	34 739	22 741	49 079	11 484	16 571	37 643	32 627	15 680	24 991	75 034	47 928	21 023	32 304
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	38 700	35 823	40 499	54 815	39 527	52 093	31 273	67 524	37 290	22 001	45 795	56 931	27 329	34 839	91 371	59 695	32 575	39 690

	Jednostka miary	białogardzki	choszczeński	drawski	goleniowski	gryficki	gryfiński	kamieński	kolobrzewski	koszaliński	łobeski	mysińborski	policki	pyrzycki	śląwieński	stargardzki	szeceński	świdwiński	walecki
udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem	%	78,68%	71,42%	68,96%	66,79%	63,96%	61,94%	64,97%	84,79%	56,66%	57,58%	67,50%	77,63%	67,22%	60,11%	75,58%	75,04%	66,23%	72,17%
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich	osoba	8 769	13 548	8 024	14 653	13 780	17 354	8 532	18 445	25 806	5 430	8 152	24 304	11 649	9 848	16 337	11 767	11 552	7 386
Sieć gazowa																			
długość czynnej sieci ogółem w m	m	185 565	299 431	226 523	447 759	309 213	146 546	262 852	535 668	382 477	108 089	319 581	401 623	256 299	143 600	425 411	332 977	262 160	160 084
odbiorcy gazu	gos.	2 884	7 745	9 937	14 827	11 846	7 820	4 521	18 218	4 850	3 237	9 594	18 499	5 549	8 469	24 159	13 714	5 864	9 248
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	1 975	2 687	2 716	7 143	5 078	1 642	3 723	7 375	4 551	1 885	2 792	9 801	2 152	2 457	6 346	2 802	2 726	1 006
odbiorcy gazu w miastach	gosp.	2 744	6 839	9 699	12 431	9 982	6 912	3 855	14 307	707	3 184	9 207	9 787	4 156	8 396	22 265	13 621	5 144	9 176
zużycie gazu w tys. m3	tys.m3	4258,70	4384,50	6240,20	11486,50	10258,80	2695,10	3795,90	21025,90	6830,40	2780,90	4609,00	15962,50	2940,10	6003,50	9500,10	6897,30	5080,70	4639,70
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m3	tys.m3	3783,0	3206,5	2908,3	10720,1	8776,5	2087,6	3708,3	15530,2	6548,6	2345,5	3221,7	14552,2	2237,0	3055,5	7278,3	3664,4	3390,4	1903,8
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	8 440	23 713	30 586	44 412	35 189	25 325	16 061	49 222	15 969	9 390	29 340	56 685	17 616	24 644	70 767	39 229	17 060	26 955
udział ludności korzystającej z sieci gazowej do ludności ogółem	%	17,16%	47,27%	52,08%	54,12%	56,94%	30,11%	33,37%	61,81%	24,26%	24,57%	43,24%	77,30%	43,33%	42,52%	58,53%	49,31%	34,69%	49,02%
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych																			
odbiorcy ogółem	szt	17 037	17 114	20 751	26 606	21 249	27 408	19 708	30 641	19 831	13 669	22 870	24 127	12 992	19 148	40 744	27 916	16 622	20 483
odbircy na wsi	szt	2 386	8 541	7 258	10 784	9 910	13 838	7 908	8 980	15 134	5 895	8 828	11 901	7 136	8 583	12 091	8 204	6 783	6 209

	Jednostka miary	białogardzki	choszczeński	drawski	goleniowski	grzyficki	grzyfiński	kamiński	kolobrzewski	koszaliński	łobeski	mysłuborski	policki	pyrzycki	slawieński	stargardzki	szeceński	świdwiński	walecki
zużycie ogółem	MWh	33 528	30 953	39 322	53 742	42 180	56 229	43 162	61 146	52 995	23 174	46 566	53 293	23 787	42 872	72 691	52 619	31 098	33 954
zużycie na wsi	MWh	5 035	15 857	14 577	24 198	21 807	29 118	18 704	25 551	42 111	9 756	19 360	30 787	13 582	20 577	25 192	17 573	13 241	11 855
żyżycie na mieszkańca ogółem	kWh	678,4	612,7	667,8	657,1	681,1	666,7	890,9	770,1	809,2	602,1	683,6	743,3	582,7	737,1	601,2	661,1	631,0	616,9
zużycie na mieszkańca na wsi	kWh	101,9	313,9	247,6	295,9	352,1	345,2	386,1	321,8	643,0	253,5	284,2	429,4	332,7	353,8	208,3	220,8	268,7	215,4
Korzystający z instalacji ogółem w % mieszkańców																			
wodociąg	%	91,8	89,0	91,8	92,1	90,1	91,7	90,4	94,9	84,0	87,0	93,1	96,5	94,3	91,4	95,2	91,5	90,3	94,0
kanalizacja	%	78,5	71,2	68,8	66,9	63,9	61,8	64,6	84,9	56,7	57,3	67,3	78,7	67,0	60,0	75,6	75,0	66,2	72,2
gaz	%	17,1	47,1	52,0	54,2	56,9	30,1	33,2	61,9	24,3	24,4	43,1	78,4	43,2	42,4	58,5	49,3	34,7	49,0
Korzystający z instalacji na wsi w % mieszkańców																			
wodociąg	%	83,8	81,2	84,3	85,1	86,0	86,2	81,0	88,6	83,7	75,4	86,0	94,5	92,2	85,5	89,9	84,2	83,9	88,2
kanalizacja	%	55,1	51,3	36,4	37,8	29,3	37,9	37,2	61,5	50,0	30,1	29,3	65,5	49,1	32,2	39,0	42,3	46,7	35,0
gaz	%	3,3	11,7	3,5	21,2	5,0	7,3	8,3	39,2	26,6	0,9	5,0	70,2	21,7	1,0	15,7	2,6	10,1	3,7
Sieć rozdzielcza na 100 km2 ogółem																			
wodociąg	km/100km2	54,3	27,2	24,7	38,2	45,8	32,1	38,4	119,4	45,6	29,2	49,8	53,9	44,1	56,3	42,5	41,7	45,8	20,5
kanalizacja	km/100km2	38,0	20,9	17,7	18,4	21,9	16,6	17,4	103,4	34,0	7,4	12,0	72,7	16,7	24,5	20,6	32,8	27,7	11,3
gaz	km/100km2	13,1	15,4	8,6	20,5	22,2	7,1	21,1	62,4	15,4	7,2	17,4	57,4	28,3	8,7	21,9	12,2	18,6	7,7
Sieć rozdzielcza na 100 km2 na wsi																			
wodociąg	km /100km2	45,4	19,7	18,6	29,9	35,7	25,7	29,4	96,7	42,6	23,3	41,6	44,9	39,7	48,2	31,9	35,7	43,5	14,6
kanalizacja	km/100km2	26,9	15,6	11,2	12,0	14,7	10,2	10,0	83,1	31,8	2,1	5,2	63,3	9,5	15,0	8,6	21,9	23,2	6,2
gaz	km/100km2	5,8	9,8	1,2	12,5	12,7	3,4	12,3	49,0	14,4	2,1	5,8	52,9	20,7	0,5	12,4	3,3	12,0	0,7
Zużycie wody z																			

	Jednostka miary	białogardzki	choszczeński	drawski	goleniowski	grzyficki	grzyfiński	kamiński	kolobrzegi	koszaliński	łobeski	mysłuborski	policki	pyrzycki	slawieński	stargardzki	szeceński	świdwiński	walecki
wodociągów na wsi																			
na 1 mieszkańca	m3	21,2	26,8	28,5	24,9	33,2	26,8	37,2	34,2	33,8	25,5	24,3	51,4	27,6	28,3	29,3	23,1	25,1	21,1
na 1 korzystającego	m3	25,4	33,0	33,7	29,1	38,9	31,1	45,9	38,4	40,2	33,9	28,2	53,4	30,0	33,1	32,5	27,5	29,9	23,9
Zużycie gazu z sieci na wsi																			
na 1 mieszkańca	m3	24,0	18,6	7,4	81,6	108,6	10,4	23,6	287,0	118,4	6,8	11,6	359,1	40,0	1,3	40,4	2,8	43,8	36,3
na 1 korzystającego	m3	738,4	158,9	211,5	383,2	609,5	143,7	285,2	728,5	443,2	722,5	234,4	502,4	184,5	120,2	256,4	107,6	435,3	973,0
Sprzedż energii cieplnej w ciągu roku																			
ogółem	GJ	108768,0	99031,0	139092,0	152798,0	31523,0	327248,0	6025,0	625400,0	52413,0	49215,0	195100,0	532256,0	89310,0	82651,0	534773,0	322927,0	124417,0	159652,0
budynki mieszkalne	GJ	96608,0	82924,0	104205,0	121087,0	21601,0	321849,0	5375,0	572492,0	47449,0	36821,0	151588,0	520041,0	62639,0	56666,0	398921,0	252493,0	92281,0	137159,0
urzędy i instytucje	GJ	12160,0	16107,0	34887,0	31711,0	9922,0	5399,0	650,0	52908,0	4964,0	12394,0	43512,0	12215,0	26671,0	25985,0	135852,0	70434,0	32136,0	22493,0
sprzedaż energii cieplnej na mieszkańca	GJ/osobę	2,21	1,97	2,37	1,86	0,51	3,89	0,13	7,85	0,80	1,29	2,88	7,26	2,20	1,43	4,42	4,06	2,53	2,90
Kotłownie i sieć ciepła																			
kotłownie ogółem	ob.	39	38	39	54	44	32	32	33	31	29	51	40	21	31	56	56	36	27
długość sieci ciepłej przesyłowej	km	21,4	12,6	13,5	16,5	12,0	22,5	9,3	25,0	12,4	7,5	24,1	61,7	14,9	13,6	45,4	44,9	6,5	18,5

Tabela 3.7. Podmioty i szpitale województwa zachodniopomorskiego w 2011 roku

Powiaty	podmioty		w tym:		Liczba szpitali		Liczba łózek		
	publiczne	niepubliczne	wykonyjące działalność leczniczą	praktyki lekarzy, dentyków, pielęgniarek i położnych	liczba szpitali	w tym szpitali niepublicznych	ogółem	na 10 tys. ludności	w tym niepubliczne

Razem 2010	4 388	43	840	3 505					
Razem 2011	4 175+33*/	42+33*/	882	3 251	35	12	8 406	49,6	579
m. Koszalin	352+3*/	3+3*/	71	278	5	3	747	43,3	55
m. Szczecin	1 640+6*/	12+6*/	280	1 348	9	2	3 519	86,8	15
m. Świnoujście	116+2*/	3+2*/	25	88	1	-	121	29,7	-
białogardzki	61	2	17	42	1	-	317	65,8	-
choszczeński	92+2*/	1+2*/	19	72	1	-	387	78,1	-
drawski	88+2*/	1+2*/	20	67	1	-	171	29,8	-
goleniowski	150	2	34	114	2	-	278	34,6	-
gryficki	129+3*/	1+3*/	31	97	1	-	429	70,8	-
gryfiński	119	-	30	89	1	1	81	9,8	81
kamieński	93+1*/	1+1*/	21	71	1	1	103	21,6	103
kołobrzeski	290+3*/	3+3*/	61	226	1	-	425	55	-
koszaliński	50	1	17	32	-	-	-	-	-
łobeski	53	-	18	35	-	-	37	9,8	-
myśliborski	111	2	31	78	2	-	266	39,7	-
policki	171	-	28	143	-	-	195	27,7	-
pyrzycki	63	5	14	44	1	-	155	39	-
sławieński	86	2	27	57	1	-	179	31,3	-
stargardzki	213+4*/	1+4*/	54	158	1	-	318	26,7	-
szczecinecki	125+1*/	1+1*/	37	87	4	4	218	28,3	218
świdwiński	76+2*/	2*/	26	50	1	1	107	22,2	107
wałeczki	97+4*/	1+4*/	21	75	1	-	353	65,3	-

Źródło: Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Tabela 3.8. Lekarze i pielęgniarki w województwie zachodniopomorskim w 2011 roku

Powiaty	Lekarze pracujący:			Lekarze pracujący w:			Pielęgniarki pracujące			Pielęgniarki pracujący w:		
	ogółem	na podstawie stosunku pracy	na 10 tys. ludności	podmiotach publicznych	podmiotach niepublicznych	praktyki indywidualne	ogółem	na podstawie stosunku pracy	na 10 tys. ludności	podmiotach publicznych	podmiotach niepublicznych	praktyki indywidualne
Razem 2011	7 332	1 440	43,3	3 703	3 097	532	8 860	5 966	52,3	5 629	3 080	151

Powiaty	Lekarze pracujący:			Lekarze pracujący w:			Pielęgniarki pracujące			Pielęgniarki pracujący w:		
m. Koszalin	612	77	56,7	296	256	60	883	652	81,8	603	275	5
m. Szczecin	3 393	1 011	83,7	1 973	1 227	193	3 401	2 422	83,8	2 772	594	35
m. Świnoujście	183	15	44,9	95	69	19	245	170	60,1	128	117	-
białogardzki	155	10	32,2	77	68	10	244	184	50,6	171	70	3
choszczeński	95	3	19,2	55	33	7	188	128	37,9	126	53	9
drawski	125	7	21,8	66	52	7	174	89	30,3	88	78	8
goleniowski	231	5	28,8	107	106	18	245	91	30,5	146	96	3
gryficki	202	19	33,4	132	60	10	364	203	60,1	269	94	1
gryfiński	157	9	19	10	139	8	163	72	19,7	11	152	-
kamieński	144	5	30,2	24	102	18	175	99	36,7	8	154	13
kołobrzeski	431	75	55,8	186	187	58	673	555	87,1	311	319	43
koszaliński	45	4	7	6	30	9	46	19	7,1	9	36	1
łobeski	102	3	26,9	46	53	3	86	21	22,7	40	42	4
myśliborski	178	17	26,6	91	72	15	205	143	30,6	131	73	1
policki	213	53	30,3	110	90	13	190	117	27	118	70	2
pyrzycki	90	1	22,6	55	24	11	142	42	35,7	101	36	5
ślawieński	139	30	24,3	57	75	7	205	127	35,8	102	102	1
stargardzki	309	38	25,9	163	122	24	440	248	36,9	226	209	5
szczecinecki	214	14	27,8	27	178	9	281	195	36,5	19	253	9
świdwiński	125	11	25,9	16	102	7	195	127	40,5	6	186	3
walecki	189	33	35	111	52	26	315	262	58,3	244	71	-

Źródło: Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

Tabela 3.12. Dane infrastruktury drogowej i komunikacyjnej województwa w 2011 roku

Jednostka miary	białogardzki	choszczeński	drawski	goleniowski	gryficki	gryfiński	kamieński	kołobrzeski	koszaliński	łobeski	myśliborski	policki	pyrzycki	ślawieński	stargardzki	szczecinecki	świdwiński	walecki

	Jednos tka miary	białogardzki	choszczęński	drawski	goleniowski	gryficki	gryfiński	kamiński	kolobrzęski	koszaliński	łobeski	mysińborski	policki	pyrzycki	stawieński	stargardzki	szczeciński	świdwiński	walecki
ludność	osób	49 184	50160	58 724	82 067	61 798	84 103	48 131	79 633	65 813	38 211	67 847	73 333	40 658	57 958	120 899	79 552	49 181	54 993
powierzchnia	ha	85 546	132 771	176 425	161 553	101 735	186 911	100 344	72 466	165 340	106 513	118 240	66 533	72 600	104 326	151 995	176 539	109 302	141 495
powierzchnia	km2	855,46	1 327,71	1 764,25	1 615,53	1 017,35	1 869,11	1 003,44	724,66	1 653,40	1 065,13	1 182,40	665,33	726,00	1 043,26	1 519,95	1 765,39	1 093,02	1 414,95
o nawierzchni twardej	km	93,8	174,5	133,3	77,2	143,5	239,9	116,7	156,1	182,4	38,7	150,7	207,2	116,5	332,8	208,6	135,1	58,1	93,9
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	79,3	146,3	105,1	70,7	126,0	74,4	99,7	146,9	135,1	30,2	88,6	156,6	75,5	149,2	192,0	93,5	44,7	88,4
o nawierzchni gruntowej	km	153,1	533,4	203,4	106,6	264,6	314,5	140,1	499,3	572,8	213,9	267,0	138,5	155,7	118,4	311,4	267,1	72,2	422,6
o nawierzchni twardej	km	267,2	400,4	377,7	606,1	332,4	564,4	256,4	277,0	453,4	350,7	411,0	119,9	285,3	321,5	633,8	509,6	338,3	237,9
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	255,0	336,3	351,0	569,1	305,9	521,8	239,8	259,6	434,8	324,2	343,0	117,5	274,9	300,3	617,0	484,4	314,2	231,5
o nawierzchni gruntowej	km	33,5	68,3	31,5	52,0	31,5	73,9	49,3	37,1	44,6	24,6	21,0	0,6	9,0	32,3	23,9	35,3	49,7	47,9
suma dróg gminnych i powiatowych	km	881,9	1 659,2	1 202,0	1 481,7	1 203,9	1 788,9	902,0	1 376,0	1 823,1	982,3	1 281,3	740,3	916,9	1 254,5	1 986,7	1 525,0	877,2	1 122,2
pojazdy samochodowe i ciągniki	szt	28080	32682	37281	55218	38034	56172	30836	45717	41463	24882	45719	40134	27466	32553	69599	35525	29510	33822
motocykle ogółem	szt	2302	2756	3965	3537	2112	3727	1771	2084	2769	2167	2846	1527	1688	1566	4223	1115	2077	3028
samochody osobowe	szt	20746	23333	26080	39989	27987	41750	22892	35002	30038	17756	33910	32305	19711	24945	52329	28406	21604	24252
autobusy ogółem	szt	111	113	138	217	323	163	186	306	177	52	172	171	109	106	437	144	78	232
samochody ciężarowe	szt	3101	2990	4011	7048	4351	5723	3682	5599	4962	2358	4791	4832	2500	3480	7733	3913	3139	3896
samochody ciężarowo - osobowe	szt	321	288	474	198	114	271	173	532	470	115	295	117	97	221	386	308	291	435
samochody specjalne	szt	176	183	265	339	267	338	239	330	249	128	262	324	181	207	454	223	147	232
ciągniki samochodowe	szt	133	145	243	699	371	419	252	245	210	195	720	274	152	161	524	294	144	225
ciągniki siodłowe	szt	122	144	235	698	371	419	252	243	206	195	718	271	152	161	521	291	141	225
ciągniki rolnicze	szt	1511	3162	2579	3389	2623	4052	1814	2151	3058	2226	3018	701	3125	2088	3899	1430	2321	1957

	Jednos tka miary	białogardzki	choszczański	drawski	goleniowski	gryficki	gryfiński	kamieński	kolobrzski	koszaliński	łobeski	mysińborski	policki	pyrzycki	stawieński	stargardzki	szczeclinecki	świdwiński	walecki
motorowery	szt	1394	1923	2283	2934	1829	2709	1764	1657	2137	1718	2354	1573	1431	2128	3279	2676	1972	1526
samochody osobowe na 1000 ludzi	szt	420,8	463,4	443,3	488,0	452,6	495,4	473,1	440,1	457,1	462,3	498,7	446,7	483,4	429,4	432,8	357,1	439,3	441,0
samochody ciężarowe na 1000 ludzi	szt	65,4	62,2	72,2	94,5	76,4	72,9	81,3	73,5	78,6	66,5	81,0	70,6	65,0	62,7	68,3	52,8	66,7	74,9
ciągniki rolnicze na 1000 osób	szt	30,7	63,0	43,9	41,3	42,4	48,2	37,7	27,0	46,5	58,3	44,5	9,6	76,9	36,0	32,3	18,0	47,2	35,6
motocykle na 1000 ludności	szt	46,7	54,7	67,4	43,2	34,2	44,2	36,6	26,2	42,1	56,4	41,9	21,1	41,4	27,0	34,9	14,0	42,2	55,1
liczba pojazdów na km dróg powiatowych i gminnych	szt	31,8	19,7	31,0	37,3	31,6	31,4	34,2	33,2	22,7	25,3	35,7	54,2	30,0	25,9	35,0	23,3	33,6	30,1
liczba mieszkańców na samochód osobowy		2,37	2,15	2,25	2,05	2,21	2,01	2,10	2,28	2,19	2,15	2,00	2,27	2,06	2,32	2,31	2,80	2,28	2,27
ścieżki rowerowe	km	0,0	3,6	0,7	4,5	5,7	2,0	48,3	23,0	32,5	0,0	0,8	12,8	5,7	6,6	58,8	19,3	29,1	2,8
ścieżki rowerowe na 10 tys. km ²	km	0,0	27,1	4,0	27,9	56,0	10,7	481,3	317,4	196,6	0,0	6,8	192,4	78,5	63,3	386,9	109,3	266,2	19,8
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	km	0,0	0,7	0,1	0,5	0,9	0,2	10,0	2,9	4,9	0,0	0,1	1,8	1,4	1,1	4,9	2,4	5,9	0,5

Źródło: BDL GUS

Tabela 3.11. Wykaz dróg krajowych na terenie województwa zachodniopomorskiego

Numer drogi krajowej	Przebieg	Długość zarządzanego odcinka
3	Świnoujście – Szczecin – Gorzów Wielkopolski – Zielona Góra – Legnica – Jakuszyce	144,5 km
6	Kołbaskowo – Szczecin – Goleniów – Koszalin – Słupsk – Gdańsk – Łęgowo	183,3 km
10	Lubieszyn – Szczecin – Stargard Szczeciński – Wałcz – Piła – Białe Błota – Sierpc – Płońsk	145,4 km
11	Kołobrzeg – Koszalin – Bobolice – Szczecinek – Piła – Poznań – Pleszew – Ostrów Wielkopolski – Bytom	114,4 km
13	Szczecin – Przeclaw – Rosówek	10,6 km
20	Stargard Szczeciński – Drawsko Pomorskie – Szczecinek – Bytów – Gdynia	171,5 km
22	Kostrzyn – Gorzów Wielkopolski – Wałcz – Starogard Gdański – Malbork – Elbląg – Grzechotki	59,2 km
23	Myślibórz – Sarbinowo	32,8 km
25	Bobolice – Biały Bór – Bydgoszcz – Inowrocław – Kalisz – Ostrów Wielkopolski – Oleśnica	21,9 km
26	Krajnik Dolny – Chojna – Myślibórz – Renice	52,6 km
31	Szczecin – Gryfino – Chojna – Sarbinowo – Kostrzyn – Słubice	91,7 km
37	Darłowo – Karwice	14,5 km

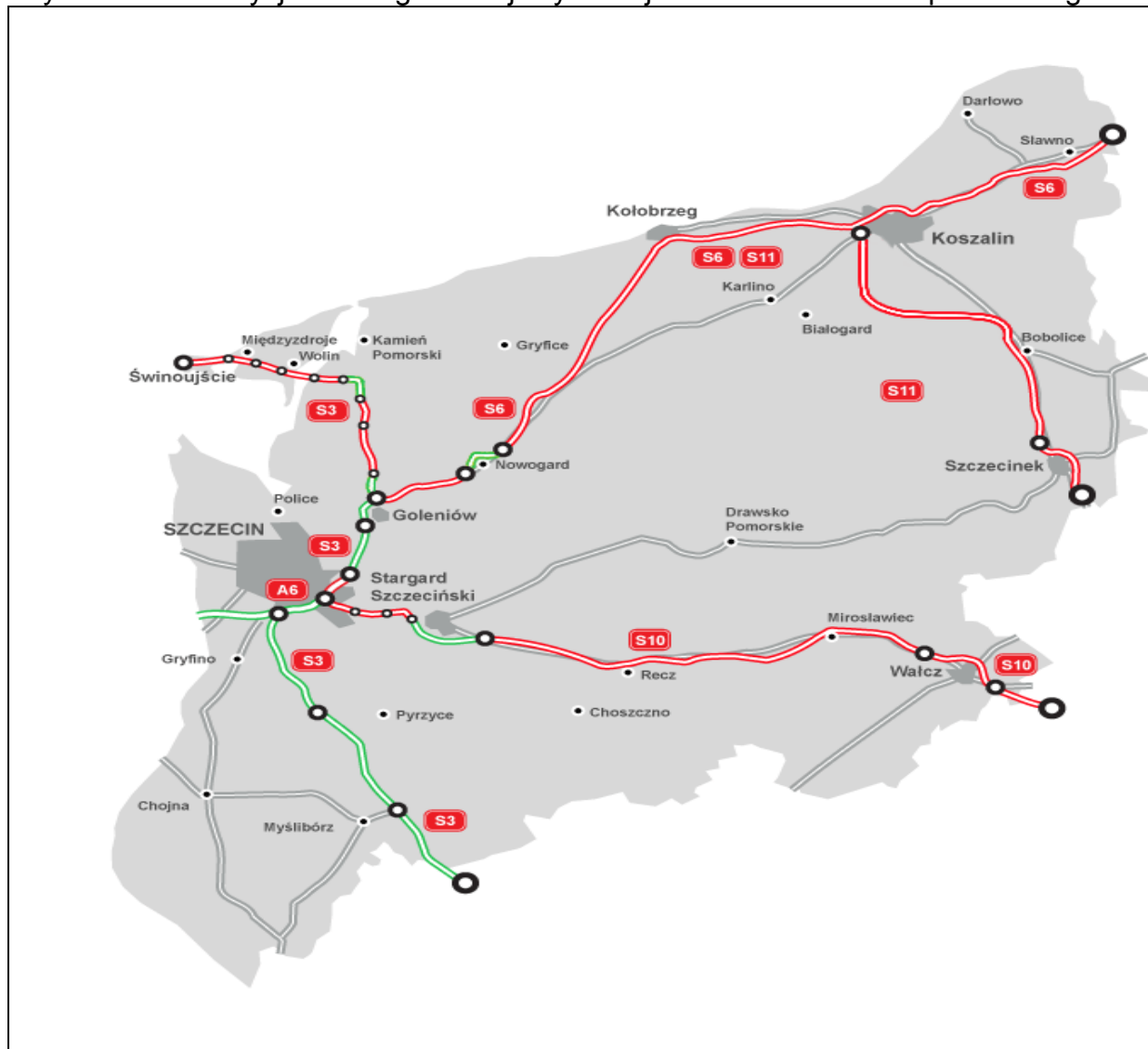
Źródło: GDDKiA

Rys. 3.10. Rozmieszczenie boisk budowanych w ramach programu ORLIK 2012.

Źródło: Urząd Marszałkowski

Rys. 3.11. Inwestycje na drogach krajowych województwa zachodniopomorskiego

Źródło: GDDKiA

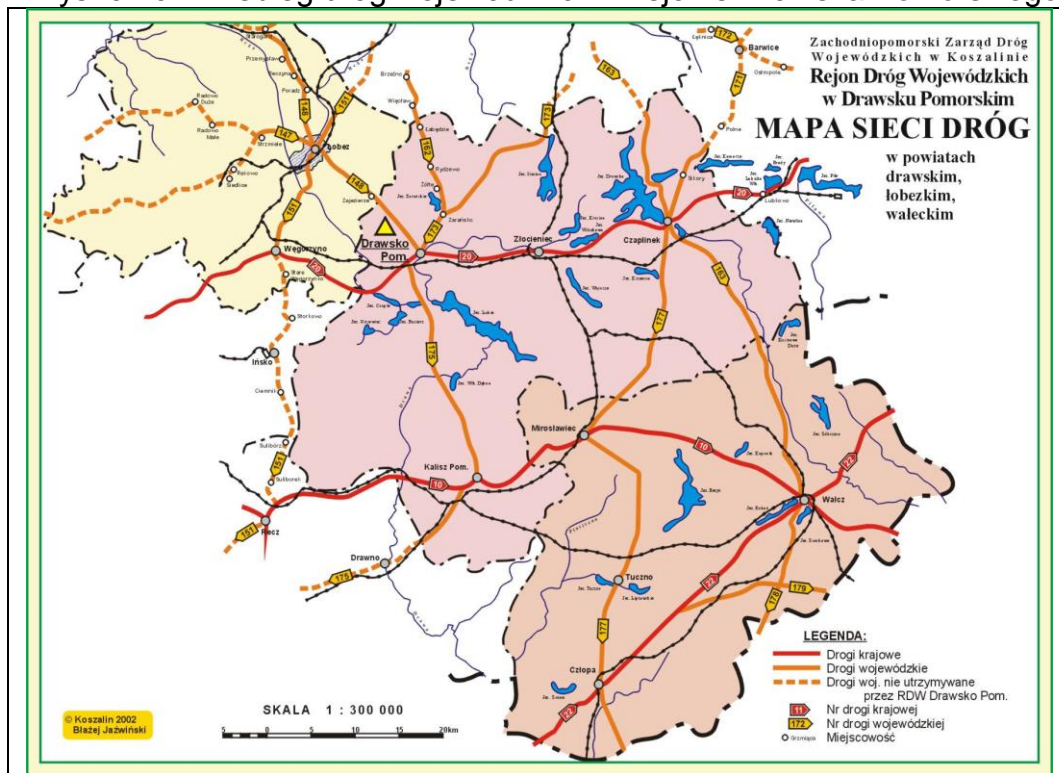
Drogi zaznaczone kolorem zielonym zostały już wykonane i oddane do użytku. Natomiast na czerwono zaznaczono drogi projektowane, których realizacja powinna się rozpocząć w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej w latach 2014-2020.

Rys. 3.12. Przebieg dróg wojewódzkich w rejonie Białogardzkim

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd dróg Wojewódzkich w Koszalinie

Rys. 3.13. Przebieg dróg wojewódzkich w rejonie Drawska Pomorskiego

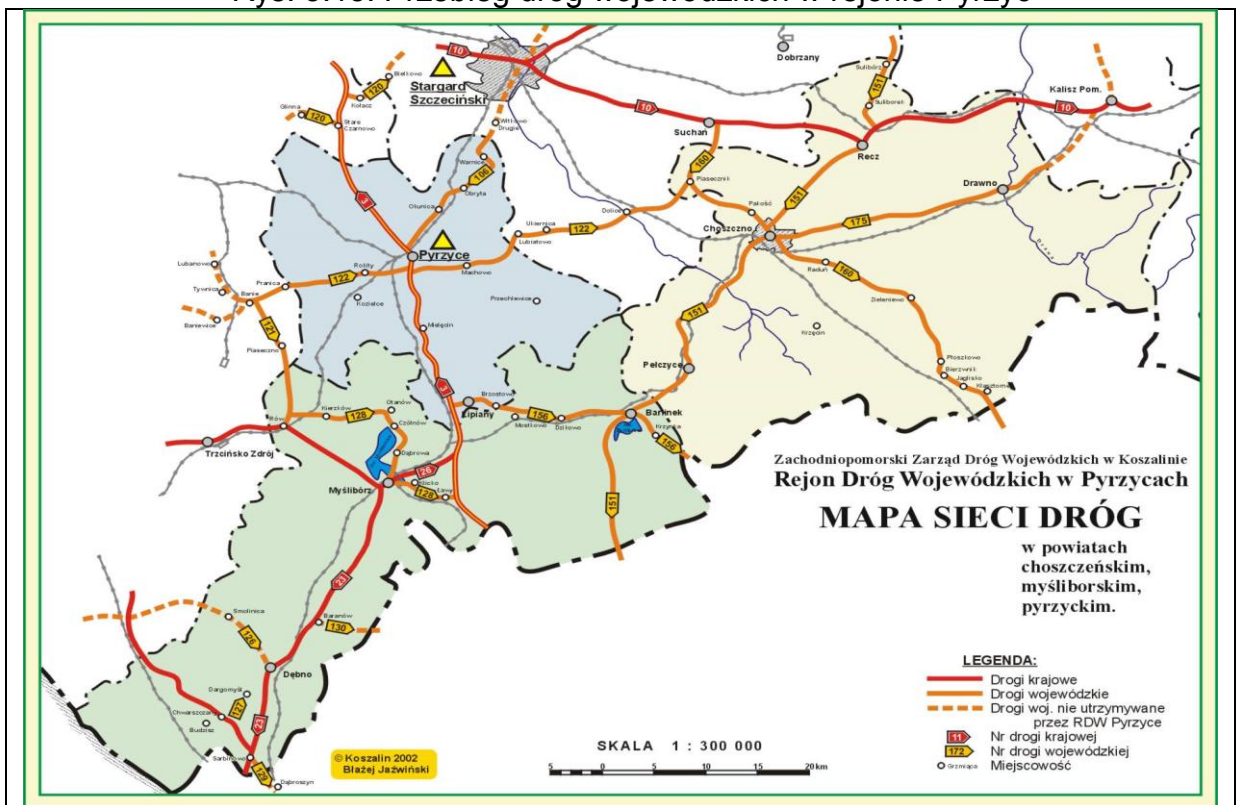
Źródło: Zachodniopomorski Zarząd dróg Wojewódzkich w Koszalinie

Rys. 3.14. Przebieg dróg wojewódzkich w rejonie Gryfic

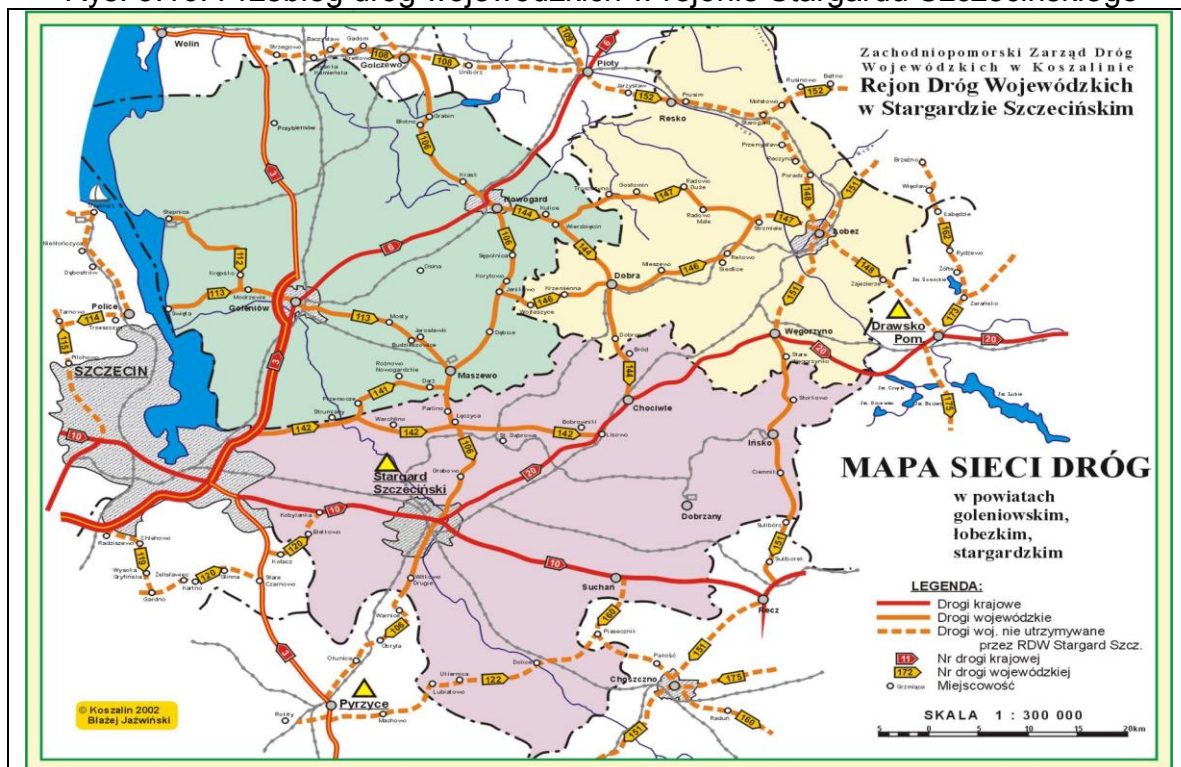
Źródło: Zachodniopomorski Zarząd dróg Wojewódzkich w Koszalinie

Rys. 3.15. Przebieg dróg wojewódzkich w rejonie Pyrzyce

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd dróg Wojewódzkich w Koszalinie

Rys. 3.16. Przebieg dróg wojewódzkich w rejonie Stargardu Szczecińskiego

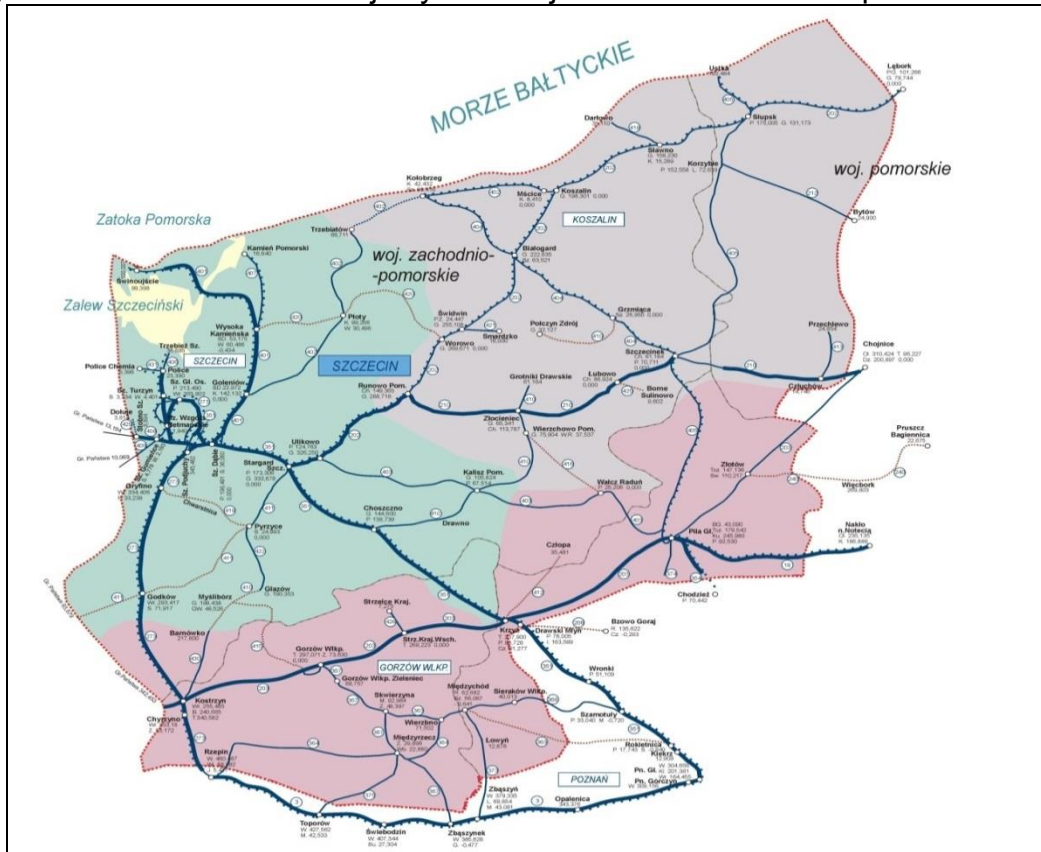
Źródło: Zachodniopomorski Zarząd dróg Wojewódzkich w Koszalinie

Tabela 3.14. Linie kolejowe w województwie zachodniopomorskim.

Nr linii:	Trasa:	Długość:	Trakcja elektryczna	Maksymalna prędkość
202	Stargard Szczeciński > Gdańsk Główny	334,36	tak	120 km/h
210	Chojnice > Runowo Pomorskie	149,37	-	100 km/h
273	Szczecin Główny > Wrocław Główny	356,21	tak	120 km/h
351	Szczecin Główny > Poznań Główny	213,50	tak	140 km/h
401	Szczecin Dąbie > Świnoujście Port	100,71	tak	130 km/h
402	Goleniów > Koszalin	142,94	odcinkami	120 km/h
403	Ulikowo > Wałcz > Piła Północ	125,57	-	100 km/h
404	Szczecinek > Kołobrzeg	99,80	Tak	100 km/h
405	Piła Główna > Ustka	192,23	odcinkami	100 km/h
406	Szczecin Główny > Trzebież Szczecińska	37,15	tak	70 km/h
407	Wysoka Kamieńska > Kamień Pomorski	16,64	tak	80 km/h
408	Szczecin Główny > Stobno > Grambow	13,13	-	80 km/h
409	Szczecin Gumieńce > Tantow	18,48	-	120 km/h
410	Kalisz Miasto > Kalisz Pomorski	2,72	-	40 km/h
418	Sławno > Darłowo	19,01	-	100 km/h
427	Mścice > Mielno Koszalińskie	5,26	-	60 km/h
	Świnoujście Centrum > Seebad Heringsdorf	6,00	-	80 km/h
Wąskotorowa	Gryfice > Pogorzelica			

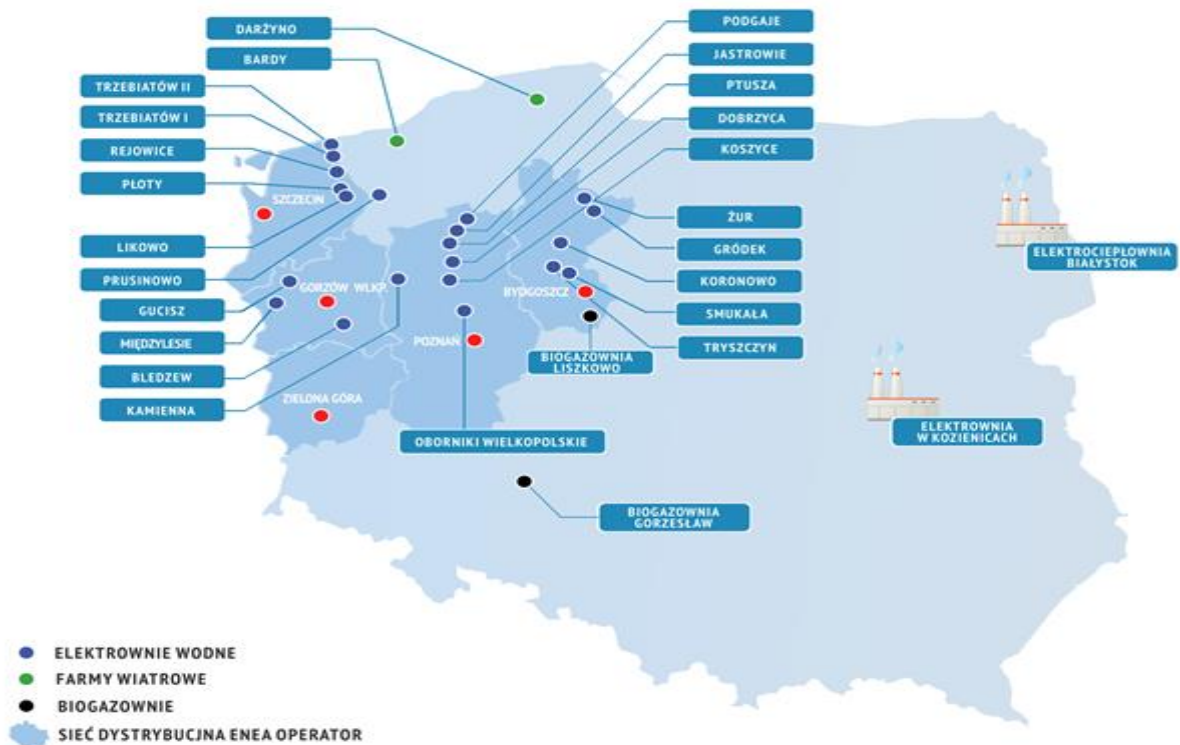
Źródło: Wikipedia

Rys. 3.18. Schemat linii kolejowych w województwie zachodniopomorskim

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

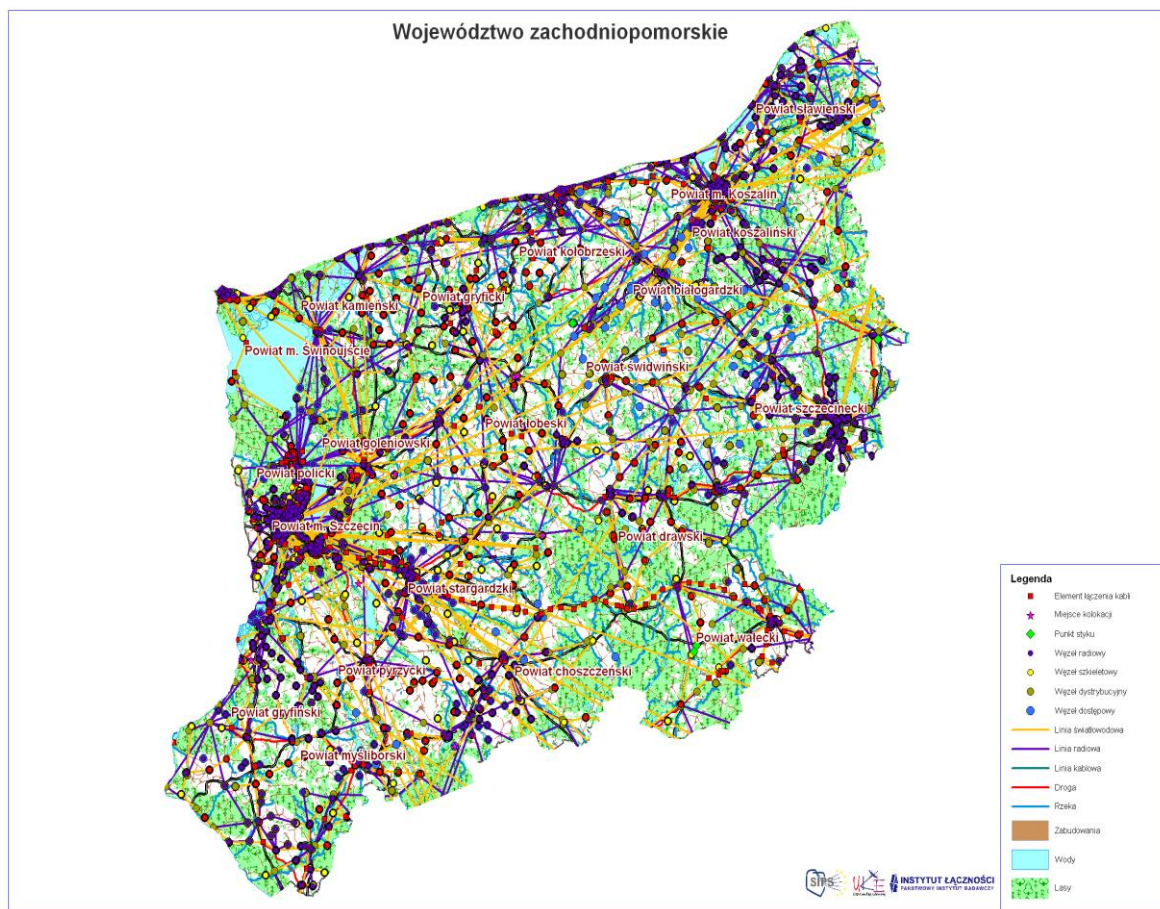
Rys 3.19 Obszar działania Grupy Kapitałowej ENEA.

Źródło: dane ENEA

Rys 3.20. Pokrycie siecią teleinformatyczną województwa zachodniopomorskiego.

Źródło: Raport UKE 2012

Załącznik tabelaryczny do rozdziału IV

Tabela 4.1 Dochody mieszkańców województwa zachodniopomorskiego 2008

Gminy	Gmina	Dochody ogółem	Średnia	Odsetek podatników w grupie dochodów	
				Do 10 tys.	Pow. 80 tys.
Aglomercyjne	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	405 877 077,77	50 288,33	22,13	14,36
	KOŁBASKOWO	208 826 088,49	37 237,18	24,64	8,45
	NOWE WARPNO	21 660 169,80	24 698,03	29,87	2,51
	STARE CZARNOWO	54 915 608,53	24 256,01	32,24	1,50
	KOBYLANKA	65 916 318,61	29 678,67	33,50	4,68
	BĘDZINO	112 109 415,88	20 730,29	35,28	1,81
	BIESIEKIERZ	93 977 097,00	27 878,11	32,84	5,01
	MANOWO	98 003 423,82	25 495,17	27,52	2,76
	ŚWIESZYNO	85 378 046,99	24 303,46	30,94	3,02
Razem		1 146 663 246,89	32596,96	29,89 5 433,79	4,90 197 877,50
Miejscowości	CHOSZCZNO	309 669 296,28	22 585,46	31,68	2,34
	DRAWSKO POM.	219 967 946,91	21 673,85	33,36	1,98
	GRYFICE	328 449 151,16	22 171,54	33,04	2,52
	KAMIEŃ POMORSKI	195 125 886,06	22 113,09	32,52	2,40
	MYŚLIBÓRZ	250 011 383,60	20 180,11	34,93	1,76
	PYRZYCE	260 550 044,33	21 305,92	31,38	2,06
	ŁOBEZ	175 203 792,79	18 786,60	34,86	1,43
	POLICE	775 643 475,86	30 282,01	23,87	3,58
	GOLENIÓW	576 482 188,12	27 044,58	25,45	3,50
	GRYFINO	529 325 533,44	27 107,37	26,28	3,99
	BARLINEK	275 676 056,85	22 875,78	27,74	2,54
	DĘBNO	242 775 588,63	19 734,64	37,30	1,92
	NOWOGARD	313 575 277,93	21 392,77	33,46	1,97
Razem		4 452 455 621,96	23 821,39	32,11 5 533,28	2,46 173 229,2
Nadmorskie	REWAL	72 294 707,67	37 284,53	36,41	4,28
	TRZEBIATÓW	204 705 483,48	20 364,65	35,48	1,72
	DZIWNÓW	58 455 822,16	24 832,55	31,01	2,89
	MIĘDZYDZROJE	100 946 526,76	26 145,18	29,55	3,63
	WOLIN	140 062 473,95	19 738,23	36,68	1,90
	GOŚCINO	53 557 422,76	19 293,02	35,12	1,37
	KOŁOBRZEG(G)	178 370 467,13	32 909,68	30,76	4,93
	USTRONIE MORSKIE	44 300 868,30	21 206,73	37,87	2,78
	MIELNO	73 180 041,15	24 959,09	34,79	2,86
	DARŁOWO(G)	68 347 227,40	16 300,32	43,07	0,86
	POSTOMINO	67 200 599,72	17 244,19	40,13	0,64
Razem		1 061 421 640,48	22 772,89	30,53 5 641,57	2,53 232 340,70
Wiejskie	KARLINO	89 140 053,50	19 226,12	35,48	1,25
	TYCHOWO	65 904 149,29	17 119,57	39,51	1,02
	DRAWNO	51 966 515,49	18 422,32	39,28	1,30
	PEŁCZYCE	75 793 451,02	17 234,04	37,04	0,97
	RECZ	49 155 986,60	16 947,76	38,14	1,11
	CZAPLINEK	111 185 810,41	18 732,26	35,39	1,45
	KALISZ POMORSKI	65 965 553,28	18 689,29	40,67	1,48
	ZŁOCIENIEC	165 266 579,40	20 655,75	32,08	1,66
	MASZEWO	69 289 386,84	18 385,10	40,53	1,25
	PŁOTY	79 061 556,61	17 325,33	39,78	1,20
	CEDYNIA	33 211 855,31	18 939,45	40,61	1,50

	CHOJNA	132 274 101,92	19 332,55	34,82	1,23
	MIESZKOWICE	62 268 147,94	16 643,85	40,08	1,05
	MORYŃ	38 068 385,87	17 390,48	40,88	1,25
	TRZCIŃSKO-ZDRÓJ	46 351 906,82	18 288,35	42,87	0,98
	GOLCZEWO	59 002 140,41	19 763,22	35,37	1,56
	BOBOLICE	90 339 330,04	18 947,87	37,02	1,50
	POLANÓW	80 930 414,25	18 038,58	39,11	1,47
	SIANÓW	130 799 186,85	20 860,25	33,33	1,93
	LIPIANY	57 943 551,76	17 869,12	34,53	0,85
	CHOCIWEL	57 693 851,55	18 710,88	37,22	1,45
	DOBRZANY	39 532 754,04	16 580,83	43,79	1,45
	IŃSKO	30 765 128,14	17 489,03	39,08	1,42
	SUCHAŃ	31 081 659,31	16 283,03	47,97	0,71
	BARWICE	69 035 125,46	16 237,25	41,48	1,06
	BIAŁY BÓR	45 021 778,04	18 587,30	40,90	1,02
	BORNE SULINOWO	93 372 024,50	18 905,87	33,72	1,37
	POŁCZYN-ZDRÓJ	159 243 605,45	19 072,72	34,29	1,59
	CZŁOPA	38 965 763,86	16 979,72	44,61	1,44
	MIROSŁAWIEC	66 622 466,01	21 047,54	35,21	1,87
	TUCZNO	47 715 551,13	16 797,44	39,26	1,16
	DOBRA	35 967 078,46	14 945,31	43,54	0,70
	RESKO	80 060 215,66	18 317,62	39,45	1,34
	WĘGORZYNO	62 981 420,05	16 732,39	39,92	1,27
	Razem	2 411 976 485,27	18422,42	38,73	1,29
				5 680,69	182 564,7
Wiejskie	BIAŁOGARD(G)	67 750 732,07	15 032,33	45,53	0,71
	BIERZWNIK	49 498 321,39	17 103,77	47,06	1,21
	KRZĘCIN	35 572 581,99	15 866,45	43,89	0,89
	OSTROWICE	20 545 020,53	15 540,86	51,13	1,66
	WIERZCHOWO	46 726 669,88	17 699,50	37,35	0,98
	OSINA	32 804 339,69	20 477,12	34,52	1,12
	PRZYBIERNÓW	54 180 918,30	18 891,53	39,47	1,57
	STEPNICA	55 775 445,01	20 999,79	35,17	1,54
	BROJCE	32 634 357,95	15 780,64	43,91	0,82
	KARNICE	35 438 804,50	15 067,52	45,24	0,60
	BANIE	62 995 873,63	17 460,05	40,16	1,00
	WIDUCHOWA	50 743 097,55	16 959,59	40,61	0,74
	ŚWIERZNO	39 421 674,11	16 711,18	42,94	1,14
	DYGOWO	56 130 753,34	17 662,29	35,53	0,94
	RYMAŃ	38 311 486,71	17 141,60	40,81	0,89
	SIEMYŚL	35 117 423,04	18 036,68	38,16	0,98
	BOLESZKOWICE	29 652 159,43	18 258,72	47,35	1,11
	NOWOGRÓDEK POMORSKI	34 945 290,05	18 657,39	43,09	1,49
	BIELICE	30 079 022,77	18 822,92	46,81	1,75
	KOZIELICE	23 708 392,67	15 901,00	46,48	0,67
	PRZELEWICE	48 077 616,43	16 231,47	42,47	0,88
	WARNICE	27 961 271,12	15 041,03	48,84	0,65
	MALECHOWO	62 040 569,51	17 746,16	38,47	0,94
	SŁAWNNO(G)	77 421 205,95	17 053,13	40,68	0,97
	DOLICE	73 423 254,29	17 440,20	39,81	1,00
	MARIANOWO	31 003 305,47	17 466,65	42,37	1,01
	STARA DĄBROWA	30 524 864,25	15 815,99	44,92	0,67
	STARGARD SZCZECIŃSKI(G)	112 752 307,07	18 194,66	38,55	1,37
	GRZMIĄCA	47 339 069,00	16 437,18	41,04	0,83
	SZCZECINEK(G)	102 096 305,00	18 532,64	40,08	1,52
	BRZEŻNO	22 905 647,09	14 244,81	48,51	0,81

	RĄBINO	35 116 884,04	14 223,12	44,27	0,32
	SŁAWOBORZE	40 034 507,30	16 715,87	42,51	1,00
	ŚWIDWIN(G)	52 790 895,25	15 213,51	44,35	0,40
	WAŁCZ(G)	123 962 722,31	17 623,36	39,78	1,54
	RADOWO MAŁE	33 003 571,14	15 077,01	45,18	0,64
Razem		1 752 486 359,83	17084,26	42,42	1,01
				5 751,56	179 391,70

Źródło: Dane Izby Skarbowej w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 4.2 Dochody mieszkańców województwa zachodniopomorskiego 2011

Gminy	Gmina	Dochody ogółem	Średnia	Odsetek podatników w grupie dochodów	
				Do 10 tys.	Pow. 80 tys.
Aglom eracyj ne	DOBRA (SZCZECIŃSKA)	530 283 237,75	54 866,35	18,65	17,64
	KOŁBASKOWO	257 567 520,16	42 363,08	21,07	10,59
	NOWE WARPNO	25 032 406,07	28 126,30	23,60	3,37
	STARE CZARNOWO	65 030 858,62	29 122,64	25,39	2,78
	KOBYLANKA	88 033 242,37	35 425,85	24,59	7,16
	BĘDZINO	117 651 327,90	23 643,76	25,40	2,13
	BIESIEKIERZ	117 525 697,65	32 837,58	26,38	5,90
	MANOWO	115 605 272,54	29 528,81	21,94	4,11
	ŚWIESZYNO	154 141 935,43	41 017,01	24,99	5,00
Razem		1 470 871 498,49	39 138,70	22,56	8,74
				5 001,40	195 696,92
Miejsk o- wiejski e	CHOSZCZNO	346 994 863,99	26 323,39	23,24	3,56
	DRAWSKO POM.	257 149 014,34	25 922,28	25,68	3,20
	GRYFICE	377 237 134,01	26 393,14	25,29	3,53
	KAMIEN POMORSKI	218 418 293,79	25 230,25	24,80	3,05
	MYŚLIBÓRZ	284 124 736,63	24 461,88	24,90	2,51
	PYRZYCE	292 383 663,65	24 605,21	23,35	2,73
	ŁOBEZ	204 307 610,31	23 432,46	25,99	2,74
	POLICE	823 082 764,82	32 766,03	19,52	4,67
	GOLENIÓW	673 774 367,54	31 597,00	19,66	5,02
	GRYFINO	616 770 979,45	32 145,25	20,80	7,03
	BARLINEK	346 982 560,49	24 843,03	25,92	2,74
	DĘBNO	306 435 927,04	26 464,80	20,54	3,27
		NOWOGARD	282 810 001,30	23 902,13	28,52
Razem			27 750,04	23,04	3,93
		5 030 417 917,36		5 196,11	154 722,36
Nadm orskie	REWAL	70 923 412,16	35 338,02	27,95	5,28
	TRZEBIATÓW	232 785 736,25	23 423,80	26,79	2,36
	DZIWNÓW	69 740 235,31	29 389,06	25,37	4,30
	MIĘDZYDZROJE	114 439 441,82	30 234,99	24,02	4,86
	WOLIN	161 984 468,25	23 340,70	28,33	2,90
	GOŚCINO	66 066 552,41	23 578,36	26,27	2,78
	KOŁOBRZEG(G)	185 518 236,55	32 667,41	24,46	6,09
	USTRONIE MORSKIE	59 593 835,26	28 554,78	27,50	3,07
	MIELNO	76 922 543,74	26 280,34	27,09	3,31
	DARŁOWO(G)	90 567 862,28	21 245,10	31,83	1,69
	POSTOMINO	86 969 044,64	22 311,20	28,55	1,26
Razem			26 028,64	15,64	1,89
		1 215 511 368,67		5 331,99	192 153,36
Wiejsk o- miejsk	KARLINO	117 368 858,78	22 174,35	27,66	2,27
	TYCHOWO	85 911 400,06	21 165,66	29,76	1,82
	DRAWNO	69 041 902,84	22 599,64	29,62	2,68

ie	PEŁCZYCE	95 002 060,87	20 852,08	27,99	1,49
	RECZ	62 379 601,35	19 993,46	29,46	1,31
	CZAPLINEK	154 283 545,40	21 905,94	25,22	2,26
	KALISZ POMORSKI	96 384 595,37	22 921,43	29,16	2,76
	ZŁOCIENIEC	222 035 157,29	23 908,17	25,34	2,54
	MASZEWO	94 334 516,13	22 736,69	27,67	2,41
	PŁOTY	101 411 359,05	20 392,39	30,08	1,67
	CEDYNIA	46 133 422,63	20 818,33	30,19	1,99
	CHOJNA	174 025 539,74	23 256,12	27,18	2,16
	MIESZKOWICE	81 589 628,76	20 681,78	30,06	1,93
	MORYŃ	48 920 926,29	20 808,56	31,05	1,91
	TRZCIŃSKO-ZDRÓJ	60 420 400,27	20 798,76	32,01	1,58
	GOLCZEWO	84 027 761,69	24 320,63	26,08	2,43
	BOBOLICE	124 196 852,93	22 446,57	27,89	2,37
	POLANÓW	105 698 730,69	21 496,59	29,51	2,14
	SIANÓW	195 248 618,65	25 019,04	25,42	2,73
	LIPIANY	70 281 963,11	20 230,85	27,03	1,53
	CHOCIWEL	75 664 703,53	23 012,38	27,89	2,28
	DOBRZANY	51 360 582,22	19 064,80	33,70	1,48
	IŃSKO	39 113 052,22	20 771,67	30,96	2,28
	SUCHAŃ	41 875 341,82	19 696,77	31,94	0,89
	BARWICE	89 710 118,88	19 375,84	31,45	1,38
	BIAŁY BÓR	59 379 532,40	21 056,57	32,87	2,34
	BORNE SULINOWO	130 062 475,61	23 447,35	26,03	2,43
POŁCZYN-ZDRÓJ	220 033 392,93	22 810,84	25,63	2,29	
CZŁOPA	57 222 545,31	20 846,10	33,95	2,37	
MIROSŁAWIEC	90 073 963,59	27 237,36	26,28	3,54	
TUCZNO	59 272 719,53	20 552,26	29,61	1,94	
DOBRA	45 173 418,85	18 498,53	32,56	1,23	
RESKO	121 847 744,79	24 354,94	28,62	2,12	
WĘGORZYNO	79 704 799,08	20 516,04	28,83	2,01	
Razem	3 249 191 232,66	22 145,07	22,56 5410,23	1,71 159 585,96	
Wiejsk ie	BIĄLOGARD(G)	79 060 659,71	18 519,71	34,32	1,41
	BIERZWNIK	61 135 115,09	21 935,81	34,77	2,33
	KRZĘCIN	40 289 063,40	19 295,53	32,47	1,25
	OSTROWICE	23 641 556,42	18 644,76	38,96	1,89
	WIERZCHOWO	55 131 534,10	21 451,96	25,29	2,02
	OSINA	35 323 409,19	23 706,99	25,77	2,55
	PRZYBIERNÓW	59 470 260,93	23 167,22	29,45	2,38
	STEPNICA	62 123 097,88	24 701,03	27,44	2,07
	BROJCE	38 153 113,78	18 675,04	31,96	0,88
	KARNICE	42 470 516,03	18 149,79	32,99	1,11
	BANIE	70 372 434,16	20 956,65	29,99	2,23
	WIDUCHOWA	59 064 847,19	20 616,00	32,57	2,23
	ŚWIERZNO	45 452 026,61	20 084,85	31,99	1,37
	DYGOWO	66 990 522,95	21 491,99	25,22	1,67
	RYMAŃ	44 332 328,38	20 178,57	30,63	1,87
	SIEMYŚL	43 522 112,64	21 771,94	27,46	1,90
	BOLESZKOWICE	37 271 255,67	23 279,98	34,10	2,19
	NOWOGRÓDEK POMORSKI	39 206 978,61	22 302,04	31,23	2,39
	BIELICE	34 490 919,79	21 692,40	31,82	3,02
	KOZIELICE	25 366 809,86	17 788,79	35,13	0,70
	PRZELEWICE	54 330 611,83	19 376,11	32,17	1,46
WARNICE	35 328 885,40	18 574,60	32,44	1,26	
MALECHOWO	76 920 215,50	21 846,13	27,89	1,76	
SŁAWNO(G)	93 209 261,90	20 436,15	30,72	1,73	

	DOLICE	82 145 664,27	20 681,18	30,64	1,74
	MARIANOWO	34 102 934,61	20 420,92	31,02	1,32
	STARA DĄBROWA	35 860 591,76	19 363,17	33,96	1,08
	STARGARD				
	SZCZECIŃSKI(G)	145 294 602,52	22 964,22	29,11	2,29
	GRZMIĄCA	55 664 766,44	20 131,92	30,78	1,56
	SZCZECINEK(G)	98 810 205,67	20 369,04	31,91	1,61
	BRZEŻNO	26 653 598,69	18 119,37	31,20	1,29
	RĄBINO	40 155 480,54	17 219,33	35,29	1,07
	SŁAWOBORZE	47 696 133,61	21 217,14	30,47	2,31
	ŚWIDWIN(G)	64 588 778,21	19 326,38	34,53	1,47
	WAŁCZ(G)	148 148 855,26	21 786,60	29,38	2,38
	RADOWO MAŁE	38 248 714,93	18 685,25	30,87	1,27
Razem		2 040 027 863,53	20 694,98	30,98 5 358,41	1,80 157 344,02

Źródło: Dane Izby Skarbowej w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 4.6 Wielkość ubóstwa 2008-2011 (odsetek osób korzystających z pomocy społecznej)

Powiat	Gmina	Rok			
		2008	2009	2010	2011
białogardzki	Białogard(G)	30,69	25,29	25,83	50,52
	Karlino	16,70	18,22	18,71	18,99
	Tychowo	23,55	25,27	24,71	23,48
choszczeński	Bierzwnik	17,96	20,55	16,81	15,44
	Choszczno	12,45	12,55	12,43	12,20
	Drawno	16,33	17,93	18,93	18,06
	Krzęcin	22,88	23,29	23,36	20,53
	Pelczyce	12,82	12,62	13,88	13,29
	Recz	22,93	24,27	22,95	20,57
drawski	Czaplinek	23,76	22,83	21,95	19,15
	Drawsko Pomorskie	12,28	12,42	13,99	12,82
	Kalisz Pomorski	29,53	27,46	24,01	22,19
	Ostrowice	29,54	32,93	29,30	33,04
	Wierzchowo	29,26	32,28	18,44	19,12
	Złocieniec	16,61	15,65	17,46	16,21
goleniowski	Goleniów	10,93	10,36	9,59	8,60
	Maszewo	16,39	16,62	14,95	13,43
	Nowogard	8,18	9,27	9,27	8,83
	Osina	20,96	23,29	22,64	20,95
	Przybiernów	18,05	16,97	16,60	13,87
	Stepnica	16,93	17,48	18,98	17,06
gryficki	Brojce	30,75	31,36	29,62	30,47
	Gryfice	11,59	11,53	12,03	11,93
	Karnice	23,05	22,41	21,82	19,90
	Płoty	19,43	13,48	14,12	13,78
	Rewal	11,71	8,76	9,17	9,34
	Trzebiatów	10,03	8,82	8,39	9,01
gryfiński	Banie	15,84	15,90	16,43	15,21
	Cedynia	39,78	38,25	43,13	18,47

	Chojna	9,04	10,79	10,87	10,11
	Gryfino	5,93	6,12	6,20	5,66
	Mieszkowice	35,00	15,68	16,19	42,11
	Moryń	15,67	15,01	15,82	15,43
	Stare Czarnowo	11,25	10,42	12,25	12,33
	Trzcińsko Zdrój	23,70	17,57	17,05	16,10
	Widuchowa	14,65	16,03	16,80	15,36
kamieński	Dziwnów	15,25	15,53	12,20	9,32
	Golczewo	11,83	12,32	12,57	12,95
	Kamień Pom.	9,53	10,03	10,10	8,69
	Międzyzdroje	17,22	14,11	13,24	14,41
	Świerzno	21,86	16,75	19,67	19,07
	Wolin	12,71	11,96	12,03	11,27
kołobrzeski	Dygowo	12,03	12,01	9,72	9,05
	Gościno	15,36	14,03	15,15	15,51
	Kołobrzeg(G)	10,19	9,56	8,44	6,08
	Rymań	18,28	17,61	21,15	20,67
	Siemyśl	14,53	12,47	9,89	9,93
	Ustronie Morskie	16,65	15,67	13,54	12,02
koszaliński	Będzino	11,43	13,29	13,90	13,64
	Biesiekierz	18,66	17,62	17,79	16,75
	Bobolice	13,86	12,37	11,48	11,68
	Manowo	13,28	12,65	10,53	9,80
	Mielno	10,26	11,35	11,42	10,13
	Polanów	19,40	19,99	20,15	19,62
	Sianów	11,96	11,96	11,81	11,52
	Świeszyno	15,22	15,39	14,66	12,99
łobeski	Dobra Nowogardzka	14,70	14,73	19,21	17,70
	Łobez	12,12	13,92	13,45	12,60
	Radowo Małe	38,70	35,09	21,57	26,78
	Resko	15,13	16,53	15,26	14,70
	Węgorzyno	18,29	18,50	18,75	17,91
myśliborski	Barlinek	11,29	11,00	11,19	10,69
	Boleszkowice	19,89	17,42	20,36	17,84
	Dębno	10,01	10,40	11,28	10,09
	Myślibórz	9,09	10,11	10,49	9,78
	Nowogródek Pom.	9,44	11,80	11,99	11,64
policki	Dobra (Szczecińska)	5,58	6,01	5,50	5,01
	Kołbaskowo	7,36	7,39	8,18	8,04
	Nowe Warpno	15,24	12,26	14,87	13,26
	Police	7,80	8,78	9,27	8,89
pyrzycki	Bielice	13,31	13,31	13,20	11,58
	Kozielice	37,76	38,09	36,98	40,25
	Lipiany	12,24	11,25	10,87	10,31
	Przelewice	20,58	21,24	21,14	17,57

	Pyrzyce	10,74	11,26	10,66	10,35
	Warnice	17,49	22,73	22,12	21,05
sławieński	Darłowo(G)	29,63	30,75	30,58	31,65
	Malechowo	21,31	20,82	19,84	18,86
	Postomino	28,33	32,43	29,30	35,25
	Sławno(G)	13,29	13,08	13,51	11,07
	stargardzki	Chociwel	12,93	12,75	12,78
Dobrzany		19,32	20,30	19,83	19,23
Dolice		21,35	22,96	23,67	20,88
Ińsko		17,19	18,46	19,55	18,22
Kobylanka		13,02	12,54	11,36	9,36
Marianowo		17,79	18,45	19,94	17,58
Stara Dąbrowa		22,93	22,93	21,99	23,15
Stargard Szczeciński		19,61	18,79	17,82	16,16
Suchań		20,84	22,46	28,88	28,69
świdwiński	Brzeżno	37,20	41,16	40,35	38,82
	Połczyn Zdrój	17,58	16,87	16,30	18,04
	Rąbino	26,58	27,01	22,71	24,59
	Sławoborze	34,96	32,28	29,00	28,26
	Świdwin(G)	35,10	32,46	31,66	30,10
szczecinecki	Barwice	31,15	28,38	27,26	27,75
	Biały Bór	28,36	27,26	24,52	23,33
	Borne Sulinowo	20,27	21,39	19,01	18,99
	Grzmiąca	31,96	30,44	27,75	27,46
	Szczecinek(G)	26,19	24,52	27,23	28,36
wałeczki	Człopa	24,11	20,66	19,14	18,35
	Mirostawiec	18,56	17,70	16,28	16,62
	Tuczno	21,51	20,93	18,96	18,23
	Wałcz(G)	25,83	22,63	19,98	19,82

Źródło: Dane Wydziału Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. Obliczenia własne

Tabela 4.8 Świadczeniobiorcy świadczeń emerytalnych i rentowych 2011

Gminy	Gmina	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Emerytury	Emerytury pomostowe	Renty z tytułu niezdolności do pracy	Renty socjalne	Razem	Wskaźnik obciążenia
Agglomeracyjne	Dobra (Szczecińska)	11746	1271	1	269	48	1589	0,14
	Kołbaskowo	7535	629	3	211	46	889	0,12
	Nowe Warpno	306	166	1	45	4	216	0,71
	Stare Czarnowo	2553	399	1	116	17	533	0,21

	Kobylanka	3084	352	0	90	24	466	0,15
	Będzino	5725	772	1	236	45	1054	0,18
	Biesiekierz	4142	499	0	135	146	780	0,19
	Manowo	4595	608	1	149	27	785	0,17
	Świeszyno	4356	595	0	156	27	778	0,18
	Razem	44042	5291	8	1407	384	7090	0,16
Miejsko- wiejskie	Choszczno	4227	2587	9	662	164	3422	0,81
	Drawsko Pomorskie	3103	2087	1	567	123	2778	0,90
	Goleniów	8216	3921	1	1223	187	5332	0,65
	Gryfino	6942	3730	12	954	256	4952	0,71
	Nowogard	5122	2597	4	875	333	3809	0,74
	Gryfice	4625	2699	1	999	175	3874	0,84
	Kamień Pomorski	3528	1959	4	477	120	2560	0,73
	Barlinek	3621	2381	1	678	100	3160	0,87
	Dębno	4461	2252	0	907	103	3262	0,73
	Myślibórz	5957	2324	1	813	105	3243	0,54
	Police	5390	4426	3	1 193	239	5861	1,09
	Pyrzyce	4515	2310	1	642	137	3090	0,68
	Łobez	2488	1844	1	729	114	2688	1,08
	Razem	62195	35117	39	10719	2156	48031	0,77
Nadmorskie	Rewal	2477	454	0	126	19	595	0,24
	Trzebiatów	4332	1475	1	586	234	2296	0,53
	Dziwnów	914	459	0	89	23	571	0,62
	Międzyzdroje	761	874	1	205	27	1107	1,45
	Wolin	4919	1231	1	397	66	1695	0,34
	Kołobrzeg	3662	8518	13	1 352	252	10135	2,77
	Gościno	6829	21	0	0	0	21	0,00
	Ustronie Morskie	2454	314	0	77	11	402	0,16
	Mielno	3351	593	1	103	23	720	0,21
	Darłowo	5198	2669	11	500	141	3321	0,64
	Postomino	4548	499	1	131	48	679	0,15
Razem	39445	17107	29	3566	844	21542	0,55	
Wiejsko- miejskie	Karlino	2176	959	1	263	85	1308	0,60
	Tychowo	2904	600	0	210	64	874	0,30
	Drawno	1962	530	0	200	115	845	0,43
	Pełczyce	3439	715	0	284	56	1055	0,31
	Recz	1784	559	0	200	43	802	0,45
	Czaplinek	3093	1319	1	325	88	1733	0,56
	Kalisz Pomorski	1954	723	0	182	64	969	0,50
	Złocieniec	1489	1770	0	463	122	2355	1,58

Maszewo	3447	614	0	250	64	928	0,27	
Płoty	3290	805	0	314	72	1191	0,36	
Cedynia	1760	360	0	135	33	528	0,30	
Chojna	4247	1315	1	435	99	1850	0,44	
Mieszkowice	2457	606	1	238	61	906	0,37	
Moryń	1843	380	0	136	100	616	0,33	
Trzcińsko-Zdrój	2001	507	0	147	45	699	0,35	
Golczewo	2198	569	0	178	33	780	0,35	
Bobolice	3545	929	0	246	99	1274	0,36	
Polanów	3997	852	1	294	124	1071	0,27	
Sianów	4625	1168	2	336	65	1571	0,34	
Lipiany	1282	671	0	193	43	907	0,71	
Chociwel	1763	593	3	227	61	884	0,50	
Dobrzany	1692	419	0	185	31	635	0,38	
Ińsko	952	408	1	129	34	572	0,60	
Suchań	1853	278	0	113	19	410	0,22	
Barwice	3326	862	1	234	95	1192	0,36	
Biały Bór	2049	469	1	143	59	672	0,33	
Borne Sulinowo	3265	1228	2	295	69	1594	0,49	
Połczyn-Zdrój	4977	2220	4	535	178	2937	0,59	
Człopa	1731	446	0	210	39	695	0,40	
Mirosławiec	1606	469	0	201	23	693	0,43	
Tuczno	1985	545	1	187	37	770	0,39	
Dobra	1411	477	1	169	37	674	0,48	
Resko	2411	931	1	329	139	1400	0,58	
Węgorzyno	2704	716	1	266	73	1056	0,39	
Razem	85218	26012	23	8252	2369	36446	0,43	
Wiejskie	Białogard	5269	1324	4	988	203	2519	0,47
	Bierzwnik	3100	400	1	203	41	645	0,21
	Krzęcin	2526	343	1	120	45	509	0,20
	Ostrowice	1693	193	0	69	30	292	0,17
	Wierzchowo	2914	407	0	119	29	555	0,19
	Osina	1899	253	0	75	35	363	0,19
	Przybiernów	3419	475	1	177	47	699	0,20
	Stepnica	3222	416	0	188	40	644	0,20
	Brojce	2487	289	0	140	60	489	0,20
	Karnice	2729	373	0	134	35	542	0,20
	Banie	4286	557	0	196	59	812	0,19
	Widuchowa	3632	452	0	175	35	662	0,18
	Świerzno	2894	362	0	172	44	578	0,20
	Dygowo	1730	510	1	132	30	673	0,39
	Rymań	2664	342	1	94	38	475	0,18

Siemyśl	2458	172	0	62	14	248	0,10
Świeszyno	4356	595	0	156	27	778	0,18
Boleszkowice	1943	165	0	98	18	281	0,14
Nowogródek Pomorski	2231	213	0	91	19	323	0,14
Bielice	2043	150	0	89	32	271	0,13
Kozielice	1666	170	0	77	21	268	0,16
Przelewice	3525	460	0	152	77	689	0,20
Warnice	2374	202	0	90	24	316	0,13
Sławno	5839	770	3	600	173	1546	0,26
Malechowo	4273	531	0	139	48	718	0,17
Stargard Szczeciński	8201	2286	42	721	479	3528	0,43
Dolice	5243	747	1	261	95	1104	0,21
Marianowo	2094	252	0	111	24	387	0,18
Stara Dąbrowa	2418	285	0	119	37	441	0,18
Szczecinek	6182	962	8	419	293	1672	0,27
Grzmiąca	3225	507	1	110	40	658	0,20
Świdwin	4063	595	0	615	217	1427	0,35
Brzeżno	1876	255	0	73	25	353	0,19
Rąbino	2486	427	2	126	92	647	0,26
Sławoborze	2802	390	0	143	74	607	0,22
Wałcz	8335	1471	1	494	257	2223	0,26
Radowo Małe	2448	359	0	142	27	528	0,22
Razem	122097	23539	67	3007	2857	29470	0,24

Dane: Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 4.10 Przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja w gminach

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat białogardzki	Białogard	Laski	Gimnazjum
Powiat białogardzki	Białogard	Laski	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Białogard	Kościernica	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Białogard	Rogowo	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Białogard	Pomianowo	Gimnazjum
Powiat białogardzki	Białogard	Pomianowo	Gimnazjum
Powiat białogardzki	Karlino	Karlino	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Karlino	Karścino	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Karlino	Daszewo	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Karlino	Daszewo	Punkt przedszkolny
Powiat białogardzki	Karlino	Karwin	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Karlino	Karwin	Punkt przedszkolny
Powiat białogardzki	Karlino	Karścino	Przedszkole
Powiat białogardzki	Karlino	Karlino	Gimnazjum
Powiat białogardzki	Karlino	Karlino	Przedszkole
Powiat białogardzki	Tychowo	Tychowo	Przedszkole
Powiat białogardzki	Tychowo	Tychowo	Gimnazjum
Powiat białogardzki	Tychowo	Dobrowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat białogardzki	Tychowo	Dobrowo	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Tychowo	Dobrowo	Gimnazjum
Powiat białogardzki	Tychowo	Kowalki	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością
Powiat białogardzki	Tychowo	Tychowo	Szkoła podstawowa
Powiat białogardzki	Tychowo	Tychowo	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Bierzwnik	Zieleniewo	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Bierzwnik	Łasko	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Bierzwnik	Bierzwnik	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat choszczeński	Bierzwnik	Bierzwnik	Przedszkole
Powiat choszczeński	Bierzwnik	Bierzwnik	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Bierzwnik	Bierzwnik	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Choszczno	Suliszewo	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Choszczno	Suliszewo	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Choszczno	Suliszewo	Zasadnicza szkoła zawodowa
Powiat choszczeński	Choszczno	Suliszewo	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością
Powiat choszczeński	Choszczno	Korytowo	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Choszczno	Suliszewo	Szkoła podstawowa

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat choszczeński	Choszczno	Sławęcín	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Przedszkole
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Przedszkole
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Przedszkole
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Przedszkole
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Choszczno	Choszczno	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Choszczno	Zamęcín	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Drawno	Niemieńsko	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Drawno	Niemieńsko	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Drawno	Niemieńsko	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością
Powiat choszczeński	Drawno	Drawno	Przedszkole
Powiat choszczeński	Drawno	Drawno	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Drawno	Drawno	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Krzęcín	Chłopowo	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Krzęcín	Krzęcín	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat choszczeński	Krzęcín	Krzęcín	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Krzęcín	Krzęcín	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Krzęcín	Granowo	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Pełczyce	Będargowo	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Pełczyce	Pełczyce	Przedszkole
Powiat choszczeński	Pełczyce	Lubiana	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat choszczeński	Pełczyce	Lubiana	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Pełczyce	Lubiana	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Pełczyce	Chrapowo	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Pełczyce	Pełczyce	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Pełczyce	Pełczyce	Gimnazjum
Powiat choszczeński	Recz	Recz	Przedszkole
Powiat choszczeński	Recz	Recz	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Recz	Lubieniów	Szkoła podstawowa
Powiat choszczeński	Recz	Lubieniów	Punkt przedszkolny
Powiat choszczeński	Recz	Recz	Gimnazjum
Powiat drawski	Czaplinek	Broczyno	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Czaplinek	Czaplinek	Przedszkole
Powiat drawski	Czaplinek	Czaplinek	Przedszkole
Powiat drawski	Czaplinek	Czaplinek	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Czaplinek	Czaplinek	Przedszkole
Powiat drawski	Czaplinek	Czaplinek	Gimnazjum
Powiat drawski	Czaplinek	Trzcíniec	Gimnazjum
Powiat drawski	Czaplinek	Czaplinek	Gimnazjum
Powiat drawski	Drawsko	Drawsko	Szkoła podstawowa

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
	Pomorskie	Pomorskie	
Powiat drawski	Drawsko Pomorskie	Nętno	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Drawsko Pomorskie	Drawsko Pomorskie	Przedszkole
Powiat drawski	Drawsko Pomorskie	Drawsko Pomorskie	Gimnazjum
Powiat drawski	Drawsko Pomorskie	Drawsko Pomorskie	Gimnazjum
Powiat drawski	Drawsko Pomorskie	Mielenko Drawskie	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Kalisz Pomorski	Pomierzyn	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Kalisz Pomorski	Kalisz Pomorski	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Kalisz Pomorski	Dębsko	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Kalisz Pomorski	Kalisz Pomorski	Gimnazjum
Powiat drawski	Kalisz Pomorski	Kalisz Pomorski	Przedszkole
Powiat drawski	Ostrowice	Nowe Worowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat drawski	Ostrowice	Nowe Worowo	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Ostrowice	Nowe Worowo	Gimnazjum
Powiat drawski	Ostrowice	Ostrowice	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat drawski	Ostrowice	Ostrowice	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Ostrowice	Ostrowice	Gimnazjum
Powiat drawski	Wierzchowo	Wierzchowo	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Wierzchowo	Wierzchowo	Gimnazjum
Powiat drawski	Wierzchowo	Wierzchowo	Przedszkole
Powiat drawski	Wierzchowo	Świerczyna	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat drawski	Wierzchowo	Świerczyna	Przedszkole
Powiat drawski	Wierzchowo	Świerczyna	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Wierzchowo	Świerczyna	Gimnazjum
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Przedszkole
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Gimnazjum
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Gimnazjum
Powiat drawski	Złocieniec	Bobrowo	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Złocieniec	Bobrowo	Gimnazjum
Powiat drawski	Złocieniec	Rzęsnica	Przedszkole
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Szkoła podstawowa

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat goleniowski	Goleniów	Krępsko	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Białuń	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat goleniowski	Goleniów	Białuń	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Białuń	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Lubczyna	Punkt przedszkolny
Powiat goleniowski	Goleniów	Lubczyna	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Komarowo	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Goleniów	Mosty	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat goleniowski	Goleniów	Mosty	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Mosty	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Mosty	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Goleniów	Kliniska Wielkie	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat goleniowski	Goleniów	Kliniska Wielkie	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Kliniska Wielkie	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Goleniów	Kliniska Wielkie	Punkt przedszkolny
Powiat goleniowski	Goleniów	Święta	Punkt przedszkolny
Powiat goleniowski	Goleniów	Stawno	Punkt przedszkolny
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Goleniów	Goleniów	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Maszewo	Maszewo	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Maszewo	Maszewo	Przedszkole
Powiat goleniowski	Maszewo	Dębice	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Maszewo	Rożnowo Nowogardzkie	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Maszewo	Maszewo	Przedszkole
Powiat goleniowski	Maszewo	Maszewo	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Maszewo	Darż	Punkt przedszkolny
Powiat goleniowski	Maszewo	Dębice	Punkt przedszkolny

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Orzechowo	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Błotno	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Strzelewo	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Przedszkole
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Przedszkole
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Przedszkole
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Przedszkole
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Nowogard	Długołęka	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Żabowo	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Wierzbięcín	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Nowogard	Nowogard	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Osina	Osina	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat goleniowski	Osina	Osina	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Osina	Osina	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Przybiernów	Czarnogłowy	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Przybiernów	Przybiernów	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Przybiernów	Przybiernów	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat goleniowski	Przybiernów	Przybiernów	Przedszkole
Powiat goleniowski	Przybiernów	Przybiernów	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Stepnica	Stepnica	Gimnazjum
Powiat goleniowski	Stepnica	Stepnica	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat goleniowski	Stepnica	Stepnica	Przedszkole
Powiat goleniowski	Stepnica	Stepnica	Szkoła podstawowa
Powiat goleniowski	Stepnica	Stepnica	Zasadnicza szkoła zawodowa
Powiat goleniowski	Stepnica	Racimierz	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Brojce	Brojce	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Brojce	Dargosław	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Brojce	Brojce	Gimnazjum
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Gryfice	Górzycy	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Gryfice	Trzyglów	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Gryfice	Prusinowo	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Gimnazjum
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Przedszkole
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Przedszkole
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Przedszkole
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Gimnazjum
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Szkoła podstawowa

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Gimnazjum
Powiat gryficki	Gryfice	Gryfice	Gimnazjum
Powiat gryficki	Gryfice	Waniorowo	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Gryfice	Waniorowo	Gimnazjum
Powiat gryficki	Karnice	Cerkwica	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Karnice	Cerkwica	Punkt przedszkolny
Powiat gryficki	Karnice	Karnice	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryficki	Karnice	Karnice	Przedszkole
Powiat gryficki	Karnice	Karnice	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Karnice	Karnice	Gimnazjum
Powiat gryficki	Płoty	Wyszobór	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Płoty	Wicimice	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Płoty	Mechowo	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Płoty	Płoty	Przedszkole
Powiat gryficki	Płoty	Płoty	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Płoty	Płoty	Gimnazjum
Powiat gryficki	Rewal	Pobierowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryficki	Rewal	Pobierowo	Przedszkole
Powiat gryficki	Rewal	Pobierowo	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Rewal	Pobierowo	Gimnazjum
Powiat gryficki	Rewal	Niechorze	Przedszkole
Powiat gryficki	Rewal	Niechorze	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryficki	Rewal	Niechorze	Przedszkole
Powiat gryficki	Rewal	Niechorze	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Rewal	Rewal	Gimnazjum
Powiat gryficki	Rewal	Rewal	Zasadnicza szkoła zawodowa
Powiat gryficki	Rewal	Rewal	Gimnazjum
Powiat gryficki	Rewal	Rewal	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryficki	Rewal	Rewal	Przedszkole
Powiat gryficki	Rewal	Rewal	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Rewal	Rewal	Gimnazjum
Powiat gryficki	Trzebiatów	Trzebiatów	Gimnazjum
Powiat gryficki	Trzebiatów	Trzebiatów	Przedszkole
Powiat gryficki	Trzebiatów	Trzebiatów	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Trzebiatów	Trzebiatów	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Trzebiatów	Trzebiatów	Gimnazjum
Powiat gryficki	Trzebiatów	Mrzeżyno	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryficki	Trzebiatów	Mrzeżyno	Szkoła podstawowa
Powiat gryficki	Trzebiatów	Mrzeżyno	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Banie	Banie	Przedszkole
Powiat gryfiński	Banie	Lubanowo	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Banie	Banie	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryfiński	Banie	Banie	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Banie	Banie	Gimnazjum

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat gryfiński	Banie	Swobnica	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Cedynia	Cedynia	Przedszkole
Powiat gryfiński	Cedynia	Cedynia	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Cedynia	Piasek	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Cedynia	Cedynia	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Chojna	Grzybno	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Krzymów	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Brwice	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Nawodna	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Lisie Pole	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Chojna	Przedszkole
Powiat gryfiński	Chojna	Chojna	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Godków	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Chojna	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Chojna	Chojna	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Chojna	Chojna	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Nowe Czarnowo	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Gryfino	Nowe Czarnowo	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Żabnica	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Radziszewo	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Gardno	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryfiński	Gryfino	Gardno	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Gardno	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Gryfino	Chwarstnica	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryfiński	Gryfino	Chwarstnica	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Chwarstnica	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Przedszkole
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Przedszkole
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Przedszkole
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Przedszkole
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Przedszkole
Powiat gryfiński	Gryfino	Gryfino	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Gryfino	Daleszewo	Punkt przedszkolny
Powiat gryfiński	Gryfino	Sobiemyśl	Punkt przedszkolny
Powiat gryfiński	Gryfino	Gardno	Punkt przedszkolny
Powiat gryfiński	Gryfino	Chwarstnica	Punkt przedszkolny

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat gryfiński	Gryfino	Stare Brynki	Punkt przedszkolny
Powiat gryfiński	Mieszkowice	Mieszkowice	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Mieszkowice	Troszyn	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Mieszkowice	Zielin	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Mieszkowice	Czelin	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Mieszkowice	Mieszkowice	Przedszkole
Powiat gryfiński	Mieszkowice	Mieszkowice	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Moryń	Moryń	Przedszkole
Powiat gryfiński	Moryń	Moryń	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Moryń	Moryń	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Moryń	Witnica	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Stare Czarnowo	Kołbacz	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryfiński	Stare Czarnowo	Kołbacz	Przedszkole
Powiat gryfiński	Stare Czarnowo	Kołbacz	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Stare Czarnowo	Kołbacz	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Trzcińsko-Zdrój	Trzcińsko-Zdrój	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Trzcińsko-Zdrój	Gogolice	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Trzcińsko-Zdrój	Trzcińsko-Zdrój	Przedszkole
Powiat gryfiński	Trzcińsko-Zdrój	Piaseczno	Punkt przedszkolny
Powiat gryfiński	Trzcińsko-Zdrój	Trzcińsko-Zdrój	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Trzcińsko-Zdrój	Stołeczna	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Trzcińsko-Zdrój	Góralice	Gimnazjum
Powiat gryfiński	Widuchowa	Krzywin	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Widuchowa	Krzywin	Punkt przedszkolny
Powiat gryfiński	Widuchowa	Widuchowa	Przedszkole
Powiat gryfiński	Widuchowa	Widuchowa	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat gryfiński	Widuchowa	Widuchowa	Szkoła podstawowa
Powiat gryfiński	Widuchowa	Widuchowa	Gimnazjum
Powiat kamieński	Dziwnów	Dziwnów	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Dziwnów	Dziwnów	Przedszkole
Powiat kamieński	Dziwnów	Dziwnów	Gimnazjum
Powiat kamieński	Dziwnów	Dziwnów	Gimnazjum
Powiat kamieński	Golczewo	Wysoka Kamieńska	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Golczewo	Golczewo	Przedszkole
Powiat kamieński	Golczewo	Golczewo	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Golczewo	Golczewo	Gimnazjum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Przedszkole

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Górki	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Przedszkole
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Przedszkole
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Gimnazjum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Przedszkole
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Kamień Pomorski	Gimnazjum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Benice	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Benice	Technikum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Benice	Technikum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Benice	Technikum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Benice	Technikum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Benice	Technikum
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Wrzosowo	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Kamień Pomorski	Jarszewo	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Międzyzdroje	Międzyzdroje	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Międzyzdroje	Międzyzdroje	Przedszkole
Powiat kamieński	Międzyzdroje	Wapnica	Punkt przedszkolny
Powiat kamieński	Międzyzdroje	Międzyzdroje	Gimnazjum
Powiat kamieński	Międzyzdroje	Wapnica	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Świerzno	Świerzno	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Świerzno	Gostyń	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Świerzno	Stuchowo	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Świerzno	Świerzno	Gimnazjum
Powiat kamieński	Wolin	Wolin	Przedszkole
Powiat kamieński	Wolin	Koniewo	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Wolin	Kołczewo	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Wolin	Kołczewo	Punkt przedszkolny
Powiat kamieński	Wolin	Dargobądz	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Wolin	Dargobądz	Punkt przedszkolny
Powiat kamieński	Wolin	Troszyn	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Wolin	Wolin	Szkoła podstawowa
Powiat kamieński	Wolin	Wolin	Gimnazjum

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat kamieński	Wolin	Sierosław	Gimnazjum
Powiat kamieński	Wolin	Ładzin	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Wrzosowo	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Dygowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Dygowo	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Dygowo	Gimnazjum
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Dygowo	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Czernin	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Wrzosowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Wrzosowo	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Dygowo	Wrzosowo	Gimnazjum
Powiat kołobrzeski	Gościno	Gościno	Przedszkole
Powiat kołobrzeski	Gościno	Gościno	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Gościno	Robuń	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Gościno	Gościno	Gimnazjum
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Dźwirzyno	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Drzonowo	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Drzonowo	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Grzybowo	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Stary Borek	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Stramnica	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Dźwirzyno	Gimnazjum
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Drzonowo	Gimnazjum
Powiat kołobrzeski	Kołobrzeg	Zieleniewo	Przedszkole
Powiat kołobrzeski	Rymań	Gorawino	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Rymań	Rymań	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Rymań	Rymań	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat kołobrzeski	Rymań	Rymań	Przedszkole
Powiat kołobrzeski	Rymań	Drozdowo	Przedszkole
Powiat kołobrzeski	Rymań	Rymań	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Rymań	Rymań	Gimnazjum
Powiat kołobrzeski	Rymań	Starnin	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Rymań	Drozdowo	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Rymań	Dębica	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Siemyśl	Charzyno	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Siemyśl	Charzyno	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Siemyśl	Siemyśl	Punkt przedszkolny
Powiat kołobrzeski	Siemyśl	Siemyśl	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat kołobrzeski	Siemyśl	Siemyśl	Szkoła podstawowa
Powiat kołobrzeski	Siemyśl	Siemyśl	Gimnazjum
Powiat kołobrzeski	Ustronie Morskie	Ustronie Morskie	Przedszkole
Powiat kołobrzeski	Ustronie Morskie	Ustronie Morskie	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat kołobrzeski	Ustronie	Ustronie	Szkoła podstawowa

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
	Morskie	Morskie	
Powiat kołobrzeski	Ustronie Morskie	Ustronie Morskie	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Będzino	Łekno	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Będzino	Mścice	Przedszkole
Powiat koszaliński	Będzino	Będzino	Przedszkole
Powiat koszaliński	Będzino	Dobrzyca	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Będzino	Dobrzyca	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Będzino	Tymień	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Będzino	Tymień	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat koszaliński	Będzino	Tymień	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Będzino	Tymień	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Będzino	Mścice	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat koszaliński	Będzino	Mścice	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Będzino	Mścice	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Biesiekierz	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Stare Bielice	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Biesiekierz	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Biesiekierz	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Stare Bielice	Przedszkole
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Biesiekierz	Przedszkole
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Biesiekierz	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Warnino	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Warnino	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Biesiekierz	Warnino	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością
Powiat koszaliński	Bobolice	Drzewiany	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Bobolice	Kłanino	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Bobolice	Bobolice	Przedszkole
Powiat koszaliński	Bobolice	Bobolice	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Bobolice	Bobolice	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Bobolice	Kurowo	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Bobolice	Dargiń	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat koszaliński	Bobolice	Dargiń	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Bobolice	Dargiń	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Manowo	Manowo	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Manowo	Wyszewo	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Manowo	Rosnowo	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Manowo	Bonin	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Manowo	Manowo	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Manowo	Bonin	Przedszkole
Powiat koszaliński	Manowo	Rosnowo	Przedszkole

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat koszaliński	Mielno	Sarbinowo	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Mielno	Mielno	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat koszaliński	Mielno	Mielno	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Mielno	Mielno	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Mielno	Mielno	Przedszkole
Powiat koszaliński	Polanów	Polanów	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Polanów	Rekowo	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Polanów	Żydowo	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Polanów	Rzyszczewko	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Polanów	Polanów	Przedszkole
Powiat koszaliński	Polanów	Polanów	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Polanów	Polanów	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Polanów	Polanów	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Sianów	Iwięcino	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Sianów	Szczeglino	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Sianów	Iwięcino	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Sianów	Sucha Koszalińska	Punkt przedszkolny
Powiat koszaliński	Sianów	Sianów	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Sianów	Sianów	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Sianów	Sucha Koszalińska	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Sianów	Szczeglino	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Sianów	Sianów	Przedszkole
Powiat koszaliński	Sianów	Sianów	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Sianów	Dąbrowa	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat koszaliński	Sianów	Dąbrowa	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Sianów	Dąbrowa	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Świeszyno	Zegrze Pomorskie	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Świeszyno	Dunowo	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Świeszyno	Konikowo	Szkoła podstawowa
Powiat koszaliński	Świeszyno	Świeszyno	Gimnazjum
Powiat koszaliński	Świeszyno	Świeszyno	Przedszkole
Powiat łobeski	Dobra	Dobra	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Dobra	Dobra	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Dobra	Wojtaszyce	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Dobra	Dobra	Gimnazjum
Powiat łobeski	Łobez	Bełczna	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Gimnazjum
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Gimnazjum
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Łobez	Karwowo	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Przedszkole
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Przedszkole

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat łobeski	Łobez	Bełczna	Przedszkole
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Przedszkole
Powiat łobeski	Łobez	Łobez	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Radowo Małe	Siedlice	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Radowo Małe	Siedlice	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Radowo Małe	Radowo Małe	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Radowo Małe	Radowo Małe	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat łobeski	Radowo Małe	Radowo Małe	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Radowo Małe	Radowo Małe	Gimnazjum
Powiat łobeski	Radowo Małe	Radowo Wielkie	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością
Powiat łobeski	Radowo Małe	Radowo Wielkie	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Radowo Małe	Radowo Wielkie	Gimnazjum
Powiat łobeski	Resko	Resko	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Resko	Łabuń Wielki	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Resko	Łosońnica	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Resko	Resko	Przedszkole
Powiat łobeski	Resko	Starogard	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Resko	Resko	Gimnazjum
Powiat łobeski	Resko	Starogard	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Węgorzyno	Runowo Pomorskie	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Węgorzyno	Węgorzyno	Przedszkole
Powiat łobeski	Węgorzyno	Węgorzyno	Szkoła podstawowa
Powiat łobeski	Węgorzyno	Węgorzyno	Gimnazjum
Powiat łobeski	Węgorzyno	Mieszewo	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Węgorzyno	Sielsko	Punkt przedszkolny
Powiat łobeski	Węgorzyno	Cieszyno	Punkt przedszkolny
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Przedszkole
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Barlinek	Mostkowo	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Barlinek	Rychnów	Punkt przedszkolny
Powiat myśliborski	Barlinek	Dziedzice	Przedszkole
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Przedszkole
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Przedszkole
Powiat myśliborski	Barlinek	Mostkowo	Punkt przedszkolny
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Gimnazjum

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat myśliborski	Barlinek	Barlinek	Przedszkole
Powiat myśliborski	Boleszkowice	Boleszkowice	Przedszkole
Powiat myśliborski	Boleszkowice	Boleszkowice	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat myśliborski	Boleszkowice	Boleszkowice	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Boleszkowice	Boleszkowice	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Przedszkole
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Przedszkole
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Przedszkole
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Dębno	Różańsko	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Dębno	Sarbinowo	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Dębno	Cychry	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Dębno	Dargomyśl	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Dębno	Barnówko	Przedszkole
Powiat myśliborski	Dębno	Barnówko	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Dębno	Smolnica	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat myśliborski	Dębno	Smolnica	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Dębno	Smolnica	Technikum
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Dębno	Dębno	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Dębno	Smolnica	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Golenice	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Nawrocko	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Kierzków	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Przedszkole
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Przedszkole
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Przedszkole
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Myślibórz	Rów	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat myśliborski	Myślibórz	Rów	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Myślibórz	Renice	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Renice	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Myślibórz	Myślibórz	Gimnazjum
Powiat myśliborski	Nowogródek Pomorski	Karsko	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat myśliborski	Nowogródek Pomorski	Karsko	Przedszkole
Powiat myśliborski	Nowogródek Pomorski	Nowogródek Pomorski	Szkoła podstawowa

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat myśliborski	Nowogródek Pomorski	Karsko	Szkoła podstawowa
Powiat myśliborski	Nowogródek Pomorski	Karsko	Gimnazjum
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Kościno	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Bezrzecze	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Dobra	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Mierzyn	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Mierzyn	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Wołczkowo	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Mierzyn	Przedszkole
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Dobra	Przedszkole
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Mierzyn	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Rzędziny	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Bezrzecze	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Bezrzecze	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Dołuje	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Dołuje	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Dołuje	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Dobra (Szczecińska)	Dołuje	Gimnazjum
Powiat policki	Kołbaskowo	Przylep	Przedszkole
Powiat policki	Kołbaskowo	Przeclaw	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Kołbaskowo	Kurów	Przedszkole
Powiat policki	Kołbaskowo	Przylep	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Kołbaskowo	Przylep	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Kołbaskowo	Przeclaw	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Kołbaskowo	Będargowo	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Kołbaskowo	Przeclaw	Przedszkole
Powiat policki	Kołbaskowo	Przeclaw	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Kołbaskowo	Warzymice	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego
Powiat policki	Kołbaskowo	Będargowo	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Kołbaskowo	Przeclaw	Gimnazjum
Powiat policki	Kołbaskowo	Kołbaskowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat policki	Kołbaskowo	Kołbaskowo	Przedszkole
Powiat policki	Kołbaskowo	Kołbaskowo	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Nowe	Nowe Warpno	Przedszkole

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
	Warpno		
Powiat policki	Nowe Warpno	Nowe Warpno	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Nowe Warpno	Nowe Warpno	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Police	Trzebież	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat policki	Police	Trzebież	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Trzebież	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Niekończycza	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Police	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Przęsocin	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Police	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Niekończycza	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Tanowo	Przedszkole
Powiat policki	Police	Trzebież	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Przedszkole
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Punkt przedszkolny
Powiat policki	Police	Trzebież	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Tanowo	Przedszkole
Powiat policki	Police	Tanowo	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Tanowo	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Police	Gimnazjum
Powiat policki	Police	Tanowo	Szkoła podstawowa
Powiat policki	Police	Pilchowo	Szkoła podstawowa

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat pyrzycki	Bielice	Bielice	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat pyrzycki	Bielice	Bielice	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Bielice	Bielice	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Kozielice	Kozielice	Punkt przedszkolny
Powiat pyrzycki	Kozielice	Kozielice	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat pyrzycki	Kozielice	Kozielice	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Kozielice	Kozielice	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Kozielice	Kozielice	Liceum ogólnokształcące
Powiat pyrzycki	Lipiany	Lipiany	Przedszkole
Powiat pyrzycki	Lipiany	Lipiany	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Lipiany	Lipiany	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Przelewice	Żuków	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Przelewice	Jesionowo	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Przelewice	Kłodzino	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Przelewice	Przelewice	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Żabów	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Mielęcín	Punkt przedszkolny
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Przedszkole
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Przedszkole
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Żabów	Przedszkole
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Brzezín	Przedszkole
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Przedszkole
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Okunica	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Brzesko	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Pyrzyce	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Pyrzyce	Mielęcín	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Warnice	Warnice	Gimnazjum
Powiat pyrzycki	Warnice	Warnice	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Warnice	Stary Przylep	Szkoła podstawowa
Powiat pyrzycki	Warnice	Stary Przylep	Punkt przedszkolny
Powiat sławieński	Darłowo	Jeżyczki	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Darłowo	Jeżyczki	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Darłowo	Jeżyczki	Gimnazjum
Powiat sławieński	Darłowo	Dobiesław	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Darłowo	Dobiesław	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Darłowo	Dobiesław	Gimnazjum
Powiat sławieński	Darłowo	Słowino	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Darłowo	Dąbki	Zespół szkół i placówek oświatowych

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat sławieński	Darłowo	Dąbki	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Darłowo	Dąbki	Gimnazjum
Powiat sławieński	Darłowo	Stary Jarosław	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Darłowo	Stary Jarosław	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Darłowo	Stary Jarosław	Gimnazjum
Powiat sławieński	Darłowo	Kopnica	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Darłowo	Kopnica	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Darłowo	Kopnica	Gimnazjum
Powiat sławieński	Malechowo	Lejkowo	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Malechowo	Niemica	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Malechowo	Ostrowiec	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Malechowo	Ostrowiec	Przedszkole
Powiat sławieński	Malechowo	Ostrowiec	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Malechowo	Niemica	Punkt przedszkolny
Powiat sławieński	Malechowo	Malechowo	Gimnazjum
Powiat sławieński	Malechowo	Malechowo	Przedszkole
Powiat sławieński	Postomino	Staniewice	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Postomino	Korlino	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Postomino	Korlino	Przedszkole
Powiat sławieński	Postomino	Korlino	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Postomino	Korlino	Gimnazjum
Powiat sławieński	Postomino	Postomino	Punkt przedszkolny
Powiat sławieński	Postomino	Postomino	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Postomino	Postomino	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Postomino	Postomino	Gimnazjum
Powiat sławieński	Postomino	Jarosławiec	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Postomino	Jarosławiec	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Postomino	Jarosławiec	Gimnazjum
Powiat sławieński	Postomino	Pieszcz	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat sławieński	Postomino	Pieszcz	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Postomino	Pieszcz	Gimnazjum
Powiat sławieński	Sławno	Wrześnica	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Sławno	Żukowo	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Sławno	Sławsko	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Sławno	Bobrowice	Szkoła podstawowa
Powiat sławieński	Sławno	Sławsko	Gimnazjum
Powiat sławieński	Sławno	Wrześnica	Gimnazjum
Powiat sławieński	Sławno	Warszkowo	Punkt przedszkolny
Powiat sławieński	Sławno	Warszkowo	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Chociwel	Chociwel	Przedszkole
Powiat stargardzki	Chociwel	Chociwel	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Chociwel	Chociwel	Gimnazjum

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat stargardzki	Chociwel	Kamienny Most	Zasadnicza szkoła zawodowa
Powiat stargardzki	Chociwel	Kamienny Most	Technikum
Powiat stargardzki	Chociwel	Kamienny Most	Punkt przedszkolny
Powiat stargardzki	Chociwel	Kamienny Most	Zasadnicza szkoła zawodowa
Powiat stargardzki	Dobrzany	Dobrzany	Przedszkole
Powiat stargardzki	Dobrzany	Dobrzany	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Dobrzany	Dobrzany	Gimnazjum
Powiat stargardzki	Dolice	Rzeplino	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Dolice	Dobropole Pyrzyckie	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Dolice	Sądów	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Dolice	Dolice	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Dolice	Dolice	Gimnazjum
Powiat stargardzki	Dolice	Strzebielewo	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Ińsko	Ińsko	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Ińsko	Ińsko	Gimnazjum
Powiat stargardzki	Ińsko	Ińsko	Punkt przedszkolny
Powiat stargardzki	Kobylanka	Kobylanka	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Kobylanka	Kunowo	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Kobylanka	Kobylanka	Przedszkole
Powiat stargardzki	Kobylanka	Reptowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat stargardzki	Kobylanka	Reptowo	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Kobylanka	Reptowo	Gimnazjum
Powiat stargardzki	Marianowo	Marianowo	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Marianowo	Dzwonowo	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Marianowo	Marianowo	Przedszkole
Powiat stargardzki	Marianowo	Marianowo	Gimnazjum
Powiat stargardzki	Marianowo	Gogolewo	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stara Dąbrowa	Chlebówko	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stara Dąbrowa	Stara Dąbrowa	Przedszkole
Powiat stargardzki	Stara Dąbrowa	Parlino	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stara Dąbrowa	Stara Dąbrowa	Gimnazjum
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Pężino	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Strachocin	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Grzędzice	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Sowno	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Sowno	Punkt przedszkolny

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Małkocin	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Strachocin	Punkt przedszkolny
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Krąpiel	Punkt przedszkolny
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Grzędzice	Punkt przedszkolny
Powiat stargardzki	Stargard Szczeciński	Witkowo Drugie	Punkt przedszkolny
Powiat stargardzki	Suchań	Suchań	Szkoła podstawowa
Powiat stargardzki	Suchań	Suchań	Gimnazjum
Powiat stargardzki	Suchań	Suchań	Punkt przedszkolny
Powiat stargardzki	Suchań	Wapnica	Punkt przedszkolny
Powiat szczecinecki	Barwice	Barwice	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Barwice	Piaski	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Barwice	Stary Chwalim	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Barwice	Barwice	Przedszkole
Powiat szczecinecki	Barwice	Barwice	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Biały Bór	Drzonowo	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Biały Bór	Sępólno Wielkie	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Biały Bór	Biały Bór	Przedszkole
Powiat szczecinecki	Biały Bór	Biały Bór	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Biały Bór	Biały Bór	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Biały Bór	Biały Bór	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Biały Bór	Biały Bór	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Jeleń	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Juchowo	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Borne Sulinowo	Przedszkole
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Łubowo	Przedszkole
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Borne Sulinowo	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Silinowo	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Borne Sulinowo	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Łubowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Łubowo	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Borne Sulinowo	Łubowo	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Grzmiąca	Iwin	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Grzmiąca	Mieszalki	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Grzmiąca	Grzmiąca	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Grzmiąca	Grzmiąca	Zespół szkół i placówek oświatowych

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat szczecinecki	Grzmiąca	Grzmiąca	Przedszkole
Powiat szczecinecki	Grzmiąca	Grzmiąca	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Gwda Wielka	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Parsęcko	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Turowo	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Jelenino	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Żółtnica	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Wierzchowo	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Spore	Szkoła podstawowa
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Gwda Wielka	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Wierzchowo	Gimnazjum
Powiat szczecinecki	Szczecinek	Turowo	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Brzeżno	Rzepczyno	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Brzeżno	Brzeżno	Przedszkole
Powiat świdwiński	Brzeżno	Słonowice	Przedszkole
Powiat świdwiński	Brzeżno	Brzeżno	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat świdwiński	Brzeżno	Brzeżno	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Brzeżno	Brzeżno	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Połczyn-Zdrój	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Bolkowo	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Toporzyk	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Połczyn-Zdrój	Przedszkole
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Połczyn-Zdrój	Przedszkole
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Połczyn-Zdrój	Przedszkole
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Redło	Przedszkole
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Redło	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Redło	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Redło	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Połczyn-Zdrój	Połczyn-Zdrój	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Rąbino	Nielep	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Rąbino	Rzecino	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Rąbino	Rąbino	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat świdwiński	Rąbino	Rąbino	Przedszkole
Powiat świdwiński	Rąbino	Rąbino	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Rąbino	Rąbino	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Sławoborze	Sławoborze	Przedszkole
Powiat świdwiński	Sławoborze	Sławoborze	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat świdwiński	Sławoborze	Sławoborze	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Sławoborze	Sławoborze	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Sławoborze	Sławoborze	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Sławoborze	Sławoborze	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Świdwin	Bierzwnica	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat świdwiński	Świdwin	Bierzwnica	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Świdwin	Bierzwnica	Gimnazjum

Powiat	Gmina	Miejscowość	Typ szkoły
Powiat świdwiński	Świdwin	Lekowo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat świdwiński	Świdwin	Lekowo	Szkoła podstawowa
Powiat świdwiński	Świdwin	Lekowo	Gimnazjum
Powiat świdwiński	Świdwin	Oparzno	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Człopa	Mielęcín	Przedszkole
Powiat wałecki	Człopa	Człopa	Gimnazjum
Powiat wałecki	Człopa	Człopa	Przedszkole
Powiat wałecki	Człopa	Człopa	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Mirosławiec	Mirosławiec	Punkt przedszkolny
Powiat wałecki	Mirosławiec	Mirosławiec	Przedszkole
Powiat wałecki	Mirosławiec	Piecznik	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat wałecki	Mirosławiec	Piecznik	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Mirosławiec	Piecznik	Gimnazjum
Powiat wałecki	Mirosławiec	Mirosławiec	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Mirosławiec	Mirosławiec	Gimnazjum
Powiat wałecki	Tuczno	Płociczno	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Tuczno	Marcinkowice	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Tuczno	Tuczno	Przedszkole
Powiat wałecki	Tuczno	Tuczno	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Tuczno	Tuczno	Gimnazjum
Powiat wałecki	Wałcz	Dębołęka	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Wałcz	Gostomia	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Wałcz	Karsibór	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Wałcz	Witankowo	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Wałcz	Szwecja	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Wałcz	Ostrowiec	Przedszkole
Powiat wałecki	Wałcz	Lubno	Gimnazjum
Powiat wałecki	Wałcz	Chwiram	Gimnazjum
Powiat wałecki	Wałcz	Rudki	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Wałcz	Rudki	Gimnazjum
Powiat wałecki	Wałcz	Strączno	Szkoła podstawowa
Powiat wałecki	Wałcz	Różewo	Zespół szkół i placówek oświatowych
Powiat wałecki	Wałcz	Różewo	Przedszkole
Powiat wałecki	Wałcz	Różewo	Szkoła podstawowa
Powiat drawski	Złocieniec	Złocieniec	Przedszkole
Powiat wałecki	Mirosławiec	Mirosławiec	Przedszkole

Źródło: Kuratorium Oświaty w Szczecinie

Tabela 4.11 Wskaźnik wyników sprawdzianu w szkołach podstawowych 2010-2013

LP	Gmina	Wskaźnik wyników sprawdzianu w szkołach podstawowych				
		Wartość ogólna	2013	2012	2011	2010
1	Dziwnów	0,967	1,000	0,895	1,000	0,972
2	Police	0,911	0,800	0,888	0,989	0,966
3	Rewal	0,904	0,681	0,934	0,999	1,000
4	Pyrzyce	0,866	0,765	0,736	0,998	0,965
5	Kobyłanka	0,843	0,996	0,920	0,721	0,735
6	Myślibórz	0,797	0,871	0,840	0,719	0,758
7	Złocieniec	0,790	0,738	0,707	0,913	0,801
8	Mielno	0,787	0,835	0,989	0,855	0,470
9	Dobra Szczecińska	0,787	0,870	0,887	0,819	0,570
10	Kołbaskowo	0,777	0,714	0,791	0,904	0,698
11	Trzczańskie	0,777	0,974	0,795	0,655	0,682
12	Pełczyce	0,771	0,597	0,736	0,894	0,859
13	Chojna	0,767	0,840	0,690	0,759	0,778
14	Węgorzyno	0,763	0,730	0,753	0,836	0,734
15	Gryfice	0,763	0,711	0,803	0,831	0,706
16	Gryfino	0,756	0,637	0,936	0,698	0,751
17	Manowo	0,752	0,605	0,897	0,740	0,766
18	Maszewo	0,748	0,628	1,000	0,890	0,473
19	Międzyzdroje	0,738	0,567	0,769	0,736	0,878
20	Goleniów	0,733	0,711	0,688	0,782	0,752
21	Barlinek	0,715	0,691	0,779	0,728	0,661
22	Dębno	0,711	0,664	0,694	0,797	0,691
23	Świeszyno	0,703	0,559	0,767	0,707	0,780
24	Kamień Pomorski	0,695	0,734	0,598	0,724	0,724
25	Biesiekierz	0,687	0,734	0,691	0,625	0,697
26	Drawsko Pomorskie	0,686	0,731	0,700	0,767	0,545
27	Borne Sulinowo	0,679	0,794	0,707	0,461	0,754
28	Mieszkowice	0,657	0,586	0,823	0,692	0,528
29	Recz	0,649	0,729	0,670	0,661	0,536
30	Choszczno	0,648	0,551	0,725	0,744	0,571
31	Wolin	0,644	0,642	0,618	0,600	0,717
32	Warnice	0,644	0,258	0,467	0,856	0,994
33	Kołobrzeg	0,640	0,718	0,708	0,626	0,506
34	Ustronie Morskie	0,629	0,389	0,513	0,687	0,928
35	Wierzchno	0,628	0,509	0,707	0,518	0,780
36	Czaplinek	0,621	0,647	0,487	0,655	0,693
37	Wałcz	0,618	0,595	0,656	0,560	0,661
38	Malechowo	0,617	0,624	0,607	0,474	0,765
39	Lipiany	0,617	0,625	0,809	0,726	0,309
40	Będzino	0,613	0,440	0,679	0,791	0,541
41	Resko	0,598	0,736	0,497	0,631	0,527

	Gmina	Wskaźnik wyników sprawdzianu w szkołach podstawowych				
42	Marianowo	0,597	0,736	0,535	0,481	0,638
43	Radowo Małe	0,593	0,800	0,705	0,329	0,536
44	Cedynia	0,585	0,464	0,635	0,619	0,622
45	Płoty	0,580	0,428	0,644	0,565	0,683
46	Przelewice	0,573	0,726	0,601	0,549	0,414
47	Bobolice	0,571	0,611	0,520	0,466	0,687
48	Stargard Szczeciński	0,567	0,504	0,629	0,741	0,394
49	Drawno	0,566	0,401	0,690	0,622	0,550
50	Sławno	0,565	0,569	0,477	0,482	0,731
51	Sławoborze	0,565	0,455	0,545	0,497	0,761
52	Świdwin	0,560	0,535	0,473	0,764	0,469
53	Łobez	0,554	0,664	0,595	0,559	0,398
54	Sianów	0,543	0,454	0,594	0,562	0,561
55	Biały Bór	0,542	0,638	0,496	0,468	0,565
56	Rąbino	0,536	0,461	0,473	0,577	0,633
57	Brojce	0,535	0,350	0,237	0,762	0,792
58	Polczyn Zdrój	0,534	0,551	0,630	0,515	0,440
59	Trzebiatów	0,531	0,500	0,590	0,456	0,578
60	Stepnica	0,525	0,459	0,530	0,582	0,529
61	Bielice	0,523	0,577	0,574	0,665	0,277
62	Dobra Nowogardzka	0,517	0,645	0,446	0,556	0,420
63	Dolice	0,516	0,539	0,601	0,437	0,490
64	Szczecinek	0,507	0,422	0,450	0,521	0,636
65	Nowogard	0,506	0,531	0,467	0,589	0,438
66	Mirosławiec	0,506	0,636	0,378	0,503	0,507
67	Golczewo	0,505	0,384	0,650	0,623	0,361
68	Dobrzany	0,502	0,453	0,486	0,403	0,667
69	Gościno	0,500	0,225	0,559	0,582	0,634
70	Siemyśl	0,496	0,624	0,499	0,310	0,550
71	Świerzno	0,494	0,620	0,469	0,392	0,495
72	Barwice	0,493	0,488	0,459	0,392	0,633
73	Widuchowa	0,493	0,310	0,551	0,563	0,546
74	Kalisz Pomorski	0,492	0,473	0,654	0,514	0,326
75	Stara Dąbrowa	0,488	0,649	0,536	0,377	0,390
76	Polanów	0,483	0,397	0,461	0,472	0,602
77	Białogard	0,482	0,445	0,409	0,547	0,527
78	Postomino	0,476	0,564	0,517	0,542	0,282
79	Grzmiąca	0,466	0,545	0,536	0,461	0,323
80	Boleszkowice	0,464	0,375	0,499	0,283	0,701
81	Człopa	0,455	0,333	0,709	0,631	0,146
82	Bierzwnik	0,453	0,199	0,646	0,459	0,508
83	Chociwel	0,451	0,359	0,609	0,389	0,448
84	Moryń	0,449	0,323	0,473	0,665	0,335
85	Banie	0,448	0,620	0,644	0,155	0,376

86	Gmina	Wskaźnik wyników sprawdzianu w szkołach podstawowych				
	Darłowo	0,446	0,407	0,488	0,491	0,399
87	Tychowo	0,418	0,434	0,380	0,469	0,389
88	Karlino	0,404	0,435	0,456	0,346	0,381
89	Nowogródek Pomorski	0,398	0,309	0,361	0,591	0,330
90	Brzeźno	0,393	0,384	0,280	0,499	0,407
91	Tuczno	0,390	0,354	0,382	0,420	0,402
92	Stare Czarnowo	0,357	0,089	0,535	0,296	0,509
93	Nowe Warpno	0,354	0,637	0,627	0,152	0,000
94	Ostrowice	0,345	0,446	0,343	0,290	0,299
95	Rymań	0,343	0,181	0,521	0,306	0,365
96	Suchań	0,318	0,351	0,574	0,181	0,165
97	Osina	0,316	0,224	0,513	0,502	0,025
98	Ińsko	0,310	0,323	0,289	0,227	0,401
99	Przybiernów	0,282	0,181	0,426	0,244	0,275
100	Dygowo	0,251	0,283	0,516	0,108	0,096
101	Kozielice	0,177	0,000	0,000	0,606	0,102
102	Karnice	0,163	0,054	0,462	0,034	0,101
103	Krzęcin	0,156	0,013	0,473	0,000	0,139

Źródło: Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 4.12 Wskaźnik wyników egzaminu gimnazjalnego 2010-2012

Lp.	Gmina	Wskaźnik wyników egzaminu gimnazjalnego			
		Wskaźnik ogólny	2010	2011	2012
1	Nowe Warpno	0,903	0,331	0,193	0,476
2	Przelewice	0,803	0,544	0,456	0,601
3	Kobylanka	0,785	0,698	0,419	0,634
4	Banie	0,771	0,418	0,452	0,547
5	Sławoborze	0,738	0,464	0,435	0,546
6	Kołobrzeg	0,714	0,632	0,492	0,613
7	Dziwnów	0,689	0,501	0,486	0,559
8	Mielno	0,683	0,585	0,366	0,545
9	Świeszyno	0,679	0,430	0,319	0,476
10	Police	0,678	0,503	0,351	0,511
11	Bielice	0,645	0,411	0,435	0,497
12	Świdwin	0,642	0,866	0,340	0,616
13	Brojce	0,636	0,285	0,550	0,490
14	Biały Bór	0,627	0,413	0,245	0,428
15	Międzyzdroje	0,626	0,623	0,403	0,551
16	Rymań	0,626	0,373	0,317	0,438
17	Siemyśl	0,621	0,245	0,577	0,481
18	Ostrowice	0,618	0,288	0,382	0,429
19	Połczyn Zdrój	0,613	0,390	0,317	0,440
20	Borne Sulinowo	0,612	0,540	0,403	0,518
21	Stargard Szczeciński	0,612	0,476	0,375	0,488

Lp.	Gmina	Wskaźnik wyników egzaminu gimnazjalnego			
22	Mirostawiec	0,599	0,417	0,384	0,467
23	Rewal	0,598	0,576	0,529	0,567
24	Szczecinek	0,596	0,299	0,176	0,357
25	Grzmiąca	0,593	0,454	0,310	0,452
26	Złocieniec	0,587	0,420	0,362	0,456
27	Kołbaskowo	0,576	0,379	0,320	0,425
28	Resko	0,575	0,355	0,352	0,427
29	Goleniów	0,566	0,481	0,419	0,489
30	Manowo	0,565	0,350	0,322	0,412
31	Dębno	0,556	0,337	0,488	0,461
32	Drawno	0,551	0,539	0,334	0,475
33	Barwice	0,549	0,363	0,271	0,394
34	Węgorzyno	0,548	0,486	0,323	0,453
35	Świerzno	0,548	0,432	0,312	0,431
36	Kamień Pomorski	0,545	0,408	0,406	0,453
37	Wolin	0,544	0,289	0,331	0,388
38	Kalisz Pomorski	0,536	0,514	0,405	0,485
39	Marianowo	0,534	0,444	0,346	0,441
40	Chojna	0,533	0,450	0,416	0,466
41	Pyrzyce	0,530	0,454	0,478	0,487
42	Gryfice	0,526	0,376	0,463	0,455
43	Myślibórz	0,519	0,266	0,377	0,387
44	Bierzwnik	0,511	0,444	0,281	0,412
45	Dobrzany	0,509	0,457	0,332	0,433
46	Barlinek	0,509	0,325	0,350	0,395
47	Moryń	0,508	0,209	0,353	0,356
48	Tuczno	0,500	0,368	0,274	0,381
49	Wałcz	0,497	0,441	0,343	0,427
50	Darłowo	0,481	0,475	0,288	0,415
51	Sianów	0,477	0,292	0,328	0,366
52	Stara Dąbrowa	0,476	0,228	0,287	0,330
53	Nowogard	0,473	0,390	0,288	0,384
54	Choszczno	0,468	0,430	0,310	0,403
55	Gościno	0,466	0,548	0,364	0,459
56	Drawsko Pomorskie	0,465	0,355	0,375	0,398
57	Gryfino	0,464	0,448	0,402	0,438
58	Kozielice	0,458	0,246	0,352	0,352
59	Tychowo	0,458	0,426	0,228	0,371
60	Postomino	0,456	0,371	0,477	0,435
61	Stare Czarnowo	0,448	0,463	0,532	0,481
62	Przybiernów	0,447	0,196	0,333	0,325
63	Ustronie Morskie	0,447	0,612	0,575	0,544
64	Boleszkowice	0,447	0,420	0,434	0,433
65	Rąbino	0,440	0,284	0,286	0,337

Lp.	Gmina	Wskaźnik wyników egzaminu gimnazjalnego			
66	Pełczyce	0,438	0,337	0,290	0,355
67	Płoty	0,427	0,666	0,397	0,497
68	Widuchowa	0,418	0,302	0,363	0,361
69	Polanów	0,415	0,414	0,332	0,387
70	Czaplinek	0,411	0,303	0,348	0,354
71	Wierzchowo	0,410	0,477	0,287	0,391
72	Łobez	0,409	0,252	0,218	0,293
73	Radowo Małe	0,405	0,330	0,296	0,344
74	Karlino	0,401	0,282	0,235	0,306
75	Chociwel	0,387	0,526	0,360	0,424
76	Dolice	0,387	0,305	0,248	0,313
77	Golczewo	0,386	0,425	0,361	0,391
78	Osina	0,385	0,357	0,439	0,394
79	Biesiekierz	0,377	0,380	0,382	0,379
80	Lipiany	0,374	0,559	0,434	0,456
81	Malechowo	0,373	0,359	0,420	0,384
82	Maszewo	0,361	0,284	0,269	0,305
83	Dobra Nowogardzka	0,352	0,203	0,221	0,259
84	Będzino	0,342	0,402	0,446	0,397
85	Recz	0,333	0,306	0,250	0,296
86	Bobolice	0,327	0,241	0,271	0,279
87	Ińsko	0,314	0,335	0,200	0,283
88	Brzeźno	0,293	0,350	0,187	0,277
89	Karnice	0,287	0,163	0,198	0,216
90	Nowogródek Pomorski	0,274	0,288	0,265	0,276
91	Cedynia	0,274	0,460	0,449	0,394
92	Warnice	0,261	0,257	0,386	0,301
93	Sławno	0,257	0,340	0,239	0,279
94	Człopa	0,256	0,188	0,253	0,232
95	Suchań	0,247	0,358	0,307	0,304
96	Krzęcin	0,241	0,180	0,228	0,216
97	Dygowo	0,241	0,305	0,250	0,265
98	Trzebiatów	0,238	0,297	0,355	0,296
99	Stepnica	0,235	0,245	0,228	0,236
100	Trzcińsko Zdrój	0,224	0,352	0,294	0,290
101	Mieszkowice	0,217	0,426	0,304	0,316
102	Dobra (Szczecińska)	0,188	0,040	0,210	0,146
103	Białogard	0,117	0,078	0,086	0,093

Źródło: Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Obliczenia własne

Tabela 4.15 Frekwencja w wyborach do rad gminnych 2010

Powiat	Gmina	Liczba		Frekwencja
		Uprawnionych	Głosujących	
białogardzki	Białogard(G)	6193	2856	46,12
	Karlino	7262	3660	50,40
	Tychowo	5575	2893	51,89
choszczeński	Bierzwnik	4018	2301	56,92
	Choszczno	17904	9254	51,69
	Drawno	4372	2571	58,81
	Krzęcin	3143	1855	59,02
	Pelczyce	6426	3140	48,86
	Recz	4591	2398	52,23
drawski	Czaplinek	9647	4843	50,17
	Drawsko Pomorskie	13704	5602	40,83
	Kalisz Pomorski	5864	3277	55,58
	Ostrowice	1634	868	53,06
	Wierzchowo	3651	2035	55,74
	Złocieniec	12675	5907	46,42
goleniowski	Goleniów	27115	11016	40,61
	Maszewo	6532	3488	53,34
	Nowogard	19537	9583	49,00
	Osina	2254	1289	57,19
	Przybiernów	4156	1637	39,36
	Stepnica	3879	1918	49,34
gryficki	Brojce	2985	1673	56,05
	Gryfice	19374	11012	56,78
	Karnice	3215	2113	65,72
	Płoty	7319	4064	54,57
	Rewal	2815	1724	61,24
	Trzebiatów	13349	6512	48,74
gryfiński	Banie	5222	2382	45,61
	Cedynia	3550	2153	60,65
	Chojna	11144	5272	46,96
	Gryfino	25332	13428	52,97
	Mieszkowice	5946	3159	53,06
	Moryń	3538	1599	45,20
	Stare Czarnowo	3065	2032	66,23
	Trzczańskie	4562	2657	58,33
kamieński	Widuchowa	4373	2244	51,27
	Dziwnów	3440	2032	59,13
	Golczewo	4915	2786	56,68
	Kamień Pom.	12102	6219	51,33
	Międzyzdroje	5523	2583	46,77
	Świerzno	3414	1804	52,84
kołobrzeski	Wolin	10142	5775	56,89
	Dygowo	4336	2072	47,74
	Gościno	4028	1830	45,33
	Kołobrzeg(G)	7790	4048	51,95
	Rymań	3333	1507	45,21
	Siemyśl	2797	1353	48,37
koszaliński	Ustronie Morskie	2937	1877	63,91
	Będzino	6707	2950	43,97
	Biesiekierz	4484	2333	51,94
	Bobolice	7697	3953	51,32
	Manowo	5154	2620	50,83
	Mielno	4231	2751	64,97
	Polanów	6228	3085	49,47
	Sianów	10689	5708	52,90

Powiat	Gmina	Liczba		Frekwencja
	Świeszyno	4933	2622	53,13
łobeski	Dobra Nowogardzka	3605	1870	51,87
	Łobez	11650	4861	41,72
	Radowo Małe	3074	1404	45,67
	Resko	6614	2857	43,21
	Węgorzyno	5859	2663	45,43
myśliborski	Barlinek	15785	7562	47,62
	Boleszkowice	2346	1398	59,59
	Dębno	16729	8009	47,86
	Myślibórz	16895	8999	53,25
	Nowogródek Pom.	2643	1490	56,19
policki	Dobra (Szczecińska)	12001	6365	53,03
	Kołbaskowo	7932	4146	52,00
	Nowe Warpno	1057	661	62,54
	Police	32299	14294	44,21
pyrzycki	Bielice	2436	1507	61,78
	Kozielice	2134	1249	58,48
	Lipiany	4984	2652	53,21
	Przelewice	4320	1970	45,58
	Pyrzyce	15854	8438	53,21
	Warnice	2627	1647	62,66
sławieński	Darłowo(G)	6149	3702	60,20
	Malechowo	5193	3003	57,81
	Postomino	5531	2926	52,90
	Sławno(G)	6853	3592	52,40
stargardzki	Chociwel	4895	2614	53,30
	Dobrzany	4114	2195	53,35
	Dolice	6375	3146	49,33
	Ińsko	2997	1694	56,49
	Kobylanka	3389	1947	57,51
	Marianowo	2512	1478	58,84
	Stara Dąbrowa	2261	1183	52,32
	Stargard Szczeciński	9313	3799	40,78
	Suchań	3477	2057	59,19
świdwiński	Brzeźno	2315	1404	60,65
	Połczyn Zdr.	13274	6400	48,05
	Rąbino	1230	585	47,56
	Sławoborze	2917	1764	60,47
	Świdwin(G)	4923	2496	50,70
szczecinecki	Barwice	7111	3671	51,62
	Biały Bór	4268	2346	54,97
	Borne Sulinowo	7445	3667	49,25
	Grzmiąca	4101	1912	46,62
	Szczecinek(G)	7245	3976	54,87
wałeczki	Człopa	4110	2459	59,83
	Miroslawiec	4487	2456	54,31
	Tuczno	4079	2202	53,98
	Wałcz(G)	9816	4797	48,85

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza. Obliczenia własne

Tabela 4.16 Partykularyzm wyborczy 2010

Powiat	Gmina	Liczba głosujących	Głosujących partykularnie		
			Liczba	Odsetek	Liczba mandatów
białogardzki	Białogard(G)	2856	228	7,98	0
	Karlino	3660	247	6,74	2
	Tychowo	2893	757	26,16	1
choszczeński	Bierzwnik	2301	1009	43,85	3
	Choszczno	9254	0	0	0
	Drawno	2571	226	8,79	1
	Krzęcin	1855	0	0	0
	Pełczyce	3140	661	21,05	1
	Recz	2398	130	5,42	0
drawski	Czaplinek	4843	200	4,12	1
	Drawsko Pom.	5602	613	10,94	1
	Kalisz Pom.	3277	2436	74,33	5
	Ostrowice*	868	189	21,77	2
	Wierzchowo	2035	223	10,95	1
	Złocieniec	5907	0	0	0
goleniowski	Goleniów	11016	0	0	0
	Maszewo	3488	132	3,78	1
	Nowogard	9583	0	0	0
	Osina	1289	56	4,34	1
	Przybiernów	1637	465	28,40	3
	Stepnica	1918	679	35,40	3
gryficki	Brojce	1673	347	20,74	3
	Gryfice	11012	0	0	0
	Karnice	2113	76	3,59	1
	Płoty	4064	120	2,95	0
	Rewal	1724	1922	?**	5
	Trzebiatów	6512	1551	23,81	2
gryfiński	Banie	2382	0	0	0
	Cedynia	2153	257	11,93	0
	Chojna	5272	624	11,61	1
	Gryfino	13428	0	0	0
	Mieszkowice	3159	506	16,01	1
	Moryń	1599	181	11,31	1
	St.Czarnowo	2032	175	8,61	1
	Trzcińsko Zdr.	2657	420	15,80	1
	Widuchowa	2244	94	4,18	0
kamieński	Dziwnów	2032	169	8,31	2
	Golczewo	2786	0	0	0
	Kamień Pom.	6219	869	13,97	1
	Międzyzdroje	2583	246	9,52	1
	Świerzno	1804	179	9,92	1
	Wolin	5775	1011	17,50	0
kołobrzeski	Dygowo	2072	0	0	0
	Gościno	1830	43	2,34	0
	Kołobrzeg(G)	4048	584	14,42	2
	Rymań	1507	204	13,53	1
	Siemyśl	1353	130	9,60	1
	Ustronie Morskie	1877	459	24,45	3
koszaliński	Będzino	2950	84	2,84	0
	Biesiekierz	2333	558	23,91	3
	Bobolice	3953	92	2,32	0
	Manowo	2620	293	11,18	1
	Mielno	2751	126	4,58	0

Powiat	Gmina	Liczba głosujących	Głosujących partykularnie		
			Liczba	Odsetek	Liczba mandatów
	Polanów	3085	974	31,57	4
	Sianów	5708	1561	27,34	2
	Świeszyno	2622	572	21,81	2
łobeski	Dobra Now.	1870	425	22,72	1
	Łobez	4861	1652	33,98	5
	Radowo Małe	1404	0	0	0
	Resko	2857	236	8,26	0
	Węgorzyno	2663	261	9,80	1
	myśliborski	Barlinek	7562	101	1,33
	Boleszkowice	1398	457	32,68	2
	Dębno	8009	0	0	0
	Myślibórz	8999	0	0	0
	Nowogródek Pom.	1490	278	18,65	2
	policki	Dobra Szcz.	6365	872	13,69
	Kołbaskowo	4146	345	8,32	1
	Nowe Warpno	661	172	26,02	2
	Police	14294	0	0	0
	pyrzycki	Bielice	1507	92	6,10
	Kozielice	1249	84	6,72	1
	Lipiany	2652	385	14,51	2
	Przelewice	1970	188	9,54	2
	Pyrzyce	8438	574	6,80	1
	Warnice	1647	263	15,96	2
	sławieński	Darłowo(G)	3702	702	18,96
	Malechowo	3003	222	7,39	1
	Postomino	2926	627	21,42	3
	Sławno(G)	3592	61	1,69	0
	stargardzki	Chociwel	2614	34	1,30
	Dobrzany	2195	46	2,09	0
	Dolice	3146	40	1,27	0
	Ińsko	1694	0	0	0
	Kobyłanka	1947	448	23,00	3
	Marianowo	1478	0	0	0
	St.Dąbrowa*	1183	179	15,13	2
	Stargard Szcz.(G)	3799	733	19,29	2
	Suchań	2057	958	46,57	5
świdwiński	Brzeźno	1404	268	19,08	1
	Połczyn Zdr.	6400	470	7,34	2
	Rąbino	585	0	0	0
	Sławoborze	1764	0	0	0
	Świdwin(G)	2496	145	5,80	1
	szczecinecki	Barwice	3671	45	1,22
	Biały Bór	2346	98	4,17	0
	Borne Sulinowo	3667	468	12,76	0
	Grzmiąca	1912	208	10,87	0
	Szczecinek(G)	3976	427	10,73	1
	walecki	Człopa	2459	0	0
	Mirosławiec	2456	908	36,97	2
	Tuczno	2202	141	6,40	0
	Wałcz(G)	4797	728	15,71	1
	Ogółem		361836	37019	10,23

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza. Obliczenia własne

* W tym mandaty wybrane bez głosowania

** Dane dotyczące gminy Rewal są co najmniej dziwne, dlatego nie obliczono odsetka.

Załącznik tabelaryczny do rozdziału VI.

Tabela 6.3. Wartość środków UE pozyskiwana przez gminy województwa zachodniopomorskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Gmina	Środki z UE		Ludność	Absorpcja na 1 mieszk.	
	pozyskane przez JST	ogółem		pozyskane przez JST	ogółem
Rewal	36 230 303,67	52 454 207,73	3544	10 223,00	14 800,85
Mielno	30 512 122,99	39 155 468,78	5077	6 009,87	7 712,32
Karnice	22 827 886,87	27 891 173,03	4097	5 571,85	6 807,71
Nowe Warpno	7 371 826,77	16 573 155,55	1641	4 492,28	10 099,42
Kobylanka	17 729 174,91	35 573 401,76	4191	4 230,30	8 488,05
Trzebiatów	70 628 978,22	107 844 321,87	16705	4 228,01	6 455,81
Ostrowice	10 233 018,97	14 268 626,51	2502	4 089,94	5 702,89
Dziwnów	16 442 606,40	37 124 370,74	4131	3 980,30	8 986,78
Wierzchowo	17 088 597,35	40 843 612,29	4458	3 833,24	9 161,87
Gościno	19 643 129,77	73 584 117,21	5255	3 737,99	14 002,69
Ińsko	12 649 216,25	16 197 609,85	3488	3 626,50	4 643,81
Kołobrzeg - miasto	154 456 450,58	251 084 872,15	44991	3 433,05	5 580,78
Stepnica	15 594 408,55	26 666 878,26	4746	3 285,80	5 618,81
Brzeźno	9 163 499,38	16 472 330,88	2798	3 275,02	5 887,18
Węgorzyno	22 279 752,26	33 287 545,28	7397	3 012,00	4 500,14
Cedynia	11 998 991,58	14 438 579,92	4294	2 794,36	3 362,50
Sławoborze	11 445 002,88	34 705 065,50	4262	2 685,36	8 142,91
Kołobrzeg	25 507 672,79	70 421 320,16	9825	2 596,20	7 167,56
Golczewo	14 927 075,29	19 237 127,01	6054	2 465,65	3 177,59
Dobra	9 640 072,27	15 351 232,77	4346	2 218,15	3 532,27
Osina	5 853 798,68	14 209 610,09	2871	2 038,94	4 949,36
Kamień Pomorski	26 240 460,28	40 689 671,39	14353	1 828,22	2 834,92
Mirostawiec	10 029 049,85	26 035 704,48	5646	1 776,31	4 611,35
Chociwel	10 679 473,34	13 163 913,38	6062	1 761,71	2 171,55
Radowo Małe	6 455 668,17	17 912 669,07	3722	1 734,46	4 812,65
Resko	13 960 992,19	34 676 038,68	8278	1 686,52	4 188,94
Świerzno	7 110 173,63	11 468 124,87	4255	1 671,02	2 695,21
Brojce	6 165 090,65	14 218 131,78	3721	1 656,84	3 821,05
Pełczyce	12 870 684,91	35 690 250,81	7980	1 612,87	4 472,46
Stara Dąbrowa	5 713 436,59	27 286 936,18	3602	1 586,18	7 575,50
Międzyzdroje	9 979 982,46	22 070 378,30	6607	1 510,52	3 340,45
Kozielice	3 892 409,48	70 124 317,16	2588	1 504,02	27 095,95
Połczyn-Zdrój	23 773 379,47	32 434 774,58	15867	1 498,29	2 044,17
Kołbaskowo	14 660 065,50	24 659 980,32	10061	1 457,12	2 451,05
Widuchowa	7 941 710,50	10 041 086,05	5542	1 433,00	1 811,82
Maszewo	11 994 549,81	25 278 819,97	8471	1 415,95	2 984,16
M. Koszalin	151 461 960,40	298 325 818,98	106987	1 415,70	2 788,43

Gmina	Środki z UE		Ludność	Absorpcja na 1 mieszk.	
Sianów	18 329 142,59	29 538 665,81	13440	1 363,78	2 197,82
Złocieniec	20 074 138,11	32 922 290,17	15363	1 306,65	2 142,96
Rymań	5 348 421,97	18 488 051,34	4137	1 292,83	4 468,95
Sławno	11 238 056,06	18 857 825,94	8885	1 264,83	2 122,43
Bielice	3 696 408,48	69 030 708,97	2977	1 241,66	23 188,01
M. Szczecin	500 039 962,50	1 630 575 564,11	406307	1 230,69	4 013,16
Gryfino	38 372 400,36	205 386 063,02	31469	1 219,37	6 526,62
Darłowo - miasto	9 307 280,62	17 519 039,41	7677	1 212,36	2 282,02
Warnice	4 335 282,57	7 486 480,57	3585	1 209,28	2 088,28
Dobra (Szczecińska)	17 652 690,19	54 764 892,65	15581	1 132,96	3 514,85
Goleniów	37 517 539,64	226 263 174,27	34090	1 100,54	6 637,23
Przelewice	5 595 145,09	27 399 329,41	5189	1 078,27	5 280,27
Karlıno	9 672 445,69	40 023 358,73	9183	1 053,30	4 358,42
Barlinek	20 191 167,01	66 445 851,62	19519	1 034,44	3 404,16
Kalisz Pomorski	7 411 456,83	17 537 661,89	7202	1 029,08	2 435,11
Przybiernów	5 161 315,27	9 004 404,68	5194	993,71	1 733,62
Trzcińsko-Zdrój	5 556 650,44	8 162 241,18	5618	989,08	1 452,87
Chojna	13 786 642,63	17 831 512,23	14091	978,40	1 265,45
Człopa	4 838 760,22	10 221 502,70	5072	954,01	2 015,28
Stargard Szczeciński	11 073 726,94	51 120 395,69	11673	948,66	4 379,37
Boleszkowice	2 733 136,86	6 400 244,78	2908	939,87	2 200,91
Dębno	19 307 869,14	29 761 611,79	20711	932,25	1 437,00
Płoty	8 422 322,54	35 107 580,69	9052	930,44	3 878,43
Rąbino	3 558 840,62	11 706 299,20	3844	925,82	3 045,34
Recz	5 239 697,72	22 895 016,59	5660	925,74	4 045,06
Szczecinek - miasto	34 599 288,38	92 973 715,69	38174	906,36	2 435,52
Postomino	6 360 440,28	121 944 623,17	7024	905,53	17 361,14
Nowogródek Pomorski	2 829 041,46	100 167 623,85	3294	858,85	30 409,11
Sławno - miasto	11 060 966,15	11 969 335,51	13108	843,83	913,13
M. Świnoujście	34 041 434,73	1 054 889 843,88	40765	835,07	25 877,34
Banie	5 134 957,49	100 421 257,51	6377	805,23	15 747,41
Biały Bór	4 193 500,03	55 239 848,43	5297	791,67	10 428,52
Siemysł	2 887 775,50	9 152 840,22	3702	780,06	2 472,40
Białogard - miasto	18 713 980,66	30 408 010,08	24303	770,03	1 251,20
Drawsko Pomorskie	12 380 074,94	30 532 266,09	16290	759,98	1 874,30
Malechowo	4 994 479,56	54 762 011,16	6583	758,69	8 318,70
Gryfice	16 812 569,69	51 615 141,48	23476	716,16	2 198,63
Drawno	3 730 860,02	7 474 397,58	5331	699,84	1 402,06
Wałcz	8 442 150,74	19 545 159,79	12528	673,86	1 560,12
Czaplinek	7 722 459,92	25 286 146,17	11670	661,74	2 166,76
Stare Czarnowo	2 432 876,87	10 113 519,01	3781	643,45	2 674,83

Gmina	Środki z UE		Ludność	Absorpcja na 1 mieszk.	
Darłowo	8 933 693,99	113 175 172,57	14021	637,17	8 071,83
Moryń	2 694 628,39	5 189 257,20	4331	622,17	1 198,17
Police	23 663 108,42	73 362 582,11	41804	566,05	1 754,92
Bobolice	5 530 763,00	14 769 484,12	9771	566,04	1 511,56
Łobez	8 070 030,42	36 365 392,52	14320	563,55	2 539,48
Ustronie Morskie	2 005 021,60	23 102 677,85	3590	558,50	6 435,29
Białogard	4 247 252,40	13 946 631,66	7732	549,31	1 803,75
Nowogard	13 351 813,43	177 270 175,59	24565	543,53	7 216,37
Świdwin	3 314 624,48	7 707 368,49	6160	538,09	1 251,20
Barwice	4 505 865,26	57 197 716,67	8766	514,02	6 524,95
Dolice	4 142 595,60	15 609 414,28	8079	512,76	1 932,10
Lipiany	3 075 017,60	7 512 084,60	6008	511,82	1 250,35
Dygowo	2 861 471,91	24 017 546,36	5595	511,43	4 292,68
Pyrzyce	9 657 688,56	88 246 851,87	19583	493,17	4 506,30
Choszczno	10 880 245,38	25 877 843,80	22237	489,29	1 163,73
Wałcz - miasto	11 999 361,02	109 817 948,63	25953	462,35	4 231,42
Biesiekierz	2 597 195,79	13 729 984,30	5847	444,19	2 348,21
Mieszkowice	3 199 265,14	6 634 403,97	7327	436,64	905,47
Świdwin - miasto	6 730 661,89	21 428 746,55	15539	433,15	1 379,03
Wolin	5 010 016,72	13 225 236,81	12369	405,05	1 069,22
Suchań	1 707 223,43	4 903 002,26	4322	395,01	1 134,43
Krzęcin	1 488 303,15	26 676 772,56	3775	394,25	7 066,69
Tychowo	2 637 301,15	5 886 645,37	7043	374,46	835,82
Marianowo	1 133 921,21	28 308 571,49	3125	362,85	9 058,74
Manowo	2 323 201,86	3 892 254,15	6422	361,76	606,08
Grzmiąca	1 733 243,43	63 309 291,68	4948	350,29	12 794,93
Będzino	3 166 786,18	13 356 912,57	9368	338,04	1 425,80
Stargard Szczeciński - miasto	23 152 375,73	87 316 058,53	69870	331,36	1 249,69
Borne Sulinowo	3 140 320,97	54 352 518,74	9554	328,69	5 688,98
Dobrzany	1 570 001,47	5 298 317,64	4928	318,59	1 075,15
Szczecinek	3 218 301,54	58 113 457,89	10314	312,03	5 634,42
Świeszyno	1 832 839,43	4 341 741,83	6028	304,05	720,26
Tuczno	1 481 567,13	5 336 948,40	4899	302,42	1 089,40
Polanów	2 208 208,79	6 355 822,88	9096	242,77	698,75
Bierzwnik	1 072 560,21	7 106 205,44	4722	227,14	1 504,91
Myślibórz	4 243 657,69	107 298 961,07	20642	205,58	5 198,09

Źródło: Obliczenia własne na podstawie KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Tabela 6.7. Dopłaty bezpośrednie na 1 mieszkańca obszarów wiejskich w powiatach województwa zachodniopomorskiego

Powiat	ludność wiejska	Wartość dopłat obszarowych ogółem	na 1 mieszkańca wsi
białogardzki	18124	187 016 295,21	10 318,71
choszczeński	25891	311 792 349,74	12 042,50
drawski	21805	232 152 373,62	10 646,75
goleniowski	37523	279 941 555,83	7 460,53
gryficki	29768	286 948 613,79	9 639,50
gryfiński	44882	476 640 543,45	10 619,86
kamieński	22640	248 096 461,81	10 958,32
kołobrzeski	32104	234 351 019,20	7 299,75
koszaliński	51151	345 685 993,27	6 758,15
łobeski	17911	222 892 980,99	12 444,47
myśliborski	27435	256 348 438,92	9 343,85
policki	33731	211 184 194,13	6 260,83
pyrzycki	23093	293 399 311,82	12 705,12
ślawieński	30169	271 337 521,32	8 993,92
stargardzki	40923	483 927 450,37	11 825,32
szczecinecki	28252	248 437 051,91	8 793,61
świdwiński	24468	290 261 344,06	11 862,90
wałeczki	21214	206 208 109,40	9 720,38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie oraz GUS (www.stat.gov.pl)

Tabela 6.10. Wydatkowane kwoty według wyróżnionych działań PROW 2007-2013 od początku jego działania realizowanych przez Oddział Regionalny ARiMR oraz Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego – stan na dzień 30 czerwca 2013 roku

Działania	OR zachodniopomorski	Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja		10 903 760,97
Grupy producentów rolnych	32 340 857,05	
Modernizacja gospodarstw rolnych - dla projektów dotyczących „priorytetu mlecznego”	10 633 802,10	
Modernizacja gospodarstw rolnych - dla projektów dotyczących „priorytetu mlecznego” i obejmujących WUM (osoby wspólnie wnioskujące)	6 793 267,40	
Modernizacja gospodarstw rolnych - dla projektów nie dotyczących „priorytetu mlecznego” i nie obejmujących WUM (osoby wspólnie wnioskujące)	198 998 966,50	
Odnowa i rozwój wsi - Odnowa i rozwój wsi		43 567 100,26
Odnowa i rozwój wsi - Zachęcanie do prowadzenia działalności związanej z turystyką		22 624 264,88
Odnowa i rozwój wsi - Zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi		10 427 953,26
Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych	10 292 868,00	
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej		141 550 009,30
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa leśnictwa:		66 500 944,30
Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych	1 077 181,94	
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	24 451 525,00	
Tworzenie i rozwój mikro przedsiębiorstw	34 745 450,30	

Działania	OR zachodniopomorski	Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego
Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	1 157 022,88	
Ułatwianie startu młodym rolnikom	46 825 000,00	
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	3 204 738,45	29 199 026,70
Wdrażanie projektów współpracy		453 954,86
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	66 029 028,90	
Razem	436 549 708,50	325 227 014,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR-16 ARiMR w Szczecinie

Uwaga: W zestawieniu nie uwzględniono kosztów refundowanych przez biura powiatowe (patrz tabela 6.8)

Tabela 6.13. Podstawowe dane finansowe o działaniach realizowanych przez WPROW UMWZ (stan na dzień 19 VI 2013 r.)

Działanie	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowalne	Koszty niekwalifikowalne
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa - gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.	79 955 931,27	61 785 102,27	18 170 828,00
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.	179 738 880,77	136 624 147,69	43 114 732,68
Odnowa i rozwój wsi.	96 972 182,46	76 225 176,60	20 557 673,01
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju;	29 597 682,04	23 806 129,39	5 787 946,45
Wdrażanie projektów współpracy;	485 891,73	457 301,01	28 613,83
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.	11 405 966,28	9 857 818,04	124 677,49
Razem	398 156 534,55	308 755 675,00	87 784 471,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Tabela 6.16. Pozyskiwanie środków unijnych w gminach według typu ruralizacji na 1 mieszkańca

Gminy według typów ruralizacji	Średnia wielkość finansowania z Funduszu Spójności	Średnia wielkość dopłat bezpośrednich	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez biura powiatowe ARiMR-u	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez UM WZP	Wartość zagregowana (łącznie dofinansowanie z UE)
aglomeracyjne	1 609,93	7 718,41	2 511,03	437,22	12 276,59
Będzino	338,04	6 758,15	2 065,58	589,22	9 750,99
Biesiekierz	444,19	6 758,15	2 065,58	140,67	9 408,59
Dobra (Szczecińska)	2 218,15	6 260,83	4 199,03	66,28	12 744,29
Kobylanka	4 230,30	11 825,32	1 844,71	88,16	17 988,48
Kołbaskowo	1 457,12	6 260,83	3 224,25	460,29	11 402,49
Manowo	361,76	6 758,15	2 065,58	531,87	9 717,36
Nowe Warpno	4 492,28	6 260,83	3 224,25	770,70	14 748,06
Stare Czarnowo	643,45	11 825,32	1 844,71	881,77	15 195,25
Świeszyno	304,05	6 758,15	2 065,58	406,02	9 533,80
miejsko-wiejskie	804,01	9 866,92	2 848,78	235,63	13 755,34
Barlinek	1 034,44	9 343,85	1 750,96	156,96	12 286,21
Choszczno	489,29	12 042,50	2 515,45	277,48	15 324,72
Dębno	932,25	9 343,85	1 750,96	248,33	12 275,39

Gminy według typów ruralizacji	Średnia wielkość finansowania z Funduszu Spójności	Średnia wielkość dopłat bezpośrednich	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez biura powiatowe ARiMR-u	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez UM WZP	Wartość zagregowana (łącznie dofinansowanie z UE)
Drawsko Pomorskie	759,98	10 646,75	6 919,13	363,70	18 689,57
Goleniów	1 100,54	7 460,53	3 481,34	439,72	12 482,13
Gryfice	716,16	9 639,50	2 750,13	217,23	13 323,02
Gryfino	1 219,37	10 619,86	1 085,45	113,64	13 038,32
Kamień Pomorski	1 828,22	10 958,32	2 834,65	666,35	16 287,54
Łobez	563,55	12 444,47	4 199,03	199,51	17 406,57
Myślibórz	205,58	9 343,85	1 750,96	87,37	11 387,76
Nowogard	543,53	7 460,53	3 481,34	34,51	11 519,90
Police	566,05	6 260,83	3 224,25	130,28	10 181,41
Pyrzyce	493,17	12 705,12	1 290,51	128,12	14 616,92
nadmorskie	3 162,92	8 981,74	2 476,07	486,75	15 063,24
Darłowo	637,17	8 993,92	2 349,06	1 084,23	13 064,37
Dziwnów	3 980,30	10 958,32	2 834,65	1 071,34	18 844,61
Gościno	3 737,99	7 299,75	2 156,30	564,22	13 758,25
Kołobrzeg	2 596,20	7 299,75	2 156,30	258,88	12 311,13
Mielno	6 009,87	6 758,15	2 065,58	348,14	15 181,75
Międzyzdroje	1 510,52	10 958,32	2 834,65		15 303,49
Postomino	905,53	8 993,92	2 349,06	762,99	13 011,49
Rewal	10 223,00	9 639,50	2 750,13	347,18	22 959,81
Trzebiatów	4 228,01	9 639,50	2 750,13	110,38	16 728,02
Ustronie Morskie	558,50	7 299,75	2 156,30	28,91	10 043,46
Wolin	405,05	10 958,32	2 834,65	291,23	14 489,25
wiejskie	1 441,54	10 340,29	2 902,41	807,46	15 491,70
Banie	805,23	10 619,86	1 085,45	437,39	12 947,93
Białogard	549,31	10 318,71	3 530,14	355,19	14 753,35
Bielice	1 241,66	12 705,12	1 290,51	1 112,21	16 349,50
Bierzwnik	227,14	12 042,50	2 515,45	291,20	15 076,29
Boleszkowice	939,87	9 343,85	1 750,96	1 216,56	13 251,24
Brojce	1 656,84	9 639,50	2 750,13	449,06	14 495,53
Brzeżno	3 275,02	11 862,90	4 252,90	1 448,30	20 839,11
Dolice	512,76	11 825,32	1 844,71	630,16	14 812,95
Dygowo	511,43	7 299,75	2 156,30	553,52	10 521,00
Grzmiąca	350,29	8 793,61	4 449,83	396,79	13 990,52
Karnice	5 571,85	9 639,50	2 750,13	346,94	18 308,42
Kozielice	1 504,02	12 705,12	1 290,51	1 825,37	17 325,02
Krzęcin	394,25	12 042,50	2 515,45	1 429,06	16 381,26
Malechowo	758,69	8 993,92	2 349,06	278,61	12 380,28
Marianowo	362,85	11 825,32	1 844,71	490,96	14 523,83
Nowogródek Pomorski	858,85	9 343,85	1 750,96	1 380,12	13 333,78
Osina	2 038,94	7 460,53	3 481,34	2 027,59	15 008,40

Gminy według typów ruralizacji	Średnia wielkość finansowania z Funduszu Spójności	Średnia wielkość dopłat bezpośrednich	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez biura powiatowe ARiMR-u	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez UM WZP	Wartość zagregowana (łącznie dofinansowanie z UE)
Ostrowice	4 089,94	10 646,75	6 919,13	1 790,09	23 445,90
Przelewice	1 078,27	12 705,12	1 290,51	1 123,39	16 197,29
Przybiernów	993,71	7 460,53	3 481,34	218,01	12 153,58
Radowo Małe	1 734,46	12 444,47	4 199,03	850,85	19 228,82
Rąbino	925,82	11 862,90	4 252,90	12,00	17 053,61
Rymań	1 292,83	7 299,75	2 156,30	392,13	11 141,01
Siemyśl	780,06	7 299,75	2 156,30	177,30	10 413,41
Sławno	1 264,83	8 993,92	2 349,06	650,85	13 258,66
Sławoborze	2 685,36	11 862,90	4 252,90	270,69	19 071,84
Stara Dąbrowa	1 586,18	10 619,86	1 085,45	1 534,38	14 825,87
Stargard Szczeciński	948,66	11 825,32	1 844,71	190,59	14 809,28
Stepnica	3 285,80	7 460,53	3 481,34	2 690,82	16 918,49
Szczecinek	312,03	8 793,61	4 449,83	380,73	13 936,20
Świdwin	538,09	11 862,90	4 252,90	940,94	17 594,83
Świerzno	1 671,02	10 958,32	2 834,65	1 310,15	16 774,14
Walcz	673,86	9 720,38	4 576,73	503,41	15 474,38
Warnice	1 209,28	12 705,12	1 290,51	556,33	15 761,24
Widuchowa	1 433,00	10 619,86	1 085,45	430,82	13 569,13
Wierzchowo	3 833,24	10 646,75	6 919,13	375,99	21 775,12
wiejsko-miejskie	1 149,40	10 355,20	3 167,01	449,88	15 121,50
Barwice	514,02	8 793,61	4 449,83	234,39	13 991,84
Biały Bór	791,67	8 793,61	4 449,83	329,31	14 364,42
Bobolice	566,04	6 758,15	2 065,58	254,81	9 644,58
Borne Sulinowo	328,69	8 793,61	4 449,83	635,63	14 207,76
Cedynia	2 794,36	10 619,86	1 085,45	570,35	15 070,02
Chociwel	1 761,71	11 825,32	1 844,71	228,35	15 660,08
Chojna	978,40	10 619,86	1 085,45	119,46	12 803,16
Czaplinek	661,74	10 646,75	6 919,13	79,34	18 306,96
Człopa	954,01	9 720,38	4 576,73	364,01	15 615,13
Dobra	1 132,96	12 444,47	3 224,25	391,75	17 193,44
Dobrzany	318,59	11 825,32	1 844,71	991,48	14 980,09
Drawno	699,84	12 042,50	2 515,45	380,60	15 638,40
Golczewo	2 465,65	10 958,32	2 834,65	568,29	16 826,91
Ińsko	3 626,50	11 825,32	1 844,71	228,37	17 524,89
Kalisz Pomorski	1 029,08	10 646,75	6 919,13	288,77	18 883,73
Karlino	1 053,30	10 318,71	3 530,14	542,74	15 444,89
Lipiany	511,82	12 705,12	1 290,51	331,73	14 839,18
Maszewo	1 415,95	7 460,53	3 481,34	488,34	12 846,16
Mieszkowice	436,64	10 619,86	1 085,45	545,14	12 687,09
Mirosławiec	1 776,31	9 720,38	4 576,73	784,72	16 858,13

Gminy według typów ruralizacji	Średnia wielkość finansowania z Funduszu Spójności	Średnia wielkość dopłat bezpośrednich	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez biura powiatowe ARiMR-u	Średnia wartość dofinansowania z działań realizowanych przez UM WZP	Wartość zagregowana (łącznie dofinansowanie z UE)
Moryń	622,17	10 619,86	1 085,45	715,95	13 043,43
Pełczyce	1 612,87	12 042,50	2 515,45	982,08	17 152,89
Płoty	930,44	9 639,50	2 750,13	298,67	13 618,74
Polanów	242,77	6 758,15	2 065,58	761,15	9 827,65
PołczynZdrój	1 498,29	11 862,90	4 252,90	73,74	17 687,83
Recz	925,74	12 042,50	2 515,45	166,95	15 650,65
Resko	1 686,52	9 639,50	4 199,03	502,00	16 027,05
Sianów	1 363,78	6 758,15	2 065,58	283,93	10 471,44
Suchań	395,01	11 825,32	1 844,71	1 192,05	15 257,08
Trzcіńsko Zdrój	989,08	10 619,86	1 085,45	538,52	13 232,91
Tuczno	302,42	9 720,38	4 576,73	446,61	15 046,14
Tychowo	374,46	10 318,71	3 530,14	223,92	14 447,22
Węgorzyno	3 012,00	12 444,47	4 199,03	441,55	20 097,05
Złocieniec	1 306,65	10 646,75	6 919,13	311,35	19 183,89

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych urzędowych Wydziału PROW Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, OR-16 ARiMR, KSI SIMIK 07-13 (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.) oraz www.stat.gov.pl.

Uwaga: Wartość dopłat bezpośrednich oraz wartość dofinansowania z biur powiatowych ARiMR obliczono jako średnią dla wszystkich gmin powiatów.